VIEȚILE SFINȚILOR

PE

MAI

VIEȚILE SFINȚILOR

PE

LUNA MAI

RETIPĂRITE ŞI ADĂUGITE
CU APROBAREA SFÂNTULUI SINOD
AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE
DUPĂ EDIȚIA DIN 1901-1911

EDIȚIA A II-A

EDITURA EPISCOPIEI ROMANULUI - 2002

©VIEŢILE SFINŢILOR
pe toate lunile
apar sub îngrijirea
P. C. Arhim. Ioanichie Bălan

INTRODUCERE

Cu binecuvântarea Preamilostivului nostru Dumnezeu, iată iese de sub tipar şi al nouălea volum din colecţia aghiografică a Bisericii Ortodoxe – Vieţile Sfinţilor pe luna mai.

Deşi această lună nu este împodobită cu praznice împărăteşti cu dată fixă, ca alte luni, totuşi, sunt sărbători din ciclul pascal, ca Sfintele Paşti, Înălţarea Domnului şi chiar Duminica Rusaliilor, care cad în această lună şi îi dau un aspect de sărbătoare.

Luna mai este luna florilor, luna bucuriei şi învierii duhovniceşti, luna marilor profeţi ai Vechiului Testament, fiind binecuvântată cu numeroşi sfinţi mari, care încununează această lună şi oferă cititorilor un adevărat ospăţ duhovnicesc.

Această lună începe cu viaţa Sfântului Prooroc Ieremia, ale cărui profeţii uimesc pe toţi cei care le citesc cu evlavie şi smerenie. La 6 mai prăznuim pe Sfântul Iov mult-răbdătorul, a cărui viaţă îngerească ne învaţă pe toţi să avem smerenie şi răbdare, fără de care nimeni nu se poate mântui. La 9 mai se cinsteşte Sfântul Prooroc Isaia, cel mai mare profet al Legii Vechi, numit şi „Evanghelistul Vechiului Testament". El a profeţit că Fiul lui Dumnezeu se va naşte dintr-o fecioară, zicând: *Iată, fecioara va lua în pântece şi va naşte fiu* (Isaia 7, 14). La 25 mai prăznuim a treia aflare a capului Sfântului Ioan Botezătorul, profetul celor două Testamente, mărturisit de Însuşi Hristos ca *cel mai mare om născut din femeie*.

În luna mai pomenim şi doi apostoli din rândul celor doisprezece. La 8 mai prăznuim pe Sfântul Apostol şi Evanghelist Ioan, Apostolul iubirii, numit şi „Vulturul teologiei creştine", a cărui viaţă ne încredinţează pe toţi că fără dragoste şi milă, nu este mântuire şi nici pace pe pământ. Iar la 10 mai cinstim pe Sfântul Apostol Simon Zilotul.

La 21 mai Biserica Ortodoxă prăznuieşte pe Sfinţii Împăraţi şi întocmai cu Apostolii, Constantin şi mama sa, Elena, care au dat libertate Bisericii lui Hristos, după trei secole de cumplite persecuţii. Iar dintre sfinţii mucenici pomeniţi în luna mai, amintim mai întâi pe Sfânta Mare Muceniţă Irina; apoi pe Sfinţii Mucenici Timotei şi Mavra, Sfânta Pelaghia, Sfântul Mucenic Hristofor, Sfinţii Mucenici Mochie, Teodot, Gligheria, Talaleu şi alţii.

Între sfinţii ierarhi pomeniţi în această lună, amintim mai ales pe Sfântul Ierarh Epifanie, cinstit la 12 mai. Iar între cuvioşii părinţi ce strălucesc ca nişte făclii pe pământ, pe care îi cinstim în această lună, amintim pe Cuviosul Teodosie, egumenul Pecerscăi Kievului, din secolul XII, întemeietorul monahismului în Rusia, la 3 mai; la 8 mai prăznuim pe Cuviosul Arsenie cel Mare, fost senator în Roma şi apoi vestit sihastru în pustiul Egiptului, vas ales al Duhului Sfânt. La 15 mai pomenim cu cântări de laudă pe alt vas dumnezeiesc, pe Cuviosul Pahomie cel Mare, întemeietorul vieţii de obşte din Egipt, leagănul monahismului ortodox. Amintim aici şi pe Cuviosul Simeon de la Muntele Minunat, din Siria, a cărui viaţă, plină de sfinţenie şi minuni uimeşte pe cititor, pomenit la 24 mai. Între sfinţii noi am adăugat pe Sfântul Mucenic Ioan Valahul, din Ţara Românească, martirizat de turci la 12 mai, anul 1662, precum şi pe Cuviosul Nil de Sorska, mare stareţ şi isihast din Rusia.

Iată cu ce sfinţi aleşi este împodobită această lună binecuvântată de Dumnezeu! Se cuvine deci şi nouă tuturor, să le citim viaţa şi minunile şi să le urmăm credinţa şi faptele; adică să mergem pe urmele lor, dacă dorim să ne mântuim. Că zice Duhul Sfânt: *Minunat este Dumnezeu întru sfinţii Săi, Dumnezeul părinţilor noştri*.

Iată pentru ce trebuie să citim Vieţile Sfinţilor şi să le imităm faptele şi nevoinţa. Înaintaşii noştri, după Sfânta Scriptură, citeau mai ales Vieţile Sfinţilor, pe care le copiau şi le îndrăgeau cel mai mult. Din Vieţile Sfinţilor au învăţat ei să rabde şi să ierte, să fie milostivi, să apere credinţa ortodoxă şi să se împotrivească păcatelor, sectelor şi tuturor ispitelor.

Din Vieţile Sfinţilor se cuvine să ne hrănim şi noi, să ne învăţăm a urma lui Hristos, a iubi Biserica şi pe oameni şi a cinsti Sfânta Cruce, Sfânta Liturghie şi toate faptele bune. Numai aşa ne vom izbăvi de păcate şi vom dobândi viaţa cea veşnică. Căci Sfinţii Părinţi, Mucenici şi Cuvioşi sunt părinţii noştri sufleteşti, cei mai mari teologi şi apărători ai Ortodoxiei, care se roagă înaintea Preasfintei Treimi pentru noi toţi.

Ne bucurăm, deci, de apariţia Vieţilor Sfinţilor pe luna mai şi o recomandăm tuturor iubitorilor de Dumnezeu, ca pe o călăuză sigură pe calea mântuirii, în Iisus Hristos, Domnul nostru, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

Arhimandrit Ioanichie Bălan
Sfânta Mănăstire Sihăstria
Înălţarea Domnului 1996

LUNA MAI
ZIUA ÎNTÂI

SFÂNTUL PROOROC IEREMIA

Sfântul Prooroc Ieremia a fost din Anatot, cetatea preoţilor, în partea lui Veniamin, cetate departe de Ierusalim ca la trei mile; şi tată i-a fost Helchie, mai marele preot. El a fost ales şi sfinţit prooroc din pântecele maicii sale, precum Însuşi Domnul a zis către dânsul: *Mai înainte de a te zămisli în pântece, te-am cunoscut, şi mai înainte de a ieşi tu din coapse, te-am sfinţit şi te-am pus prooroc între neamuri*.

Sfântul Ieremia, după mărturia Sfântului Ignatie, purtătorul de Dumnezeu, a fost feciorelnic în toată vremea vieţii sale şi preot, învăţător şi prooroc trimis de Dumnezeu. El a început a prooroci din vârstă copilărească, precum este arătat în capitolul întâi al cărţii lui, unde zice către Dumnezeu: *Stăpâne Doamne, iată, nu ştiu să grăiesc, căci eu sunt prunc*. Iar Domnul, dând prunciei lui înţelegerea bărbatului celui desăvârşit, a zis către dânsul: *Nu zice că prunc sunt eu, căci către toţi la care te voi trimite vei merge şi vei grăi toate câte le voi porunci ţie. Nu te teme de faţa lor, căci Eu sunt cu tine ca să te izbăvesc*.

Acestea zicându-i Domnul, a atins cu mâna Sa gura lui Ieremia şi a zis: *Iată, am dat cuvintele Mele în gura ta. Iată, te-am pus astăzi peste neamuri, peste împăraţi, ca să dezrădăcinezi, să strici, să risipeşti şi să biciuieşti păcatele cele de moarte şi fărădelegile poporului, şi iarăşi să zideşti şi să propovăduieşti pocăinţa şi întoarcerea spre viaţă*. Acest cuvânt al Domnului către Ieremia a fost în zilele lui Iosie, împăratul Iudeii, în anul al treisprezecelea al împărăţiei lui. Pe vremea aceea Sfântul Ieremia era de 15 ani şi într-un copil atât de tânăr a început a lucra darul lui Dumnezeu lucruri mari.

Într-acele vremuri, poporul iudeu, deşi slujea Dumnezeului Celui adevărat, Care l-a scos din Egipt, însă nu-I slujea cu adevărat,

ci răzvrătindu-se de neamurile cu care se amestecase şi cu ale căror obiceiuri se deprinsese, cea mai mare parte slujea şi urâciunii idoleşti, şi nu numai în jurul Ierusalimului, pe dealuri şi prin văi, ci chiar şi în Ierusalim, lângă biserica Domnului cea zidită de Solomon, erau idoli stătători cărora norodul cel îndărătnic le aducea jertfe ca şi lui Dumnezeu Cel adevărat.

Deci, mâniindu-se Domnul asupra acelui popor, îi gătea lui grabnică risipire şi pierdere, lucru pe care l-a arătat lui Ieremia prin toiagul cel de nuc şi prin căldarea care ardea dedesubt. Pentru că toiagul cel de nuc, însemna grabnica pedeapsă a lui Dumnezeu, că nu va întârzia Răsplătitorul cel drept a certa cu toiag fărădelegile şi nedreptăţile lor cu bătăi; iar căldarea care ardea dedesubt, însemna că cetatea Ierusalimului se va umple de sânge şi va fierbe cu tulburare, pierzându-se cu sabie şi cu foc de vrăjmaşii care urmau să năvălească asupra ei.

Şi poruncea Domnul lui Ieremia, proorocul Său, să vestească poporului mânia lui Dumnezeu care venea asupra lor şi să-i sfătuiască spre pocăinţă. Deci Sfântul Ieremia a proorocit în zilele împăratului Iosie, precum s-a zis, şi în zilele lui Ioahaz, fiul lui, şi în zilele lui Ioachim, fratele lui Ioahaz, şi în zilele lui Iehonie, fiul lui Ioachim, şi în zilele lui Sedechie, care a fost frate al lui Ioahaz şi al lui Ioachim, şi fiu al lui Iosie. Şi a pătimit proorocul lui Dumnezeu multe de la oamenii săi care nu credeau cuvintelor lui; pentru că le spunea certările cele groaznice ale Domnului Savaot şi le propovăduia cuvintele lui Dumnezeu, stând în curtea bisericii şi pe aripa bisericii suindu-se. Şi fiind dus înaintea împăratului şi a boierilor, le zicea tuturor cu îndrăzneală că de nu se vor pocăi şi nu se vor întoarce de la închinarea idolească, degrabă îi vor ajunge toate relele, care vor năvăli din părţile cele de la miazănoapte, rele care vor ajunge pe toţi cei ce locuiesc în pământul Iudeei.

Pentru că aceasta zice Domnul: Chema-voi toate împărăţiile pământului de la miazănoapte şi vor veni şi-şi vor pune fiecare scaunul lor înaintea porţii Ierusalimului, peste toate zidirile dimprejurul lui şi peste toate cetăţile Iudeei. Aceia vor fi judecători şi muncitori ai iudeilor. Iar aceasta, pentru aceea le voi trimite asupra lor, de vreme ce M-au părăsit pe Mine şi au jertfit zeilor celor străini şi s-au închinat lucrurilor mâinilor lor. Ascultaţi cuvântul Domnului, casa lui Iacov şi toate seminţiile lui Israel. Acestea zice Domnul: Ce fel de greşeală au aflat părinţii voştri în Mine, că s-au depărtat de Mine şi au umblat în urmele celor deşarte şi s-au făcut deşerţi? Căci Eu voi aduce rele şi mare sfărâmare de la miazănoapte. În ziua aceea

va pieri inima împăratului şi inimile domnilor, preoţii se vor spăimânta şi proorocii se vor minuna. Acestea şi alte multe cuvinte prooroceşti le grăia către popoare Sfântul Ieremia, care sunt scrise pe larg în cartea proorociei lui, şi s-au împlinit toate cele grăite.

Iar începutul durerilor şi al primejdiilor Ierusalimului a fost pe vremea împărăţiei lui Iosie, într-acest fel: S-a sculat Faraon Nehao, împăratul Egiptului, asupra împăratului Asiriei de la râul Eufratului. Iar de vreme ce calea lui era pe lângă hotarele iudeilor, Iosie, împăratul Iudeei, adunându-şi oştile sale, a ieşit împotriva lui Nehao, împăratul Egiptului. Însă Nehao a trimis la dânsul solii săi, zicând: „Ce-mi este mie şi ţie împărate al Iudeei? Nu mă duc să mă ostăşesc împotriva ta, ci împotriva altuia năvălesc, asupra căruia mi-a poruncit Dumnezeu să merg cu sârguinţă; iar tu încetează de a face împiedicare poruncii lui Dumnezeu, Cel ce este cu mine, ca să nu te ucidă şi pe tine". Dar Iosie, neascultând pe Nehao, a tăbărât asupra lui şi, făcând război în câmpul Maghedonului, care este în partea lui Manase, Iosie a fost rănit de săgetătorii lui Nehao şi, fiind dus în Ierusalim, a murit şi l-au îngropat în mormântul părinţilor săi. Şi a plâns după Iosie tot Ierusalimul cu tânguire mare, pentru că era împărat foarte bun şi cinstitor de Dumnezeu.

Iar Nehao, împăratul Egiptului, biruind puterea lui Iosie, împăratul Iudeii, s-a dus asupra asirienilor. Iar în Ierusalim poporul a adus la împărăţie pe Ioahaz, fiul cel mai mic al lui Iosie. Şi a împărăţit el numai trei luni, cât a zăbovit Nehao Egipteanul la război asupra asirienilor. Şi întorcându-se Nehao cu biruinţă, a luat în stăpânirea sa cetatea Ierusalimului şi tot pământul iudeilor şi al lui Israel; şi a îndepărtat de la împărăţia Iudeei pe Ioahaz, pe care îl alesese poporul. Iar în locul lui a pus împărat pe fratele cel mai mare al lui Ioahaz, cu numele Eliachim, schimbându-i numele în Ioachim. Pentru că era obiceiul împăraţilor biruitori, de a schimba numele împăratului celui biruit şi supus. Şi a pus Nehao dajdie asupra pământului iudeu şi al lui Israel, o sută talanţi de argint şi o sută talanţi de aur; iar pe Ioahaz cel depărtat de la împărăţie, l-a ferecat în obezi şi l-a dus în Egipt, unde a şi murit. Şi astfel, seminţia lui Avraam, poporul cel liber şi împărăţia cea vestită a Iudeei, a început a robi altui împărat şi a se împuţina de mână tirănească, pentru păcatele cu care a mâniat şi a amărât pe Dumnezeul Cel preaînalt şi pentru că nu s-a pocăit, când a fost îndemnată prin cuvintele cele prooroceşti.

La începutul împărăţiei lui Ioachim, fiul lui Iosie, a fost cuvântul acesta de la Domnul către Ieremia: Stai în curtea casei

Domnului şi propovăduieşte tuturor iudeilor, care intră să se închine în casa Domnului, toate cuvintele care ţi-am poruncit ţie să le propovăduieşti lor şi să nu tăgăduieşti cuvântul. Aşa zice Domnul: De nu Mă veţi asculta pe Mine şi nu veţi umbla în legile Mele care le-am dat înaintea feţei voastre, în ascultarea cuvintelor slugilor mele, proorocilor pe care îi trimit la voi de dimineaţă, voi da casa aceasta ca Silomul cel pustiit pentru fărădelegile silomitenilor, şi cetatea aceasta o voi da în blestemul tuturor neamurilor celor de pe tot pământul.

Nişte cuvinte ca acestea, care se grăiau din gura lui Dumnezeu prin Proorocul Ieremia, auzindu-le preoţii şi proorocii cei mincinoşi şi tot poporul, s-au umplut de mânie şi, prinzând pe Ieremia, strigau: „Cu moarte să moară cel ce prooroceşte unele ca acestea!" *Şi auzind boierii iudeilor cuvintele acestea, s-au suit din casa împăratului în Casa Domnului şi au şezut înaintea uşilor porţii celei noi a Casei Domnului. Şi au zis preoţii şi proorocii cei mincinoşi către boieri şi către tot poporul: „Judecată de moarte se cuvine omului acesta, că a proorocit asupra cetăţii acesteia, precum aţi auzit cu urechile voastre".*

Şi a zis Ieremia către toţi boierii şi către popor: „Domnul m-a trimis să proorocesc spre casa aceasta şi spre cetatea aceasta, toate cuvintele pe care le-aţi auzit. Şi acum să faceţi mai bune căile şi lucrurile voastre şi să ascultaţi glasul Domnului Dumnezeului vostru, că va uita Domnul de răutăţile pe care le-a grăit asupra voastră; şi, iată, eu sunt în mâinile voastre, faceţi cu mine orice vă place şi ce vi se pare că este mai bine. Însă să cunoaşteţi că de mă veţi ucide, voi singuri veţi aduce sânge nevinovat peste voi şi peste cetatea aceasta şi peste cei ce locuiesc într-însa, căci cu adevărat m-a trimis Domnul la voi să grăiesc în urechile voastre toate cuvintele acestea".

Atunci au zis boierii şi tot poporul către preoţi şi către proorocii cei mincinoşi: „Nu se cade omului acesta judecată de moarte, că în numele Domnului nostru a grăit nouă". Încă şi unii din bărbaţii cei mai bătrâni ai acelui pământ s-au sculat şi au apărat prin cuvinte pe Ieremia proorocul, zicând către tot soborul: „Aduceţi-vă aminte că Miheea Moratitul proorocea în zilele Iezechiei, împăratul Iudeei, şi a zis către tot poporul Iudeei: Aşa zice Domnul: Sionul se va ara ca o ţarină şi Ierusalimul va fi ca într-o cale netrecută, şi muntele casei va fi ca un desiş de dumbravă. Pentru aceste cuvinte, oare l-a omorât Iezechia împăratul şi tot poporul Iudeei? Au doar nu s-a temut de Domnul? Şi de vreme ce s-au rugat feţei Domnului, a încetat Domnul cu relele cele ce le grăise asupra lor. Apoi şi noi am făcut răutăţi

mari asupra sufletelor noastre, deci să ne pocăim de răutăţile noastre şi să nu ne îndemnăm spre uciderea acestui om nevinovat. Pentru că ce folos s-a făcut de sângele cel ce nu demult s-a vărsat, al lui Urie, fiul lui Şemaia din Cariatiarim, care a proorocit în numele Domnului pentru pământul acesta, asemenea precum prooroceşte şi Ieremia? Iar când împăratul şi boierii căutau să ucidă pe Urie, el, temându-se, a fugit în Egipt şi, trimiţând împăratul pe oamenii săi, l-au scos din Egipt şi l-au ucis cu sabia; pentru care pricină s-a mâniat poporul asupra împăratului şi asupra boierilor. Deci aşa va fi când veţi ucide şi pe Ieremia".

Aceasta grăind-o cei mai bătrâni, s-au făcut două tabere în sobor, pentru că unii căutau să ucidă pe Sfântul Prooroc Ieremia, iar alţii îl socoteau nevinovat morţii. Însă ar fi biruit cu totul partea celor potrivnici şi ar fi ucis pe omul lui Dumnezeu, dacă nu l-ar fi apărat unul din boierii cei mari, cu numele Arhicam, fiul lui Safan, a cărui mână era tare, şi nu l-a dat pe Ieremia în mâinile ucigaşilor.

Şi a făcut împăratul Ioachim vicleşug înaintea Domnului, după cum au făcut şi părinţii lui. Şi a fost iarăşi cuvântul Domnului către Ieremia, zicându-i: *Mergi şi te pogoară în casa împăratului Iudeei, şi să grăieşti acolo cuvântul acesta: Ascultaţi cuvântul Domnului, împărate al Iudeii, cel ce şezi pe scaunul lui David, tu şi casa ta şi slugile tale şi tot poporul tău şi cel ce intră prin porţile acestea. Acestea zice Domnul: Faceţi judecată şi dreptate, şi izbăviţi cu putere pe cel strâmtorat din mâna celui ce-l năpăstuieşte; pe nemernic, pe sărman şi pe văduvă să nu-i scârbiţi şi să nu-i năpăstuiţi cu fărădelege şi sânge nevinovat să nu vărsaţi în locul acesta. Dacă veţi face cuvântul acesta, vor intra pe porţile casei acesteia împăraţii care şed pe scaunul lui David, cei ce şed în carete, călări pe cai, precum şi slugile şi poporul lor. Iar de nu veţi asculta cuvântul acesta, singur m-am jurat, că spre pustiire va fi această casă. Şi zice: Sfinţi vor fi acei oameni şi sfinte vor fi armele lor, care pe voi, păcătoşii, cei ce nu vă pocăiţi, vă vor tăia ca pe nişte lemne. Şi vor trece multe neamuri prin această pustiită cetate şi va zice fiecare către aproapele său: pentru ce a făcut Domnul aşa cetăţii acesteia mari? Şi vor răspunde: Pentru aceasta, că au părăsit legea Domnului Dumnezeului lor şi s-au închinat zeilor străini. Iar pentru împăratul Iudeei, Ioachim, zice Domnul: cu îngroparea catârului se va îngropa şi, târându-se, se va arunca afară din porţile Ierusalimului!*

Nişte cuvinte ca acestea grăindu-le proorocul din gura lui Dumnezeu înaintea tuturor, a pornit spre mare mânie pe împărat şi pe toţi boierii. Şi l-ar fi ucis chiar atunci pe Sfântul Ieremia, dacă nu l-ar

fi păzit purtarea de grijă a lui Dumnezeu, spre mai înainte descoperirea tainelor Domnului, celor ce au să fie. Deci prinzându-l pe el cu necinste şi ocară, l-au pus în temniţă în legături.

În acea vreme a venit Nabucodonosor cu puterea sa şi a înconjurat Ierusalimul şi a dat Domnul în mâinile lui pe Ioachim, împăratul Iudeei, în anul al treilea al împărăţiei lui Ioachim. Deci a luat Nabucodonosor pe Ioachim împreună cu oarecare din boieri şi din casele celor de neam mare, între care şi pe Daniil, fiind încă copil tânăr, asemenea şi pe cei trei tineri şi o parte nu puţină din cetăţenii Ierusalimului, ducându-i în Babilon, luând încă şi cele mai alese din vasele Casei lui Dumnezeu. Însă nu după multă vreme, a liberat Nabucodonosor pe Ioachim iarăşi la împărăţia sa din Ierusalim, făcându-l pe el birnic.

Şi a slujit Ioachim lui Nabucodonosor, împăratul Babilonului, trei ani, dându-i dajdie, precum mai înainte a slujit lui Faraon Nehao, împăratul Egiptului. Iar după acei trei ani, Ioachim a lepădat jugul robiei şi s-a împotrivit puterii lui Nabucodonosor, nevrând să-i dea dajdiile cele rânduite. Şi mai înainte de a se întoarce Ioachim de la Nabucodonosor şi de a se lepăda de dânsul, s-a făcut cuvântul Domnului către Ieremia, când şedea în legături, zicându-i: *Ia o hârtie şi scrie într-însa toate cuvintele pe care le-am grăit către tine, asupra lui Israel şi asupra Iudeii, precum şi asupra tuturor neamurilor, din ziua când am grăit către tine, din zilele lui Iosie, împăratul Iudeei, şi până în ziua aceasta, doar va auzi casa Iudeei* (adică toată seminţia iudeilor), *toate relele pe care Eu am gândit să le fac lor, ca să se întoarcă de la calea lor cea rea, şi voi fi milostiv nedreptăţilor şi păcatelor lor*. Şi a chemat Ieremia pe Baruh, fiul lui Nirie, ca să scrie cele grăite de dânsul, de vreme ce el, fiind închis singur într-un loc întunecos, nu putea să scrie; iar Baruh şedea afară lângă ferestrele temniţei şi scria cele spuse de prooroc.

Şi a scris Baruh pe hârtie toate cuvintele Domnului, cele ce le-a grăit prin Proorocul Ieremia. Şi a poruncit Ieremia lui Baruh, zicându-i: „Pe mine mă păzesc şi nu pot ieşi de aici, ca să intru în Casa Domnului; deci tu să intri şi să citeşti cartea aceasta în care ai scris din gura mea cuvintele Domnului, în auzul poporului, în Casa Domnului, în zi de post şi în urechile a toată Iudeea; la cei care vin din cetăţile lor în biserică. Să le citeşti, doar va cădea rugăciunea lor înaintea feţei Domnului şi se vor întoarce de la calea lor cea rea; căci mare este mânia şi urgia Domnului, pe care a grăit-o asupra acestui popor".

Şi a făcut Baruh, fiul lui Nirie, toate câte i-a spus Ieremia proorocul, de a citit din carte cuvintele Domnului în Casa Lui, înaintea poporului. Aceasta a fost în al cincilea an al împărăţiei lui Ioachim. Auzind boierii de aceasta, au chemat pe Baruh înaintea lor, şi au poruncit ca să le citească şi lor cartea aceea. După ce a citit, se îndoiau şi l-au întrebat: „De unde ai scris cuvintele acestea?" Iar el le-a spus: „Din gura lui Ieremia". Atunci ei l-au sfătuit pe Baruh să se ascundă. Asemenea au poruncit ca şi pe Ieremia ce era în legături să-l ascundă undeva, pentru o vreme oarecare; iar ei, luând acea carte proorocească, s-au dus la împărat. Iar împăratul şedea atunci în casă, încălzindu-se la foc, fiindcă era luna a noua, adică noiembrie, şi deci era iarnă. Şi citindu-se cartea aceea înaintea împăratului, el nu s-a înfricoşat de cuvintele citite şi nici boierii care erau cu dânsul, ci după ce s-a citit o foaie sau două, s-a umplut împăratul de mânie, şi singur tăia foile citite şi le ardea în foc, până a ars întreaga carte; iar pe Baruh şi pe Ieremia a poruncit să-i caute ca să-i ucidă; dar Domnul i-a acoperit cu minunata Sa apărare.

După aceea, iarăşi s-a făcut cuvântul Domnului către Ieremia, zicând: „Ia tu altă hârtie şi scrie tot ce era în cartea aceea, pe care a ars-o împăratul Ioachim. Încă să adaugi pentru Ioachim această proorocie, cum că în curând va muri, iar trupul lui mort va fi lepădat la arşiţa zilei şi la gerul nopţii". Şi a fost scrisă altă carte de mâna lui Baruh, din gura lui Ieremia, în care s-au scris mai multe cuvinte decât în cea dintâi. Aceasta aşa făcându-se, au mers fără de veste, cu îngăduinţa lui Dumnezeu, cei trimişi de Nabucodonosor cu încingere haldeiască, adică ostaşi uşori, cei cu încingere sirienească, cei cu încingere moaviteneasă şi cei cu încingere din fiii lui Amon, care, năvălind de năprasnă, au luat Ierusalimul fără de osteneală, fiind nepregătit de împotrivire înaintea vrăjmaşilor. Şi, prinzând pe Ioachim, împăratul Iudeei, l-au ucis şi, târându-i trupul prin cetate, l-au aruncat câinilor şi fiarelor spre mâncare. Şi astfel s-a împlinit pentru dânsul proorocia Sfântului Ieremia, cel ce a zis că: *Cu îngroparea catârului se va îngropa şi, târându-se, se va arunca afară din porţile Ierusalimului*. Şi iarăşi: *Trupul lui cel mort se va arunca la arşiţa zilei şi la gerul nopţii*. Iar oasele lui rămase de la mâncarea fiarelor, s-au îngropat de iudei în mormântul părinţilor lui.

După moartea lui Ioachim, a fost uns la împărăţie Iehonie, fiul lui; dar şi acela a fost rău înaintea Domnului. Şi a proorocit şi pentru dânsul Sfântul Ieremia, că, cu toată casa se va da de către Domnul în mâinile lui Nabucodonosor, împăratul Babilonului, şi mai mult nu-şi va vedea pământul său. Lucru care s-a şi împlinit degrabă, pentru că,

cu slobozirea lui Dumnezeu, a fost luat în robie de împăratul Babilonului, el, maica şi feciorii lui, boierii şi famenii. Într-acea vreme, o parte din ierusalimitenii cei puternici au fost duşi în Babilon împreună cu împăratul Iehonie, ca la zece mii de bărbaţi, şi toţi meşterii au fost luaţi din Ierusalim. Încă şi vasele cele de aur făcute de Solomon au fost luate din biserica Domnului şi duse în Babilon. Iar în Ierusalim, în locul lui Iehonie, a fost pus împărat de Nabucodonosor, Matan, unchiul lui Iehonie, care a fost frate al lui Ioahaz şi Ioachim, fii ai lui Iosie; şi l-a numit pe el Sedechie.

Sedechie a împărăţit 11 ani, făcând tot vicleşugul înaintea ochilor Domnului, după cum au făcut şi cei ce au fost împăraţi mai înainte de el, pentru că şi-a învârtoşat cerbicea şi şi-a împietrit inima sa, ca să nu se întoarcă spre Domnul Dumnezeul lui Israel. Asemenea şi toţi cei slăviţi ai Iudeei, preoţii şi poporul pământului, au înmulţit a face călcare de lege cu urâciuni păgâneşti, întinând casa Domnului din Ierusalim cu pângăriciuni idoleşti, şi n-au ascultat cuvintele Domnului cele grăite către dânşii prin gurile proorocilor; ci încă mai tare au ocărât pe trimişii lui Dumnezeu şi au defăimat cuvintele Domnului, iar pe proorocii cei mincinoşi ai lor îi ascultau; de aceea, mânia Domnului a fost asupra Ierusalimului şi a tot pământul Iudeei, până ce Domnul a lepădat de la faţa Sa pe poporul acela.

În acea vreme, Ierusalimul a fost dat desăvârşit risipirii şi pustiirii. Şi au început cele mai de pe urmă primejdii pentru Ierusalim, care au fost mai amare decât cele dintâi. Întărindu-se la împărăţie Sedechie, a voit să se lepede de Nabucodonosor, împăratul Babilonului, ca să nu-i slujească lui, nici să-i dea dajdie, pentru că asculta de sfatul împăraţilor de primprejur: al Edomului, al moabitenilor, al Tirului, al amoniţilor şi al Sidonului, care au fost mai întâi supuşi ai lui Nabucodonosor al Babilonului. După aceea, sfătuindu-se, au lepădat jugul lui şi au trimis şi la Sedechie, împăratul Iudeei în Ierusalim, sfătuindu-l ca să nu dea dajdie împăratului Babilonului, ci împreună cu dânşii să stea împotriva puterii haldeeşti. Şi s-a plecat Sedechie la sfatul lor.

Iar Sfântul Prooroc Ieremia, după porunca Domnului, şi-a făcut legături şi obezi de lemn şi, punându-le pe grumazul său, a stat înaintea împăratului Sedechie şi înaintea solilor împăraţilor celor mai sus pomeniţi şi a zis: *Aşa grăieşte Domnul Dumnezeul lui Israel: Acum Eu am dat tot pământul acesta în mâinile lui Nabucodonosor, împăratul Babilonului, ca să-i fie robi lui, să-i slujească toate neamurile fiului său şi fiului fiului său; iar partea aceea şi împărăţia şi câţi nu vor sluji împăratului Babilonului şi câţi nu-şi vor pleca*

grumajii lor înaintea împăratului Babilonului, cu sabia şi cu foamea îi voi tăia pe dânşii, până ce se vor sfârşi în mâinile lui. Iar voi nu ascultaţi pe proorocii voştri cei mincinoşi, nici pe cei ce vă vrăjesc vouă şi văd visuri la voi, nici pe fermecătorii, care vă grăiesc să nu slujiţi împăratului Babilonului; căci minciună vă proorocesc ei, ca să vă depărteze de la pământul vostru şi să vă surpe pe voi, şi aşa cu totul să pieriţi. Deci, nu-i ascultaţi pe ei, ci slujiţi împăratului Babilonului, ca să fiţi vii şi pământul vostru să nu se pustiască.

Iar oarecare prooroc mincinos, cu numele Anania, a luat obezile de pe grumajii lui Ieremia şi le-a sfărâmat pe ele şi a zis înaintea ochilor a tot poporul: „Aşa zice Domnul: Aşa voi sfărâma jugul lui Nabucodonosor, împăratul Babilonului, peste doi ani de zile, luându-l de pe grumajii tuturor neamurilor". Şi a grăit către dânsul Ieremia: *Tu ai sfărâmat un jug de lemn, iar Domnul grăieşte: Am pus jug de fier pe grumajii tuturor neamurilor, ca să slujească lui Nabucodonosor, împăratul Babilonului... Iar tu ai făcut pe poporul acesta ca să nădăjduiască spre nedreptate. Pentru aceea, aşa zice Domnul: Iată, Eu te voi arunca pe tine de pe faţa pământului şi în acest an vei muri; căci asupra Domnului Dumnezeu ai grăit! Şi a murit Anania, proorocul cel mincinos, într-acel an, în luna a şaptea.*

Aceasta văzând-o Sedechie împăratul, s-a spăimântat şi n-a îndrăznit atunci să se lepede de împăratul Babilonului. Dar mai pe urmă, ascultând de sfatul lui Faraon, împăratul Egiptului, s-a lepădat cu totul de Nabucodonosor şi s-a împotrivit lui, neascultând de sfatul Proorocului Ieremia, care îi grăia cele de folos lui şi poporului său. Iar în vremile acelea, Sfântul Prooroc Ieremia a scris în taină la Babilon, către poporul ce era în robie, vestindu-le lor că au să petreacă 70 de ani; iar după trecerea celor 70 de ani, are să-i cerceteze pe ei Domnul şi să-i întoarcă la Ierusalim, sfătuindu-i pe ei să-şi zidească acolo case, să-şi sădească grădini şi pe fiii lor să-i însoare, ca să se înmulţească şi să nu se împuţineze în robie.

Încă îi mai sfătuia pe ei ca să nu asculte de proorocii cei mincinoşi, care erau între dânşii şi le făgăduiau lor cu minciună, grabnică libertate, ci să se roage lui Dumnezeu pentru împăratul Nabucodonosor, ca întru pacea lui să aibă odihnă şi să petreacă fără de tulburare până la împlinirea celor 70 de ani, care li s-au hotărât lor de Dumnezeu.

Această scrisoare a lui, citind-o în Babilon proorocii cei mincinoşi, care erau între iudei, s-au umplut de mânie şi au scris la Ierusalim către preoţii cei mari, ca să oprească pe Ieremia de a le mai prooroci şi de a le mai scrie, şi încă să-l pună pe el la închisoare şi în

obezi, ca să nu tulbure poporul cu scrisorile lui, înfricoşându-i pe ei cu acea lungă şedere în robie. Însă proorocul lui Dumnezeu, fiind certat şi ferecat în legături, nu înceta a le propovădui cuvintele lui Dumnezeu cu netăcută gură, spunându-le că pe cei mutaţi în Babilon are să-i cerceteze Domnul cu mila Sa, iar pe cei rămaşi în Ierusalim are să-i piardă cu dreapta Sa mânie. *Pentru că voi trimite asupra lor* – zice Domnul – *sabie, foamete şi omor, şi-i voi pune pe ei ca pe* – *nişte smochine proaste, pe care nu este cu putinţă a le mânca nimeni şi-i voi sfărâma pe ei cu sabia, cu foametea şi cu omorul, şi-i voi da pe ei întru pierzare tuturor împăraţilor pământului, întru blestem, întru mirare, spre râs şi spre batjocură la toate limbile, către care i-am lepădat pe ei; căci n-au ascultat cuvintele Mele.*

Lângă Ierusalim era valea fiilor lui Hinom, care se numea Tafet. Într-acea vale poporul junghia pe fiii săi şi pe fiicele sale, spre jertfa idolului Moloh (noroc), şi le ardea trupurile lor. Şi când se săvârşea acea junghiere fără de Dumnezeu şi acea jertfă nelegiuită a pruncilor nevinovaţi, atunci trâmbiţele şi timpanele sunau, ca să nu se audă de către părinţi durerea şi ţipetele copiilor celor junghiaţi.

Un păcat greu ca acesta văzându-l şi ocărându-l proorocul lui Dumnezeu, Ieremia, a luat în mână un vas de lut ars, după cuvântul Domnului şi, mergând la Tafet, a strigat, zicând: Ascultaţi cuvantul Domnului, împăraţii şi bărbaţii Iudeei, locuitorii Ierusalimului şi cei ce intraţi prin porţile acestea. Acestea zice Domnul puterilor, Dumnezeul lui Israel: Iată, Eu voi aduce rele asupra locului acestuia, de vreme ce M-a părăsit poporul acesta şi străin a făcut locul acesta şi a jertfit zeilor celor străini, pe care nu i-au ştiut ei şi părinţii lor. Şi împăraţii Iudeei au umplut locul acesta de sângele celor nevinovaţi şi au zidit cele înalte lui Baal, spre arderea cu foc a fiilor săi şi spre arderea de tot a lui Baal. Pentru aceasta vor veni zile – zice Domnul – când nu se va mai numi locul acesta cădere şi loc de morminte ale fiilor lui Hinom, ci loc de multe morminte ale junghierii, căci aici se va junghia mulţimea iudeilor cu sabia vrăjmaşilor lor. Şi voi da trupurile lor spre mâncarea păsărilor cerului şi fiarelor pământului şi voi pune cetatea aceasta spre risipire şi spre şuierare, tuturor celor ce vor trece, minunându-se de ea, şi vor şuiera pentru toată rana lor. Şi vor mânca trupurile fiilor şi ale fiicelor lor şi fiecare va mânca trupul aproapelui său, în înconjurarea şi în strâmtorarea în care îi vor înghesui vrăjmaşii lor, care vor căuta sufletele lor.

Aceste cuvinte înfricoşătoare de la Dumnezeu spunându-le proorocul către popor, a lovit de pământ vasul cel de lut şi l-a sfărâmat în faţa tuturor şi a zis: *Acestea grăieşte Domnul puterilor:*

Astfel voi sfărâma pe poporul acesta şi cetatea aceasta, precum se sfărâmă acest vas de lut, care de acum nu va mai putea să se mai tămăduiască. Auzind acestea Pashor, fiul preotului Emer, care era pus povăţuitor în Casa Domnului, a lovit pe Sfântul Ieremia proorocul şi l-a aruncat în obezile cele ce erau la porţile cele de sus ale lui Veniamin, în Casa Domnului. Şi a zis Sfântul Prooroc Ieremia lui Pashor: *Acestea grăieşte Domnul: Ochii tăi vor vedea, cum şi pe tine şi pe toată Iudeea o voi da în mâinile împăratului Babilonului, şi îi vor duce pe dânşii la Babilon şi-i vor ucide cu săbiile, şi voi da toată puterea cetăţii acesteia, toate ostenelile ei şi toate vistieriile împăratului Iudeei le voi da în mâinile vrăjmaşilor, îi vor răpi, îi vor lua şi-i vor duce în Babilon. Iar tu, Pashore, şi toţi locuitorii casei tale, vă veţi duce în robie şi, mergând în Babilon, acolo vei muri şi acolo te vei îngropa împreună cu toţi prietenii tăi, cărora le-ai proorocit minciună.*

Şi s-a împlinit degrab acea proorocie a Sfântului Ieremia, căci întru al nouălea an al împărăţiei lui Sedechie, a mers Nabucodonosor, împăratul Babilonului, cu toată puterea lui asupra Ierusalimului, l-a înconjurat din toate părţile, a săpat împrejurul cetăţii şanţuri, şi a fost Ierusalimul în mare primejdie, pentru că se întărise foamete mare în cetate. Iar proorocul lui Dumnezeu, Ieremia, zicea către împăratul Sedechie şi către tot poporul: *Cu dare se va da cetatea aceasta în mâinile împăratului Babilonului, şi o va lua şi cu foc o va arde; iar tu, împărate, nu vei scăpa din mâinile lui, ci vei fi prins; în mâinile lui vei cădea şi în Babilon vei fi dus.* Şi sfătuia proorocul pe împărat să se dea de bunăvoie lui Nabucodonosor, ca să nu se risipească desăvârşit Ierusalimul şi să piară împărăţia iudeilor.

Iar preoţii şi proorocii strigau către împăratul să nu asculte pe Ieremia, zicând că Ieremia a înnebunit. Iar Nabucodonosor, ostăşindu-se asupra cetăţii, a auzit că Faraon, împăratul Egiptului, vine cu puterea sa în ajutorul lui Sedechie, împăratul Iudeei, ca să elibereze cetatea Ierusalimului de înconjurarea haldeilor. Deci s-a dus Nabucodonosor împotriva lui Faraon, depărtându-se o vreme oarecare de cetate. Iar locuitorii Ierusalimului, văzând că Nabucodonosor se duce de la cetate, au socotit că se întoarce la Babilon, neputând să ia cetatea, şi batjocoreau proorocia lui Ieremia, căci nu s-a împlinit, şi ziceau că Nabucodonosor a luat-o la fugă, neputând să-i biruiască; însă Ieremia se întărea, zicând că Ierusalimul va fi luat de haldei şi împăratul va fi dus la Babilon.

Iar după ce s-a depărtat oastea haldeilor de Ierusalim şi popoarele au ieşit din împresurarea aceea la cetăţile şi la satele lor,

Ieremia şi-a pus şaua pe catârul său, vrând să se ducă în patria sa, care era în partea lui Veniamin, la cetatea Anatot, nu departe de Ierusalim, pentru că acolo avea averile sale. Iar când a fost la porţile cetăţii, care se numeau ale lui Veniamin, străjerul porţilor acelora, numit cu numele Saruia, nepotul mincinosului prooroc Anania, căruia Ieremia îi proorocise grabnică moarte, acel Saruia, vrăjmăşuind pe Ieremia pentru unchiul său şi văzând pe Ieremia că ieşea din cetate, l-a oprit, zicându-i: „Tu fugi la haldei?" Ieremia a răspuns: „Minţi, căci nu mă duc la haldei, ci la cetatea mea, unde îmi este averea". Iar acela, neascultând cuvintele lui Ieremia, l-a luat şi cu sila l-a dus la boieri, spunându-le că l-a prins fugind la haldei. Deci boierii mâniindu-se asupra lui Ieremia, l-au bătut şi l-au aruncat în temniţă; însă iarăşi l-au mai slăbit pe el.

În acea vreme, Nabucodonosor, împăratul Babilonului, biruind şi gonind pe Faraon, împăratul Egiptului, care venise în ajutorul lui Sedechie, s-a întors degrabă cu toată puterea sa iarăşi la Ierusalim, l-a înconjurat şi-l bătea tare. Şi a fost Ierusalimul în înconjurarea haldeilor până la al unsprezecelea an al împărăţiei lui Sedechie. Atunci Ieremia iarăşi a sfătuit pe popoare la pocăinţă şi le arăta că se împlinise proorocia lui; căci acum a venit pedeapsa cea mai înainte gătită de Dumnezeu, pentru nepocăinţa şi împietrirea oamenilor celor păcătoşi; şi le da sfat folositor, ca să se supună haldeilor, zicând: *Astfel zice Domnul: Cel ce şade în această cetate, va muri de sabie, de foamete şi de omor; iar cel ce se va supune haldeilor, va fi viu.* Boierii ziceau împăratului: „Să moară omul acesta, căci el slăbeşte mâinile bărbaţilor care se ostăşesc rămaşi fiind în cetate şi mâinile a tot norodul".

Şi ziceau ei împăratului şi cuvântul acesta, că „acest om nu propovăduieşte acestui popor pace, ci numai cele rele". Iar împăratul Sedechie le-a răspuns: „Iată, el este în mâinile voastre, faceţi cu el ce voiţi". Deci, au luat pe Ieremia şi l-au aruncat în groapa lui Melhis, fiul împăratului, care era într-o casă întunecoasă; şi l-au spânzurat pe el cu funii în groapa aceea, ca să moară acolo; iar în groapă nu era apă, ci noroi. Şi a pătimit proorocul lui Dumnezeu fără vină, şezând în acel noroi până la grumaz, încât puţin a fost de n-a murit. Atunci era la curtea împărătească un oarecare bătrân, cu numele Avdemeleh, de neam arap, care, auzind că Ieremia este aruncat în groapă la moarte, a zis împăratului: „Rău ai făcut ceea ce ai făcut, ucigând pe omul acesta".

Atunci împăratul a poruncit lui Avdemeleh să scoată afară din groapă pe Ieremia; apoi l-a chemat la el şi l-a întrebat, de o parte,

dacă sunt adevărate cele proorocite de dânsul. Şi a grăit proorocul către împărat: „De-ţi voi spune adevărul, mă vei omorî; iar de te voi sfătui, nu mă vei asculta". Atunci împăratul s-a jurat că nu-l va omorî.

Deci i-a grăit proorocul: *Aşa zice Domnul puterilor, Dumnezeul lui Israel: Dacă vei ieşi cu smerenie la voievozii împăratului Babilonului, sufletul tău va fi viu şi cetatea aceasta nu se va arde cu foc şi vei fi viu tu şi casa ta; iar de nu vei ieşi la domnii împăratului Babilonului, cetatea aceasta va cădea în mâinile haldeilor, care o vor arde cu foc, iar tu şi femeile tale nu veţi scăpa din mâinile lor, iar pe copii îi vor duce în robie.*

Auzind împăratul acestea din gura proorocului, nu i-a ascultat sfatul cel bun şi l-a aruncat în temniţă, unde Sfântul Ieremia a petrecut până ce a fost luat Ierusalimul de haldei, în al unsprezecelea an al împărăţiei lui Sedechie. Şi atât de mare era foametea în cetate, încât oamenii îşi mâncau copiii lor şi trupurile unul altuia. Deci poporul slăbind foarte mult şi zidurile cetăţii fiind sfărâmate de puterea haldeilor, ostaşii care erau în cetate au deschis noaptea porţile cetăţii din grădina împărătească şi au ieşit din cetate, fugind împreună cu împăratul lor, Sedechie, pe o cale ce ducea în pustie. Iar haldeii care erau împrejurul cetăţii, simţind aceasta, au gonit în urma împăratului şi l-au ajuns în câmpul Ierihonului. Aici toată oastea care era lângă dânsul l-a lăsat şi a fugit care pe unde a putut. Iar haldeii prinzând pe Sedechie, împăratul Iudeei, l-au dus la Nabucodonosor, împăratul Babilonului, în Revlat. Aici, împăratul Babilonului a ucis pe fiii lui Sedechie înaintea ochilor lui şi pe toţi puternicii prinşi cu dânsul i-a omorât; iar lui Sedechie, după ce i-a scos ochii, l-a ferecat în obezi de fier şi l-a dus în Babilon.

Iar Navuzardan, cel mai mare voievod al puterilor haldeieşti, cu ceilalţi voievozi şi cu mulţimea de ostaşi, au dărâmat zidurile Ierusalimului şi l-au umplut de sânge, pierzând cu sabie şi cu foc cea mai frumoasă şi cea mai strălucită cetate a scaunului împăraţilor Iudeei. Şi avea voievodul Navuzardan poruncă de la împăratul Nabucodonosor, pentru Proorocul Ieremia, ca să-l păzească viu şi nevătămat, căci îi zisese: „Să-l iei şi să-l ai sub ochii tăi şi să nu-i faci nici un rău; ci, ceea ce va pofti, să-i faci lui". Căci auzise Nabucodonosor de Sfântul Ieremia, de proorocia lui şi de sfatul ce l-a dat lui Sedechie, ca fără război să se predea puterii haldeieşti; de aceea a dat porunca aceasta voievodului său, Navuzardan. Şi a fost scos din temniţă sfântul prooroc cu mâinile ostaşilor haldeieşti, dezlegat din legături, cinstit cu cinste şi dăruit cu libertate. Deci

Proorocul Ieremia având libertate şi îndrăzneală la voievodul Navuzardan, a început îndată a se îngriji pentru sfinţenia lui Dumnezeu şi pentru preaînalta podoabă şi slavă a tuturor seminţiilor lui Israel, adică pentru chivotul Legii, ca să nu se sfărâme de cei de altă seminţie şi astfel să se necinstească slava lui Dumnezeu.

El a cerut voie de la voievodul care dărâma Ierusalimul să nu-l oprească de a lua sfinţenia Dumnezeului lui Israel mai înainte de dărâmarea bisericii, ca să nu se jefuiască şi să se ardă. Şi aflând el pe oarecare preoţi şi leviţi scăpaţi de sabie, i-a luat cu sine şi, umblând cu dânşii fără temere printre haldei, au mers cu sârguinţă în biserică şi au luat mai întâi din focul altarului, care o singură dată s-a pogorât din cer spre jertfe, în zilele lui Moise şi ale lui Aaron, şi de atunci se păzea nestins în altar. Pentru că era poruncă de la Dumnezeu, ca preoţii să adauge totdeauna lemne pe focul acela în altar, ca niciodată să nu se stingă. Dintr-acel foc luând Ieremia, l-a ascuns într-o fântână fără de apă şi, având mare credinţă, a proorocit că focul acela chiar de se va stinge la o vreme, prefăcându-se prin minune în altă stihie (în apă groasă), însă la vremea sa, întorcându-se iarăşi în a sa stihie, se va aprinde.

Acest lucru s-a întâmplat după întoarcerea din Babilon a poporului lui Israel, în vremea înnoirii bisericii şi în zilele lui Neemia, după mulţi ani de la sfârşitul Sfântului Prooroc Ieremia. Iar el, ascunzând focul acela în puţ, l-a închis şi l-a făcut neştiut de nimeni. Apoi, după punerea la păstrare a focului altarului, a luat cortul şi chivotul Legii şi cele dintr-însul, şi le-a ţinut la sine, până ce s-a liniştit tulburarea de război ce a fost în cetate, când era risipită şi arsă de haldei.

Iar după luarea cortului şi a chivotului din biserica Domnului, voievodul Navuzardan a jefuit îndată toate celelalte vase de aur şi de argint ce erau în biserică şi a sfărâmat toată arama şi a luat-o la Babilon. Apoi a ars şi a dărâmat acea preafrumoasă biserică, zidită de Solomon cu multă înţelepciune. Asemenea şi palatele împărăteşti şi toate casele cele frumoase ale Ierusalimului şi bisericile cele mari le-a dat pradă focului şi risipirii; iar zidurile cetăţii le-a săpat împrejur puterea cea haldeiască şi le-a făcut una cu pământul. Atunci mulţime fără de număr a poporului iudeilor a căzut în ascuţişul sabiei; şi mai ales în valea Tofet, cea zisă mai sus, în care poporul jertfea diavolilor mai înainte pe fiii şi pe fiicele lor. Acolo au mâncat armele cea mai mare mulţime de bărbaţi, de femei şi de copii, fără cruţare şi fără milă, încât s-a împlinit proorocia grăită de Ieremia, că nu se va mai chema locul acesta cădere şi loc de morminte a fiilor lui Hinom, ci

loc de morminte al junghierii, pentru că acolo aproape a fost junghiat tot poporul Ierusalimului; iar pe cei ce scăpaseră de sabie, i-au dus în robie, lăsând numai din săracii acelui pământ, ca să păzească viile şi grădinile.

Iar voievodul Navuzardan, ieşind din Ierusalimul cel risipit încărcat cu multe dobânzi şi prăzi, a pus stăpânitor asupra pământului cel pustiit al iudeilor, după porunca împăratului Nabucodonosor, pe Godolia, fiul lui Ahicam, cel care a izbăvit pe Ieremia din mâinile celor ce voiau să-l omoare. Iar către Ieremia a zis: „Dacă îţi este bine, să mergi împreună cu mine în Babilon şi voi pune ochii mei spre tine; iar de nu, rămâi aici. Iată, tot pământul este înaintea feţei tale, şi ce pofteşti şi oriunde voieşti să mergi, acolo să te duci şi să te întorci la Godolia, pe care l-a pus împăratul Babilonului în pământul Iudeei şi să trăieşti cu dânsul în poporul tău cel ce a rămas acolo". Şi voievodul i-a dat lui Ieremia hrană, daruri şi libertate.

Iar Sfântul Prooroc Ieremia, luând cortul, Chivotul Legii şi cele dintr-însul, împreună cu cei ce urmau după dânsul, preoţi şi leviţi, le-au pus în muntele acela în care, suindu-se odinioară Sfântul Prooroc Moise, a văzut pământul făgăduinţei şi a murit şi a fost îngropat acolo. În acel munte Sfântul Ieremia a aflat o peşteră, în care a pus Chivotul, astupând uşa cu pietre şi pecetluind-o cu numele lui Dumnezeu, scriind şi însemnând cu degetul slovele în piatră, ca şi cu un condei de fier, pentru că piatra cea tare, la degetul lui cel ce scria, s-a făcut moale ca ceara; iar după scriere s-a întors la tăria ei şi s-a făcut ca o scobire de fier acel loc, care este în pustiu între doi munţi între care zac îngropaţi Moise şi Aaron. Şi a zis Ieremia către cei ce erau de faţă: „S-a dus Domnul din Sion la cer şi iarăşi Se va întoarce cu putere; şi va fi semnul venirii Lui, când se vor închina lemnului toate neamurile". Şi a mai zis: „Chivotul acela nimeni nu-l va putea scoate din locul acela, fără numai Moise, proorocul cel ales al lui Dumnezeu. Şi pe tăbliţele cele din chivot, nimeni din preoţi sau din prooroci nu le va scoate, fără Aaron cel plăcut lui Dumnezeu. Iar în ziua Învierii va ieşi sicriul din piatra cea pecetluită şi se va aşeza pe muntele Sionului, şi toţi sfinţii se vor aduna la dânsul, aşteptând pe Domnul, ca să-i scape de vrăjmaşul, cel ce vrea să-i omoare".

Acestea grăindu-le sfântul prooroc către preoţi şi leviţi, un nor a acoperit deodată acea peşteră astupată şi nimeni nu putea să citească numele lui Dumnezeu, care era însemnat pe piatră de degetul lui Ieremia, nici nu putea să cunoască sau să afle acel loc. Căci oarecare din cei ce veniseră după dânşii s-au apropiat şi, vrând să însemneze locul acela şi calea către el, n-au putut să-l afle nicidecum.

Înţelegând acestea proorocul, a zis către dânşii: „Neştiut va fi locul acesta, până când Dumnezeu va aduna soboarele popoarelor şi le va fi milostiv. Atunci le va arăta aceasta şi se va ivi slava Domnului la vederea tuturor şi va fi nor, precum i s-a arătat şi lui Moise". Nimeni nu ştie nici în ziua de astăzi peştera aceea şi nu va fi ştiut de nimeni până la sfârşit. Acea peşteră este acoperită cu nor luminos ca focul, după chipul slavei celei dintâi, care era în locaşul mărturiei, pentru că nu va înceta slava lui Dumnezeu de la legea sa.

Deci, după ce Ieremia a ascuns Chivotul lui Dumnezeu, iudeii n-au mai avut slava aceea ca odinioară, deşi după şaptezeci de ani au înnoit biserica lui Solomon. Şi, fiind lipsiţi de Chivotul Domnului, au făcut alt chivot de aur, după asemănarea celui făcut de Moise, şi cu toate cele ce erau în chivotul cel dintâi. Însă nu era într-însele o putere făcătoare de minuni şi o slavă ca aceea a lui Dumnezeu, strălucindu-le pe acelea, precum a fost la cele dintâi, ci numai focul acela ceresc, de care am pomenit mai sus, pe care Sfântul Ieremia şi preoţii cei ce au fost împreună cu dânsul îl ascunsese în puţul cel fără apă, care foc a fost aflat de alţi preoţi, după ce au trecut mulţi ani de la sfârşitul Sfântului Prooroc Ieremia.

Iar după ce Sfântul Ieremia a ascuns chivotul Domnului, a mers la Godolia în cetatea Masifat, fiindcă acolo începuse poporul a petrece în locul Ierusalimului. Acolo a şezut între poporul său, care rămăsese pe pământ, plângând pentru dărâmarea şi pustiirea Ierusalimului, cu plângere nemângâiată, precum arată Cartea Plângerii lui. Şi stăpânind Godolia peste Iudeea cea pustiită, Ismail, fiul lui Natanie, fiind de neam împărătesc, poftea acea stăpânire pentru dânsul. Şi adunând nişte bărbaţi voinici, a mers la dânsul în Masifat, ca şi cum ar fi mers din dragostea ce avea pentru el. Şi l-a primit Godolia cu cinste, neştiind vicleşugul şi gândul lui cel rău, şi a făcut ospăţ pentru dânşii. Iar după ce s-a înserat, s-a sculat Ismail şi cei zece bărbaţi ce erau cu dânsul şi au ucis pe Godolia, pe toţi iudeii şi pe toţi haldeii şi ostaşii ce erau lângă dânsul, năvălind noaptea prin cetate şi omorând pe cei ce dormeau.

Auzind de acestea voievodul Ioanan, fiul lui Caria, şi ceilalţi bărbaţi vestiţi ai iudeilor, care petreceau prin sate, s-au adunat şi, împreunându-şi oştile lor, au mers cu război asupra lui Ismail şi s-au bătut cu dânsul la Gavaon, biruindu-l; şi a scăpat Ismail abia cu opt bărbaţi, la fiii lui Amon.

Iar după biruirea şi izgonirea lui Ismail s-au sfătuit oamenii cei din Iudeea împreună cu Ioanan, ca să nu şadă în pământul Iudeei, ci să se ducă în Egipt, fugind de la faţa haldeilor, deoarece se temeau de

mânia împăratului Babilonului pentru moartea lui Godolia, socotind că dacă va auzi împăratul de uciderea lui, îndată va trimite oaste, ca să piardă rămăşiţele lui Israel. Deci se gătea împreună tot poporul de calea spre Egipt, din care a fost scos odinioară cu mâna lui Dumnezeu cea tare şi cu braţul Lui cel înalt. Şi mai întâi au mers la Sfântul Prooroc Ieremia, cu tot poporul de la mare până la mic, şi i-au zis lui: „Să cadă rugăciunea noastră înaintea feţei tale, ci roagă-te pentru noi către Domnul Dumnezeul tău, că am rămas puţini din mulţi ce eram, precum ochii tăi ne văd. Şi să ne spună nouă Domnul Dumnezeul tău, calea în care vom merge şi cuvântul pe care-l vom face".

Şi le-a spus lor Proorocul Ieremia: „Am auzit şi mă voi ruga pentru voi Domnului Dumnezeului nostru, după cuvintele voastre; iar cuvântul pe care îl va răspunde Domnul, îl voi spune vouă şi nu voi tăinui de voi acel cuvânt, dar voi nu veţi voi să ascultaţi poruncile Domnului". Iar aceia au zis către Ieremia: „Să fie Domnul între noi martor drept şi credincios, că, după cuvântul pe care îl va trimite nouă, aşa vom face, fie bun, fie şi rău. Glasul Domnului nostru, la care noi te trimitem, îl vom asculta".

Şi s-a rugat Sfântul Ieremia şi, postind zece zile, a primit de la Dumnezeu înştiinţare de voia Lui cea sfântă şi a chemat pe Ioanan şi pe cei ce erau cu dânsul şi pe tot poporul de la mic până la mare şi le-a zis lor: „Aşa zice Domnul Dumnezeul lui Israel, la care voi m-aţi trimis pe mine: «Dacă veţi şedea în pământul acesta, vă voi zidi pe voi şi nu vă voi risipi, ci vă voi sădi pe voi, şi nu vă voi smulge, că am încetat cu răutăţile acelea, pe care le-am făcut vouă. Să nu vă temeţi de faţa împăratului Babilonului, că Eu cu voi sunt, ca să vă izbăvesc şi să vă mântuiesc din mâinile lui. Eu vă voi milui şi vă voi întoarce la pământul vostru». Iar de veţi zice: «Nu vom şedea în pământul acesta, ci în pământul Egiptului vom merge, ca să nu vedem petrecându-se aici război şi glasul trâmbiţei să nu-l auzim, de pâine să nu flămânzim, ci acolo să ne veselim», pentru aceea ascultaţi cuvântul Domnului, voi, iudeii cei rămaşi. Aşa zice Domnul Atotţiitorul, Dumnezeul lui Israel: «Dacă voi vă veţi întoarce faţa voastră spre Egipt şi veţi merge acolo să petreceţi, sabia, de care voi vă temeţi, vă va găsi pe voi acolo; foametea de care voi vă feriţi, vă va ajunge pe voi în Egipt şi acolo veţi muri de foame şi de sabie, şi nici unul nu va scăpa de răutăţile acelea, pe care le voi aduce asupra voastră. Că precum a picat mânia Mea asupra celor ce vieţuiau în Ierusalim, aşa va pica mânia Mea asupra voastră, de veţi merge în Egipt, şi nu veţi mai vedea încă locul acesta». Aceasta le-a grăit

Domnul asupra voastră, celor ce aţi rămas din iudei. Să nu mergeţi în Egipt, ca să nu vă stingeţi acolo de sabie, de foamete şi de omor".

După ce a încetat Ieremia a grăi către popor toate cuvintele Domnului, Azaria, fiul lui Maaseia, Ioanan, fiul lui Caria, şi toţi bărbaţii cei defăimători, au zis către Ieremia: „Minţi, că nu te-a trimis pe tine la noi Domnul Dumnezeul nostru, ca să ne grăieşti să nu mergem în Egipt şi să petrecem acolo; ci Baruh, fiul lui Nirie, te îndeamnă pe tine asupra noastră, ca să ne dai pe noi în mâinile haldeilor, să ne pedepsească şi să ne ducă în Babilon". Şi n-a ascultat poporul glasul Domnului cel grăit prin Ieremia şi, luându-şi femeile şi copiii, l-au luat şi pe Proorocul Ieremia fără voia sa. Asemenea au luat împreună cu dânsul şi pe proorocul Baruh şi s-au dus în Egipt, unde s-au sălăşluit lângă o cetate ce se numea Tafnas. Acea cetate ţinea de împărăţia Egiptului, în care Sfântul Moise făcuse odinioară acele minuni înaintea lui Faraon. Acolo a petrecut Sfântul Ieremia proorocul patru ani, bucurându-se de mare cinste între egipteni pentru sfinţenia sa şi pentru facerile lui de bine ce le arăta; pentru că pe aspidele care îi pierdeau pe dânşii şi pe nişte fiare din apă, care se numeau crocodili, le-a omorât cu rugăciunea la locul sălaşului lui Faraon, unde a şi fost îngropat după sfârşitul său. Iar sfârşitul lui a fost mucenicesc, căci, după ce a proorocit că împăratul Babilonului va să vină asupra Egiptului şi să bată pe împăratul Egiptului şi pe tot pământul Egiptului să-l prade, ca să piardă şi pe iudeii care se aşezaseră acolo; atunci poporul evreiesc, mâniindu-se pe Sfântul Ieremia, l-au omorât cu pietre.

În acelaşi an, după sfârşitul lui, a venit împăratul Babilonului cu multă putere asupra Egiptului şi a ucis pe împărat; iar tot neamul iudeilor care venise în Egipt a pierit, după cum proorocise Sfântul Ieremia. Însă cinstitele lui moaşte, după mulţi ani, au fost aduse cu mare cinste de către Alexandru, împăratul Macedoniei, în cetatea Alexandriei, zidită întru numele său. Şi le-a pus la un loc ce se numea Tetrafel, care era cinstit foarte mult de alexandrini, pentru moaştele lui cele proorocești.

Sfântul Ieremia a mai proorocit şi despre patimile Domnului şi Mântuitorului nostru Hristos, zicând astfel: *Veniţi şi să băgăm lemn în pâinea lui şi să-l pierdem pe el din pământul celor vii şi numele lui să nu se mai pomenească*. Iar când vieţuia în Egipt, a proorocit despre sfărâmarea idolilor şi despre venirea în Egipt a Preacuratei Născătoare de Dumnezeu cu Pruncul cel mai înainte de veci, zicând către popii egipteni: „Se cade ca toţi idolii să cadă şi tot ce este făcut

de mâini să se sfărâme, întru acea vreme, când va veni aici o maică Fecioară cu un Prunc născut în peşteră şi pus în iesle".

De la acea proorocie a lui Ieremia a rămas în obiceiul egiptenilor de a închipui o fecioară odihnindu-se în pat, iar aproape de dânsa, un prunc înfăşat în scutece şi culcat în iesle; şi de a se închina acelui chip. Iar împăratul Ptolomeu, întrebând odată pe popii egipteni, pentru ce fac aceasta, ei au răspuns: „Această taină este a celor mai de demult părinţi ai noştri, pe care a vestit-o înainte un sfânt prooroc, şi acum aşteptăm sfârşitul acestei proorocii şi împlinirea tainei".

După ce au trecut mulţi ani de la sfârşitul proorocului Ieremia, Iuda Macabeul l-a văzut împreună cu arhiereul Onia, arătându-i-se lui în vedenie, despre care se scrie aşa: „S-a arătat lui Macabeu o vedenie într-acest fel: A văzut pe Onia, fiind arhiereu, bărbat bun şi îmbunătăţit, cucernic la vedere, blând la obicei şi la vorbă bine încuviinţat, deprins din copilărie spre toată fapta bună; care îşi ridica mâinile şi se ruga pentru poporul iudeilor. După aceea, i s-a arătat alt bărbat, cu cărunteţe şi cu slavă minunată şi înconjurat cu cinste şi cu mare cuviinţă. Şi răspunzând Onia, a zis: «Acesta este Ieremia, proorocul lui Dumnezeu şi iubitorul de fraţi, care mult se roagă pentru popor şi pentru sfânta cetate». Şi, întinzându-şi Ieremia mâna dreaptă, a dat lui Iuda Macabeul o sabie de aur, grăindu-i acestea: «Primeşte această sfântă sabie ca dar de la Dumnezeu, cu care vei sfărâma pe vrăjmaşi»".

Din această vedenie se vede destul de lămurit, cum că sfinţii plăcuţi lui Dumnezeu, după sfârşitul lor, se roagă lui Dumnezeu pentru noi şi ne ajută nouă, precum a ajutat Sfântul Ieremia lui Iuda Macabeul asupra potrivnicilor. Ale cărui sfinte rugăciuni să ne ajute şi nouă, asupra văzuţilor şi nevăzuţilor vrăjmaşi, cu darul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slava, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL PAFNUTIE, EGUMENUL MĂNĂSTIRII BOROV[1]

Atunci când, pentru păcatele noastre şi prin îngăduinţa lui Dumnezeu, a venit în pământul Rusiei Batie – împăratul cel fără de Dumnezeu al tătarilor – şi a robit cu mulţimea puterilor sale cetăţile cele mari ale Rusiei, pustiind pământul cu sabie şi cu foc, atunci a pierdut sfintele biserici cu toată sfinţenia, iar pe domni şi pe toţi stăpânitorii i-a secerat cu sabia ca pe nişte spice şi i-a tăiat ca pe nişte copaci frumoşi. Apoi a pus în locul acelora alţi stăpânitori de neam agarean, care în limba poloveţilor se numeau bascachi. Din seminţia acestora se trage şi cuviosul părintele nostru Pafnutie, căci moşul lui era dintr-aceşti stăpânitori agareni care se numeau bascachi şi a rămas să viеţuiască la stăpânirea cea încredinţată lui în Rusia. Murind însă acel împărat păgân Batie, fiii Rusiei au primit uşurare de frica ce aveau de barbari şi fiecare din domnii şi stăpânitorii cei de bun neam şi-au luat moşia şi stăpânirea lor.

Şi adunându-se iarăşi prin cetăţi şi înmulţindu-se popoarele cele numite cu numele lui Hristos, a început a străluci sfânta credinţă creştinească, iar păgânătatea agarienească a se prăpădi, pentru că binecredincioşii domni ai Rusiei porunceau stăpânitorilor agareni să nu se mai apropie vreunul de credinţa creştinească şi pe creştini să nu-i mai dea morţii. Atunci moşul lui Pafnutie a primit sfânta credinţă şi s-a botezat, luând numele de Martin. Şi viеţuind în dreapta credinţă creştinească, a născut un fiu cu numele Ioan.

Acela, venind în vârstă, a luat în căsătorie pe o fecioară cu numele Fotinia şi a născut pe acest fericit prunc de care ne este cuvântul, căruia i-au dat numele Partenie la Sfântul Botez. Şi petreceau ei în părintească moştenire în sătişorul ce se numea Cudinov, departe ca la trei stadii de cetatea Borova. Şi crescând pruncul cu anii, creştea şi cu înţelegerea şi cu bunul obicei, pentru că, dându-se la învăţătura cărţii, învăţa nu numai dumnezeiasca Scriptură, ci şi obiceiurile cele bune – blândeţea, bunătatea, înţelepciunea –, urmând celor buni şi ferindu-se de cei răi.

Apoi, lăsând pe părinţii săi şi toate cele din lume, s-a dus la mănăstirea cetăţii Borova, care se cheamă Înaltă, având hramul

[1] Scrisă de ucenicul său Vasian, Arhiepiscopul Rostovului şi al Iaroslavului.

Acoperământului Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, şi acolo a luat chipul monahicesc din mâinile egumenului Marcel, întru al douăzecilea an de la naşterea sa; şi a fost numit Pafnutie în loc de Partenie.

Aici a fost dat în povăţuirea sfinţitului stareţ Nichita, care fusese ucenicul Cuviosului Serghie, făcătorul de minuni. Şi a trecut Pafnutie bine prin toate slujbele mănăstireşti, cu toată buna rânduială. El era de toţi iubit şi cinstit pentru faptele lui cele bune; şi a făcut 20 de ani în nevoinţele cele iubitoare de osteneală.

Apoi, păstorul acelui locaş, ducându-se către Domnul, fericitul Pafnutie, prin alegerea şi rugămintea monahilor care erau acolo şi mai ales în urma dorinţei celei mari a stăpânitorului cetăţii, a fost silit a primi slujba de egumen al acelui sfânt locaş. Şi era atunci stăpânitor al cetăţii voievodul Simeon, feciorul lui Vladimir, pe care fericitul Pafnutie neputând să nu-l asculte, a primit egumenia; la care a fost binecuvântat şi hirotonit de preasfinţitul Fotie, mitropolitul a toată Rusia. Şi a început a se îndeletnici cu mai mari nevoinţe, îngrijindu-se de păstoria oilor celor cuvântătoare ale lui Hristos, ca un bun şi iscusit păstor, făcându-se pildă turmei sale, abătându-se totdeauna de cele de-a stânga şi silindu-se spre cele de-a dreapta, slujind totdeauna Domnului ziua şi noaptea; pentru că ziua se ostenea în slujbele mănăstireşti, iar noaptea petrecea în rugăciuni. Şi l-a împodobit Dumnezeu cu dreaptă socoteală şi cu alte daruri ale Sfântului Duh, căci i-a dat lui a cunoaşte din chip şi din vederea omului, toate neputinţele şi patimile care erau în sufletul cuiva. Acestea toate şi alte descoperiri arătate lui în visuri, le va arăta povestirea care urmează.

Odată s-a întâmplat că, fiind trimis la un sat unul din fraţii lui cei mănăstireşti pentru trebuinţa mănăstirii şi zăbovind el acolo puţin, a căzut într-un necurat păcat trupesc, prin ispita satanei. Iar în noaptea aceea, Cuviosul părinte Pafnutie, după obişnuita sa pravilă, s-a culcat să se odihnească puţin şi îndată i s-a făcut o înştiinţare ca aceasta, pentru fratele care căzuse în păcat:

Vedea o grădină foarte frumoasă, având pomi sădiţi cu multă chiverniseală şi se bucura părintele, în vedenia aceea, de podoaba acelor pomi încărcaţi cu poame; iar un pom era mai ales decât alţii. Deci întorcându-şi vederea spre acela cu veselie, privea minunându-se frumuseţea lui, şi iată, deodată, înaintea ochilor săi, smuls fiind acel pom din locul său, a căzut la pământ. Iar fericitul, uitând vederea cea cu bucurie, s-a mâhnit foarte pentru această neaşteptată căderea acelui pom şi apropiindu-se, l-a ridicat şi l-a sădit la locul lui, întărindu-l împrejur, ca să stea ca şi mai înainte. Apoi, după ce a

făcut aceasta, iarăşi smulgându-se pomul, a căzut; dar el l-a pus iarăşi să stea la loc şi, săpându-l, îl întărea, iar acesta iarăşi cu o clătire mare se plecă în jos; deci, cu multă osteneală trăgându-i pământ, abia a putut a-l întări.

Şi deşteptându-se din somn, a înţeles puterea vedeniei şi s-a mâhnit foarte. Pentru că grădina cea frumoasă însemna locaşul lui; acei pomi sădiţi cu multă chiverniseală închipuiau pe fraţii lui cei răsădiţi în casa lui Dumnezeu şi care aduceau rodurile bunătăţilor; iar pomul cel smuls şi căzut însemna pe fratele cel ce căzuse în păcat şi pentru a cărui îndreptare îi trebuia părintelui mare osteneală. Iar după ce fratele acela, sfârşindu-şi lucrul ascultării sale şi cumpărând sufletului său paguba cea vrednică de tânguire, s-a întors la mănăstire, părintele l-a întrebat dacă i s-a întâmplat vreo supărare pe cale. Iar fratele, acoperindu-se de norul cel întunecat al ruşinii, nu voia să-şi mărturisească păcatul, ruşinându-se de faţa părintelui spre care nu mai putea privi. Iar fericitul Pafnutie văzându-l tulburat de gând, i-a spus vedenia cea despre dânsul şi-l ruga bunul doctor să-şi descopere rana de care suferea înlăuntrul sufletului său; dar abia a putut să-l înduplece spre a-şi mărturisi păcatul făcut. Şi lipind multă vreme la rana cea sufletească doctoria duhovnicească cea cuviincioasă, abia a putut să întărească în pocăinţă gândul lui ce se pleca spre deznădejde, mângâindu-l cu nădejdea milostivirii lui Dumnezeu. Aşa luând aminte de păstoria sa, se asemăna cu doctorul cel iscusit, cu păstorul cel bun, care, aflând de oaia răpită de lup, o ridică pe umărul său; şi astfel, ca un bărbat puternic, purta greutăţile şi neputinţele celorlalţi.

Şi petrecând în locaşul acela în egumenie ca la 13 ani, a căzut în neputinţă trupească şi a suferit de boală multă vreme. Apoi s-a îmbrăcat în sfânta schimă şi de atunci s-a însănătoşit. Dar n-a mai slujit Sfânta Liturghie până la ducerea sa către Dumnezeu. Numai o singură dată i s-a întâmplat de mare nevoie să liturghisească, de care se va spune pe urmă.

Sculându-se din boală, Cuviosul Pafnutie a lăsat egumeneasca începătorie şi, dorind viaţa cea liniştită şi osebită, s-a dus din locaşul acela într-o pustietate, care era aproape ca la două stadii. Şi găsind un loc plăcut în vale, între două râuri, împrejmuit de pădure deasă, s-a aşezat acolo cu un frate; însă acel loc ţinea atunci de o altă stăpânire. Deci începând el viaţa cea după Dumnezeu cu mai multe osteneli pustniceşti, au început a veni la dânsul şi alţi fraţi; apoi, cu binecuvântarea lui, îşi zideau chiliuţe şi vieţuiau împreună cu bunul lor povăţuitor şi învăţător către mântuire. Deci înmulţindu-se ucenicii

şi lărgindu-se locul, fraţii au rugat pe sfântul părinte să le poruncească să zidească o biserică pentru dumnezeiasca Liturghie.

Şi acesta neoprindu-i, fraţii au zidit singuri o biserică în numele Preacuratei Născătoare de Dumnezeu şi a cinstitei sale naşteri, şi au sfinţit-o cu binecuvântarea Preasfinţitului Mitropolit Iona. Iar vrăjmaşul, urâtorul binelui, îndemna pe mulţi oameni să facă supărare cuviosului şi locaşului său celui nou zidit. Dar cuviosul biruia cu binele pe cel rău şi pe toţi îi dobândea cu răbdarea sa. Acest lucru văzându-l Dumnezeu, îl păzea pe el şi locaşul lui prin apărarea Sa; pentru că *nu lasă Domnul toiagul păcătoşilor peste soarta dreptilor*.

Atunci în cetatea Borova era voievod Vasile Iaroslavici. Acela se mâniase pe sfântul că lăsase mănăstirea lui şi se aşezase pe altă moşie. Deci văzând locaşul său micşorându-se şi scăzând, iar cel nou înmulţindu-se şi înflorind, se aprindea cu mânia şi se gândea cum ar putea să izgonească pe cuviosul cu ucenicii lui din acel loc, deoarece locul acela ţinea de altă stăpânire. Deci a început în taină să-i facă răutate într-acest chip: Trimitea de multe ori slujitori nebuni, după al său năravi, ca să aprindă locaşul de pretutindeni, dar aceia, mergând şi văzând pe părintele cu fraţii că se osteneau la zidirea mănăstirii, nu puteau să le facă nici un rău, pentru că iuţimea şi sălbăticia lor se schimba în temere şi blândeţe şi se întorceau acasă fără a face nimic.

Odată a trimis pe un agarean nou botezat, anume Ermolae, care nu-şi lepădase încă răul obicei barbar, poruncindu-i ca să facă rău cuviosului părinte şi să-i aprindă locaşul fără de veste. Şi când trimisul s-a apropiat, deodată a orbit şi, umblând, rătăcea împrejurul mănăstirii. Pe acesta aflându-l unii, l-au dus la părintele Pafnutie şi când l-a văzut cuviosul, l-a chemat cu bucurie, zicându-i pe nume. Apoi l-a întrebat pentru ce pricină a venit la dânsul, iar el, lăsându-şi răutatea de fiară, a mărturisit părintelui toate, pentru ce a fost trimis şi, căzând, îşi cerea iertare şi vederea ochilor. Atunci părintele, făcând rugăciune pentru dânsul, i-a dat iertare şi binecuvântare; iar Dumnezeu i-a dăruit vedere. Apoi Ermolae s-a dus la stăpânul său, nefăcând nici un rău Cuviosului Pafnutie.

Într-acea vreme a venit fără de veste asupra pământului Rusiei, prin slobozirea lui Dumnezeu, păgânul împărat Momoteac cu mulţime de agareni. Iar marele voievod Vasile Vasilievici, şi cu dânsul şi ceilalţi ai Rusiei, neadunându-se cu toată oastea lor, degrabă cu puţini ostaşi au întâmpinat la Suzdal pe agarenii cei fără de Dumnezeu. Şi făcând război, agarenii au biruit, pentru păcatele noastre, pe domnii Rusiei, încât pe mulţi i-au prins vii, între care era şi voievodul Vasile Iaroslavici, stăpânitorul cetăţii Borova, cel ce

avea vrajbă asupra fericitului Pafnutie. Iar acela, fiind în robie, şi-a adus aminte de greşeala sa, că fără de nici o vină făcea rău cuviosului părinte şi se căia de aceea, rugându-se lui Dumnezeu să-l scape de primejdia ce era asupra lui, cu rugăciunile Cuviosului Pafnutie. Astfel fiind el, a dat făgăduinţă că, de-l va scăpa Domnul din mâinile agarenilor, îndată are să strice vrajba şi să se împace cu cuviosul.

Făcând o făgăduinţă ca aceasta, i-a ajutat Dumnezeu să scape degrabă de la barbari, că se făcea pentru dânsul cu dinadinsul rugăciune către Dumnezeu de către nepomenitorul de rău părinte. Deci, scăpând el din robie fără de vătămare, prin rugăciunile sfântului, şi venind întru ale sale, s-a dus îndată la locaşul cuviosului şi, câştigând de la dânsul iertare şi binecuvântare, de atunci avea mare credinţă şi dragoste către fericitul Pafnutie.

Acesta nu numai în necazuri era fără de răutate, dar şi în celelalte primejdii şi scăderi mănăstireşti ce i se întâmplau era răbdător, pentru că nădăjduia spre Dumnezeu cu credinţă neîndoielnică.

Odată apropiindu-se prealuminatul praznic al Învierii lui Hristos, în ziua cea de a treia, s-a întâmplat de era lipsă de peşte în mănăstire, încât nici un fel de peşti nu se găseau, cu care s-ar fi mângâiat fraţii în vremea praznicului, după ostenelile postului. Iar slujitorii şi ceilalţi fraţi, fiind mâhniţi pentru aceasta, sfântul le zicea: „Să nu vă mâhniţi, fraţilor, de aceasta, pentru că Preamilostivul Stăpân, Cel ce ne-a zidit şi a luminat toată lumea cu învierea Sa, Acela ne va mângâia pe noi, robii Săi, în mâhnirea noastră şi ne va da îndestulate bunătăţi nouă, celor ce ne temem de El". Iar în Sfânta Sâmbătă cea mare, în seara nopţii cea purtătoare de lumină, eclesiarhul bisericii a ieşit la un pârâu mic, ca să aducă apă pentru dumnezeiasca slujbă, şi a văzut mulţime de peşti fără de număr, care, după vorba ţării aceleia, se numeau „sijnichi", care nu sunt aşa de mari, ci cu puţin mai mari decât sardelele. Şi era atunci revărsarea apelor şi s-a adunat atâta mulţime de peşti, ca şi cum ar fi fost mânaţi de un oarecare iconom, încât erau destui pentru trebuinţa lor, deoarece nu erau trimişi cârtitorilor, ci celor ce aşteptau cu bună nădejde şi primeau cu mulţumire. Iar după aceea, ca şi mai înainte, n-a mai fost niciodată acolo atâta mulţime de peşti, de acel neam. Iar eclesiarhul a spus degrabă despre aceasta părintelui, care, auzind-o, a preamărit pe Dumnezeu şi a poruncit pescarilor să arunce mrejele şi au tras atât de mulţi peşti din aceia, încât toată săptămâna luminată au fost destui pentru toţi, la prânz şi seara.

Îndeletnicindu-se Cuviosul Părinte Pafnutie cu mai mari nevoinţe şi osteneli, a străbătut numele său pretutindeni şi locaşul său

din zi în zi se lărgea; pentru că se înmulţea numărul fraţilor şi al ucenicilor lui. Între aceştia se afla şi un fericit cu numele Iosif, care a fost îmbrăcat de mâinile sfântului în rânduiala monahicească şi care a zidit locaşul la Voloţii Lamului; apoi şi minunatul stareţ Inochentie, şi Ilie, rudenia fericitului, şi Vasian, scriitorul vieţii aceluia, care în urmă a fost arhiepiscopul Rostovului, precum şi mulţi alţi îmbunătăţiţi bărbaţi. Deci muncind cuviosul cu sârguinţă cu fraţii, a ridicat biserica cea de piatră, ostenindu-se şi el însuşi în vremea lucrării, ducând pietre şi apă şi toate cele ce sunt de trebuinţă la o zidire ca aceasta. Şi, sfârşind biserica, a înfrumuseţat-o cu icoane zugrăvite. Şi fiind el însuşi biserică însufleţită, păzea în sine fără de prihană chipul lui Dumnezeu şi era înzestrat de Domnul cu dar de minuni, pentru care se va povesti pe scurt.

Între zugravi era un meşter ales, cu numele Dionisie, de fel mirean. Acela era bolnav de picioare şi nu putea să împodobească biserica cu zugrăvirea icoanelor, fiind cuprins de boală. Iar stareţul i-a zis: „Dionisie, Dumnezeu să te binecuvinteze! Începe lucrul cel bun şi Domnul şi Preacurata Sa Maică vor da sănătate picioarelor tale". Iar el, crezând cuvintele fericitului, a început lucrul cu bucurie şi îndată s-a tămăduit, vindecându-i-se picioarele. Şi a dat stareţul poruncă lui Dionisie şi celorlalţi zugravi mireni, ca să nu mănânce în locaşul lui mâncări mireneşti, adică carne, şi nici măcar să o aducă în mănăstire; ci să se ducă să o mănânce în satul de aproape.

Iar într-o vreme mâncând ei în sat mâncările lor, au uitat porunca cuviosului şi, luând o bucată de miel dreasă cu ouă, au adus-o în mănăstire pentru cină. Şi când a gustat Dionisie întâi, a aflat că unde fuseseră ouăle era plin de viermi. Şi îndată a năvălit asupra lui o boală ce se numeşte râie şi într-un ceas tot trupul lui ca o bubă s-a vărsat, încât nu putea să se mişte; de aceea a trimis degrabă la cuviosul, plângându-se de greşeala sa şi cerând iertare. Iar cuviosul l-a învăţat să nu mai facă unele ca acelea şi, ducându-l în biserică şi cântând pentru dânsul paraclisul cu sobor, a sfinţit apă şi a poruncit bolnavului să se stropească cu acea apă sfinţită peste tot trupul. Şi a făcut astfel bolnavul, după care a adormit puţin şi, când s-a deşteptat din somn, s-a aflat cu tot trupul sănătos, ca şi cum niciodată nu ar fi pătimit ceva rău; iar bubele lui au căzut ca solzii şi a preamărit pe Dumnezeu.

Locul unde s-a zidit locaşul acela al cuviosului, fiind înconjurat de pădure deasă, era bun pentru locuinţa păsărilor şi se încuibau acolo mulţime de corbi cu pene negre, la care cuviosul, privind, se

mângâia. El pusese poruncă ca nimeni să nu prindă păsările acelea sau puii lor, sau să le vâneze cu ceva.

Iar într-o vreme, fiul voievodului, făcând plimbare în pustia aceea, a văzut aproape de mănăstire un pâlc de corbi şi, încordându-şi arcul său, a ucis o pasăre din ele. Şi bucurându-se foarte mult că a lovit cu săgeata cu bună ochire, a căutat înapoi la cei ce-l urmau, ca şi cum ar fi vrut să se laude, şi îndată i-a rămas capul înţepenit în acea parte, neputând nicidecum să-l întoarcă spre căutarea cea dreaptă. Iar el, uitându-şi veselia sa pentru uciderea păsării, era cuprins de scârbă şi de spaimă şi, înţelegând pricina primejdiei neaşteptate, a alergat degrabă la Cuviosul Pafnutie şi, căzând înaintea lui, cerea iertare, stăruind ca să se roage lui Dumnezeu pentru dânsul, ca să-i îndrepte capul în rânduiala sa firească cea dinainte. Iar părintele a poruncit să lovească în toacă şi a mers la biserică. Iar fraţii, mirându-se de acea neobişnuită tocare în acea vreme, s-au adunat degrabă în biserică, întrebând de pricina pentru acea tocare. Atunci cuviosul le-a spus pricina şi, zâmbind, a zis: „A răsplătit Dumnezeu sângele corbului". Şi, săvârşind cântare de rugăciune, a umbrit cu Sfânta Cruce pe cel ce pătimea, zicând: „Cu puterea cinstitei şi de viaţă făcătoarei Cruci, întoarce-te înainte". Şi îndată s-a întors capul înainte şi s-a îndreptat după firea sa.

Un alt tânăr oarecare şi-a slobozit şoimul asupra unui corb şi cu acela l-a ucis; dar şi el îndată s-a lipsit de mângâierea sa, că şi corbul şi şoimul au căzut morţi deodată.

Odată venind noaptea tâlharii la locaşul lui, au luat trei boi mănăstireşti şi, vrând să plece, au umblat ca orbii, rătăcind împrejurul mănăstirii. Şi, făcându-se ziuă, voiau să lase boii şi să fugă; dar, legându-se cu puterea cea nevăzută a lui Dumnezeu, erau ţinuţi lângă boi, încât nu puteau să se despartă şi să fugă, până ce argaţii mănăstirii, căutând boii, au dat de tâlhari şi, prinzându-i, i-au adus la cuviosul. Iar el i-a învăţat pe ei cu cuvinte să nu mai facă unele ca acestea şi, poruncind să-i hrănească, i-a eliberat în pace.

Doi fraţi s-au sfătuit să iasă din mănăstire în taină şi, strângându-şi lucrurile, voiau să plece pe cale. Iar Dumnezeu a arătat acestea cuviosului, în chipul acesta: După cântarea Utreniei, ducându-se sfântul să se odihnească puţin, a văzut în vis un arap negru luând din cuptorul chiliei lui tăciuni aprinşi şi aruncându-i pe chiliile acelor monahi care voiau să fugă; iar părintele cu groază îi oprea, înfricoşându-l să nu aprindă zidirea. Iar arapul răspundea, că pentru aceea o face aceasta, ca să o aprindă. Şi deşteptându-se cuviosul din somn şi înţelegând puterea vedeniei, a trimis îndată după

acei monahi şi, chemându-i, le-a spus vedenia; iar ei, auzind, s-au înfricoşat şi s-au umilit. Şi au arătat părintelui lucrurile lor adunate, mărturisindu-şi greşeala lor, că se pregătiseră să fugă, şi cerând iertare.

Un oarecare frate cârtitor hulea toate cele făcute în mănăstire şi totdeauna cârtea asupra părintelui. Acela în vedenia visului s-a văzut pe sineşi în mijlocul bisericii, stând cu cei ce cântau şi îndată, venind părintele şi căutând cu ochii mânioşi spre dânsul, a zis: „Acesta este hulitor, luaţi-l din biserică!" Şi îndată doi arapi foarte negri l-au luat pe el şi l-au tras afară, bătându-l foarte tare. Şi deşteptându-se din somn acela, s-a umplut de mare frică şi alergând cu lacrimi la cuviosul părinte, şi-a cerut iertare.

În locaşul cuviosului era un bătrân de Dumnezeu insuflat, anume Constantin, care, fiind bolnav, se apropia de sfârşit. Odată odihnindu-se Cuviosul Pafnutie, după doxologia Utreniei, Iosif monahul, ucenicul lui, a mers spre chilia părintelui. Şi când s-a apropiat de uşă şi a vrut să facă rugăciune, îndată cuviosul a deschis fereastra chiliei şi, văzând pe Iosif venind, i-a zis: „A făcut rugăciune oarecine şi mi-a zis: «Constantin stareţul s-a dus către Domnul!» Iar eu deşteptându-mă şi deschizând fereastra, n-am văzut pe nimeni, fără numai pe tine". Dar Iosif i-a zis: „Eu în ceasul acesta am venit de la Constantin şi încă este viu". Atunci părintele i-a poruncit să se întoarcă iarăşi la chilia stareţului şi, mergând, l-a aflat sfârşit întru Domnul.

Alt stareţ insuflat de Dumnezeu şi încărcat de zile se afla în acea mănăstire, urmând vieţii povăţuitorului său, Cuviosul Părinte Pafnutie. Numele stareţului era Eftimie. Acela avea de la Dumnezeu atâta izvor de lacrimi, încât le vărsa nu numai în chilia sa, dar şi în biserică la toată pravila. Şi era într-însul şi darul mai înainte-vederii, care s-a făcut încredinţat în acest fel: Doi fraţi oarecare aveau între dânşii dragoste nu după socotinţa lui Dumnezeu, ci după înşelăciunea vrăjmaşului, de care lucru se scârbea foarte mult Cuviosul Părinte Pafnutie, iar ei pentru aceea se gândeau să iasă în taină din mănăstire.

De aceea, în vremea dumnezeieştii Liturghii, stareţul Eftimie, cel mai sus pomenit, stând în biserică cu obişnuita lui umilinţă şi cu ochii plini de lacrimi, a căutat la părintele şi la cei ce cântau cu ochii plini de lacrimi, a căutat la părintele şi la cei ce cântau cu dânsul, cei doi fraţi aflându-se în ceata cântăreţilor. Şi a văzut ivindu-se de după cei doi fraţi, un arap care avea pe cap un coif foarte ascuţit şi păros, având perii din diferite feluri de flori. Acela ţinând în mâini un cârlig de fier, a început a trage la dânsul pe cei doi monahi ce se aflau în ceata cântăreţilor. Şi apucându-i de hainele lor şi

trăgându-i afară din strană, voia să-i apuce pe ei cu mâinile, dar îndată unealta cea de fier se făcea fără de nici o putere; căci atunci când aveau gândul cel semănat de vrăjmaşul ca să nu se supună părintelui, ci să iasă din mănăstire, îi trăgea pe ei vrăjmaşul cu înlesnire; iar când se împotriveau gândului, atunci unealta vrăjmaşului se făcea fără de putere şi sărea de la dânşii. Iar părintele Eftimie privea la aceea, căutând cu ochii cei sufleteşti înainte-văzători. Şi când a început a se citi Sfânta Evanghelie, arapul s-a stins; iar după Evanghelie iarăşi s-a arătat şi făcea aceeaşi. Asemenea s-a stins şi în vremea cântării heruvicului; iar după mutarea Sfintelor Daruri s-a arătat iarăşi, dar când a sosit sfinţirea Sfintelor Daruri şi cântarea cea aleasă a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, s-a stins arapul ca fumul şi nu s-a mai arătat.

Toate acestea văzându-le Stareţul Eftimie, s-a cutremurat şi a trecut toată Sfânta Liturghie ca într-o uimire. Iar după sfârşitul Sfintei Liturghii a mers la cuviosul şi i-a spus acea vedenie. Iar el chemând pe acei monahi, i-a învăţat să nu primească gândurile cele viclene ale vrăjmaşului şi să nu le tăinuiască, ci să le smulgă din inimă prin mărturisire. Iar aceia, prin învăţătura şi prin sfătuirea părintelui, s-au înţelepţit deplin.

Cuviosul Pafnutie spunea ucenicilor săi că se poate a cunoaşte din vedere, de este vreun frate cuprins de vreun oarecare gând, bun sau rău. De acest cuvânt al lui se minunau ucenicii săi, ca de un lucru nelesnicios; însă mai pe urmă au cunoscut cu încredinţare, că era într-însul un dar ca acesta al mai înainte-vederii.

Un oarecare monah nou începător, care nu-şi biruise îndrăzneala mirenească întru căutarea ochilor, vieţuia împreună cu Cuviosul Pafnutie şi a ieşit odată afară din mănăstire pentru o trebuinţă oarecare. Şi văzând venind nişte mireni – bărbaţi şi femei –, şi-a îndreptat privirea către dânşii, amăgindu-se cu ochii, şi a luat aminte cu iubire de patimă la faţă femeiască, robindu-se de gândul desfrânării şi zăbovind într-însul. După aceea s-a întors în chilia părintelui şi a aflat pe dânsul îndeletnicindu-se cu citirea. Iar părintele, ridicându-şi ochii săi, a căutat la dânsul şi îndată l-a cunoscut că era tulburat de gânduri necurate; şi întorcându-şi faţa de la dânsul, a zis: „O, iată om nu după chipul cel dintâi". Atunci fratele s-a temut foarte mult şi a spus gândul său lui Iosif cel împreună cu dânsul vieţuitor; iar acela i-a poruncit lui să se mărturisească părintelui şi să-şi ceară iertare. Şi mărturisindu-şi fratele greşeala sa părintelui, a fost învăţat cu cuvinte părinteşti şi s-a învrednicit de iertare.

Odată şezând Cuviosul Pafnutie şi citind dumnezeieştile Scripturi, a venit un om şi a făcut rugăciune, căutând la sfântul prin ferestre şi întrebându-l de Iosif, ucenicul lui, pentru că era cetăţean din acelaşi loc cu el. Iar stareţul, văzând pe omul acela ce niciodată nu l-a ştiut, a zis către Iosif: „Ieşi, că un om rău la vedere întreabă de tine". Ieşind Iosif şi văzând pe omul cel ştiut lui, l-a întrebat pentru ce a venit. Iar el a zis: „Voiesc să fiu monah!" Iosif a spus acestea fericitului părinte, iar el a grăit către Iosif: „Hrăneşte pe omul acela şi dă-i drumul, deoarece nu este bun". Iar Iosif s-a minunat de răspunsul părintelui şi nu îndrăznea să-l întrebe pe el cum de nu este bun omul ce a venit. Şi, mergând şi dându-i hrană aceluia, l-a slobozit. Apoi, întorcându-se Iosif în chilie, i-a zis părintele: „Bărbatul acela este ucigaş că, încă fiind tânăr, a lovit cu cuţitul în pântece pe un monah şi l-a omorât". Iar Iosif se minuna de mai înainte-vederea fericitului, că nu numai că nu-l văzuse niciodată, dar nici nu auzise de omul acela; ci din singură căutarea feţei lui l-a cunoscut că este ucigaş.

Un monah oarecare a venit în locaşul cuviosului, pe care văzându-l sfântul stareţ venind la dânsul, a zis încetişor către ucenicii săi: „Vedeţi, că nici prin rânduiala monahicească nu s-a curăţit de sânge!" Iar ucenicii, minunându-se şi necutezând a întreba, mai târziu stareţul singur a spus unuia dintre dânşii că monahul acela, fiind mirean, slujea la un boier dreptcredincios în marele Novgorod şi a omorât cu otravă pe stăpânul său. Mai pe urmă, mâhnindu-se, a îmbrăcat chipul monahicesc, dar nici aşa nu s-a curăţit, deoarece n-a făcut adevărată pocăinţă şi canon îndestulat pentru păcatul ce l-a făcut".

O femeie oarecare jupânească, soţia unuia Alexie, ce se chema Govurin, ai cărei fii, după aceea, au intrat în călugărie şi au vieţuit împreună cu Vasian, scriitorul vieţii acestuia, avea mare credinţă către fericitul părinte Pafnutie. Adeseori trimitea la dânsul pe fiii ei cu aducere de daruri, cerând de la dânsul rugăciuni şi binecuvântări. Şi i s-a întâmplat ei o boală – tulburarea minţii – din lucrare diavolească, şi vedea cu ochii mulţi demoni venind la dânsa şi înfricoşând-o; de aceea se tulbura cu mintea. Iar când i se făcea ei aceasta, i se arăta un stareţ mărunt la statură şi gârbov, având o barbă mare căruntă şi îmbrăcat cu haine proaste. Acela izgonea cu putere de la ea pe demoni, ca pe nişte lupi de la oi, şi se făcea sănătoasă. Iar odată a auzit un glas, zicând către dânsa: „Pafnutie cel din Borov izgoneşte de la tine pe demoni!" Şi aceasta s-a făcut de mai multe ori acelei femei.

Deci, însănătoşindu-se desăvârşit, a dorit să vadă pe sfântul, vrând să ştie cu încredinţare dacă acela este care i se arăta ei în boală, izgonind pe diavoli de la ea. Şi a venit cu slugile până la poarta locaşului cuviosului – fiind oprită intrarea femeilor în mănăstire –, şi a trimis pe slugile sale la ucenicii fericitului, rugându-i, cum ar putea să vadă ea pe sfântul părinte. Iar aceştia, arătând pe sfântul slugilor ei, au poruncit să-l arate stăpânei lor, când va merge cu fraţii de la biserică la trapeză, pentru că era vremea prânzului. Iar aceea, văzând pe sfântul când a ieşit din biserică, l-a cunoscut îndată şi cu lacrimi a strigat: „Acela este cu adevărat care, prin arătarea sa, a izgonit de la mine pe demoni şi mi-a dăruit tămăduire!" Şi a trimis multă milostenie monahilor, dând mulţumire lui Dumnezeu, Preacuratei Maicii Lui şi plăcutului lor, Cuviosul Părinte Pafnutie.

Pe unul din ucenicii cuviosului l-a năpădit durerea ochiului şi, suferind foarte, căuta tămăduire; iar părintele i-a dat metaniile sale, poruncindu-i să zică o mie de rugăciuni: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul". Iar el abia s-a supus să asculte, supărat fiind de cumplita durere, şi săvârşind jumătate din mia de rugăciuni, şi-a simţit ochiul cu totul sănătos şi, alergând, a spus părintelui de tămăduirea ochiului său. Dar nu a fost tăinuit de părintele cel mai înainte văzător, că nu o mie, ci numai jumătate din rugăciuni a zis; şi i-a poruncit să se întoarcă iarăşi şi să-şi sfârşească mia cea de rugăciuni.

Odată, şezând fraţii la cuviosul, s-a făcut înştiinţare de la nişte mireni, bărbaţi cucernici, că arhimandritul mănăstirii lui Simon, care este aproape de cetatea împărătească Moscova, şi-a lăsat arhimandria şi au început a zice: „Cine va fi acolo arhimandrit?" Şi pomeneau unul pe acesta şi altul pe celălalt. Iar fericitul, căutând la unul din ucenicii săi, anume Vasian, fratele lui Iosif, foarte tânăr şi de curând călugărit, arătând spre dânsul, a zis zâmbind celor ce erau cu dânsul: „Acesta este arhimandrit al mănăstirii lui Simon". Pentru că cuviosul vedea mai înainte ceea ce era să fie; căci acel Vasian, după proorocia sfântului, a fost pus arhimandrit al mănăstirii lui Simon, deşi nu atunci, ci după trecerea a mulţi ani.

Odată cuviosul a cerut voie de la un boier de pe râul Ovii, ca numai trei zile să-i îngăduie a petrece la un loc la vânarea peştelui, şi ceea ce va trimite Dumnezeu, aceea s-o ia la trebuinţa mănăstirească. Deci trimiţând pe unul din slujitori la acea slujbă, a poruncit să-i dea lui cinci grivne bani ca să cumpere vase, iar peştele ce-l va prinde să-l săreze într-acelea. Dar slujitorul nu voia să ia atâţia bani spre cumpărarea vaselor, nenădăjduind că va umple măcar un vas mic cu

peşte în acele trei zile. Iar cuviosul, căutând cu iuţime la el, îi poruncea să facă ceea ce i se porunceşte. Deci mergând trimisul, a prins în cele trei zile 730 de peşti mari, care se numesc ribţi, după vorba acelei ţări. Iar câţi vânau pentru voievod, nici în tot anul nu prindeau atâta peşte. Atât vânat mai înainte văzând sfântul, a poruncit ca să se gătească vasele.

Un tânăr oarecare a venit la chipul monahicesc şi a început a se tulbura cu gândul, de vreme ce năvălea frica asupra lui prin lucrarea vrăjmaşului diavol; pentru că uneori i se arăta diavolul ca o fiară neştiută, uneori ca un câine negru, iar alteori, şezând în chilie, auzea cum ursul umblă împrejurul chiliei şi se apucă de pereţi. Iar cuviosul stareţ a poruncit acelui tânăr ca să citească Psaltirea lângă el şi de atunci acele năluci diavoleşti s-au stins cu totul, iar tânărul s-a izbăvit de temere, cu rugăciunile sfântului.

Acest cuvios părinte era bine socotitor şi iscusit în tot lucrul dumnezeiesc şi omenesc, de aceea, nu numai monahii, ci şi mulţi din mireni îl aveau pe el ca părinte duhovnicesc şi, venind, îşi mărturiseau păcatele lor, de vreme ce, ca un doctor iscusit, cunoştea şi ştia bine sfinţitele pravile, ca să dea doctoria cuviincioasă la toată rana sufletească. Iar la primirea oamenilor celor ce veneau la el, nu era căutare la faţă; nu se sfia de feţele celor puternici, nici nu trecea cu vederea pe cei săraci şi câţi se înălţau cu mândrie, la aceia era foarte neapropiat, iar la cei smeriţi, foarte iubit şi milostiv către săraci.

Fiind într-un an foamete, prin voia lui Dumnezeu, pe toţi cei dimprejur i-a hrănit. Că în toate zilele se adunau în locaşul lui ca la o mie şi mai bine de oameni flămânzi, pe care, hrănindu-i, n-a lăsat nimic în mănăstire, până ce în vara viitoare, după rugăciunile lui şi pentru lacrimile săracilor, a dăruit Domnul înmulţirea roadelor.

De când s-a făcut monah Cuviosul Pafnutie, aceasta era rânduiala vieţii şi a pustniciei lui: Luni şi vineri nu gusta nimic, miercuri mâncare uscată, iar în celelalte zile mânca cu fraţii. Totdeauna se ostenea în lucruri grele, tăind lemne şi ducându-le pe umeri, lucrând pământul în grădină, cărând apă şi stropind verdeţurile şi alte munci grele făcându-le pe toate. Nimeni mai înainte de el nu se afla la tot lucrul şi la pravila de obşte. În vreme de iarnă se nevoia mai întâi în rugăciune, la citire şi la lucrul mâinilor, împletind mreji pentru vânarea peştelui. De corpul său n-a lăsat pe nimeni să se apropie, nici la vreme de nevoie; dar nici el nu s-a atins de trupul cuiva. Pe femei nu numai în locaş nu voia să le vadă, dar nici de departe; nici a lăsat pe cineva să grăiască despre femei

înaintea sa. El a păzit fecioreasca curăţie a trupului său neprihănită toată viaţa sa. Pentru aceasta a fost vas al Sfântului Duh şi cu vrednicie a primit hirotonia preoţiei; însă, pentru smerenie, de când s-a îmbrăcat în sfânta schimă, nu slujea Liturghia, decât numai o dată a săvârşit Sfintele Taine, după o întâmplare şi nevoie, înainte de sfârşitul său.

Odată, sosind prealuminatul praznic al Învierii lui Hristos şi nefiind preot în acel locaş în acea vreme, cuviosul a trimis pretutindeni cu argint îndestulat să caute preot, însă n-a putut găsi, toţi având trebuinţă să slujească în bisericile lor. Şi, vezi socoteală cu bună înţelegere a părintelui celui de Dumnezeu insuflat, pentru nevoia unui praznic ca acela şi-a schimbat legea şi ca un lucrător vrednic de sfinţenie, într-acea zi a săvârşit singur dumnezeiasca Liturghie, cu multă luare aminte şi cu umilinţă. Iar după săvârşirea Liturghiei, a zis către ucenici: „Acum abia a rămas sufletul în mine!" Cu o cucernicie şi frică ca aceea se atingea acel slujitor vrednic de sfinţenie de săvârşirea dumnezeieştilor Taine. Şi avea el la praznicele acestea o veselie peste fire, nu trupească, ci duhovnicească; şi ca altul din altul se făcea. Şi lăsa atunci şi trupului lui ospătare mai multă decât în alte zile, însă măsurată, fugind de nemăsurare întru toate. Iar când era vremea să grăiască, spunea cele trebuincioase şi când era vremea să tacă, se îndeletnicea în tăcere. Şi pretutindeni se abătea de la deşertăciuni; iar întru toate iubea lipsa şi sărăcia şi nu se îngrijea de trebuinţele sale trupeşti.

El ajunsese într-atâta măsură, încât era departe cu obiceiul cel îmbunătăţit, de oamenii cei ce sunt în neamul acesta. Că din pruncia sa n-a mâniat întru nimic pe Dumnezeu, ci a făcut totdeauna cele bune şi plăcute Lui. La 20 de ani s-a călugărit şi a petrecut 60 de ani în rânduiala monahicească şi nu şi-a schimbat pravila sa, neabătându-se nici spre dreapta, fugind de nemăsurarea celor aspre; nici spre stânga, temându-se de calea cea latră. Ci mergea totdeauna pe cale împărătească. În dogmele credinţei avea atâta grijă şi râvnă, încât dacă începea cineva a grăi cât de puţin nepotrivit cu dumnezeiasca Scriptură, îndată îl gonea din mănăstire.

Petrecând în nişte isprăvi ca acestea, dumnezeiescul Părintele nostru Pafnutie a ajuns în măsura vârstei plinirii lui Hristos, rămânând ca să se dezlege din cele vremelnice de aici şi să treacă la cele veşnice, *pe care ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit şi la inima omului nu s-au suit, pe care le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc.*

Drept aceea, după cel a toată lumea prealuminatul praznic al Paştilor, joi, a treia săptămână, a ieşit fericitul după Utrenie cu fraţii la oarecare lucru după obicei şi, aşezându-le rânduiala acelui lucru, s-a întors în mănăstire, deoarece sosise vremea Sfintei Liturghii. Şi i-au zis ucenicii ca după ceasul prânzului să iasă iar la lucru. Dar el le-a răspuns: „Nu se poate să mai ies, deoarece am alt lucru de nevoie şi nemutat". Apoi, după săvârşirea Liturghiei, s-a împărtăşit cu fraţii din obişnuita masă. După aceea a venit la el în chilie unul din ucenicii săi, anume Inochentie. Şi văzând pe stareţ şezând pe pat, i-a adus aminte de lucrul ce s-a zis mai înainte. Iar el i-a răspuns: „Eu am altă nevoie, pe care tu n-o ştii, că legătura care este, voieşte să se dezlege". Dar Inochentie n-a înţeles ceea ce a grăit. Într-acea vreme a venit înştiinţare, cum că binecredinciosul Domn Mihail, fiul lui Andrei, voieşte să vină în mănăstire să se roage.

Iar fericitul a poruncit acelui ucenic, să trimită răspuns voievodului, să nu vină în mănăstire, deoarece a sosit alt lucru. În ziua aceea cuviosul n-a ieşit la soborul bisericesc, la pravila Vecerniei şi a Pavecerniţei, deoarece începuse a boli şi a poruncit ucenicului său, Inochentie, să le săvârşească în chilie. Şi, trimiţându-l, i-a zis: „Când va veni această zi, joi, atunci mă voi schimba din neputinţa mea". Ucenicul n-a înţeles cuvântul acela, iar cuviosul a petrecut toată noaptea aceea în rugăciuni.

Deci venind ziua de vineri şi sosind ceasul sfintei slujbe, a mers în biserică la Sfânta Liturghie, sprijinit de ucenici. Dintre aceştia unul, nefiind tânăr, l-a luat de palmă ca să-l sprijinească, iar el îndată şi-a tras palma cu mânie de la dânsul şi i-a poruncit să-l sprijinească de haină. Atât era de păzitor al nepătimirii, încât şi în bătrâneţe şi în boală şi înaintea morţii, pe care o vedea cu ochii, nu voia să se atingă cineva de trupul lui. Şi a fost în ziua aceea la Vecernie şi, când a început să se cânte panahida pentru cei răposaţi, ucenicii au voit să-l ducă în chilie, dar el n-a voit să meargă, ci a rămas cu cei ce cântau, zicând: „Mie îmi este de trebuinţă această panahidă, pentru că nu o voi mai auzi".

Sâmbătă a fost la Sfânta Liturghie, iar după sfârşitul ei l-au rugat ucenicii să guste puţină hrană, că este sâmbătă şi n-a gustat nimic de joi. Părintele le-a răspuns: „Ştiu şi eu aceasta, şi după dumnezeieştile pravile se cade a gusta sâmbăta, pentru dezlegarea postului; însă bolnavului i se cade ca trei zile să se înfrâneze de hrană înaintea împărtăşirii cu dumnezeieştile Taine". Şi n-a gustat nimic până în ziua Duminicii.

În seara sâmbetei şi-a săvârşit mărturisirea înaintea duhovnicului părinte, după rânduiala sfintei pocăinţe, şi a mers la cântarea cea de toată noaptea şi, sprijinindu-se de ucenici, a grăit către dânşii: „De acum nu voi mai auzi cântarea cea de toată noaptea". Iar în vremea dumnezeieştii Liturghii, stătea sfântul cu mare luare aminte şi cu lacrimi; iar după terminarea sfintei slujbe, s-a împărtăşit în Sfântul Altar cu dumnezeieştile Taine. Apoi, ducându-l din biserică în chilie, i-a întrebat: „În ce zi mi-a venit mie boala?" Ucenicii au răspuns: „Joi ai început a boli, părinte". Iar el a zis: „Într-acea zi mă voi şi sfârşi". Apoi a gustat puţină hrană în ziua de Duminică, fiind silit de ucenici; şi de atunci a poruncit ca pe nimeni din cei ce veneau în mănăstire să nu-i lase la el.

Şi auzind domnii şi boierii de primprejur, că fericitul Pafnutie a slăbit de boală, trimiteau la dânsul spre cercetare bărbaţi cinstiţi cu multă milostenie. Iar el a poruncit ucenicilor să nu ia nimic din cele ce se aduceau, şi nici nu voia să audă ceva de cele mireneşti. Ci grăia: „Eu am trebuinţă, mai ales în ceasul acesta, de multe rugăciuni, deoarece voiesc să mă duc în cale lungă; iar cel ce are credinţă în Dumnezeu şi în Preacurata Maica Lui, poate să facă milostenie şi după ducerea mea".

Şi se întorceau cu milostenia înapoi acei bărbaţi trimişi. Şi erau neîncetat în gura cuviosului părinte rugăciunea lui Iisus şi psalmii lui David – nu pe rând, ci aleşi, care slujeau la vremea lui cea de faţă –, şi stihuri de rugăciune din Paraclisul către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu şi multe alte rugăciuni; pentru că mintea lui era ridicată spre Dumnezeu şi nu se îngrijea de nimic din cele de aici; ci dorea mai mult bunătăţile cele ce au să fie. Pe acelea nădăjduindu-le, se bucura cu duhul şi, în veselie fiind, grăia în stihuri cuvinte din psalmi şi din rugăciuni, ca unul ce avea încredinţare de mântuirea sa. Nici s-a mâhnit de ceva, precum este obiceiul celor ce au să se ducă din viaţa aceasta. Şi boala lui nu era prea grea, căci în toate zilele umbla, fiind dus de fraţi la Sfânta Liturghie în biserică, unde stătea cu luare aminte până la sfârşitul dumnezeieştii slujbe.

Iar în cea mai de pe urmă zi a vieţii sale, joi, care este a doua zi după înjumătăţirea celor 50 de zile, vrând cuviosul să meargă în biserică la Sfânta Liturghie, a început a grăi către ucenici: „Iată ziua Domnului, veseliţi-vă popoare; iată ziua cea aşteptată a venit". Iar ei l-au întrebat: „Despre care zi grăieşti, părinte?" El a răspuns: „Despre Joia aceasta, de care mai înainte v-am spus vouă". Şi ieşind el din chilie spre biserică, i-au spus ucenicii că au venit la dânsul spre cercetare, cei trimişi de la singurul stăpânitor a toată Rusia, marele

voievod Ioan Vasilievici, şi de la fiul lui, marele domn Ioan Ioanovici, şi de la Preasfinţitul mitropolit Gherontie.

Iar sfântul auzind despre acestea, s-a mâhnit foarte mult; deci şi nevrând, s-a întors în chilie şi, căutând la icoana Preacuratei Născătoarei de Dumnezeu, a zis: „O, Stăpână Născătoare de Dumnezeu, pentru ce mă supără oamenii aceia? Că în ziua de pe urmă m-am lipsit de dumnezeiasca slujbă". Şi, trimiţând pe fraţi la biserică, a rămas singur în chilie şi a întărit uşa, ca să nu intre nimeni din cei trimişi la dânsul. Apoi, după sfârşitul Liturghiei, înţelegând trimişii că le este cu neputinţă să vadă pe cuviosul părinte, s-au întors. După aceea ucenicii, venind iarăşi la dânsul, l-au văzut zăcând pe pat şi zicând ca despre altcineva: „I-a venit lui ziua şi va muri".

Iar ei l-au întrebat pe el: „Despre cine zici, părinte, că va muri?" El a zis: „Despre care voi ziceţi că boleşte, acela, pocăindu-se, are să moară!" Apoi a poruncit ca să nu vină nimeni la dânsul, zicând: „M-am ostenit şi voiesc să mă odihnesc până la cântarea Vecerniei; iar deseară să vină la mine toţi fraţii". Atunci ucenicii au cunoscut că s-a apropiat vremea morţii lui. Şi l-a întrebat Inochentie, ucenicul lui cel mai bătrân, zicând: „Părinte, după ce vei muri, oare să chemăm pe întâiul prezbiter şi pe alţi preoţi din cetate la îngroparea ta?" Iar sfântul a poruncit să nu cheme pe nimeni, ca să nu fie tulburare în mănăstire de adunarea poporului şi să nu ştie nimeni în cetate şi în sate de sfârşitul lui până ce nu îl vor îngropa preoţii mănăstirii. Iar mormântul a poruncit să i-l sape în biserică, în partea de miazăzi, aproape de uşa bisericii.

Şi sosind ceasul de cântarea Vecerniei şi nimeni din fraţi nefiind la dânsul fără numai ucenicul, a început cuviosul a cânta: *Fericiţi cei fără prihană în cale, care umblă în legea Domnului...*, cântând stihurile celor adormiţi. Şi sfârşind psalmul, a cântat troparele cele ce urmează: „Ceata sfinţilor a aflat izvorul vieţii..." şi celelalte. Apoi a început cu lacrimi a se ruga lui Dumnezeu şi Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, pentru mântuirea sufletului său şi pentru mănăstire. Iar ucenicul cel ce stătea lângă dânsul, a început a dormita. Pentru aceea a ieşit din chilie în tindă şi, şezând, dormita, însă treaz, că nici dormea, nici nu dormea. Şi a auzit glasuri de mulţi cântăreţi în chilie şi se mira în sine, zicând: „Am ieşit din chilie şi nu era nimeni la părintele, iar acum cine sunt cei ce cântă la dânsul?" Şi, scuturându-şi somnul de la ochi, a intrat în chilie şi n-a văzut pe nimeni, fără numai pe părintele, şoptind cu buzele rugăciunile sale. Însă glasul său nu se auzea, deoarece slăbise.

Apoi au venit şi ceilalţi ucenici şi a început sfântul a se întoarce din partea stângă spre dreapta; şi ucenicii de multe ori îl întorceau spre stânga; iar el iarăşi spre dreapta se întorcea şoptind oarecare cuvinte şi dintr-aceasta au înţeles, cum că vede ceva neobişnuit. Apoi toţi privind la dânsul, cuviosul strângându-se cu ferire şi punându-şi pe piept mâinile în chipul crucii, prin trei răsuflări şi-a dat sfântul său suflet în mâinile Domnului, în anul de la facerea lumii 6984, iar de la întruparea lui Dumnezeu Cuvântul, 1477, în întâia zi a lunii mai, mai înainte de apusul soarelui cu un ceas. Şi era faţa lui nu după obiceiul morţilor, ci strălucea ca o lumină, şi toţi privind la dânsul, li se părea că doarme ca un viu; şi a fost mare plângerea fraţilor – care atunci erau în număr de 95 – după părintele lor. Iar a doua zi, la ceasul unu din zi, au îngropat pe sfântul după sfătuirea lui, ca să nu ştie nimeni din mireni despre sfârşitul şi îngroparea lui, şi ca să nu se facă tulburare în mănăstire prin venirea lor.

Iar când s-a auzit de moartea sfântului în cetatea Borova şi în cetăţile şi satele de primprejur, pornind toţi cei duhovniceşti şi mirenii, au alergat la locaşul cuviosului, vrând să-l vadă şi să se închine moaştelor fericitului părinte. Şi mergând pe drum, au fost înştiinţaţi că sfântul este îngropat; deci unii se întorceau, mâhnindu-se că nu s-au învrednicit să fie la cinstita îngropare a sfântului, iar cei mai mulţi, venind la mormânt, se închinau de dimineaţa până seara.

Iar noi, având pe Cuviosul Părintele nostru Pafnutie mijlocitor ales şi fierbinte rugător către Dumnezeu, să slăvim pe Preasfânta Treime: pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA MAI

ZIUA A DOUA

SFINŢII MUCENICI ESPER, ZOI ŞI FIII LOR, CHIRIAC ŞI TEODUL

Sfinţii Mucenici Esper şi Zoi cu cei doi fii ai lor, Chiriac şi Teodul, deşi au fost străini pe pământ ca şi Avraam, tatăl celor aleşi, s-au învrednicit a fi cetăţeni cereşti. Ei au fost cumpăraţi robi de către Catal Romanul şi femeia lui, Termia.

Catal, fiind om vestit, a venit de la Roma în părţile Pamfiliei şi s-a sălăşluit în cetatea ce se numea Atalia, unde şi-a cumpărat robi din Frigia pe aceşti sfinţi mucenici, care erau împodobiţi cu buna credinţă şi aveau nădejde în Domnul, ca unii ce erau din neam creştinesc. Iar Catal, cel ce i-a cumpărat, cu femeia sa şi cu ceilalţi casnici, fiind păgâni, urmau necurăţia închinării la idoli, aducându-le jertfe şi numindu-i zei ai lor. Dar robii cei credincioşi ai lui Hristos, văzând păgânătatea lor cea deşartă, socoteau lucru greu pentru ei de a mânca din bucatele care li se dădeau după rânduială, socotindu-le că sunt jertfe ale idolilor; deoarece în casa în care petreceau, erau puşi idoli. Deci, Sfânta Zoi, luând acele bucate, stătea la poartă şi zicea portarului: „Odihneşte-te ziua şi eu, de va fi trebuinţă, te voi deştepta, pentru că destul te-ai ostenit toată noaptea cu mulţimea celor ce ies şi intră la stăpânul nostru, pe care îi atrage credinţa lui cea deşartă, de a se închina zeiţei celei închipuite, care se numeşte Fortuna". Iar portarul, ascultând cele ce i se spuneau, se depărta puţin şi se odihnea în curte aproape de poartă. Şi erau nişte câini legaţi dinafară de poartă şi dacă veneau străini, afară de oaspeţi, îndată se repezeau la ei. Iar Zoi, văzând că vin săraci şi străini, arunca câte puţin din bucate la câini ca să tacă, iar celelalte toate le dădea la săraci şi la străini, sfătuindu-i să se facă creştini.

Şi ea avea rânduită slujba casei, ca să hrănească păsările de tot felul ce se creşteau, iar bărbatul şi fiii ei făceau alte lucruri poruncite lor. Deci toată ziua se osteneau cu slujbele lor, iar la apusul soarelui gustau puţină hrană din acele bucate de care ştiau cu neîndoire că nu sunt spurcate cu jertfele idoleşti, căci cu a lui Dumnezeu purtare de grijă li se trimiteau lor de aiurea; şi îşi aduceau aminte de cuvântul Domnului, Care zice: *Căutaţi la păsările cerului, că nu seamănă, nu seceră şi nu adună în jitniţe, iar Tatăl Cel ceresc le hrăneşte pe ele.*

Odată, fiind trimis fericitul Esper la o slujbă oarecare, fiii lui, Chiriac şi Teodul, au zis către maica lor: „Nu putem să petrecem cu păgânii! Oare nu ne învaţă tu din dumnezeiasca Scriptură, din care ne aducem aminte de cuvântul Apostolului: *Nu fiţi lesne mutaţi la alt jug, ca necredincioşii*? Deci dacă, supunându-ne dumnezeieştii Scripturi, voim să păzim poruncile Domnului şi nu ne vom duce de la păgâni, apoi într-un număr cu dânşii ne vom număra de Domnul şi vom primi ca şi dânşii". Iar maica a răspuns către fii: „Cum putem să ne ducem de la dânşii, o, fiilor, pentru că ei ne sunt nouă stăpâni şi au putere peste trupurile noastre?" Grăit-au fiii: „Hristos pentru noi S-a dat pe Sine în mâinile necredincioşilor iudei şi S-a răstignit şi S-a îngropat şi a treia zi a înviat. Dacă şi noi ne vom da trupurile noastre necuratului Catal spre chinuire pentru Hristos şi, muncindu-ne, ne va ucide, apoi ştim că sufletele noastre vor fi vii în veci. Deci, tu, o, maică, veselindu-te şi bucurându-te, să ne pui pe noi înaintea stăpânului nostru şi ceea ce ne va da nouă Hristos în gurile noastre, aceea vom grăi înaintea stăpânului".

Şi se găteau amândoi tinerii cei buni, ca nişte viteji nevoitori, spre nevoinţa cea pătimitoare pentru Hristos, căutând vreme când să stea înaintea stăpânului şi să mărturisească numele lui Hristos. Şi ziceau unul către altul: „De ne va da nouă Hristos Dumnezeu să murim pentru Dânsul, apoi ne vom învrednici a-L vedea şi vom fi împreună cu El". Iar maica lor se temea pentru dânşii, ca nu cumva, înfricoşându-se de munci, să se plece spre jertfa idolească; căci până atunci stăpânii lor nu ştiau de dânşii că sunt creştini. Şi nevrând maica să-şi ducă fiii înaintea boierului, au zis către dânsa: „Pentru ce te temi de acest păgân? Oare nu-ţi aduci aminte ce zice Scriptura? *Grăit-am întru mărturiile Tale înaintea împăraţilor şi nu m-am ruşinat!*"

Deci, într-una din zile, venind acasă stăpânul lor în vremea prânzului de la un loc oarecare, au ieşit înaintea porţilor întru întâmpinarea lui amândoi fraţii, Chiriac şi Teodul, şi au zis: „Bine ai venit, stăpâne al trupurilor noastre celor văzute; căci al sufletelor

noastre celor nevăzute este Domnul Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Cel ce petrece în ceruri". Iar Catal, minunându-se de nişte cuvinte ca acestea ale acelor tineri, a zis: „Au înnebunit aceşti copii, pomenindu-mi un nume străin şi numind Dumnezeu şi Domn pe Acela ce se zice Iisus Hristos. Chemaţi la mine pe tatăl şi pe maica lor". Şi, ducându-se slugile, n-au aflat pe tatăl, ci au adus numai pe maica lor. Atunci Catal a zis către dânsa: „Unde este bărbatul tău?" Răspuns-a aceea: „Oare nu este cu porunca ta trimis la lucru în satul Tritonie?"

Atunci a zis Catal către dânsa: „O, de aţi fi fost şi voi acolo la acelaşi Tritonie, nu mi-aţi fi tulburat sufletul, spunând că pe alt Dumnezeu îl aveţi voi de care nici eu, nici altul n-a auzit cândva. Dar acum, nu voi să vă întreb pe voi de acelea de care mi-aţi zis mie, ci după ce Termia, soţia mea, îmi va naşte mie pruncul (că era însărcinată) şi voi aduce jertfe marii zeiţe Fortuna, atunci vă voi întreba pe voi". Şi îndată a poruncit ca pe Sfânta Zoi împreună cu fiii ei să-i trimită la bărbatul ei, în satul Tritonie. Deci, fiind ei duşi acolo, se bucurau şi se veseleau, cântând şi grăind fiecare: *Domnul mă paşte şi nimic nu-mi va lipsi. La locul păşunii, acolo m-a sălăşluit.* Şi iarăşi: *Scosu-ne-ai pe noi din iad şi din mâna morţii ne-ai mântuit pe noi.* Căci sfinţii socoteau casa stăpânului lor ca iadul, pe Catal ca moartea, iar idolii ca focul iadului.

Iar după o vreme, s-a născut fiul lui Catal şi se prăznuia acea păgânească naştere cu aducere de jertfe idolului cetăţii – zeiţa Fortuna – şi toţi cetăţenii se bucurau împreună cu Catal, prăznuind naşterea pruncului lui. Iar Sfânta Zoi se ruga lui Dumnezeu pentru bărbatul său şi pentru fiii săi ca să nu cadă în ispită. Iar Catal, după păgânescul său ospăţ, a zis către Termia, femeia sa: „Să se veselească acum toţi casnicii şi toate slugile noastre cu prăznuire". Iar ea a răspuns: „Să se veselească toţi". Şi îndată, precum la celelalte slugi, aşa şi lui Esper, femeii lui şi fiilor, le-a trimis din ospăţul jertfit idolilor un vas cu vin şi un blid cu carne. Iar Sfânta Zoi, văzând de departe darurile cele ce se aduceau de la stăpânul lor, a oftat şi a zis: „Doamne Dumnezeule, Cel ce eşti negrăit cercător al inimilor omeneşti, fii cu noi, străinii, că afară de Tine, Doamne, pe alt Dumnezeu nu ştim; şi întăreşte-ne pe noi întru a Ta mărturisire!"

Deci, apropiindu-se către cel ce adusese cărnurile, le-a apucat şi le-a aruncat câinilor; asemenea şi vinul l-a vărsat pe pământ; iar sluga aceea ce adusese acele daruri, degrabă s-a întors şi a spus stăpânului său cele ce a făcut Zoi. Iar Catal, auzind acestea, s-a umplut de mânie şi îndată a trimis să-i aducă pe dânşii în casa sa. Iar când îi

duceau pe sfinţi, Zoi întărea pe bărbat şi pe fii, zicându-le: „Să nu ne temem de mânia păgânului Catal şi de muncile pregătite nouă de dânsul; ci să le răbdăm cu vitejie ca, prin răbdare, să intrăm în cetatea cea cerească a lui Hristos, împreună cu sfinţii Săi". Şi stând ei înaintea lui Catal, acela a zis către dânşii: „Spre cine aţi nădăjduit, când aţi îndrăznit a arunca darurile noastre câinilor? Însă eu nu mă îngrijesc atât pentru a mea necinste, cât pentru necinstea marii zeiţe Fortuna". Iar Sfânta Zoi a răspuns: „Nădejdea şi sprijinul nostru este Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu Cel viu; iar aceia pe care tu îi numeşti zei, sunt diavoli".

Zis-a Catal: „Voi porunci să muncească pe fiii tăi, ca să vedem de va putea să-i izbăvească pe dânşii Hristos, Care ziceţi că este Dumnezeu". Iar când i-a dezbrăcat pe amândoi fiii şi la munci i-a spânzurat şi cu unghii de fier i-a strujit, atunci maica lor cea sfântă, stând şi privind la pătimirea lor, îi întărea pe dânşii, zicându-le: „Răbdaţi cu vitejie, fiii mei, răbdaţi şi nu vă temeţi de aceste munci care vin de la păgânul Catal asupra voastră". Iar ei răspundeau: „Nu sunt nimic aceste munci; spune spurcatului muncitor să afle munci şi mai mari, ca, prin pătimirea cea desăvârşită, să câştigăm cununile". Iar ea a zis către Catal: „Pentru ce n-ai poruncit să pună munci mai mari asupra fiilor mei şi nu te sileşti mai mult a-i munci? Căci într-acestea ei nu simt dureri".

Atunci păgânul Catal, bătând foarte tare pe Sfânta Zoi şi pe fericitul Esper, a poruncit ca pe toţi să-i arunce într-un cuptor foarte tare încins şi a pus păzitori lângă cuptor. Iar sfinţii mucenici şedeau în cuptor, cântând şi lăudând pe Dumnezeu. Şi auzind Catal cum că mucenicii sunt vii în cuptor şi cântă, se mira foarte mult, cum acea putere atât de mare a focului n-a putut să-i omoare pe dânşii şi să-i prefacă în cenuşă; şi, socotind că printr-o oarecare vrajă creştinii aceia biruiesc puterea focului, se gândea cu ce fel de altă muncă mai cumplită să-i omoare pe dânşii. Şi s-a zis de la Sfântul Duh sfinţilor mucenici în cuptorul cel cu foc: „Îmbărbătaţi-vă, căci Catal caută ca prin mai mari munci să vă piardă pe voi". Iar ei, auzind acestea, s-au rugat, zicând: „Doamne Iisuse Hristoase, primeşte în pace sufletele noastre!" Şi îndată şi-au dat sfintele lor suflete în mâinile lui Dumnezeu, în două zile ale lunii lui mai, pe vremea lui Adrian.

Iar a doua zi, păgânul Catal, mergând la cuptor cu ai săi, au aflat trupurile mucenicilor nevătămate de foc, zăcând cu feţele spre răsărit, căci sfintele lor suflete se împreunaseră acum cu cetele sfinţilor mucenici, cu ale îngerilor şi cu ale arhanghelilor. Atunci s-a auzit glas din cer, zicând: „Intraţi, dreptilor, în Raiul Domnului

nostru; iar tu, păgânule Catal, vei merge în gheena, ca să te munceşti în veci în focul cel nestins". Şi aşa pe păgânul Catal l-a luat munca cea fără de sfârşit, iar pe sfinţii mucenici ai lui Hristos i-a primit cerul şi s-au sălăşluit în bucuria cea veşnică, întru Hristos Iisus, Domnul nostru, a Căruia este slava în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFINŢII BORIS ŞI GLEB, DOMNI AI RUSIEI

Fericit este bărbatul care se teme de Domnul, întru poruncile Lui va voi foarte. Puternică va fi seminţia lui pe pământ şi neamul dreptilor se va binecuvânta, precum zice marele prooroc şi împărat. Cu adevărat fericit a fost bărbatul cel temător de Domnul, sfântul şi întocmai cu Apostolii, marele nostru voievod Vladimir, care s-a numit din Sfântul Botez Vasile, fiul lui Sviatoslav, care nu numai singur el s-a sârguit a plăcea lui Dumnezeu, ci şi toată stăpânirea sa, pământul Rusiei, luminându-l prin Sfântul Botez, l-a adus ca un dar cinstit şi plăcut Domnului. Pentru aceasta şi seminţia lui, puternică pe pământ a făcut-o Domnul şi a binecuvântat neamul lui cel drept.

Acel mare voievod, fiind la bătrâneţe şi apropiindu-se de fericitul sfârşit, în care avea să se mute de la împărăţia cea vremelnică şi pământească la împărăţia cea fără de sfârşit şi cerească, şi din viaţa cea cu multă osteneală, la odihna cea veşnică şi la viaţa cea fericită, a chemat pe cei doisprezece fii ai săi, pe care îi avea născuţi cu mai multe femei, în vremea necredinţei lui, şi le-a împărţit lor domnia sa, pământul Rusiei, fiecăruia câte o moştenire, astfel: pe Vişeslav l-a pus în marele Novograd, pe Iziaslav în Poloţca, pe Sviatopolc în Turov şi pe Iaroslav în Rostov. Şi murind Vişeslav a pus pe Iaroslav în marele Novograd, iar pe Boris în Rostov, pe Gleb în Muron, pe Sviatoslav în Drevleani, pe Vsevolod în Vladimir, pe Mstislav în Tmutorocani, pe Stanislav în Smolensca, pe Sudislav în Pscov şi pe Briacislav sau Pozvizda în Luţca la Volina.

Iar după douăzeci şi opt de ani de la Sfântul Botez, fericitul Vladimir a început a boli şi atunci a venit la dânsul Boris, fiul lui cel mai iubit decât toţi copiii. În acea vreme venise înştiinţare voievodului Vladimir, că pecenegii vin cu război asupra Rusiei, şi Vladimir, fiind bolnav, s-a mâhnit, de vreme ce nu putea să iasă singur la război împotriva pecenegilor. Şi chemând pe iubitul său fiu,

Boris, cel numit din Sfântul Botez Roman, i-a încredinţat lui pe ostaşii săi şi l-a trimis peste Nipru împotriva pecenegilor. Iar el, mergând degrabă şi pe pecenegi neaflându-i, s-a întors înapoi şi a stat la râul Altei. Şi iată, i-a venit înştiinţare că tatăl lui, binecredinciosul şi Sfântul mare voievod Vladimir, a murit la Berestov, şi cum Sviatopolc, fiind lângă el, se sârguia ca să tăinuiască moartea tatălui său; pentru că, trupul învelindu-l în covor şi spărgând pardoseala, l-a lăsat jos; apoi în taină l-a dus noaptea în cetate şi l-a pus în biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, Deseatina.

Iar fericitul domn Boris, auzind de acestea, a început a plânge după tatăl său, zicând: „Vai mie, tatăl meu, lumina ochilor mei, strălucirea şi raza feţei mele! Vai mie, cum ai apus lumina mea, nefiind eu la sfârşitul tău, ca singur să îngrop cinstitul tău trup! De ce nu m-am învrednicit să sărut cinstitele tale cărunteţi?" Şi multe alte cuvinte umilite grăia în plângerea sa, iar Sviatopolc s-a aşezat în Kiev pe scaunul părintesc cu putere de la sine, pentru că nu i se cădea lui să stăpânească în Kiev după tatăl său. Şi s-a umplut inima lui de iubirea de stăpânire cea fără de lege şi de înrăutăţita zavistie a lui Cain, zicând în sine: „Voi pierde pe toţi fraţii mei şi voi rămâne stăpânitor în Rusia".

Deci, îndată a trimis cu vicleşug la fratele său, Boris, zicându-i: „Fratele meu iubit, voi să am cu tine dragoste. Iată, pe lângă dania tatălui, îţi voi da încă mai multă stăpânire". Iar aceasta o zicea cu vicleşug, căutând cum ar pierde pe Boris. Deci, chemând pe kieveni, le împărţea daruri multe, însă inima lor nu era cu el. Apoi, ducându-se noaptea la Vişegorod, a chemat în taină la sine pe boierul Putşa şi pe ceilalţi boieri din Vişegorod: Telţul, Elovici şi Leaşco. Şi le-a zis lor: „Spuneţi-mi adevărul, aveţi către mine prieteşug din toată inima?" Iar ei cu Putşa au zis: „Capetele noastre cu toţi vişegorodiţii le vom pune pentru tine".

Atunci ticălosul Sviatopolc a zis lui Putşa şi prietenilor lui: „De vreme ce vă făgăduiţi, ca pentru mine să vă puneţi capetele voastre, atunci mergeţi în taină şi ucideţi pe Boris, fratele meu". Iar ei au făgăduit să facă aşa. Iar voievodul Boris stătea atunci la râul Altei, şi boierii din Kiev i-au zis: „Mergi în Kiev şi şezi pe scaunul părintesc, căci, iată, şi oastea părintească este cu tine". Fericitul Boris le-a răspuns: „Asupra fratelui meu mai mare nu voi merge, deoarece îl am pe el ca pe un tată". Acestea auzindu-le boierii şi ostaşii, s-au dus pe la locurile lor; iar Sfântul Boris a rămas cu slugile sale şi voia să meargă la fratele său, Sviatopolc, ca să i se închine, dându-i cinste ca celui mai mare frate şi mai întâi voievod. Şi a venit un vestitor la

Sfântul Boris, spunându-i că Sviatopolc voieşte să-l ucidă şi că a trimis pentru aceea ucigaşi. Iar sfântul nu credea pe acel vestitor, ştiindu-se pe sine că n-a greşit cu nimic împotriva fratelui său, Sviatopolc, şi nici nu nădăjduise vreodată la o răutate ca aceea. Însă se tulbura cu gândul şi era cuprins de mâhnire în acea zi, dar nădăjduia spre Dumnezeu. Şi era ziua aceea sâmbătă şi, intrând în cortul său, se ruga cu lacrimi lui Hristos Dumnezeu şi Preacuratei Maicii Sale.

Iar în sfânta Duminică, sculându-se foarte de dimineaţă, a poruncit preotului ca să cânte Utrenia şi însuşi s-a rugat cu umilinţă Domnului. Iar trimişii lui Sviatopolc, boierii din Vişegorod, sosiseră încă de cu noapte şi, stând aproape, auzeau pe fericitul Boris cântând Utrenia. Şi i-au vestit Sfântului Boris că acum s-au apropiat ucigaşii lui Sviatopolc ca să-l omoare; deci a început şi mai mult a se ruga, zicând: *Doamne, cât s-au înmulţit cei ce mă necăjesc; mulţi se scoală asupra mea*, şi celelalte ale psalmului. Şi citind iarăşi Psaltirea cu multă umilinţă, zicea psalmul în care sunt cuprinse cuvintele acestea: *Spre Tine m-am aruncat din coapsele şi din pântecele maicii mele. Tu eşti Dumnezeul meu, nu Te depărta de la mine, că necazul este aproape şi nu este cine să-mi ajute. M-au înconjurat viţei mulţi, tauri graşi m-au cuprins; au deschis asupra mea gura lor, ca un leu ce răpeşte şi răcneşte. M-au înconjurat câini mulţi, adunarea celor vicleni m-a cuprins. Iar Tu, Doamne, nu depărta de la mine ajutorul Tău; ia aminte la sprijinirea mea. Izbăveşte de sabie sufletul meu şi din gheara câinelui, viaţa mea*, şi celelalte.

Iar după săvârşirea Utreniei, căutând spre icoana lui Hristos, cu lacrimi zicea: „Doamne Iisuse Hristoase, Care Te-ai arătat cu acest chip omenesc pe pământ pentru mântuirea noastră şi ai binevoit a fi pironit pe Cruce pentru păcatele noastre, învredniceşte-mă şi pe mine, ca pentru numele Tău cel sfânt, să rabd pătimirea aceasta fără de vină, pe care nu o primesc de la potrivnici, ci chiar de la fratele meu, şi să nu-i socoteşti lui, Doamne, aceasta ca păcat".

Şi rugându-se mult, s-a lăsat în voia Domnului. Şi iată, ucigaşii cei ticăloşi, ca nişte fiare cumplite, au năvălit deodată cu arme, cu săbiile scoase şi cu suliţe. Şi sărind în cort înşişi boierii cei ticăloşi din Vişegorod: Putşa, Teleţ, Elovici şi Leaşco, au lovit pe Sfântul Boris cu săbiile, l-au împuns cu sulițele şi, trântindu-l la pământ, l-au scăldat în sângele său. Iar unul din oamenii lui credincioşi, anume Gheorghe, de neam unguresc, foarte iubit şi credincios Sfântului Boris, având o grivnă de aur pusă de el pe sine, a căzut pe trupul stăpânului său, zicând: „Nu te voi lăsa iubitul meu stăpân, ci unde se

veştejeşte frumuseţea trupului tău, acolo să-mi sfârşesc şi eu viaţa mea".

Deci şi pe acela l-au străpuns cu sulițele. Şi, neputând ei să scoată degrabă de pe dânsul gherdanul cel de aur, i-au tăiat capul şi l-au aruncat la o parte, şi astfel au luat gherdanul. De aceea, mai pe urmă n-au putut să afle trupul lui Gheorghe între alte trupuri, pentru că atunci pe mulţi tineri ai lui Boris i-au ucis cu săbiile. Acest Gheorghe ungurul, iubitul tânăr al Sfântului Boris, era frate bun al Cuviosului Moise ungurul, care a pătimit pentru curăţie de la o femeie leşească, precum se scrie pe larg în Patericul Pecerscăi. Iar pe sfântul răbdător de chinuri Boris învelindu-l ucigaşii ticăloşi în cort, l-aŭ pus într-o căruţă şi l-au dus cu ei, el încă suflând puţin. Iar pe cale i-au întâmpinat cei doi trimişi ai lui Sviatopolc, care, văzând pe Sfântul Boris încă suflând, îndată unul dintre dânşii, scoţându-şi sabia sa, a înfipt-o în inima lui. Şi aşa s-a sfârşit Sfântul Boris, în 24 de zile ale lunii iulie, la pomenirea Sfintei Muceniţe Hristina, luând cunună mucenicească de la Domnul într-o zi de Duminică. Iar cinstitul lui trup l-au dus ucigaşii în Vişegorod şi l-au îngropat în taină într-o biserică de lemn a Sfântului Vasile.

După uciderea Sfântului Boris, ticălosul Sviatopolc se gândea cum ar ucide şi pe Gleb; pentru că Boris şi Gleb erau fiii unei mame, născuţi lui Vladimir de o bulgăroaică. Deci a trimis Sviatopolc cu înşelăciune la Gleb, voievodul Muromului, zicând: „Tatăl tău boleşte foarte şi te cheamă la el, vrând să te vadă. Deci, să vii degrabă cu puţini însoţitori". Iar Fericitul Gleb, fiind foarte ascultător tatălui său, a luat îndată puţini tovarăşi şi a mers degrabă, ca să poată vedea încă viu pe tatăl său, Sfântul Vladimir, pentru că nu auzise de moartea lui. Şi venind el la gura Volgăi, fiind noaptea, s-a împiedicat calul cu dânsul, dând într-o groapă, şi i-a vătămat puţin un picior, de aceea a şezut într-un caic şi a mers pe apă, până la Smolensc. Iar când a ajuns la locul ce se numea Smeadin, a stat la mal.

Într-acea vreme, i-a venit lui Iaroslav, voievodul marelui Novograd, înştiinţare din Kiev de la Predislava, sora lui, despre moartea lui Vladimir, tatăl lor, şi despre uciderea lui Boris de către Sviatopolc. Şi a trimis Iaroslav la Gleb, zicându-i: „Să nu te duci în Kiev la Sviatopolc, deoarece tatăl nostru a murit, iar Sviatopolc a ucis pe Boris şi voieşte să te ucidă şi pe tine". Acea scrisoare a lui Iaroslav a ajuns pe fericitul Gleb la Smeadin şi el, tânguindu-se foarte, a plâns cu amar după tatăl său şi după fratele său cel ucis. Şi pe când plângea el încă în acel loc, au sosit în acel ceas ucigaşii trimişi de Sviatopolc şi, năvălind deodată cu săbiile scoase, au

început a sări în caicul lui Gleb. Iar slugile lui Gleb au slăbit de frică, şi Sfântul Gleb, văzând pe ucigaşi, şi-a ridicat mâinile spre cer şi a început a se ruga cu lacrimi, zicând: *Judecă, Doamne, pe cei ce-mi fac strâmbătate, dă război celor ce se oştesc asupra mea, apucă arma şi pavăza şi Te scoală în ajutorul meu; varsă sabie şi închide împotriva celor ce mă prigonesc şi zi sufletului meu: Mântuirea ta sunt Eu!*

Iar mai-marele ucigaşilor, ticălosul Gorasim, a poruncit ca să ucidă îndată pe Gleb. Atunci bucătarul lui Gleb, cel cu numele Torcin, care era la spate, având duşmănie asupra stăpânului său, şi-a scos cuţitul şi, apucându-l de cap pe Sfântul Gleb, a înfipt cuţitul în gâtul lui, tăindu-l. Şi l-a dat morţii prin junghiere, ca pe un mieluşel fără de prihană, lipsindu-l de viaţa aceasta mult dureroasă şi de puţină vreme, luni, în cinci zile ale lunii lui septembrie, la pomenirea Sfântului Prooroc Zaharia, tatăl Mergătorului înainte, cel ucis între biserică şi altar.

Şi a stat Sfântul Gleb astfel înaintea lui Hristos Dumnezeu în cereasca împărăţie, împreună cu fratele său Boris, împlinindu-se de dânşii cuvintele psalmistului: *„Iată ce este bun sau ce este frumos, fără numai a locui fraţii împreună*, în viaţa cea nesfârşită şi în slava sfinţilor mucenici". Iar cumpliţii ucigaşi, după uciderea Sfântului Gleb, nu l-au învrednicit pe el de cuviincioasa şi cinstita îngropare, ci au aruncat cinstitul lui trup la un loc pustiu, nu departe de mal, între doi butuci, acoperindu-l cu puţine vreascuri. Şi nimeni din smoleani nu ştia de trupul lui Gleb, voievodul cel ucis, unde este. Dar Dumnezeu, nepărăsind pe plăcutul Său, arăta oamenilor trupul mucenicului prin diferite minuni. Uneori se arăta stâlp de foc la acel loc, alteori lumânări aprinse, iar alteori cei ce treceau şi cei ce păşteau vitele pe acolo auzeau cântări îngereşti. Apoi, într-o vară, vânătorii de fiare au aflat acel cinstit şi sfânt trup zăcând întreg, pentru că nici o fiară sau pasăre nu se atinsese de el şi nici vreo stricăciune nu era pe dânsul.

Spunând ei acestea în cetate, toţi cetăţenii şi toată rânduiala duhovnicească şi mirenească, mergând cu cruci, au luat trupul cel răbdător de chinuri, cunoscându-l că este al binecredinciosului Gleb, voievodul Muromului, feciorul lui Vladimir, care fusese ucis în acel loc, şi l-au adus cu cinste în cetate şi l-au pus în biserică; pentru că Dumnezeu a arătat smoleanilor pe plăcutul Său, ca altădată oasele lui Iosif israeliţilor.

Iar ticălosul Sviatopolc nu s-a îndestulat cu sângele celor doi fraţi, Sfinţii răbdători de chinuri Boris şi Gleb. Ci, după uciderea

acelora, îndată şi-a întins mâna cea ucigaşă şi asupra fratelui său al treilea, Sviatoslav, voievodul drevlianilor, care, înştiinţându-se de răutatea lui Sviatopolc, a fugit la unguri; însă l-au ajuns ucigaşii cei trimişi şi l-au ucis în munţii ungureşti. Apoi Iaroslav, voievodul marelui Novgorod, adunându-şi puterea sa ostăşească, a mers asupra lui Sviatopolc, războindu-se sângele frăţesc. Şi a fost război mare între ei timp de patru ani, pentru că, uneori Iaroslav pe Sviatopolc îl biruia şi-l gonea, iar alteori Sviatopolc, câştigând ajutor de la leşi, biruia pe Iaroslav. Dar mai pe urmă, Sviatopolc a fost biruit în acel loc, unde a ucis pe Sfântul Boris. Căci atunci când Sviatopolc era biruit şi izgonit, fugea la pecenegi şi, de acolo, iarăşi venea cu putere asupra lui Iaroslav. Deci Iaroslav, mergând împotriva lui Sviatopolc, a stat la râul Altei, unde a fost ucis Sfântul Boris cu slugile sale şi, ridicând mâinile spre cer, s-a rugat lui Dumnezeu cu lacrimi, zicând: „Sângele fraţilor mei strigă din pământul acesta către Tine, Stăpâne Doamne, Dumnezeul meu! Deci, mă rog Ţie, Preaputernicule, Făcătorule şi Judecătorule prea drepte, izbăveşte sângele drepţilor acestora, precum ai izbăvit sângele lui Abel asupra lui Cain, punând pe el cutremur. Astfel să pui cutremur şi spre acest ticălos Sviatopolc, ca să nu mai poată vărsa şi mai mult sânge frăţesc şi creştinesc". Apoi a zis: „Fraţii mei cei sfinţi, Boris şi Gleb, ajutaţi-mă pe mine asupra acestui mândru ucigaş!"

Şi sfârşindu-şi rugăciunea, a împreunat cetele ostaşilor săi şi s-a lovit cu puterea lui Sviatopolc, la răsărirea soarelui, şi era vineri ziua aceea. Şi s-au tăiat atât de tare amândouă părţile, încât n-a fost niciodată o tăiere ca aceea în Rusia; căci, apucându-se de mâini, se tăiau unii pe alţii şi sângele curgea ca pâraiele prin văi. Abia către seară, Iaroslav a biruit şi a sfărâmat desăvârşit puterea lui Sviatopolc, care a scăpat cu puţini tovarăşi din acel război şi a fugit în ţara leşească.

Mergând el în cale, a năpădit asupra lui diavolul fricii şi i-au slăbit oasele lui atât de tare, încât nu putea să şadă pe cal; ci era purtat în pârghie şi de frică nu putea să petreacă la un loc, ci totdeauna striga: „Iată, gonesc după noi, fugiţi!" Şi fugeau cu dânsul, strigând iarăşi: „Iată, gonesc după noi, fugiţi!" Şi aşa a fugit din loc în loc, purtându-l pe el prin tot pământul leşesc, izgonit fiind de mânia lui Dumnezeu. Aici a ajuns într-o pustie, între cehi şi între leşi, unde şi-a aflat sfârşitul cel rău al vieţii sale. Căci, fiind muncit de diavolul, a murit împreună şi cu trupul şi cu sufletul; şi a pierit în veci, moştenind gheena focului. Iar trupul acelui ticălos, îngropându-l tovarăşii lui acolo unde a murit, au grămădit deasupra lui o movilă

mare, care este şi astăzi, din care iese un miros greu, spre arătarea răzbunării lui Dumnezeu şi spre certarea oamenilor celor răi.

Iar binecredinciosul şi marele domn Iaroslav, după războaiele ce le-a avut cu Sviatopolc, luând desăvârşit domnia Kievului, şi de război odihnindu-se, a început a întreba despre cinstitele moaşte ale sfinţilor răbdători de chinuri, Boris şi Gleb, fraţii săi cei ucişi, unde şi în ce loc se află. Deci, i-au spus despre Sfântul Boris că se află pus în Vişegorod, în biserica Sfântului Vasile, iar despre Sfântul Gleb ştiau toţi că a fost ucis nu departe de Smolensc, dar despre trupul lui, nu ştia nimeni dintre kieveni unde era pus. În acea vreme a venit lui Iaroslav înştiinţare de la Smolensc, spunându-i că Dumnezeu a arătat cu semne şi minuni trupul Sfântului Gleb, care a zăcut mult în loc pustiu, iar acum este adus cu cinste în cetatea Smolensc.

Aflând acestea Iaroslav, îndată a trimis preoţi şi diaconi la Smolensc şi, luând de acolo pe Sfântul Gleb cu toată cinstea, l-au pus în corabie şi l-au adus la Kiev pe apa Niprului. Şi a întâmpinat binecredinciosul domn Iaroslav moaştele mucenicului cu mitropolitul, cu egumenii şi cu toată rânduiala duhovnicească şi cu mulţime de popor. Şi vedeau cu toţii acel trup mucenicesc întreg, fără de nici o stricăciune, nici înnegrindu-se, nici vătămându-se de atâta vreme; ci întocmai ca trupul unui om viu, din care ieşind bună mireasmă, toţi se mirau de minunea aceea. Apoi, ducându-l la Vişegorod în biserica cea din lemn a Sfântului Vasile, au săpat pământul şi l-au pus în raclă de piatră, lângă Sfântul Boris, fratele lui. Iar Dumnezeu a preamărit pe plăcuţii Săi, pentru că i-a învrednicit pe ei împărăţiei Sale celei cereşti împreună cu cetele sfinţilor mucenici, şi a dat sfintelor lor moaşte darul de a tămădui toate neputinţele. Şi mulţi bolnavi alergau cu credinţă la mormântul lor şi se tămăduiau de neputinţele lor şi se întorceau sănătoşi, slăvind pe Dumnezeu Cel preamărit întru sfinţi.

Iar după o vreme s-a întâmplat, cu îngăduinţa lui Dumnezeu, de s-a aprins biserica Sfântului Vasile, în care se aflau îngropate moaştele cele făcătoare de minuni ale Sfinţilor Mucenici Boris şi Gleb ai Rusiei, şi n-au putut oamenii deloc să stingă focul, pentru că se aprinsese din vârf. Însă au scos dintr-însa toate icoanele şi vasele, până la cele mai mici, şi n-a ars nimic acolo din lucrurile bisericeşti, decât numai biserica; şi au rămas sfinţii în mormânt, fără biserică. Dar tuturor celor ce veneau şi se închinau cu credinţă, li se dădeau tămăduiri şi li se arătau semne, precum s-a arătat mai înainte la Smiadin deasupra trupului Sfântului Gleb. Căci, uneori se vedea un stâlp de foc, alteori se vedeau lumânări aprinse la mormântul

sfinţilor; iar alteori se auzeau cântări îngereşti şi mulţi mergeau acolo ca la o priveliştе.

Odată au venit varegii şi, umblând cu nebăgare de seamă pe lângă locul unde zăceau îngropate moaştele făcătoare de minuni ale sfinţilor mucenici, unul din varegi a călcat cu picioarele peste mormântul mucenicesc, şi deodată a ieşit foc din mormânt şi i-a ars picioarele. Iar acela, neputând suferi, a răcnit şi a sărit din locul acela şi a arătat tovarăşilor săi picioarele sale arse. De atunci nu mai cuteza nimeni să se apropie de locul acela, ci se închinau cu frică.

Despre aceasta şi despre alte minuni ce se făceau la mormântul sfinţilor s-a înştiinţat voievodul Iaroslav şi s-a bucurat cu sufletul; că pe fraţii lui care au pătimit fără de vină îi preamăreşte Domnul, iar cele auzite le-a spus mitropolitului Ilarion. Iar mitropolitul, mulţumind lui Dumnezeu că în pământul Rusiei preamăreşte Domnul pe acei noi făcători de minuni, a zis voievodului: „Sfat bun şi bineplăcut lui Dumnezeu îţi dau, să zideşti o biserică deasupra mormântului sfinţilor făcători de minuni şi să scoatem din pământ cinstitele lor moaşte, ca mai cu osârdie să alerge la ele poporul cel credincios şi să-şi câştige cererile de la plăcuţii lui Dumnezeu".

Şi a plăcut sfatul mitropolitului voievodului şi îndată a zidit în Vişegorod o biserică de lemn mare şi frumoasă, deasupra mormântului Sfinţilor Mucenici, având cinci turle, şi a zugrăvit-o toată înăuntru cu icoane şi a înfrumuseţat-o cu toată podoaba. Săvârşindu-se biserica şi înzestrând-o cu cele de trebuinţă, a venit preasfinţitul mitropolit Ilarion cu clerul şi cu tot sfinţitul sobor. Asemenea a venit şi marele voievod Iaroslav cu toţi boierii şi cu mulţimea poporului şi făcând cântare de toată noaptea în acea biserică nouă, au sfinţit-o în ziua de douăzeci şi patru ale lunii iulie, în care zi fusese ucis Sfântul Boris.

După săvârşirea sfinţirii, mitropolitul a poruncit să fie săpat pământul deasupra mormântului sfinţilor. Şi, săpând, ieşea din mormânt frumoasă mireasmă. Şi au scos din pământ raclele cu moaştele sfinţilor, iar mitropolitul şi cu preoţii, apropiindu-se cu frică şi cu dragoste, au descoperit raclele sfinţilor şi au văzut o minune preaslăvită. Trupurile sfinţilor erau întregi, nestricate şi se vedeau feţele lor luminate, încât toţi s-au minunat foarte mult. Şi s-a umplut toată biserica de multă şi plăcută mireasmă şi au pus moaştele sfinţilor în partea dreaptă a bisericii şi au aşezat ca, în acea zi, în douăzeci şi patru ale lunii iulie, să se prăznuiască pomenirea Sfinţilor Mucenici Roman şi David.

Şi fiind ei încă în biserică la Sfânta Liturghie, un om şchiop de amândouă picioarele a venit, târându-se în biserică cu osteneală, şi se ruga ca să-l lase să se apropie de cinstitele şi mucenicеştile racle, căci era multă îmbulzeală în popor. Şi când s-a apropiat şi s-a atins, rugându-se cu credinţă, îndată s-au întărit picioarele lui, cu darul lui Dumnezeu şi cu rugăciunile sfinţilor răbdători de chinuri, şi sculându-se, umbla înaintea tuturor. Această minune văzând-o însuşi voievodul Iaroslav, mitropolitul şi tot poporul au dat laudă lui Dumnezeu şi sfinţilor plăcuţi Lui. Iar după Sfânta Liturghie, voievodul a luat pe toţi la masă şi au prăznuit precum se cădea, împărţind multe din averile sale în ziua aceea la săraci, sărmani şi văduve.

După moartea marelui voievod Iaroslav, trecând mulţi ani, biserica cea zidită de dânsul se învechise. Atunci fiul lui, binecredinciosul domn Iziaslav, ţinând domnia cea mare a Kievului, a zidit o biserică nouă de lemn în numele sfinţilor, numai cu o turlă. Şi sfârşindu-se biserica, domnii Rusiei, fiii lui Iaroslav, s-au adunat la mutarea cinstitelor moaşte ale sfinţilor răbdători de chinuri, Roman şi David, în Vişegorod: Iziaslav al Kievului, Sviatoslav al Cernigovului, Vsevolod al Periaslavei. Asemenea a venit şi mitropolitul Gheorghe cu episcopii Neofit al Cernigovului, Petru al Periaslavei, Nichita al Bielogradiei şi Mihail al Iurovului. Încă erau acolo şi egumeni: Cuviosul părintele nostru Teodosie al Pecerscăi, Sofronie al Mănăstirii Sfântului Mihail, Ghermano al locaşului Mântuitorului şi toţi ceilalţi egumeni. Şi au făcut praznic luminat, luând cinstitele moaşte, întâi pe ale Sfântului Boris, punându-le în raclă nouă şi mergând înaintea lor cuvioşii monahi cu lumânări, după dânşii diaconii, apoi preoţii, arhiereii, iar după ei mergeau domnii, ducând pe umerii lor sfintele moaşte şi aşezându-le în biserica cea nouă.

Iar când au deschis racla, s-a umplut biserica de bună mireasmă preaminunată, ca de un fum subţire ce ieşea din moaşte. Şi văzând şi mirosind acestea, toţi au preamărit pe Dumnezeu, iar pe mitropolitul Gheorghe l-a cuprins spaima, pentru că nu avusese credinţă tare către sfinţi şi, căzând cu faţa la pământ înaintea sfintelor moaşte, îşi cerea iertare. Şi sărutând pe Sfântul Boris, l-au pus în raclă de piatră. După aceasta, mergând, au luat moaştele Sfântului Gleb cu racla de piatră şi, punându-le într-o sanie, le-au dus la biserică. Iar când erau lângă uşă, racla stătea nemişcată; şi au poruncit poporului să strige, zicând: „Doamne miluieşte!" Şi rugându-se poporul, s-a mişcat racla şi au dus-o lângă Sfântul Boris, căruia i-au sărutat capul, iar Sfântului Gleb

mâna, pe care, luând-o mitropolitul, a binecuvântat pe domni şi pe popor.

În vremea aceea, voievodul Kievului, Iziaslav, avea o vătămare la grumaz şi-l durea capul. Şi luând el mâna mitropolitului cu care ţinea mâna Sfântului Gleb, o puse la grumaz unde avea vătămare, la cap şi la ochi, şi s-a tămăduit în ceasul acela, preamărind toţi pe Dumnezeu şi pe plăcuţii Lui. Iar după Sfânta Liturghie, au prânzit domnii împreună cu arhiereii, făcând milostenie săracilor. De atunci s-a aşezat praznicul mutării cinstitelor moaşte ale Sfinţilor Boris şi Gleb, răbdătorii de chinuri şi făcătorii de minuni voievozi ai Rusiei, în două zile ale lunii mai, când se face şi pomenirea aducerii moaştelor Sfântului Atanasie, arhiepiscopul Alexandriei.

După puţină vreme, Sviatoslav al lui Iaroslav, care a fost mai întâi voievod al Cernigovului, apoi – după izgonirea lui Iziaslav –, voievod al Kievului, a voit să zidească în Vişegorod o biserică frumoasă de piatră pentru pomenirea Sfinţilor Mucenici Boris şi Gleb, pe care întemeind-o şi scoţând-o deasupra pământului, a murit. După moartea lui Sviatoslav, iarăşi a luat scaunul domniei Kievului Iziaslav şi n-a luat în seamă zidirea bisericii aceleia, deoarece Iziaslav, după puţină vreme sfârşindu-se la război, a venit la domnia cea mare a Kievului al treilea frate, Vsevolod Iaroslavici, voievodul Periaslavei. Acesta, mai înaintea sfârşitului său, a început a zidi biserica aceea pe care Sviatoslav o începuse, dar neisprăvind-o, a murit.

După Vsevolod, domnind în Kiev Mihail Iziaslavici, care se chema Sviatopolc, era cuprins de multe războaie în toţi anii şi nu săvârşea acea biserică, pentru că în vremea aceea păgânii se întăriseră şi multe rele făceau creştinilor, care uitaseră acea biserică. Asemenea se uitaseră şi minunile sfinţilor mucenici, deşi se făceau multe. Deci, Oleg Sviatoslavici, voievodul Cernigovului, pornit fiind de Dumnezeu, a sfârşit şi a înfrumuseţat biserica cea de piatră în Vişegorod, pe care o începuse mai înainte Sviatoslav, tatăl său. Dar Mihail Sviatopolc, domnul Kievului, zavistuind pe Oleg, nu voia să mute moaştele sfinţilor mucenici în biserica cea nouă de piatră. Iar după moartea voievodului Mihail Sviatopolc, a stat în Kiev domn Vladimir al lui Vsevolod, care se numea Monomah.

Acela a voit să mute moaştele sfinţilor de chinuri răbdători, Boris şi Gleb, şi pentru aceasta a înştiinţat pe toţi din pământul Rusiei şi s-au adunat la dânsul toţi domnii, David şi Oleg ai lui Sviatoslav, domnii Cernigovului cu fiii lor, dregătorii, boierii, ceilalţi domni cu boierii lor şi mulţime de oameni din toată Rusia. Asemenea şi

Nichifor, mitropolitul Kievului, cu iubitorii de Dumnezeu episcopi: Teoctist al Cernigovului, Lazăr al Periaslavei, Mina al Poloţchiei, Daniil al Iurevchiei şi cu fericitul Prohor, egumenul Pecerscăi; Sava, egumenul locaşului Mântuitorului, Silvestru al mănăstirii Sfântului Mihail, Petru al Clovschiei, Grigorie al mănăstirii Sfântului Andrei şi cu ceilalţi egumeni, şi tot sfinţitul sobor, încât nu încăpea Vişegorodul pe stăpânitorii cei adunaţi şi pe popor.

Deci în ziua întâi a lunii mai s-a sfinţit biserica şi s-a făcut ospăţ mare, şi toţi domnii şi arhiereii au prânzit la Oleg, voievodul Cernigovului; iar pentru ospătarea săracilor şi străinilor le-au pus mese trei zile. Iar în ziua a doua a lunii mai, când mai înainte se aşezase praznicul mutării cinstitelor moaşte ale Sfinţilor domni Boris şi Gleb, după cântarea pravilei celei obişnuite a Utreniei, fiind Duminica Sfintelor Mironosiţe, mitropolitul cu episcopii şi cu toţi preoţii şi diaconii, îmbrăcându-se în sfinţitele veşminte şi aprinzând lumânări, au cădit raclele sfinţilor şi le-au pus pe fiecare în săniile lor, ce erau rânduite şi împodobite pentru aceea. Raclele erau de piatră şi le trăgeau singuri voievozii cu boierii, mergând înainte mitropolitul cu tot sfinţitul sobor, după rânduiala sa.

Şi nu numai că nu puteau să tragă moaştele sfinţilor, dar nici singuri să păşească de mulţimea norodului, care năvăleau şi-i strâmtorau. Atunci a poruncit voievodul Vladimir Monomahul, ca să arunce arginţi poporului; şi astfel abia au putut să ducă racla cu Sfântul Boris, pe care punând-o în mijlocul bisericii, au mers după Sfântul Gleb, şi tot astfel l-au adus şi l-au pus lângă Sfântul Boris. Deci, s-a făcut ceartă între domni, pentru că Vladimir Monomahul voia ca moaştele sfinţilor să fie în mijlocul bisericii şi peste dânşii să facă un cuvuclion de argint; iar David şi Oleg voiau ca să-l pună în cămară în partea dreaptă, unde însemnase tatăl lor, Sviatoslav Iaroslavici. Iar mitropolitul cu episcopii au zis: „Să aruncaţi sorţi pentru mai bună încredinţare, ca unde vor voi sfinţii mucenici, acolo să-i punem!" Cuvântul acesta a plăcut tuturor şi şi-au pus sorţii lor în altar, pe dumnezeiasca masă şi s-a nimerit soarta lui David şi a lui Oleg. După aceea, au pus pe sfinţii mucenici în cămara ce era rânduită pentru aceasta, în partea dreaptă, iar Vladimir Monomahul a ferecat raclele sfinţilor cu argint şi icoanele sfinţilor le-a închipuit pe table, pe care le-a aurit. Asemenea, a mai pus lângă racle sfeşnice de argint suflate cu aur pentru lumânări şi toată cămara a împodobit-o cu aur foarte mult, pentru că acel binecredincios domn iubea podoaba cea frumoasă a bisericii, iar către sfinţii mucenici avea mare osârdie cu credinţă.

Şi fiindcă aceşti sfinţi plăcuţi lui Dumnezeu făceau diferite minuni, se cade să pomenim unele aici. Era în Vişegorod un om, anume Miron grădinarul. Acela avea un copil cu un picior uscat şi strâmb şi nu putea să umble cu el, ci, făcându-şi un picior de lemn, aşa umbla. Acela, mergând totdeauna la pravila bisericească ziua şi noaptea, în biserica Sfinţilor Mucenici Boris şi Gleb şi, căzând la mormintele lor, cerea cu lacrimi tămăduire. Iar într-o noapte i s-au arătat sfinţii mucenici şi i-au zis: „Pentru ce strigi la noi, omule?" Iar el le arăta piciorul cel uscat şi cerea tămăduire. Atunci, sfinţii au făcut de trei ori semnul Sfintei Cruci pe piciorul lui şi, deşteptându-se tânărul acela din somn, şi-a simţit piciorul că era sănătos. Şi a sărit slăvind pe Dumnezeu şi spunea poporului cum Sfinţii Mucenici Boris şi Gleb l-au tămăduit prin arătarea lor. El le mai povestea că a văzut umblând cu sfinţii şi purtând lumânarea înaintea lor şi pe Gheorghe, tânărul acela care a căzut pe trupul Sfântului Boris, când acesta a fost ucis şi străpuns cu suliţa.

Un orb, venind, cădea la mormintele sfinţilor, le săruta raclele cu dragoste şi îşi lipea ochii săi, cerând tămăduire. Şi îndată a văzut, şi toţi au preamărit pe Dumnezeu şi pe sfinţii plăcuţii Lui, Boris şi Gleb. Era iarăşi un şchiop căruia îi era tăiat piciorul din genunchi, şi făcând picior de lemn, umbla cu anevoie. Acela venind în Vişegorod, petrecea lângă biserica sfinţilor mucenici cu alţi săraci, primind cele de trebuinţă de la creştinii ce-i dădeau milostenie.

Într-acea vreme era în Vişegorod un grădinar mare, care, după obiceiul mirenesc, se chema Jdan, iar din Sfântul Botez, Nicolae. Acela avea obiceiul ca în toţi anii să prăznuiască pomenirea arhiereului lui Hristos, Nicolae, hrănind săracii şi străinii. Odată, săvârşindu-se în casa acelui bărbat prăznuirea întru cinstea Sfântului Nicolae, au mers acolo săracii şi a mers şi şchiopul acela, aşteptând ca să ia ceva. Şi şedea înaintea casei, dar, din întâmplare, nu i-au dat nici să mănânce, nici să bea, ci a rămas flămând şi însetat. Apoi, deodată s-a făcut întru uimire şi a văzut o vedenie ca aceasta: I se părea că şade lângă biserica Sfinţilor Mucenici Boris şi Gleb şi i-a văzut pe amândoi ieşind din altar şi venind către el; iar el, spăimântându-se, a căzut cu faţa la pământ. Atunci sfinţii l-au apucat de mână şi l-au pus să stea în mijloc, şi au început a se ruga pentru tămăduirea lui. Deci, mai întâi l-au însemnat cu semnul Sfintei Cruci; după aceea, ungându-i cu untdelemn piciorul cel vătămat, i-au tras genunchiul.

Toate acestea le vedea ca în vis, neputinciosul acela, căci era căzut cu faţa la pământ în curtea lui Nicolae, ca şi cum ar fi dormit.

Iar oamenii, văzându-l astfel căzut, îl întorceau pe-o parte şi pe alta, iar el zăcea ca un mort, încât numai sufletul era într-însul şi inima îi bătea, şi toţi socoteau că un duh necurat l-a lovit pe el. De aceea, luându-l, l-au dus în biserica sfinţilor răbdători de chinuri şi l-au aşezat lângă uşa bisericii. Şi mulţi oameni stând împrejur, au văzut un lucru de mirare: Din genunchiul şchiopului aceluia a început a se arăta un picior mic ca de pruncuşor, care creştea câte puţin, până ce s-a făcut ca şi celălalt. Aceasta s-a făcut într-un ceas şi, venindu-şi în sine omul care a fost mai înainte şchiop, a început a umbla cu amândouă picioarele, bucurându-se, sărind şi lăudând pe Dumnezeu, preamărind pe tămăduitorii săi, sfinţii răbdători de chinuri, şi spunând înaintea tuturor despre arătarea acelora. Văzând aceasta toate popoarele, au înălţat mari laude lui Dumnezeu, zicând ca proorocul: *Cine va grăi puterile Domnului şi cine va face auzite toate laudele Lui?* Şi iarăşi: *Minunat este Dumnezeu întru sfinţii Săi.*

În cetatea Dorogobujin, o femeie lucra în casă, în ziua arhiereului lui Hristos, Nicolae, şi i s-au arătat ei sfinţii răbdători de chinuri, Boris şi Gleb, înfricoşând-o pe ea cu groază şi zicându-i: „Pentru ce lucrezi în ziua Sfântului Ierarh Nicolae? Sau nu ştii că Domnul nu va suferi necinstea plăcuţilor Săi?" Aceasta zicându-i, au risipit casa aceea, iar femeia de frică s-a făcut ca moartă. După aceea, abia şi-a venit în sine şi a zăcut bolnavă o lună întreagă, iar din acea boală i s-a uscat mâna. Şi măcar că s-a sculat din boală, însă mâna ei cea uscată nu s-a tămăduit, şi astfel a petrecut trei ani. Şi auzind ea de un om care avusese mâinile şi picioarele zgârcite, că a primit tămăduire de la Sfinţii Mucenici Boris şi Gleb, a mers în Vişegorod în ziua dinaintea praznicului Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi a spus despre sine preotului Lazăr, care era întâi al clericilor bisericii sfinţilor mucenici, iar el i-a poruncit să petreacă toată noaptea în biserică. Iar a doua zi, mergând clerul cu cruci, împreună cu tot poporul la cealaltă biserică, care era a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, s-a apropiat femeia de preotul Lazăr şi i-a spus visul său, zicând: „În această noapte, şezând eu în biserică şi adormind, au venit la mine doi tineri frumoşi şi mi-au zis: «Cine te-a pus aici?» Iar eu le-am răspuns: «Lazăr, preotul, mi-a poruncit, zicându-mi: „Şezi aici, doar te va tămădui Dumnezeu cu rugăciunile Sfinţilor Mucenici!" Şi îndată cel mai mare dintre ei scoţându-şi inelul din mâna sa, mi l-a dat, zicându-mi: «Pune-l în mână, fă-ţi cruce şi ţi se va tămădui mâna!»"

Acestea auzindu-le părintele Lazăr, a poruncit femeii ca să vină la Sfânta Liturghie în aceeaşi biserică a sfinţilor mucenici, deoarece

voia ca să facă pentru dânsa rugăciune şi să ungă mâna ei uscată cu untdelemn sfinţit. Şi începându-se a se cânta cântarea cea întreit sfântă, înainte de citirea Apostolului, s-a început a se cânta prochimenul: *Măreşte suflete al meu pe Domnul...* Atunci îndată mâna cea uscată a acelei femei s-a făcut sănătoasă şi a început femeia a slăvi cu mare glas pe Dumnezeu şi pe sfinţii făcători de minuni plăcuţi lui, Roman şi David, şi toţi cu mirare înălţau slavă lui Dumnezeu.

Un orb, alergând la biserica Sfântului Mare Mucenic Gheorghe, cerea vedere ochilor lui. Făcând el astfel mai multă vreme, într-o noapte, pe când dormea, i s-a arătat Sfântul Mare Mucenic Gheorghe, zicându-i: „Pentru ce strigi către mine, omule? De ai trebuinţă de vedere, eu îţi voi spune unde o poţi câştiga! Să mergi la Sfinţii Mucenici Boris şi Gleb şi aceia îţi vor da vedere; pentru că acelora li s-a dat de la Dumnezeu darul ca să tămăduiască toate bolile în acest pământ al Rusiei".

Şi deşteptându-se orbul din somn s-a pornit spre Vişegorod, fiind dus de mână. Acolo a petrecut câteva zile lângă biserica sfinţilor mucenici şi, căzând la mormintele lor, se ruga. Şi a fost ascultată rugăciunea lui, pentru că i s-au deschis ochii şi, văzând, slăvea pe Dumnezeu şi pe plăcuţii Lui, spunând la oameni arătarea sfinţilor mucenici ce i s-a făcut, că, venind la dânsul amândoi, au făcut semnul Sfintei Cruci de trei ori pe ochii lui şi aşa a văzut.

Odată, doi bărbaţi nevinovaţi au fost clevetiţi la marele voievod al Kievului, Mihail Iziaslavici Sviatopolc, iar voievodul, crezând clevetirea şi necercetând cu adevărat cele pentru dânşii, a poruncit ca pe amândoi bărbaţii clevetiţi, ferecându-i cu lanţuri de fier, să-i arunce în temniţa din Vişegorod. Apoi îndeletnicindu-se cu multe lucruri ale ocârmuirii sale, a uitat de acei bărbaţi aruncaţi în temniţă, care au petrecut acolo mult timp, fiind părăsiţi şi uitaţi de toţi şi neavând de nicăieri nădejde de eliberare. Atunci ei, ştiind că Sfinţii Mucenici Boris şi Gleb sunt grabnici ajutători celor din primejdii, şi-au pus nădejdea spre dânşii după Dumnezeu, chemându-i în rugăciunile lor, şi în toate Duminicile dădeau străjerului bani, ca să cumpere prescuri şi lumânări şi să le ducă la biserica sfinţilor mucenici.

Şi trecând multă vreme, şi aceia fiind tot în mare mâhnire şi întristare, într-o noapte li s-au arătat în vis Sfinţii Mucenici Boris şi Gleb şi le-au sfărâmat legăturile lor. Şi deşteptându-se acei bărbaţi din somn, unul dintre dânşii era la locul lui în temniţă, însă fără legături, iar celălalt s-a aflat afară din temniţă zăcând, şi legăturile lui rupte, asemenea şi obezile prietenului lui zăceau frânte lângă dânsul,

iar temniţa încuiată cu tărie şi pecetluită. Deci sculându-se înspăimântat bărbatul acela, a deşteptat pe străjerul temniţei care, cu mare frică, se mira şi-l întreba: „Cum ai ieşit din temniţă, fiind uşile bine încuiate şi pecetluite?" Iar el a răspuns: „Lăsaţi-mă mai întâi în biserică la Utrenie, să mă închin Sfinţilor făcători de minuni Boris şi Gleb, să sărut sfintele lor racle, iar după aceea, voi spune ceea ce s-a făcut".

Şi mergând el în biserică cu străjerul, a căzut înaintea raclelor sfinţilor, înălţând slavă lui Dumnezeu şi mulţumind minunaţilor săi izbăvitori, Sfinţilor răbdători de chinuri Roman şi David. Apoi, sculându-se, a început înaintea tuturor a spune de eliberarea sa, aşa: „Dormind noi în temniţă, am văzut în vedenie cum, deodată, s-a luat acoperământul temniţei şi priveam pe Sfinţii Mucenici Boris şi Gleb, venind la noi şi zicându-ne: «Pentru ce petreceţi aici?» Şi le-am răspuns: «Aşa este voia voievodului; însă fără de vină suntem pârâţi». Şi au zis sfinţii: «Iată, noi am venit să vă eliberăm din temniţă, de vreme ce strigaţi către noi». Şi au zis numai către mine: «Tu îndată să mergi în biserica noastră şi să spui cele ce vezi acum, iar pe acest tovarăş al tău, având credinţă mai puţină, îl lăsăm încă în temniţă, însă îl dezlegăm din legături. Iar pentru pedepsirea necredinţei lui şi spre încredinţarea celorlalţi, îi dăm pentru o vreme orbire ochilor. Acum noi ne ducem în pământul grecesc şi, după trei zile iarăşi vom veni aici, şi-l vom face ca să vadă. După aceea să vă duceţi amândoi la voievod şi să-i ziceţi: „Pentru ce faci aşa rău nesocotind adevărul şi munceşti pe oameni fără de vină? De nu te vei îndrepta, multe răutăţi te vor împresura!"» Aşa grăind către noi sfinţii, s-au făcut nevăzuţi. Iar eu – zicea cel ce era afară din închisoare –, după o vedenie ca aceea deşteptându-mă din somn, nu ştiu cum m-am aflat zăcând afară din temniţă, iar legăturile mele şi ale tovarăşului meu erau sfărâmate. Iar de voiţi ca mai cu adevărat să ştiţi şi să vă încredinţaţi de cele spuse de mine, să veniţi la temniţă".

Şi au mers toţi cei ce au fost în biserică cu dânsul şi au văzut uşile temniţei încuiate şi peceţile întregi, iar legăturile zăcând sfărâmate afară, şi, minunându-se, au preamărit pe Dumnezeu. După aceea, îndată s-a dat de ştire celor mai mari ai cetăţii şi, venind aici, au deschis temniţa şi au aflat pe închisul celălalt şezând fără de legături, însă orb de ochi, şi i-au eliberat din temniţă pe amândoi.

Iar când i-au eliberat pe ei era joi şi, mergând la biserica sfinţilor mucenici, nu au plecat de acolo până dimineaţa, mulţumind pentru eliberare şi cerând vedere celui orb. Iar în ziua Duminicii, acel orb căzând la mormintele sfinţilor, se ruga cu mare strigare,

încât se supărau clericii şi ziceau: „Să duceţi pe orbul acesta de aici, că nu este cu putinţă a cânta de strigarea lui". Însă acela petrecea rugându-se şi strigând către sfinţi: „Miluiţi-mă, sfinţilor făcători de minuni, luminaţi-mi ochii mei, precum v-aţi făgăduit!"

Apoi îndată întorcându-se către popor, a grăit cu glas, zicând: „Strigaţi "Doamne, miluieşte!" şi vedeţi mila lui Dumnezeu şi minunea sfinţilor mucenici, că iată, eu văd". Şi s-au făcut ochii lui sănătoşi, ca şi cum niciodată nu avusese orbire şi durere. Atunci toţi cu glasuri înalte au preamărit pe Dumnezeu şi pe sfinţii Rusiei, cei de chinuri răbdători şi de minuni făcători. După aceea au mers bărbaţii aceia la voievodul Mihail Sviatopolc şi cu de-amănuntul au spus toate cele văzute şi auzite şi făcute lor.

Iar voievodul minunându-se şi înspăimântându-se de acea preaslăvită minune, s-a îndreptat din acea vreme şi nu mai credea iute clevetirile, nici nu dădea pedeapsă fără cercetare şi fără de întrebare cu dovadă pentru adevăr. Şi adeseori mergea în biserica sfinţilor mucenici în Vişegorod şi cu dragoste se închina la cinstitele lor moaşte.

În slăvită cetatea Vladimirului, cea din Rusia mare, domnind Vsevolod Iurevici, nepotul lui Vladimir Monomahul, s-au sculat asupra-lui doi nepoţi ai lui, Mstislav şi Iaropolc Rostislavici, care veniseră din marele Novograd, fiind chemaţi în taină de rostoveni, ca să domnească peste ei. Aceia, ridicându-se cu război, au mers asupra lui Vsevolod, unchiul lor, în cetatea Vladimirului, vrând să-l izgonească din patria lui şi să-şi dobândească lor stăpânire mai mare. Şi, făcându-se război mare din amândouă părţile, au fost biruiţi Rostislavicii de Vsevolod, care i-a şi prins vii şi i-a dus în cetatea Vladimirului, lângă care, punând păzitori, i-a lăsat să umble în voia lor. Iar vladimirenii văzând pe acei voievozi prinşi, dar neînchişi în temniţă, ci umblând după voia lor, au făcut gâlceavă şi au venit la curtea domnului lor, Vsevolod, cu arme, strigând şi zicând: „Pentru ce, voievodule, nu ţii pe vrăjmaşii noştri în legături, ci îi laşi liberi? Ori să-i pedepseşti cu moarte, ori să-i orbeşti, ori să ni-i dai nouă". Iar voievodul, fiind milostiv, nu voia să facă rău voievozilor celor prinşi în război, dar din pricina poporului, a poruncit să-i pună în temniţă, ca să se potolească tulburarea.

Şi trecând puţină vreme, vladimirenii iarăşi strigau şi ziceau către marele voievod, Vsevolod: „Dă-ne nouă pe Rostislavici, că voim să-i orbim pe ei". Iar marele voievod Vsevolod s-a mâhnit, însă nu putea să oprească tulburarea poporului care, mergând, a dărâmat temniţa şi, apucând pe Mstislav şi pe Iaropolc, i-a orbit pe ei şi i-a

eliberat. Şi astfel, ticăloşii Mstislav şi Iaropolc Rostislavici, care voiau să aibă mai mare slavă şi stăpânire, s-au făcut smeriţi şi orbi. Deci, aşa fiind ei, s-au dus la Smolensc şi au venit la Smiadin, în biserica Sfinţilor Mucenici Boris şi Gleb. În acea vreme era praznicul uciderii Sfântului Gleb, în cinci zile ale lunii septembrie, şi acolo s-au rugat lui Dumnezeu cu dinadinsul şi cu mare osârdie, şi pe sfinţii mucenici ca pe rudeniile lor, îi chemau în ajutor ca să li se uşureze durerile ochilor, pentru că le putrezeau rănile ochilor. Şi, rugându-se ei, mai întâi li s-a uşurat durerea, apoi mai presus de nădejde, li s-a dăruit vederea ochilor.

Şi, văzând luminos, au început a slăvi şi a mulţumi lui Dumnezeu înaintea tuturor şi Preacuratei Născătoare de Dumnezeu şi Sfinţilor Roman şi David, făcătorii de minuni ai Rusiei, şi s-au dus într-ale lor, bucurându-se. Iar mila Domnului, care s-a făcut cu ei prin rugăciunile sfinţilor mucenici, au propovăduit-o pretutindeni.

Era în cetatea Turov un bătrân oarecare din vremile cele mai de demult, anume Martin, care mai înainte a fost bucătar la episcopii Turovului: Simeon, Ignatie, Ioachim şi Gheorghe. Pe acesta eliberându-l episcopul Gheorghe din slujba aceea pentru bătrâneţe, a luat chipul monahicesc şi petrecea în mănăstirea episcopiei la biserica Sfinţilor Mucenici Boris şi Gleb, vieţuind singur în chilie. Acela bolea adeseori de surpătură, pentru că pântecele lui se lăsa în boaşe şi, când i se întâmpla lui aceasta, atunci zăcea bătrânul văitându-se de durere, neputând să se scoale şi să slujească trupului său. Odată, bolind de acea neputinţă şi zăcând în chilie, slăbea de sete, pentru că nimeni nu-l cerceta, fiind în acea vreme apă mare împrejurul acelei mănăstiri. Iar a treia zi au intrat la el Sfinţii Mucenici Boris şi Gleb, întocmai după asemănarea lor, precum sunt închipuiţi pe icoane, şi i-au zis: „Ce te doare, bătrânule?" Iar el le-a spus neputinţa sa. Ei i-au zis: „Voieşti apă?" Bătrânul a răspuns: „O, domnii mei, de mult îmi este sete". Şi luând unul dintre dânşii vasul cu apă, iar celălalt, umplând un păhăruţ, a adăpat pe bătrânul.

Bătrânul le-a zis: „Ai cui sunteţi voi, fiilor?" Ei i-au răspuns: „Suntem fraţii lui Iaroslav". Şi socotind bătrânul că sunt rudenie voievodului Gheorghe Iaroslav, le-a zis: „Dumnezeu să vă ţină mulţi ani, domnii mei. Luaţi singuri pâine şi mâncaţi, căci eu nu pot să vă slujesc". Iar ei i-au zis: „Fie ţie pâinea, căci noi ne ducem, iar tu să nu mai boleşti de acum, ci să te odihneşti". Şi îndată s-au făcut nevăzuţi, iar bătrânul s-a făcut sănătos şi a cunoscut cercetarea Sfinţilor Mucenici Boris şi Gleb şi, sculându-se, a preamărit pe Dumnezeu şi pe plăcuţii Lui. De atunci niciodată n-a mai bolit de

acea neputinţă, ci a petrecut multă vreme sănătos şi spunea despre tămăduirea dăruită lui de sfinţii mucenici, care i s-au arătat lui.

Binecredinciosul domn Alexandru, care se numea Nevski, domnind în marele Novograd, avea război cu nemţii. Şi când a mers cu oastea sa la râul Neva, unul din voievozii lui, anume Filip, bărbat temător de Dumnezeu, având încredinţată lui paza de noapte, a văzut pe apă, înspre răsărit, o corabie şi în mijlocul ei pe Sfinţii Mucenici Boris şi Gleb, stând în haine roşii, iar vâslaşii şedeau îmbrăcaţi ca şi cu o negură. Şi a zis Sfântul Boris Sfântului Gleb: „Frate Gleb, să mergem degrabă ca să ajutăm rudeniei noastre, voievodul Alexandru, asupra turbaţilor nemţi".

Această vedenie a spus-o voievodului aceluia stăpânul său. În aceeaşi zi, domnul Alexandru, cu ajutorul Sfinţilor Mucenici Boris şi Gleb, a biruit şi a călcat puterea nemţească şi însuşi pe craiul lor l-a rănit la faţă cu sabia, şi s-a întors în marele Novograd cu bucurie.

În acelaşi chip, mult timp după aceea, când Dimitrie, marele voievod al Moscovei, avea război cu Mamae, împăratul tătar, Toma Halţibie, păzitorul de noapte, a văzut o vedenie ca aceasta, descoperită lui de Dumnezeu: Se vedea la înălţime un nor ales, şi iată, ieşeau ca nişte cete foarte mari, dinspre răsărit; iar dinspre miazăzi veneau doi tineri luminoşi, având în mâinile lor lumânări şi săbii ascuţite. Aceştia erau Sfinţii Mucenici Boris şi Gleb, şi au zis polcovnicilor tătari: „Cine v-a poruncit vouă ca să pierdeţi patria noastră, cea dăruită nouă de Domnul?" Şi au început a tăia pe potrivnici, încât nici unul dintre dânşii n-a rămas întreg.

A doua zi, străjerul acela a spus marelui domn vedenia sa, iar domnul, ridicând ochii spre cer şi înălţându-şi mâinile, a început a se ruga cu lacrimi, zicând: „Doamne, iubitorule de oameni, pentru rugăciunile Sfinţilor Mucenici Boris şi Gleb, ajută-mi mie, ca lui Moise asupra lui Amalic, ca lui David asupra lui Goliat, ca lui Iaroslav asupra lui Sviatopolc şi ca strămoşului meu, marele domn Alexandru, asupra craiului nemţesc, aşa dă-mi mie ajutor asupra lui Mamae". Şi în acea zi, Dimitrie, marele voievod al Moscovei, cu ajutorul rugăciunilor Sfinţilor răbdători de chinuri Boris şi Gleb, a biruit pe Mamae, împăratul tătar, precum despre aceea se află istorie pe larg. Aceasta şi alte multe minuni au făcut Sfinţii Mucenici Boris şi Gleb, făcătorii de minuni ai Rusiei, care din Sfântul Botez s-au numit Roman şi David. Ei şi acum fac minuni celor ce îi cheamă pe dânşii cu credinţă, pentru slava lui Hristos Dumnezeul nostru, Celui împreună slăvit cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, acum şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA MAI
ZIUA A TREIA

SFÂNTUL MUCENIC TIMOTEI CITEŢUL ŞI SOŢIA LUI, MAVRA

În vremea prigoanelor, creştinii erau căutaţi spre muncire şi aduşi spre cercetare la Arian, ighemonul din Tebaida, pus de Diocleţian păgânul, împăratul Romei. Atunci au adus la acela pe un bărbat cu numele Timotei, citeţ bisericesc, din satul Pirapei, tânăr de ani, care nu de mult, se însoţise cu o fecioară, anume Mavra, iar după douăzeci de zile de la nuntă a fost prins de păgâni, fiind creştin.

Pe acesta văzându-l ighemonul Arian, l-a întrebat: „Cine eşti tu şi din ce rânduială faci parte?" Iar Timotei a răspuns: „Sunt creştin, citeţ al Bisericii lui Dumnezeu". Zis-a ighemonul către dânsul: „Oare numai tu singur nu ai auzit porunca împărătească care porunceşte că tot cel ce nu aduce jertfă zeilor va pieri rău?"

A răspuns Timotei: „Duhul lui Iisus Hristos petrece în mine; pentru aceea nu voi aduce jertfe zeilor voştri!" Zis-a ighemonul: „Au nu vezi uneltele de muncă puse împrejurul tău?" Răspuns-a Timotei: „Nici tu nu vezi pe îngerii lui Dumnezeu care mă întăresc pe mine". Zis-a ighemonul: „Dă-mi mie cărţile tale, ca să înţeleg puterea lor!" Răspuns-a Timotei: „Nebunule şi necunoscătorule desăvârşit; cine din oameni cândva îşi dă la moarte pe fiii săi? Oare nu ştii că acele cărţi cele scrise de mine sunt fiii mei şi, când citesc cărţile cele pentru Dumnezeu, îngerii Lui stau împrejurul meu?" Zis-a ighemonul: „Nici zeilor nu jertfeşti, nici cărţile nu voieşti să-mi arăţi, deci vezi să nu-ţi fie spre pedeapsă şi nu spre bine o îndrăzneală ca aceasta". Sfântul Timotei a răspuns: „Nu vreau să jertfesc şi nici cărţile nu vreau să le arăt păgânilor, pentru că sunt creştin!"

Atunci ighemonul, mâniindu-se, a poruncit să aducă două fiare ascuţite în chip de ţepi, înroşite în foc şi să le bage în amândouă

urechile mucenicului. Şi îndată, din acea durere cumplită, i-au curs amândouă luminile ochilor. Şi i-au zis slujitorii mucenicului: „Iată, de vreme ce nu voieşti să jertfeşti, ţi-ai pierdut ochii!" Răspuns-a Sfântul Timotei: „Ochii trupului meu, care au văzut multe lucruri necuviincioase, au pătimit acum orbirea aceasta, iar cu ochii mântuirii, Domnul meu Iisus Hristos îmi luminează sufletul!"

Auzind ighemonul acestea, a poruncit ca, legându-i mâinile înapoi, să-i bage un lemn între dinţi; apoi să-l spânzure cu capul în jos, legându-i o piatră grea de grumaji. Iar când slujitorii începeau să-i facă aceasta, mucenicul căutând spre cer, a zis: „Este Dumnezeu în cer şi este puternic să mă izbăvească pe mine din aceste munci". Şi grele au fost acele munci Sfântului Timotei! Iar slujitorii sfătuiau pe ighemon ca, prin milă, mai vârtos decât prin muncire, să se sârguiască a-l pleca spre voia sa. Şi i-au spus lui că Timotei este mire, deoarece nu are mai mult de douăzeci de zile de când a făcut nunta, şi mireasa lui este foarte tânără. Deci îndată ighemonul a poruncit să o aducă şi pe ea înaintea sa şi a zis către dânsa: „Cum îţi este numele?" Ea a răspuns: „Mă numesc Mavra".

Zis-a ighemonul: „Mi-e jale de nenorocirea ta, că eşti tânără şi vei rămâne văduvă. Deci îţi poruncesc să te împodobeşti cu podoabe frumoase, să-ţi împleteşti părul, să te îmbraci cu haine alese şi, mergând la bărbatul tău, să-l sfătuieşti să aducă jertfă zeilor, ca să nu fii cu adevărat văduvă aşa de tânără. Iar dacă îl vei îndupleca, vei lua de la noi multe daruri, aur şi argint". Deci, Mavra a făcut precum i-a poruncit ighemonul. S-a înfrumuseţat cu podoabele şi cu hainele sale şi, mergând la bărbatul său, l-a rugat mult să facă după voia ighemonului şi să se izbăvească pe sine de nişte munci ca acestea. Iar el nu putea să-i răspundă, având lemnul acela băgat în gură, care, ţinându-i-o deschisă, nu putea să o împreune şi să grăiască ceva. Şi întorcându-se Mavra la ighemon, l-a rugat să poruncească să ia căluşul din gura mucenicului, ca să poată vorbi cu dânsa. Şi îndată a poruncit ighemonul ca să-i scoată acel căluş.

Şi mergând Mavra la Sfântul Timotei, a stat aproape de el. Dar, mirosind mucenicul miros din hainele Mavrei, fiind stropite cu aromate mirositoare, a strigat: „Unde este tatăl meu, preotul Picolpos?" Iar tatăl lui, care stătea nu departe între popor şi privea la pătimirea fiului său, s-a apropiat de dânsul şi a zis: „Ce voieşti, fericitul meu fiu?" Răspuns-a Timotei: „Te rog pe tine, tată, să faci un lucru bun, adică, luând oarecare petic, să-mi acoperi faţa ca să nu simt mirosurile cele vătămătoare de suflet, care ies din hainele femeieşti, pentru că acest miros este moarte, ce duce pe oameni la

pierzare şi le găteşte gheena. Aceste mirosuri de arome sunt maică a poftei ajutătoare diavolului, vrăjmaşe sfinţilor şi urâciune dreptilor".

Iar după ce a tăcut sfântul, Mavra a zis către dânsul: „Iubite Timotei, pentru ce mă defăimezi aşa pe mine, care mai înainte nu te-am supărat cu nimic pe tine? Abia sunt douăzeci de zile de când ne-am luat şi încă nu-mi ştii obiceiurile mele, nici eu n-am cunoscut toate locurile casei tale. Atât de departe sunt de prihana cea părută, încât n-am schimbat cu altcineva vreun cuvânt şi nici la masă cu cineva n-am stat, iar acum plâng, văzându-te pe tine în munci, şi mă doare inima pentru tine. Fiind nevinovat, pătimeşti unele ca acestea, iar aceste pătimiri ale tale rănesc cu durere sufletul meu, că mă laşi văduvă aşa de tânără. Au doară te-ai îndatorat mult şi, neavând cu ce să te răscumperi de datorie, de bunăvoie te-ai dat la moarte, supărat fiind de datornici? Dacă este aşa, să vindem hainele noastre cele de mare preţ şi să plătim acea datorie. Iar dacă pentru dajdia poporului eşti ţinut în această primejdie şi nu ai cu ce plăti, iată, înaintea ta sunt toate podoabele mele de nuntă, aurul şi îmbrăcămintea de mireasă, vinde-le şi să plăteşti dajdia împărătească".

După nişte cuvinte ca acestea ale ei, a zis Sfântul Timotei către dânsa: „Mavro, sora mea, când te-am văzut pe tine cu ochii cei sufleteşti ieşind din casă, am văzut pe diavolul mergând la dreapta ta şi avea în mână o cheie cu care întorcea inima ta înapoi la lume". Zis-a Mavra: „Fratele meu, Timotei, eu pe tine te caut şi după aceasta, când te voi căuta, unde te voi afla? Şi dacă va veni sâmbăta sau duminica, cine va citi cărţile tale?"

A zis Sfântul Timotei către dânsa: „O, Mavro, lasă cele de puţină vreme şi deşarte ale acestei lumi şi vino împreună cu mine la această frumoasă nevoinţă, pentru care ne vom învrednici să luăm cununi de la Mântuitorul nostru Dumnezeu şi El ne va ierta toate păcatele noastre, ale celor ce de bunăvoie ne dăm la moarte pentru Dânsul". Mavra a zis: „Când veneam la tine, inima mea era plină de lumească împătimire; iar după ce ai început a vorbi cu mine, Duhul lui Dumnezeu a intrat în mine! Deci, să ştii, o, preaiubitul meu frate, că şi eu tot pe acelea le doresc, pe care tu le-ai iubit!" Grăit-a către dânsa Sfântul Timotei: „Dacă grăieşti adevărul, du-te de mustră pe ighemon pentru păgânătatea lui". Iar Mavra a răspuns: „Mă tem, fratele meu, ca nu cumva să mă înfricoşez, văzând mulţimea muncilor şi pe ighemon mâniindu-se şi nu voi putea suferi, fiind prea tânără, căci am numai şaptesprezece ani". Zis-a către dânsa Sfântul Timotei: „Nădăjduieşte spre Domnul nostru Iisus Hristos şi-ţi vor fi muncile ca untdelemnul vărsat pe trupul tău şi ca un duh de rouă în oasele tale, uşurându-ţi toate durerile!"

După aceea a început mucenicul a se ruga lui Dumnezeu pentru dânsa, astfel: „Dumnezeule al tuturor darurilor celor bune, Cel ce ai dat ajutor în foc celor trei tineri şi ai izbăvit pe Daniil din gurile leilor, proorocului prin prooroc i-ai trimis hrană, ai întărit pe Avacum în ducerea prânzului; şi nu numai în robie ai ajutat, ci şi în groapa leilor şi în cuptorul cel de foc ai mântuit pe cei ce nădăjduiesc spre Tine, întru mărturia iubirii Tale de oameni, prin care din cei robiţi ai făcut prooroci şi mucenici; caută, Doamne, şi acum spre roaba Ta, Mavra, Cela ce ne-ai împreunat pe noi în însoţire, fă-ne nedespărţiţi pe noi în această nevoinţă şi să nu fim osebiţi din ceata sfinţilor Tăi mucenici. Ci ne dă nouă, ca pentru Tine să suferim muncile şi moartea cu bărbăţie şi să se ruşineze potrivnicii, neputând a ne despărţi pe noi de la întocmirea cea cu un suflet, pe care o avem în Hristos Dumnezeul nostru, Căruia, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, I se cuvine slava în veci. Amin".

Aşa rugându-se Sfântul Timotei lui Dumnezeu pentru soţia sa, Mavra, îndată fericita, pornindu-se cu Duhul Sfânt, a mers la ighemon şi, stând înaintea lui, a zis: „O, necuratule ighemon, argint şi aur te-ai făgăduit să-mi dai, vrând să pogori sufletul meu în pierzare, pentru că nimic mai mult nu doreşte inima ta, fără numai suflete omeneşti, cărora, dăruindu-le aur, vrei să le omori; dar cu amăgirile tale nu mă vei birui pe mine, căci, îmbrăcându-mă în armele Domnului meu Iisus Hristos, am stat înaintea ta". Iar ighemonul Arian a zis către ai săi: „Oare nu v-am spus mai dinainte de Timotei că este vrăjitor? Iată, a fermecat şi pe femeia sa, ca împreună cu dânsa, să ni se împotrivească nouă".

Apoi a zis către Mavra: „Oare şi tu ţi-ai ales mai bine moartea decât viaţa? Caută de vezi că te lipseşti de această dulce viaţă prin muncile cele amare. Au doară văzând mai înainte moartea bărbatului tău, gândindu-te la văduvia ta, ţi-ai ales să mori împreună cu dânsul? Nu te tulbura că vei fi văduvă, că te voi mărita cu un sutaş din cei mai bogaţi ai mei, ca să te desfătezi cu dânsul din dulceaţa vieţii acesteia şi să te veseleşti având bărbat mai de bun neam ca cel dintâi". Răspuns-a fericita Mavra: „De toate deşertăciunile lumeşti lepădându-mă, n-am trebuinţă de sutaşul tău! Şi îţi spun adevărul, că m-am însoţit cu Mirele ceresc Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, spre Care nădăjduiesc fără îndoială. Iată, cu inimă vitează am stat înaintea ta, netemându-mă de nedreapta ta judecată!"

Iar ighemonul mâniindu-se, a poruncit să-i smulgă tot părul capului ei. Apoi a zis: „Iată, părul tău este smuls; deci, te sfătuiesc să jertfeşti zeilor, pentru ca să nu mai suferi şi alte munci grele ce te aşteaptă". Răspuns-a Mavra: „O, ighemoane, acum ştiu că Hristos al meu m-a primit, nepomenindu-mi păcatul cel din neştiinţă; că, ascultându-ţi sfatul tău cel viclean, mi-am împodobit părul spre amăgirea fericitului meu bărbat. Bine ai făcut, smulgându-mi părul acesta, că prin smulgerea lui s-a ridicat acel mare păcat de la mine, ca să nu fiu eu, cu podoaba părului, sminteală poporului ce stă împrejur şi se uită la această priveliştе".

Auzind ighemonul acest răspuns al ei, s-a mâniat şi a poruncit să-i taie degetele de la mâini şi să le arunce departe. Iar Sfânta Mavra a zis: „Şi cu aceasta îmi faci un bine, luându-mi degetele, cu care puneam asupra-mi înşelătoarele împodobiri. Să ştii dar, că nu cunoşti acelea ce mi le faci mie; căci, iată, un al doilea păcat al meu ai făcut a se lua de la mine prin tăierea degetelor; drept aceea cu veselie stau înaintea ta, fiind gata la toate muncile poruncite de tine". Şi se mira ighemonul de acea răbdare a ei. Iar presbiterul, tatăl lui Timotei, stând acolo în priveliştea poporului aproape de Mavra şi, privind la nevoinţa ei, a zis încet către dânsa: „O, Mavro, buna mea fiică, cum ai răbdat tăierea degetelor tale?" Răspuns-a lui Sfânta Mavra: „Părinte, precum vezi pe un om într-o grădină smulgând din rădăcină verdeţurile şi lepădându-le, tot astfel şi eu priveam spre tăierea şi lepădarea degetelor mele şi nu simţeam nici o durere".

Iar Arian ighemonul a poruncit apoi la doisprezece ostaşi, să umple o căldare mare cu apă, să o fiarbă şi să arunce în ea pe Sfânta Mavra. După ce a fiert destul apa, încât clocotea ca un tunet, a aruncat în ea pe sfânta care a stat în mijloc nevătămată. Şi grăia către ighemon: „Iarăşi îţi mulţumesc, că ai poruncit să mă spăl şi să mă curăţ de păcatele mele cele făcute în lume, ca prin inimă curată să mă apropii de Dumnezeul meu şi să primesc cununa vieţii. Pentru că cele ce le pătimesc de la tine, îmi sunt mântuire la Hristos Domnul meu. Însă foarte te-ai grăbit să mă arunci în această căldare, nefiind încă fiartă, pentru că apa din ea este foarte rece, şi nu simt căldură, precum nici pe celelalte munci nu le-am simţit".

Şi mâniindu-se ighemonul foarte, a început a se gândi că ostaşii, având milă de femeia aceea, au vărsat afară apa fiartă şi au turnat în locul ei apă rece, vrând ca astfel să păzească pe Mavra vie, ca s-o aibă spre pofta lor trupească. Deci, sărind de pe scaunul său, a alergat la căldare, vrând să ştie dacă era cu adevărat rece apa din căldare. Şi, apropiindu-se, a zis către sfântă: „Toarnă-mi puţină apă pe mâini, ca să ştiu dacă este rece!" Sfânta i-a zis: „Ea este atât de rece, încât nici căldura ei n-o simt. Iar de nu ai cu ce să înfierbânţi mai mult căldarea, apoi trimite la tatăl meu, care este lucrător de

lemn, şi îţi va da un braţ de lemne, ca să aprinzi focul sub căldare". Iar acestea le zicea sfânta, ocărând pe ighemon. Deci, i-a turnat pe mâini apă fiartă din căldare şi, îndată, de fierbinţeala cea mare, atât i s-au ars mâinile, încât şi pielea i s-a zbârcit, răcnind foarte tare de durere şi cu mirare a strigat, zicând: „Bine este cuvântat Domnul Dumnezeul Mavrei, că nu este altul afară de Acela, în Care se slăveşte aceasta".

Acestea zicând, a poruncit să elibereze pe sfânta. Dar mai înainte ca ea să fie liberă de judecată şi de muncă, diavolul iarăşi a intrat în inima ighemonului şi-l îndemna să se împotrivească aceleia care, cu curată ştiinţă, avea credinţa cea bună către Dumnezeu. Deci, chemând pe muceniţă, i-a zis: „Încetează, Mavro, să nădăjduieşti spre Hristos şi jertfeşte zeilor". Sfânta a răspuns: „Nu voi jertfi idolilor, pentru că am pe Domnul, Cel ce mă apără pe mine". Zis-a ighemonul: „Gura ta o voi umple cu cărbuni aprinşi, de nu vei jertfi". Sfânta a răspuns: „Nu înţelegi că cele ce le faci în nebunia ta, poruncind să-mi umple gura cu cărbuni aprinşi, mă curăţesc cu totul de păcatele cele făcute cu limba şi cu gura? Că şi Domnul meu, când lui Isaia proorocul i-a arătat slava Sa şi l-a făcut pe el să poată auzi cântările îngereşti, fiindcă era încă în păcate, vrând să-l curăţească, a trimis la el pe unul din serafimi, având în mâini un cărbune aprins, pe care îl luase cu cleştele din altar şi a atins cu cărbunele buzele proorocului, zicând: *Iată, s-a atins acesta de buzele tale şi va şterge fărădelegile tale, iar păcatele tale le va curăţi!* Şi dacă proorocul cu un cărbune a câştigat iertare de păcate, apoi, mă rog ţie ca nu numai gura mea s-o umpli de cărbuni aprinşi, ci şi faţa, capul şi peste tot trupul să pui cărbuni aprinşi şi să-l arzi, ca să fiu bună mirosire a lui Hristos. Şi Dumnezeu, Care a curăţit altădată păcatele proorocului acela, să le curăţească şi pe ale mele".

Nişte cuvinte ca acestea auzindu-le ighemonul, s-a înspăimântat şi totodată s-a aprins de mânie şi a poruncit să aducă o făclie plină de pucioasă şi de smoală, ca să ardă pe muceniţa. Iar poporul care stătea împrejur, a strigat cu glas mare către ighemon, zicând: „Până când vei scorni munciri noi asupra acestei tinere fecioare? Încetează de acum să te mânii, ighemoane, căci ne mirăm foarte de răbdarea ei". Iar Sfânta Mavra, întorcându-se către popor, a zis: „Fiecare din voi să-şi caute de lucrurile sale: bărbaţii să se îngrijească de lucrurile cele bărbăteşti, iar femeile să facă lucrurile lor cu curăţie şi cu blândeţe. Iar pentru mine nimeni să nu se îngrijească, pentru că eu n-am trebuinţă de nici un sprijin sau ajutor de la voi, căci Dumnezeu, spre Care nădăjduiesc, este sprijinitorul meu".

Astfel grăind sfânta, ighemonul a poruncit să-i ardă trupul ei cu acea făclie. Iar sfânta, căutând spre făclie, a zis către ighemon astfel: „Ca şi cum nu m-ai fi ispitit cu cele dintâi munci, ţi se pare că mă vei înfricoşa cu această proastă făclie? Au doară nu era mai mare şi mai înfricoşată căldarea care fierbea, în care am fost afundată toată şi nu m-am vătămat, ca şi cum ar fi fost apă rece? Tu singur eşti martorul meu, când ţi s-au opărit mâinile tale, iar eu nu m-am vătămat câtuşi de puţin, şi acum să mă tem de o făclie ca aceasta? De voieşti, o, ighemoane, apoi un cuptor întreg să aprinzi şi să mă arunci în el, şi atunci vei vedea puterea Hristosului meu, a Cărui roabă sunt; pentru că nu mă va lăsa Dumnezeul meu, Care m-a chemat la nevoinţa aceasta prin fericitul meu bărbat, Timotei, iar făclia pe care o apropii de trupul meu este ca o rouă, care se coboară de dimineaţă din cer pe pământ şi face să odrăslească pomii şi să aducă roade".

Şi fiind biruit ighemonul de răspunsurile sfintei muceniţe, arătate chiar prin fapte, şi neputând să afle munci mai grele asupra ei, s-a mâhnit foarte. Deci a poruncit ca pe amândoi, pe Timotei şi pe Mavra, să-i răstignească pe cruci, punându-i pe ei drept cu faţa unul în altul. Iar când se duceau la răstignire, i-a întâmpinat pe ei maica Mavrei şi, apucând pe fiică, a strigat, zicând: „Fiica mea, Mavra, oare astfel laşi pe maica ta, care te caută pe tine? Cine va purta podoabele tale? Ale cui vor fi hainele cele de mult preţ, argintul şi aurul, dacă tu, fiica mea, nu vei fi între vii?" Răspuns-a Sfânta Mavra către maica sa, zicând: „Aurul şi argintul piere, hainele le mănâncă moliile şi frumuseţea feţei celei tinere cu vremea îmbătrâneşte şi se veştejeşte, iar cununa lui Iisus Hristos este nestricăcioasă în veci".

Şi maica sa nu putea să răspundă ceva împotriva cuvintelor sfintei. Iar muceniţa, smulgându-se din mâinile maicii sale, a mers spre cruce, zicând către ea: „Pentru ce mă tragi pe mine de la Cruce, nelăsându-mă să mă îndulcesc mai degrabă de Domnul meu, întru asemănarea morţii Lui?" Atunci ostaşii i-au răstignit pe ei, punându-i cu faţa unul spre altul. Şi au petrecut pe cruce nouă zile şi nouă nopţi, mângâindu-se şi sfătuindu-se unul pe altul. Sfântul Timotei învăţa pe soţia sa până seara, iar Mavra sfătuia pe împreună pătimitorul său până dimineaţa.

Şi a zis fericita Mavra către Sfântul Timotei: „Să nu ne dăm la somn, ca nu cumva, venind Domnul nostru, să ne afle pe noi dormind şi să se mânie asupra noastră. Căci omul în casă nedormind noaptea, lumânarea care arde goneşte năvălirea tâlharilor; iar stingând lumânarea, tâlharul cu înlesnire intră în casă şi fură. Deci să

nu dormim, ci să ne silim la rugăciuni, ca Domnul nostru să ne afle în neslăbită răbdare şi aşteptare a venirii Lui, şi vrăjmaşul nu va îndrăzni să se apropie în taină şi să ne facă ispită nouă care suntem pe cruce".

Şi, iarăşi, după o vreme, Sfânta Mavra a zis către Sfântul Timotei: „Deşteaptă-te, fratele meu, alungă somnul de la tine şi priveghează, ca să afli cele văzute de mine. Căci am văzut pe un om stând înaintea mea ca într-o uimire, având în mâinile sale un pahar plin cu lapte şi miere, zicându-mi: «Pe acesta, primindu-l, să-l bei». Iar eu am zis către dânsul: «Tu cine eşti?» Acela mi-a răspuns: «Sunt îngerul lui Dumnezeu». Atunci am zis către dânsul: «Să ne rugăm lui Dumnezeu!» Dar el mi-a zis: «Eu milostivindu-mă, am venit spre tine, văzându-te flămândă şi însetată şi postind până la ceasul acesta».

Apoi, iarăşi am zis către dânsul: «Cine te-a trimis pe tine la mine cu această milă netrebnică şi ce grijă porţi de răbdarea şi postirea mea? Nu ştii oare că Dumnezeu şi pe cele cu neputinţă le dăruieşte celor ce se roagă către Dânsul?» Zicând acestea, am început să mă rog. Pe când mă rugam, am văzut pe acel om ce mi se arătase cu paharul întorcându-şi faţa dinspre mine la apus şi îndată am cunoscut că este nălucirea vrăjmaşului care vrea să ne ispitească şi pe cruce. Şi a pierit acea nălucire.

După aceea a venit iarăşi altul şi mi se părea că m-a scos la un pârâu pe care curgea lapte şi miere şi-mi zicea: «Bea!» Iar eu am răspuns: «Acum ţi-am spus ţie că nu voi bea apă, nici altă băutură pământească, până ce nu voi bea paharul morţii pentru Hristos, Domnul meu, pe care El singur îl va da mie, prin mântuirea şi nemurirea vieţii cele veşnice». Când am zis aceasta, omul cel care îmi poruncise să beau din râu, îndată a pierit împreună cu râul.

După aceea, mi-a stat înainte un al treilea om minunat la vedere şi a cărui faţă strălucea ca soarele. Acela, luându-mă de mână, m-a ridicat la cer şi mi-a arătat un scaun împodobit, pe care erau puse haine albe şi o coroană preafrumoasă. Iar eu, minunându-mă de acea frumuseţe, am întrebat pe cel ce mă ducea: «Ale cui sunt acestea, Doamne?» El mi-a răspuns: «Acestea sunt răsplătirile nevoinţelor tale! Ţie îţi sunt gătite hainele, coroana şi acest scaun». Ridicându-mă apoi puţin mai sus, mi-a arătat un alt scaun asemenea împodobit, o haină albă şi o coroană. Şi l-am întrebat iarăşi: «Dar acestea ale cui sunt?» Iar el mi-a răspuns: «Acestea sunt ale bărbatului tău, Timotei». Şi iarăşi am îndrăznit a-l întreba: «Pentru ce sunt departe scaunele unul de altul?» Şi mi-a răspuns: «Multă deosebire este între tine şi între bărbatul tău. Oare nu ştii că după sfătuirea lui ai intrat şi tu în

nevoinţa pătimitoare şi aceea este pricina încununării tale? Deci acum întoarce-te în trupul tău şi mâine la ceasurile şase vor veni îngerii lui Dumnezeu ca să ia sufletele voastre şi să le înalţe la ceruri. Însă fiţi treji ca să nu înceapă vrăjmaşul a vă ispiti iarăşi»".

Vedeniile acestea le-a spus Sfânta Mavra fratelui ei, Timotei, cu care se mângâia întru Domnul. Iar după ce a sosit acea zi şi ceasul al şaselea, îngerul lui Dumnezeu a venit să ia sufletele mucenicilor. Şi a zis Sfânta Mavra către poporul ce privea la pătimirea lor: „Fraţilor şi surorilor, aduceţi-vă aminte că am făcut cele ale firii omeneşti, vieţuind cu oamenii. Şi iarăşi am săvârşit şi cele ale lui Dumnezeu, fiind robi ai Lui. Iar acum primim cununile cele fără de moarte de la Domnul nostru Iisus Hristos. Deci, făcând şi voi cele ce sunt ale firii omeneşti, sârguiţi-vă, de asemenea, ca să săvârşiţi şi cele care sunt plăcute lui Dumnezeu, pentru ca să câştigaţi iertare de păcate şi să primiţi cununi de la acelaşi Stăpân al nostru". Zicând Sfânta Mavra acestea, îndată amândoi şi-au dat sufletele lor în mâinile lui Dumnezeu şi aşa şi-au sfârşit mucenicia lor cu bună nevoinţă, întru Iisus Hristos Domnul nostru, Căruia Se cuvine slava, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL TEODOSIE, EGUMENUL MĂNĂSTIRII PECERSCA

După Cuviosul şi de Dumnezeu purtătorul părintele nostru Antonie al Pecerscăi, al doilea mare luminător al cerului Rusiei, adică al sfintei şi făcătoarei de minuni lavre a Pecerscăi Kievului, este preacuviosul şi de Dumnezeu purtătorul părintele nostru Teodosie, cel împodobit cu nevoinţele şi cu minunile ca numărul stelelor. Celor ce doresc a-l cunoaşte, martor credincios la cer le este acum Cuviosul Nestor cronicarul, care a scris din destul despre Cuviosul Teodosie în Patericul Pecerscăi, din care puţin mai pe scurt se scrie aici.

Cuviosul şi purtătorul de Dumnezeu părintele nostru Teodosie al Pecerscăi a fost dintr-o cetate a Rusiei, ce se numeşte Vasilev sau Vasilcov, născut din părinţi binecredincioşi şi crescut în dreapta credinţă. El a fost dat de părinţii săi la învăţătura dumnezeieştilor cărţi, pe care le-a învăţat repede, încât toţi se mirau de buna înţelegere a copilului, care cerceta biserica Domnului la rugăciune în toate zilele şi asculta cu toată luarea aminte ce se citea şi se cânta

într-însa. Asemenea stătea cu răbdare la toată pravila bisericească, iar cu copiii care se jucau nu se amesteca, ci se îngrețoșa de jucăriile lor.

Părinții lui s-au sălășluit mai apoi în cetatea Kursk. După aceea, tatăl s-a mutat din viața aceasta pământească pe calea credincioșilor celor ce trec spre răsăritul cerului, și a lăsat lângă maică-sa pe acest fiu al său, fiind copil de treisprezece ani, care, împreună cu anii, creștea și cu darul lui Dumnezeu cel în Treime veșnic. Și povățuit fiind de Dânsul și văzând sfârșitul vieții celei vremelnice a tatălui său, a început mai mult a se gândi pentru veșnica sa viață cea nesfârșită, îndeletnicindu-se cu ostenelile cele plăcute lui Dumnezeu și depărtându-se de toată veselia lumească. Nu se îmbrăca în haine luminoase, ci se mulțumea cu cele proaste, având o singură dorință și un singur gând, în ce chip s-ar putea îmbrăca întru mântuire.

În vremea aceea s-a întâlnit cu niște străini din Ierusalim, de la care fericitul tânăr aprinzându-se de mare dragoste către Sfintele Locuri unde Mântuitorul lumii S-a ostenit pentru mântuirea noastră și Și-a vărsat sângele Său cel scump, a voit să le cerceteze. De aceea, a plecat noaptea cu dânșii pe cale, în ascuns de maica sa. Iar ea căutându-l trei zile cu plângere, când a aflat unde s-a dus, a alergat degrabă la dânsul cu fiul ei cel mai tânăr și, ajungându-l și apucându-l foarte mânioasă, l-a bătut cu asprime. Apoi, aruncându-l la pământ și călcându-l cu picioarele, l-a dus legat la casa sa, ca pe un făcător de rele, și l-a încuiat într-o cameră. Iar el primea toate acestea cu mulțumire.

După aceea, maica sa, milostivindu-se spre dânsul, l-a lăsat liber și îl sfătuia cu rugăminte să nu mai fugă de la dânsa. Deci, fericitul, întorcându-se la nevoința sa cea dintâi, se ducea la biserica lui Dumnezeu în toate zilele. Și, văzând că de multe ori nu se făcea în biserică dumnezeiasca Liturghie din lipsă de prescuri, a socotit ca singur să gătească niște pâini ca acelea, ce se aduc Domnului spre jertfă. Și a început a cumpăra grâu, a-l măcina singur cu mâinile sale, a coace prescuri și a le aduce în biserică spre jertfă, dintre care, pentru unele, deși îi dădea cineva ceva preț, el împărțea acel preț la săraci.

Așa lucrând, a petrecut doi ani și mai mult. Dar copiii de vârsta lui îl batjocoreau pentru un lucru ca acela și îl ocărau, îndemnându-i la aceasta vrăjmașul cel sufletesc, care pornise și pe maica sa asupra lui. Și îi zicea mama sa: „Te rog, fiule, încetează de a mai face un lucru ca acesta, pentru că aduci ocară asupra neamului tău!" Iar fericitul copil îi răspundea cu smerenie: „Te rog ascultă, o, maică! Domnul nostru Iisus Hristos singur S-a smerit pe Sine pentru noi,

dându-ne chip ca și noi să ne smerim pentru Dânsul, și pâinea cea gătită la Cina cea de Taină singur a prefăcut-o în Trupul Său. Deci ce ocară este a te învrednici să gătești niște pâine ca aceasta, prin care are să se săvârșească marea taină a prefacerii în Trupul lui Hristos?"

Aceasta auzind-o maica lui, s-a minunat de înțelepciunea copilului și de atunci l-a lăsat în pace. Dar vrăjmașul nu înceta de a o îndemna la oprirea copilului de la o smerenie și osteneală ca aceea. Căci, după trecerea unui an, văzându-l maica sa făcând iar prescuri și înnegrit de dogoarea cuptorului, a început a-l opri, uneori cu cuvinte blânde, alteori cu îngroziri, iar alteori îl bătea ca să înceteze de la un lucru ca acela. Iar fericitul tânăr, neștiind ce să facă, s-a sculat noaptea, a ieșit în taină din casa sa și s-a dus în altă cetate, începând a locui la un preot și a-și lucra după obicei lucrul său. Dar maica sa, mergând în cetatea aceea și găsindu-l în casa preotului, l-a apucat și, bătându-l, l-a dus în cetatea sa. Aici, dregătorul cetății, văzându-l că este copil smerit, umblând totdeauna la biserică cu credință și slujind cu osârdie, i-a dat să poarte o haină luminoasă, dar el, purtând-o puțin, a dat-o săracilor. Atunci dregătorul i-a dat o altă haină și mai bună ca cea dintâi, dar el dezbrăcând-o și pe aceea, a dat-o săracilor. Și așa a făcut de multe ori.

Iar după acestea, fericitul Teodosie s-a dus la un fierar și i-a zis să-i facă un lănțișor de fier, cu care și-a încins mijlocul gol, și, umblând așa, fierul fiind strâns, îi rodea trupul. Apoi, fiind o zi de praznic, maica sa îl silea să se îmbrace în haină luminoasă, mai ales că atunci îi era poruncit ca fericitul să slujească la dregătorul cetății, înaintea oamenilor cinstiți care ședeau la masă. Și pe când se îmbrăca el în haina cea luminoasă, maica lui privea cu dinadinsul la el; și neputând el a se ascunde, a văzut ea pe cămașa lui sânge și, voind mai cu adevărat să știe de unde este acesta, a văzut fierul la mijlocul lui și a cunoscut că este din rosătura fierului. De aceea, aprinzându-se cu mânie asupra lui, a rupt cămașa de pe el și, bătându-l, a luat fierul de pe mijlocul lui. Iar fericitul copil, ca și cum nici un rău nu i s-ar fi făcut, s-a îmbrăcat și, mergând, slujea cu toată liniștea înaintea dregătorului și a celor ce erau cu dânsul.

Iar după o vreme, a auzit citindu-se în Evanghelie cuvintele Domnului: *Cel ce iubește pe tată, sau pe maică, mai mult decât pe Mine, nu este Mie vrednic.* Și iarăși: *Maica Mea și frații Mei aceștia sunt, care ascultă cuvântul lui Dumnezeu și-l fac.* Deci, pătrunzându-se de aceste cuvinte, a ieșit din casă, tăinuindu-se de maica sa, și s-a dus în cetatea Kievului. Ajungând aici, a auzit de Cuviosul Antonie, cel ce cu asprime petrecea în peșteră viață monahicească, și

a mers la cuviosul stareţ, pe care văzându-l, i s-a închinat lui şi l-a rugat cu lacrimi să-l primească la el în călugărie.

Iar Cuviosul Antonie a zis către dânsul: „O, fiule, vezi peştera aceasta că este mâhnicioasă şi strâmtă? Iar tu nu vei putea suferi strâmtorarea din locul acesta". Iar insuflatul de Dumnezeu, Teodosie, i-a răspuns cu umilinţă: „Să ştii, cinstite părinte, că Hristos Dumnezeu, purtătorul de grijă a toate, m-a adus la sfinţia ta, voind ca prin tine să mă mântuiesc. De aceea, câte îmi vei porunci să fac, voi face". Atunci Cuviosul Antonie l-a primit cu dragoste şi, binecuvântându-l, l-a dat în grija fericitului Nicon, care era preot şi monah iscusit, ca să-l tundă în călugărie, având atunci douăzeci şi trei de ani. Şi aceasta a fost pe vremea domniei în Kiev a binecredinciosului voievod Iaroslav Vladimirovici.

Iar Cuviosul părintele nostru Teodosie primind sfânta rânduială monahicească, s-a afierosit cu totul lui Dumnezeu şi stareţului său, Antonie, purtătorul de Dumnezeu, dându-se la osteneli mari, ca cel ce cu adevărat primise jugul. Pentru că priveghea în toate nopţile, preamărind pe Dumnezeu şi lepădând greutatea somnului. Şi în toate zilele se obosea pe sine cu înfrânarea şi cu postul, lucrând cu mâinile sale, încât se minunau Cuviosul Antonie şi fericitul Nicon, de obiceiul cel atât de bun în tinereţile lui, de smerenie, de priveghere şi de osteneală; şi au preamărit foarte pe Dumnezeu pentru aceasta.

Iar maica lui l-a căutat mult, nu numai în cetatea sa, dar şi în cele dimprejur şi, dacă nu l-a găsit, a plâns cu amar ca după un mort. Apoi, după multă vreme, aflând că este călugărit în Kiev, la peştera Cuviosului Antonie, s-a dus acolo şi, rugându-se de cuviosul stareţ să iasă la dânsa din peşteră, a stăruit mult să-i arate pe fiul său. Iar el, intrând în peşteră şi spunându-i de dânsa, fericitul Teodosie s-a tulburat că nu poate să se tăinuiască de maica sa. Şi abia fiind îndemnat de stareţ, l-a ascultat pe el şi a ieşit la dânsa.

Iar maica sa, văzându-l schimbat în rânduiala monahicească şi uscat la faţă de multă înfrânare şi osteneală, a căzut pe grumajii lui şi a plâns cu amar, îndemnându-l şi zicându-i: „Vino, fiule, în casa mea şi ceea ce-ţi este de folos spre mântuire, vei lucra acolo după voia ta! Iar când mă voi duce din viaţa aceasta, vei da trupul meu mormântului şi atunci te vei întoarce în această peşteră, pentru că nu pot să vieţuiesc fără să te văd".

Atunci fericitul a zis către dânsa: „O, maică, rămâi şi tu aici în Kiev să te călugăreşti într-o mănăstire de femei şi astfel vei putea să mă vezi, venind aici. Iar mai ales, îţi vei câştiga mântuire şi vei vedea faţa lui Dumnezeu în viaţa veşnică". Iar maica sa nu voia nici

să audă despre aceasta. Atunci fericitul intrând în peşteră, s-a rugat lui Dumnezeu cu osârdie pentru mântuirea maicii sale şi Dumnezeu a auzit rugăciunea plăcutului Său, căci, după câteva zile, venind la fericitul maica sa, i-a zis: „Iată, fiule, voi face cele ce mi-ai zis şi de acum nu mă voi mai întoarce înapoi, că aşa binevoind Dumnezeu, voi merge în mănăstirea de femei de aici şi, tunzându-mă în ea, îmi voi petrece restul zilelor mele. Căci, iată, din cuvintele tale am cunoscut că nimic nu este lumea aceasta de puţină vreme!" Acestea auzindu-le fericitul, s-a bucurat cu duhul şi, mergând, i-a spus Cuviosului stareţ Antonie.

Deci a preamărit pe Dumnezeu pentru întoarcerea inimii mamei sale şi, ieşind la ea, a învăţat-o mult pentru folosul sufletului şi a dus-o în mănăstirea cea de femei a Sfântului Nicolae, unde a fost tunsă şi a vieţuit cu dumnezeiască plăcere mulţi ani întru bună mărturisire, iar apoi a adormit cu pace întru Domnul. Iar după tunderea în călugărie a maicii sale, fericitul Teodosie lepădând desăvârşit toată grija cea lumească, a început a se nevoi cu mai mari osteneli în râvnă plăcută lui Dumnezeu, cu Cuviosul stareţ Antonie şi cu fericitul Nicon. El s-a arătat degrabă purtător de biruinţă asupra duhurilor celor rele, izgonind întunericul drăcesc cu postul şi cu rugăciunea cea către Dumnezeu, Care îl ajuta prin împlinirea cuvântului Său: *Unde sunt adunaţi doi sau trei în numele Meu, acolo sunt şi Eu în mijlocul lor*.

Şi ducându-se Fericitul Nicon în altă parte de la Cuviosul Antonie, la osebită nevoinţă, insuflatul de Dumnezeu părintele nostru Teodosie, prin voia Domnului şi după dorinţa Cuviosului Antonie, a fost hirotonit preot şi în toate zilele săvârşea cu toată cucernicia dumnezeiasca Liturghie. Iar când Cuviosul Antonie a pus egumen celor doisprezece fraţi adunaţi în peşteră pe fericitul Varlaam, iar el s-a mutat pe alt deal şi, săpându-şi peşteră, a început a vieţui acolo, atunci Cuviosul părintele nostru Teodosie, fiind cinstit cu rânduiala preoţiei, a rămas în peştera cea dintâi cu fericitul egumen Varlaam, şi a făcut cu el deasupra peşterii o biserică mică, în cinstea Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu, pentru adunarea fraţilor la rugăciunea de obşte. Şi întrecea pe toţi cei ce se nevoiau cu asprime acolo, cu postirea, cu trezvia şi cu lucrul mâinilor, dar mai ales cu smerenia, cu ascultarea şi cu ajutorul, slujind tuturor, căci uneori le aducea apă, iar alteori lemne din pădure. Uneori odihnindu-se fraţii noaptea, lua grâul împărţit lor, cel câştigat cu munca mâinilor, şi măcina partea fiecăruia şi o punea la locul ei. Iar el în toate nopţile priveghea la rugăciune.

Uneori, fiind în acea parte tăuni şi ţânţari mulţi, ieşea noaptea deasupra peşterii şi, dezgolindu-şi trupul până la brâu, şedea torcând lână cu mâinile, iar cu gura citea Psaltirea. Acolo, de mulţimea tăunilor şi a ţânţarilor, tot trupul lui se făcea roşu de sânge, iar el petrecea nemişcat, nesculându-se din locul acela, până ce sosea vremea Utreniei. Astfel, se afla înaintea tuturor în biserică, stând la locul său nedepărtat, nici tulburându-se cu mintea; iar după ce săvârşea obişnuita rugăciune, ieşea din biserică în urma tuturor. Pentru aceasta toţi îl iubeau şi îl aveau ca pe un părinte, minunându-du-se mai ales de smerenia şi de răbdarea lui.

După aceasta, fericitul Varlaam, fiind egumenul fraţilor din peşteră, a fost scos de voievodul Iziaslav şi pus egumen în mănăstirea Sfântului Mare Mucenic Dimitrie. Atunci, cu voinţa şi după dorinţa tuturor fraţilor, Cuviosul Antonie chemând pe Sfântul Teodosie, l-a binecuvântat la egumenie, fiind atunci în peşteră numai douăzeci de fraţi. Iar vrednicul de laudă egumen, Cuviosul părintele nostru Teodosie, deşi luase dregătoria egumeniei, totuşi nu şi-a schimbat obiceiul smereniei sale, în toate dându-se pildă pe el însuşi faptelor celor bune, la toate grăbindu-se înaintea tuturor, în biserică aflându-se înainte de toţi şi ieşind în urma tuturor. De atunci înflorea şi se înmulţea locul acela, cu rugăciunile cele plăcute lui Dumnezeu ale acestui om drept, care împlinea Scriptura ce zice: *Dreptul ca finicul va înflori şi ca cedrul cel din Liban se va înmulţi*, pentru că se înmulţeau pe lângă el fraţii în peşteră, ca pe lângă unul ce avea sămânţa darului, care aruncată în pământ bun, aducea rod însutit. Şi în puţină vreme a adunat o sută de fraţi, care înfloreau cu obiceiurile lor cele bune şi făceau multe roade vrednice de pocăinţă.

Deci văzând Cuviosul părintele nostru Teodosie că numărul fraţilor creşte, că locul este strâmt, că peştera pentru viaţa liniştită şi biserica pentru rugăciune sunt mici şi neîncăpătoare, a căutat un loc frumos pentru zidirea unei mănăstiri, nu departe de peşteră, şi a început a avea sârguinţă, ca să locuiască în locul acela. Astfel, cu binecuvântarea Cuviosului Antonie, fiind cerut locul acela de la iubitorul de Hristos domn Iziaslav, în puţină vreme a zidit acolo, ajutându-i Dumnezeu, o biserică mare de lemn, cu hramul Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Apoi a făcut chilii multe şi a îngrădit mănăstirea, mutându-se cu fraţii din peşteră în locul acela.

Şi i-a dat lui Dumnezeu de ştia rânduiala studiţilor, pe care fericitul Efrem scopitul, cercetând atunci acele sfinte locuri, a scris-o şi a adus-o la el. Acea scriere primind-o Cuviosul Teodosie, a început în mănăstirea sa, Pecersca, a le rândui pe toate după tipicul sfântului

locaş al studiţilor. După aceea au început toate mănăstirile Rusiei a ţine acea desăvârşită rânduială care nu era mai înainte în Rusia, privind toate la Mănăstirea Pecersca şi cinstind-o pe ea cu întâietatea.

Povăţuind pe ucenicii săi la adevărata pocăinţă, Cuviosul Teodosie avea obiceiul ca în toate nopţile să cerceteze chiliile tuturor, vrând să ştie viaţa şi osârdia cea către Dumnezeu a fiecăruia. Şi când auzea pe cineva făcând rugăciune, atunci, bucurându-se, preamărea pentru dânsul pe Dumnezeu; iar de auzea cândva vorbind doi sau trei împreună adunaţi după rugăciunea Pavecerniţei, atunci, lovind cu mâna în uşă, pleca tulburat, arătându-le lor prin aceasta venirea sa. Apoi, a doua zi, pe aceia nu-i certa îndată, de-a dreptul, ci de departe îi învăţa cu pilde. Deci, de era cineva din fraţi smerit cu inima, acela, îndată cunoscându-şi vina sa, cerea iertare; iar de era cineva împietrit, acela socotea că pentru altul zice, făcându-se el curat, până ce cuviosul îl certa şi îi dădea canon.

Astfel, pe toţi îi învăţa să se roage lui Dumnezeu, să nu vorbească după rugăciunea Pavecerniţei, nici să umble din chilie în chilie, ci să se roage lui Dumnezeu în chilia lor, iar cu mâinile să lucreze în toate zilele, având pe buze psalmii lui David. Atunci puteai să vezi pe pământ oameni cu viaţa asemenea cu a îngerilor, şi Mănăstirea Pecersca întocmai ca cerul, în care Cuviosul părintele nostru Teodosie strălucea cu lumina faptelor bune, ca unul din cei mari luminători cereşti, precum însuşi s-a arătat şi cu materialnică lumină, prin care l-a preamărit pe el Dumnezeu.

Sofronie, egumenul mănăstirii Sfântului Arhanghel Mihail, mergea odată la mănăstirea sa pe o noapte întunecoasă şi a văzut o lumină foarte strălucitoare deasupra mănăstirii Cuviosului Teodosie, de care mirându-se, slăvea pe Dumnezeu, zicând: „O, cât este de mare bunătatea Ta, Doamne! Că ai arătat pe un luminător ca acesta în acest sfânt locaş, care îşi luminează astfel mănăstirea sa". Aceeaşi lumină au văzut-o şi alţii, de multe ori, şi o spuneau la toţi, încât au auzit voievodul şi boierii şi socoteau acea lumină faptele vieţii celei bune a începătorului acelui sfânt locaş.

Deci pe fericitul Teodosie îl iubea foarte mult voievodul Iziaslav, iubitorul de Hristos, care, după tatăl său, Iaroslav, ţinea scaunul în Kiev şi, adeseori mergea la el şi se îndulcea de cuvintele lui cele insuflate de Dumnezeu. Şi a dat Cuviosul părintele nostru Teodosie poruncă mănăstirii, ca după mâncarea prânzului să nu deschidă poarta nimănui, ca să nu intre nimeni în mănăstire până ce va sosi vremea rugăciunii celei de seară. Această rânduială a pus-o,

pentru ca peste zi să se odihnească fraţii puţin, pentru rugăciunile cele de noapte şi pentru cântarea Utreniei.

Iar într-o zi la amiază, a venit la mănăstire iubitorul de Hristos domn Iziaslav, cu puţine slugi, şi, descălecând de pe cal – căci niciodată nu intra călare în mănăstire –, s-a apropiat de poartă şi, bătând, poruncea să-i deschidă poarta, ca să intre înăuntru. Iar portarul i-a răspuns că porunca egumenului este să nu deschidă poarta nimănui, până ce va fi vremea de Vecernie. Atunci iubitorul de Hristos voievod, ca să ştie cine este, i-a spus: „Iată, eu sunt, numai mie să-mi deschizi!" Iar portarul neştiind că este voievodul, i-a răspuns: „Îţi spun că am poruncă de la egumen, că măcar de ar veni şi voievodul, să nu deschid poarta; de aceea, de vei voi, aşteaptă puţin până ce va fi vremea de Vecernie". Iar el i-a zis: „Eu sunt voievodul! Au nici mie nu-mi deschizi?"

Deci, portarul, căutând să-l vadă, l-a recunoscut pe el, însă nu i-a deschis poarta, ci a alergat la cuviosul şi i-a spus, iar voievodul stătea înaintea porţii şi aştepta. Apoi, ieşind cuviosul şi văzând pe voievod, s-a închinat lui, iar voievodul a început a-i zice: „O, părinte, cât de mare este îngrozirea ta, pe care o spune monahul acesta, că măcar de ar veni şi voievodul să nu-l lase să intre!" Iar cuviosul i-a răspuns: „Pentru aceasta s-a făcut aceasta, bunule stăpân, ca în vremea de după amiază să se odihnească fraţii puţin, pentru osteneala cea de noapte a rugăciunii, iar sârguinţa ta mişcată de Dumnezeu către Preasfânta Stăpână Născătoare de Dumnezeu este bună şi spre sporirea sufletului tău şi noi ne bucurăm foarte de venirea ta".

Atunci au mers în biserică şi, făcând cuviosul rugăciune, iubitorul de Hristos voievod se îndulcea de cuvintele cele folositoare de suflet ce ieşeau din gura lui şi, câştigând mare folos de la el, s-a întors la casa sa, slăvind pe Dumnezeu. Din acea zi, el a început mai mult a iubi pe sfântul, avându-l şi ascultându-l pe el, ca pe unul din cei vechi sfinţi părinţi. Dar Cuviosul părintele nostru Teodosie nu se mândrea pentru aceasta, că voievodul şi boierii îl cinsteau, ci, ca un adevărat luminător, strălucea mai mult cu smerenie, spre învăţătura tuturor ucenicilor săi. Că, smerindu-se, atunci mai mult se ostenea cu mâinile sale în toate zilele şi poruncea cu lucrul, iar nu cu cuvântul. Adeseori intra în pitărie şi, fiind chiar egumen, slujea cu cei ce coceau pâine, frământând aluatul şi făcând pâine, neascunzându-şi deloc talantul puterii trupeşti. Astfel îi înveselea cu duhul, mângâindu-i şi îmbărbătându-i ca să nu zăbovească de loc în lucrul lor.

Într-una din zile, apropiindu-se praznicul Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, nu era apă în pitărie, şi chelarul, cu numele Teodor, a venit la cuviosul, spunându-i că nu este cine să aducă apă. Atunci, sculându-se îndată cuviosul, a început a căra singur apă din puţ. Dar unul din fraţi, văzându-l ostenindu-se, s-a dus degrabă şi a spus celorlalţi, iar ei, alergând cu sârguinţă, au adus apă destulă.

Odată, nefiind lemne tăiate pentru trebuinţa fierturii, acelaşi chelar a venit la cuviosul, zicându-i: „Porunceşte, părinte, cuiva din fraţii cei fără de lucru, ca, mergând, să pregătească lemne pentru trebuinţă". Cuviosul i-a răspuns: „Iată, eu sunt fără de lucru! Voi merge eu!" Şi era atunci vremea prânzului. Deci, fericitul a poruncit fraţilor să meargă la masă; iar el, luând toporul, a început să taie lemne. Iar fraţii, ieşind după masă, au văzut pe cuviosul egumen tăind lemne. De aceea, au luat topoarele şi au tăiat atâtea lemne, încât le erau destule pentru multe zile.

Iar când fericitul Nicon, care călugărise pe cuviosul şi apoi se dusese din peşteră, s-a întors în Mănăstirea Pecersca, atunci Cuviosul părintele nostru Teodosie, fiind egumen, îl cinstea ca pe un părinte. Şi de multe ori, fericitul Nicon cosând şi legând cărţi – căci era meşter la lucrul legătoriei –, el îi torcea sfoară pentru trebuinţa lui. Astfel era smerenia şi bunătatea acestui bărbat insuflat de Dumnezeu în osteneli de tot felul. Pe lângă acestea şi haina pe care o purta ca egumen era smerită şi simplă. Căci purta pe trupul lui o dulamă de păr aspru, iar deasupra aceleia avea altă haină foarte proastă, pe care o purta, ca să nu i se vadă dulama cea de păr, ce era pe el.

Într-o zi, a mers cuviosul pentru o trebuinţă oarecare la iubitorul de Hristos domn Iziaslav şi, cetatea fiind departe, a zăbovit până seara. Şi vrând el să plece, a poruncit iubitorul de Hristos voievod, ca să-l ducă în căruţă la mănăstire. Dar, când mergea pe cale, a văzut vizitiul că este îmbrăcat cu haină proastă şi nu a socotit că este egumen. Deci i-a zis: „Monahule, încalecă tu pe cal, ca eu să mă odihnesc în căruţă". Iar cuviosul îndată s-a sculat cu smerenie, a încălecat pe cal şi astfel a dus pe vizitiu culcat în căruţă. Uneori încăleca pe cal, alteori mergea pe jos şi, când ostenea, încăleca iarăşi. Şi luminându-se de ziuă, au început boierii a merge la voievod şi, cunoscând de departe pe cuviosul, descălecau de pe cai şi i se închinau lui. Atunci cuviosul a zis vizitiului: „Iată, acum este ziuă; scoală-te şi încalecă pe calul tău!"

Iar vizitiul văzând pe cei ce se închinau cuviosului, s-a înspăimântat cutremurându-se, şi sculându-se, a încălecat pe cal. Şi

şezând cuviosul în căruţă, mai mult i se închinau cei ce-l întâmpinau, iar vizitiului care-l ducea, mai mare frică i se făcea. Apoi au sosit la mănăstire şi au ieşit înaintea lui toţi fraţii de i s-au închinat până la pământ. Atunci sluga şi mai mult s-a înspăimântat, gândind: „Cine este acesta, că toţi se închină lui?" Deci cuviosul, luându-l de mână, l-a dus în trapeză şi a poruncit să-i dea de mâncare şi de băut şi, dăruindu-l, l-a slobozit. Aceasta a spus-o mai pe urmă fraţilor însuşi vizitiul, iar cuviosul n-a spus la nimeni, învăţând în toate zilele pe fraţi să nu se înalţe întru nimic, că monahul trebuie să fie smerit şi să se facă mai mic decât toţi.

Printr-o smerenie ca aceea, cuviosul învăţa pe ucenicii săi ca în tot lucrul să ia mai întâi binecuvântare de la mai marele lor, că cel ce seamănă lucrurile sale întru binecuvântare, în dulceaţă va secera rodurile dintr-însele. Puterea acestei învăţături a arătat-o el astfel: Când veneau la dânsul dreptcredincioşii pentru folos, atunci, după dumnezeiasca învăţătură, le punea înaintea lor bucate mănăstireşti, pâine şi linte. Şi venind odată voievodul Iziaslav şi gustând bucate de acelea, a zis către cuvios: „Iată, precum ştii, părinte, casa mea este plină de toate bunătăţile lumii acesteia, dar niciodată n-am mâncat într-însa cu aşa dulceaţă ca acum, căci deşi slugile mele gătesc bucate de multe feluri şi de preţ mare, totuşi nu sunt aşa dulci ca aceste bucate. Deci, rogu-te, părinte, să-mi spui de unde este această dulceaţă în bucatele voastre?"

Iar insuflatul de Dumnezeu părintele nostru Teodosie i-a răspuns: „De voieşti, bunule stăpân, să le ştii acestea, ascultă-mă şi-ţi voi spune. La noi, când fraţii vor să fiarbă bucate sau să coacă pâine, au rânduiala aceasta: mai întâi merge fratele cel ce slujeşte la egumen şi ia binecuvântare de la dânsul. Apoi, închinându-se înaintea Sfântului Altar de trei ori până la pământ, aprinde lumânarea din Sfântul Altar şi cu aceea aprinde focul în bucătărie sau în pitărie. După aceea, când vor să toarne apă în căldare, zice cel ce slujeşte către cel mai mare: «Binecuvintează, părinte!» Iar el răspunde: «Dumnezeu să te binecuvinteze, frate». Şi aşa, tot lucrul lor se face cu binecuvântare; pentru aceasta se preface în dulceaţă. Iar slugile tale, precum mi se pare, slujesc cârtind, certându-se, şi pârându-se unul pe altul; ba încă de multe ori sunt bătuţi şi de cei mari, aşa că tot lucrul lor nu se face fără păcat. De aceea bucatele nu se prefac în dulceaţă". Auzind voievodul acestea, a răspuns: „Cu adevărat, părinte, aşa este precum grăieşti".

De se întâmpla cuviosului cândva să audă că în mănăstirea sa s-a făcut un lucru fără binecuvântare şi din neascultare, atunci numea

lucrul acela partea vrăjmaşului şi niciodată nu dădea voie ca binecuvântata lui turmă să guste din vreo mâncare ca aceea, poruncind s-o arunce ori în apă, ori în foc. Odată, la praznicul Sfântului Mare Mucenic Dimitrie, fiind aproape mănăstirea acelui sfânt, cuviosul mergea cu fraţii acolo la hram şi, iată, i-au adus lui de la nişte dreptcredincioşi pâini foarte frumoase, pe care el i-a poruncit chelarului să le pună în ziua aceea la masă înaintea fraţilor rămaşi acasă. Iar chelarul, neascultând, s-a gândit în sine că a doua zi, venind toţi fraţii, le va pune înainte aceste pâini; iar acum cei ce au rămas să mănânce pâine mănăstirească, lucru pe care l-a şi făcut.

Iar a doua zi, mergând cuviosul şi toţi fraţii la masă şi văzând acele pâini tăiate şi puse pe masă, a chemat chelarul şi l-a întrebat: „De unde sunt aceste pâini?" Iar el a răspuns: „Sunt aduse de ieri, dar nu le-am dat la masă, de vreme ce erau fraţi puţini, şi m-am gândit ca astăzi să le pun înaintea tuturor". Iar cuviosul i-a zis: „Mai bine era să nu te îngrijeşti de ziua viitoare, ci să faci după porunca mea, pentru că şi acum Domnul nostru, Care pururea Se îngrijeşte de noi, ne-ar fi dat cele de trebuinţă, ba şi de mai mari S-ar fi îngrijit". Apoi a poruncit să adune acele bucăţi de pâine în coşniţă şi să le arunce în râu, iar chelarului i-a dat canon, ca unuia ce nu ascultase şi care făcea şi alte neascultări.

Şi văzând Cuviosul părintele nostru Teodosie cum că îngrijirea pentru mâine şi câştigarea celor vremelnice nu se face de monahi fără o sfătuire oarecare, deoarece această îngrijire este potrivnică făgăduinţei lor, învăţa cu dinadinsul pe fraţii săi la fapta bună a necâştigării, ca în singur Dumnezeu să se îmbogăţească cu credinţă şi cu nădejde, iar nu să nădăjduiască spre avere stricăcioasă. Pentru aceasta, de multe ori umbla prin chilii şi de afla ceva la cineva – sau mâncare, sau haine mai mult decât cele rânduite, sau ceva din averea deşartă –, pe acelea le lua şi le arunca ca pe o parte a vrăjmaşului şi a neascultării. Şi aşa îi sfătuia pe ei: „Nu se cuvine nouă, fraţilor, fiind monahi şi lepădându-ne de cele lumeşti, să luăm avere în chiliile noastre, căci cum vom putea să aducem rugăciune curată lui Dumnezeu, ţinând comoara în chilia noastră? Ci să ne aducem aminte de cuvintele Domnului, Care zice: *Unde este comoara voastră, acolo va fi şi inima voastră*. Şi iarăşi: *Nebunule, în această noapte vor să ceară sufletul tău de la tine, iar cele ce le-ai gătit, ale cui vor fi?* Drept aceea, fraţilor, să fim îndestulaţi cu haina noastră cea de nevoie şi cu hrana cea pusă înainte pe masă, iar în chilii nu se cuvine a avea nimic din acestea, ca astfel, cu toată osârdia şi cu tot gândul să aducem rugăciune curată lui Dumnezeu".

Cu aceste îndemnări îi învăţa pe ei cuviosul, cu toate blândeţile şi cu lacrimi, pentru că era milostiv, blând, nemânios şi avea milă către toţi. Şi de se slăbea cu inima cineva din necâştigătoarea lui turmă şi se ducea din mănăstire, atunci cuviosul era în mare grijă şi mâhnire pentru el şi se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi ca să întoarcă înapoi oaia care se despărţise din turmă şi nu înceta rugăciunea până ce nu se întorcea cel dus.

Şi era acolo un frate nerăbdător, care adeseori fugea din mănăstire, şi, când se întorcea, atunci cuviosul îl primea cu bucurie şi zicea: „Nu-l va lăsa pe el Dumnezeu să se sfârşească afară din această mănăstire. Şi deşi se duce de multe ori de la noi, însă el îşi va lua sfârşitul vieţii tot în această mănăstire". Şi se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi ca să dea răbdare fratelui. Apoi, după multe ieşiri ale sale, fratele acela s-a întors în mănăstire, rugând pe cuviosul să-l primească. Iar cuviosul, fiind cu adevărat milostiv, l-a primit ca pe oaia care venise din rătăcire şi l-a rânduit în turma sa. Atunci fratele, aducând puţină avere pe care o câştigase lucrând, căci era lucrător de haine, a pus-o dinaintea cuviosului. Iar cuviosul i-a zis: „De voieşti să fii monah desăvârşit, atunci vei lua aceasta şi o vei arunca în cuptorul cel aprins, ca pe un lucru venit din neascultare!" Deci el, ca cel ce se căia cu adevărat, adunându-le toate, le-a dus, după porunca cuviosului şi, aruncându-le în cuptor, le-a ars. Iar de atunci el a vieţuit în mănăstire şi, petrecând restul zilelor sale în pocăinţă, a adormit acolo în pace, după proorocia cuviosului.

Şi învăţa Cuviosul părintele nostru Teodosie cu pilda necâştigarea, fiind foarte milostiv cu cei săraci. De aceea a făcut o curte aproape de mănăstirea sa şi a zidit într-însa o biserică a Sfântului Întâiului Mucenic Ştefan. Acolo a poruncit să petreacă săracii, orbii, şchiopii şi neputincioşii, cărora le dădea cele de trebuinţă din mănăstire şi din toată averea monahicească, a zecea parte. Afară de acestea, în toate sâmbetele trimitea un car cu pâini la cei ce erau în temniţe şi în lanţuri.

Şi nu numai spre cei nevoiaşi era milostiv Cuviosul părintele nostru Teodosie, ci şi spre cei ce făceau strâmbătate mănăstirii lui, căci odată, când au adus la el pe nişte tâlhari prinşi în satul mănăstiresc, care merseseră să fure; cuviosul, văzându-i pe ei legaţi şi în necaz, i s-a făcut jale şi, lăcrimând, a poruncit să-i dezlege şi să le dea lor să mănânce şi să bea. Apoi i-a învăţat să nu facă nimănui strâmbătate, ci cu ale lor osteneli să fie îndestulaţi. Şi le-a dat lor şi din avere spre trebuinţă destul, şi aşa i-a slobozit în pace. De aceea, Cuviosul părintele nostru Teodosie nădăjduia că Însuşi Domnul îi va

păzi pe robii săi de jefuire tâlhărească, de va fi nevoie. Această nădejde a cuviosului s-a adeverit printr-o minune ca aceasta:

Înmulţindu-se numărul fraţilor, Cuviosul Teodosie a fost nevoit să lărgească curtea mănăstirii pentru facerea chiliilor. Şi a început a lucra el însuşi şi fraţii, spre a face ograda mai mare. Şi iată, într-o noapte întunecoasă, mănăstirea fiind neîngrădită şi nepăzită, au venit la ei tâlharii, zicând că averea lor este ascunsă în biserică. Dar, pornind spre biserică, au auzit un glas care cânta înăuntru. Iar ei, socotind că fraţii fac rugăciunile Pavecerniţei, s-au dus, zăbovind puţin în pădurea cea deasă. După aceea, socotind că au sfârşit cântarea, au mers iarăşi la biserică, dar au auzit din nou acelaşi glas şi au văzut o lumină preaminunată în biserică, din care ieşea un miros plăcut, pentru că îngerii cântau într-însa. Iar ei, socotind că fraţii săvârşeau cântarea de miezul nopţii, iarăşi s-au dus şi aşteptau până ce vor sfârşi cântarea, ca apoi, intrând în biserică, să ia toate cele ce erau într-însa. Şi astfel, venind de mai multe ori, au auzit acelaşi glas îngeresc. După aceasta a sosit vremea de cântare a Utreniei, şi, după obicei, eclesiarhul a început a lovi în clopot pentru Utrenie.

Iar tâlharii, auzind aceasta, s-au dus puţin în pădure şi s-au sfătuit: „Ce să facem? Iată, precum ni se pare nouă, a fost o nălucire în biserică. Dar acum, când se vor aduna toţi în biserică, noi să mergem şi, apucându-i pe toţi de la uşă, îi vom omorî şi vom lua averea lor". Deci zăbovind puţin până ce fraţii s-au adunat în biserică cu fericitul Teodosie, povăţuitorul lor, şi au început a cânta psalmii Utreniei, atunci tâlharii au năvălit spre biserică. Dar deodată au văzut o minune înfricoşătoare, că biserica a fost luată de pe pământ cu cei ce erau într-însa şi s-a suit în văzduh, încât nu le era cu putinţă nici a săgeta într-însa. Iar ei, văzând minunea aceea, s-au temut foarte şi, tremurând, s-au întors la locul lor. De atunci, umilindu-se, s-au făgăduit să nu mai facă tâlhării, iar vătaful lor, venind la Cuviosul Teodosie cu alţi trei tovarăşi, s-au căit de aceea şi i-au mărturisit cele ce se făcuseră. Iar cuviosul, auzind acestea, a preamărit pe Dumnezeu, Care nu numai a păzit cele de nevoie ale bisericii, dar l-a şi mântuit de la o moarte ca aceea. Apoi, învăţându-i pe ei pentru mântuirea sufletului, i-a slobozit, iar ei au slăvit şi mulţumit lui Dumnezeu şi cuviosului lui.

Încă s-a făcut şi a doua oară o minune ca aceasta în vremea egumeniei celei plăcute lui Dumnezeu a Cuviosului Teodosie, pentru aceeaşi biserică cu adevărat păzită de Dumnezeu din cer, ca sub acoperământul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Deci s-a întâmplat unuia din boierii iubitorului de Hristos voievod Iziaslav, că

mergând înainte peste un câmp, la depărtare ca de cincisprezece stadii de mănăstirea Cuviosului Teodosie, deodată a văzut de departe o biserică stând sub nori şi, spăimântându-se, a alergat cu slugile sale, vrând să ştie care este acea biserică. Şi dacă a ajuns la mănăstirea Cuviosului Teodosie, atunci el a văzut că biserica s-a pogorât şi a stat în mănăstire la locul ei, iar el, bătând în poartă şi deschizându-i portarul, a intrat şi a spus cuviosului ceea ce se făcuse. De atunci adeseori mergea la el, îndulcindu-se de cuvintele lui cele insuflate de Dumnezeu şi dând din averea sa pentru rânduiala mănăstirii şi pentru împodobirea bisericii celei păzite de Dumnezeu.

Şi nu numai pentru biserică s-a arătat acea pază minunată a lui Dumnezeu, ci şi pentru moşiile mănăstirii Cuviosului Teodosie, căci odată au fost prinşi nişte tâlhari, pe care, legându-i, îi duceau în cetate la judecătorul, şi li s-a întâmplat a trece pe lângă un sat al mănăstirii Pecersca. Atunci unul din cel legaţi, clătinând cu capul spre satul acela, zicea: „Într-o noapte am venit în acest sat, ca să furăm şi să apucăm toate cele ce sunt într-însul, dar am văzut aici o cetate foarte înaltă, de care nu am putut să ne apropiem nicidecum". Pentru că a îngrădit bunul Dumnezeu toate moşiile mănăstireşti cu rugăciunile Cuviosului Teodosie, cel ce a nădăjduit spre Dânsul. Iar el în toate nopţile făcând rugăciune, înconjura mănăstirea sa, şi cu aceea, ca şi cu un zid tare o îngrădea, pe ea şi pe toate cele stăpânite de dânsul.

Acest cuvios, ţinând egumenia Mănăstirii Pecersca, avea nădejde spre Dumnezeu şi spre Născătoarea de Dumnezeu pentru păzirea mănăstirii şi pentru înfrumuseţarea bisericii. Un boier al voievodului Iziaslav, cel mai înainte pomenit, anume Sudislav Gheuevici, iar din Sfântul Botez numit Clement, mergând cu voievodul său la război, a făgăduit: „De mă voi întoarce sănătos la casa mea, voi da Preasfintei Născătoare de Dumnezeu cea din mănăstirea fericitului Teodosie al Pecerscăi doi talanţi de aur şi voi face o coroană de aur". Apoi sosind războiul, mulţi din amândouă părţile au căzut. Iar mai pe urmă vrăjmaşul a fost biruit şi acel boier s-a întors teafăr împreună cu ai săi, uitând însă ceea ce a făgăduit. Şi iată, după câteva zile, pe când dormea la amiază, a auzit un glas înfricoşat, chemându-l pe nume: „Clemente!" Iar el, deşteptându-se, a văzut înaintea sa icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care era în mănăstirea Cuviosului Teodosie, şi a auzit glas venind de la dânsa: „Pentru ce, Clemente, ceea ce ai făgăduit să-mi dai, nu mi-ai dat? Însă, iată, acum îţi zic să te sârguieşti a-ţi împlini făgăduinţa ta!" Şi îndată icoana s-a făcut nevăzută. Deci, boierul fiind în frică mare,

a dat aur cât făgăduise şi, de asemenea, a făcut o coroană de aur pentru împodobirea icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, pe care a adus-o în Mănăstirea Pecersca, dând-o Cuviosului Teodosie.

Şi după câteva zile, acel boier s-a gândit să dea o Evanghelie pentru aceeaşi mănăstire. Dar, mergând la Cuviosul Teodosie, a ascuns Sfânta Evanghelie sub haină. Apoi, după rugăciune, vrând ei să şadă, nearătând boierul Evanghelia, i-a zis cuviosul: „Frate Clemente, scoate mai întâi Sfânta Evanghelie cea făgăduită Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, pe care o ai sub haina ta, şi atunci vom şedea". Auzind aceasta boierul, s-a înspăimântat de mai-înainte vederea cuviosului – căci nimeni nu-i spusese de aceasta –, şi îndată scoţând Sfânta Evanghelie, a dat-o în mâinile cuviosului. Atunci, şezând, s-a îndulcit de duhovniceşti vorbiri cu dânsul şi s-a întors la casa sa cu mult folos sufletesc.

Însă cu mai multe minuni a încredinţat Cuviosul Teodosie nădejdea sa în Dumnezeu pentru împlinirea lipsei în mănăstirea lui, după cum a spus un monah, anume Ilarion, care în toate zilele şi nopţile scria cărţi în chilia Cuviosului Teodosie, pe când el cânta încet Psaltirea şi cu mâinile torcea lână sau lucra altceva.

Într-o seară, pe când ei lucrau, a intrat iconomul Anastasie, spunând cuviosului: „Nu am cu ce să cumpăr pentru a doua zi, cele de nevoie la masa fraţilor şi la alte trebuinţe". Iar cuviosul i-a răspuns: „Precum vezi, acum este seară şi ziua de mâine este departe; de aceea mergi şi aşteaptă puţin, rugându-te lui Dumnezeu, căci El se va îngriji de noi şi ne va milui precum va voi!" Auzind acestea iconomul, s-a dus; iar cuviosul, sculându-se îndată, a mers în chilia sa cea mai dinăuntru, ca să-şi cânte după obicei pravila sa. Şi venind după rugăciune, a şezut lucrând lucrul său şi, iată, a venit iarăşi iconomul, spunându-i tot aceeaşi. Iar cuviosul i-a zis: „Nu ţi-am spus oare să te rogi lui Dumnezeu? Iar de dimineaţă, mergând în cetate la cel ce vinde, vei lua cu împrumut cele de trebuinţă fraţilor. Pe urmă, Dumnezeu făcându-ne nouă bine, vom plăti datoria, căci credincios este Cel ce a zis: «Să nu vă îngrijiţi de a doua zi, că nu ne va lăsa pe noi Dumnezeu cu darul Său»".

Şi ieşind iconomul, iată a intrat un tânăr luminos în haină ostăşească şi, închinându-se, a pus pe masă un taler de aur şi îndată a ieşit afară, fără a zice ceva. Iar cuviosul, sculându-se, a luat aurul şi cu lacrimi s-a rugat lui Dumnezeu, mulţumindu-I. Apoi, a doua zi, chemând pe portar, l-a întrebat: „A venit cineva la poartă în noaptea aceasta?" Iar portarul i-a zis: „Cu adevărat n-a venit nimeni, pentru că după apusul soarelui îndată am închis poarta". Atunci cuviosul,

chemând pe iconom i-a dat talerul de aur, zicându-i: „Ce zici, frate Anastasie, că nu ai cu ce cumpăra cele de trebuinţă fraţilor? Iată, ai aur, mergi de cumpără cele de trebuinţă".

Iar iconomul, cunoscând darul lui Dumnezeu, a căzut şi i s-a închinat, cerând iertare. Iar cuviosul îl învăţa: „Frate, să nu te deznădăjduieşti niciodată, ci să te întăreşti în credinţă şi aruncă toată grija ta spre Domnul, că Acela se îngrijeşte de noi, precum voieşte. Deci să faci astăzi fraţilor ospăţ, că aceasta este cercetarea lui Dumnezeu, şi, când ne lipsim vreodată, Dumnezeu iarăşi se îngrijeşte de noi, precum s-a şi făcut".

Într-o zi a venit de asemenea la cuviosul, chelarul Teodor, spunându-i: „Astăzi nu am ce să pun înaintea fraţilor la masă". Răspuns-a lui cuviosul: „Mergi de aşteaptă puţin, rugându-te lui Dumnezeu, că Acela Se îngrijeşte de noi, iar de nu vom fi vrednici, vei fierbe grâu şi, amestecându-l cu miere, vei pune fraţilor la masă. Însă să nădăjduim spre Dumnezeu, Care în pustie a dat pâine cerească popoarelor celor nesupuse. Acela şi nouă azi este puternic să ne dea hrană".

Auzind chelarul aceasta, s-a dus; iar cuviosul se ruga lui Dumnezeu neîncetat. Şi iată, Ioan, cel dintâi dintre boierii voievodului Iziaslav, după voinţa lui Dumnezeu, a umplut trei care cu bucate: pâine, peşte, linte, grâu şi miere, trimiţându-l la cuviosul în mănăstire. Iar cuviosul, văzându-le, a preamărit pe Dumnezeu şi a zis chelarului: „Vezi, frate Teodore, că nu ne lasă pe noi Dumnezeu? Numai de am nădăjdui spre Dânsul cu toată inima! Mergi de fă ospăţ fraţilor pentru astăzi, căci aceasta este cercetarea lui Dumnezeu". Aşa s-au veselit cuviosul şi fraţii la masă cu veselie duhovnicească, mulţumind lui Dumnezeu, că nu este lipsă celor ce se tem de El. Iar Dumnezeu făcea din destul asemenea faceri de minuni în locaşul lui, cu rugăciunile cuviosului.

Într-una din zile a venit la Cuviosul Teodosie preotul din cetate, cerând vin spre slujirea dumnezeieştii Liturghii. Şi îndată cuviosul, chemând pe iconomul bisericii, i-a poruncit să umple vasul preotului cu vin. Iar el a răspuns: „Puţin am, abia de trei sau de patru Sfinte Liturghii!" Iar cuviosul i-a zis: „Dă-i omului acesta tot vinul ce îl avem, iar de noi Se va îngriji Dumnezeu!" Dar iconomul, ducându-se, n-a ascultat porunca sfântului şi a turnat preotului puţin vin în vas, oprind pentru a doua zi la dumnezeiasca slujbă. Iar preotul, luându-l, l-a arătat cuviosului. Atunci cuviosul, chemând pe iconom, i-a zis: „Au nu ţi-am spus să-i dai tot vinul şi pentru ziua de mâine să nu te îngrijeşti? Pentru că Dumnezeu nu va lăsa fără slujbă biserica

Maicii Sale pe ziua de mâine; ci încă şi acum ne va da nouă vin destul!" Şi aşa iconomul mergând, a dat tot vinul preotului şi l-a eliberat pe el.

Şi iată, pe când era după cină, după proorocia cuviosului, au adus trei care cu buţi pline de vin, de la o mare jupâneasă din casa iubitorului de Hristos domn Vsevolod. Iar iconomul bisericii, văzând aceasta, a preamărit pe Dumnezeu, minunându-se de proorocia Cuviosului Teodosie, care a zis: „Într-această zi ne va trimite nouă Dumnezeu vin din destul", precum s-a şi întâmplat.

Acelaşi iconom bisericesc a văzut şi altă minune ce s-a făcut cu rugăciunile cuviosului, asemenea acesteia.

Odată, la ziua prazniculuiAdormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, lipsind untdelemnul trebuincios la candelele ce luminau în biserică, s-a gândit iconomul bisericii ca din seminţele pământului să stoarcă ulei şi din acela să toarne în candele şi să le aprindă. De aceea, întrebând pe Cuviosul Teodosie, iar el neoprindu-l de la una ca aceasta, a făcut aşa, precum s-a gândit. Dar când voia să toarne uleiul acela în candele, a văzut un şoarece mort căzut în el.

Atunci, degrabă mergând, a spus cuviosului, zicând: „Cu toate că am acoperit bine vasul cu uleiul acela, totuşi nu ştiu pe unde a intrat un şoarece şi s-a înecat acolo". Iar cuviosul, cunoscând că cu dumnezeiasca purtare de grijă s-a făcut aceasta, a zis iconomului: „Se cădea nouă, frate, să nădăjduim spre Dumnezeu, că puternic este să ne dea nouă cele de trebuinţă, iar nu aşa, necrezând, să facem un lucru care nu se cădea. Ci mergi de varsă uleiul acela pe pământ şi aşteaptă puţin, rugându-ne lui Dumnezeu, că El are să ne dea în această zi untdelemn din destul". Apoi, iconomul ascultând porunca şi cuviosul rugându-se, când era ceasul de Vecernie, unul din cei bogaţi a adus un vas foarte mare plin cu untdelemn, pe care văzându-l cuviosul, a preamărit pe Dumnezeu că aşa degrabă a auzit rugăciunea lui. Deci a umplut candelele toate şi încă a mai rămas untdelemn destul. Şi astfel, au făcut a doua zi praznic luminat Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Din unele minuni ca acestea, care, cu rugăciunile Cuviosului Teodosie, împlineau lipsa, a fost şi aceasta: Iubitorul de Hristos domn Iziaslav, care avea cu adevărat dragostea lui Hristos către Cuviosul Teodosie, venea adeseori la el, îndulcindu-se de cuvintele lui cele curgătoare de miere. Într-una din zile, voievodul, venind la Cuviosul Teodosie, a zăbovit la dumnezeiasca vorbire până la vremea cântării Vecerniei. Şi, iată, deodată, Dumnezeu voind aşa, o ploaie mare a căzut. Iar cuviosul, văzând o vărsare de apă ca aceea, a

chemat chelarul şi i-a poruncit să pregătească bucate pentru cina voievodului. Iar chelarul a zis: „Părinte, nu am mied de băut pentru voievod şi pentru cei ce sunt cu ei". Iar cuviosul i-a zis: „Oare nici cât de puţin nu ai?"

Răspuns-a chelarul: „Cu adevărat, părinte, nu am nici o picătură, încât şi vasul în care era băutura aceea, l-am răsturnat deşert şi l-am pus cu gura în jos". Iar Cuviosul Teodosie, fiind plin, după cum îi spune şi numele, de darul lui Dumnezeu, i-a zis: „Iată, mergi după cuvântul meu, în numele Domnului nostru Iisus Hristos, şi vei afla mied în vasul acela". Iar el, crezând, a mers după cuvântul cuviosului şi a aflat vasul aşezat drept şi plin de mied. Văzând el aceasta şi înfricoşându-se, degrabă a mers şi a spus cuviosului ceea ce se făcuse. Şi i-a zis cuviosul: „Taci, fiule, şi nu spune nimănui despre aceea, ci iute du-te şi adu cât va fi de trebuinţă voievodului şi celor cu sunt cu dânsul; încă şi fraţilor să dai dintr-acela, pentru că aceasta este binecuvântarea lui Dumnezeu!" După aceasta, începând ploaia, voievodul s-a dus la casa sa, iar în mănăstire a fost atâta binecuvântare, încât multă vreme fraţii s-au îndestulat cu acea băutură.

Odată a venit la acelaşi cuvios mai-marele pitarilor şi i-a spus: „Nu am făină din care să coc pâini fraţilor". Răspuns-a cuviosul: „Mergi şi caută în hambar, doar vei afla în el cumva puţină făină, până ce iarăşi Dumnezeu Se va îngriji de noi". Iar el a zis către cuviosul: „Adevărul îţi spun, părinte, că eu singur am şters racla şi nu mai este nimic în ea, decât într-un unghi puţine tărâţe, ca trei sau patru pumni". Cuviosul i-a zis: „Să mă crezi, fiule, că puternic este Dumnezeu, să ne îndestuleze pe noi cu făină şi dintr-acele puţine tărâţe, precum pe vremea lui Ilie a făcut acelei văduve, căreia i-a înmulţit făina, dintr-un pumn ce avea, încât s-a hrănit aceea cu fiul ei în vreme de foamete, până ce s-a făcut îndestulare. Pentru că acum este tot acelaşi Dumnezeu, Care este puternic şi poate să ne facă şi nouă asemenea, din puţin mult; deci, mergi şi caută, doar va fi binecuvântarea lui Dumnezeu la locul acela".

Iar el, auzind aceasta, s-a dus. Şi cum a intrat în hambar, a văzut racla, care mai înainte era goală, fiind plină de făină, pentru rugăciunile Cuviosului Teodosie, încât se vărsa pe pământ pe deasupra. Şi îndată s-a înspăimântat, văzând acea preaslăvită minune, şi, întorcându-se, a spus cuviosului. Iar cuviosul i-a zis: „Mergi, frate, şi nu spune nimănui de aceasta şi să faci pâine după obicei, pentru că, iată, cu rugăciunile cuvioşilor fraţilor noştri, Dumnezeu a trimis la noi mila Sa".

Pentru aceste multe faceri de bine dumnezeieşti, Cuviosul părintele nostru Teodosie mulţumea lui Dumnezeu cu lacrimi în rugăciunile sale, şi în toate nopţile mare parte din timp petrecea fără de somn, plecându-şi genunchii la pământ, precum s-au înştiinţat iconomii bisericii, care, mergând mai înainte de cântarea Utreniei la chilia lui ca să ia binecuvântare, îl auzeau totdeauna rugându-se şi plângând mult şi adeseori bătându-se cu capul de pământ. Iar când cuviosul auzea zgomot, îndată tăcea, făcându-se că doarme, până ce bătea de trei ori cel ce zicea: „Binecuvintează, părinte". Atunci el, ca şi cum s-ar fi deşteptat din somn, răspundea: „Dumnezeu să te binecuvinteze". Apoi, mai înainte de toţi se afla în biserică, şi aşa făcea în toate nopţile. Afară de aceasta, el se nevoia şi cu alte feluri de osteneli în vremea egumeniei sale. Pentru că nimeni nu l-a văzut vreodată zăcând pe coastele sale, şi, când voia să se odihnească pentru neputinţa trupească, după cântarea Pavecerniţei, atunci dormea puţin şezând şi îndată după aceea pleca la cântarea cea de toată noaptea. Asemenea, nu l-a văzut niciodată turnându-şi apă pe trupul său pentru plăcere, ci îşi spăla numai mâinile şi faţa. Iar când fraţii aveau ospăţ, el mânca pâine uscată, verdeţuri fierte fără unsoare şi bea numai apă. Dar niciodată nu s-a văzut la masă mâhnit, ci totdeauna avea faţa veselă, nu de bucate, ci de darul lui Dumnezeu care întărea inima lui.

În toţi anii, la postul Sfintelor Paşti, se ducea Sfântul Teodosie în peşteră, unde s-a pus după aceea şi cinstitul lui trup. Acolo se închidea singur, până ce venea Duminica Floriilor. Iar vineri, mai înainte de duminica aceea, în vremea Vecerniei ieşea din peşteră şi venea la fraţi. De multe ori şi din peştera aceea, în care îl ştiau fraţii că se închină, se ducea noaptea, neştiut de nimeni, la un sat mănăstiresc şi petrecea acolo în altă peşteră ascunsă, rugându-se lui Dumnezeu. De acolo ieşea tot noaptea, mai înainte de vinerea dinaintea Duminicii Floriilor şi venea în peştera cea dintâi. Şi aşa ieşea la fraţi în vinerea aceea, încât toţi socoteau că acolo a petrecut el toate zilele postului.

Multe necazuri şi năluciri îi făceau cuviosului în peşteră duhurile cele rele, dar Dumnezeu i-a dat putere nevăzută spre biruirea lor, încât nefiind izgonit nicidecum de acele duhuri, petrecea singur într-o peşteră aşa de întunecoasă, netemându-se de mulţimea stăpâniilor întunericului. Deci stând cu tărie ca un bun ostaş al lui Hristos, cu rugăciunea şi cu postul le gonea de la sine şi nu îndrăzneau să se apropie de dânsul, ci îi făceau năluciri numai de departe.

După cântarea Pavecerniţei, vrând să se odihnească puţin, iată, auzea în peşteră glas de strigare, de la mulţimea diavolilor, ca şi cum unii mergeau în căruţe, alţii băteau în timpane, iar alţii cântau din fluiere. Şi aşa toţi chiuiau, încât se cutremura peştera. Iar cuviosul auzind acestea toate, nu se temea, nici nu se înspăimânta, ci însemnându-se cu semnul Sfintei Cruci şi sculându-se, începea să cânte Psaltirea şi îndată se făcea nevăzut acel cutremur şi chiot. Apoi după rugăciune şezând el, se auzea iar glas de nenumăraţi diavoli. Deci, sculându-se iarăşi cuviosul, cânta psalmi şi acel glas iar se stingea. Aşa în multe zile şi nopţi îi făceau lui supărare duhurile cele rele, nedându-i pace să se odihnească, până ce, cu darul lui Dumnezeu, i-a biruit pe ei desăvârşit şi a luat putere asupra lor, încât acum nici de departe nu îndrăzneau să se apropie de acel loc unde făcea cuviosul rugăciune, ci fugeau de dânsul, lucru care s-a adeverit prin multe minuni.

În casa unde se făcea pâinea pentru hrana fraţilor, diavolii făceau multe supărări, uneori vărsându-le făina, alteori răspândindu-le aluatul cel pus spre facerea pâinii, făcându-le şi alte multe rele. Atunci, mergând mai marele pitarilor, a spus aceasta Cuviosului Teodosie. Deci, mergând el în casa aceea şi închizând uşa după sine, a petrecut într-însa până la Utrenie, făcând rugăciuni, şi din acel ceas nu s-au mai arătat diavoli în acel loc şi nu le-au mai făcut nici o supărare.

Într-o zi, a venit la cuviosul un frate de la un sat mănăstiresc, spunându-i: „În grajdul unde închidem dobitoacele este un locaş de diavoli, care fac multe supărări, nelăsând dobitoacele să mănânce. De multe ori preotul face rugăciuni, stropind locul acela cu apă sfinţită, dar fără de nici un folos". Atunci cuviosul, întrarmându-se cu rugăciunea şi cu postul, a mers în satul acela şi, fiind seară, a intrat în grajd şi închizând uşa, a petrecut acolo, făcând rugăciuni până a doua zi. Din ceasul acela nu s-au mai arătat diavoli în acel loc şi nimănui din acel sat nu i-au mai făcut supărare.

Şi nu numai singur cuviosul biruia puterea diavolească, ci de auzea că vreunul din fraţi avea supărare de nălucirile diavoleşti, pe acela îl învăţa să nu umble din loc în loc, ci să se întrarmeze cu postul şi cu rugăciunea, chemând pe Dumnezeu spre biruirea diavolilor.

Grăia şi aceasta către dânşii: „Asemenea mi se făcea şi mie la început. Că într-o noapte, pe când cântam în chilie psalmii obişnuiţi, un câine negru stătea înaintea mea, încât nu puteam a mă închina. Stând el mult, am vrut să-l lovesc şi s-a făcut nevăzut. Atunci atâta

frică şi cutremur m-a cuprins, încât voiam să fug din acel loc, de nu mi-ar fi ajutat Domnul. Că iată, deşteptându-mă puţin din spaimă, am început cu osârdie a mă ruga lui Dumnezeu şi a face adeseori închinăciuni. Şi astfel a fugit de la mine acea frică, încât din ceasul acela nu mă mai tem de nălucirile drăceşti, deşi se arată înaintea ochilor mei".

Unul din fraţi, anume Ilarion, povestea: „Multă supărare îmi făceau diavolii în chilie, căci noaptea când mă culcam, venea mulţime de diavoli, care mă apucau de păr şi, călcându-mă, mă trăgeau, iar alţii, ridicând peretele, ziceau: «Pe aici să-l tragem, ca să-l sugrumăm cu peretele». Şi aşa îmi făceau în toate nopţile. Iar eu, neputând să rabd acestea mai mult, am spus Cuviosului Teodosie şi voiam să mă duc din acel loc în altă chilie. Dar cuviosul mi-a zis: «Nu te duce, frate, ca nu cumva să se laude întru tine diavolii, că, biruindu-te, ai fugit. Căci mai mare răutate vor începe să-ţi facă, ca cei ce au luat putere asupra ta. Deci roagă-te lui Dumnezeu cu osârdie în chilia ta, şi El, văzându-ţi răbdarea ta, îţi va da biruinţă asupra lor, încât ei nici nu vor mai îndrăzni a se apropia de tine».

Iar eu iarăşi am zis către dânsul: «Rogu-mă ţie, părinte, că de acum nu voi să mai petrec în chilia aceea nicidecum, pentru mulţimea diavolilor ce locuiesc într-însa». Atunci cuviosul a făcut spre mine semnul Crucii şi mi-a zis: «Mergi, frate, în chilia ta; de acum nici o supărare nu-ţi vor mai face viclenii diavoli şi nici nu-i vei mai vedea». Iar eu, crezând, m-am închinat cuviosului şi am plecat. De atunci acele duhuri viclene n-au mai îndrăznit a se apropia de chilia mea, fiind gonite cu rugăciunile Cuviosului Teodosie".

Pe lângă această bărbăţie împotriva vrăjmaşilor celor nevăzuţi, a adăugat Cuviosul Teodosie şi bărbăţia împotriva vrăjmaşilor celor văzuţi ai lui Dumnezeu. El avea un obicei ca acesta, că de multe ori, sculându-se noaptea, ieşea la evrei în ascuns de toţi şi cu bărbăţie îi dovedea pentru Hristos, ocărându-i şi mustrându-i ca pe nişte lepădători de lege şi îi numea pe ei ucigaşi de Dumnezeu, pentru că dorea mult ca, pentru mărturisirea credinţei cea întru Hristos, să fie ucis ca un adevărat următor al Lui; iar mai ales de aceia, de care şi Însuşi Hristos a fost ucis.

Acest viteaz mărturisitor, dorea să pătimească şi pentru mărturisirea dreptăţii, precum s-a adeverit astfel: În zilele egumeniei lui a fost o tulburare de la vrăjmaşul cel fără de trup, domnul întunericului, între cei trei fraţi după trup, voievozi ai Rusiei, în acest mod: Cei doi fraţi, Sviatoslav, voievodul Cernigovului, şi Vsevolod, voievodul Periaslavei, au făcut război nedrept asupra fratelui lor mai

mare, iubitorul de Hristos Iziaslav, voievodul Kievului, pe care l-au izgonit din Kiev, cetatea scaunului, şi ei înşişi au venit la Kiev şi au trimis la Cuviosul Teodosie, poftindu-l să vină la ei la prânz. Dar cuviosul le-a răspuns cu îndrăzneală: „Nu mi se cade mie a merge la masa nedreptăţii, ca la masa Izabelei!"

Apoi, Vsevolod ducându-se la stăpânirea sa în Periaslav, iar Sviatoslav şezând în Kiev la domnia lui Iziaslav, Cuviosul Teodosie a început a-l mustra neîncetat pe voievodul Sviatoslav, ca pe cel ce cu nedreptate a şezut pe scaunul fratelui său. Şi de multe ori îl ocăra înaintea celor ce veneau de la dânsul în mănăstire, rugându-i pentru aceea ca să-i spună lui. Iar după aceea i-a trimis o scrisoare foarte mustrătoare, în care a scris aceasta: „Glasul sângelui fratelui tău celui de un pântece cu tine, strigă către Dumnezeu asupra ta, ca sângele lui Abel asupra lui Cain". Şi i-a pomenit pe alţi mulţi din cei vechi, nedrepţi, urâtori şi de fraţi gonitori, pentru învăţarea lui. Iar voievodul Sviatoslav, citind scrisoarea aceea, s-a mâniat foarte, aruncând-o la pământ. Şi de atunci, Cuviosul Teodosie a fost vestit că va fi osândit la surghiun. Pentru aceasta fraţii din mănăstire, fiind în mare mâhnire, rugau pe cuviosul să înceteze de a-l mai mustra pe voievod.

Asemenea, venind şi mulţi boieri şi spunându-i de mânia voievodului, îl sfătuiau să nu se împotrivească lui, şi-i ziceau: „Iată, voievodul o să te trimită în surghiun pentru aceasta". Iar cuviosul, auzind că-i spuneau de surghiunie, s-a bucurat cu duhul şi a zis: „De aceasta foarte mă bucur, fraţilor, şi nimic mai fericit nu-mi este în viaţa aceasta, decât a fi izgonit pentru dreptate, pentru care sunt gata să merg ori la surghiun, ori la moarte". Şi de atunci mai mult a început a-l ocărî pe voievod pentru ura împotriva fratelui său, dorind foarte mult să fie surghiunit.

Însă voievodul, deşi se mâniase foarte tare, n-a îndrăznit să facă cuviosului nici un rău, ştiindu-l că este drept şi sfânt; pentru care şi mai mult duşmănea pe voievodul Iziaslav, fratele său, că are un luminător ca acela în stăpânirea sa. După aceasta, Cuviosul Teodosie, fiind rugat mult de fraţi şi de boieri şi înţelegând că nimic nu sporeşte asupra voievodului cu cuvintele sale aspre, a încetat de a-l mustra. Şi de atunci s-a gândit ca prin rugăciune să-l îndemne pe el, ca să întoarcă stăpânirea sa fratelui său.

Şi nu după multe zile voievodul Sviatoslav, înştiinţându-se de schimbarea Cuviosului Teodosie, s-a bucurat şi a trimis la el, rugându-l: „Oare îi va porunci să vină la mănăstirea lui sau nu?" Şi acela neoprindu-l, voievodul a venit bucuros cu boierii în mănăstirea

lui. Iar cuviosul cu fraţii, ieşind din biserică, l-au întâmpinat cu cinste, închinându-se cu toţii aceluia. Iar voievodul, sărutând pe cuviosul, i-a zis: „Iată, părinte, nu îndrăzneam să vin la tine, socotind că mâniindu-te asupra mea, nu mă vei primi în mănăstirea ta". Iar cuviosul i-a răspuns: „Şi ce sporeşte, bunule stăpân, mânia noastră asupra stăpânirii tale? Dar, se cade nouă a mustra şi a grăi cele spre mântuirea sufletului, iar vouă se cuvine a le asculta pe acelea".

Apoi, intrând în biserică, a făcut rugăciune şi, după rugăciune, începând a grăi din dumnezeieştile scripturi, îl învăţa mult pentru dragostea fratelui. Iar voievodul, asemenea, multă pricină a aruncat asupra fratelui său. Şi astfel, după multă vorbă folositoare de suflet, voievodul s-a dus la casa sa, slăvind pe Dumnezeu că s-a învrednicit a vorbi cu un bărbat ca acesta. Şi de atunci adeseori venea la el. După aceea, de multe ori însuşi Cuviosul Teodosie mergea la acest mare voievod Sviatoslav, aducându-i aminte de frica lui Dumnezeu şi de dragostea către fratele său.

Într-una din zile cuviosul a mers la voievod şi a văzut pe mulţi înaintea lui, cântând în diferite glasuri de muzici şi toţi veselindu-se. Iar cuviosul, şezând aproape de voievod şi privind în jos, i-a zis: „Oare aşa va fi şi în veacul cel viitor?"

Voievodul, umilindu-se, a lăcrimat puţin şi a poruncit ca îndată să înceteze cântările. De atunci, dacă poruncea cândva acelora să cânte şi auzea de venirea cuviosului, totdeauna le poruncea să înceteze de-a cânta. De multe ori, când voievodul afla de venirea cuviosului, ieşea înaintea uşilor casei şi îl întâmpina cu bucurie. Odată, venind cuviosul, voievodul i-a zis cu bucurie: „Iată, părinte, îţi spun adevărul, că de mi-ar spune cineva că tatăl cel ce m-a născut a înviat din morţi, nu m-aş bucura aşa precum mă bucur de venirea ta şi nu m-aş teme de acela aşa, ca de cuviosul tău suflet".

Deci, cuviosul i-a zis: „De este aşa precum grăieşti, apoi să împlineşti cererea mea şi să întorci fratelui tău scaunul, pe care binecredinciosul tău tată i l-a dat". Iar voievodul pentru aceasta a tăcut, neştiind ce să răspundă; că atât de mult îl aprinsese vrăjmaşul cu mânie asupra fratelui, încât nici nu voia să audă de el. Însă Cuviosul Teodosie în toate zilele şi nopţile se ruga lui Dumnezeu pentru iubitorul de Hristos domn Iziaslav. Încă şi în ecteniile bisericeşti a poruncit să-l pomenească, ca pe cel după lege domn al scaunului Kievului şi frate mai mare; iar pe acesta, ca unul ce nu şezuse după dreapta lege pe scaunul acela, a poruncit ca multă vreme să nu-l pomenească în mănăstirea sa. Dar în cele din urmă, fiind

rugat de fraţi, a poruncit ca şi pe acesta să-l pomenească, însă mai întâi pe Iziaslav, iar pe urmă pe Sviatoslav.

O tulburare ca aceea între domnii Rusiei văzând Fericitul Nicon, cel mai sus pomenit, care ajuta întru toate Cuviosului Teodosie, celui călugărit de el, s-a dus a doua oară cu doi monahi din Mănăstirea Pecersca în ostrovul Tmutoracan, unde a zidit o mănăstire, iar Cuviosul Teodosie a rămas la celelalte osteneli fără de el.

Iar Cuviosul părintele nostru Teodosie fiind plin din destul de fapte bune şi umplându-se mănăstirea sa cea veche cu fraţi, încât acum nu-i mai încăpea, a început a purta grijă, rugându-se lui Dumnezeu cu osârdie, ca să mute mănăstirea în alt loc mai larg, şi să zidească o biserică mai mare de piatră, întru numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Iar Dumnezeu arăta că este bineprimită rugăciunea lui şi locul spre mutare şi întemeierea bisericii celei mai mari de piatră şi o preamărea cu minuni ca acestea:

Un om dreptcredincios şi temător de Dumnezeu, pe când mergea pe deal pe lângă biserica cea veche a Pecerscăi, pe o noapte întunecoasă, iată, a văzut în mijlocul luminii celei mari, care strălucea numai deasupra mănăstirii, că se arăta Cuviosul Teodosie, stând înaintea bisericii cu mâinile ridicate spre cer şi rugându-se lui Dumnezeu. Privind el şi minunându-se, iată, altă minune s-a arătat: O văpaie foarte mare ieşind din vârful bisericii şi făcându-se ca un curcubeu, a trecut la alt deal, unde mai în urmă Cuviosul Teodosie a zidit din piatră biserica cea nouă. Şi stătea văpaia aceea ca un curcubeu, cu un capăt pe vârful bisericii celei vechi, iar cu altul pe locul celei noi. Această minune a spus-o mai apoi omul acela în mănăstirea Cuviosului Teodosie.

Într-o noapte, oamenii care locuiau aproape de acel loc, au auzit un glas de nenumăraţi cântăreţi, iar ei, sculându-se din aşternuturile lor, au ieşit de prin case şi, stând la un loc înalt, priveau de unde se aude acel glas. Şi, iată, strălucea o lumină mare deasupra mănăstirii celei vechi a Pecerscăi şi în lumina aceea au văzut ieşind din biserică o mulţime de monahi, mergând la locul cel nou. Unii duceau icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, alţii, mergând în urmă, aveau în mâini lumânări aprinse, iar înaintea tuturor mergea părintele şi povăţuitorul lor, Cuviosul Teodosie. Şi ajungând la locul acela, au făcut cântare şi rugăciuni; după aceea, cântând, s-au întors înapoi şi au intrat în biserica cea veche. Aceasta au văzut-o şi au spus-o mulţi oameni, şi, de vreme ce nici unul din fraţi nu ştia despre aceea, au cunoscut cu adevărat că au văzut pe îngeri ieşind şi intrând.

Iar după temelia cea minunată, în locul cel însemnat de Dumnezeu din cer, a bisericii de piatră a Mănăstirii Pecersca, cea asemenea cu cerul, întru numele Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu, când aceea se zidea, atunci şi însuşi Cuviosul Teodosie se ostenea, căci în toate zilele mergea la acel lucru, privind cu sârguinţă, şi pe cât se putea, ajutând şi la lucru. Şi purta haină proastă, încât nu-l socotea nimeni că este egumen, ci numai un ascultător din cei mai mici.

Într-o zi, pe când cuviosul mergea la lucrătorii cei ce zideau biserica, l-a întâmpinat o văduvă năpăstuită de judecător şi l-a întrebat: „Părinte, rogu-te, spune-mi, este în mănăstire egumenul vostru?" Răspuns-a cuviosul: „Ce trebuinţă ai cu dânsul, că este un om păcătos". Dar femeia i-a zis: „De este păcătos nu ştiu, numai aceasta ştiu că pe mulţi izbăveşte de necaz şi de ispită; pentru aceasta şi eu am venit, rugându-mă să-mi ajute şi mie, fiind năpăstuită fără dreptate de judecător". Iar cuviosul, înştiinţându-se de pricina năpăstuirii ei, îi era jale de ea şi a zis către dânsa: „Femeie, mergi la casa ta, iar când va veni egumenul nostru, eu îi voi spune despre tine şi el te va izbăvi de necazul tău!" Auzind femeia aceasta, s-a dus acasă, iar cuviosul a mers la judecător şi, vorbind pentru dânsa, a izbăvit-o de tiranie şi i-a dat toate cu câte era năpăstuită de dânsul.

Cu nişte lucruri ca acestea şi cu altele vrednice cerului a ajutat Cuviosul Teodosie la facerea bisericii Mănăstirii Pecersca, cea asemenea cu cerul, a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, pe care, deşi nu a terminat-o desăvârşit, însă după moarte, cu rugăciunile sale cele către Dumnezeu, ajuta Cuviosului Ştefan, care a luat egumenia după dânsul, spre a termina lucrul lui desăvârşit.

Apoi Cuviosul părintele nostru Teodosie, trăind cu dumnezeiască plăcere, a ajuns la sfârşitul vieţii. Şi ştiindu-şi mai dinainte cea către Dumnezeu ducere a sa şi ziua odihnei sale, a poruncit să se adune toţi fraţii, nu numai cei ce erau în mănăstire, ci şi cei de pe la moşii sau de la alte trebuinţe şi toţi slujitorii, pe care i-a învăţat să petreacă fiecare în slujba cea încredinţată lui cu toată osârdia şi frica de Dumnezeu. Şi îi învăţa pe toţi cu lacrimi pentru mântuirea sufletului şi viaţa cea plăcută lui Dumnezeu. Îi mai învăţa sârguinţa şi starea cea cu frică în biserică, despre dragoste şi supunere, nu numai către cei mai bătrâni, ci şi către cei de o vârstă cu ei. Şi, zicându-le Cuviosul Teodosie acestea, i-a binecuvântat şi i-a eliberat.

Apoi a venit dreptcredinciosul domn Sviatoslav spre cercetarea cuviosului, iar el, deschizându-şi gura sa care vărsa dar, a început a-l învăţa despre dreapta credinţă, cum să o păzească şi să aibă grijă de

sfintele biserici. Şi pe lângă acestea a zis: „Mă voi ruga Domnului Dumnezeu şi Preacuratei Maicii Lui pentru dreapta credinţă a ta, ca să-ţi dea stăpânire paşnică şi netulburată. Şi, iată, încredinţez dreptei tale credinţe, această sfântă mănăstire a Pecerscăi, casa Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, pe care singură a voit a o zidi".

După aceea, răceala prefăcându-se în boală şi aprinzându-se cu fierbinţeală, Cuviosul Teodosie a slăbit foarte mult şi s-a culcat pe patul în care nu se culcase niciodată, zicând: „Voia lui Dumnezeu să fie şi pentru mine, aşa după cum va voi El. Şi mă rog Ţie, Stăpâne al meu Iisuse Hristoase, să fii milostiv sufletului meu, ca să nu-l întâmpine pe el vicleşugul duhurilor potrivnice, ci să-l primească îngerii Tăi, cei ce ne trec prin vămile cele întunecoase şi ne duc la lumina milostivirii Tale".

Zicând acestea, a tăcut. Iar fraţii erau în mare necaz şi mâhnire, neputând el să grăiască de trei zile, nici să-şi deschidă ochii, încât multora li se părea că a murit, de n-ar fi văzut încă puţină suflare într-însul.

Iar după trei zile s-a sculat cuviosul din pat şi, adunându-se toţi fraţii, le-a grăit: „Fraţilor şi părinţilor, iată acum vremea vieţii mele se sfârşeşte, precum mi-a arătat Domnul în peşteră în zilele de post. Deci doresc să vă sfătuiţi între voi pe cine voiţi să vă pun egumen în locul meu". Auzind fraţii acestea, au căzut în mare mâhnire şi plângere şi, ieşind ei afară, s-au sfătuit cu toţii, ca pe Ştefan, cel ce era iconomul bisericii, să-l numească egumen. Apoi, în altă zi, chemând cuviosul pe toţi fraţii, le-a grăit: „Ce gândiţi, fiilor, cine este vrednic ca să fie egumen?" Ei toţi au zis: „Ştefan este vrednic!" Atunci Cuviosul Teodosie, chemând pe Ştefan, l-a binecuvântat a fi egumen în locul său, zicându-i: „Iată, fiule, îţi dau mănăstirea s-o păzeşti cu luare aminte şi, precum am rânduit în slujbe, aşa să ţii obiceiurile mănăstireşti. Rânduielile să nu le schimbi, ci toate să le faci după aşezarea şi rânduiala mănăstirească". Iar pe fraţi mult i-a învăţat să i se supună lui şi aşa i-a slobozit, făcându-le cunoscută ziua morţii sale şi zicând: „Sâmbătă, când va răsări soarele, sufletul meu va ieşi din trup!" După aceasta, chemând pe Ştefan singur, îl învăţa pentru păstoria sfintei turme, iar el nu se despărţea de Cuviosul Teodosie, slujindu-i acolo cu smerenie, căci slăbise mult de boală.

Şi sosind sâmbăta şi luminându-se de ziuă, cuviosul a trimis şi a chemat la el pe toţi fraţii şi astfel, pe rând i-a sărutat pe toţi cu dragoste, plângând şi tânguindu-se de despărţirea de un păstor aşa de bun. Apoi le-a zis: „Iubiţii mei fraţi, iată cu dragoste v-am sărutat pe toţi, căci mă duc la Stăpânul meu Iisus Hristos. Iată acum egumenul

vostru, pe care singuri l-aţi ales. Pe acesta să-l aveţi părinte duhovnicesc, pe acesta să-l ascultaţi şi după porunca lui toate să le faceţi cu plăcere dumnezeiască. Iar Dumnezeu, Care a făcut toate bunătăţile cu cuvântul şi cu înţelepciunea Sa, să vă binecuvinteze şi să vă păzească de primejdia vicleanului vrăjmaş şi să păzească credinţa voastră tare şi nemişcată într-un gând şi într-o dragoste, până la cea din urmă suflare. Apoi vă mai rog şi vă jur, ca haina în care sunt acum, cu aceasta să mă puneţi în peşteră, unde petreceam în zilele cele de post; şi să nu spălaţi săracul meu trup şi nimeni din oamenii mireni să nu mă vadă îngropându-mă, ci numai voi singuri să îngropaţi trupul meu, în locul ce s-a zis mai înainte".

Acestea auzindu-le fraţii din gura Sfântului Teodosie, plânsete şi lacrimi ieşeau din ochii lor, iar cuviosul iarăşi mângâindu-i, le zicea: „Iată, mă făgăduiesc vouă, fraţilor şi părinţilor, că deşi mă duc cu trupul de la voi, cu sufletul totdeauna voi fi cu voi". Apoi, după cuvintele acestea i-a trimis afară pe toţi, nelăsând pe nici unul la el. Iar unul din fraţi, care îi slujea totdeauna, făcând pe dinafară o gaură mică, privea prin ea la dânsul; şi a văzut pe cuviosul sculându-se şi căzând cu faţa la pământ. Şi se ruga cu lacrimi milostivului Dumnezeu pentru mântuirea sufletului său, chemând în ajutor pe toţi sfinţii, dar mai ales pe Preasfânta Stăpâna noastră Născătoare de Dumnezeu, căreia îi încredinţa turma sa şi locul acela.

Şi iarăşi după rugăciune s-a culcat pe patul său. Apoi, odihnindu-se puţin, a căutat spre cer şi, având faţa veselă, cu mare glas a zis: „Binecuvântat este Dumnezeu! Dacă este aşa, apoi de acum nu mă tem; ci mai ales, bucurându-mă, mă voi duce din lumea aceasta!" Şi aceasta, precum este înţeles, o oarecare arătare văzând, a grăit aşa. Apoi s-a culcat cu rânduială, întinzându-şi picioarele şi punând mâinile pe piept în chipul crucii. Aşa şi-a dat sfântul său suflet în mâinile lui Dumnezeu şi s-a adăugat în ceata Sfinţilor Părinţi, în anul de la zidirea lumii 6582, iar de la naşterea lui Hristos 1074, în trei zile ale lunii mai, într-o sâmbătă, precum singur a proorocit, pe când răsărea soarele.

Atunci fraţii au făcut deasupra lui plângere mare şi, luând sfântul lui trup, l-au dus în biserică, săvârşind obişnuitele rugăciuni şi cântări pentru cel mort. Deci, îndată, după o dumnezeiască arătare, mulţime de popor a venit cu osârdie şi toţi aşteptau înaintea porţilor mănăstireşti, până ce vor duce trupul Cuviosului Teodosie la peşteră spre îngropare. Iar fraţii, încuind porţile, nu lăsau pe nimeni, aşteptând până ce se va risipi poporul, ca atunci să îngroape trupul cuviosului, precum le poruncise. Şi, îndată, după purtarea de grijă a

lui Dumnezeu, cerul s-a acoperit fără de veste cu nori şi a căzut o ploaie mare; şi astfel s-au dus aceia. Apoi ploaia a încetat şi soarele a strălucit iarăşi. Atunci fraţii, ducând trupul cuviosului la peşteră, l-au pus în ea cu cinste.

În acea vreme voievodul Sviatoslav, fiind aproape de Mănăstirea Pecersca a văzut deasupra ei un stâlp de foc de la pământ până la cer, încât dintru aceea a priceput moartea cuviosului şi a zis către cei ce erau cu el: „Iată, precum mi se pare, Cuviosul Teodosie s-a mutat astăzi de pe pământ la cer, pentru că am fost ieri la el şi l-am văzut bolnav foarte greu". Apoi, trimiţând şi înştiinţându-se de moartea lui, a plâns mult după dânsul.

În acel an, cu rugăciunile părintelui nostru Teodosie, a fost în mănăstirea lui belşug de toate bunătăţile, la moşiile ei a fost îndestulare, adăugire de dobitoace, precum n-a fost niciodată mai înainte. Iar fraţii, văzând acestea, şi-au adus aminte de făgăduinţa sfântului lor părinte şi au preamărit pe Dumnezeu, pentru că s-a învrednicit învăţătorul şi povăţuitorul lor cu un dar ca acesta, care s-a adeverit după moartea lui prin multe minuni, la cei ce-l cheamă în ajutor.

În acea vreme, un boier, căzând în urgia marelui voievod Sviatoslav, toţi îi ziceau: „Voievodul voieşte să te trimită în surghiunie". Iar el se ruga lui Dumnezeu cu osârdie şi chema pe Cuviosul Teodosie în ajutor, zicând: „Ştiu, părinte, că eşti sfânt! Iată, a sosit vremea ispitei mele. Grăbeşte, rugând pe Stăpânul ceresc, să mă izbăvească din ea". Şi, adormind el, i s-a arătat Cuviosul Teodosie, zicându-i: „De ce te mâhneşti aşa? Au ţi se pare că eu m-am dus de la voi? Deşi cu trupul m-am despărţit, dar cu sufletul sunt totdeauna cu voi. Deci, iată, mâine te va chema voievodul, neavând nici o mânie asupra ta şi iarăşi te va aşeza în rânduiala ta cea dintâi!" Iar boierul acela, deşteptându-se din somn, a văzut pe cuviosul ieşind afară pe uşă, şi i s-a împlinit lui cuvântul cu lucrul, iar el a luat de atunci mai mare dragoste către Mănăstirea Pecersca.

Un bărbat, vrând să se ducă pe cale, a adus un sicriaş plin de argint în mănăstirea Cuviosului Teodosie şi l-a dat spre păstrare unui monah cunoscut al său, cu numele Conon. Şi a văzut acest lucru unul din fraţi, cu numele Nicolae. Deci, prin îndemnare diavolească, l-a furat şi l-a ascuns; iar Conon, intrând în chilia sa şi căutând, n-a găsit sicriaşul acela. Atunci, fiind în mare mâhnire, se ruga cu lacrimi lui Dumnezeu, chemând pe Cuviosul Teodosie, ca prin ajutorul lui să fie scăpat de ruşinea ce va avea, de la cel ce i-a dat acel argint spre păstrare. După aceasta, adormind puţin, a văzut arătarea Cuviosului

Teodosie, care zicea către dânsul: „Lucrul de care te mâhneşti l-a luat monahul Nicolae prin îndemnare diavolească, ascunzându-l în peşteră". Şi i-a arătat locul: „Iată ce este al tău! Mergi şi să nu spui nimănui de aceasta!" Deşteptându-se el, s-a bucurat şi, aprinzând lumânări, a mers la locul arătat şi a aflat sicriaşul cel pierdut, dând mulţumire lui Dumnezeu şi plăcutului Lui, Cuviosul Teodosie.

Unul din clericii bisericii Sfânta Sofia din Kiev era foarte bolnav, fiind aprins de o neputinţă înfocată şi, venindu-şi puţin întru sine, s-a rugat lui Dumnezeu şi Cuviosului Teodosie pentru uşurarea bolii. Şi aşa adormind el puţin, a văzut pe Cuviosul Teodosie, dându-i toiagul său şi zicându-i: „Ia acesta şi umblă cu el". Iar el, deşteptându-se, a simţit îndată depărtarea înfocatei aprinderi şi încetarea bolii. De atunci însănătoşindu-se, a mers în Mănăstirea Pecersca şi a spus fraţilor cum s-a tămăduit de boală, cu rugăciunile Cuviosului Teodosie. Auzind aceia, au preamărit pe Dumnezeu, Cel ce a dat un dar ca acesta robului Său şi părintelui lor.

Încă şi aceasta s-a făcut că, în vremea egumeniei sale la Mănăstirea Pecersca, Cuviosul Teodosie a rânduit ca în cele patruzeci de zile ale Sfântului şi Marelui Post, vineri, în săptămâna dintâi, să se pună la masă părinţilor, ca celor buni nevoitori ce s-au ostenit întru înfrânare, pâine foarte curată, cu miere şi cu mac. Iar Fericitul Nicon luând egumenia Pecerscăi după fericitul Ştefan cel ce a fost pus egumen de Cuviosul Teodosie, a poruncit chelarului să facă asemenea după rânduiala cuviosului, în vinerea dintâi a Sfântului şi Marelui Post ce sosise. Iar el n-a ascultat acea poruncă şi n-a împlinit rânduiala Cuviosului Teodosie, zicând că nu este adevărată şi că nu are făină spre a face pâini ca acelea. Însă, Dumnezeu n-a lăsat să se strice rânduiala Cuviosului Teodosie, pentru că, după Sfânta Liturghie, fraţii mergând spre trapeză, la prânzul cel de post, iată, de unde nu se aşteptau, le-au adus un car de pâini ca acelea.

Acest lucru văzându-l fraţii, au preamărit pe Dumnezeu şi pe plăcutul Lui, cel ce nu-i părăsea nici după ducerea sa de la dânşii din această viaţă, pe părintele şi povăţuitorul lor, Cuviosul Teodosie, care umple de bunătăţi obştea mănăstirii sale. Cu ale cărui sfinte rugăciuni care ne ajută cu dreptate, să ne învrednicim şi noi a câştiga, cu darul lui Dumnezeu, viaţa veşnică, întru Iisus Hristos Domnul nostru, Cel slăvit împreună cu Dumnezeu Tatăl şi cu Sfântul Duh în veci. Amin.

LUNA MAI

ZIUA A PATRA

SFÂNTA FECIOARĂ ŞI MUCENIŢĂ PELAGHIA

Păgânul împărat al Romei, Diocleţian, pornind prigoană în toată lumea asupra creştinilor, mulţi din ei fugeau în munţi, temându-se de mânia tiranului, iar cei mai tari în credinţă şi cei ce se temeau mai mult de Dumnezeu decât de oameni, petreceau în sfintele biserici, rugându-se Domnului să-i întărească în nevoinţe şi să-i facă biruitori asupra vrăjmaşilor.

În acea vreme era în Tars, cetatea Ciliciei, un episcop cu numele Clinon, care pe mulţi elini, adică păgâni, aducându-i la adevăratul Dumnezeu şi botezându-i, ca un bun păstor îi împreuna cu turma lui Hristos şi îndemna pe fiecare cu sfaturi folositoare de suflet, ca să stea cu bărbăţie pentru Hristos Domnul său şi să-şi pună pentru Dânsul sufletul, aşteptând să ia de la Dânsul cununa biruinţei în Împărăţia Cerurilor. De aceasta auzind împăratul Diocleţian, fiind atunci în Cilicia, a poruncit să caute pe acel episcop, încuind porţile cetăţii Tarsului, ca să nu scape. Dar înştiinţându-se episcopul prin dumnezeiasca descoperire, mai înainte de vreme a ieşit în taină din cetate, neştiind nimeni, de vreme ce încă nu venise ceasul lui, şi s-a ascuns împreună cu alţi creştini prin munţi şi prin pustietăţi. Iar împăratul neputând să afle pe episcop, şi-a întors mânia sa spre aceia pe care i-a botezat episcopul şi, prinzându-i, i-a aruncat în temniţă.

În acea cetate era o fecioară cu numele Pelaghia, de neam bun şi bogat, minunată la frumuseţe, înţeleaptă şi plină de frica lui Dumnezeu, care auzind de la creştini despre Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, s-a aprins de dragostea Lui, crezând într-Însul, şi şi-a pus în minte să nu se însoţească cu nimeni din oamenii pământeşti cei muritori şi stricăcioşi, ci să se facă mireasa Mirelui Celui ceresc,

Care este fără de moarte şi nestricăcios, dorind foarte mult Sfântul Botez. Şi înştiinţându-se ea că episcopul creştin a fugit din cetate, s-a întristat şi s-a mâhnit cu duhul, dorind ca să-l vadă şi să primească botezul din mâinile lui, pentru că nu-l văzuse, ci numai auzise de dânsul. Ea avea şi maică văduvă elină necurată, căreia îi tăinuia credinţa şi dorinţa ei cea întru Hristos.

În vremea aceea, auzind fiul împăratului de frumuseţea cea minunată a Pelaghiei şi într-adins vrând s-o vadă, a trimis la dânsa bărbaţi cinstiţi, dorind să o ia de soţie, lucru de care era foarte bucuroasă mama Pelaghiei. Dar fericita fecioară Pelaghia, însemnându-se cu semnul Sfintei Cruci, a răspuns fără frică: „Eu m-am logodit cu Fiul lui Dumnezeu, cu Împăratul cel fără de moarte". Şi întorcându-se trimişii, au spus fiului împăratului cele auzite din gura fecioarei. Atunci, umplându-se el de mare mânie, a vrut să se răzbune, dar nu îndată, pentru că nădăjduia că se va pleca fecioara şi se va învoi la dorinţa lui.

Iar Pelaghia a zis către mama sa: „Voiesc să mă duc la doica mea, pentru că nu am văzut-o de mult". În acea vreme, doica ei petrecea într-un sat, afară din cetate. De aceea s-a gândit să se ducă la dânsa, că doar ar fi putut să afle pe episcopul creştin, de care auzise în taină de la oarecare creştini în ce loc se ascunde. Dar mama sa, fiind învăţată de diavol, nu s-a învoit cu cererea ei, ci în tot chipul o oprea, zicându-i: „Nu-ţi este cu putinţă, o, fiică, să te duci acum acolo, ci vei merge altădată". Pentru aceasta Pelaghia era mâhnită. Iar în noaptea aceea i s-a arătat ei Domnul în chipul episcopului Clinon, negrăind nimic către dânsa, ci numai arătându-i asemănarea episcopului. Şi s-a mirat fecioara de bărbatul ce i s-a arătat ei în vedenie, că faţa lui era cinstită şi prealuminată, iar îmbrăcămintea minunată. Şi deşteptându-se din somn, a trimis în taină pe doi oameni credincioşi ai săi în temniţa unde erau ţinuţi creştinii în legături, ca să-i întrebe pe dânşii cum este chipul episcopului. Şi ducându-se aceia şi cercetând pentru asemănarea feţei episcopului, s-au întors, spunând Pelaghiei cele ce au văzut, iar ea s-a minunat, pentru că toate cele ce spuneau ei, se asemănau cu vedenia cea din somn, şi a cunoscut din aceasta, că în adevăr a văzut pe episcopul Clinon.

Deci ea se bucura cu duhul, iar cu inima dorea să-l vadă la faţă. Pentru aceasta se ruga lui Dumnezeu, zicând: „Învredniceşte-mă, Doamne, ca să văd pe slujitorul Tău, pe vestitorul bunătăţilor Tale şi nu mă lipsi pe mine de tainele Tale cele sfinte!" Şi apropiindu-se către maică-sa, a zis: „Doamnă, mama mea, mă rog ţie, lasă-mă să mă duc la doica mea, că de mult n-am văzut-o". Iar maică-sa, deşi nu

voia să-i dea voie, însă în cele din urmă s-a învoit a o lăsa, de teamă să n-o mâhnească şi să se îmbolnăvească. Deci, a poruncit să se pregătească carete, cai şi multe slugi şi a împodobit-o cu porfiră împărătească, cu podoabe de aur şi cu pietre scumpe, ca pe o fecioară logodită cu fiul împăratului; iar pe lângă dânsa a pus slugi şi fameni credincioşi, şi aşezând-o într-o caretă aleasă, a trimis-o, zicându-i: „Mergi sănătoasă, fiica mea, şi cu ale mele cuvinte te închină doicii tale!" Iar Pelaghia s-a dus bucurându-se în cale, înconjurată de o mulţime de slugi.

Iar după ce s-a depărtat de cetate ca la zece stadii, s-a apropiat de un munte oarecare cu păduri şi unul din slujitori, cu numele Longhin, a văzut pe un bărbat cinstit, pogorându-se din munte. Şi acela era episcopul Clinon care, după purtarea de grijă a lui Dumnezeu, i s-a întâmplat de a întâmpinat pe cei ce veneau. Şi cunoscându-l Longhin, cel ce era în ascuns creştin, a zis către altul ce era de asemenea în taină creştin: „Frate Iuliane, cunoşti pe bărbatul ce vine înaintea noastră? Acesta este omul lui Dumnezeu, episcopul Clinon, despre care a străbătut slava în tot Răsăritul cu minunile făcute de dânsul şi, înştiinţându-se împăratul, l-a căutat mult şi nu l-a aflat; pentru aceea a pornit prigoană împotriva creştinilor". Vorbind acestea între ei Longhin şi Iulian, cei doi fameni pe care Pelaghia îi trimisese în temniţă la creştini ca să-i întrebe pentru asemănarea feţei episcopului, au auzit cele vorbite şi îndată au vestit Pelaghiei cele ce auziseră.

Iar Pelaghia a poruncit să oprească careta şi, ieşind dintr-însa, a mers pe jos în întâmpinarea omului lui Dumnezeu, iar slugilor le-a poruncit ca să stea departe şi să se odihnească sub copacii dumbrăvii, pentru că nu voia ca elinii cei necuraţi să audă tainele sfintei credinţe. Şi apropiindu-se către omul lui Dumnezeu, i-a urat de bine, zicându-i: „Bucură-te, slujitorul lui Hristos!" Iar episcopul a răspuns: „Fiică, fie pacea Hristosului meu cu tine". Zis-a Pelaghia: „Bine este cuvântat Dumnezeu, Cel ce mi-a arătat mie în vedenie asemănarea feţei tale şi te-a trimis pe tine la mine, ca să mântuieşti sufletul meu din pierzare. Deci acum rogu-te pe tine, pentru Dumnezeul Căruia îi slujeşti, spune-mi oare tu eşti Clinon, episcopul creştinilor?" Răspuns-a acela: „Eu sunt păstorul oilor celor cuvântătoare ale lui Hristos, care se nădăjduiesc a câştiga viaţa cea veşnică". Iar Pelaghia a zis către dânsul: „Şi ce porunceşti oilor cuvântătoare ca să poată avea viaţă veşnică?"

Zis-a episcopul: „Le învăţ cunoştinţa Tatălui, a Fiului şi a Sfântului Duh şi le povăţuiesc la viaţa cea plăcută lui Dumnezeu, în

frica şi în dragostea lui Iisus Hristos!" Zis-a Pelaghia: „Spune-mi, părintele meu, ce este mai ales şi mai de trebuinţă celor ce voiesc să se unească cu Dumnezeul tău?" Zis-a episcopul: „Îţi vestesc ţie botezul întru iertarea păcatelor şi întru viaţa veşnică, că mai mult decât acela nimic nu este mai de trebuinţă".

Deci căzând Pelaghia la picioarele episcopului, îl ruga, zicând: „Miluieşte-mă, stăpâne, şi-mi dă acel dar, că de când ai început a vorbi cu mine, lumina lui Dumnezeu a răsărit în inima mea şi mă lepăd de satana, de îngerii lui, de meşteşugirile lui şi de idolii cei fără de suflet pe care i-am urât de demult ca pe nişte netrebnici şi care nu sunt pricinuitorii vieţii, ci ai morţii şi ai pierzării veşnice. Iar acum, deşi sunt nevrednică, rog pe Dumnezeul cel ceresc ca să fiu mireasa Fiului Său, Care mi-a luminat inima mea, pentru că Acela este soarele dreptăţii".

Episcopul, auzind nişte cuvinte ca acelea, se mira de osârdia ei cea atât de mare către Dumnezeu, bucurându-se de dânsa cu duhul. Şi ridicându-şi mâinile spre cer, a zis: „Dumnezeule şi Părinte al Domnului nostru Iisus Hristos, Cel ce şezi în cer şi ai chemat pe această fecioară întru cunoştinţa Ta, trimite ei Sfântul Botez al iubitului Tău Fiu". Aşa rugându-se episcopul, deodată un izvor de apă vie a izvorât din pământ înaintea lor. Şi, văzând episcopul, a preamărit pe Dumnezeu, zicând: „Mare eşti Dumnezeul nostru Tată, Fiule şi Duhule Sfinte, că ai dat botezul ca moştenire fiilor omeneşti spre viaţa veşnică. Şi acum, Doamne, ştiutorule de inimi, Tu ştii smerenia robului Tău, că mă ruşinez a boteza pe fecioara aceasta. Deci, Tu, Atotputernice, rânduieşte cu purtarea Ta de grijă şi mă învaţă ce mi se cade să fac!"

Iar Pelaghia a zis către dânsul: „Stăpâne şi părinte, s-a auzit rugăciunea ta; că iată, văd pe doi tineri purtători de lumină, stând la izvor şi ţinând o pânză curată prealuminată. Deci nu te îndoi a mă boteza pe mine!" Iar episcopul mulţumind lui Dumnezeu, s-a apropiat de izvor şi a văzut doi îngeri ai lui Dumnezeu, precum îi spusese Pelaghia, care ţineau o pânză mai albă decât zăpada, ca să acopere trupul cel fecioresc. Şi, sfinţind apa, se ruga, zicând: „Împărate a toată făptura, Cel ce faci pe îngerii Tăi duhuri şi pe slugile Tale pară de foc, fă-mă pe mine vrednic a boteza pe această fecioară, pe care ai trimis-o la mine ca s-o aduc Ţie jertfă vie, întru miros de bună mireasmă duhovnicească, şi o numără pe ea cu ceata aleşilor Tăi în ziua Împărăţiei Tale, şi ia-o cu cele cinci fecioare înţelepte în cămara Hristosului Tău, în care să intre având aprinsă făclia sa". Deci sfârşindu-şi rugăciunea, a botezat pe fericita fecioară Pelaghia în

numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, şi a împărtăşit-o pe ea cu părticica Trupului lui Hristos, pe care o purta cu sine.

După aceasta Sfânta fecioară Pelaghia s-a închinat episcopului şi, sărutând picioarele lui, i-a zis: „Stăpâne al meu şi fericite părinte, roagă-te lui Dumnezeu pentru mine ca să mă întărească cu Duhul Său cel Sfânt". Episcopul i-a zis: „Dumnezeu, Căruia te-ai dat pe tine, să-ţi trimită ajutor din sfântul Său locaş şi să-ţi dăruiască biruinţă asupra potrivnicului!" Iar fecioara, fiind plină de multă bucurie de la Sfântul Duh, a zis episcopului: „Părinte, pentru Dumnezeu Cel ce mi-a dat prin tine mântuire, rogu-te pe tine, nu trece cu vederea această rugăminte a mea, de vreme ce prin sfintele tale mâini am luat porfira duhovnicească şi nestricăcioasă a Împăratului Cel veşnic. Deci de acum nu mi se cuvine mie a purta această porfiră pământească stricăcioasă şi aceste podoabe; ia-le pe acestea tu, părinte, şi le vinde, iar preţul să-l împarţi la cei ce au trebuinţă, căci mie de acum toate acestea îmi sunt urâte".

Zis-a către dânsa episcopul: „Deşi îmi este cu neputinţă ca în mâinile mele să iau acestea, însă le voi lua, ca să nu te mâhnesc pe tine, de vreme ce chemându-l pe Dumnezeu mă pofteşti pe mine; şi voi face precum porunceşti". Zis-a Pelaghia: „Eu am auzit că Domnul nostru zice în Sfânta Evanghelie: *Nu poate nimeni să slujească la doi domni; nu puteţi să slujiţi lui Dumnezeu şi lui mamona*. Deci şi eu, vrând a-i sluji lui Dumnezeu Unul, lepăd pe mamona!" Iar episcopul s-a minunat de înţelegerea ei; apoi, rugându-se pentru dânsa şi binecuvântând-o, s-a dus. Deci sfânta se bucura întru Duhul Sfânt şi slăvea pe Dumnezeu, mulţumindu-I că a învrednicit-o a primi darurile cele cereşti, şi s-a întors la slugile sale cele ce o aşteptau. Şi i-a găsit întunecaţi cu ochii din lucrarea diavolească; şi nu puteau să vadă, nici nu ştiau unde se vor duce. Iar sfânta, cunoscând că aceea li s-a făcut din răutatea vrăjmaşului, a însemnat pe fiecare cu semnul Sfintei Cruci şi îndată a gonit întunericul din ochii lor şi au început a vedea bine, ca şi mai înainte.

Şi au întrebat-o pe ea, zicând: „Unde este omul acela cu care ai vorbit, doamnă? Căci am văzut şi pe o femeie prealuminată stând între voi, care avea pe capul ei două coroane, iar deasupra coroanelor strălucea o cruce". Iar Sfânta Pelaghia le-a poruncit să tacă. După aceea, a început a-i învăţa pe ei credinţa întru Domnul nostru Iisus Hristos. Şi i-au răspuns ei aceia: „O, doamna noastră, cum nu vom crede în Acela, Care după moarte ne poate izbăvi de muncile cele veşnice şi ne dăruieşte viaţa veşnică în ceruri?" Şi se bucura sfânta de întoarcerea lor şi-i sfătuia să se boteze fără zăbavă.

După acestea, suindu-se în caretă, a mers la doica sa, care a ieşit în întâmpinarea Sfintei Pelaghia şi a văzut-o pe ea cu faţa mai frumoasă decât frumuseţea ei de mai înainte, dar neîmbrăcată în hainele cele scumpe şi fără de toate podoabele. Şi, primind-o pe ea cu bucurie, a văzut toate obiceiurile ei schimbate, nu ca mai înainte, pentru că înainte era mândră şi măreaţă, iar acum era smerită şi blândă; înainte era limbută, iar acum tăcută. Mai înainte se hrănea cu multe feluri de bucate şi dulceţuri, iar acum petrecea în posturi şi în înfrânări, mulţumindu-se cu puţină hrană. Mai înainte îşi petrecea zilele în deşertăciuni şi mângâieri şi nopţile dormind pe pat moale, iar acum cea mai mare parte a zilei o petrecea în rugăciuni şi se odihnea pe pat vârtos, iar noaptea se scula la rugăciune.

Deci, doica a cunoscut că Pelaghia a primit credinţa creştinească şi a început a-i zice: „Iubita mea fiică, precum cu frumuseţea trupească cea foarte mare ai făcut pe fiul împăratului să se minuneze şi pe toţi cei ce te vedeau, tot aşa cu frumuseţea cea adevărată sufletească, sârguieşte-te ca să fii plăcută Fiului lui Dumnezeu, Împăratul cel veşnic, Căruia te-ai dat pe tine ca mireasă, pentru că în adevăratul Dumnezeu, precum văd, ai crezut. Acela să te întărească pe tine la nevoinţa cea pătimitoare pentru El şi să-ţi dăruiască ţie biruinţă asupra potrivnicului şi cu cunună de dănţuire să te încununeze pe tine întru slava Sa. Deci du-te cu pace în grabă de la mine, fiica mea, pentru că nu voiesc să zăboveşti în casa mea, căci mă tem de primejdie şi de risipire din partea fiului împăratului, care se mândreşte că te are pe tine ca logodnică. Şi nu numai pe mine singură mă cruţ, că de aş pătimi cu tine, apoi şi răsplătire de la Dumnezeu împreună cu tine aş fi luat, dar cruţ pe tot neamul meu. Pentru că dacă va şti fiul împăratului, care te doreşte pe tine, că tu eşti creştină şi zăboveşti în casa mea, apoi îndată nu numai pe mine singură, ci şi toată casa mea, cu tot neamul meu ne va pierde". Nişte cuvinte ca acestea ale doicii auzindu-le Sfânta Pelaghia, plecându-se cu smerită faţă, s-a dus de la ea şi s-a întors la maica sa.

Şi apropiindu-se Pelaghia de casa sa, i-a ieşit maica ei în întâmpinare, iar dacă a văzut pe Pelaghia că nu e în porfiră împărătească, nici în podoabe, ci în haine proaste; s-a înspăimântat, dar nu a înţeles pricina. Atunci una dintre slugi i-a spus ei în taină toate cele ce se făcuseră pe cale, cum Pelaghia a luat credinţa creştinească, botezându-se de episcopul creştinesc.

Auzind aceasta maica ei, s-a făcut ca o moartă şi zăcea pe patul durerii de mâhnire mare. Apoi, venindu-şi în sine şi nezicând nimic fiicei sale, a alergat la împăratul şi a cerut să-i dea ei ostaşi, ca să-i

trimită să caute pe episcopul creştinesc, să-l prindă şi să-l aducă la judecată, pentru că a amăgit pe fiica ei. Şi împăratul i-a dat mulţime de ostaşi înarmaţi, călăreţi şi pedeştri. În acea vreme, fericita Pelaghia, văzând pe maica sa foarte mânioasă, şi-a luat pe famenii ei şi pe câteva slugi care crezuseră în Hristos şi a ieşit cu dânşii în taină din casă, trecând un râu ce se numea Kidnos, şi s-au ascuns acolo.

Iar maica ei, venind în casă cu ostaşii, n-a găsit pe Pelaghia şi, căzând într-un îndoit necaz, a trimis pretutindeni ostaşi, ca să caute pe Pelaghia şi pe episcopul Clinon. Deci s-au dus prin toate părţile de primprejur, întrebând la drumuri, căutând prin munţi şi prin cetăţi şi prin pustietăţi şi nu-i putea afla, fiind acoperiţi de dumnezeiasca sprijinire. Iar Sfânta Pelaghia şezând de cealaltă parte de râu, vedea pe ostaşii cei ce o căutau, iar ei, fiind orbiţi, nu o vedeau pe ea, nici pe cei ce erau cu dânsa. Şi a zis sfânta către slugile sale: „Vedeţi oare, că Domnul nostru iubeşte şi acoperă pe robii Săi cei ce nădăjduiesc spre Dânsul?" Deci ostaşii, căutându-i pretutindeni, s-au întors osteniţi la cea care i-a trimis, neaflând nici pe Pelaghia, nici pe episcop. Atunci maica ei mai mult s-a mâhnit şi s-a scârbit şi a rămas abia vie din acea întristare mare.

După aceea, Sfânta Pelaghia, primind sfat bun de la Duhul Sfânt şi aprinzându-se de dragostea Mirelui său cel ceresc, voia să se dea la munci pentru Dânsul. Pentru aceea s-a dus acasă la maica sa şi a început a grăi: „Pentru ce te mânii în zadar, o maică? Pentru ce nu voieşti să cunoşti adevărul? Nu te-ai ruşinat oare a trimite ostaşi spre căutarea bărbatului cel sfânt, care cinsteşte pe Dumnezeu cel Atotputernic, pe Ziditorul a toată făptura? Nu te ruşinezi tu a ridica război asupra Dumnezeului ceresc? Nu ştii că episcopul, robul Lui, de ar fi cerut de la Dânsul i-ar fi trimis numaidecât un înger al Său, care într-o clipeală a ochiului ar fi omorât toate cetele oştilor împărăteşti?"

Acestea şi mai multe grăind Sfânta Pelaghia pentru Domnul nostru Iisus Hristos, sfătuia pe maica sa să cunoască pe adevăratul Dumnezeu, dar n-a sporit întru nimic, pentru că maica sa, fiind orbită cu nebunia şi împietrită cu răutatea, nu a luat aminte la cuvintele ei cele insuflate de Dumnezeu, ci a trimis la fiul împăratului, zicându-i: „Iată, logodnica ta s-a însoţit cu Dumnezeul cel ceresc!" Auzind aceasta tânărul, s-a umplut de jale mare şi de întristare şi s-a deznădăjduit cu totul de aşteptarea sa, că se gândea cât de mult a muncit tatăl lui pe creştini şi n-a putut pe nici unul să-l plece la gândul său.

Deci şezând el tulburat şi mâhnit în palatul său, socotea în sine: „Dacă Pelaghia a crezut în Dumnezeul creştinesc şi s-a însoţit cu

Dânsul, apoi nicidecum nu va voi să se depărteze de Dânsul şi să-mi fie mie soţie. Deci, ce voi face? S-o dau la munci, nu va folosi la nimic, pentru că ştiu cu câtă bucurie creştinii pentru Dumnezeul lor se dau de bunăvoie la toate muncile şi la cea mai cumplită moarte. Astfel va face şi Pelaghia. Mai iute ar vrea să moară, decât să-mi fie soţie; iar eu mă voi umple de ruşine şi de jale mai mare. Ruşine şi ocară îmi va fi de la creştini, iar jale pentru moartea ei, că o iubesc fără măsură şi nu pot suferi văpaia dragostei ce arde în mine aprinsă. Însă ştiu ce voi face. Singur mă voi ucide pe mine, ca să nu privesc la muncile ei şi ca să nu mă muncesc mai mult de durerea inimii rănite de dragoste. Pentru că mai bine îmi este ca să mor o dată, decât în toate zilele să fiu trecut cu vederea şi să fiu urât de aceea, cu a cărei dragoste sunt rănit".

Zicând acestea, şi-a scos sabia şi, dezvelindu-şi pieptul, l-a rezemat de vârful sabiei cel ascuţit şi a zis, plângând: „Amar de ceasul în care ochii mei au văzut acea frumuseţe, de care nu mă îndulcesc, nici nu mă satur de ea. Dar iată că îndată mă voi izbăvi de tot necazul". Zicând acestea, s-a înjunghiat cu sabia şi îndată a murit.

De o moarte ca aceasta a fiului împăratului înştiinţându-se mama Pelaghiei, s-a înspăimântat, temându-se de împăratul Diocleţian, ca să nu o piardă pe ea cu toată casa şi cu tot neamul ei, drept răzbunare pentru moartea fiului său. Deci singură a legat pe fiica sa şi a dus-o la împărat, punând asupra ei pricina morţii fiului lui şi dând-o pe ea spre pedeapsă. Iar Diocleţian, căutând spre ele, a zis cu jale: „Ce ai făcut voi acum? Ai omorât pe fiul meu". Şi a zis mama: „Iată, o, împărate, ţi-am adus-o pe aceasta, care este pricina morţii fiului tău, pe aceasta să o pedepseşti şi să răzbuni moartea fiului tău!"

Iar Diocleţian văzând frumuseţea cea negrăită a Pelaghiei, căci era mai frumoasă decât toate femeile şi însoţitoarele lui – o frumuseţe pe care niciodată n-o văzuse –, s-a mutat spre alt gând, dar nu de răzbunare, ci de desfrânare, şi căuta cum ar întoarce-o pe ea de la Hristos şi s-o ia de femeie pentru el. Şi îndată a poruncit ca să aducă mulţime de aur şi pietre scumpe înaintea fecioarei, vrând să amăgească cu acelea pe mireasa lui Hristos. Apoi mamei ei dându-i libertate şi o sută de talanţi, a slobozit-o, iar ea s-a dus la casa sa, bucurându-se cu bucurie diavolească. Deci Sfânta Pelaghia a rămas în palatele împărăteşti, păzită fiind cu cinste de slujnicele împărăteşti.

Iar a doua zi a poruncit împăratul să aducă cu cinste pe sfânta fecioară înaintea lui, iar el şedea cu tot sfatul său de ostaşi întru slava sa. Şi a început înaintea tuturor a grăi către fecioară: „Un lucru poftesc de la tine: să te lepezi de Hristos şi eu te voi lua de soţie şi

vei fi cea dintâi în casa mea. Voi pune pe capul tău coroana împărătească şi vom stăpâni împreună toată împărăţia mea şi de voi avea fiu din tine, acela, după mine, va şedea la scaunul meu, împărăţind toată lumea".

Iar Sfânta Pelaghia, umplându-se de dumnezeiască râvnă, a răspuns fără frică: „Ai înnebunit, o, împărate, de vorbeşti unele ca acestea către mine? Să ştii cu adevărat că nu voi face voia ta, fiindu-mi greaţă de nunta ta cea urâtă, pentru că am mire pe Hristos, Împăratul cel ceresc. Nici cununa ta împărătească cea deşartă şi de puţină vreme nu doresc; căci îmi sunt gătite trei cununi nestricăcioase la Dumnezeul meu în cerească împărăţie: cea dintâi pentru credinţă, că am crezut cu toată inima în adevăratul Dumnezeu; a doua pentru curăţie, că mi-am logodit Lui fecioria mea neîntinată; iar a treia cunună, pentru mucenicie, că voiesc să pătimesc toate muncile pentru Dânsul şi să-mi pun sufletul meu pentru dragostea Lui cea dumnezeiască".

Auzind Diocleţian aceste cuvinte îndrăzneţe, s-a umplut de mânie şi îndată a poruncit să ardă un bou de aramă, vrând ca aşa să înfricoşeze pe fecioară. Iar după ce a ars boul, încât scotea scântei ca un cărbune aprins, a dus spre el pe sfânta fecioară. Iar între oamenii care priveau la acea privelişte, erau mulţi creştini şi preoţi tăinuiţi. Aceia, văzând pe fecioară dusă la mucenicie, se rugau pentru ea în taină lui Dumnezeu, ca s-o întărească cu puterea Sa. Deci împăratul şi boierii, cu toţii sfătuiau pe sfânta fecioară, cu îmbunări şi cu certări, ca să facă voia împăratului, însă după ce fecioara a rămas neclintită ca un stâlp în hotărârea sa, atunci împăratul a poruncit ca s-o dezbrace de toate hainele şi s-o pună pe ea goală înaintea lui.

Şi văzând sfânta pe cei ce voiau s-o dezbrace, a strigat cu glas mare către Diocleţian: „Adu-ţi aminte, o, împărate, de femeile şi de însoţitoarele tale, căci şi eu port acelaşi trup ca şi acelea". Însă împăratul, fiind plin de pofta cea necurată şi vrând prin vedere să-şi sature ochii cei desfrânaţi de goliciunea feciorească, a poruncit ca s-o dezbrace mai degrabă. Iar ea, neaşteptând să fie dezbrăcată de mâinile celor necuraţi, însemnându-se cu semnul Sfintei Cruci, îndată s-a dezbrăcat singură de toată îmbrăcămintea sa şi a aruncat-o înaintea feţii împăratului şi stătea goală la privelişte îngerilor şi a oamenilor, împodobindu-se cu ruşinea cea feciorească ca şi cu o porfiră împărătească. Şi ocăra pe împăratul, zicând: „Socotesc, că tu eşti acel şarpe, care a înşelat pe Eva şi l-a îndemnat pe Cain să ucidă pe Abel. Tu eşti diavolul acela, care a cerut pe dreptul Iov de la Dumnezeu să-l ispitească, dar degrabă vei pieri cu sunet, vrăjmaş al lui Hristos, împreună cu toţi cei de un gând cu tine".

Acestea zicând, şi-a făcut iarăşi semnul Sfintei Cruci şi a alergat singură la boul cel înroşit, neaşteptând până ce o vor arunca pe ea. Iar când s-a apucat cu mâinile de boul acela, îndată cinstitele ei mâini s-au topit ca ceara de iuţimea focului, însă ea, ca şi cum n-ar fi simţit durerea, şi-a băgat capul în fereastra boului şi a intrat cu tot trupul înăuntru, slăvind cu glas mare pe Dumnezeu şi zicând: „Slavă Ţie Doamne, Unule născut Fiul lui Dumnezeu cel de sus, Care m-ai întărit pe mine neputincioasa la această nevoinţă şi mi-ai ajutat să biruiesc pe diavolul şi meşteşugirile lui. Ţie şi Părintelui Tău Cel fără de început, împreună cu Sfântul Duh, se cuvine slavă şi închinăciune în veci".

Astfel şi-a dat sfântul ei suflet în mâinile Celui Preacurat şi fără de moarte Mire al său şi a intrat împreună cu El în cămara cea cerească, în glasul bucuriei şi al cântării cetelor îngereşti. Iar trupul ei cel cinstit s-a topit ca untul în boul cel de aramă şi s-a revărsat ca un mir de bună mireasmă, umplându-se toată cetatea de acea negrăită bună mirosire.

Iar oasele ei cele cinstite, a poruncit păgânul împărat să le arunce afară din cetate şi le-au pus la un munte ce se numea Linaton. Şi mergând patru lei din pustie, şedeau lângă ele, păzindu-le de alte fiare şi de păsările cele mâncătoare de trupuri. Şi s-a făcut descoperire de la Dumnezeu fericitului episcop Clinon, atât despre sfârşitul Sfintei Pelaghia, cât şi de oasele ei. Deci ducându-se episcopul la muntele acela, a găsit cinstitele ei oase şi pe leii aceia şezând lângă ele. Iar după ce au văzut leii pe omul lui Dumnezeu, au mers la el şi, plecându-se înaintea lui, s-au întors în pustie.

Deci luând episcopul oasele sfintei muceniţe, le-a dus la un loc mai înalt al acelui munte şi le-a pus într-o piatră, unde mai pe urmă, pe timpul împărăţiei lui Constantin, strălucind buna credinţă pretutindeni, a făcut biserică deasupra cinstitelor moaşte ale miresei lui Hristos şi a scris numele sfintei pe acea piatră astfel: „Sfânta fecioară Pelaghia, care s-a dat pe sine lui Dumnezeu şi până în sfârşit s-a nevoit pentru adevăr, se odihneşte aici cu moaştele sale, iar sufletul ei împărăţeşte în cer, împreună cu îngerii întru slava lui Hristos".

Astfel şi-a sfârşit pătimirea Sfânta Muceniţă Pelaghia, întru Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slava, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA MAI

ZIUA A CINCEA

SFÂNTA MARE MUCENIŢĂ IRINA

În vremile acelea, când poporul trăia în întuneric şi în umbra morţii, prin închinarea la idoli păgâneşti, a început a străluci lumina sfintei credinţe prin propovăduirea apostolilor. Atunci era un împărat cu numele Liciniu, care vieţuia în cetatea ce se numea Maghedon. Acela avea împărătească de un nume cu sine, pe Licinia, care a născut o fiică şi a numit-o Penelopi. După ce a început a veni în vârstă, ca de şase ani, s-a arătat foarte frumoasă la faţă, încât pe multe fecioare le întrecea cu frumuseţea ei. Deci, tatăl ei a zidit pentru ea un stâlp, afară din cetate, departe, într-un loc frumos şi osebit, care avea diferite camere, toate împodobite cu toată bunăcuviinţa şi îndestulate cu multă bogăţie, în care toate scaunele, mesele, sfeşnicele, paturile şi vasele erau ferecate cu aur.

Pe acel stâlp a aşezat pe fiica sa, Penelopi, împreună cu treisprezece fecioare frumoase şi a adus acolo pe zeii săi de aur, ca să păzească pe fiica lui. Şi a închis-o pe ea acolo, până la vârsta cea desăvârşită, cuviincioasă nunţii, şi a pus lângă ea o cinstită bătrână, cu numele Caria, ca să-i fie învăţătoare, care şedea şi mânca împreună cu ea, fiind mai mare peste celelalte fecioare. A mai pus încă şi pe un bătrân, bărbat cinstit şi înţelept, cu numele Apelian, ca s-o înveţe carte în toate zilele. Acolo a petrecut astfel fecioara şase ani şi trei luni şi după, al doisprezecelea an al vârstei ei, tatăl ei s-a gândit s-o însoţească cu vreunul din cei mai slăviţi fii împărăteşti.

În acea vreme, fecioara şezând pe stâlpul cel înalt în camera sa, un porumbel a zburat prin fereastra de la răsărit, având în cioc o ramură de măslin, pe care lăsând-o pe masă, a zburat afară. Apoi, după un ceas, a intrat înăuntru un vultur, aducând o cunună făcută

din diferite flori, pe care lăsând-o pe masă, a zburat şi el afară. După aceea pe altă fereastră a intrat un corb, aducând în cioc un şarpe mic, pe care l-a lăsat pe masă şi a zburat afară. Iar fecioara căuta spre acelea împreună cu învăţătoarea ei şi se minunau amândouă, nepricepând ce să fie aceste semne.

Iar după ce Apelian învăţătorul s-a suit la dânsele, la vremea sa, i-au spus lui cele ce văzuseră. Iar Apelian, fiind creştin în ascuns şi mai înaintevăzător, a socotit în minte şi a zis către fecioară: „Ascultă, Penelopi, fiica împăratului, să ştii că porumbelul înseamnă obiceiul tău cel bun, adică blândeţea, alinarea şi întreaga înţelepciune feciorească; iar ramura de măslin înseamnă darul lui Dumnezeu, care se va da ţie prin Botez. Vulturul cel înalt înseamnă împărat biruitor, adică vei împărăţi peste patimi şi te vei înălţa prin gândirea ta la Dumnezeu şi vei birui pe vrăjmaşii nevăzuţi ca pe nişte păsări proaste. Iar cununa cea de flori este semn al răsplătirii, pe care, pentru nevoinţele tale, o vei lua de la împăratul Hristos în cereasca Lui împărăţie, unde ţi se găteşte cununa nestricăcioasă a slavei celei veşnice. Iar corbul cu şarpele înseamnă vrăjmaşul diavol, care vrea să aducă asupra ta scârbă, mâhnire şi izgonire, ca un balaur cumplit. Deci să ştii, o, fecioară, că Împăratul cel mare, Care stăpâneşte cerul şi pământul, vrea să te logodească, spre a-i fi mireasă Lui, şi ai să suferi pentru Dânsul multe ispite".

Auzind fecioara o tâlcuire ca aceasta, a pus la inimă cuvintele lui Apelian şi a început cu dorinţă dumnezeiască a se bucura în inima ei. Iar a doua zi s-a suit la dânsa pe stâlp tatăl ei, împăratul Liciniu, cu împărăteasa şi cu boierii, vrând s-o vadă şi s-o sfătuiască pentru nuntă. Şi văzând faţa ei strălucind ca raza luminii soarelui, s-a bucurat şi a zis către dânsa: „Iată, iubita mea fiică, ai ajuns acum la vremea nunţii. Deci spune-mi, care fiu de împărat îţi este plăcut, ca să te logodesc cu dânsul?" Şi-i spuneau ei despre mulţi fii ai împăraţilor celor dimprejur. Atunci ea a zis către dânsul: „Tată, dă-mi şapte zile să mă gândesc şi după aceea îţi voi răspunde".

Iar tatăl crezând cuvintele ei, s-a dus acasă. Atunci Penelopi, apropiindu-se de idoli, le-a zis: „De sunteţi zei, ascultaţi-mă pe mine. Tatăl meu vrea să mă logodească, iar eu aş fi voit să petrec întru feciorie, pentru că grijile vieţii sunt piedică pentru slava lui Dumnezeu. Deci spuneţi-mi, oare să merg după bărbat sau nu?"

Idolii cei muţi tăceau, fiind fără de suflet. Deci, scuipându-i, fecioara s-a întors spre răsărit şi, căutând spre cer, a zis: „Dacă Tu eşti Dumnezeul cel adevărat, pe care galileenii te propovăduiesc, mă

rog Ţie, arată-mi, este bine să-mi iau bărbat sau să petrec totdeauna în feciorie?"

Şi fiind seară, a adormit şi a văzut în vedenie pe îngerul lui Dumnezeu, grăind către dânsa: „Penelopi, de acum nu te vei mai numi aşa, ci Irina, şi vei fi multora scăpare şi paşnică adăpostire; şi prin tine multe suflete omeneşti se vor mântui, întorcându-se la Dumnezeu. Numele tău va fi mare şi minunat în toată lumea, iar ceea ce ţi-a spus bătrânul Apelian de păsările văzute este adevărat, că Duhul lui Dumnezeu a grăit prin gura sa. Iată, va veni la tine în această noapte omul lui Dumnezeu, Timotei, cel ce de la Sfântul Pavel, Apostolul lui Hristos, a luat învăţătură şi preoţie şi poartă scrisorile lui. Acela te va boteza şi te va învăţa ce vei face". Zicând îngerul acestea, s-a făcut nevăzut.

Iar fecioara venindu-şi în sine, s-a umplut de bucurie şi aştepta venirea preotului. Şi după puţină vreme a venit la stâlpul acela omul lui Dumnezeu, Timotei, povăţuit fiind de îngeri şi, suindu-se pe acel stâlp, a fost primit cu bucurie de fecioară. Astfel, şezând el, o învăţa pe ea, pe povăţuitoarea ei şi pe toate slugile ei, care-l ascultau cu plăcere. Iar după ce a învăţat-o din destul despre adevăratul Dumnezeu, Iisus Hristos şi despre sfânta credinţă cea întru Dânsul şi despre tainele creştineşti, a botezat-o în numele Tatălui, al Fiului şi al Sfântului Duh şi i-a pus numele Irina, în loc de Penelopi.

Asemenea a botezat pe Caria, învăţătoarea ei, şi pe toate celelalte slugi; iar pe Irina a făcut-o mireasa lui Hristos, ca să-şi păzească fecioria neîntinată până la sfârşitul său. Şi a întărit-o pe ea să fie vitează întru nevoinţa cea pătimitoare, în care avea să intre pentru Domnul său Iisus Hristos, adevăratul Dumnezeu, Mirele cel fără de moarte. Iar după ce a învăţat-o din destul, a binecuvântat-o pe ea şi pe cele ce erau cu dânsa şi, dându-le scrisorile apostoleşti şi încredinţându-le darului lui Dumnezeu, s-a dus la locul său.

Iar fericita Irina împreună cu acele fecioare, ziua şi noaptea lăudau şi mulţumeau lui Dumnezeu şi se învăţau neîncetat de dânsa scrisorile apostoleşti. Şi luând pe zeii părinteşti cei de aur, i-a aruncat pe câte unul jos, zicând către dânşii: „De sunteţi zei, mântuiţi-vă singuri!" Şi căzând idolii de la o aşa înălţime pe pământ, se sfărâmau şi se risipeau ca praful; iar Sfânta batjocorea neputinţa lor şi se bucura întru Domnul său Iisus Hristos, adevăratul Dumnezeu.

Iar după ce au trecut cele şapte zile, tatăl şi mama ei împreună cu boierii s-au suit pe stâlp la ea şi i-au zis de nuntă. Iar ea le-a răspuns: „Cu adevărat să ştiţi că eu sunt roaba lui Hristos, în Care am crezut. Pe Acela L-am iubit, pentru că este Împărat ceresc şi veşnic, şi Aceluia m-am făcut mireasă, ca unui Mire curat, nestricăcios şi fără de moarte; iar alt bărbat nu voiesc să cunosc, nici nu mă voi închina altui dumnezeu, pentru că nu este alt dumnezeu afară de Acela. Nu vedeţi oare pierzania zeilor voştri, care, căzând la pământ prin fereastră, nu au putut să-şi ajute lor? Apoi cum vor fi ajutători vouă? Deşartă este nădejdea voastră, pe care o aveţi spre dânşii şi deşartă este osteneala şi cheltuiala voastră la idoli, pentru că aurul şi argintul se cădea a-l împărţi celor ce au trebuinţă: săracilor, sărmanilor şi văduvelor. Iar voi, chemând lucrători, vă făuriţi zei fără de suflet şi aţi lipsit pe săraci de trebuinţele lor şi v-aţi făcut vrăjmaşi Dumnezeului Celui viu şi slugi ai diavolilor.

Până când vă veţi zbate ca o juncă neînvăţată, înjugată la jug? Cunoaşteţi pe adevăratul Dumnezeu şi înţelegeţi pe Cel ce poate a omorî şi a învia. Şi când va străluci lumina lui Dumnezeu în inimile voastre, atunci va fugi de la voi diavolul, care trage pe oameni din lumină la întuneric şi îi scoate din cetatea lui Dumnezeu la pierzare şi îi mută din cei de-a dreapta la cei de-a stânga. Deci voi mai întâi sârguiţi-vă să fugiţi de dânsul, că amar este şi cumplit. Acela este satana, cel ce acoperă ochii inimilor voastre, ca să nu cunoaşteţi adevărul.

Mai ales către tine, o, părinte, îmi este îndreptat cuvântul, ca să cunoşti pe Dumnezeu cel ce a alcătuit toate cu cuvântul. Tu, când ai voit să zideşti acest stâlp pentru mine, ai pus la lucru mulţi oameni, căci erau trei mii şi cinci sute de lucrători şi trei sute de conducători, şi abia în nouă luni au putut săvârşi această zidire. Iar Dumnezeul tuturor veacurilor, cu un cuvânt al Său a făcut cerul, soarele, luna şi stelele, lumina şi întunericul, şi a numit lumina ziuă, iar întunericul l-a numit noapte. A întemeiat greutatea pământului pe nimic, iar apelor le-a poruncit să curgă spre slujba noastră şi multe feluri de copaci a crescut. A aşezat vremile, anii şi lunile şi a făcut fiarele şi dobitoacele pământului, păsările cerului şi peştii în ape, iar la sfârşit a făcut pe om, cu preacuratele Sale mâini, luând ţărână din pământ şi l-a pus pe el stăpân a toată lumea, pe toate supunându-le sub picioarele lui. Toate acelea în şase zile le-a săvârşit Dumnezeu, prin Cuvântul Său, Care este Unul născut, Fiul Iisus Hristos, Care fără de maică dintr-Însul S-a născut mai înainte de toţi vecii, Cel de o fiinţă şi de un ipostas cu Dânsul, Care în anii cei mai de pe urmă S-a întrupat fără de tată şi S-a născut din Curata şi pururea Fecioară, cu lucrarea Sfântului Duh, şi cu oamenii a petrecut şi minuni fără de număr a făcut. Orbilor le-a dat vedere, pe cei bolnavi i-a curăţit, pe cei slăbănogi i-a ridicat şi pe morţi i-a înviat.

Pe Acesta iudeii L-au răstignit din zavistie, singur voind a pătimi astfel pentru mântuirea noastră. Dar după moartea şi după îngroparea Sa, a înviat a treia zi, cu puterea dumnezeirii Sale, şi S-a înălţat la cer şi a şezut de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl, trimiţând Duhul Sfânt la sfinţii Săi ucenici. Pe aceia i-a trimis în toată lumea, ca să lumineze pe cei întunecaţi, să întoarcă pe cei rătăciţi şi să mântuiască pe cei pierduţi; pentru că voieşte ca toţi să se mântuiască şi nu va lipsi mila Lui spre neamul omenesc până în veac".

Acestea grăindu-le sfânta, toţi o ascultau cu dulceaţă; apoi luând împăratul şi împărăteasa pe iubita lor fiică, au adus-o în cetate. Şi au ieşit întru întâmpinarea fiicei împăratului toate fetele cetăţii şi, dănţuind, i se închinau ei. Şi tot poporul, alergând la locuri înalte, suindu-se pe ziduri şi pe case, îi cânta laude, fericind pe Penelopi, fecioara cea frumoasă. Deci când s-a apropiat Sfânta Irina de palatele împărăteşti, a văzut pe diavolul, care striga către dânsa: „Nimic nu-ţi este ţie şi mie de obşte în cetatea aceasta, fecioară; du-te de la cetatea noastră, căci aici nu vieţuieşte nimeni din creştini". Iar sfânta i-a zis: „În numele lui Iisus Hristos îţi poruncesc ţie, ca să-mi spui cine eşti tu!" Iar el a zis: „Eu sunt demonul care petrec în idolul Apolon, învăţătorul desfrânării şi al preadesfrânării, ajutătorul vrăjitorilor, povăţuitorul tâlharilor, prieten al desfrânaţilor, făcător de glume al beţivilor, cel ce mă bucur de vărsările de sânge şi sunt povăţuitor a toată nedreptatea şi minciuna şi tată a toată răutatea. Eu îţi zic să pleci din cetatea noastră, ca să nu pornesc asupra ta pe tatăl tău, aprinzându-l pe dânsul cu mânie spre a te ucide". Acel glas al demonului mulţi l-au auzit, iar pe el nu l-au văzut. Deci, fericita fecioară l-a certat pe el, zicându-i: „Eu îţi poruncesc ţie: În numele lui Iisus Hristos, să ieşi din cetatea aceasta!" Şi cutremurându-se demonul, s-a făcut nevăzut.

După aceasta diavolul a răzvrătit inima împăratului şi l-a pornit pe el cu mânie şi cu iuţime asupra fiicei sale şi, chemând pe împărăteasă, i-a zis: „Ce am făcut, căci fiica noastră este amăgită? O, de n-aş fi zidit turnul acela; căci, vrând să păzesc pe fiica mea, am pierdut-o şi m-am lipsit de nădejdea mea". Iar împărăteasa a zis către dânsul: „Neînţelepte cuvinte grăieşti tu; căci cu ce s-a înşelat fiica noastră? Şi ce răutate vezi într-însa?" Împăratul a răspuns: „Crede în Hristos şi de zei se leapădă". Zis-a împărăteasa: „Zeii cei ce n-au făcut cerul şi pământul să piară; iar fiica mea s-a învrednicit slavei împăratului Hristos, Cel ce a chemat-o la viaţa veşnică".

Atunci împăratul, mâniindu-se, a poruncit să dea afară din palat pe împărăteasă, iar una din slujnice, alergând, a spus fecioarei Irina.

Iar ea, sculându-se, a mers şi a stat înaintea tatălui său. Iar dacă a văzut-o pe ea împăratul, s-a plecat în jos, căci era sfâşiat de mânie în inima sa, fiind pornit de diavolul. Şi a zis Sfânta Irina către tatăl său: „Pentru ce este întristată faţa ta, o, tată? Împărăţia ta este în pace, război nu ai înaintea ta; eu, fiica ta, am venit la tine. Deci, de unde este asupra ta această mâhnire?" Iar împăratul i-a răspuns: „Mai bine mi-ar fi fost mie de nu te-aş fi născut, pentru că pentru tine am făcut acel prealuminat stâlp; iar pe zeii mei cei de aur i-am pus ca să te păzească. Asemenea am pus mese, paturi şi scaune împodobite cu aur, iar tu mi-ai răsplătit cu rele în loc de bune".

Iar ea a zis: „Spune-mi, tată, ce rău ţi-am făcut eu?" Şi a zis împăratul: „Oare nu puţin rău este acesta, că numeşti pe Hristos Dumnezeu, iar de zeii mei te lepezi?" Zis-a sfânta: „Nimic n-am făcut rău, tată, căutând spre Hristos, adevăratul Dumnezeu şi punându-mi nădejdea spre El, iar nu spre idolii tăi". Atunci împăratul a zis cu glas groaznic: „Penelopi, jertfeşte zeilor!" Răspuns-a sfânta: „Nu-mi întoarce numele meu, că nu sunt Penelopi, ci mă numesc Irina; căci acest nume mi s-a pus mie de înger în vedenie şi de preot, prin Sfântul Botez". Iarăşi i-a zis împăratul cu mânie: „Rod străin, iar nu al meu, jertfeşte zeilor!" A răspuns Sfânta Irina: „Nu voi jertfi diavolilor celor ce te pornesc pe tine la mânie şi care sunt pricinuitori ai focului veşnic, cel pregătit păgânilor".

Iar împăratul s-a tulburat de mânie mare şi a poruncit s-o arunce legată sub nişte cai sălbatici, ca s-o calce cu picioarele. Şi fecioara fiind aruncată, a mers împăratul singur la cai, vrând să-i vadă moartea ei. Dar iată un cal mai sălbatic, dezlegându-se din legături, deodată s-a repezit asupra împăratului şi, apucându-i cu dinţii mâna cea dreaptă, i-a smuls-o din umăr şi sfâşiindu-l, l-a omorât, iar după aceea a stat blând la locul lui. Asemenea s-au făcut blânzi ca mieii şi ceilalţi cai, fără a vătăma pe Sfânta Irina.

Iar calul care omorâse pe împărat, luând glas omenesc, din porunca lui Dumnezeu, fericea pe sfânta muceniţă, astfel: „Fericită eşti tu, porumbiţa lui Hristos, care ai călcat pe vrăjmaşul şarpe. Tu eşti minunată pe pământ, la ceruri vei fi cinstită cu dragoste; tu te vei număra cu dreptii. Lumina cea veşnică şi cămara Mirelui Celui fără de moarte te aşteaptă pe tine ca pe o fecioară înţeleaptă şi vitează, căci deşi eşti femeie cu trupul, dar cu duhul arăţi lupta cea bună".

Şi dezlegându-se din legături, Sfânta Irina a înviat cu rugăciunea pe tatăl său cel mort şi a tămăduit mâna lui. Atunci împăratul, împărăteasa şi toată casa lor şi mult popor, ca la trei mii, au crezut în Hristos. Şi nu după multă vreme, împăratul, lăsându-şi

împărăţia ca să poată sluji mai liber lui Hristos, s-a aşezat cu soţia şi cu casnicii săi în acel turn, pe care l-a zidit pentru fiica sa. Iar Sfânta Irina a rămas în cetate, învăţând poporul şi aducând pe mulţi la Hristos Dumnezeu, petrecând în casa celui dintâi învăţător al său, bătrânul Apelian.

După acestea a luat împărăţia cetăţii Maghedonului alt împărat, cu numele Sedechie. Acela, înştiinţându-se despre Sfânta Irina, a chemat pe bătrânul Apelian şi l-a întrebat: „La tine este fecioara, fiica împăratului?" Răspuns-a Apelian: „La mine este, împărate". Împăratul a zis: „Nu ştii ce gândeşte ea?" Răspuns-a bătrânul: „Gândul ei este ca şi al meu şi al tuturor celor ce ştiu pe Dumnezeu Cel adevărat. În toate zilele posteşte până seara, iar seara mănâncă o bucată mică de pâine şi bea un pahar de apă. Altă masă nu ştie. Pat nu are, ci se odihneşte puţin pe pământ, ziua şi noaptea petrecând în rugăciuni către Dumnezeu şi îndestulându-se cu citirea dumnezeieştilor cărţi".

Auzind împăratul acestea s-a minunat şi, trimiţând pe eparhul său, a adus-o la sine cu cinste. Şi venind fecioara la el, i-a zis: „Bucură-te, împărate!" Răspuns-a împăratul: „Bucură-te şi tu, fiică luminată". Zis-a fecioara: „Pentru ce m-ai chemat?" Împăratul a răspuns: „Să şedem şi să vorbim cele de pace şi de dragoste". Fecioara a zis: „Eu citesc în Sfânta Scriptură că: *În adunarea deşertăciunilor nu voi şedea şi cu călcătorii de lege nu voi umbla*".

A zis împăratul: „Dar oare noi suntem călcători de lege?" Sfânta a răspuns: „Tot păgânul, care nu ştie pe adevăratul Dumnezeu şi se închină idolilor, este călcător de lege". Zis-a împăratul: „Mă sileşti să te muncesc fără voia mea, necruţându-te pe tine, care eşti fiica împăratului". Sfânta Irina a răspuns: „Apoi pentru ce mai zăboveşti, îndeletnicindu-te cu vorba? Ci începe a mă munci, căci sunt gata la toate muncile pentru Dumnezeul meu". Împăratul a zis: „Fecioară, lasă toată bârfirea şi jertfeşte zeilor". Sfânta a răspuns: „În zadar te mânii, împărate, întărâtat fiind de satana. Să ştii cu adevărat că nu voi sluji diavolului, nici nu-mi voi cruţa trupul meu pentru Hristos Domnul meu!"

Iar împăratul, umplându-se de mânie, s-a sfătuit cu eparhul cum ar putea s-o omoare. Deci mai întâi săpând o groapă adâncă şi umplând-o de şerpi, de vipere, de vasilişti şi de tot felul de târâtoare, a aruncat pe sfânta fecioară acolo, unde a petrecut zece zile vie şi sănătoasă, pentru că îngerul Domnului s-a pogorât cu ea în groapă şi a păzit-o nevătămată, iar târâtoarele toate au murit.

Şi înştiinţându-se împăratul că muceniţa este vie în groapă, s-a minunat şi i se părea că sfânta a fermecat şi a omorât cu vrăji pe acei şerpi. Deci poruncind s-o scoată din groapă, a şezut la judecată şi a zis către dânsa: „Jertfeşte zeilor care te-au cruţat, pentru că au omorât şerpii, iar pe tine te-au păzit vie, ca să cunoşti puterea şi bunătatea lor şi să te închini lor". Sfânta a răspuns: „O, nebunule, şi amăgitule de satana, cel călcat de mine, crezi că zeii cei de lemn sau de piatră pot să omoare şerpii? Ci tu degrabă vei cădea în groapa cea de dedesubt a iadului, împreună cu zeii tăi, cărora le slujeşti, şi te vei afunda în întunericul cel mai dinafară, cel pregătit ţie şi diavolului, unde va fi plânsul şi scrâşnirea dinţilor". Iar împăratul, suflând cu mânie, a chemat un lucrător de lemn, şi a poruncit s-o taie cu un fierăstrău de fier.

Deci, după ce au legat-o de un lemn s-o taie, fierăstrăul nu se atingea de trupul ei cel fecioresc, ci se îndoia ca de o piatră, apoi s-a frânt prin mijloc. Şi au adus alt fierăstrău, dar şi acela s-a frânt; iar cei ce tăiau, căzând singuri pe frânturile fierăstrăului, s-au tăiat şi au murit. După aceea, împăratul a poruncit să aducă al treilea ferăstrău, mai ascuţit şi mai tare, şi să taie pe fecioară peste coapsele ei. Deci, legând-o, au pus-o la pământ pe spate, punându-i o piatră mare pe piept, şi au început a-i tăia sfântul ei trup cu fierăstrăul; iar împăratul a râs şi a zis către muceniţă: „Unde este Dumnezeul tău? Să vină acum şi să-ţi ajute, dacă este putere într-Însul".

Zicând împăratul acestea, deodată s-au făcut fulgere şi tunete înfricoşate şi tulburare în văzduh; iar slujitorii care o tăiau cu fierăstrăul au murit. Şi îndată împăratul a fugit de frică în palat, iar poporul s-a pornit pe fugă şi s-a vărsat ploaie mare ca un râu, cu grindină cumplită, şi mulţi dintre oameni au căzut morţi, fiind ucişi de fulger, de tunet şi de grindină. În acel timp îngerul Domnului, pogorându-se, a prăvălit piatra aceea de pe pieptul sfintei, i-a tămăduit rana şi a ridicat-o sănătoasă. Această minune văzând-o poporul, opt mii de oameni au crezut în Hristos.

După aceea, împăratul, iarăşi fiind pornit de diavolul, a prins pe sfânta şi s-a sfătuit cu eparhul cum s-o piardă. Deci au hotărât s-o omoare astfel: au legat-o de roata morii ca, întorcându-se roata, s-o sfărâme. Dar după ce au dat drumul apei sub roată, apa s-a oprit ca împietrită şi n-a curs nici o picătură, rămânând sfânta fără de vătămare. Iar împăratul cu boierii lui strigau: „O, cât de mare este puterea acestei fermecătoare! Iată, a prefăcut firea apei într-o altă fire". Iar poporul, care privea la o minune ca aceea, s-a ridicat împotriva împăratului şi a strigat cu glas mare, ocărându-l şi

certându-l. Şi, luând pietre, a aruncat asupra lui şi l-a izgonit din cetate. Iar el, ducându-se în patria sa, a mai trăit şapte zile şi a murit acolo de necaz, de mânie şi de ruşine.

După moartea lui Sedechie, Savah, fiul lui, vrând ca să răzbune necinstea adusă tatălui său, a adunat mare putere de oaste, ca la o sută de mii, şi a mers cu război asupra cetăţii Maghedonului. Şi auzind cetăţenii că se apropie împăratul Savah, s-au temut şi au închis cetatea, zicând către Sfânta Irina: „Pentru tine pierim". Iar ea, poruncindu-le să nu se teamă, a ieşit împotriva împăratului celui ce venea, rugându-se lui Dumnezeu şi zicând: „Cel ce ai auzit oarecând pe robul Tău, Proorocul Elisei, ascultă şi rugăciunea mea, şi loveşte nevăzut oştirea aceasta ce vine să piardă cetatea; orbeşte pe vrăjmaşii tăi, ca să cunoască că tu eşti adevăratul Dumnezeu!"

Şi ascultând Domnul rugăciunea ei, îndată a lovit cu orbirea pe împărat şi pe toţi ostaşii ce erau cu dânsul. Deci înţelegând împăratul că Irina a adus aceea orbire asupra lui şi a ostaşilor săi, a trimis cu rugăciune la dânsa, zicând: „Acum cunosc că este nebiruită puterea Dumnezeului tău. Deci mă rog ţie, roagă-te lui Dumnezeu pentru mine şi pentru ostaşii mei, ca să ne dea vederea". Iar sfânta plecându-se spre milă, a făcut rugăciuni către Stăpânul tuturor şi a văzut împăratul cu toţi cei ce erau cu el. Atunci a făcut pace cu cetăţenii, grăindu-le: „Să mă aveţi pe mine împărat, precum l-aţi avut pe tatăl meu; iar eu voi ierta necinstea ce aţi făcut tatălui meu".

Şi văzând cetăţenii puterea cea mare a împăratului, au făcut pace cu dânsul şi, deschizând cetatea, i s-au închinat lui, primindu-l ca împărat al lor. Iar după ce împăratul Savah a dobândit împărăţia şi s-a întărit într-însa, s-a pornit cu mânie asupra Sfintei Irina, pentru că diavolul îl îndemna la aceasta; şi, chemând pe muceniţă la dânsul, i-a zis: „Iert cetăţii greşeala aceea; iar asupra ta mă mânii, deoarece pentru tine s-a sculat poporul asupra tatălui meu cu ură şi l-a ucis cu pietre; însă de voieşti ca să fii şi tu iertată, fă-mi voia mea, adică, să aduci jertfe zeilor". Iar sfânta a ocărât pe împărat pentru nebunia lui şi l-a pornit mai mult spre mânie. Deci a poruncit împăratul ca s-o arunce în temniţă, sfătuindu-se cu boierii cum să o muncească.

Şi şezând sfânta în temniţă şapte zile, i s-a arătat Hristos, zicându-i: „Nu te teme, fiică, că Eu, întărindu-te, sunt cu tine". După aceea, împăratul, scoţând pe muceniţă din temniţă, a poruncit ca să-i bată în tălpi piroane de fier ascuţite şi, punându-i un sac plin de nisip în spate, să o gonească până la un anumit loc, care era departe de cetate ca la cinci stadii. Deci slujitorii punând frâu în gura sfintei, au dus-o acolo, gonind-o iute ca pe un dobitoc. Iar sfânta

alerga, zicând către Dumnezeu: „Cu adevărat sunt *ca un dobitoc la Tine, Doamne. Dar eu sunt pururea cu Tine; apucatu-m-ai de mâna mea cea dreaptă, cu sfatul Tău m-ai povăţuit şi cu slavă m-ai primit*".

Şi căutând sfânta de-a dreapta sa, a văzut pe îngerii Domnului călătorind împreună cu dânsa şi s-a bucurat foarte. Şi ajungând la locul numit, când se întorceau spre cetate, slujitorii cu batjocură trăgând cu frâul pe muceniţă şi popor mult urmând, a văzut sfânta înaintea sa pe un înger bătând pământul cu toiagul şi a zis în sine: „Iată, va să fie pierzarea vrăjmaşilor lui Dumnezeu!"

Şi după ce au ajuns la locul cel bătut de înger, deodată, desfăcându-se pământul, a înghiţit pe slujitorii muncitorului, cei ce duceau pe sfânta; iar ea a rămas dezlegată de frâu, sacul i-a căzut din spinare, piroanele i-au ieşit din picioare şi, vindecându-se, umbla slăvind pe Dumnezeu. Înştiinţându-se împăratul de aceasta, a zis: „Zeii au deschis pământul şi au pierdut pe slujitori de la această fermecătoare". Însă unii se împotriveau, zicând: „Dumnezeu cel viu este cu Sfânta Muceniţă Irina!" Iar alţii batjocoreau pe sfânta fecioară.

Şi venind îngerul cel ce deschisese pământul, a ucis cu moarte năprasnică pe mulţi necredincioşi, ca la zece mii, iar cei ce rămăseseră, strigau: „Dumnezeul Irinei, miluieşte-ne pe noi, pentru că credem în Tine şi scăpăm la Tine!" Deci au crezut în acea vreme ca la treizeci de mii de suflete. Iar împăratul, necrezând, l-a lovit şi pe el îngerul lui Dumnezeu şi a pierit cu sunet, ticălosul.

Deci sfânta învăţând în cetate, făcea multe minuni cu puterea lui Hristos, pentru că nu numai îi tămăduia pe bolnavi, curăţa leproşii şi izgonea diavolii din oameni. ci şi pe un tânăr mort, ai cărui părinţi plângeau cu amar, l-a înviat cu rugăciunea şi a adus la Hristos ca la cincizeci de mii de suflete.

Apoi, cu porunca lui Dumnezeu, a venit în cetate Sfântul Timotei preotul, cel care a botezat-o pe Sfânta Irina, pe care văzându-l sfânta, s-a bucurat şi i s-a închinat. Şi luând pe acel preot şi pe tot poporul cel ce crezuse în Hristos, s-a dus la turnul unde locuia tatăl şi mama sa, slujind în linişte lui Dumnezeu şi acolo au primit Sfântul Botez toţi cei ce crezuseră în Hristos.

Şi a petrecut Sfânta Irina în cetatea Maghedonului trei ani, învăţând şi încredinţând popoarele. După aceea s-a dus la altă cetate ce se numea Calinic (sau Calipoli) unde era împărat Numerian, ruda lui Sedechie şi a lui Savah, împăraţii cei dintâi. Şi când Numerian făcea praznicul spurcatei zeiţe Artemida, aducând jertfe idolului ei, Sfânta Irina, stând în faţa lui, l-a mustrat pentru păgânătatea lui şi a

mărturisit pe Hristos adevăratul Dumnezeu. Atunci împăratul a zis către boierii săi: „Această fecioară este asemenea la faţă şi la stat cu tatăl său, Liciniu, dar fiii cei răi mâhnesc pe părinţi; pentru că după răutăţile acestei fecioare, tatăl ei cel bun s-a lipsit de împărăţie. Aceasta a fost pricinuitoare de moarte a fratelui meu, Sedechie, şi pe Savah, fiul lui, după cum am auzit, l-a omorât cu vrăjile ei. Deci, fecioara aceasta este cu adevărat pierzătoare de împăraţi".

Apoi s-a întors către sfânta şi a zis: „Ce zici, vrăjitoare, vei jertfi oare zeilor sau încă vei mai petrece în socoteala ta cea pierzătoare?" Iar sfânta, însemnându-se cu semnul Sfintei Cruci, a răspuns: „Eu voi jertfi jertfă de laudă Dumnezeului Celui de sus, iar diavolilor tăi şi idolilor celor neînsufleţiţi ai tăi, nu voi aduce jertfă. Iar cele ce le grăieşti pentru împăraţi, să ştii cu adevărat că Dumnezeul meu, Cel ce stăpâneşte viaţa şi moartea, le-a poruncit lor să moară, iar nu mie. Teme-te şi tu de Dumnezeul meu, că puţine sunt zilele tale şi degrabă te va ajunge sfârşitul tău".

Auzind împăratul acestea, s-a aprins de mânie şi, scrâşnind din dinţi, a răcnit ca un leu şi îndată a poruncit să se ardă trei boi de aramă, zicând: „Dacă într-un bou va birui puterea focului cu vrăjile, apoi să se arunce în celălalt, iar dacă şi într-acela aceeaşi va face, apoi să se arunce întru al treilea!" Şi s-a făcut aşa. După ce au ars acei boi de aramă şi i-au înroşit ca pe nişte cărbuni aprinşi, au aruncat pe sfânta într-un bou. Iar ea se ruga înăuntrul lui, strigând: „Dumnezeule, grăbeşte spre ajutorul meu, ceea ce pătimesc pentru numele Tău cel sfânt!"

Şi i s-a arătat ei îngerul Domnului, spunându-i să nu se teamă şi răcorindu-i acea văpaie. Iar poporul cârtea împotriva împăratului, zicând: „În zadar ai pierdut tinereţile cele frumoase ale fecioarei acesteia". Deci după ce s-a răcorit arama, s-a aflat sfânta vie şi sănătoasă, neavând nici o vătămare de foc. Şi a zis împăratul către cei ce stăteau de faţă: „Au nu v-am zis vouă că este fermecătoare fecioara aceasta! Oare cum a stins focul? Aruncaţi-o pe ea în celălalt bou".

Şi au aruncat pe sfânta în al doilea bou. Dar şi acela răcorindu-se, au aruncat-o în al treilea şi îndată acel bou, cu porunca Atotputernicului Dumnezeu, s-a pornit din loc, ca fiind viu, şi a umblat un sfert de stadie. Şi iarăşi s-a întors la locul său şi a crăpat; şi dintr-însul a ieşit sfânta muceniţă întreagă. Iar poporul, văzând o minune ca aceea, a strigat cu mare glas: „Mare eşti Dumnezeul Irinei, miluieşte-ne pe noi după mare mila Ta, Tu eşti Dumnezeul nostru Cel tare şi puternic, Care faci minunate şi preaslăvite minuni!"

Şi au crezut în Hristos ca la zece mii de suflete. Iar împăratul nu numai petrecea întru necredinţă, ci şi pe Dumnezeul Cel Preaînalt îl hulea şi, fiind lovit de îngerul cel nevăzut a lui Dumnezeu, s-a îmbolnăvit de moarte. Iar mai înainte de a muri, a poruncit eparhului său, Vavodon, ca în multe feluri muncind pe Irina, să o ucidă cu cumplită moarte. Şi a pierit acel ticălos împărat, iar sfânta a petrecut în cetatea aceea câteva zile, învăţând poporul credinţa cea întru Hristos şi tămăduind toate neputinţele; iar preotul Timotei, mergând acolo, a botezat pe cei ce credeau.

Iar eparhul, văzând că tot poporul cetăţii ţine cu Sfânta Irina, s-a temut să o muncească acolo, ca să nu se facă gâlceavă şi tulburare în popor pentru dânsa. Deci s-a dus într-altă cetate, care se numea a lui Constantin; iar pe muceniţă a poruncit ostaşilor să o prindă şi legată să o ducă după dânsul. Şi mergând în cetatea aceea, a şezut la judecată şi, punând pe sfânta în faţa sa, a zis către dânsa: „Oare ştii că îmi este dată mie putere asupra ta? Deci apropie-te de zeii noştri şi adu-le jertfe, ca să nu te muncesc cu cumplite munci".

Răspuns-a sfânta: „Ascultă, eparhule! Toate muncile câte vei putea să le afli, pune-le asupra mea, şi vei vedea puterea Dumnezeului meu!" Atunci eparhul a poruncit ca să aducă un grătar de fier şi, punând pe muceniţă pe grătar, s-o lege cu lanţuri de fier şi să-i pună împrejur mulţime de lemne şi să le aprindă. Iar după ce s-a aprins focul foarte, eparhul a poruncit ca să toarne peste muceniţă untdelemn, untură şi smoală. Şi astfel arzând sfânta mult timp, străluceau legăturile şi lanţurile cele de fier ca un cărbune aprins, dar ea a rămas nevătămată şi, ca în nişte rouă răcoroasă, cânta, slăvind pe Dumnezeu.

După aceea a fost dezlegată de înger din fiarele acelea şi a ieşit sănătoasă, lucru pe care văzându-l eparhul şi cei ce erau cu dânsul, s-au mirat foarte. Deci eparhul căzând la picioarele ei, i-a zis: „Roaba Dumnezeului Celui adevărat, mă rog ţie să nu mă pierzi pe mine, precum ai pierdut pe ceilalţi împăraţi; căci şi eu cred în Fiul lui Dumnezeu şi voiesc să fiu creştin". Astfel, a crezut eparhul Vavodon şi împreună cu dânsul popor mult şi a adus acolo îngerul lui Dumnezeu pe Timotei preotul, care i-a botezat pe toţi cei ce au crezut.

Şi petrecând Sfânta Irina în cetatea aceea cincizeci de zile, a ieşit de acolo şi a fost prinsă de ostaşii împăratului Savorie, care împărăţea în Mesemvria, cetate a Traciei, şi au dus-o la dânsul, căci acel împărat, auzind de cele făcute de dânsa, căuta să o prindă. Deci văzând pe sfânta, s-a umplut de mânie şi a ucis-o cu sabia. Şi a fost

îngropată afară din cetate. Deci a zis împăratul: „Lucruri înfricoşate s-au auzit despre fermecătoarea aceea; căci pe împăraţi i-a ucis cu farmecele sale, iar acum pentru ce n-a putut să mă ucidă pe mine, ci eu am ucis-o pe ea? Unde este dar Hristos, ajutorul ei? Pentru ce nu a izbăvit-o din mâinile mele?"

Astfel ocăra necredinciosul împărat puterea lui Hristos şi se lăuda, ca unul ce a biruit. Dar ce lucru nu poate să facă puterea cea mare a lui Dumnezeu? Căci în vremea morţii Sale celei de voie, care a fost ocărâtă de iudei, multe trupuri ale sfinţilor celor adormiţi le-a înviat şi ele au intrat în sfânta cetate şi s-au arătat multora. Acela oare nu putea şi pe această sfântă s-o învieze din morţi, ca să intre în Mesemvria şi să se arate împăratului? Însă, cu adevărat, puternic este Hristos, Dumnezeul nostru în cer şi pe pământ, şi toate câte le voieşte le face, fiindcă a trimis pe îngerul Său şi a sculat-o pe ea vie din groapă şi a zis către dânsa îngerul Domnului: „Măcar că ţi-ai sfârşit nevoinţa pătimirii tale şi ţi se cădea de acum să te odihneşti, pentru că fericită eşti şi desăvârşită la cer, dar ca să nu se laude păgânătatea şi fărădelegea, ca şi cum ar fi biruit puterea Dumnezeului nostru, să intri în cetate ca să te vadă pe tine vie şi să se ruşineze toţi ocărâtorii cei păgâni şi să cunoască pe Dumnezeul nostru Atotputernic! Şi nu vei mai pătimi de acum înainte nici un rău de la nimeni".

Deci sfânta a intrat în cetatea Mesemvria, ţinând o stâlpare de măslin în mâinile sale. Iar când au văzut-o cetăţenii, s-au umplut de negrăită spaimă şi de mirare şi au alergat la dânsa tot poporul, strigând cu glas mare: „Minunat este Dumnezeul Irinei şi nu este altul afară de Acela!" Şi au spus împăratului că Irina s-a sculat din morţi; iar el s-a temut foarte şi, văzând-o pe ea, a căzut la picioarele ei, zicând: „Acum am cunoscut, că mare Dumnezeu ai! Deci, mă rog ţie să petreci în cetatea noastră şi să ne faci pe noi creştini".

Iar sfânta a petrecut între dânşii şaptezeci de zile, învăţându-i sfânta credinţă şi toţi au crezut în Hristos. Deci, venind cu porunca lui Dumnezeu fericitul Timotei preotul, a botezat pe împărat şi pe tot poporul lui. După aceea s-a dus de acolo în patria sa, în cetatea Maghedonului, unde a aflat pe tatăl său adormit întru Domnul; şi a plâns pentru dânsul, rugându-se lui Dumnezeu.

Şi a petrecut oarece vreme cu maica sa şi a fost răpită de un nor, care a dus-o în Efes. Şi umblând apostoleşte prin cetate, propovăduia pe Hristos, făcând minuni prin tămăduirea a diferite neputinţe, şi pe mulţi îi întorcea de la idoli către Hristos. Iar după multă vreme, fiind trimis de Dumnezeu, a venit acolo la dânsa bătrânul Apelian, cel ce i-a fost ei altădată învăţător, şi sfânta s-a

bucurat mult. Şi după câteva zile a zis către popor: „Bucuraţi-vă, fraţii mei, şi pacea lui Iisus Hristos să fie cu voi! Mângâiaţi-vă, veseliţi-vă întru Domnul nostru şi să fiţi tari în credinţă; iar eu mă voi duce de la voi, mulţumindu-vă că m-aţi primit pe mine, cea străină. Şi să ştiţi că tot cel ce primeşte pe cel străin, prieten se face cerescului Dumnezeu". Şi cetăţenii grăiau între dânşii: „Unde se duce învăţătoarea noastră?" Unii ziceau: „Au doară vrea să se odihnească întru Domnul?" Iar alţii grăiau: „Vrednică este aceasta lui Dumnezeu şi de aceea se va lua de la ochii noştri, deoarece noi suntem păcătoşi".

Iar a doua zi, Sfânta Irina, luând pe bătrânul Apelian şi pe şase bărbaţi cucernici, s-a dus cu dânşii după cetate şi, aflând într-o piatră un mormânt nou deşert în care nimeni n-a fost pus niciodată, a intrat în acel mormânt şi a zis către Apelian şi către ceilalţi bărbaţi: „Acoperiţi-mă bine deasupra cu această piatră, ca nimeni altul să nu mă poată descoperi, până a patra zi". Şi sărutând cu cea mai de pe urmă sărutare pe Apelian şi pe bărbaţii cei ce erau cu dânsul, s-a însemnat cu semnul Sfintei Cruci şi s-a culcat; iar bărbaţii au pus piatra cea mare deasupra mormântului şi s-au întors în cetate.

Iar a patra zi, mergând la mormânt Apelian cu aceiaşi bărbaţi, n-au mai găsit trupul Sfintei Irina şi s-au gândit între dânşii, cum că a mutat-o pe ea Hristos Dumnezeu în Rai. Şi ducându-se în cetate, au spus aceasta poporului. Atunci au alergat mulţi la mormânt şi, văzându-l deşert, s-au minunat şi au slăvit pe Dumnezeu cu spaimă.

Astfel a fost viaţa şi pătimirea fecioarei Irina, cea de neam bun; în acest fel au fost nevoinţele miresei lui Hristos. După cum s-a zis, ea a stat la întrebare mai întâi înaintea tatălui său Lichinie, apoi a lui Sedechie şi a lui Sedah fiul lui; după aceea înaintea lui Numerian şi a eparhului Vavodon; iar la sfârşit, înaintea lui Savorie. Cetăţile în care a pătimit sunt acestea: Maghedonul, patria sa, Calinica sau Calipoli a lui Constantin şi Mesemvria cea din Tracia. Şi s-a odihnit întru Domnul în Efes, în cinci zile ale lunii mai şi, stând înaintea lui Hristos, se roagă pentru toată lumea.

Acestea le-a scris bătrânul Apelian, slăvind pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, pe Dumnezeu Unul în Treime, Căruia I se cuvine cinste şi închinăciune de la oameni, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Notă – Este de trebuinţă a se şti şi aceasta, cum că tatăl Sfintei Irina, împăratul Liciniu, nu a fost acel Liciniu, care mai pe urmă a fost părtaş la împărăţie cu marele Constantin, cel ce a avut de soţie pe sora lui Constantin şi

a stăpânit toate părţile răsăritului, ci altul cu acelaşi nume, care a fost mai înainte cu mulţi ani, împărat al unei cetăţi ce se numea Maghedon, care este în hotar cu Maghedonia. Precum şi Sfânta Scriptură s-a obişnuit a numi împăraţi pe stăpânitorii fiecărei cetăţi – acest lucru este arătat în cartea Facerii, în capitolul paisprezece –, nişte împăraţi ca aceştia sunt mai ales împărăţei, decât împăraţi, precum a fost şi acest Liciniu, tatăl Irinei, deoarece în prolog, este scris basilic, iar nu basileus, adică împărăţel, iar nu împărat. Iar cum că acest Liciniu este altul decât Liciniu cel care a împărăţit împreună cu Constantin, este arătat de aici, că acela avea de soţie pe sora lui Constantin, cea cu numele Constanţia, iar acesta avea pe cea de un nume cu dânsul, Licinia. Acela petrecea în cetatea Nicomidiei, iar acesta în Maghedon. Acela a pierit întru păgânătate, iar acesta s-a sfârşit cu cinste întru creştinătate. Acela a fost după trei sute de ani de la naşterea lui Hristos, iar acesta a petrecut în întâia sută de ani, aproape de zilele apostolilor, pentru că preotul Timotei, cel ce a botezat pe fiica lui, Sfânta Irina, a luat învăţătura şi preoţia de la Sfântul Apostol Pavel.

LUNA MAI

ZIUA A ŞASEA

SFÂNTUL ŞI DREPTUL IOV, MULT PĂTIMITORUL

Sfântul şi dreptul Iov se trăgea din seminţia lui Avraam, fiind fiu din fiii lui Isav, al cincilea de la Avraam, care îşi avea petrecerea sa în pământul Hus, într-una din laturile Arabiei. El era om adevărat, fără de prihană, drept şi evlavios, depărtându-se de la tot lucrul rău. Şi avea el şapte feciori şi trei fete. Dobitoace avea şapte mii de oi, trei mii de cămile, cinci sute de perechi de boi şi cinci sute de asine. Şi avea slugi foarte multe şi lucruri mari pe pământ, pentru că era bărbatul acesta de bun neam şi cu cinste mare între toţi cei ce vieţuiau la răsărit.

Şi adunându-se fiii lui unul la altul, făceau ospeţe în toate zilele, luând împreună cu ei şi pe cele trei surori ale lor, ca să mănânce şi să bea cu dânşii, căci întru atât de mare dragoste vieţuiau între ei, încât deşi petreceau în case deosebite, însă niciodată nu voiau să mănânce sau să bea unul fără de altul. Deci într-o zi ospătau toţi împreună la cel dintâi dintre fraţi, într-altă zi la următorul frate şi aşa înconjurându-i pe toţi şapte, iarăşi începeau de la cel dintâi. Iar ospeţele lor se făceau cu bună rânduială şi cu cinste, cu măsură şi cu linişte, iar nu cu beţie fără de măsură, sau cu neorânduială şi cu gâlceavă. Căci nu i-ar fi lăsat bunul şi dreptul lor tată la nişte vorbe ca acelea, ci în tot chipul i-ar fi oprit, dacă ar fi fost cu păcatul îmbuibării şi al beţiei şi cu neorânduială. Iar de vreme ce vedea obiceiul cel bun al lor şi blândeţile, nu-i oprea, ci se mângâia văzând între dânşii atât de mare dragoste, care rar se află între fraţi.

Iar după ce se sfârşeau cele şapte zile ale ospeţelor lor, Iov trimitea la dânşii, sfătuindu-i şi învăţându-i, ca fiecare să-şi cerceteze conştiinţa sa cu de-amănuntul, dacă n-a greşit ceva cu cuvântul sau cu

gândul împotriva Domnului; pentru că se temea dreptul Iov de Dumnezeu foarte mult, nu cu temerea fricii celei de rob, ci cu temerea dragostei celei de fiu; şi cu dinadinsul se păzea pe dânsul şi pe toată casa sa, ca să nu facă vreo supărare Domnului Dumnezeu. Deci îi păzea pe fiii săi întru bună învăţătură, povăţuindu-i pe dânşii la calea cea dreaptă şi la viaţa fără de prihană. Şi adeseori lua aminte spre dânşii şi îi sfătuia, ca nici cu un gând să nu greşească ceva vreunul dintre dânşii faţă de Ziditorul său. Iar el însuşi sculându-se dimineaţa, aducea pentru fiii săi jertfe după numărul lor, un viţel pentru sufletul fiecăruia, pentru greşelile lor, zicând în sine, ca „nu cumva fiii mei, întru inimile lor, să fi gândit ceva neplăcut lui Dumnezeu". Aşa făcea dreptul Iov în toate zilele.

Şi a fost ca în ziua de astăzi, îngerii lui Dumnezeu cei puşi ca să păzească neamul omenesc, au venit înaintea lui Dumnezeu, ca să-i aducă Lui rugăciunile oamenilor şi nevoile lor cele de multe feluri. Şi a venit cu dânşii şi diavolul, ispititorul şi clevetitorul oamenilor; nu că putea să stea împreună cu îngerii înaintea lui Dumnezeu la cer, de unde a fost lepădat, ci stând departe, afară din cer, înaintea ochiului Celui Atotvăzător al lui Dumnezeu. Iar Dumnezeu L-a întrebat: „De unde ai venit tu?"

Şi răspunzând diavolul către Domnul, a zis: „Înconjurând pământul şi străbătând partea cea de sub cer, am venit". Şi i-a zis lui Domnul: „Oare socotit-ai cu gândul tău de robul Meu Iov, că nu este asemenea lui cineva din oamenii cei ce sunt pe pământ, fără de prihană, drept şi credincios, depărtându-se de toate lucrurile cele rele?" Răspuns-a diavolul şi a zis înaintea Domnului: „Oare Iov în deşert cinsteşte pe Dumnezeu? Oare nu Tu ai îngrădit pe cele dinlăuntru şi pe cele din afară ale casei lui şi pe toate cele ce sunt împrejurul lui; şi lucrurile mâinilor lui le-ai binecuvântat şi dobitoacele lui le-ai înmulţit pe pământ? Dar trimite mâna Ta şi Te atinge de toate cele care le are şi să vedem dacă nu Te va blestema pe Tine în faţă!" Ca şi cum ar fi zis: „Vei vedea că nu cu adevărat, ci cu făţărnicie îţi slujeşte Ţie, şi te binecuvântează dinafară, iar nu dinăuntrul inimii!"

Atunci Domnul a zis diavolului: „Toate câte sunt ale lui, le dau în mâinile tale; dar de el să nu te atingi!" Şi a ieşit diavolul de la faţa Domnului. Şi a fost că în ziua aceea, fiii lui Iov şi fetele lui mâncau şi beau vin în casa fratelui lor celui mai mare. Şi iată, un vestitor a venit la Iov şi i-a spus: „Perechile de boi arau şi asinele păşteau aproape de dânşii; şi venind prădătorii, le-au robit pe ele, iar pe slugi le-au omorât cu sabia; iar eu am rămas singur şi am venit ca să-ţi

spun ţie". Şi încă grăind acesta, a venit alt vestitor şi a zis către Iov: „Foc a căzut din cer pe pământ şi a ars oile, asemenea şi pe păstori i-a mistuit, iar eu am rămas singur şi am venit să-ţi spun ţie". Încă grăind acesta, alt vestitor a venit la Iov şi a zis către el: „Haldeii, făcând trei tabere, au năvălit asupra noastră şi au înconjurat cămilele şi le-au robit, şi slugile le-au ucis cu sabia; iar eu am rămas singur şi am venit să-ţi spun". Şi încă şi acesta grăind, alt vestitor a venit, grăind către Iov: „Feciorii tăi şi fetele, mâncând şi bând la fratele lor cel mai mare, deodată a năvălit dinspre pustie un vânt mare cu vifor şi s-a atins de cele patru unghiuri ale casei şi a căzut casa peste copiii tăi şi au murit; iar eu am rămas singur şi am venit ca să-ţi spun ţie".

Aceasta auzind-o Iov, s-a sculat şi şi-a rupt hainele sale, şi-a tuns perii capului, a presărat cu ţărână capul său şi, căzând cu faţa la pământ, s-a închinat Domnului şi a zis: „Gol am ieşit din pântecele maicii mele, gol mă voi duce; Domnul a dat, Domnul a şi luat! Precum a voit Domnul, aşa a şi făcut. Fie numele Domnului binecuvântat în veci!" Întru toate acestea câte i s-au întâmplat, Iov n-a greşit înaintea Domnului nici cu inima, nici cu gura; pentru că n-a zis nimic fără de minte împotriva Domnului.

Şi a fost ca în ziua aceasta, îngerii lui Dumnezeu au venit ca să stea înaintea Domnului şi a venit şi diavolul. Şi a zis Domnul către diavol: „De unde ai venit tu?" Iar el a zis: „Străbătând partea cea de sub cer şi înconjurând tot pământul am venit". Atunci Domnul a zis către dânsul: „Oare gândit-ai la robul Meu Iov? Că nu este nici un om ca acesta din cei de pe pământ, care i-ar fi lui asemenea: fără de prihană, drept, binecredincios, ferindu-se de tot răul şi încă şi de nerăutate ţinându-se. Iar tu în zadar i-ai cerut averile, slugile şi fiii lui, ca să le pierzi".

Şi răspunzând diavolul, a zis către Domnul: „Piele pentru piele; şi toate câte le are omul, le va da pentru sufletul său! Deci nu aşa! Ci trimite mâna Ta şi Te atinge de trupul şi de oasele lui; atunci vei vedea, de nu Te va blestema în faţă!" Iar Domnul a zis către diavol: „Iată, ţi-l dau ţie, dar să nu te atingi de sufletul lui".

Şi a ieşit diavolul de la faţa Domnului, şi l-a lovit pe Iov cu bube cumplite, de la cap până la picioare. Şi a luat Iov un hârb, ca să-şi radă bubele lui; şi şedea în gunoi, afară din cetate. Şi vreme multă trecând, a zis către el femeia lui, grăind: „Până când vei răbda, zicând: «Iată voi mai îngădui puţină vreme, aşteptând nădejdea mântuirii mele». Că iată s-a pierdut de pe pământ pomenirea ta şi fiii tăi şi fetele tale, durerile şi ostenelile pântecelui meu, pe care în zadar i-am născut cu chinuire. Şi tu însuţi şezi în gunoi şi în viermi, stând

afară fără acoperământ; şi eu rătăcesc slujind şi trecând din loc în loc, şi înconjurând din casă în casă, aşteptând apusul soarelui, ca să mă odihnesc de ostenelile mele şi de durerile ce mă cuprind acum. Ci zi vreun cuvânt de hulă către Domnul şi mori".

Iar el căutând spre dânsa, a zis: „Pentru ce ai grăit aşa, ca o femeie din cele nebune? Dacă am luat pe cele bune din mâna Domnului, oare pe cele rele să nu le suferim?" Şi întru toate acestea ce i s-au întâmplat lui, întru nimic n-a greşit Iov înaintea Domnului, nici nu a grăit cu gura ceva fără de minte către Dumnezeu.

Şi auzind cei trei prieteni ai lui de toate răutăţile care au venit asupra lui, au mers la dânsul fiecare din ţara sa: Elifaz, împăratul Temanului, Bildad, stăpânitorul Savheilor, şi Ţofar, împăratul Mineilor. Ei se sfătuiseră între dânşii, ca să-l cerceteze pe Iov şi să-l mângâie. Şi văzându-l de departe, nu l-au cunoscut şi au strigat cu glas mare şi au plâns, rupându-şi hainele şi presărându-şi cu ţărână capetele lor. Ei au stat la dânsul şapte zile şi şapte nopţi şi nimeni dintre dânşii n-a vorbit către dânsul vreun cuvânt, pentru că vedeau că rănile lui erau cumplite şi foarte mari. Asemenea şi fraţii lui, şi surorile, şi toţi câţi îl ştiau pe el, auzind de toate cele ce i se întâmplaseră, mergeau la el şi se mirau de toate cele ce le adusese Dumnezeu asupra lui. Şi mâncând şi bând la dânsul, l-au mângâiat pe el şi i-au dat fiecare câte un miel şi câte patru drahme de aur.

După aceea l-a vindecat Domnul de bube şi a binecuvântat pe cele de pe urmă ale lui Iov, mai mult decât pe cele dintâi; şi erau dobitoacele lui paisprezece mii de oi, şase mii de cămile, o mie de perechi de boi şi o mie asine de herghelie. Şi i s-au născut lui iarăşi şapte fii şi trei fete, precum avea şi mai înainte. Deci Domnul a îndoit dobitoacele lui Iov, iar copiii nu i-a îndoit, ca să nu socotească cineva, cum că copiii lui cei dintâi au pierit ca şi dobitoacele; pentru că dobitoacele au pierit cu totul, iar copiii cei morţi n-au pierit, ci se vor afla la învierea dreptilor. Şi erau fetele lui atât de frumoase, încât nu se aflau sub cer alte fecioare asemenea la frumuseţe cu fetele lui Iov. Şi le-a dat fetelor moştenire între fraţii lor. Şi a trăit Iov după rănile acelea 170 de ani, iar de toţi anii a trăit 248, văzând pe fiii fiilor săi, până la a patra seminţie; şi s-a sfârşit întru adânci bătrâneţi, plin de zile. Iar acum petrece în viaţa cea neîmbătrânitoare unde anii nu se împuţinează, în Împărăţia Tatălui, a Fiului şi a Sfântului Duh, a Unuia Dumnezeu în Treime, Căruia se cuvine slava, cinstea şi închinăciunea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MUCENIC VARVAR, OSTAŞUL ŞI CEI ÎMPREUNĂ CU EL

Pe când urâtorul de Dumnezeu, împăratul Iulian Paravatul, avea război cu un popor ce se numea franchi, a trimis împotriva lor pe voievodul Vach, în a cărui armată era un ostaş viteaz cu numele Varvar, cu credinţa creştin, însă în ascuns. Şi gătindu-se armatele din amândouă părţile la război, franchii aveau un luptător tare, asemenea cu Goliat, care, ieşind înaintea armatei grecilor, chema la luptă deosebi, ca să iasă cineva să se lupte cu dânsul, şi ocăra pe greci, de vreme ce nimeni din ostaşii lor nu îndrăznea să iasă împotriva lui, că acel viteaz era înfricoşat la vedere, mare şi puternic la trup.

Iar Vach voievodul, ştiind vitejia fericitului Varvar, l-a chemat la sine şi l-a întrebat: „Oare vei putea să ieşi la luptă împotriva acelui mândru luptător, care se laudă în puterea sa?" Iar Varvar, nădăjduind spre ajutorul Domnului său Iisus Hristos, în care credea, nu s-a lepădat, ci a ieşit întru întâmpinarea lui şi, întrarmându-se cu semnul Sfintei Cruci, s-a dus. Şi îmbrăţişându-se cu vrăjmaşul, l-a biruit şi l-a ucis cu ajutorul lui Dumnezeu; pentru că un înger al Domnului era pus lângă fericitul Varvar şi i-a ajutat lui. Deci s-au ruşinat franchii şi s-au temut; iar grecii, căpătând îndrăzneală, au pornit asupra lor şi i-au biruit până în sfârşit.

Deci, pentru o vitejie ca aceea, fericitul Varvar avea mare cinste între ostaşii greci, fiind lăudat de împărat, care l-a şi cinstit cu dregătoria de comit. După acea slăvită biruinţă asupra vrăjmaşilor, voievodul Vach, aflându-se cu oastea sa în Tracia, a voit să aducă jertfă idolilor, dându-le mulţumire pentru acea biruinţă, pe care o socotea că i s-a dăruit nu de la Hristos Dumnezeu, ci de la zeii săi cei deşerţi. Şi chemând şi pe comitul Varvar la acele spurcate jertfe ca pe cel dintâi biruitor, Sfântul Varvar s-a mărturisit că este creştin şi s-a lepădat de idoli. Deci voievodul a înştiinţat de acestea pe împărat, care, aducând la sine pe ostaşul lui Hristos, l-a silit să jertfească idolilor. Şi nesupunându-se, a poruncit ca să-l pună la munci şi să-i taie pântecele cu sabia, până ce i s-au vărsat măruntaiele pe pământ. Şi rugându-se sfântul, i s-a arătat îngerul, care, adunându-i cele dinlăuntru, le-a băgat iarăşi la locul lor în pântece, şi astfel l-a tămăduit pe mucenic, încât nu era nici o urmă de rană pe trup, şi l-a dezlegat de la munci.

Şi văzând voievodul Vach o minune ca aceea, a crezut în Hristos împreună cu doi ostaşi, Calimah şi Dionisie, şi L-au mărturisit; iar pe spurcaţii zei i-au ocărât. Pentru aceea, cu porunca împăratului Iulian, li s-au tăiat capetele noilor mărturisitori ai numelui lui Hristos – Vach, Calimah şi Dionisie –, şi s-au numărat cu ceata sfinţilor mucenici la cer. Iar pe Sfântul Mucenic Varvar a poruncit păgânul împărat să-l lege de o roată de fier şi sub roată să aprindă un foc mare şi să întoarcă acea roată cu mucenicul deasupra focului, turnând untdelemn fierbând pe trupul cel pătimitor. Iar mucenicul, rugându-se la Dumnezeu, petrecea nears, şi focul acela pornindu-se asupra ostaşilor care îl munceau, a ars pe doi dintre dânşii până i-a făcut cenuşă. Deci au aruncat pe pătimitor în temniţă, unde i s-a arătat Domnul şi l-a întărit.

Iar a doua zi, scoţându-l, l-au întins gol în patru părţi şi l-au bătut fără de milă cu vine de bou pe spate şi pe pântece. Apoi, arzând un cuptor trei zile, au aruncat acolo pe mucenic. În acel cuptor petrecând sfântul şapte zile, în urmă s-a aflat viu şi sănătos, nevătămat câtuşi de puţin de foc, şi a ieşit din cuptor ca dintr-o baie, slăvind şi mulţumind lui Dumnezeu. După aceea iarăşi l-au aruncat într-o temniţă, în care puseseră o mulţime de scorpioni, şerpi şi tot felul de târâtoare, ca să-l omoare. Însă Sfântul Varvar, izgonind de la sine cu semnul Sfintei Cruci acele târâtoare, a rămas nevătămat.

După aceea muncitorul cel împietrit, nevrând să cunoască puterea lui Hristos, a poruncit ca să înroşească un bou de aramă şi să arunce într-însul pe mucenic. Dar şi din acela sfântul a ieşit nevătămat, pentru că nu simţea câtuşi de puţin focul. Iar boul de aramă ca şi cum ar fi fost viu, şi ca şi cum ar fi simţit arderea focului, a început a mugi şi a umbla. Şi mulţi văzând acea minune, au crezut în Hristos. În sfârşit, muncitorul a poruncit să se taie capul mucenicului şi aşa Sfântul Mucenic Varvar şi-a sfârşit nevoinţa sa cea pătimitoare pentru Hristos, iar trupul lui cel cinstit, luându-l episcopul Filichie, l-a pus în cetatea Mutonia din Pelopones, slăvind pe Dumnezeu Cel lăudat, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL VARVAR TÂLHARUL

Fericitul Varvar a fost mai înainte tâlhar cumplit în părţile Lucaniei. El a vărsat mult sânge omenesc şi nu putea nimeni să-l prindă, nici să i se împotrivească lui, de vreme ce era foarte puternic cu trupul. Dar preabunul şi iubitorul de oameni Dumnezeu, Care nu voieşte moartea păcătosului, ci voieşte ca toţi să se mântuiască, precum altădată pe Pavel, aşa şi pe acesta l-a vânat cu purtarea Sa de grijă cea minunată, căci într-o vreme, acest tâlhar şezând în peşteră şi privind la mulţimea aurului adunat din tâlhărie, s-a atins de inima lui darul lui Dumnezeu, care duce la pocăinţă pe cel păcătos. Deci umilindu-se cu sufletul şi aducându-şi aminte de înfricoşata judecată a lui Dumnezeu, a început a plânge, zicând în sine: „Vai de mine păcătosul, ce am făcut! Mult sânge omenesc am vărsat, pe multe femei le-am spurcat cu păcatul trupesc, averile cele străine le-am răpit şi multe răutăţi am făcut şi astăzi sau mâine voi muri, dar cele ce le-am câştigat ale cui vor fi?"

Şi iarăşi a zis: „Ştiu că pe tâlharul cel de demult l-a primit Hristos cu milostivirea Sa; apoi şi pe mine mă va primi, de mă voi pocăi. Deci, mă pocăiesc, caut şi doresc milostivirea Lui".

Acestea socotind în sine, s-a sculat şi n-a spus nimic tovarăşilor săi, ci luând numai sabia sa sub haină şi lăsând toate, s-a dus noaptea în satul cel mai apropiat, în care era o biserică, şi a intrat în acea biserică la vremea cântării Utreniei. Iar după Utrenie a căzut la picioarele preotului, zicând cu lacrimi: „Părinte sfinte, nu mă lepăda pe mine păcătosul şi ticălosul, care am venit la sfinţia ta, pentru că voiesc să mă pocăiesc de toate răutăţile ce le-am făcut!"

Deci, preotul, ridicându-l de jos, l-a dus la Sfântul Altar şi i-a zis: „Spune, fiule, cele ce ai făcut înaintea lui Dumnezeu; iar eu smeritul, voi fi martor mărturisirii şi pocăinţei tale". Iar el a zis: „Părinte, eu sunt Varvar tâlharul, de care, precum mi se pare, ai auzit şi sfinţia ta. Eu m-am umplut de multe păcate, de necurăţii trupeşti, de jefuiri şi de ucideri, pentru că am ucis ca la trei sute de oameni şi, pe lângă ei, şi pe doi preoţi i-am pierdut cu sabia, fiindcă nu voiau să mă primească la pocăinţă. Iar acum, tu părinte, dacă ştii că mă va primi Dumnezeu pe mine care mă pocăiesc, apoi leagă-mi rănile mele cu dumnezeieştile porunci, precum voieşti; iar de nu, ia această sabie a mea şi porunceşte ca să mă ucidă cu ea". Iar preotul

i-a zis: „Fiule, nu este păcat care să biruiască milostivirea lui Dumnezeu, numai să nu deznădăjduieşti, ci să mergi în casa mea şi ce-ţi voi porunci, să împlineşti cu lucrul".

Deci, preotul, ieşind din biserică, a luat seama şi a văzut după el pe Varvar mergând pe coate şi pe genunchi şi i-a zis: „De ce faci aceasta, fiule?" Zis-a Varvar: „Părinte, de când m-am aruncat la pământ înaintea Domnului Dumnezeului meu împreună cu păcatele mele, nu mă voi ridica de la pământ, până ce mi se vor ierta toate faptele mele cele rele". Preotul i-a zis: „Fiule, tu de voie te făgăduieşti lui Dumnezeu spre aceasta; deci, păzeşte-o şi se vor ierta ţie toate".

Iar după ce au mers acasă, preotul iarăşi i-a zis: „Iată, fiule, copiii mei, slugile, dobitoacele şi câinii. Cu care voieşti să fii asemenea, cu aceia ai să primeşti hrană". Zis-a Varvar: „Părinte, eu gândesc că nici cu câinii nu sunt vrednic să mănânc, însă pentru nevoia cea trupească, care are trebuinţă de hrană, să mă rânduieşti împreună cu aceia ca să gust mâncarea şi să petrec afară, fără acoperământ, în toate zilele şi nopţile". Preotul i-a zis: „Fă dar aşa, o, fiule, precum grăieşti înaintea lui Dumnezeu şi să nădăjduieşti spre milostivirea Lui cea mare!" Astfel a petrecut Varvar la preotul acela trei ani, ca dobitocul cel cu patru picioare, târându-se pe coate şi pe genunchi şi nici nu se scula de jos, socotindu-se a fi nevrednic de oameni, ci vrednic de dobitoacele cele cu patru picioare. Şi mânca şi se sălăşluia cu câinii afară, ziua şi noaptea. Iar după al treilea an, preotul i-a zis: „De acum, fiule, să încetezi a te hrăni cu câinii, pentru că S-a milostivit spre tine Domnul". Varvar a răspuns: „Părinte, încă voiesc să pasc cu dobitoacele". Preotul i-a zis: „Fiule, Dumnezeu vede şi această făgăduinţă a ta, pe care o făgăduieşti Lui din smerenia ta, voind să pătimeşti aşa pentru păcatele tale".

Şi a ieşit Varvar cu dobitoacele afară din sat, umblând după asemănarea lor şi hrănindu-se cu verdeţuri crude ca şi ele. Şi a ajuns la o dumbravă şi a petrecut acolo doisprezece ani, cu trupul gol, neavând pe sine nici măcar o ruptură de haină; şi s-a făcut trupul lui ca şi coaja finicului, arzându-se de zăduful soarelui şi crăpându-se de ger, încât se înnegrise ca şi cărbunele. Astfel s-a făcut fericitul Varvar mucenic de bunăvoie, iar după ce s-au împlinit acei doisprezece ani ai pătimirii lui în pustie, i s-a făcut înştiinţare prin descoperire dumnezeiască că i s-au iertat păcatele lui şi că îşi va sfârşi nevoinţa pocăinţei sale prin sânge, mucenicește.

Deci, odată, umblând prin dumbravă, s-a apropiat de un drum, unde stăteau nişte neguţători. Iar aceia, socotind că a venit o fiară –

fiindcă nu ştiau ce era în iarba aceea – au luat arcurile lor şi, punând săgeţi, au tras în el şi l-au lovit cu trei săgeţi. După aceea au mers acolo şi au văzut pe omul cel săgetat de ei şi s-au înspăimântat. Iar el poruncindu-le să nu se teamă, nici să se întristeze, le-a spus toate cele pentru sine, şi i-a rugat ca să dea de ştire de sfârşitul lui preotului din satul acela. Aceasta zicând-o, şi-a dat sufletul în mâinile lui Dumnezeu.

Şi înştiinţându-se preotul despre aceasta de la acei neguţători, a mers acolo şi a văzut trupul fericitului Varvar, strălucind ca o lumină. Şi făcând slujba cea obişnuită pentru înmormântare, l-a îngropat pe el în acelaşi loc unde l-a aflat ucis. După aceea au început a se face la mormântul lui tămăduiri de toate neputinţele. Iar după câţiva ani, adunându-se poporul cu preotul, au descoperit mormântul şi au aflat trupul sfântului nestricat şi izvorând mir de tămăduire. Deci, minunându-se, au preamărit pe Dumnezeu şi au dus cu mare cinste în satul lor acele cinstite moaşte ale Sfântului Varvar şi le-au pus în biserică, minunându-se de acea minunată iubire de oameni şi milostivire a lui Hristos Dumnezeul nostru, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, Se cuvine cinste şi slavă, în veci. Amin.

LUNA MAI

ZIUA A ŞAPTEA

ARĂTAREA SEMNULUI SFINTEI CRUCI LA IERUSALIM

După moartea celui întâi între creştini, a binecredinciosului şi dreptului împărat, a Sfântului Marelui Constantin, luând împărăţia fiul său, Constantie, şi abătându-se la răucredinciosul eres al lui Arie, care hulea pe Fiul lui Dumnezeu, s-a făcut – spre ruşinarea ereticilor celor răucredincioşi, spre încredinţarea necredincioşilor şi spre întărirea celor dreptcredincioşi – un semn minunat în Sfânta Cetate a Ierusalimului, în Duminica Cincizecimii, când se prăznuieşte Pogorârea Sfântului Duh.

Şi s-a întâmplat atunci de era duminica aceea în şapte zile ale lunii mai şi în ceasul al treilea s-a arătat pe cer închipuirea cinstitei Cruci a Domnului, care strălucea cu o lumină negrăită, mai mult decât razele soarelui, la care privind tot poporul, se minuna cu spaimă mare. Acel semn al Sfintei Cruci a stat deasupra sfântului munte al Golgotei – pe care Domnul nostru Iisus Hristos S-a răstignit –; şi s-a întins cu lungimea sa, ajungând până la muntele Eleonului, care este departe de la Golgota ca la cincisprezece stadii; şi se potrivea lăţimea Crucii cu lungimea sa. Iar frumuseţea ei era atât de împodobită, încât se asemăna cu faţa curcubeului, atrăgând astfel privirea tuturor către ea. Deci toţi câţi aveau lucruri în mâinile lor şi cei care erau prin case, lăsându-şi toate treburile lor, ieşeau şi priveau cu frică spre acel semn preaminunat. Apoi, toată mulţimea ierusalimitenilor umplându-se de frică şi de bucurie pentru dumnezeiasca vedere, au alergat la sfânta biserică cu mare umilinţă şi cu căldura duhului, bătrâni şi tineri, bărbaţi şi femei cu pruncii cei sugători, asemenea şi fecioarele cele neispitite de nuntă, care se păzeau prin cămări, ieşind din camerele lor, alergau iarăşi acolo. Şi

oamenii de toate vârstele şi rânduiala, străinii şi nemernicii, creştinii şi cei de altă credinţă şi toţi cu o gură şi cu mare glas preamăreau pe Iisus Hristos Domnul nostru, Fiul lui Dumnezeu, Unul născut, Dumnezeu adevărat din Dumnezeul Cel adevărat, pe Făcătorul minunilor celor mari.

Atunci necredincioşii şi ereticii, vrăjmaşii şi hulitorii dumnezeirii lui Hristos, s-au umplut de ruşine, văzând cât este de mare slava şi puterea lui Hristos Domnul, întru arătarea Crucii celei dumnezeieşti; şi s-a dovedit atunci cu lucrul, că credinţa creştinească este dreaptă, adevărată şi mântuitoare, şi nu din dovedirea cuvintelor celor ce ies din înţelepciunea omenească cea din afară, ci din Duhul Sfânt prin descoperire şi putere întărită, fiind mărturisită din cer cu semne şi cu minuni.

De acest minunat semn, Preasfinţitul Chiril, patriarhul Ierusalimului, a înştiinţat prin scrisoare pe împăratul Constantin, sfătuindu-l spre dreapta credinţă. Iar Hermias Sozomen a scris că, prin acea arătare pe cer a Sfintei Cruci, foarte mulţi dintre evrei şi păgâni s-au încredinţat; şi, apropiindu-se cu pocăinţă de Hristos Dumnezeul nostru, au primit Sfântul Botez şi au slăvit cu bună credinţă pe Hristos, Cel ce este de o fiinţă cu Tatăl şi cu Sfântul Duh. Iar noi, mărturisind puterea Lui cea nespusă, arătată prin Cruce, Îl înălţăm pe El cu laudele noastre, că este Domnul Dumnezeul nostru, şi ne închinăm aşternutului picioarelor Lui, adică Crucii celei sfinte, rugând bunătatea Domnului, ca la a doua şi înfricoşătoarea Sa venire, să ne învrednicească pe noi a vedea întru bucurie şi întru nădejdea mântuirii semnul Fiului Omenesc – Crucea cea sfântă –, care se va arăta pe cer; şi cu aceea, ca şi cu o cheie, să ne deschidă nouă uşile Împărăţiei Cerului, precum oarecând tâlharului Raiul şi, împreună cu oile cele binecuvântate, să ne rânduiască pe noi în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MUCENIC ACACHIE

Când diavolul a ridicat prigonire pentru a treia oară asupra robilor lui Hristos, împărăţind la răsărit Maximian, întru acea vreme Sfântul Acachie a intrat în frumoasa nevoinţă a pătimirii pentru Hristos. Acest mucenic era cu neamul din Capadocia, cu rânduială de ostaş, cu cinstea de sutaş şi sub mâna tribunului Firm, conducătorul oastei ce se numea Martisie. Şi era poruncă de la păgânul împărat ca

nu numai prin cetăţi, ci şi printre ostaşi, să se caute dacă se află cineva crezând în Hristos sau dacă se leapădă cineva de zeii lor cei păgâneşti, iar unul ca acela să fie supus la judecată şi la munci; şi de s-ar împotrivi cu totul la porunca împărătească, acela să fie pedepsit cu moartea.

Deci tribunul Firm, chemând pe ostaşii săi, îi întreba pe câte unul, cum crede fiecare din ei; şi dacă afla pe cineva că este de credinţă creştină, pe acela, amăgindu-l cu îmbunări şi îngrozindu-l cu munci, îl silea la închinarea idolească. Astfel, pe mulţi din cei mici la suflet, slabi în credinţă şi fricoşi, i-a plecat la a sa păgânătate. Iar când a chemat pe sutaşul Acachie, acela cu mare glas a strigat: „Eu m-am născut între creştini; deci creştin sunt şi creştin voiesc să rămân. Martor îmi este mie Domnul meu Iisus Hristos, că nu numai de la tatăl şi de la maica mea sunt creştin, ci şi de la moşi şi strămoşi". Deci îl sfătuia Firm cu multe feluri de înşelări şi de ispite spre al său gând, şi nu numai o dată, ci şi de mai multe ori chemându-l, uneori îl îmbuna, alteori îl îngrozea, pentru ca să se supună poruncii împărăteşti.

Apoi, văzându-l neînduplecat, l-a pus în lanţ şi l-a trimis la voievodul Vivian. Şi şezând voievodul la judecată şi pe mărturisitorii lui Hristos întrebându-i, temnicerul Antonin i-a spus, zicând: „Firm, tribunul cetei Martisiei, a trimis aseară legat la a ta stăpânire pe sutaşul său, deoarece nu se supune poruncii nebiruitului nostru împărat, ci urmează credinţei creştine". Şi îndată a pus de faţă pe cel legat înainteaţ judecăţii voievodului; iar voievodul, căutând spre dânsul, a zis: „Cum îţi este numele?" Răspuns-a cel legat: „Numele cel mai dorit mie şi la tot neamul meu, este numele de creştin, care de la Hristos este, iar după obiceiul omenesc, numele meu este Acachie". Zis-a voievodul: „După nume îţi este şi obiceiul tău, pentru că rău eşti, nesupunându-te poruncii împărăteşti". Zis-a sfântul: „Cu meşteşugire vorbeşti către mine, o, voievodule, şi nu îmi tâlcuieşti bine numele meu; pentru că Acachie va să zică "fără de răutate"; şi bine şi cu dreptate sunt numit cu acel nume, că nu voiesc să fiu părtaş răutăţii diavolului, care bea sângele".

Zis-a voievodul: „De unde limbuţeşti tu cu nişte cuvinte fără de socoteală ca acestea înaintea noastră?" Răspuns-a sfântul: „Eu sunt cu neamul din Capadocia, din care mulţi au fost mucenici ai lui Hristos mai înainte de mine şi pe al căror dar dăruit de Dumnezeu l-am văzut cu ochii după sfârşitul lor, pentru că din mormintele şi moaştele lor izvorăsc tămăduiri de boli. Şi am voit să fiu următor acelora mai bine, decât să mă supun legilor voastre celor nedrepte, care degrabă

vor pieri împreună cu voi". Zis-a voievodul: „Să nu socoteşti că te voi da la munci mici, pentru că singură limbuţia ta cea cu mândrie şi deşartă grăire are trebuinţă de mari pedepse, pe care, ca să nu le pătimeşti, leapădă-ţi gândurile tale cele nesupuse şi, ascultând împărăteştile porunci, închină-te zeilor, cu a căror voie împăraţii împărăţesc şi biruitorii dănţuiesc. Deci ruşinează-te de noi, cei ce şedem la această judecată şi să nu te socoteşti pe tine a fi mai înţelept decât noi toţi, nici să nădăjduieşti în zadar spre Omul Care se numeşte Hristos, pe Care eu spun că după lege L-au muncit şi L-au osândit la moarte".

Răspuns-a sfântul: „Te rătăceşti, o, judecătorule, grăind acestea şi rău greşeşti, fiind orbit de sataniceştile amăgiri. Pentru că nu cu voia acelora, pe care tu îi numeşti zei, împărăţesc împăraţii şi se fac biruitori, ci cu rânduiala şi cu voia bunului nostru Dumnezeu se săvârşesc acestea. Iar dacă zici că nădăjduiesc spre un Om care a fost muncit şi osândit la moarte, aceasta să o ştii că Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, venind pe pământ pentru a noastră mântuire, S-a făcut om, fiind Dumnezeu adevărat, şi a luat asupra Sa firea noastră cu oarecare minunat şi negrăit chip, lucru pe care tu nu-l înţelegi şi nici nu poţi să-l auzi, dacă nu vei voi mai întâi să fii creştin. Pentru că Hristos, fiind din fire precum am zis, Dumnezeu adevărat şi Cuvânt al Tatălui nedespărţit de Dânsul şi totdeauna împreună de o fiinţă cu Dânsul şi împreună mai înainte din veci, întru a Sa vreme, întru care El a voit, a săvârşit lucrul mântuirii noastre şi ne-a izbăvit din robia vrăjmaşului, care din început pizmuia asupra noastră".

La acestea a răspuns voievodul: „Dacă împăraţii sunt potrivnici Hristosului tău, apoi pentru ce El nu-i pedepseşte pe dânşii, fiind Dumnezeu Atotputernic precum zici tu?" Răspuns-a sfântul: „După acestea poţi să cunoşti milostivirea şi puterea Lui că, necinstindu-se de voi, nu vă pedepseşte îndată, ci îndelung rabdă, aşteptând ca voi, elinii, cei ce nu aduceţi cinstea cea cuviincioasă lui Dumnezeu, ci diavolilor, să vă pocăiţi şi să încetaţi de la un lucru rău ca acesta. Însă şi pentru aceea îndelung rabdă, nepierzându-vă pe voi îndată, ca robii Lui cei aleşi şi iubiţi să fie arătaţi în lume şi să-şi săvârşească nevoinţa lor cea bună. Pentru că, de v-ar fi pierdut pe voi îndată Hristos Dumnezeul nostru, apoi şi voi aţi fi pierit în veci şi robii Lui n-ar fi fost arătaţi; şi încă şi puterea darului ar fi fost în deşert. Cum ar fi putut Stăpânul nostru să Se preamărească cu slăvire, de n-ar fi fost îndelung răbdător spre pedepsirea păcatelor voastre? Iar acum vă lasă să fiţi fără de pedeapsă, ca voi, cei ce asupriţi a Lui îndelungată

răbdare şi vă abateţi mai mult întru păgânătate de la Dânsul, şi vă mâniaţi asupra noastră cu nedreptate, să vă gătiţi mai mare pierzare vouă, de nu vă veţi pocăi, şi să vă afundaţi într-însa cu fărădelegile voastre. Iar noi, cei ce ştim stăpânirea Lui, răbdăm pentru El cu vitejie, ca să dobândim de la El viaţa veşnică; iar slava Lui va fi mai arătată spre acei oameni, care cunoscându-şi rătăcirea, se vor pocăi şi îşi vor îndrepta viaţa lor".

Minunându-se de un răspuns ca acesta cu bună înţelegere al mucenicului, Vivian voievodul l-a întrebat pe el, zicând: „Oare ai învăţat carte, de răspunzi aşa de bine? Pentru că văd că ai grăit cu bună înţelegere adeverind că viaţa omenească este într-a lui Dumnezeu stăpânire, rânduială şi îndelungată răbdare". Răspuns-a sfântul: „Poţi să cunoşti din aceasta, puterea şi darul lui Dumnezeu, Cel ce pe toate le stăpâneşte, că eu, neînvăţând înţelepciunea cărţii, fără numai puţin pentru citirea rugăciunilor, aşa îţi răspund ţie; pentru că Dumnezeu grăieşte prin gura robilor Săi, de care lucru – voi fiind înţelepţi –, vă minunaţi şi ne lăudaţi pe noi. Că din început, când a voit Domnul nostru Iisus Hristos să arate împărăţia Sa cea duhovnicească la toată lumea, la propovăduirea aceea n-a ales oameni de bun neam, bogaţi, filosofi preaînţelepţi şi cititori iscusiţi, ci pescari şi vameşi simpli şi neînvăţaţi. Aceasta a făcut, ca puterea Lui cea neajunsă şi înţelepciunea Lui, care pe toată mintea o covârşeşte, să fie cunoscută întru aceia pe care nevăzut i-a învăţat şi înţelepţit Duhul Sfânt".

După aceasta a zis voievodul: „Lăsându-ţi acea netrebnică multă vorbire, la aceasta să-mi răspunzi: Ştii porunca cea împărătească, care vă porunceşte vouă, creştinilor, ca, ori să jertfiţi zeilor, ori să vă supuneţi muncilor; deci spune-mi mie, te vei supune poruncilor împărăteşti şi vei jertfi zeilor, sau te lepezi cu totul?" Răspuns-a sfântul: „Eu adeseori fiind întrebat şi de tribunul Firm, am mărturisit că sunt creştin, şi ceea ce am grăit către acela, aceasta o grăiesc şi către tine acum: Creştin sunt şi nu voi jertfi necuraţilor diavoli!" Zis-a voievodul: „Cruţă-ţi tinereţile tale, fiindcă te văd pe tine că nu ai mai mult de douăzeci şi cinci de ani şi, încă cinstindu-ţi vrednicia de sutaş, n-am voit ca îndată să te muncesc pe tine; dar, de vei petrece mai mult întru această nebunie a ta, mă vei sili pe mine ca, fără voia mea, să te dau la munci cumplite". Răspuns-a sfântul: „Nu este aceasta nebunie, ci cunoştinţă bună şi lucru plăcut lui Dumnezeu; că nu las eu pe Unul adevăratul Dumnezeu, Ziditorul meu, cu a Cărui milostivire sunt păzit până acum".

Zis-a voievodul: „Cum zici tu că unul este Dumnezeu, când nu de mult ai mărturisit pe Hristos, Fiul lui Dumnezeu? Dacă Dumnezeul vostru are Fiu asemenea cu Sine, apoi adevărat este de trebuinţă, ca pe doi dumnezei să mărturiseşti, pe Unul Dumnezeu Tatăl şi pe altul Dumnezeu Fiul! Şi de sunt doi dumnezei, apoi pentru ce acum mărturiseşti numai un singur Dumnezeu? Iată, văd lămurit că tu minţi şi singur te încurci prin cuvinte nepotrivite!"

La acestea a răspuns Sfântul Acachie: „Cred şi nădăjduiesc spre Domnul meu Iisus Hristos, Cel ce S-a răstignit în zilele lui Ponţiu Pilat, că Duhul Sfânt mă va înţelepţi şi-mi va da mie cuvânt, ca la răspunsul tău să-ţi răspund luminat; căci nu este mică această întrebare a ta: pentru ce noi numim doi dumnezei şi cinstim numai unul? Deci, îţi spun ţie: Nu mărturisim numai pe Tatăl şi pe Fiul, ci şi pe Duhul Sfânt, nedespărţit de Tatăl şi de Fiul; deci trei sunt feţele cele în trei numiri, dar una este dumnezeirea lor şi puterea. Şi zicem că Unul este Dumnezeu, Care are Cuvânt şi Duh Sfânt; că nu se cade ca să fie Dumnezeu fără Cuvânt şi fără Duh de viaţă. Şi îţi voi mai spune şi asemănarea, pe cât voi putea, fiind neînvăţat: Iată, împăratul, pe care tu îl numeşti stăpân, iar eu îl numesc om, se numeşte Maximian şi fiul lui se numeşte Maxenţiu. Deci, doi sunt, dar firea lor cea omenească este una şi împărăţia lor nedespărţită; deci se cinsteşte fiul pentru tatăl, iar tatăl pentru fiul se slăveşte. Asemenea se cade a socoti şi pentru Dumnezeu. Căci, de vreme ce dumnezeiasca fiinţă a Tatălui, a Cuvântului şi a Sfântului Duh este una şi aceeaşi neschimbată; unul este cu adevărat Dumnezeu cel cinstit de noi".

Zis-a voievodul: „Nu odată te-am sfătuit pe tine, ca să te întorci la lucrul ce-ţi este pus înainte; iar tu te sârguieşti, prin aceste cuvinte ale tale nefolositoare, să mă depărtezi pe mine de la lucrul ce este de faţă. Aceasta una îţi stă ţie înainte: să aduci jertfe zeilor celor părinteşti, prin care toate se alcătuiesc; iar de nu vei voi, apoi mai mult nu te voi mai răbda pe tine". Răspuns-a sfântul: „Să nu nădăjduieşti că mă vei înfricoşa pe mine cu îngrozirea, căci iată ai trupul meu gata spre primirea rănilor; deci munceşte-l precum voieşti. Iar mintea şi voinţa duhului meu, nici tu, nici împăratul tău, nici diavolii tăi, cărora te închini, nu vor putea niciodată să o întoarcă şi să o înduplece la păcat".

Atunci voievodul, mâniindu-se, a poruncit să-l întindă pe sfântul gol, la patru stâlpi în patru părţi, şi să-l bată şase ostaşi, fără milă, cu vine crude; mai întâi pe spate, apoi să-l întoarcă pe pântece. Şi zicea: „Să vedem dacă îi va ajuta lui Dumnezeul lui". Şi bătut fiind

mucenicul mult, şi ostaşii care-l băteau schimbându-se, pământul s-a roşit cu sângele lui, dar nimic altceva nu grăia pătimitorul, fără numai acestea: „Hristoase, Mântuitorul meu, ajută smeritului robului Tău! Doamne, Dumnezeul meu, nu mă lăsa pe mine!"

Şi văzând voievodul pe mucenic cu totul rănit şi sângerat, a zis către dânsul: „Vei jertfi acum zeilor?" Răspuns-a sfântul: „Nu voi jertfi diavolilor, pentru că am pe Domnul meu Iisus Hristos, Cel ce îmi ajută mie, şi acum sunt mai tare în muncă decât cum eram mai înainte; căci până acum aşteptarea muncilor îmi tulbura gândurile mele; iar după ce am început a le pătimi pe acestea, m-am întărit cu ajutorul lui Hristos şi m-am făcut mai viteaz şi mai întărit spre toate muncile cele multe şi grele, nădăjduind fără de îndoială spre Dumnezeul meu. Să ştii că, pe cât mă munceşti pe mine, pe atât îmi faci mie folos; şi, pe cât mă răneşti pe mine mai cumplit, pe atâta îmi mijloceşti mai mare dar de la Dumnezeul meu".

Deci voievodul umplându-se de mânie, a poruncit să-l bată cu nişte scândurele de plumb peste obraz. Şi stricându-se faţa cea frumoasă a sfântului, voievodul a zis către el: „Jertfeşte zeilor, ca să te izbăveşti din muncile mai grele ce ţi se vor aduce". Răspuns-a sfântul: „Nu mă îngrijesc de muncile cele ce au să se aducă asupra mea, pe cât nu m-am îngrijit de cele trecute". Zis-a voievodul: „Cum tu, ostaş fiind şi necărturar, răspunzi la judecată cu vorbe frumoase?" Răspuns-a mucenicul: „Duhul Sfânt dăruieşte robilor Săi a grăi cu libertate şi a răbda. Căci a zis Mântuitorul nostru către ucenicii Săi: *Când veţi fi daţi la domni şi împăraţi, să nu vă îngrijiţi, cum şi ce veţi grăi; căci se va da vouă în acel ceas, gură şi înţelepciune; că nu voi veţi grăi, ci Duhul Tatălui vostru Care grăieşte întru voi*. Zis-a temnicerul Antonin: „Şi ce folos îţi este ţie, ticălosule, de vorba ta cea multă, petrecând întru împotrivire şi primind răni? Iar după ce alte munci mai cumplite vor pune pe tine, atunci, nevoind, vei face voia împăratului". Răspuns-a lui sfântul: „Du-te de la mine şi te sfătuieşte pe tine singur. Că, de vreme ce nu m-am îngrijit de îngrozirea voievodului şi de bătăile ce mi-a dat, apoi oare pe tine te voi asculta?" Atunci voievodul a poruncit să arunce pe mucenic în temniţa din Pirint, cetatea Traciei, în care sfântul a petrecut şapte zile.

Şezând Sfântul Acachie în temniţă şi veselindu-se întru Domnul său că s-a învrednicit să pătimească pentru El unele ca acelea, a venit la voievodul Vivian o scrisoare de la Flachin, ighemonul Traciei, prin care îi poruncea să meargă la Bizanţ, să-l întâmpine pe el acolo şi să aducă împreună cu dânsul şi pe cei ce îi are legaţi. Deci

voievodul s-a dus acolo şi a adus cu dânsul şi pe Sfântul Mucenic Acachie cu alţi închişi, care erau legaţi pentru nişte pricini oarecare. Şi slăbind pe cale, pe de o parte de bătăi, pe de alta de fiarele cele grele, de foame şi de sete, de călătoria cea lungă şi grabnică; şi încă şi ostaşii cei ce-l duceau fiind nemilostivi, împingându-l şi ducându-l cu batjocură şi silindu-l ca să alerge mai iute, sfântul nu mai aştepta viaţa sa, ci aştepta ca degrabă să se sfârşească. Şi se ruga de cei ce-l duceau, ca să se stea puţin şi să-i dea voie să se roage lui Dumnezeu, dar ostaşii nu i-au îngăduit.

Iar după ce a stat undeva să se odihnească, a ridicat sfântul ochii spre cer, începând a se ruga, astfel: „Slavă Ţie, Dumnezeule, Cel ce arăţi milostivire din îndurarea Ta, celor ce iubesc numele Tău cel sfânt! Slavă Ţie Celui ce m-ai chemat pe mine păcătosul la această nevoinţă! Slavă Ţie, Doamne al meu, Iisuse Hristoase, Cel ce ştii neputinţa trupului nostru şi mi-ai dăruit răbdare a suferi cu tărie muncile! Văzându-mă acum pe mine, Stăpâne, cuprins de multe rele, încât, precum mi se pare, sufletul singur vrea să se dezlege din legăturile trupeşti; trimite pe îngerul Tău cel sfânt, ca să-mi ajute în strâmtorările acestea şi să mă tămăduiască. Sau binevoieşte ca să poruncească muncitorul să mă sfârşească cu orice chip de moarte şi aşa mai degrabă să vin la Tine, Dumnezeul meu!"

Aşa rugându-se sfântul către Dumnezeu, văzduhul s-a înnorat şi a venit un glas spre dânsul din nor, zicându-i: „Îmbărbătează-te, Acachie, şi te întăreşte". Acest glas l-au auzit toţi cei ce erau acolo – şi ostaşii şi cei legaţi –, şi se mirau, zicând: „Oare şi norii vorbesc ca oamenii? Când a mai auzit cineva acestea, ce le auzim noi acum?" Şi mulţi din cei legaţi, auzind acel glas, au crezut în Fiul lui Dumnezeu şi, căzând la picioarele mucenicului, îl rugau să-i înveţe pe dânşii din credinţa creştinească.

Iar Sfântul Mucenic Acachie, mergând împreună cu ei, le zicea: „Eu nu m-am îndeletnicit în cărţi, ci în ostăşie; însă sunt crescut în casă preoţească şi sunt de neam preoţesc. Şi îmi aduc aminte de cele ce auzeam de la preoţi, cum că Dumnezeu, vrând să dea mântuire omului celui căzut din Rai şi să-l elibereze din iad, a trimis în această lume pe Fiul Său, Cuvântul Cel împreună veşnic. Deci, venind Fiul lui Dumnezeu, a luat trup din Preasfânta Curata Fecioară Maria, cu chipul făcându-Se ca omul; a răbdat Crucea de voie, ca să îndrepteze păcatul neascultării lui Adam prin lemnul Crucii şi să-i dăruiască iertare omului celui osândit, plătind singur pentru noi datoria, prin pătimirea Sa cea de bunăvoie. Căci pironindu-se pe Cruce, a rupt zapisul ce era asupra noastră şi a dezlegat păcatul; cu moartea sa a

călcat moartea, iadul a prădat şi toată stăpânirea şi puterea diavolului a ruşinat-o, făcând-o neputincioasă. Iar după ce a izgonit toată tabăra diavolească şi a sfărâmat porţile de aramă şi a frânt zăvoarele cele de fier, s-a sculat din morţi a treia zi şi a dăruit mântuire neamului omenesc, ca să învieze toţi şi să viеţuiască întru toţi vecii cei ce vor să fie nesfârşiţi; pentru că această lume văzută petrece puţină vreme şi nimic este".

Auzind cei legaţi acestea şi alte cuvinte ale mucenicului, cu osârdie s-au întors la credinţa creştinească. Iar după ce a venit noaptea, au rămas la un sat ce era aproape şi cei legaţi au văzut la miezul nopţii nişte tineri îmbrăcaţi în haine luminoase. Acei tineri erau sfinţii îngeri şi, ca şi cum ar fi fost în rânduiala ostăşească, vorbeau cu Sfântul Acachie. Iar cei ce îi vedeau, socoteau că tovarăşii şi prietenii lui Acachie au venit noaptea, de frica muncitorului, ca să-l cerceteze. Iar după ce s-a făcut ziuă, au plecat în cale şi, mergând în ziua aceea cu sârguinţă, au ajuns noaptea în cetatea Bizanţului şi i-au închis pe toţi într-o casă. Şi cei legaţi au văzut iarăşi la miezul nopţii nişte tineri ca aceia din noaptea trecută vorbind cu Sfântul Acachie. Şi vedeau că tinerii aceia luminoşi, care se arătaseră, spălau cu apă caldă rănile mucenicului şi le sărutau. Şi privind aceasta, cei legaţi ziceau între ei: „Cu adevărat aceasta este vedenie dumnezeiască, pentru că sfinţi îngeri, iar nu oameni, au întâmpinat în noaptea trecută pe mucenicul lui Hristos. Şi acum au aceeaşi grijă de dânsul".

Iar a doua zi, ducându-i pe toţi în temniţă, voievodul a poruncit străjerului temniţei, ca pe Mucenicul Acachie să-l închidă singur în temniţa cea mai dinăuntru, legat cu lanţuri de fier şi ferecat în obezi, şi pe nimeni să nu lase la dânsul, nici să-i dea mâncare şi băutură ca, strâmtorându-se de foame, de sete şi de greutatea legăturilor, să slăbească şi să se supună mai cu înlesnire la voia lor; iar pe ceilalţi legaţi a poruncit să-i închidă în temniţa cea mai dinafară.

Iar după ce a sosit noaptea, cei legaţi s-au învrednicit iarăşi de o vedenie minunată; pentru că au văzut strălucind o lumină în temniţa cea mai dinăuntru şi, uitându-se printr-o ferestruică, au văzut nişte bărbaţi purtători de lumină, care, dezlegând pe sfântul mucenic din legături, îi tămăduiau rănile şi îi puneau dinainte hrană minunată, albă ca zăpada, dându-i şi băutură. Văzând ei aceasta în toate nopţile, au chemat străjerul acelei temniţe şi i-au spus acea vedenie; iar el, privind prin ferestruică, a văzut cu ochii săi aceea lumină şi, deodată, deschizând uşile temniţei, a intrat înăuntru. Dar n-a văzut şi n-a aflat pe nimeni, decât numai pe mucenic singur stând în legături; şi s-a mirat şi s-a înspăimântat străjerul temniţei.

Iar dacă au trecut şapte zile de la ducerea lor în Bizanţ, voievodul, şezând la judecată, a pus de faţă pe Sfântul Mucenic Acachie şi, văzându-l sănătos cu trupul şi luminat la faţă, s-a mirat; pentru că aştepta să-l vadă foarte slăbit de răni, legături, foame, sete şi de osteneala drumului. Şi s-a mâniat voievodul asupra ostaşilor, părându-i-se că aceia i-au dat odihnă, şi a zis către dânşii cu mânie: „Nu v-am poruncit eu vouă, ca pe acest om să-l închideţi în temniţa cea mai dinăuntru, cu obezi să-l ferecaţi, cu fiare grele să-l legaţi peste tot trupul şi să nu-i daţi hrană şi băutură nicidecum? Iar voi l-aţi lăsat liber, ca să se odihnească şi să se tămăduiască de răni şi, iată, acum îl văd sănătos şi mai frumos decât cum era mai întâi". Iar Antonin temnicerul a zis: „Aşa mă jur pe puterea ta, o, stăpâne, că toate s-au făcut după poruncile tale. Deoarece de la Pirint până la această cetate a fost adus cu nevoie, legat cu fiare grele, pe care, dacă voieşti, poţi singur a le cântări, cât sunt de grele. Apoi a fost închis în cea mai strâmtă temniţă şi nimeni de aici nu i-a dat ceva de trebuinţă; întreabă pe străjerul temniţei şi te vei înştiinţa, dacă nu au fost aşa toate, precum ai poruncit".

Şi îndată a poruncit voievodul ca să cheme pe străjerul temniţei, căruia i-a zis cu glas groaznic: „Ticălosule, pentru ce n-ai făcut precum ţi s-a poruncit şi ai lăsat pe legatul acesta de s-a hrănit şi s-a tămăduit în odihnă; şi iată, acum stă de faţă tare cu trupul, ca şi cum ar fi venit la război şi la luptă?" Iar Sfântul Acachie a zis: „Tăria şi puterea îmi sunt date din cer, de la Iisus Hristos, dătătorul de nevoinţă, Care m-a tămăduit pe mine de răni şi m-a făcut sănătos". Şi a zis voievodul cu mânie către cei ce stăteau de faţă: „Loviţi-l peste gură şi sfărâmaţi-i dinţii, ca să nu răspundă neîntrebat". Şi slujitorii au bătut pe mucenic; iar voievodul iarăşi a zis către străjerul temniţei: „Ce răspunzi tu, ticălosule?"

Străjerul a răspuns: „Mă jur pe puterea ta, că toate câte mi-ai poruncit le-am făcut, încă şi mai multe răutăţi i-am adăugat lui, dar alţii au fost tămăduitorii şi hrănitorii lui, precum ştiu toţi cei ce sunt ţinuţi în temniţă; întreabă pe aceia şi dacă vei auzi într-altfel, iată, capul meu este înaintea ta, fă ce vei voi. Căci am văzut nişte ostaşi îmbrăcaţi luminos, dintre care unii îl dezlegau pe acesta din legături, alţii, ştergându-i rănile, i le tămăduiau; iar alţii îi puneau dinainte hrană şi băutură şi vorbeau cu el prietenește. Toţi aceşti legaţi, care au fost aduşi cu el de la Pirint, mi-au spus, că i-au văzut adeseori pe cale, apoi chiar aici în temniţă. Dar eu, necrezând cuvintelor lor, am

voit să văd singur aceea şi am văzut cu ochii mei, precum mi-au spus ei. Iar după aceea am deschis uşa fără de veste şi am intrat la el în temniţa cea dinăuntru, vrând să întreb cine şi de unde sunt şi cum au intrat prin uşile încuiate; dar nu am găsit pe nimeni, decât numai pe cel legat, fiind în obezi şi în lanţuri şi rugându-se către Dumnezeul său sau uneori dormind". Voievodul a zis străjerului: „Tu, ticălosule, luând aur de la rudeniile lui Acachie, ai lăsat pe aceia la el cu bucate, cu băutură şi cu doctorii".

Şi îndată a poruncit să bată tare pe străjer cu vergi de plumb; iar străjerul, fiind bătut, striga zicând: „Te rog, o, stăpâne, cercetează mai întâi cu dinadinsul şi te înştiinţează, dacă nu va fi aşa precum îţi spun, şi atunci să mă ucizi". Zis-a voievodul: „Spune că omul acesta este fermecător şi vrăjitor". Răspuns-a străjerul: „Ceea ce am văzut, aceea îţi spun, iar dacă el este vrăjitor sau nu, nu ştiu". Şi astfel, nevinovatul străjer a pătimit o bătaie cumplită ca aceea, pentru mucenicul lui Hristos. Şi era numele străjerului aceluia Cachie. Deci, Sfântul Mucenic Acachie, văzând aceea, râdea de nebunia voievodului, deşi avea sfărâmată gura şi obrazul, care lucru văzându-l voievodul, s-a aprins cu mai multă mânie şi a zis către mucenic: „Au tu ai venit să râzi de noi, nădăjduindu-te spre ale tale vrăji?" Sfântul a răspuns: „Nu aşa râd eu, ca şi cum m-aş bucura de pierzarea voastră, ci mai ales mă şi doare inima de veşnica voastră osândire. Iar voi singuri vă râdeţi şi vă batjocoriţi viaţa voastră, căci, lăsând pe Dumnezeul cerului, al pământului şi al mării, pe Făcătorul tuturor, vă închinaţi pietrei şi lemnului celui neînsufleţit".

Atunci a poruncit voievodul la zece ostaşi să-l bată cu beţe de stejar pe spate şi pe pântece; iar mucenicul se ruga lui Dumnezeu, zicând: „Doamne, Iisuse Hristoase, ajută mie, robului Tău!" Şi a venit glas de sus, întărindu-l, şi îndată cei ce-l băteau au înţepenit şi nu puteau mai mult să ridice mâinile lor asupra mucenicului. Iar voievodul, nepricepându-se ce să-i mai facă, s-a gândit să trimită pe mucenic la ighemonul care atunci venise iarăşi acolo în Bizanţ şi i-a scris o scrisoare astfel: „Minunatului şi marelui judecător Flachin, ighemonul Traciei, voievodul Vivian îi zice: bucură-te! Pe Acachie, apărătorul necuratei credinţe creştineşti, pe care Firm, tribunul oştilor Martisiei, l-a trimis la mine de mai mult de douăzeci de zile şi care nu voia să se supună poruncilor împărăteşti, l-am muncit după legea judecăţii şi n-am putut deloc să-l înduplecăm spre împlinirea voii împărăteşti. Iar de vreme ce stăpânirea ta mai bine poţi să-l pedepseşti şi să-l înfricoşezi, de aceea îţi trimit pe acest om la a ta mai mare judecată, cu faptele cele scrise de temnicer despre el".

Iar ighemonul, pentru că avea femeie creştină care îl îndemna în taină cu rugăminte şi cu jurăminte ca, pe creştinii cei aduşi la el la judecată, să nu-i muncească mult, ci degrabă să-i dea morţii, luând scrisoarea voievodului, a poruncit să pună pe mucenic în temniţă, însă fără de legături şi fără de pază mare. După cinci zile, ighemonul punând înainte pe mucenic la judecată şi poruncind a se citi faptele cele scrise despre el trimise de voievod, s-a mirat de cruzimea aceluia şi de tăria mucenicului, şi a ocărât pe Vivian pentru aceea; că pe un om ce era ostaş cu dregătoria, l-a muncit atât de lung şi atât de cumplit, neomorându-l îndată prin tăiere cu sabia. Deci văzând că nu este deloc cu putinţă să plece spre păgânătate pe mucenicul lui Hristos, a poruncit să-i taie capul cu sabia, afară din cetatea Bizanţului.

Şi pe când ei duceau pe mucenic spre tăiere, el striga către Dumnezeu, zicând: „Cu cât de multe limbi aş fi voit a Te lăuda pe Tine, Hristoase, Dătătorule de viaţă, Fiul lui Dumnezeu, Care îmi eşti atât de bun şi milostiv mie, păcătosului, învrednicindu-mă în partea sfinţilor mucenici".

Şi ajungând la locul cel de tăiere şi cerând vreme spre rugăciune, şi-a plecat genunchii şi se ruga astfel: „Slavă Ţie, Dumnezeule, laudă se cuvine măririi Tale celei nemăsurate, că astfel Te-ai preamărit întru noi, cei îngreunaţi cu păcatele; pentru că, pe cât ne arăţi mai multe faceri de bine şi pe cât mai mult ne ierţi păcatele noastre, pe atât străluceşte mai luminat şi se preamăreşte slava milostivirii Tale. Fie binecuvântat numele slavei Tale, Dumnezeule, căci pe mine, care sunt nevrednic facerilor Tale de bine, m-ai învrednicit de atâta cinste, ca să mă numesc mucenic al lui Hristos, şi această cinste mi-ai dăruit-o mie, nu pentru oarecare lucruri al mele, ci din însăşi bunătatea şi iubirea Ta de oameni cea negrăită. Deci, Te binecuvintez pe Tine, Doamne Dumnezeule, Sfântul lui Israel, împreună cu Unul Născut Fiul Tău şi cu Sfântul Duh; căci a Ta este slava şi cinstea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin".

Acestea zicându-le, şi-a plecat sub sabie capul său şi i l-au tăiat. Astfel şi-a săvârşit pătimirea sa cea pentru Hristos, Sfântul Mucenic Acachie; iar trupul lui cel sfânt l-au îngropat nişte oameni cucernici cu cinste, în locul care se numea Stavrion. Acestea au fost pe timpul împărăţiei lui Maximian, iar întru noi împărăţind Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slava şi stăpânirea în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL NIL DE SORSKA

Acest cuvios s-a născut în anul 1433 la Moscova, într-o familie de nobili, iubitoare de Hristos. El a fost secretar în sfatul marelui prinţ, apoi, încă tânăr fiind, s-a făcut călugăr în mănăstirea Sfântului Chiril de la Lacul Alb. Dar, fiindcă asprimea mănăstirii a scăzut după plecarea la Domnul a Sfântului Chiril, întemeietorul ei, Nil a văzut cu durere că monahii urmau mai degrabă voilor lor proprii decât rânduielilor Sfinţilor Părinţi.

Aşadar, pentru folosul lui duhovnicesc a părăsit acel loc şi a plecat în căutarea unui izvor adevărat de viaţă călugărească, împreună cu prietenul şi ucenicul său, Sfântul Inochentie, viitorul întemeietor al mănăstirii Komel. A vizitat mai apoi mănăstirile din Constantinopol şi a stat mai mulţi ani la Sfântul Munte Athos pentru a-şi însuşi rânduielile părinţilor din vechime şi chipul vieţii de isihie, care înflorea în acea vreme. Acolo a învăţat Sfântul Nil greaca şi a putut să pătrundă scrierile Sfinţilor Părinţi despre paza minţii şi rugăciunea inimii.

În jurul anului 1480, cei doi nevoitori s-au întors în mănăstirea de la Lacul Alb, având gândul să aşeze acolo rânduiala de viaţă a schiturilor, care până atunci era necunoscută în Rusia, unde nu se găseau decât fie mănăstiri mari şi bogate, fie pustnici. Această cale de mijloc în care călugării trăiesc singuri în chilii osebite unele de altele şi se adună din vreme în vreme pentru Sfânta Liturghie a fost odinioară la temelia slăvitelor aşezări călugăreşti din Egipt, lăudată fiind de Sfinţii Părinţi că este cea mai potrivită pentru urcarea pe scara virtuţilor.

La început, Sfântul Nil şi-a ridicat o chilie în apropiere de mănăstire. După aceea s-a depărtat la cale de trei ceasuri de mănăstire într-un loc sălbatic, pustiu şi înfricoşător, unde râul Sora făcea o mlaştină, prin care nu trecea nimeni.

Acolo s-a încredinţat Sfântul Nil isihiei, rugăciunii fără împrăştiere şi citirii Sfintelor Scripturi; nu numai a Bibliei, ci şi a Sfinţilor Părinţi şi a Vieţilor Sfinţilor. Deci, lăsând în voia lui Dumnezeu toată neputinţa şi neştiinţa sa, nu făcea nimic fără să aibă o mărturie din aceste scrieri insuflate.

Mai apoi, el sfătuia pe fraţi, zicându-le: „Fie că eşti singur în chilia ta de pustnic, sau în mănăstire între fraţii călugări, fii cu luare aminte la Sfintele Scripturi şi mergi pe urmele Sfinţilor Părinţi,

pentru că Sfintele Scripturi ne poruncesc aceasta. Sau încredinţează-te în ascultare unui părinte care s-a arătat cu adevărat duhovnicesc în gânduri, în cuvinte şi în fapte. Dacă nu poţi să găseşti un astfel de călăuzitor, atunci încredinţează-te în ascultarea lui Dumnezeu, prin mijlocirea dumnezeieştilor scripturi".

După câtăva vreme, Sfântul Nil a construit o chilie de lemn şi o bisericuţă, dar nu a vrut să primească fraţi cu care să stea împreună, zicând că e un om păcătos şi fără de minte, bolnav cu trupul şi cu sufletul. Totuşi unii stăruiau şi băteau fără încetare la poarta sa, nelăsându-i nici cel mai mic răgaz.

Deci lăsându-se în voia lui Dumnezeu, Sfântul Nil i-a primit, dar nu ca ucenici, ci ca şi împreună nevoitori şi lucrători ai poruncilor lui Dumnezeu. El obişnuia să-i numească: „domnii mei şi fraţii mei". Apoi le-a dat voie să-şi zidească chilii în jurul bisericuţei şi i-a lăsat să-şi ducă nevoinţa duhovnicească după cum îi îndemna conştiinţa. Fraţii se adunau cu toţii împreună de două ori pe săptămână, sâmbăta şi miercurea seara, priveghind întreaga noapte în bisericuţă şi luând parte la Sfânta Liturghie dimineaţa, după care se hrăneau de obşte. Privegherea o făceau mai mult citind din Psaltire, la care adăugau şi alte scrieri duhovniceşti sau schimbau scurte cuvinte de folos sufletesc. Nu dădeau decât foarte puţin loc cântării, pe care părinţii din vechime o găseau că este potrivnică pocăinţei şi o lăsau în seama bisericilor din lume. În celelalte zile ale săptămânii, fiecare trăia de sine, petrecând cea mai mare parte a timpului în rugăciune sau cugetând la cuvintele citite în Sfintele Scripturi.

În Tipicul pe care l-a scris pentru schit, Sfântul Nil a rânduit ca monahii să trăiască din munca mâinilor lor, ferindu-se de muncile agricole grele, şi neprimind milostenii decât la vreme de boală sau de nevoie neapărată, pentru a-şi păstra libertatea şi liniştea lor. Le era oprit să părăsească schitul, unde femeile şi copii nu aveau voie să intre. Călugării trebuiau să trăiască în cea mai mare simplitate, mulţumindu-se cu cele de nevoie neapărată, precum a rânduit şi Sfântul Vasile. Însăşi bisericuţa trebuia să fie săracă, fără ornamente bogate şi lipsită de lucruri preţioase. Nimeni nu avea altă grijă decât să lupte zi şi noapte împotriva gândurilor pătimaşe, prin post şi priveghere, şi îndeosebi prin rugăciunea neîncetată a minţii în inimă.

Deşi era retras cu totul, faima Sfântului Nil a ajuns până în marile cetăţi ale Rusiei: Moscova şi Novgorod. În 1490 a fost chemat la sinodul adunat la Moscova pentru a hotărî cu privire la ereticii iudaizanţi. Mulţumită înrâuririi omului lui Dumnezeu, sinodul a anatematizat pe eretici şi i-a condamnat la surghiun, dar nu a primit

să-i omoare, zicând că pedeapsa lor să fie lăsată lui Dumnezeu, care este destul de puternic ca să-i îndrepteze.

În 1503, Sfântul Nil a venit la un nou sinod, la care a cerut să se ia pământurile şi satele marilor mănăstiri, căci acestea îi făceau pe călugări să aibă prea multe griji lumeşti, ducând la scăderea vieţii duhovniceşti. O mulţime de călugări din mănăstirea de la Lacul Alb şi din regiunea de dincolo de Volga au fost de partea Sfântului Nil, dar Sfântul Iosif de Volokolamsk, sprijinit de ierarhie, s-a opus cu hotărâre, spunând că, datorită pământurilor, mănăstirile pot să facă milostenii şi să aducă mărturie apostolească în lume. Acesta a fost începutul unei lungi certe între cei „neagonisitori" şi „iosefiţi", care a durat mai multe secole. Însă Sfântul Nil, de cum a văzut că întâmpină împotrivire, s-a dat deoparte, zicând: „Nu se cuvine unui călugăr să se vâre în pricire cu cel care i se împotriveşte; el trebuie mai degrabă să se retragă".

Deci a plecat în sihăstria schitului de la Sora şi şi-a petrecut ultimii ani din viaţă în rugăciune. În testamentul său, el scria: „Eu, nevrednicul Nil, rog pe mai marii mei şi pe fraţii care sunt în acelaşi duh cu mine, să-mi împlinească ultima dorinţă. După moartea mea, aruncaţi-mi trupul meu în pustie, ca să-l mănânce animalele şi păsările, pentru că a păcătuit cu ticăloşie înaintea lui Dumnezeu şi deci este nevrednic de îngropare. Şi dacă nu vor face aşa, atunci săpaţi o gaură în locul în care suntem şi îngropaţi-mă fără nici o cinste. Am cercat totdeauna, din toată puterea mea, să nu primesc nici cinste şi nici laudă în această mănăstire în timpul vieţii mele; aşa să fie şi după moartea mea".

Şi-a trimis apoi pe ucenicul său, Sfântul Inochentie, să întemeieze o mănăstire de obşte şi a rânduit ca schitul de la Sora să rămână sărac şi călugării să rămână să trăiască fiecare deosebi în chilia sa; apoi a adormit în pace la 7 mai 1508.

În 1569, ţarul Ivan al IV-lea cel Groaznic, a vizitat schitul şi a hotărât să i se construiască o biserică de piatră. Dar, puţin după aceea, Sfântul Nil i s-a arătat şi l-a oprit să facă vreo schimbare în biserică sau în chiliile fraţilor.

În secolele care vor urma, duhul de nevoinţă al Sfântului Nil va fi ca focul care mocneşte sub cenuşă şi scrierile lui vor avea o înrâurire însemnată pentru renaşterea duhovnicească care va avea loc în Biserica Rusă începând cu Sfântul Paisie Velicicovschi şi urmând cu sfinţii stareţi de la Optina.

LUNA MAI
ZIUA A OPTA

SFÂNTUL, SLĂVITUL APOSTOL ŞI EVANGHELIST IOAN, CUVÂNTĂTORUL DE DUMNEZEU

Cinstita mutare a Sfântului Apostol şi Evanghelist Ioan, Cuvântătorul de Dumnezeu, cel ce s-a rezemat pe pieptul Mântuitorului, a iubitorului de feciorie şi ucenicului iubit al lui Hristos, se prăznuieşte în 26 ale lunii septembrie, unde s-a scris pe larg viaţa lui cea sfântă. Iar în această zi se cinsteşte numai pomenirea prafului tămăduitor, care cu minune iese în fiecare an din mormântul lui, în ziua a opta a lunii mai şi pe care creştinii cei de acolo îl numesc mană. Pentru că Sfântul Ioan, trăind mai mult de o sută de ani şi ostenindu-se în bunăvestirea lui Hristos, a ieşit împreună cu şapte ucenici ai săi din cetatea Efesului şi le-a poruncit să-i sape un mormânt în chipul Crucii şi într-însul – precum scrie în viaţa lui – să fie îngropat de viu. Auzind fraţii cei din cetate de aceasta, au mers şi au săpat mormântul lui, dar n-au aflat trupul apostolului şi s-au întors, plângându-l mult. După aceea, mergeau adeseori la mormântul lui şi acolo îşi săvârşeau rugăciunile către Dumnezeu, chemând în ajutor şi spre mijlocire pe Sfântul Ioan.

Apoi a început în fiecare an, în această lună şi zi, a ieşi din mormântul lui un praf subţire făcător de minuni, pe care credincioşii luându-l, tămăduiau neputinţele şi patimile ce erau în popor. Pentru aceea s-a aşezat într-această zi, precum şi în luna lui septembrie, să-l lăudăm cu bisericeşti cântări de laude şi să-l fericim pe acest plăcut al lui Dumnezeu, care mai mult decât alţii a fost iubit lui Dumnezeu. Cu rugăciunile aceluia să câştigăm şi noi tămăduire de bolile noastre cele sufleteşti şi trupeşti şi să ne învrednicim a fi plăcuţi şi iubiţi lui Hristos Dumnezeul nostru.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL ARSENIE CEL MARE

Cuviosul Arsenie s-a născut în Roma cea Veche, din părinţi creştini şi dreptcredincioşi. El a fost crescut în învăţătura cărţii şi în frica lui Dumnezeu. Şi ajungând bărbat îmbunătăţit, s-a arătat prea înţelept, pentru că a trecut desăvârşit toată învăţătura retoricii şi a filosofiei, cunoscând bine limba grecească şi latinească. Apoi defăimând deşertăciunile acestei lumi şi lăsând afară înţelepciunea elinească, a intrat în rândul clericilor, spre slujba lui Dumnezeu, căutând înţelepciunea cea duhovnicească, pe care Sfântul Apostol Iacov o lăuda, numind-o *curată, paşnică, blândă, bine supusă, plină de milă şi bună de roduri*. Şi a fost hirotonit diacon al bisericii celei mari din Roma, unde trăia în curăţie cu întreaga înţelepciune, sârguindu-se a fi vrednic locaş al Sfântului Duh, Cel ce sfinţeşte toate.

Într-acea vreme împărăţea la Răsărit Teodosie cel Mare; iar la Apus, în Roma cea Veche, Graţian. Teodosie avea doi fii: Arcadie şi Onorie, cărora le căuta un învăţător pentru ca acela să-i înveţe, nu numai înţelepciunea cea omenească, ci şi pe cea dumnezeiască; ca să devină ei iscusiţi în filosofia cea din afară, elinească, şi în înţelepciunea creştinească cea îmbunătăţită, care povăţuieşte spre plăcerea lui Dumnezeu. Şi a trimis în toate părţile şi ţările de sub stăpânirea sa, ca să caute pe unul ca acesta; dar nu putea să-l afle, pentru că, deşi aflau trimişii mulţi înţelepţi, totuşi nu erau cu viaţă plăcută lui Dumnezeu; şi iarăşi, aflau mulţi plăcuţi lui Dumnezeu, dar nu erau iscusiţi în înţelepciunea cea dinafară.

Deci a fost nevoit împăratul Teodosie să scrie lui Graţian, împăratul Apusului, poftindu-l să caute în stăpânirea sa un bărbat ca acela şi să-l trimită la dânsul să-i înveţe copiii.

Iar împăratul Graţian s-a sfătuit împreună cu Papa Damasus şi a zis: „Ruşine va fi împărăţiei noastre dacă nu vom afla la noi un om înţelept şi îmbunătăţit, precum voieşte împăratul Teodosie, care să poată învăţa pe fiii săi filosofia şi să-i povăţuiască în frica lui Dumnezeu, cu cuvântul, cu fapta şi cu viaţa cea plăcută lui Dumnezeu". Şi căutând, n-a aflat în toată Roma mai bun şi mai iscusit în amândouă înţelepciunile, în cea lumească şi în cea duhovnicească, decât pe diaconul Arsenie, care vieţuia după Dumnezeu şi pe mulţi îi covârşea cu cuvântul şi cu lucrul, cu înţelepciunea şi cu viaţa, deşi acum nu mai era tânăr. Deci chemându-l, i-a spus cererea împăratului Răsăritului, poruncindu-i să meargă acolo; iar el se

lepăda în tot chipul, zicând că el a lăsat de mult înţelepciunea cea lumească, după ce a început în rânduiala clericiei a sluji lui Dumnezeu, şi a uitat acum scolasticeştile graiuri, neputând nici a-şi aduce aminte, şi vrea ca în linişte să slujească în rânduiala sa Bisericii şi Altarului.

Dar pe cât el se lepăda, pe atât împăratul cu papa îl îndemnau, sfătuindu-l să-i asculte pe ei într-acel lucru atât de trebuinţă împăraţilor creştini şi întregii Biserici a lui Dumnezeu, ca să înveţe pe copiii împărăteşti nu numai înţelepciunea cărţii, ci şi buna credinţă cea creştinească, ca să nu creadă ei vorbelor păgâneşti; ci să ştie a apăra şi a lărgi sfânta credinţă cea creştinească. Deci Arsenie s-a supus fără să vrea voii împăratului şi a papei şi a fost trimis de ei cu toată cinstea la Constantinopol, la împăratul Teodosie. Şi ajungând acolo, a fost primit de împăratul Teodosie cu dragoste; pentru că, văzându-l şi cunoscându-l din chip şi din vedere că este omul lui Dumnezeu, plin de înţelepciune şi de iubire de Dumnezeu, s-a bucurat de el foarte şi a înălţat mulţumire Domnului.

Şi aducând împăratul la dânsul pe cei doi fii ai săi, pe Arcadie şi pe Onorie, i-a încredinţat lui, zicându-i: „Tu mai mult să le fii lor tată decât mine; căci mai mare lucru este să le dai lor bună înţelegere, decât a-i naşte pe ei. Deci ţi-i încredinţez ţie şi bunei tale înţelegeri înaintea lui Dumnezeu, Care priveşte spre noi, ca să-i faci pe ei astfel precum doresc să-i am. Pune pe ei chipul bunătăţii şi al înţelepciunii tale, ca un tată duhovnicesc, ca să nu se vatăme cu nici un fel de sminteli din cele tinereşti, şi pentru aceasta va fi ţie nădejde întru Dumnezeu, fără de îndoială de răsplătire veşnică. O, cinstite Arsenie, dacă îi vei creşte pe dânşii fără de prihană, păzindu-i în bună învăţătură, atunci eu m-aş bucura şi aş mulţumi lui Dumnezeu. Îţi grăiesc acestea şi-ţi poruncesc înaintea lor, ca singuri să audă şi să ia aminte. Să nu cauţi la aceea, că sunt fii de împărat, ci în tot chipul să-i supui pe ei la frica învăţăturii tale, pentru că voiesc ca să se supună ţie întru toate, ca unui adevărat părinte şi învăţător al lor, şi să te asculte ca nişte fii şi ucenici".

Astfel împăratul încredinţând lui Arsenie pe fiii săi, a poruncit ca şcoala lor să fie aproape de palatul său, ca să-i fie cu putinţă a merge singur adeseori la ei, să vadă şi să ştie de învăţătura şi de viaţa fiilor săi. Iar pe fericitul Arsenie l-a cinstit, dându-i loc între senatorii săi, şi a poruncit să-l cheme pe el tată, nu numai al fiilor împărăteşti, ci şi al lui.

Deci Arsenie se numea tată al împăratului şi al fiilor lui. Se scrie şi aceasta în Pateric, că fericitul Arsenie a primit pe amândoi fiii împărăteşti, Arcadie şi Onorie, din scăldătoarea Sfântului Botez,

adică le-a fost naş, pentru că s-au botezat nu în pruncie, ci după ce au ajuns în vârstă desăvârşită.

Şi primind Arsenie spre povăţuire pe fiii împăratului, avea mare grijă de ei, învăţându-i cărţile greceşti şi latineşti şi spunându-le lor toată înţelepciunea spre folos din dumnezeiasca Scriptură, îi povăţuia la obiceiuri bune, la calea cea dreaptă şi plăcută lui Dumnezeu. Dar, mai ales, îi învăţa pe ei în ce fel să fie, când va binevoi Dumnezeu să le dea lor împărăţia pământească, pentru ca ei să nu se împodobească numai cu coroana împărătească, ci mai mult cu faptele cele bune şi milostive, cu dreapta credinţă şi cu cucernicia cea creştinească. Pentru că împărăţia au avut-o şi oamenii răi şi păgâni, precum au fost mai înainte împăraţii cei păgâni; iar a fi cu faptele bune, acesta este lucrul firesc al împăraţilor creştini, care sunt datori a plăcea şi a fi iubiţi lui Dumnezeu şi poporului, încât să rămână pomenirea lor după ei, fericindu-se în neamuri.

O învăţătură ca aceasta le dădea lor preaînţeleptul Arsenie şi-i cinstea pe ei ca pe nişte fii împărăteşti, îi punea pe două scaune şi el singur îi învăţa, stând înaintea lor. Şi s-a întâmplat într-o vreme de a mers la ei împăratul fără de veste şi, văzând pe fii săi şezând pe scaune, iar pe Arsenie stând înaintea lor, s-a mâhnit foarte şi a zis către Arsenie: „Oare aşa ţi-am poruncit? Au nu ţi-am zis ca să-i ţii pe ei ca pe nişte ucenici ascultători şi fii ai tăi; iar nu ca pe nişte feciori de împărat?" Fericitul Arsenie a răspuns cu smerenie, zicând: „Împărate, fiecărui lucru i se cuvine fapta cuviincioasă, tinereţile au trebuinţă de învăţătură, iar cinstea împărătească avem datoria a o împlini".

De aceste cuvinte împăratul mâhnindu-se mai mult, i-a zis: „Au doară tu îi pui pe ei împăraţi?" Aceasta zicând-o, a luat de la fii semnele cele împărăteşti şi a pus pe Arsenie, chiar şi nevoind el, pe scaun; iar fiilor le-a poruncit ca să stea înaintea lui, zicând: „De vor învăţa a se teme de Dumnezeu, a păzi poruncile Lui şi a-i plăcea Lui cu dreptate şi cu blândeţe, Împăratul Cel ceresc este puternic, ca să le dea împărăţie pe pământ, de vor fi vrednici pentru aceea. Iar de vor fi răi şi nevrednici, apoi mai bine le va fi lor să petreacă fără împărăţie, decât să împărăţească cu nebunie. Şi mă rog lui Dumnezeu ca mai bine din copilăria lor să piară cu moarte de pe pământ, decât să fie răi şi să crească spre vătămarea sufletelor lor şi a altora". Astfel învăţându-i împăratul, s-a dus; iar Arsenie lăuda pentru aceea în mintea sa pe împăratul şi de atunci făcea după porunca lui, pentru că el şezând, învăţa pe fiii împărăteşti care îi stăteau înainte.

Şi petrecând el în mare cinste şi slavă, se mâhnea foarte, întristându-se cu duhul, pentru că lui îi era urâtă slava, bogăţia şi

gâlceava acestei lumi şi avea mare dorinţă ca în linişte, în sărăcie şi în smerenie monahicească să slujească lui Dumnezeu, rugându-se Lui cu dinadinsul, ca să-i arate lui o cale lesnicioasă spre a scăpa de viaţa cea din palatul împărătesc, spre câştigarea petrecerii celei osebite şi pustniceşti.

Iar într-una din zile a aflat pe Arcadie căzut într-o sminteală copilărească. Deci, mâniindu-se pe el, l-a bătut tare cu nişte vergi şi l-a rănit atâta, încât să pomenească bătaia aceea până la moarte; pentru că rămăseseră pe trup semnele acelea. Aceasta s-a făcut din purtarea de grijă a lui Dumnezeu, ca prin acea pricină să scoată pe Arsenie din lume şi să-l ducă la viaţa pustnicească cea dorită de el, deoarece Arcadie a prins răutate mare în inima sa asupra învăţătorului său pentru bătaia aceea şi, venind în vârsta cea desăvârşită, se gândea cum l-ar ucide pe el. Şi şi-a descoperit gândul său unui credincios spătar de-al său şi îl ruga să ucidă în taină pe Arsenie cu orice chip. Iar spătarul, temându-se de Dumnezeu şi de împăratul Teodosie şi nevoind să facă un lucru rău ca acela, încă şi pe Arsenie iubindu-l şi cinstindu-l pentru multa lui faptă bună, i-a spus în taină gândul cel rău al lui Arcadie şi l-a sfătuit ca, precum ştie, să-şi păzească viaţa. Deci Arsenie, fiind cuprins de mâhnire şi de frică, se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi, ca să-i îndrepte calea lui spre mântuire. Şi pe când se ruga, a auzit noaptea un glas de sus, zicându-i: „Arsenie, fugi de oameni şi te vei mântui". Auzind aceasta Arsenie, îndată s-a îmbrăcat cu haine proaste şi a ieşit din palatul împărătesc, neştiind nimeni. Deci, mergând la limanul mării, a găsit, după rânduiala lui Dumnezeu, o corabie mergând spre Alexandria şi, urcându-se într-însa, a plecat lăsându-se în voia lui Dumnezeu.

Sosind în Alexandria, s-a dus îndată la schitul pustiei, unde, mergând la biserică, a rugat preoţii să-l facă monah şi să-l povăţuiască la calea mântuirii. Iar ei văzându-l după faţă, după vedere şi din vorbă că este bărbat cinstit, l-au întrebat cine este şi de unde vine. Iar el le-a răspuns: „Sunt un om străin şi sărac!" Deci, sfătuindu-se preoţii între ei cine ar fi putut să ia pe acela lângă sine şi să-l povăţuiască la nevoinţa vieţii monahiceşti, l-au dus la avva Ioan Colov şi i-au spus despre bărbatul care venise la călugărie. Iar bătrânul, făcând rugăciune, a zis: „Voia Domnului să fie!"

Şi le-au pus masa, căci era ceasul al zecelea din zi şi, şezând preoţii să mănânce cu bătrânul, au lăsat pe Arsenie stând, pentru că nimeni nu i-a zis să şadă la masă. Şi mâncând aceia, el stătea înaintea lor privind în jos, părându-i-se că stă înaintea lui Dumnezeu şi a sfinţilor îngeri. Deci bătrânul, luând dinaintea sa o bucată de pâine, a

aruncat-o înaintea lui, zicându-i: „De voieşti, mănâncă!" Iar bătrânul a făcut aceasta, ispitind smerenia lui şi vrând să ştie dacă cu adevărat a venit să se lepede de sine. Iar Arsenie a gândit în sine, zicând: „Acest bătrân este îngerul lui Dumnezeu mai înainte-văzător şi, cunoscându-mă că sunt mai rău decât un câine, mi-a aruncat această pâine ca unui câine; deci mi se cade ca să mănânc ca un câine, hrana ce mi s-a dat". Deci, plecându-se jos, a mers pe pământ pe mâini şi pe picioare, ca un dobitoc cu patru picioare şi luând cu gura acea bucată de pâine, a mers într-un colţ al chiliei şi, stând acolo pe pământ, a mâncat-o. Iar Cuviosul Ioan Colov, văzând atâta smerenie a lui, a zis către preoţi: „Acesta va fi monah iscusit!" Şi a iubit pe Arsenie foarte mult pentru smerenia lui şi îndată l-a îmbrăcat în schima monahală, povăţuindu-l la nevoinţa cea duhovnicească. Apoi, după puţină vreme, i-a dat o chilie aproape de sine, poruncindu-i lui să petreacă deosebi, ca un monah desăvârşit.

După plecarea lui Arsenie din palatul împărătesc, s-a făcut de împăratul Teodosie multă cercetare pentru el. Pentru că împăratul s-a mâhnit foarte mult pentru el şi a trimis prin toate părţile ca să-l caute, dar n-a putut să-l afle, acoperind Dumnezeu pe robul Său, până la vremea arătării lui spre folosul multora.

Iar Arsenie, trăind în chilia pe care i-o dăduse bătrânul, plăcea lui Dumnezeu cu postirea, cu ostenelile şi cu toată fapta bună, şi degrabă a întrecut pe mulţi părinţi prin pustniceştile sale nevoinţe, rugându-se lui Dumnezeu şi zicând: „Doamne, povăţuieşte-mă pe mine, cum să mă mântuiesc!" Atunci iarăşi s-a auzit un glas grăind către dânsul: „Arsenie, fugi de oameni şi petrece în linişte; căci, aceasta este rădăcina nepăcătuirii!" Deci, sculându-se, s-a dus mai departe în pustie pentru liniştea sa şi, făcându-şi o chilie mică, locuia singur într-însa, sârguindu-se în tot chipul să păzească tăcerea. Pentru aceasta, totdeauna se dădea de o parte de la tot felul de vorbe, înălţându-şi mintea sa la cele cereşti. Adică, cu trupul era pe pământ, iar cu duhul se împărtăşea cu puterile cele de sus, venind la biserică numai Duminicile şi în zilele de praznic, de unde, după săvârşirea slujbei bisericeşti, îndată se întorcea în linişte la chilia sa cea pustnicească, nevorbind cu nimeni nimic, decât numai atunci când îl întreba cineva de vreun lucru foarte de trebuinţă, atunci răspundea cu cuvinte scurte şi alerga la liniştea sa. Şi era viaţa lui de minune tuturor părinţilor celor din schit.

Odată l-a întrebat avva Marcu, zicând: „Părinte, pentru ce fugi de noi?" Arsenie i-a răspuns: „Dumnezeu ştie că vă iubesc pe voi, dar nu pot să fiu şi cu Dumnezeu şi cu oamenii; căci puterile cele de

sus mii de mii şi milioane de milioane se află în ceruri şi toţi au o voie şi cu un gând slăvesc pe Dumnezeu; iar voile omeneşti sunt multe pe pământ şi gândurile de multe feluri; pentru că fiecare îşi are voia şi gândul său. Deci nu pot să las pe Dumnezeu şi să vieţuiesc cu oamenii!" Astfel, fericitul Arsenie, unindu-se cu Dumnezeu, se depărta de oameni şi dorea ca să nu fie văzut şi ştiut de nimeni. Dar făclia nu putea să stea mult ascunsă sub obroc; căci, străbătând pretutindeni vestea despre viaţa lui cea îmbunătăţită, s-a făcut înştiinţare şi în Constantinopol despre el.

Pentru că după moartea dreptcredinciosului împărat Teodosie cel Mare, împărăţind Arcadie, fiul lui, a luat înştiinţare despre Cuviosul Arsenie, unde este şi cum vieţuieşte; deci i-a scris, cerându-şi iertare cu smerenie pentru păcatul său cel din tinereţe; stăruind de el ca să se roage lui Dumnezeu pentru el şi pentru fratele său, Onorie, care luase împărăţia Apusului, să le îndrepteze Domnul bine împărăţiile lor. Şi încă îi mai scria, dăruindu-i lui tot birul împărătesc care se lua din Egipt, pentru ca el să-l împartă, precum va voi, bisericilor şi mănăstirilor şi tuturor celor ce au trebuinţă. Dar Cuviosul Arsenie n-a voit să-i scrie, ci prin cuvinte a răspuns trimisului, zicându-i: „Spune celor ce te-au trimis, că aşa grăieşte smeritul Arsenie: Dumnezeu să vă ierte pe voi, fiilor, şi împărăţiile voastre să le îndrepteze după bunăvoia Sa şi pe voi să vă povăţuiască ca să faceţi voia Lui. Iar ceea ce aţi scris pentru bir, de aceasta nu are trebuinţă Arsenie, pentru că el este mort pentru lume şi să nu-l socotească nimeni că este între cei vii". Cu un răspuns ca acesta a eliberat cuviosul pe trimisul împăratului, iar el s-a sălăşluit în pustie, în chilia sa osebită, trăind în tăcere şi vorbind cu Dumnezeu neîncetat prin rugăciune; iar uneori povăţuind şi pe alţii la viaţa cea liniştită.

Odinioară mergând el într-un loc, care avea o mulţime de trestie, a aflat acolo pe nişte fraţi şezând; iar trestia, clătinându-se de vânt, făcea zgomot mare. Şi a întrebat pe fraţi, zicând: „De unde vine acest zgomot?" Aceia i-au răspuns: „Trestia sună de vânt, părinte". Cuviosul le-a zis: „Apoi pentru ce şedeţi voi aici, ascultând zgomotul trestiilor? Dacă cineva iubeşte cu adevărat tăcerea, apoi nu poate suferi nici glasul cel de pasăre; căci şi din acela se tulbură pacea inimii, cu atât mai mult de un zgomot ca acesta de trestie".

Într-una din zile a venit la dânsul pentru cercetare Teofil, arhiepiscopul Alexandriei, împreună cu oarecare boieri, şi voiau să audă de la el cuvânt de folos. Iar stareţul, tăcând puţin, a zis către dânşii: „De vă voi spune un cuvânt, oare îl veţi păzi pe el şi oare veţi face ceea ce voi zice eu?" Iar ei s-au făgăduit ca să facă ceea ce le va

porunci. Şi le-a zis stareţul: „Oriunde veţi auzi de Arsenie, să nu veniţi acolo". Iar ei minunându-se de cuvântul lui, s-au folosit şi s-au dus.

Iarăşi a voit arhiepiscopul odată să vadă pe Cuviosul Arsenie şi a trimis la el, întrebându-l dacă îi va deschide lui chilia când va veni. Iar stareţul a răspuns prin trimis: „De vei veni, îţi voi deschide; iar de-ţi voi deschide ţie, apoi voi deschide tuturor. De aceea nu voi mai şedea aici". Şi auzind arhiepiscopul aceasta, nu s-a dus, temându-se să nu plece stareţul din hotarele lor aiurea.

Un frate oarecare străin a mers la chilia Cuviosului Arsenie şi a bătut în uşă, vrând să-l vadă. Iar stareţul, socotind că a venit ascultătorul cel ce îl slujea, i-a deschis uşa îndată; dar, văzând pe fratele cel străin, a căzut cu faţa la pământ, ca să nu-l vadă pe cel ce a venit. Iar fratele se ruga de stareţ ca să se scoale de la pământ, iar el nicidecum nu voia, ci răspundea: „Nu mă voi scula, până ce nu te vei duce de aici". Şi rugându-l fratele mult şi neluându-i-se în seamă rugăciunea, a plecat.

Un alt frate de departe, mergând la schitul cuviosului, voia să vadă pe Cuviosul Arsenie. Pentru aceasta ruga pe cei bisericeşti ca să-l ducă la el, zicând: „Voiesc să vorbesc cu avva Arsenie". Aceia i-au zis: „Odihneşte-te, frate, până în ziua Duminicii, şi-l vei vedea când va veni la biserică". Iar fratele le-a răspuns: „Nu voi mânca, nici nu voi bea, până ce nu-l voi vedea". Atunci ei l-au trimis cu un frate, ca să-l ducă la chilia stareţului.

Iar chilia lui Arsenie era departe de biserică ca la 50 de stadii în pustie. Şi, mergând la chilie, a bătut în uşă; iar stareţul, deschizându-le, i-a primit în chilie, dar şedea, tăcând şi căutând în jos. Şi au stat şi ei tăcuţi şi nici unul dintr-înşii n-a grăit vreun cuvânt. Deci, şezând ei astfel, a zis fratele cel bisericesc: „Eu mă voi duce înapoi, pentru că am acolo un lucru bisericesc". Şi, sculându-se, voia să se ducă. Iar fratele cel străin, neavând îndrăzneală către stareţ şi ruşinându-se a rămâne, a zis către fratele cel bisericesc: „Voi merge şi eu cu tine". Şi, sculându-se, s-a închinat stareţului şi a plecat, neauzind nici un cuvânt de la dânsul. După aceea l-a rugat pe fratele cel bisericesc să-l ducă la avva Moise, care dintre tâlhari s-a întors la pocăinţa monahicească, şi l-a dus. Iar fericitul Moise i-a primit bucurându-se şi i-a odihnit şi i-a ospătat; şi arătându-le multă dragoste, i-a slobozit. Atunci fratele cel bisericesc a zis către celălalt: „Iată, am văzut pe amândoi: pe avva Arsenie şi pe avva Moise. Deci, care ţi se pare mai bun?" Zis-a fratele cel străin: „Cel ce ne-a primit cu dragoste, acela este mai bun". Auzind aceasta un oarecare din

părinţi, s-a rugat lui Dumnezeu, zicând: „Doamne, arată-mi lucrul acesta, că unul fuge de oameni pentru numele Tău, iar altul primeşte pe toţi pentru numele Tău. Deci, care dintre ei este mai desăvârşit şi este vrednic de mai mari daruri ale Tale?" Şi a văzut părintele acela în vedenie două corăbii mari înotând pe un râu mare, într-una era Cuviosul Arsenie şi Duhul lui Dumnezeu îi îndrepta corabia cu multă linişte; iar în cealaltă corabie era Cuviosul Moise şi îngerii lui Dumnezeu erau cu dânsul, care îi îndreptau corabia şi faguri de miere puneau în gura lui Moise. Această vedenie a spus-o părintele acela la toţi părinţii iscusiţi şi, socotind, au zis că mai desăvârşit este Arsenie, cel ce tace, decât Moise, cel ce primeşte pe străini, căci cu Arsenie petrece Însuşi Dumnezeu, iar cu Moise petrec îngerii lui Dumnezeu.

Aşa înstrăinându-se Cuviosul Arsenie de vederea şi de vorbirea omenească, cu mult mai mult se ferea de vederea şi de vorbirea femeiască, precum ne va arăta cuvântul ce urmează. O jupâneasă oarecare, bogată, dreptcredincioasă, înţeleaptă, temătoare de Dumnezeu şi cu viaţă sfântă, auzind de Cuviosul Arsenie, a mers de la Roma în Alexandria, vrând să vadă pe sfântul bătrân. Acolo a primit-o cu mare cinste arhiepiscopul Teofil, ca pe una ce era din casa celor dintâi senatori. Şi a rugat jupâneasa aceea pe arhiepiscop să înduplece pe stareţ să o primească cu dragoste ca pe o străină şi să o învrednicească binecuvântării, deoarece se ostenise atât de multă cale pentru el. Deci arhiepiscopul se sârguia în tot chipul, să-i mijlocească ei acel lucru la stareţ, dar n-a putut nicidecum, pentru că nu numai se lepăda a o vedea, dar nici nu voia să audă de femeie.

Şi luând cunoştinţă jupâneasa de aceea, a poruncit să-i pună şaua pe calul său, zicând: „Cred Dumnezeului meu că voi vedea pe Arsenie, pentru că n-am venit să văd om, fiindcă şi în cetatea noastră sunt mulţi oameni, dar vreau să văd prooroc. Şi de aceea am suferit atâtea osteneli pe mare". Deci s-a dus în pustia aceea. Iar când s-a apropiat jupâneasa de chilia cuviosului s-a întâmplat, după purtarea de grijă a lui Dumnezeu, de era stareţul afară din chilie; iar ea, mergând fără de veste, a căzut la picioarele lui. Iar el cu mâhnire ridicând-o şi căutând spre dânsa cu mânie, i-a zis: „Dacă ai voit să vezi faţa mea, vezi-o dar". Iar ea de ruşine n-a putut să caute cu ochii spre faţa lui. Deci, stareţul a zis către dânsa: „Dacă ai auzit de faptele mele bune, acelea îţi erau de trebuinţă să le socoteşti şi să le urmezi. Iar a vedea faţa mea, ce trebuinţă îţi este? Şi cum ai îndrăznit să vii atâta cale depărtată? Nu ştii oare că eşti femeie şi nu ţi se cade să ieşi din casă nicăieri? Pentru aceea ai venit aici ca, după ce te vei întoarce la Roma, să începi a te lăuda către celelalte femei, zicând:

«Am văzut pe Arsenie»; şi astfel vei face mare cale femeilor, care vor vrea să vină la mine".

Iar ea a răspuns: „Dacă Domnul îmi va da mie să mă întorc, nu voi lăsa pe nimeni să vină aici, ca să nu te supere pe sfinţia ta; iar eu mă rog ca tu să te rogi lui Dumnezeu pentru mine acum şi să mă pomeneşti întotdeauna în sfintele tale rugăciuni". Răspuns-a stareţul: „Mă rog lui Dumnezeu ca să-ţi şteargă pomenirea ta de la inima mea". Iar ea auzind aceasta, a plecat tulburată şi, mergând în cetatea Alexandria, s-a îmbolnăvit de necaz. Iar arhiepiscopul, înştiinţându-se că s-a îmbolnăvit jupâneasa, a mers la dânsa pentru a o cerceta şi a o întreba de pricina bolii. Iar ea i-a zis: „Mai bine mi-ar fi fost mie de n-aş fi venit aici, pentru că am rugat pe stareţul Arsenie să mă pomenească în rugăciunile sale, iar el mi-a zis: «Mă voi ruga lui Dumnezeu ca să-ţi şteargă pomenirea ta de la inima mea!» Şi iată eu pentru aceea mor de necaz". Şi a grăit arhiepiscopul către dânsa: „Nu te mâhni de aceasta, o, fiică, că nu fără de pricină a zis aceasta sfântul stareţ, pentru că tu eşti femeie, iar prin femei diavolul face multe ispite sfinţilor bărbaţi. Deci, stareţul a zis acele cuvinte, cu dinadinsul păzindu-se de ispitele vrăjmaşilor; iar pentru sufletul tău se roagă şi se va ruga totdeauna". Deci, jupâneasa, mângâindu-se cu acele cuvinte, s-a însănătoşit şi s-a dus cu bucurie întru ale sale.

Iar Cuviosul Arsenie petrecând în liniştea sa, cu tot gândul se adâncea în rugăciuni către Dumnezeu şi se aprindea cu dragoste de serafim către El, încât cu totul era încălzit de fierbinţeala gândirii de Dumnezeu. Odinioară un frate de la schit, mergând la chilia lui pentru o trebuinţă oarecare, s-a uitat pe o fereastră şi a văzut pe stareţul stând la rugăciune cu totul învăpăiat ca focul, şi s-a spăimântat. Şi era vrednic fratele de vedenia aceea căci, stând puţin, a bătut în uşă, şi, ieşind stareţul şi văzând pe fratele înspăimântat, l-a întrebat: „De mult stai aici? N-ai văzut ceva?" Iar fratele a zis: „N-am văzut nimic". Iar el, vorbind cu dânsul pentru ce îi era trebuinţă, l-a eliberat.

Se mai spune de acest cuvios şi aceasta. Pe când era el în palatul împărătesc, nimeni din boieri nu purta mai bune haine decât el; iar după ce s-a lepădat de lume, nimeni din monahi nu purta haine mai proaste decât dânsul. Însă a păstrat încă oarecare puţină rămăşiţă din obiceiul cel lumesc; pentru că uneori punea picior peste picior când şedea şi-l vedeau astfel fraţii, dar nu îndrăzneau să-l îndrepteze pe el, de vreme ce era foarte cinstit de toţi. Deci, unul dintre dânşii, avva Pimen, a zis către ceilalţi: „Să mergem la avva Arsenie şi eu voi şedea înaintea lui astfel, după cum s-a obişnuit el a şedea; iar voi să

mă certaţi pe mine, ca şi cum nu aş şedea bine, că atunci eu voi începe a-mi cere iertare şi stareţul se va îndrepta din aceea". Deci au mers şi au făcut aşa. Iar Cuviosul Arsenie, cunoscând că nu se cade ca să şadă monahul astfel, de atunci s-a îndreptat.

Şi era atât de smerit, încât căuta învăţătură de folos şi de la cei simpli; pentru că, odată, vorbind cu un bătrân egiptean, cerea să-l povăţuiască pe el, cum ar fi putut să gonească de la sine gândurile cele neplăcute lui Dumnezeu. Văzând aceea alt frate, i-a zis lui mai pe urmă: „Pentru ce, părinte, fiind atât de iscusit în Scriptură, ştiind bine limba grecească şi latinească, întrebi pe un om simplu pentru îndreptarea gândurilor tale?" Răspuns-a cuviosul: „Învăţătura cea grecească şi cea latinească o ştiu, iar alfabetul pe care acel simplu îl ştie, încă nu am putut a-l învăţa!" Aceasta o zicea sfântul, adeverind că smerenia este începătură a tuturor faptelor bune, precum şi alfabetul este începătura cărţilor. Şi, chiar dacă ar şti cineva toată înţelepciunea lumească, dar de nu va avea smerită cugetare adevărată, acela nu va putea să afle mântuitoarea cale către Dumnezeu.

Cuviosul mai avea pe lângă smerenia sa şi umilinţă mare, pentru că în toată vremea vieţii sale, şezând şi lucrând lucrul mâinilor, ţinea un şervet în sân, cu care ştergea lacrimile cele ce curgeau din ochii lui, fiindcă plângea întotdeauna. Şi petrecea lucrând toată ziua şi rugându-se toată noaptea. Puţin somn primea câteodată, iar când avea nevoie să doarmă, zicea către somn: „Vino aici, robule cel rău, dar să nu zăboveşti la mine!" Astfel şezând, dormita puţin, apoi degrabă scuturând somnul de la ochi, se scula, se ruga şi zicea către ucenici: „Monahului îi este destul să doarmă un ceas!" Iar când venea ziua Duminicii, se scula din seara sâmbetei la rugăciune şi, întinzându-şi mâinile în sus, lăsa soarele după sine, şi astfel şedea până ce soarele răsărea în faţa lui.

Lucrarea de mâini a cuviosului bătrân era împletirea de coşniţe şi de funii din frunze de finic. El nu schimba apa în care îşi muia frunza cea de finic până la anul, fără numai turna câte puţină. Şi îi ziceau lui unii din fraţi: „Pentru ce, părinte, nu schimbi apa finicului, oare nu simţi că miroase greu în chilia ta?" Iar sfântul le răspundea lor: „În locul tămâiei şi a mirurilor celor binemirositoare, pe care în lume bine le-am mirosit, acum se cade să miros putoarea aceasta, ca în ziua înfricoşatei judecăţi, să mă izbăvească Domnul de putoarea cea nesuferită a iadului".

Pe acest părinte de multe ori îl supărau diavolii, aducându-i oarecare ispitiri. Deci, odată, fratele care îi slujea, apropiindu-se de chilie, a auzit pe bătrânul, strigând către Dumnezeu: „Nu mă lăsa pe

mine, Doamne, că nici un bine n-am făcut înaintea Ta! Ci dă-mi mie după darul Tău, ca măcar de acum să pun început bun!"

S-a întâmplat odată că s-a îmbolnăvit Cuviosul Arsenie. Şi, mergând clericii, l-au luat şi l-au adus aproape de biserică, în bolniţă, ca să-i slujească lui. Şi l-au aşezat pe un pat cu aşternut, punând sub capul lui o pernă moale. Deci a mers la dânsul un frate ca să-l cerceteze şi, văzând pe cuviosul culcat pe pat cu aşternut şi pernă moale sub cap, s-a smintit, zicând: „Oare acesta este avva Arsenie? Şi oare pe acest fel de pat moale se culcă?" Şi înţelegând aceasta preotul bisericii, a luat deosebi pe fratele acela şi l-a întrebat pe el, zicând: „Frate, când ai fost în lume, ce rânduială aveai? Şi ce fel ţi-a fost viaţa ta?" Iar el a zis: „Am fost păstor de dobitoace şi mi-am petrecut zilele mele în multe osteneli şi griji".

Iarăşi l-a întrebat pe el preotul: „Dar acum cum petreci în chilia ta?" Iar el a zis: „Vieţuiesc întru odihnă, având cele de trebuinţă şi mă odihnesc fără de grijă". Zis-a lui preotul: „Acesta pe care îl vezi – avva Arsenie –, când era în lume, a fost tată al împăraţilor şi îi stăteau lui înainte o mie de slugi îmbrăcate în haine luminoase şi încinse cu brâie de aur şi cu gherdane, iar aşternutul lui era de mult preţ şi bogăţie la dânsul era fără de număr. Iar tu ai fost unul dintre cei săraci, păscând dobitoacele, şi n-ai avut o odihnă ca aceasta în lume, precum ai acum în călugărie. Deci, tu acum te odihneşti după ostenelile cele din lume, iar avva Arsenie se osteneşte după odihna şi îndestularea cea luminoasă şi pătimeşte în sărăcie!" Deci fratele acela umilindu-se, s-a închinat preotului, cerându-şi iertare şi zicând: „Cu adevărat, părinte, aşa este. Eu am venit de la osteneli la odihnă, iar avva Arsenie a venit de la odihnă la osteneli!" Şi folosindu-se fratele acela, s-a dus.

Într-o vreme a venit năvălirea barbarilor asupra părţii aceleia şi fugeau părinţii prin cetăţi şi prin locuri apărate, lăsând schitul. Iar cuviosul n-a voit să iasă din pustie la cetăţi, zicând: „Dacă Dumnezeu nu mă va păzi pe mine, apoi pentru ce vieţuiesc pe pământ?" Şi au pustiit barbarii schitul, iar pe Cuviosul Arsenie nici unul din barbari nu l-au putut afla într-acea pustie, pentru că Dumnezeu acoperea pe robul Său. Apoi, gândind în sine ca să nu fie lăudat de ceilalţi părinţi şi să nu crească întru dânsul oarecare slavă deşartă, a apucat calea aceea pe care au fugit şi ceilalţi părinţi. Şi plângea pentru pustiirea schitului, zicând: „Lumea a pierdut Roma, iar monahii au pierdut schitul". După plecarea barbarilor, iarăşi s-au întors părinţii la locurile lor şi, înnoind pe cele risipite, vieţuiau ca mai înainte. Asemenea s-a întors în chilie şi Cuviosul Arsenie.

Cuviosului Arsenie i s-a adus din Roma o diată a unui oarecare boier, rudenia lui, care, murind, i-a lăsat multe bogăţii şi averi ca să le împartă precum va voi. Iar stareţul luând acea diată, voia să o rupă; dar trimisul a căzut la picioarele lui, zicând: „Rogu-te pe tine, părinte, să nu rupi diata, ca să nu fie căutată de la mine de cei ce m-au trimis". Atunci cuviosul i-a dat lui diata întreagă, zicând: „Eu mai înainte decât acela am murit, şi cum el, nu demult murind, mă face pe mine cu diata aceea moştenitor al averilor sale, fiind eu mort". Şi a întors înapoi pe trimisul acela cu diata.

Cuviosul nu locuia totdeauna în acelaşi loc; ci, uneori din pustia schitului se muta la alte locuri mai liniştite, fugind de cei ce veneau şi-l supărau. Şi petrecea la un loc ce se numea Troghin, mai sus de Babilon, în preajma cetăţii Memfis, asemenea şi în Canopul Alexandriei şi prin alte locuri pustii, şi iarăşi se întorcea la schit, dar nimeni nu putea să ajungă chipul vieţuirii lui.

Şi şezând el în părţile cele de jos ale Egiptului şi neputând să sufere supărările celor ce veneau la dânsul şi-i tulburau liniştea, a voit să-şi lase chilia şi să se ducă aiurea. Deci, neluându-şi nimic, a ieşit, zicând către cei doi ucenici ai săi, Alexandru şi Zoil: „Tu, Alexandre, să rămâi aici, iar tu, Zoil, să mergi cu mine la râu şi să-mi cauţi o corabie care merge la Alexandria şi pe urmă te vei întoarce la fratele tău, Alexandru". Deci ucenicii lui s-au tulburat de aceste cuvinte, însă nu îndrăzneau să întrebe pe stareţ pentru ce se desparte de dânşii. Şi a plecat stareţul în părţile Alexandriei, dar a căzut într-o boală mare, în care a zăcut multă vreme. Iar ucenicii lui, Alexandru şi Zoil, cei ce rămăseseră în chilie, se întrebau între ei, dacă n-a mâhnit cineva dintre dânşii pe cuviosul stareţ cu vreo neascultare. Şi neaflând între ei nici o pricină, se mâhneau de plecarea stareţului. Iar după ce cuviosul s-a însănătoşit, a zis în sine: „Mă voi duce iarăşi la ucenicii mei". Şi, sculându-se, s-a dus.

Şi fiind el aproape de râu şi din întâmplare mergând oameni mireni pe acea cale, o femeie arabă oarecare s-a atins de cojocul cuviosului; iar stareţul, mâhnindu-se, a certat-o că a îndrăznit de s-a atins de haine călugăreşti, fiind femeie. Şi i-a zis lui aceea: „Dacă eşti monah, apoi du-te în munte pustiu!" Şi umilindu-se stareţul de cuvintele ei, grăia în sine, repetând adeseori cuvintele femeii aceleia: „Dacă eşti monah, Arsenie, du-te în munte şi sălăşluieşte-te în pustie". Şi a mers la un loc ce se numea "piatră", unde petreceau ucenicii lui; şi acolo l-au întâmpinat Alexandru şi Zoil, care, căzând la picioarele lui, plângeau. Şi a plâns şi stareţul, căzând pe grumajii lor. Şi au zis ucenicii către stareţ: „Ducerea ta de la noi, părinte,

multă mâhnire ne-a făcut nouă, pentru că ne ziceau părinţii: «Nu s-ar fi dus de la chilia sa avva Arsenie, dacă ucenicii nu l-ar fi mâhnit pe el prin a lor neascultare şi nesupunere»". Grăit-a stareţul către dânşii: „Şi eu am înţeles aceasta, fiilor, cum că părinţii astfel zic de voi, şi pentru aceasta m-am întors la voi, şi vor zice acum părinţii de mine: *Porumbelul cel ce a zburat din corabia lui Noe, neaflându-şi odihnă picioarelor sale, iarăşi în corabie la Noe s-a întors*". Şi s-au mângâiat ucenicii şi au petrecut toţi împreună până la sfârşitul vieţii cuviosului.

Şezând Cuviosul Arsenie în chilia sa, i s-a descoperit lui de la Dumnezeu acestea: A auzit un glas, zicând către dânsul: „Ieşi din chilie, ca să-ţi arăt lucrurile omeneşti". Şi ieşind stareţul, s-a făcut ca într-o uimire şi a văzut pe îngerul lui Dumnezeu luându-l de mână şi ducându-l la un loc şi i-a arătat lui un om arap, tăind lemne şi făcând o sarcină mare; iar arapul încerca să ia sarcina aceea pe spate şi s-o ducă, dar nu putea, fiindcă era grea. Deci el, în loc ca să ia lemne din sarcină şi să o facă mai uşoară, iarăşi tăia lemne şi adăuga la sarcină şi o făcea mai grea decât întâi. Şi iarăşi, încercând s-o ridice şi neputând, mai multe lemne punea şi îngreuna sarcina.

Şi ducând îngerul Domnului pe fericitul Arsenie de acolo, i-a arătat lui un alt om care, stând la un puţ şi scoţând apă, o turna într-un vas crăpat şi spart. Iar apa curgea din vas şi se întorcea înapoi în puţ, iar cel ce o scotea, se ostenea în zadar. Iarăşi îngerul a arătat stareţului altă vedenie: Se vedea o biserică stând deschisă şi doi bărbaţi călări pe cai, ducând o bârnă în curmeziş. Şi amândoi voiau să treacă prin uşile bisericii, dar nu puteau, fiindcă lemnul era de-a curmezişul; iar unul cu altul nu se învoia, ca să îndrepteze lemnul în lungimea drumului şi să meargă înainte pe uşă. Şi voind amândoi să intre deodată, mergeau în curmeziş, şi pentru aceea au rămas afară de uşi, neputând să intre în biserica cea deschisă.

Deci stareţul a întrebat pe îngerul ce-l ducea pe el: „Ce este această vedenie?" Şi i-a tâlcuit lui îngerul astfel: „Aceşti oameni care au dus bârna, cu chipul sunt bărbaţi îmbunătăţiţi, însă mândri, nevoind să se smerească unul altuia. Pentru aceea nu intră întru împărăţia cerului, ci rămân afară pentru mândria lor, prin care ei toată fapta lor cea bună o pierd. Iar cel ce scotea apă şi o turna în vasul cel spart, înseamnă omul care are fapte bune, însă de păcate nu se părăseşte; pentru aceea în deşert se osteneşte, de vreme ce cu păcatele îşi pierde plata sa, pe care avea să o câştige de la Dumnezeu. Iar arapul care tăia lemne şi adăuga sarcină la sarcină, închipuie omul, care petrece în multe păcate şi, în loc de pocăinţă, adaugă mai mari fărădelegi peste fărădelegile sale cele mai dinainte". Această

vedenie o spunea Cuviosul Arsenie ucenicilor săi spre folos, ca şi cum ar fi fost văzută de un alt stareţ, iar nu de el.

Încă şi altă înfricoşată descoperire, care se întâmplase altor părinţi pentru dumnezeieştile Taine ale lui Hristos, o spunea astfel: „A fost într-un schit un stareţ minunat cu viaţa şi slăvit între părinţi pentru faptele cele bune ale sale. Acela, din neştiinţa sa – pentru că era prea simplu şi neiscusit în dumnezeiasca Scriptură – se smintea cu necredinţa pentru Preacuratele Taine, zicând că pâinea pe care o primim din dumnezeiescul Altar şi paharul, cu care ne împărtăşim, nu este adevăratul Trup şi Sânge al lui Hristos, ci numai închipuire a Trupului şi a Sângelui Lui. Auzind aceasta doi stareţi iscusiţi, ziceau între ei că nu cu răutate grăieşte stareţul acestea despre Sfintele Taine, ci din simplitate şi din neştiinţă; şi se sârguiau să-l îndrepteze pe el în aceea. Şi s-au dus la dânsul şi, vorbind şi altele pentru folosul sufletului, au început a zice şi aceasta: «Am auzit, părinte, un cuvânt necuviincios despre un frate, că ar fi zis că pâinea pe care o primim şi paharul pe care îl bem din Sfântul Altar, nu este Trupul şi Sângele lui Hristos, ci numai o închipuire».

Iar stareţul a răspuns: «Eu sunt cel ce am zis aceasta». Iar ei l-au rugat, zicând: «Să nu crezi aşa, părinte, ci într-acest chip, precum ne-a dat nouă Sfânta Biserică sobornicească. Pentru că noi credem şi mărturisim că pâinea este adevărat Trupul lui Hristos şi vinul în pahar este adevărat Sângele Lui; iar nu închipuire a Trupului şi a Sângelui». Şi îi aduceau pentru aceea multe cuvinte din dumnezeiasca Scriptură şi de la Sfinţii Părinţi, dovedind necredinţa lui, dar el în simplitatea sa zicea: «De nu mă voi încredinţa cu însuşi lucrul, nu voi crede».

Atunci bătrânii i-au zis: «Părinte, să ne rugăm dar lui Dumnezeu pentru aceasta noi toţi aceştia trei, postind o săptămână, ca să-ţi descopere ţie această Taină; şi credem că-ţi va descoperi, nevoind să-ţi pierzi ostenelile tale de mulţi ani». Şi a primit stareţul cu bucurie cuvântul acesta şi s-au închis fiecare în chilia sa, postind şi rugându-se toată săptămâna. Şi stareţul acela zicea în rugăciunea sa cea către Dumnezeu: «Doamne, Tu ştii că nu din răutate nu cred, dar cu mintea mea proastă nu pot înţelege şi pătrunde taina aceasta. Deci arată-mi mie, după bunătatea Ta, singur adevărul, ca să nu mă rătăcesc cu necredinţa». Asemenea şi cei doi stareţi rugându-se, ziceau: «Doamne, arată fratelui nostru această taină a Ta, ca să nu rămână în necredinţă şi să nu-şi piardă osteneala sa cea îmbunătăţită». Iar Dumnezeu a ascultat rugăciunea lor şi le-a descoperit această înfricoşată taină astfel: După ce s-a sfârşit săptămâna postirii lor şi a

rugăciunilor, sosind ziua Duminicii, au intrat toţi acei trei stareţi în biserică la dumnezeiasca Liturghie şi împreună au stat la un loc.

Şi li s-au deschis lor ochii, şi când s-a pus pâinea pe Sfânta Masă, au văzut un Prunc mic. Şi, întinzând mâna preotul ca să frângă pâinea, au văzut pe îngerul Domnului pogorându-se din cer, având în mâini un cuţit, şi, junghiind Pruncul, I-a turnat Sângele în pahar. Şi când preotul frângea pâinea, îngerul sfărâma Trupul în părticele; iar când fraţii au mers să se împărtăşească cu Sfintele Taine, a mers şi părintele care nu credea şi, luând în mână carne crudă şi sângerată şi văzând în pahar sânge, temându-se a strigat, zicând: «Cred, Doamne, că pâinea este Trupul Tău şi vinul este Sângele Tău».

Şi îndată carnea s-a făcut pâine şi sângele vin şi s-a împărtăşit cu multă frică şi cu umilinţă. Iar părinţii i-au zis: «Ştie Hristos Dumnezeu că neamul omenesc nu poate să mănânce carne crudă, nici să bea sânge; de aceea îşi dă Preacuratul Său Trup sub chipul pâinii şi Sângele Său cel făcător de viaţă sub chipul vinului, ca să-l poată primi cei ce se împărtăşesc cu credinţă». Pentru aceasta ei au dat laudă lui Hristos Dumnezeu, că n-a lăsat pe stareţul cel îmbunătăţit să piară cu necredinţa".

Un frate oarecare a întrebat pe avva Arsenie pentru folosul sufletului; iar fericitul i-a zis: „Îngrijeşte-te în tot chipul ca, cele făcute înăuntru în mintea ta, să fie plăcute lui Dumnezeu şi cu înlesnire vei birui păcatele cele dinafară". Aceasta o zicea sfântul, arătând că toate patimile păcatelor se nasc din voinţa minţii şi din gândurile cele spurcate ale ei, care, primindu-se în inimă, se ţin cu îndulcire; iar cel ce-şi îndreptează mintea sa către Dumnezeu şi izgoneşte îndată gândurile cele spurcate, îşi taie patimile şi biruieşte poftele păcatelor.

Stareţul a mai zis: „De vom căuta pe Dumnezeu cu adevărat, El singur va veni la noi şi-L vom vedea; şi dacă Îl vom ţine pe El la noi prin viaţă curată, va petrece împreună cu noi".

Alt stareţ a întrebat pe avva Arsenie: „Părinte, ce voi face? Căci mie îmi zic gândurile: «Eşti bătrân şi nu poţi să posteşti, nici să te osteneşti din pricina bătrâneţii. Deci du-te de cercetează bolnavii, pentru că acesta este semnul dragostei»". Iar cuviosul, înţelegând că gândul acesta este din meşteşugire diavolească, a zis acelui stareţ: „Mănâncă, bea, dormi, nu lucra, decât numai să nu ieşi din chilia ta". Acestea le zicea sfântul, pentru că ştia că monahul, ieşind din chilie şi apropiindu-se de locaşurile mireneşti, îl încurcă vrăjmaşul cu multe curse, spre sminteală şi cădere. Deci, nu se cuvine aceluia ce a murit pentru lume, să iasă afară din chilia şi din mănăstirea sa, fără

de pricină, precum cel mort nu iese afară din mormântul său. Iar monahul care umblă afară din mănăstire, după voia sa, este cu adevărat mort, pentru că a murit cu sufletul.

Sfântul iarăşi zicea: „Sunt mulţi care se sârguiesc a-şi păzi curăţia trupească, de aceea îşi omoară trupul lor cu postiri, cu privegheri şi cu multe osteneli. Dar sunt puţini cei ce-şi păzesc sufletul de spurcăciunea păcatului slavei deşarte, de iubirea de cinste, de iubirea de argint, de zavistie, de ura de fraţi, de mânie, de pomenirea de rău, de osândire şi de mândrie. Unii ca aceştia, pe dinafară sunt curaţi cu trupul, iar cu sufletul sunt foarte spurcaţi. Şi sunt asemenea cu mormintele cele văruite, care pe dinăuntru sunt pline cu oase împuţite. Fericit este cel ce se sârguieşte, ca precum trupul, aşa şi sufletul să îl păzească curat de toată spurcăciunea; pentru că cei curaţi cu inima, iar nu numai cu trupul, sunt fericiţi, că aceia vor vedea pe Dumnezeu".

Un frate a zis cuviosului: „Părinte sfinte, am învăţat cuvinte din cărţi şi din psalmi şi mă sârguiesc să le citesc cu osârdie. Dar citindu-le pe acelea, nu am umilinţă, fiindcă nu înţeleg puterea dumnezeieştii Scripturi, şi de aceea mă scârbesc foarte". Răspuns-a lui fericitul: „Fiule, se cade ca neîncetat să te deprinzi la citirea cuvintelor Domnului, măcar că nu le înţelegi puterea şi nu ai umilinţă. Pentru că am auzit ceea ce zice avva Pimen şi ceilalţi Sfinţi Părinţi, că descântătorii cei ce s-au obişnuit a descânta şerpii, ei nu înţeleg acele cuvinte pe care le grăiesc; iar şerpii, auzind puterea cuvintelor, le cunosc cu simţirea şi se îmblânzesc, dându-se în mâinile lor. Aşa facem şi noi. Măcar că nu înţelegem puterea cuvintelor dumnezeieştii Scripturi, însă, când le avem pe ele neîncetat în gurile noastre, diavolii auzindu-le, se înfricoşează şi fug de la noi, nesuferind cuvintele Sfântului Duh, Care a grăit prin robii Săi, proorocii şi apostolii".

Şi apropiindu-se vremea mutării lui la Dumnezeu, a zis ucenicilor săi: „Să nu faceţi pentru mine acel fel de pomenire, ca să puneţi masă şi să chemaţi fraţii la mâncare şi la băutură. Numai de aceasta să vă îngrijiţi, ca să se săvârşească aducerea dumnezeieştilor jertfe, pentru păcătosul meu suflet". Auzind acestea, ucenicii s-au tulburat şi au început a plânge. Iar el le-a zis: „Nu plângeţi, fiilor, că încă n-a venit ceasul sfârşitului meu, însă este aproape". Deci, l-au întrebat ucenicii: „Părinte, cum te vom îngropa?" Iar el le-a zis: „Nu ştiţi oare să mă legaţi de picioare cu o funie şi să mă aruncaţi în munte?"

Iar după ce i s-a apropiat moartea, a început a se teme şi a plânge. Şi văzându-l ucenicii plângând, l-au întrebat: „Oare şi tu te

temi de moarte, părinte?" El a răspuns către dânşii: „Frica aceasta cu adevărat a fost în mine în toate zilele călugăriei mele, din ziua în care am luat asupra mea acest chip". Şi a adormit Cuviosul părinte Arsenie cu somn de cinstită moarte, dându-şi sfântul său suflet în mâinile Domnului, Căruia I-a slujit cu osârdie. Şi auzind avva Pimen că s-a mutat avva Arsenie, a lăcrimat şi a zis: „Fericit eşti, avva Arsenie, că ai plâns în toate zilele vieţii tale! Pentru aceasta în veci te vei veseli; căci cel ce nu plânge aici de voie, acolo fără de voie va plânge în munci, dar fără nici un folos!"

Se povesteşte de Cuviosul Arsenie şi că acest cuvânt era la el adeseori, căci zicea către sine: „Arsenie, la ce ai venit aici? N-ai venit la odihnă, ci la osteneli; nu la lenevire, ci la nevoinţă. Deci nevoieşte-te, deci osteneşte-te şi nu te lenevi". Încă şi aceasta o spunea sfântul: „De multe ori m-am căit de cuvântul pe care îl grăiam, iar de tăcere, niciodată!"

Avva Daniil povestea despre dânsul: „Niciodată nu voia să grăiască vreo întrebare din carte, măcar deşi putea, fiindcă ştia bine dumnezeiasca Scriptură; însă tăcea, ca să nu se arate înţelept în cărţi. Nici nu scria vreo scrisoare la cineva, socotindu-se prost şi neştiutor, pentru Hristos. Nici de slujba altarului nu se atingea, măcar că era sfinţit pentru aceasta, ci cu monahii cei nesfinţiţi se apropia la dumnezeieştile Taine; şi aceasta o făcea din smerenia sa cea mare. Iar când mergea în biserică la sobornicească cântare, se punea după un stâlp, ca nici el să nu vadă pe cineva la faţă, nici faţa lui să n-o vadă nimeni".

Şi era vederea lui îngerească, ca şi a lui Iacov cel din Legea Veche; cu totul era cărunt, curat la trup şi uscat din înfrânarea cea mare; barba o avea mare până la brâu; iar perii de la ochi îi căzuseră din cauza plânsului din toate zilele; era înalt la stat şi gârbov de bătrâneţe. El a avut un sfârşit fericit, vieţuind în călugăreştile osteneli cincizeci şi cinci de ani; cu postul şi cu rugăciunile plăcând lui Dumnezeu. În schit a petrecut patruzeci de ani la un loc ce se numea Troghin, mai sus de Babilon; în spatele cetăţii Memfis zece ani, iar trei ani a vieţuit în Canopul Alexandriei. Întorcându-se iarăşi în Troghin a petrecut doi ani şi a adormit acolo întru Domnul, având vârsta de o sută de ani şi mai bine. El a fost bărbat bun, plin de Duhul Sfânt şi de credinţă. Cu ale cărui sfinte rugăciuni să ne învrednicim şi noi a câştiga iertare de păcate şi viaţa veşnică de la Hristos Domnul nostru, Căruia I se cuvine slavă împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, în veci. Amin.

LUNA MAI

ZIUA A NOUA

SFÂNTUL PROOROC ISAIA

Sfântul Prooroc Isaia era de neam din Ierusalim şi se trăgea din seminţia împăraţilor iudei. El era fiul lui Amos, nu al Proorocului Amos, pentru că Proorocul Amos era de neam tecuntean şi păstor de dobitoace, fiind cinstit între sfinţii prooroci; iar nu ierusalimnean din casă împărătească. Iar Amos, tatăl lui Isaia, nu era numărat între sfinţii prooroci şi era dintre rudeniile împăratului Ierusalimului, frate bun cu Amesie, împăratul iudeu.

Isaia, fiul lui, crescând în frica lui Dumnezeu şi învăţându-se în legea Domnului, după ce a ajuns la vârsta cea desăvârşită, s-a însoţit cu o femeie după lege şi a născut fiu, precum singur zice de aceasta: *M-am apropiat de proorociţă*, adică de soţia mea, cea luată din ceata fecioarelor pentru împreună vieţuire; care, până la vremea nunţii slujea în biserica Domnului, cu fapte bune şi sfinte, deprinzându-se a se ruga neîncetat lui Dumnezeu, şi se învrednicise de darul proorociei, pentru viaţa ei cea plăcută Lui. Ea este numită proorociţă pentru două lucruri: întâi pentru că este soţie de prooroc, iar al doilea pentru că şi ea însăşi a luat darul proorociei de la Dumnezeu. Şi a zămislit în pântece de la bărbatul său, proorocul Isaia, şi a născut fii.

Şi iarăşi Isaia zice: *Iată, eu şi pruncii pe care mi i-a dat Dumnezeu*. Aici, după înţelegerea tâlcuitorilor, vorbeşte despre fiii săi cei fireşti şi se pomeneşte întru proorocia aceluia de Iasuv, fiul lui. Iar fericitul Ieronim spune despre proorocul Isaia, din povestire evreiască, şi aceasta: „El a fost, după maică, moş al împăratului Manase, chinuitorul său; pentru că din fiica lui, Ofovia, cea însoţită cu împăratul Ezechia, s-a născut Manase. Sfântul Isaia a început a prooroci în împărăţia lui Azaria, împăratul Iudeii, care, în Sfânta Scriptură, se numeşte şi Ozia.

Şi a fost acel împărat fiul al lui Amesia împăratul şi nepot al lui Amos, tatăl lui Isaia. Deci, Sfântul Isaia a proorocit în zilele împăratului Azaria, numit şi Ozia, fiul lui Amesia, şi în zilele împăratului Ioatam, fiul lui Ozia, în zilele împăratului Ezechia, fiul lui Ahaz, în zilele împăratului Ahaz, fiul lui Ioatam, şi în zilele împăratului Manase, fiul lui Ezechia, de la care a şi pătimit.

Iar cum şi ce a proorocit el, este destul de arătat în cartea lui cea prea largă, în care este arătată şi viaţa lui cea plăcută lui Dumnezeu. El a fost atât de bineplăcut lui Dumnezeu, încât s-a învrednicit şi a-L vedea pe Acela şezând pe scaun înalt şi preaînălţat, Căruia împrejur Îi stăteau serafimii cei cu câte şase aripi, strigând: *Sfânt, sfânt, sfânt Domnul Savaot; plin este cerul şi pământul de slava Lui*. Iar când Isaia proorocul a văzut aceasta, s-a umplut de mare spaimă şi a zis în sine: *O, ticălosul de mine, m-am învrednicit a vedea pe Domnul Savaot cu ochii mei, fiind om, având buze necurate şi petrecând în mijlocul poporului, cel ce are buze necurate*.

Şi s-a trimis la dânsul unul din serafimi, având în mâini un cărbune aprins, pe care îl luase cu cleştele din altar şi s-a atins de buzele lui, zicându-i: *Iată, s-a atins acesta de buzele tale şi va şterge Domnul fărădelegile tale şi păcatele tale le va curăţi*. După aceasta a auzit Sfântul Isaia glasul Domnului, grăind către dânsul: *Pe cine voi trimite şi cine va merge la poporul Meu?* Şi a zis Isaia: *Iată, eu sunt Doamne. Trimite-mă pe mine!* Şi l-a trimis pe el Domnul la poporul Său, ca să îndemne pe cei păcătoşi la pocăinţă şi să le spună lor cele ce vor să fie, adică multe feluri de pedepse, de nu se vor pocăi; iar de se vor întoarce la Dumnezeu cu pocăinţă, milă şi iertare.

Deci a proorocit Sfântul Isaia despre multe feluri de lucruri, precum şi despre robirea Galileei şi a Samariei de către asirieni; despre năvălirea lui Senaherim asupra Iudeei, despre stricarea multor ţări şi cetăţi cu multe feluri de războaie; dar, mai ales, a proorocit despre zămislirea şi naşterea lui Hristos din Preacurata Fecioară, pentru izbăvirea neamului omenesc. El a zis: *Iată, Fecioara va lua în pântece şi va naşte Fiu şi vor chema numele Lui, Emanuel, care se tâlcuieşte cu noi este Dumnezeu*. Şi iarăşi: *Ieşi-va toiag din rădăcina lui Iesei* – Preacurata Fecioară – *şi floare din rădăcina lui va creşte* – Hristos – *şi va odihni peste dânsul Duhul lui Dumnezeu* – Care din Tatăl iese şi spre Fiul Se odihneşte. Şi iarăşi: *Prunc S-a născut nouă şi Fiul S-a dat nouă, a Cărui stăpânire s-a făcut peste umărul Lui; şi se cheamă numele lui, Înger de mare sfat*. Asemenea a proorocit şi despre patimile lui Hristos, zicând: *Acesta poartă păcatele noastre şi pătimeşte durere pentru noi. Răpitu-S-a pentru păcatele noastre şi a fost muncit pentru fărădelegile noastre şi cu rana Lui noi toţi ne-am vindecat. Ca o oaie spre junghiere S-a adus şi ca un miel fără de glas împotriva celui ce-L tunde pe El; aşa nu Şi-a deschis gura Sa...*

Chiar şi despre Crucea lui Hristos mai înainte a vestit, zicând: *Slava Libanului va veni la tine, Ierusalime, cu chiparos, cu pevg şi cu cedru, ca împreună să preamărească locul cel sfânt al Meu, zice Domnul – şi locul picioarelor Mele îl voi preamări*. El a mai vestit a doua înfricoşată venire a lui Hristos, zicând: *Iată, Domnul va veni ca focul şi carele Lui ca viforul, ca să dea cu mânie izbândirea Sa şi certarea în văpaie de foc. Căci cu focul Domnului se va judeca tot pământul*.

Proorocul Isaia petrecea întru defăimarea lumii; pentru că deşi era rudă cu împăraţii Iudeii şi putea să aibă multe bogăţii şi slava lumii acesteia, însă pe toate acelea le-a trecut cu vederea pentru Dumnezeu şi petrecea cu soţia sa cea plăcută lui Dumnezeu, în sărăcie de bunăvoie şi smerenie, în înfrânare mare şi în viaţa cea aspră a trupului. Haina lui era un sac de păr peste trupul gol; una pentru smerenie, alta pentru omorârea trupului, iar alta, ca să dea oamenilor celor păcătoşi chip de pocăinţă şi, cu un chip smerit ca acela, să roage pe Dumnezeu pentru dânşii.

Odată a umblat gol trei zile prin mijlocul Ierusalimului, neruşinându-se de mulţimea poporului, nici cinstindu-şi neamul său cel bun. Aceasta a făcut-o după porunca Domnului; pentru că întru împărăţia lui Ezechia, atunci când Sargon, zis şi Senaherim, împăratul asirienilor, a venit asupra Iudeei cu putere multă, Ezechia şi ierusalimnenii nădăjduiau mai mult spre ajutorul Egiptului şi al Etiopiei – pentru că se obişnuiseră iudeii de a câştiga ajutor mai mult de la egipteni şi de la etiopieni, decât a cere ajutorul lui Dumnezeu. Atunci Sfântul Isaia a sfătuit pe împărat şi pe popor, ca să alerge spre Dumnezeu mai mult decât spre oameni şi de la Cel Preaînalt să ceară şi să nădăjduiască ajutor; iar nu de la aceia, care singuri nu pot să se apere, pentru că s-a apropiat şi risipirea şi pierzarea lor. El a proorocit şi de pieirea Egiptului şi a Etiopiei, care are să vină asupra lor, tot de la acelaşi împărat al asirienilor, Senaherim. Şi ca proorocia lui să fie încredinţată tuturor, a mers gol prin toată cetatea; pentru că s-a făcut către dânsul cuvântul Domnului, zicându-i: *Mergi şi leapădă sacul de pe mijlocul tău şi scoate încălţămintele tale din picioare*.

Iar proorocul a făcut aşa, umblând gol şi desculţ trei ani, spunându-le cu cuvintele şi arătându-le cu goliciunea sa că se vor goli iudeii de ajutorul Egiptului şi al Etiopiei, spre care în zadar se nădăjduiesc şi, cum că, cu un chip ca acesta, egiptenii şi etiopienii se

vor duce în robie goi. Pentru că a grăit Domnul: „Precum a umblat robul Meu, Isaia, gol şi desculţ, aşa va duce împăratul asirienilor pe robiţii Egiptului şi ai Etiopiei, pe tineri şi pe bătrâni, goi, desculţi şi descoperiţi spre ruşinea Egiptului".

Proorocul Isaia a mai închipuit cu acea goliciune a sa, goliciunea lui Hristos Domnul nostru, Care a fost dezgolit pe Cruce în privirea tuturor, pe care El a voit a o suferi pentru goliciunea lui Adam, ce a cunoscut-o în rai, după călcarea poruncii lui Dumnezeu.

Proorocia lui Isaia despre Egipt şi despre Etiopia s-a împlinit îndată; pentru că Senaherim, împăratul asirienilor, auzind că Terac, împăratul Etiopiei, vine asupra lui, ajutând iudeilor, s-a întors împotriva lui şi, biruindu-l, a supus împărăţiei sale pământul Egiptului şi al Etiopiei; iar după aceea a mers asupra Iudeei, oştindu-se şi luând multe cetăţi. Şi se lăuda că va lua Ierusalimul şi pentru aceasta hulea pe Dumnezeul Cel Prea Înalt prin voievodul său, Rapsac, pe care îl trimisese cu putere multă asupra împăratului Ezechia.

Proorocul Isaia era şi mare făcător de minuni, căci, fiind ameninţat Ierusalimul de înconjurarea celor de altă seminţie, din cauza lipsei de apă, el, cu rugăciunea sa – precum scriu despre aceasta Sfântul Epifanie şi Sfântul Dorotei al Tirului –, a scos un izvor de apă de sub muntele Sionului. Şi s-a numit izvorul acela "Siloam", adică trimis; căci de la Dumnezeu s-a trimis poporului cel însetat acel izvor, pentru prooroceştile rugăciuni. Izvorul acela era minunat, pentru că izvora apă numai iudeilor; iar celor de altă seminţie se făcea uscat.

Sfântul prooroc a izbăvit cu rugăciunea sa cetatea Ierusalimului de înconjurarea barbarilor; pentru că într-o noapte a ieşit îngerul Domnului şi a ucis din oastea asirienilor o sută optzeci şi cinci de mii. Deci Senaherim, sculându-se dimineaţa şi văzând atâta mulţime de trupuri moarte, s-a înspăimântat şi a fugit cu ruşine de la Ierusalim şi s-a aşezat în Ninive, unde a fost ucis de fiii săi. Sfântul Isaia a tămăduit pe împăratul Ezechia de o boală de moarte; şi i-a spus aceluia de la faţa Domnului, că pentru rugăciunile şi lacrimile lui, i se mai adaugă la viaţă încă cincisprezece ani. Ca şi semn de adeverire, în timpul zilei soarele s-a întors înapoi cu zece trepte pe ceasornicul de pe zid.

Deci, ziua aceea a fost mare după asemănare; însă nu după asemănarea acelei zile, în care odată Isus al lui Navi a oprit soarele în loc, când a biruit pe vrăjmaşi. O minune ca aceasta a înspăimântat toată lumea, încât Merodah Valadan, fiul lui Valadan, împăratul Babilonului, a trimis o scrisoare şi soli cu daruri în Ierusalim, la

Ezechia, împăratul Iudeei, întâi ca să-l cerceteze pe el, căci auzise că a fost foarte rău bolnav şi se sculase; iar al doilea, ca să întrebe de minunea ce se întâmplase, că soarele s-a întors înapoi şi iarăşi s-a îndreptat în calea sa, deoarece se făcuse ştire despre aceea la împăratul Babilonului, că pentru Ezechia se făcuse acea minune. Iar Ezechia s-a bucurat foarte mult de trimişii împăratului Babilonului şi le-a arătat lor toate bogăţiile casei sale, care lucru n-a fost plăcut Domnului. Deci, a venit la el Sfântul Prooroc Isaia şi i-a zis: „Ce au văzut în casa ta bărbaţii ce veniseră din Babilon?" Ezechia a răspuns: „Toate câte sunt în casa mea le-au văzut şi nu a fost în casă nici un lucru din cămările mele, pe care nu l-ar fi văzut".

Isaia i-a zis: „Ascultă cuvântul Domnului Savaot: Vor veni zile, când babilonienii vor lua toate cele din casa ta şi toate câte au adunat părinţii tăi până în această zi, le vor duce în Babilon şi nu vor lăsa nimic; încă vor lua şi din fiii tăi pe care i-ai născut şi îi vor duce în Babilon, unde îi vor face servitori în casa împăratului Babilonului". Această proorocie a Sfântului Isaia s-a împlinit mai pe urmă, iar împăratul Ezechia s-a sfârşit în pace şi a fost îngropat împreună cu părinţii săi.

După sfârşitul împăratului Ezechia a luat împărăţia Iudeei, Manase, fiul lui Ezechia, fiind în vârstă de doisprezece ani şi făcând vicleşug înaintea ochilor Domnului. Pentru că, după ce a venit în vârstă desăvârşită, a început a umbla nu după poruncile Domnului, ci după urâciunile păgâneşti. Fiindcă a zidit capişti idolilor şi altar lui Baal şi se închina idolilor celor ciopliţi, iar casa Domnului a spurcat-o cu jertfe idoleşti şi pe fiii săi i-a trecut prin foc, după cum făceau închinătorii de idoli. Şi se îndeletnicea cu vrăji şi basme, răzvrătind poporul Domnului şi ducându-i pe ei împreună cu sine la închinarea de idoli; iar pe cei ce nu se învoiau la voia lui cea păgânească, îi ucidea. El a vărsat foarte mult sânge nevinovat, până ce Ierusalimul s-a umplut de sânge; pentru care lucru, mustrat fiind şi ocărât de Sfântul Prooroc Isaia, s-a pornit spre mânie. Asemenea şi boierii Ierusalimului şi mulţi din popor s-au umplut de mânie asupra proorocului lui Dumnezeu, de vreme ce, mustrându-i pentru acele păcate grele, îi numea boieri ai Sodomei şi ai Gomorei, zicându-le: *Ascultaţi cuvântul Domnului, boieri ai Sodomului, luaţi aminte la legea lui Dumnezeu, popoarele Gomorului.*

Acestea le zicea pentru apucăturile lor cele rele, deoarece prin faptele lor cele necurate, se asemănau cu Sodoma şi cu Gomora. Deci, toţi, împreună cu împăratul, nesuferind o mustrare ca aceea, căutau să ucidă pe sfântul. Şi a fost tăiat la câmp, afară din Ierusalim,

cu fierăstrăul de lemn, din porunca împăratului Manase. Şi aşa, Isaia, marele prooroc al lui Dumnezeu, s-a sfârşit mucenicește la adânci bătrâneţi, având o sută douăzeci şi şase de ani. El este lăudat de Isus al lui Sirah, astfel: *Domnul a izbăvit pe poporul Său prin mâna lui Isaia; a biruit oştile asirienilor şi le-a sfărâmat pe ele îngerul Lui; căci Ezechia a făcut plăcere înaintea Domnului şi s-a întărit pe căile lui David, tatăl său, pe care le-a poruncit Isaia, proorocul cel mare şi credincios în vedeniile sale. În zilele lui soarele s-a tras înapoi şi a adaos viaţa împăratului; cu mare duh a văzut pe cele de pe urmă şi a mângâiat pe cei ce se tânguiau. În Sion până în veac a arătat pe cele ce vor fi şi pe cele ascunse.*

Iar după uciderea proorocului Isaia, trupul lui cel cinstit luându-l unii din cei temători de Dumnezeu, l-au îngropat aproape de izvorul acela al Siloamului, pe care Sfântul Isaia l-a scos cu rugăciunea sa. Pentru aceasta l-au pus pe el acolo ca, cu rugăciunile proorocului lui Dumnezeu, Isaia, şi după moartea lui să izvorască neîncetat apa Siloamului. Iar lângă izvorul acela a fost zidită o scăldătoare, la care orbul din naştere a căpătat vedere, fiind trimis acolo de Domnul nostru Iisus, ca să-şi spele ochii lui de tina cea făcută cu scuipat. Chiar şi până astăzi apa aceea are o putere tămăduitoare, pentru că se povesteşte de cei ce cercetează Sfintele Locuri ale Ierusalimului că saracinii, care acum locuiesc acolo cu îngăduinţa lui Dumnezeu, fiind din firea lor puturoşi cu trupurile – ca şi caprele –, îşi spală copiii în apa Siloamului, şi chiar ei se spală, şi în parte gonesc acea putoare. Încă şi celor bolnavi de ochi li se aduce mare ajutor din apa aceea, cu rugăciunile Sfântului Prooroc Isaia şi cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, căruia se cuvine slava în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL HRISTOFOR MĂRTURISITORUL ŞI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNSUL

Apucând prearăul Dechie cu nedreptate împărăţia Romei, la anul de la Hristos 250, şi luând ajutător la ocârmuirea împărăţiei pe Valerian, îndată a ridicat o prigoană mare împotriva creştinilor, pe care istoricii o numără a opta, pornit fiind la această prigoană, după cum zic unii din istorici, din pizma ce o avea asupra lui Filip, cel mai înainte de dânsul, care iubea pe creştini şi îi cinstea, încât zic unii că Filip s-ar fi făcut chiar creştin. Iar Dechie atât s-a îndrăcit cu luptarea

împotriva lui Dumnezeu şi atât de aspru şi cumplit s-a ridicat asupra creştinilor, încât a scris cărţi şi porunci nelegiuite şi nedrepte către toţi ighemonii şi stăpânitorii cei de sub stăpânirea lui, care erau păgâni ca şi dânsul, poruncindu-le cu mare groază ca să silească pe cei drepţi şi binecredincioşi robi ai lui Hristos, să jertfească idolilor şi să mănânce bucate din cele spurcate cu sângele dobitoacelor jertfite; iar câţi nu vor să se lepede de Hristos, mai întâi să-i pedepsească şi să-i bată cu felurite răni şi să le pună asupra lor nenumărate munci; iar după aceea, să-i omoare cu nemilostivire. Deci toţi stăpânitorii şi ighemonii ţărilor şi cetăţilor se sârguiau cu toată puterea să se arate bineplecaţi şi supuşi către împăratul; şi păgânii aveau multă îndrăzneală, iar cei credincioşi erau prigoniţi şi munciţi păgâneşte.

Într-acea vreme, un voievod al împăratului, făcând război cu alte neamuri şi biruindu-le, a aflat într-acele neamuri un om din cei cu capul de câine, care mănâncă oameni şi cărora noi le zicem căpcâini; pe acela voievodul l-a luat rob. Şi era înţelept la minte din fire şi cu cunoştinţă bună, cugetând dumnezeieştile cuvinte întru inima sa; şi văzând pe păgâni pedepsind totdeauna pe creştini cu multe feluri de munci, se mâhnea şi împreună pătimea durere, ca un milostiv ce era. Dar fiindcă nu putea să vorbească şi să mustre pe păgâni ca un om, s-a dus de la dânşii la un loc deosebit, afară din cetate, şi, căzând la pământ, a făcut cu mintea rugăciunea aceasta: „Doamne, Atotţiitorule, auzi smerenia mea şi arată milostivirea Ta spre mine, nevrednicul robul Tău. Deschide buzele mele şi dă-mi grai omenesc, ca să pot mustra pe tiranul".

Astfel rugându-se el, îndată s-a aflat înaintea lui un om purtător de haine albe şi a zis către dânsul: „Reprovos – că astfel se numea el mai înainte –, s-a auzit rugăciunea ta! Scoală-te să iei dar de la Domnul". Deci, sculându-se, s-a apropiat de buzele lui omul acela purtător de haine albe şi, suflându-i în gură, îndată a vorbit fără de împiedicare; şi mergând îndată în cetate şi văzând pe creştini muncindu-se de muncitori, l-a durut inima, ca şi cum însuşi ar fi pătimit munci, şi a zis către păgâni aceasta: „O, povăţuitori ai întunericului şi plini de fărădelegi, nu vă ajunge vouă că aţi vândut sufletele voastre satanei, ci ne siliţi şi pe noi, care ne temem de Dumnezeul Cel adevărat, să pierim împreună cu voi? Eu sunt creştin şi nu sufăr să mă închin zeilor celor deşerţi şi urâciunilor celor netrebnice".

Acestea zicându-le sfântul, un slujitor cu numele Vachios, care se întâmplase aproape de dânsul, l-a lovit peste gură; iar fericitul a zis cu blândeţe: „Sunt legat de Mântuitorul meu Iisus Hristos şi

pentru aceasta nu-ţi fac ţie răsplătirea cea cuviincioasă; iar dacă m-aş mânia, nu poate să mă biruiască nici toată împărăţia voastră cea stricată şi răzvrătită".

Deci, ducându-se Vachios în cetatea unde era împăratul, i-a vestit lui acestea, zicând: „Sunt puţine zile de când, muncind voievodul pe creştini după dumnezeiasca ta poruncă, s-a arătat în mijlocul poporului un uriaş înfricoşat, tânăr cu vârsta, iar cu chipul şi căutătura sălbatică, dinţii lui ies afară din gură ca şi ai porcului, capul lui este ca de câine şi, în scurt să zic, atât este de grozav, încât nu pot nicidecum să-i povestesc chipul lui. El huleşte pe zei şi împărăţia ta şi pentru aceea l-am lovit pe el cu palma peste obraz; dar s-a lăudat, că nu se teme de toată împărăţia ta. Deci, pentru aceasta am venit să vestesc împărăţiei tale; nu cumva a auzit Dumnezeul creştinilor rugăciunile lor şi l-a trimis pe dânsul spre ajutorul lor?"

Iar împăratul, mâniindu-se, a zis către dânsul: „Oare ai diavol şi pentru aceasta ţi s-a arătat ţie într-acest chip?" Aşa a zis şi îndată a trimis două sute de ostaşi, zicând: „Legaţi-l pe el şi astfel să mi-l aduceţi; iar dacă se va împotrivi vouă, tăiaţi-l în mii de bucăţi şi numai capul lui să mi-l aduceţi să-l văd, de este atât de înfricoşător precum spune ticălosul acesta". Iar Fericitul Reprovos s-a dus la biserica creştinilor şi, şezând dinafară la poartă, a înfipt toiagul său în pământ şi, plecându-şi capul, s-a rugat, zicând: „Doamne Dumnezeule, Atotţiitorule şi Atotputernice, Cela ce Te porţi pe Heruvimi şi eşti slăvit de Serafimi şi lăudat de toţi sfinţii Tăi, ascultă-mă astăzi pe mine, nevrednicul, şi porunceşte ca să înfrunzească toiagul meu ca al Sfântului Tău prooroc Aaron, ca să se arate şi spre mine bunătatea Ta cea multă şi să mă fac întru mărturisirea Ta mai sârguitor, ca să Te preamăresc pe Tine, Tatăl, şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, în veci. Amin."

Astfel rugându-se îndată, o, minune, toiagul a odrăslit! Pentru aceea, văzând un semn minunat ca acesta, s-a întărit mai bine şi iarăşi s-a rugat, mulţumind Domnului. Iar ostaşii pe care îi trimisese Dechie să prindă pe sfântul, au ajuns acolo într-acel ceas când el se ruga afară din biserică; şi, văzându-l de departe, s-au înfricoşat de chipul lui, neîndrăznind să se apropie de el. Iar unul din ei a îmbărbătat pe ceilalţi, zicând: „Ce ne înfricoşăm de un om gol, fără de arme?" Şi ducându-se aproape de el, l-a întrebat, zicând: „De unde eşti şi pentru ce plângi fără de mângâiere?" Iar el a răspuns cu smerită grăire: „Plâng pentru oamenii cei fără de pricepere, care au lăsat pe adevăratul Dumnezeu şi se închină idolilor celor neînsufleţiţi". Deci după ce au auzit ostaşii că vorbeşte cu blândeţe,

au luat îndrăzneală şi au zis către dânsul: „Împăratul ne-a trimis să te aducem legat la el, pentru că nu te închini zeilor celor vechi; ci te închini unui oarecare Dumnezeu nou".

Reprovos a zis către dânşii: „Dacă mă veţi lăsa dezlegat, voi merge de voia mea; iar a mă lua legat, nu puteţi, că stăpânul meu, Hristos, a dezlegat legăturile păcatelor mele şi m-a eliberat de tatăl vostru, satana". Ei au zis către dânsul: „Dacă nu voieşti să mergi, du-te unde vrei; iar noi vom zice către împărat, că nu te-am aflat". Sfântul a zis către dânşii: „Ba nu! Vă rog numai pe voi să mă îngăduiţi câtva timp, până voi lua Sfântul Botez şi atunci vom merge împreună". Iar ei au răspuns: „Cheltuiala noastră s-a sfârşit, şi nu mai avem merinde, că te căutăm de multe zile".

Iar sfântul le-a zis: „Aduceţi acea puţină hrană ce aveţi, ca să vedeţi puterea Dumnezeului meu". Deci punând ei înaintea lui bucatele ce le aveau, sfântul a îngenuncheat şi s-a rugat, zicând: „Doamne Dumnezeule, care ai binecuvântat cele cinci pâini şi ai săturat popor nenumărat, auzi-mă pe mine, robul Tău, şi înmulţeşte pâinile acestea, ca să vadă şi aceştia minunile Tale şi să creadă că Tu singur eşti Dumnezeu adevărat, Care poţi toate!"

Aşa rugându-se el, a venit îngerul Domnului şi a zis către dânsul: „Îndrăzneşte, pătimitorule al lui Hristos, Hristofore, că, Acela către care te-ai rugat, m-a trimis spre ajutorul tău, să-ţi îndeplinesc toate cererile tale". Şi binecuvântând îngerul pâinile, le-a înmulţit. Atunci sfântul a zis către ostaşi: „Mâncaţi acum, fraţilor, cât voiţi, şi să cunoaşteţi din aceasta puterea Dumnezeului meu, care nu numai bunătăţile cele pământeşti le dăruieşte celor ce cred în Dânsul, ci şi pe cele cereşti, fiindcă este puternic şi preabun".

Deci ostaşii, văzând o minune ca aceasta, s-au înspăimântat şi au strigat cu toţii: „Mare este Dumnezeul creştinilor, Care mântuieşte pe robii Săi!" Apoi, închinându-se sfântului, au zis: „Credem şi noi într-Unul adevăratul Dumnezeu, Căruia I te închini, că Acela este Atotputernic şi mulţumim ţie că te-ai arătat ca o făclie luminoasă nouă, celor întunecaţi, şi ne-ai scos pe noi din întunericul înşelăciunii, povăţuindu-ne către lumina adevărului. Deci noi de acum suntem cu tine şi porunceşte-ne nouă, ca să facem orice voieşti".

Atunci sfântul, veselindu-se, i-a învăţat din destul mântuitoarea propovăduire a lui Dumnezeu, câte cuprinde Sfânta Evanghelie. După aceea a plecat cu dânşii în Antiohia, la Sfântul Vavila, arhiepiscopul, şi i-a povestit toată pricina. Iar arhiepiscopul, mulţumind lui Dumnezeu, i-a învăţat şi i-a botezat pe toţi, numind pe Reprovos, Hristofor, care după aceea a sfătuit pe ostaşi să meargă la împărat. Şi

mergând ei pe cale, sfântul îi întărea, zicând: „Fiilor şi fraţii mei iubiţi, acum cunoaşteţi pe Dumnezeu, în care am crezut. Deci să răbdăm pentru dânsul aici, puţină vreme, răni şi bătăi şi să nu ne lepădăm de El, chiar de ne-ar face orice fel de supărări; noi însă să stăm bărbăteşte, netemându-ne nicidecum de înfricoşările tiranilor, nici de muncile lor cele înfricoşătoare, pentru că ne va ajuta nouă Stăpânul nostru Hristos, în Care am crezut. Deci legaţi-mă pe mine şi mă duceţi la Dechie, precum v-a poruncit vouă; iar dacă vă temeţi de munci, duceţi-vă unde vreţi, îngrijindu-vă de mântuirea voastră". Auzind ei acestea, au lăcrimat şi n-au voit să lege pe dascălul şi pe povăţuitorul lor către adevărata credinţă. Dar de vreme ce el a voit şi a primit, ei l-au legat.

Şi ajungând la palatul împărătesc şi văzând Dechie pe sfântul, s-a înfricoşat atât de mult, încât puţin a lipsit de n-a căzut de pe scaun. Atunci a zis sfântul către el: „O, preanenorocită şi stricată împărăţie! Dacă de mine, robul lui Dumnezeu, te-ai temut, slabule şi fricosule, apoi cum vei răbda mânia Lui în ceasul judecăţii, când te vor trage diavolii la divanul cel înfricoşat, ca să răspunzi pentru sufletele care le-ai pierdut?"

Iar tiranul, după ce cu anevoie şi-a venit în fire, a întrebat pe Hristofor, mărturisitorul lui Hristos, care-i este credinţa, neamul şi numele. Iar el a răspuns: „Sunt creştin şi mai înainte mă numeam Reprovos, iar acum, din Sfântul Botez, mă numesc Hristofor. Neamul meu se arată din faţa mea şi mă nevoiesc pentru Hristos Domnul meu; şi nu mă plec poruncilor tale celor păgâneşti". Dechie a zis către dânsul: „Rece şi rău nume ţi-a dat, care nu te foloseşte pe tine, ticălosule". Iar sfântul a zis către dânsul: „Rece este numirea voastră, nebunilor, că aţi lăsat pe Dumnezeul Cel adevărat şi vă închinaţi pietrelor". Dechie iarăşi i-a zis: „Fie-ţi milă de trupul tău şi jertfeşte zeilor, ca să te învrednicesc de multă cinste şi să te fac popă al lor, ca să nu pieri cu nedreptate". La acestea sfântul a răspuns: „Să nu fie să mă lepăd eu de adevăratul Dumnezeul meu, o, prea fără de lege tiran şi să mă închin idolilor celor deşerţi! Bunătăţile tale să le ai tu şi cei deşerţi de minte şi cei de o minte cu tine şi nebuni. Mie nu-mi este milă de trupul meu, precum ai zis, ci de suflet, ca un înţelept. Deci pentru dânsul slujesc şi mă închin Dumnezeului Celui fără de moarte; iar zeii tăi cei cu nume mincinos sunt diavoli şi vă amăgesc, ca să vă ia sufletele voastre şi să le ducă în pierzare; deci, să nu ai pentru mine nici o nădejde, că mă voi pleca voinţei tale celei fără de Dumnezeu; pentru aceea fă cu mine ce voieşti".

Atunci împăratul, mâniindu-se, a poruncit să-l spânzure pe el de părul capului, legându-i o piatră de picioare, şi să-l împungă cu suliţele peste tot trupul. Iar sfântul, pătimind acestea, răbda vitejeşte şi zicea către tiran: „Nu mă plec ţie, păgânule, nu mă închin zeilor tăi, nici nu bag în seamă muncile şi rănile tale trecătoare, pentru dragostea Hristosului meu, Care îmi va răsplăti cu bunătăţile cele veşnice pentru aceste munci, pe care le rabd pentru Dânsul; iar pe tine, o, ticălosule, te aşteaptă focul cel veşnic, pe care îl vei moşteni împreună cu diavolii, cărora le slujeşti". Atunci împăratul, mâniindu-se şi mai mult, a poruncit să-i ardă subţioarele cu făclii aprinse. Şi făcându-se acestea, l-a sfătuit pe Dechie oarecare din boieri, să-i vorbească cu cuvinte bune, doar îl va asculta şi-l vor avea în războaie ajutător. Deci, dezlegându-l, împăratul l-a rugat, zicându-i: „Mărturiseşte pe zei, bunule om, că voiesc să te am drumeţ la carul meu". Zis-a sfântul către dânsul: „Fă-te creştin şi mă vei avea drumeţ la carul tău şi vei împărăţi cu Hristos în veci".

Deci văzând împăratul că se osteneşte în deşert, a poruncit să aducă două femei desfrânate foarte frumoase, împodobite cu haine de mult preţ lucrate cu aur şi cu mărgăritare şi stropite cu miruri şi cu arome binemirositoare. Pe acelea le-a închis împreună cu sfântul într-o cameră împărătească şi vicleanul Dechie le-a făgăduit mulţi bani, dacă îl vor îndupleca pe el să se închine idolilor.

Deci îndată ce le-a închis, sfântul a îngenuncheat şi s-a rugat, zicând: „Vezi, Doamne, cum au întins cursă şi sminteli picioarelor mele; izbăveşte-mă de cei nedrepţi şi păzeşte-mă de aceste ispite. Aşa, Doamne, să nu mă părăseşti pe mine, robul Tău, căci a Ta este slava în veci. Amin".

Şi, sculându-se, a întrebat pe acele femei ce voiesc, iar ele, văzându-l, s-au înfricoşat şi şi-au întors faţa lor la perete. Iar el iarăşi le-a întrebat cu blândeţe acelaşi lucru. Ele i-au răspuns: „Împăratul ne-a trimis pe noi să te sfătuim ca să-l asculţi şi să te închini idolilor, ca să nu te omoare cu moarte cumplită". Sfântul le-a zis: „Eu nu mă tem de această moarte vremelnică, ca să împărăţesc cu Hristosul meu în veci, în Care şi voi, dacă veţi crede, va fi ferice de voi, că veţi moşteni toată desfătarea bunătăţilor celor veşnice şi vă veţi bucura totdeauna în Rai împreună cu sfinţii".

Iar femeile, auzind acestea, mai mult s-au înfricoşat şi s-au sfătuit între ele, zicând: „Dacă vom crede în Dumnezeul acestuia, ne va omorî Dechie, iar dacă nu vom crede, ne va ucide acest om numaidecât. Deci mai bine este să credem în Hristos, Care ne va da nouă – dacă vom muri acum pentru El, vremelnic – viaţă veşnică şi

nemuritoare". Deci au zis către el: „Credem în Hristos şi roagă-te Lui, ca să ne ierte păcatele noastre cele multe".

Deci sfântul le-a întrebat dacă au ucis pe cineva sau dacă au făcut farmece sau au vrăjit; iar ele au zis: „Nu! Ci mai ales pe mulţi osândiţi la moarte şi pe mulţi robi i-am răscumpărat cu plata desfrânării, iar alt rău n-am făcut". Deci sfântul punându-şi mâinile cruciş pe capetele lor, s-a rugat astfel: „Doamne Iisuse Hristoase, ajută roabelor Tale, Achilina şi Calinica, şi fă-le pe ele oi ale turmei Tale, ca să se numere împreună cu sfinţii Tăi; iertându-le lor câte au păcătuit în neştiinţă, căci a Ta este slava în veci. Amin".

După rugăciune, sfântul le-a învăţat articolele credinţei; iar ele se bucurau, slăvind pe adevăratul Dumnezeu în Care au crezut şi pe Care L-au cunoscut. Iar a doua zi, le-au dus la Dechie şi le-a întrebat de au înduplecat pe sfântul să se închine idolilor. Iar ele au răspuns: „Noi mai ales am crezut în Hristos, Care este adevăratul Dumnezeu şi Mântuitor al lumii". Iar Dechie a zis: „Precum văd şi voi v-aţi fermecat". Achilina i-a zis: „Unul este Dumnezeu, Care a făcut cerul şi pământul şi mântuieşte pe toţi câţi cred în El; iar zeii tăi sunt nişte pietre nesimţitoare şi nu pot să vă ajute vouă, decât numai vă povăţuiesc la pierzare".

Atunci Dechie, mâniindu-se, a poruncit s-o spânzure de părul capului şi să lege de picioarele ei două pietre mari de moară. Făcându-se aceasta, se rupeau măruntaiele ei de greutatea pietrelor şi pielea capului s-a dezlipit şi simţea o durere foarte mare şi cumplită, pentru care s-a întors către sfântul şi i-a zis: „Te rog pe tine, robule al lui Dumnezeu, fă rugăciune pentru mine, căci simt multe dureri". Sfântul a înălţat mâinile la cer, zicând: „Doamne Iisuse Hristoase, miluieşte pe roaba Ta, să nu o laşi a se munci mai mult, ci ia în pace sufletul ei". Acestea zicând muceniţa, şi-a dat sufletul în mâinile lui Dumnezeu, în ziua întâi a lunii aprilie. După aceea, a zis tiranul către Calinica: „Vezi ce a pătimit aceasta, ca o nesupusă şi potrivnică? Deci, măcar tu, înţelepţeşte-te şi jertfeşte zeilor, ca să nu pătimeşti mai mult unele ca acestea". Deci, înţeleapta şi buna Calinica, voind să batjocorească şi să amăgească pe tiran, i-a zis: „De vreme ce îmi porunceşti să mă închin zeilor, sunt nevoită să mă supun împărăţiei tale; deci, duceţi-mă la capişte, ca să-i cinstesc precum se cuvine, după cuvântul tău împărătesc".

Iar împăratul, socotind că aceasta le zicea cu dinadinsul, s-a bucurat deşertul la minte şi necunoscătorul şi a poruncit să întindă haine albe de la palat până la capiştea idolilor şi, luând purtătorii de suliţe pe sfânta, au dus-o, bucurându-se, stropind tot drumul cu

miruri bine mirositoare şi de mare preţ. Iar când a ajuns sfânta la capişte, a întrebat pe nelegiuiţii popi: „Care zeu este mai mare?" Şi i-au arătat ei pe idolul Dia, pe care, apucându-l de mână, a zis: „Dacă eşti zeu, grăieşte şi spune-mi ce voieşti să-ţi fac, căci eu am venit ca să-ţi slujesc". Văzând că nu-i răspunde, a strigat mai tare către idol: „Zeu al păgânilor, vorbeşte cu mine!" Însă el nu avea nici glas, nici auz.

Atunci ea a râs şi a zis: „Vai mie, păcătoasa, zeii s-au mâniat asupra mea, căci i-am defăimat şi nu voiesc să vorbească cu mine, sau poate dorm şi nu aud". Iar popii au zis: „Pocăieşte-te din tot sufletul şi te vor ierta". Deci, mărturisitoarea şi-a scos brâul şi năframa sa şi cu acelea a legat pe idol; apoi, căutând la cer, s-a rugat, zicând: „Doamne Dumnezeule, Mântuitorul sufletelor noastre, ajută-mi mie în ceasul acesta". Şi a tras brâul cât a putut, surpând pe idol; asemenea a tras şi pe idolul Ieracliei şi pe al lui Apolon şi au pierit aceşti trei idoli, zdrobindu-se. Apoi a surpat şi din ceilalţi, câţi a putut, zicând: „Fugiţi, zeii păgânilor, şi vă prăpădiţi". Iar popii, văzând acestea, au prins-o ca să nu zdrobească şi pe ceilalţi. Iar ea îi batjocorea, zicând: „Adunaţi oasele zeilor voştri şi puneţi sare şi untdelemn, ca să-i vindecaţi". Deci ducându-se la Dechie toţi popii împreună cu poporul, au pârât pe mărturisitoarea credinţei creştine, zicând: „Această îndrăcită a surpat zeii noştri şi a zdrobit pe cei mari şi mai trebuincioşi zei şi, de n-am fi apucat să o legăm, ca o neruşinată, i-ar fi surpat pe toţi".

Iar împăratul a zis către ea cu mânie: „O, femeie rea, au nu mi-ai făgăduit mie ca să jertfeşti idolilor şi cum ai îndrăznit de i-ai zdrobit, necinstito?" Iar ea a răspuns: „Eu n-am surpat pe zei, ci am sfărâmat numai nişte pietre, ca să zidiţi case, dacă aveţi trebuinţă; dar de vreme ce îi numiţi zei, vai vouă, nebunilor, căci zeii voştri au fost biruiţi de o femeie şi n-au putut să se păzească. Deci cum nădăjduiţi să luaţi vreun ajutor de la unii ca aceştia?"

Atunci tiranul, mâniindu-se foarte, a poruncit unui meşter în lemn, de a făcut îndată un lemn cu patru muchii, de care a spânzurat-o pe sfânta şi, înfigându-i ţepi lungi de la călcâie până la umeri, au legat de picioarele şi de mâinile ei două pietre grele. Şi făcându-i-se toate acestea, simţea dureri foarte tari şi cumplite şi suferea multe chinuri pătimitoare. Pentru aceea, căutând către sfânt, a zis: „Robule al lui Dumnezeu, roagă-te Lui pentru mine, că foarte m-am îngreuiat". Iar el, căutând la cer, s-a rugat, zicând: „Doamne Dumnezeul sfinţilor Tăi, primeşte şi pe roaba Ta aceasta, că Tu singur eşti milostiv şi iubitor de oameni în veci. Amin".

Atunci roaba lui Dumnezeu şi cu adevărat buna biruitoare Calinica, a zis: „Doamne, în mâinile Tale îmi dau sufletul meu". Zicând acestea, şi-a dat sufletul, în două zile ale lunii lui aprilie.

Iar Dechie mâniindu-se, a ocărât pe sfântul, zicând: „Tu, mai ales, se cădea să pieri, rău-numitule, faţă de câine, chip străin şi ciudat, iar nu aceste femei preafrumoase, pe care tu, cu vrăjile tale, le-ai amăgit. Deci ce zici acum? Vei jertfi zeilor, ori petreci tot în necurăţia ta de mai înainte?" Iar mărturisitorul lui Hristos a râs, zicând: „După cuviinţă şi cu dreptate te-a numit Dechie, ca cel ce eşti primitor şi legătură a lucrării tatălui tău, satana, care te are pe tine vas şi unealtă la toate voile lui. Ce voieşti? Şi ce mă mai ispiteşti în zadar, de-ţi pierzi vremea degeaba? Eu ţi-am zis de multe ori că nu mă închin dracilor celor necinstiţi. Şi aş fi vrut, de aş fi putut, să te aduc pe tine la cunoştinţa adevărului, dar nu eşti vrednic, ca un orb ce eşti, să vezi soarele dreptăţii cel strălucit. Deci îmbărbătează-te, slujitorule al diavolului, şi munceşte cu nedreptate pe cei drepţi!"

Zicând acestea, a văzut că cei două sute de ostaşi care crezuseră erau adunaţi la un loc, luând aminte la cele ce se făceau, şi a zis către ei: *Veniţi, fiilor, ascultaţi-mă pe mine, frica Domnului vă voi învăţa pe voi*. Deci ostaşii au lepădat armele şi hainele înaintea împăratului şi, căzând, au sărutat pe sfânt, zicându-i: „Bucură-te, luminătorule, care ne-ai luminat şi ne-ai povăţuit pe noi la lumina cunoştinţei lui Hristos, adevăratul Dumnezeu".

Văzând împăratul că toţi s-au închinat sfântului, s-a înfricoşat, ca nu cumva să fi cugetat sfântul să-i ia împărăţia şi a zis către dânsul: „Tiran şi potrivnic te-ai făcut mie". Iar sfântul a zis către el: „Nu te teme, că tu singur vei moşteni focul cel veşnic şi cei rătăciţi împreună cu tine". Atunci ostaşii au zis către Dechie: „O, împărate, noi am crezut în Hristos şi am mâncat pâine cerească, când ne-ai trimis să-ţi aducem pe robul Lui; deci nu ne vom lepăda de credinţa aceasta, de am pătimi de la tine oricât de multe munci". Atunci Dechie a zis către ei: „Ce am greşit vouă, fiilor, de m-aţi lăsat pe mine? Vă lipsesc cai, haine sau bani? Veniţi, vă rog, luaţi îndoit cele ce aveţi de trebuinţă şi nu mă lăsaţi pe mine".

Iar ei au răspuns: „Ţineţi ţie bogăţiile tale, ca să te bucuri de ele, când diavolii cărora te închini te vor arunca în tartar; iar noi nici nu avem nevoie de bunătăţile tale, nici nu ne temem de muncile tale". Apoi mâniindu-se Dechie şi temându-se mai mult, ca să nu urmeze şi alţii acelora şi să creadă în Hristos, i-a hotărât la moarte. Şi după ce le-a tăiat capetele afară din cetate, sfintele lor trupuri le-a aruncat într-un cuptor ars, ca să ardă după porunca lui, însă focul nu s-a

apropiat nicidecum de ele. Iar cei binecredincioşi au luat noaptea sfintele moaşte şi le-au îngropat în 7 zile ale lunii lui aprilie.

După aceasta, păgânul Dechie a închis iarăşi în temniţă pe mucenic şi după câteva zile l-a adus la divan şi i-a zis: „Nebunule, dacă nu mă vei asculta pe mine ca să te închini zeilor, nu te voi suferi nici un ceas; ci te voi chinui cu nenumărate munci". Iar sfântul i-a zis: „Nu mă înfricoşează pe mine cuvintele tale, fiu al diavolului şi moştenitor al muncii celei veşnice, pentru că eu am în ajutor pe Dumnezeul meu şi nu mă tem de muncile tale".

Atunci a poruncit tiranul să facă o cămaşă de fier, s-o găurească în patru părţi şi, băgând pe mucenic în ea, să-l ţintuiască. Şi aducând lemne multe, le-a grămădit, şi, turnând peste ele douăzeci de vedre de untdelemn şi dându-le foc, a aruncat pe sfântul deasupra lor. Iar văpaia s-a înălţat atât de sus, încât s-au cutremurat toţi cei ce stăteau împrejur; iar el stătea nevătămat, rugându-se cu cucernicie către Dumnezeu, şi, ca şi cum ar fi fost într-un loc răcoros, aşa se afla în văpaia focului. Deci trecând mult timp şi stingându-se focul, a ieşit sfântul cu totul sănătos şi nevătămat, încât nu i-a ars nici măcar un fir de păr sau vreun petic din haină. Şi văzând cei ce stăteau împrejur o minune înfricoşată ca aceasta, au crezut în Hristos ca la o mie de oameni, zicând: „Mare este Dumnezeul creştinilor! Ajută-ne nouă, Împărate ceresc, că şi noi credem în Tine!" Şi căzând la picioarele mucenicului, ziceau: „Cu dreptate te-au numit pe tine Hristofor, că tot pe Hristos Îl porţi în inima ta, şi nu bagi în seamă nicidecum muncile tiranului". Apoi strigau către împărat, zicând: „O, Dechie, ruşinează-te şi înfruntează-te, că a biruit Hristos!"

Iar tiranul, auzind glasurile lor, s-a înfricoşat şi, fugind, s-a dus la palat. Şi rămânând sfântul în târg fără de frică, învăţa pe cei ce crezuseră, ca să se îngrijească mai bine de credinţă. Iar păgânii au îndemnat pe împărat să omoare pe sfânt, ca să nu-şi piardă împărăţia sa. Deci a doua zi, când elinii aveau praznic mare, şezând tiranul la judecată, a trimis o mulţime numeroasă de ostaşi ca să lege pe toţi câţi au crezut, prin sfânt, în Hristos, şi să le taie capetele. Iar Sfântul Hristofor îi îmbărbăta întru mărturisirea sfintei credinţe şi îi învăţa să nu se teamă de moartea vremelnică, ca să viеţuiască veşnic în Rai. Şi ascultând ei cuvintele lui, au stat cu bărbăţie şi s-au săvârşit ca nişte miei fără de răutate, în nouă zile ale lunii lui aprilie. Iar răul şi păgânul Dechie născocea multe feluri de măiestrii, ca să omoare cu moarte cumplită pe mucenic. Deci a poruncit să aducă o piatră mare, pe care o ridicau treizeci de bărbaţi şi a găurit-o printr-o parte şi a legat un capăt de lanţ, iar cu celălalt capăt a legat grumazul sfântului

şi, legându-i mâinile şi picioarele, l-a aruncat într-un puţ adânc, socotind că este cu neputinţă să mai iasă din acel loc prea întunecat. Dar în zadar a cugetat, că îngerul Domnului s-a pogorât şi l-a scos viu şi nevătămat din acel puţ.

Deci văzând Dechie această minune, s-a îndrăcit de mânie, că n-a putut să omoare pe un om gol şi fără arme. Deci l-a întrebat: „Până când vrăjile tale te păzesc neprins şi nevătămat de munci şi nu pot să te piardă atâtea chinuri câte ţi-am dat până acum?" Iar sfântul a răspuns: „Până la sfârşitul vieţii vremelnice defaim scornirile tale, având pe Hristos al meu ajutător". Atunci a poruncit, să facă o îmbrăcăminte de fier şi, arzând-o în foc, să îmbrace pe sfântul cu ea. Dar nici cât de puţin nu s-a apropiat de dânsul arderea îmbrăcămintei celei din fier, ci a rămas nevătămat. Iar tiranul cel vătămat la minte şi preanelegiuit zicea către sfânt cuvinte vătămătoare de suflet şi deşarte, îndemnându-l pe el să se închine necuraţilor idoli. Iar mucenicul a răspuns cu pricepere şi a zis lui: „Ai auzit de multe ori că nu-mi voi schimba socoteala mea, ca să mă închin idolilor celor muţi, chiar de mi-ai aduce nenumărate munci. Deci de ce te osteneşti, te munceşti şi te păgubeşti în zadar de atât timp? Eu mă închin lui Hristos şi Îi slujesc Lui de-a pururea şi totdeauna, ca unui Dumnezeu preavrednic şi preabun; iată, fă-mi mie câte voieşti".

Deci cunoscând Dechie socoteala cea neschimbată a mucenicului, a dat asupra lui nedreapta hotărâre cea mai de pe urmă, zicând astfel: „De vreme ce neînduplecatul cu muncile şi netrebnicul Hristofor a defăimat nebuneşte poruncile mele, poruncesc să i se taie capul lui cel urâcios şi grozav". Deci luându-l pe el muncitorii, l-au dus la locul cel de pierzare şi îi urma lui mulţime nenumărată de popor păgânesc şi creştinesc.

Şi ajungând acolo, a cerut de la muncitori puţină vreme; şi, stând, a făcut o rugăciune în auzul tuturor, zicând astfel: „Doamne Dumnezeule, Atotţiitorule, mulţumesc Ţie, că întru toate mi-ai ajutat şi ai ruşinat pe vrăjmaşul meu, împreună cu slujitorii lui. Te rog şi acum să stai lângă mine, preabunule Doamne, şi primeşte în pace sufletul meu, numărându-mă pe mine împreună cu cei mai de pe urmă robi ai Tăi şi dă şi prearăului Dechie vrednică plată a păgânătăţii lui, ca să se muncească, după dreptate, de diavoli, cărora le slujeşte. Încă mă rog bunătăţii Tale, Împărate Atotputernice, ajută creştinilor acestora şi tuturor celorlalţi, care se află în tot locul stăpânirii Tale şi îi izbăveşte pe dânşii de toate smintelile diavolului. Dă, Doamne, trupului meu darul ca să izgonească pe diavoli şi unde s-ar afla vreo părticică din moaştele mele, să nu vatăme locul acela

nici foametea şi nici vreo grindină sau vreun lucru de scârbă să nu se întâmple acelui ce va avea la sine vreo parte cât de mică din moaştele mele. Iar pe câţi săvârşesc praznicul pătimirii mele şi citesc viaţa mea, păzeşte-i întregi şi nevătămaţi, ca să Te slăvească pe Tine, Doamne, Cel preabun, căci bine eşti cuvântat în veci. Amin".

Astfel rugându-se, s-a auzit glas din cer, zicându-i: „Toate câte ai cerut de la Mine, le voi săvârşi pe deplin, ca să nu te mâhnesc nicidecum. Încă şi aceasta îţi zic: Dacă cineva se va afla într-o nevoie oarecare şi Mă va chema pe Mine, pomenind numele tău, degrabă îi voi da ajutor. Deci vino, bucurându-te, să dobândeşti bunătăţile şi bucuria, care ţi-am gătit ţie!"

Acestea auzindu-le sfântul, s-a bucurat şi a zis gealatului: „Împlineşte-ţi porunca". Iar el, cu multă frică şi evlavie apropiindu-se, a tăiat cinstitul cap al mucenicului. După aceea însuşi gealatul s-a înjunghiat singur pe sine şi a murit, căzând peste trupul mucenicului; şi s-a întâmplat aceasta în nouă zile al lunii mai.

Şi venind episcopul Ataliei, cu numele Petru, şi dând ostaşilor mult argint, a cumpărat trupul mărturisitorului lui Hristos, şi l-a înfăşurat cu giulgiuri curate şi cu arome şi, luându-l, l-a dus în cetatea lui, care era aproape de un râu care o îneca de multe ori când erau multe ploi, făcând multă pagubă. Deci episcopul a pus moaştele Sfântului Hristofor în ţărmurile râului şi din ceasul acela râul n-a mai îndrăznit să vatăme cetatea, până în ziua de astăzi. Astfel preamăreşte Domnul, pe cei ce Îl preamăresc pe El.

Iar după săvârşirea sfântului mucenic, s-a trimis urgie din cer de la Dumnezeu, cu dreaptă judecată asupra lui Dechie, ca să se împlinească cererea sfântului, şi l-a lovit o boală cumplită. Şi văzând ticălosul că i se topea trupul lui de boală, striga, zicând: „Vai, mie ticălosul, pentru că am omorât fără dreptate pe robul lui Hristos, Hristofor, iar acum iau cumplită răsplătire". Iar împărăteasa a răspuns lui: „Dar nu ţi-am zis eu atunci, ca să încetezi de a munci pe robii lui Hristos şi nu m-ai ascultat? Acum ce să mă fac? Iată, rămân văduvă, ticăloasa de mine!" Atunci Dechie a trimis pe nişte ostaşi, zicându-le: „Rogu-vă pe voi, alergaţi unde am omorât pe Hristofor, robul lui Hristos, şi căutaţi poate veţi afla vreo părticică din moaştele lui sau vreun petic din haina lui să-mi aduceţi; că doar atunci voi muri, dacă se va atinge de mine". Iar ei mergând, au căutat cu de-amănuntul şi, neaflând altceva nimic, au luat din ţărâna locului unde s-a vărsat sângele lui şi, muind-o în apă, au adăpat pe Dechie. Astfel şi-a dat la judecată păngăritul şi preanecuratul său suflet, care pedeapsă i-a dat-o Dumnezeu ca arvună a muncii celei fără de sfârşit.

Astfel povesteşte sfârşitul lui Dechie unul din scriitorii vieţii sfântului. Iar Meletie Atineul, scriitorul istoriei bisericeşti, Ioan Zonara şi alţii, zic astfel despre moartea lui Dechie: „Iar Dechie, fiind pornit asupra celor ce cinsteau pe Hristos, neîmplinind nici doi ani deplini întru împărăţia romanilor, a pierit cu ruşine. Căci, prădând Bosforul barbarii, adică sciţii, Dechie s-a luptat cu dânşii şi pe mulţi i-a ucis. Şi fiind ei strâmtoraţi şi făgăduindu-se că vor lăsa toată prada, dacă îi va lăsa liberi să se ducă, Dechie nu s-a înduplecat, ci a trimis pe Gal, unul din senatorii lui, împotriva barbarilor, poruncindu-i ca să nu-i lase să treacă. Iar Gal, fiind vrăjmaşul lui Dechie, a sfătuit pe barbari să stea la război acolo unde este o baltă adâncă. Şi astfel, barbarii, stând la război şi spatele întorcându-şi apucându-se de fugă, Dechie s-a luat după ei; dar, el însuşi împreună cu fiul său şi cu mulţime de romani, au căzut în balta aceea mocirloasă şi acolo toţi au pierit, încât nici trupurile lor nu s-au aflat scufundate cu totul în noroiul băltii; astfel răsplătindu-i Dumnezeu pentru socoteala lui cea de fiară şi pentru mânia şi urâciunea ce avea asupra creştinilor".

Deci s-au pus amândouă istoriile pentru sfârşitul lui Dechie, ca să poată înţelege oricine, care este cea mai adevărată; şi, deşi se deosebesc povestirile, amândouă adeveresc cum că tot pentru prigoana şi uciderea creştinilor i s-a întâmplat un astfel de sfârşit. De care, cu rugăciunile Sfântului Marelui Mucenic Hristofor şi cu darul şi milostivirea Domnului nostru Iisus Hristos să ne izbăvim. Căruia I se cuvine toată slava, împreună şi Celui fără de început al Său Părinte şi Preasfântului şi de viaţă făcătorului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, ADUCEREA CINSTITELOR MOAŞTE ALE SFÂNTULUI NICOLAE, ARHIEPISCOPUL MIREI LICHIEI

Pe vremea binecredinciosului împărat grec Alexie şi a patriarhului Constantinopolului, Nicolae, stăpânind în Rusia iubitorul de Hristos marele domn al Kievului, Vsevolod Iaroslavici, şi Vladimir cel de bun neam, fiul lui, domnul Cernigovului, care după aceea s-a numit Monomah, a fost năvălire a ismailitenilor asupra stăpânirii greceşti de pe cealaltă parte de mare, pentru că, începând

de la Herson, vrăjmaşii Crucii lui Hristos, au robit pământul creştin până la Antiohia şi Ierusalim şi au pustiit cu foc şi cu sabie toate cetăţile şi satele, bisericile şi mănăstirile; iar pe cei ce au scăpat de sabie, bărbaţi, femei şi copii, i-au robit şi toate părţile acelea le-au luat în stăpânirea lor. Atunci şi cetatea Mirelor, cea din latura Lichiei, unde se aflau cinstitele moaşte ale arhiepiscopului lui Hristos, Nicolae, au pustiit-o tot aceiaşi agareni.

Toate acestea s-au făcut însă cu îngăduinţa lui Dumnezeu, pentru păcatele noastre cu care mâniem foarte mult pe Domnul şi întărâtăm până la amărăciune îndelunga Lui răbdare, precum zice pentru cei păcătoşi în psalmi: *Amărât-au pe Cel Preaînalt...* Pentru că atunci când Dumnezeu Se mâhneşte prea mult de fărădelegile poporului ce vieţuieşte fără de pocăinţă; atunci nu cruţă nici sfinţeniile sale, nici ascultă rugăciunile plăcuţilor Săi; pentru că a zis oarecând către Sfântul Prooroc Ieremia: *De vor sta Moise şi Samuil înaintea feţei Mele* – rugându-se pentru poporul cel ce Mă urăşte –, *sufletul meu nu este către poporul acesta. Surpat-am pe dânşii* – de la faţa Mea –, *la moarte, la sabie, la foamete şi la robie.*

Cu o dreaptă mânie ca aceasta a lui Dumnezeu pustiindu-se multe părţi greceşti de la răsărit, între care a fost şi Lichia, cu cetatea ce se numeşte Mira; a voit Domnul să se aducă cinstitele moaşte ale Sfântului Nicolae, plăcutului Său, din cetatea cea pustiită, Mira, în cetatea cea cu popor, care se numeşte Bari, şi care este în Italia. Pe de o parte pentru că moaştele unui luminător ca acesta al lumii, al cărui sfânt suflet petrece întru cetele cereşti cu cinstea cea vrednică, n-a voit să fie pe pământ fără de cinstire şi sub obroc, şi ca izvorul cel pururea curgător al minunilor celor de tămăduiri să nu fie lipsit de cei ce scot dintr-însul; iar pe de altă parte, ca şi Apusul să nu se lipsească de facerile de bine ale lui Dumnezeu, care se dau prin mijlocirile marelui arhiereu.

Iar aducerea acestor sfinte moaşte s-a făcut într-acest fel: Unui preot cinstit şi cucernic care locuia în cetatea Bari, i s-a arătat noaptea Sfântul Nicolae, zicându-i: „Mergi şi spune poporului acestuia şi la tot soborul bisericesc ca, ducându-se în Mira, cetatea Lichiei, să ia de acolo moaştele mele şi, aducându-le aici, să le pună în această cetate a Bariului, pentru că nu pot să fiu în acel loc pustiu; aşa voind Domnul Dumnezeul meu".

După vedenia aceasta sculându-se preotul, a mers în biserică şi a spus clerului bisericii şi la tot poporul arătarea Sfântului Nicolae, ce o văzuse în acea noapte. Iar ei, auzind acestea, s-au bucurat mult, zicând: „Astăzi a mărit Domnul mila Sa spre noi, poporul Său, şi

spre cetatea noastră". Deci degrabă au rânduit trei corăbii şi au ales nişte oameni vestiţi şi temători de Dumnezeu, dându-le lor din sfinţita rânduială câteva feţe cinstite, ca să meargă pentru aducerea sfintelor moaşte ale marelui Arhiereu Nicolae. Deci, socotind ei lucrul călătoriei lor, au gândit ca nu fără de minte să se apuce de aceea, ca nu în loc de câştigarea cea dorită a moaştelor celor făcătoare de minuni, să li se întâmple lor ceva împotrivă. Deci, luând asemănare neguţătorească, ca şi cum ar face ei o neguţătorie şi ca să nu le împiedice calea mării oarecare popoare, au umplut corăbiile lor cu grâu şi au plecat, făcându-se că merg la neguţătorie. Astfel, călătorind cu bună sporire, au ajuns mai întâi la Antiohia unde, vânzându-şi grâul după obiceiul neguţătoresc, au cumpărat alte lucruri.

Apoi auzind acolo de alţi negustori – care erau veneţieni şi merseseră mai dinainte din alte părţi –, cum că şi aceia au de gând să meargă la Lichia, în cetatea Mirei, pentru moaştele Sfântului Nicolae, barenii s-au sârguit, ca să-i întreacă pe dânşii. Deci, mai degrabă călătorind şi mai iute înotând, fiindcă vântul sufla cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu spre ajutorul lor, au ajuns în latura Lichiei şi au stat la malul cetăţii Mirelor şi, întrebând cu dinadinsul de biserica sfântului şi despre moaştele lui, şi-au luat armele, temându-se ca nu cumva să-i oprească pe dânşii cineva, şi au mers la biserică. Acolo, aflând patru monahi, i-au întrebat pe dânşii: „Unde se află moaştele Sfântului Nicolae, că voim – ziceau dânşii – să ne închinăm lor". Iar monahii le-au arătat lor mormântul în biserică, întru care, ca sub un obroc, zăceau sub pardoseală în pământ, moaştele cele tămăduitoare ale arhiereului lui Hristos.

Deci barenii, dând la o parte pardoseala bisericii şi săpând pământul, au găsit racla sfântului; iar când au descoperit-o, au văzut-o plină de mir binemirositor, care izvorâse din cinstitele lui moaşte. Deci mirul l-au turnat în vasele lor, iar moaştele sfântului, luându-le preoţii cu bucurie pe braţele lor, le-au dus la corăbiile lor şi le-au pus cu cinste într-una din ele. Şi s-au dus cu dânşii şi doi monahi, iar doi au rămas la locul acela lângă biserică. Deci cu o bună neguţătorie ca aceasta şi cu câştigul cel fără de preţ depărtându-se de malul Mirei Lichiei în 28 de zile ale lunii lui aprilie, după o bună şi fericită călătorie, barenii au ajuns degrabă în cetatea lor într-o Duminică, în nouă zile ale lunii lui mai, la vremea Vecerniei.

Iar poporul cel din Bari, înştiinţându-se de venirea la dânşii a cinstitelor moaşte ale marelui plăcut al lui Dumnezeu, îndată au ieşit toţi întru întâmpinarea lor împreună cu episcopii, cu preoţii, cu monahii şi cu tot clerul bisericesc. Deci bărbaţi, femei şi copii, şi

mulţimea a tot poporul, de la mic până la mare, cu făclii şi cu tămâie, cântau şi lăudau pe Dumnezeu, săvârşind cântări de rugăciune arhiereului lui Hristos. Şi luând cu bucurie şi cu cinste acea nepreţuită şi duhovnicească vistierie, au pus-o în biserica Sfântului Ioan Înaintemergătorul, care era lângă mare. Şi se făceau multe minuni la moaştele cele tămăduitoare. Pentru că şchiopii şi orbii, surzii şi îndrăciţii, precum şi cei cuprinşi de tot felul de boli, primeau tămăduiri, atingându-se de moaştele sfântului; şi luni de dimineaţă erau patruzeci şi şapte de bărbaţi şi de femei tămăduiţi; marţi, douăzeci şi doi; miercuri, douăzeci şi nouă; joi dimineaţa a tămăduit pe un om surd şi mut, care fusese cinci ani într-acea neputinţă.

După aceasta, arhiereul lui Hristos, Sfântul Nicolae, arătându-se în vedenie unui oarecare monah plăcut lui Dumnezeu, i-a zis: „Am venit cu bunăvoirea lui Dumnezeu în această cetate, într-o Duminică, în ceasul al nouălea din zi şi, din darul Domnului, într-acelaşi ceas am dat tămăduire la unsprezece oameni". Această arătare a sfântului, a spus-o monahul acela la toţi, spre slava lui Dumnezeu şi mărirea plăcutului său. Dar şi după aceea, în toate zilele, n-a încetat a da cu minune tămăduire şi dă şi până acum, celor ce aleargă la dânsul cu credinţă. Deci, cetăţenii Bariului, văzând darul cel făcător de minuni al moaştelor Sfântului părinte Nicolae, curgând ca dintr-un izvor fără de scădere, au zidit o biserică din piatră în numele lui, mare şi frumoasă, şi au înfrumuseţat-o cu tot felul de podoabe scumpe.

După aceasta, au ferecat o raclă de argint cu pietre de mult preţ şi au aurit-o peste tot. Iar în anul al treilea, după aducerea cinstitelor moaşte de la Mira Lichiei la Bari, adunându-se arhiepiscopii şi episcopii din cetăţile şi ţările cele dimprejur, împreună cu clericii lor, au făcut cinstita mutare a sfintelor moaşte ale făcătorului de minuni Nicolae din Biserica Botezătorului, în biserica cea nouă, zidită din piatră, întru numele lui, în aceeaşi zi în care mai înainte le aduseseră de la Mira Lichiei în Bari, şi le-au pus cu racla cea de argint în altar. Iar racla cea veche, pe care o aduseseră de la Mira Lichiei, au pus-o în biserică, având în ea o parte oarecare mică din sfintele moaşte, pentru închinăciunea tuturor celor ce veneau. Dintr-acea vreme s-a aşezat praznicul aducerii cinstitelor moaşte ale arhiereului lui Hristos, Nicolae, ca să se prăznuiască în toţi anii, în ziua a noua a lunii mai, cinstind prin acest praznic amândouă aducerile; şi pe cea din Mira la Bari şi pe cea din biserica Mergătorului Înainte, în biserica cea nouă din piatră, pe care barenii au zidit-o în numele Sfântului Nicolae.

Şi în aceeaşi vreme, nu numai într-acea cetate a Apusului, ci şi în cetăţile şi laturile Rusiei, s-a luat obiceiul de a se prăznui cu bună

credinţă şi cu bună cucernicie această aducere, din dragostea cea către Sfântul Nicolae, făcătorul de minuni; de vreme ce şi Rusia cea nou luminată atunci s-a învrednicit de multe minuni ale Sfântului Nicolae. După aceea, trecând câţiva ani, după buna voire a Sfântului Nicolae – precum i-a poruncit în vedenie unui oarecare monah –, cinstitele lui moaşte s-au pus sub Sfânta Masă în altar, unde izvorăsc totdeauna mir – precum se vede şi acum acolo –, care se dă spre tămăduirea tuturor bolilor şi întru slava lui Hristos Dumnezeul nostru, Cel ce este preamărit întru sfântul Său, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Notă – În prolog, după istoria scrisă despre aducerea cinstitelor moaşte ale arhiereului Nicolae, se adaugă şi o sfătuire către dreptcredincioşi, pe care o pomenim şi noi aici, mai pe scurt, în acest fel:

„Să nu te minunezi tu, iubitule, că a voit Dumnezeu de a mutat trupurile sfinţilor din părţile Răsăritului la Apus – precum şi pe Sfântul Nicolae la Bari –, căci năpădeau răutăţi de la păgânii agareni asupra dreptei credinţe. Pentru că aceasta nu s-a făcut nici pentru mai multa dreaptă credinţă a apusenilor, nici pentru credinţa cea rea a răsăritenilor; pentru că răsăritenii, cu darul lui Dumnezeu, petrec până acum fără de prihană întru buna credinţă a părinţilor lor; iar apusenii este arătat că, începând de la anul 809 de la naşterea lui Hristos, pentru purcederea Sfântului Duh au scornit un lucru nou întru mărturisirea credinţei. Deci Dumnezeu a trimis trupurile sfinţilor Săi de la Răsărit la Apus, ca pe oarecare apostoli vii, care să sfătuiască cu facerile de minuni pe cei de acolo, să se apuce iarăşi de cea dintâi mărturisire neschimbată a credinţei, împreună cu răsăritenii. Pentru că minunile nu se fac pentru cei dreptcredincioşi, nici la unii ca aceştia se trimit ucenicii lui Hristos la propovăduire, ci la păgâni. Şi nu se trimit apostolii în mijlocul celor blânzi, ci ca oile în mijlocul potrivnicilor lor".

LUNA MAI

ZIUA A ZECEA

SFÂNTUL APOSTOL SIMON ZILOTUL

Acest sfânt Apostol era de neam din Cana Galileei, cunoscut Domnului nostru Iisus Hristos şi Preacuratei Maicii Sale, deoarece Cana nu este departe de Nazaret. Când Simon a avut nunta cea legiuită, a fost chemat şi Iisus cu ucenicii acolo, unde, neajungându-le vinul, Domnul a prefăcut apa în vin. Mirele, văzând o minune ca aceea, îndată a crezut că Domnul este adevăratul Dumnezeu şi, lăsându-şi nunta şi casa, i-a urmat Lui cu osârdie, pentru care s-a numit "Zilotul", adică râvnitor. Deci s-a aprins cu atât de mare dragoste dumnezeiască către Hristos, încât şi mireasa sa şi pe toate cele lumeşti le-a trecut cu vederea pentru dragostea lui Dumnezeu, şi şi-a făcut sufletul său mireasă Mirelui Celui fără de moarte, numărându-se în ceata ucenicilor lui Hristos, şi a fost unul din cei doisprezece Apostoli.

Iar după ce a primit cu ceilalţi Sfinţi Apostoli pe Preasfântul Duh, Cel ce S-a pogorât în chip de limbi de foc, a trecut în Mauritania şi în Africa, propovăduind pe Hristos şi răbdând pentru El cu râvnă înfocată. După aceea, fiind în Britania şi luminând pe mulţi prin cuvântul Evangheliei, a fost răstignit de cei necredincioşi şi s-a sfârşit prin pătimirea cea de un chip cu a lui Hristos.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOASA ISIDORA, CEA NEBUNĂ PENTRU HRISTOS

În mănăstirea de fecioare a Tabenisiotencelor, care este în Tebaida Egiptului, a fost o fecioară cu numele Isidora, care pentru Dumnezeu se prefăcea că este nebună, ca şi cum ar fi fost îndrăcită. Şi era într-atâta defăimare din partea surorilor, încât nici una nu voia să guste hrană împreună cu ea, ci era de toate defăimată, ocărâtă şi necăjită. Dar ea răbda toate acelea cu tăcere şi cu mulţumire; şi totdeauna se ostenea la bucătărie şi în celelalte ascultări mănăstireşti, slujind şi nescârbindu-se de lucrurile cele mai necurate din mănăstire; pentru că locurile cele spurcate le curăţa şi era întocmai ca un burete în mănăstire, curăţind şi spălând toată necurăţenia. Astfel de osteneli le suferea neîncetat, încât nici un ceas nu şi-a petrecut în zadar, ci de dimineaţă până în seară, în orice lucru se afla, îşi obosea trupul său.

Iar uneori se făcea că este îndrăcită, tăinuindu-şi cu înţelepciune fapta cea bună dinaintea celor ce o vedeau. Şi se împlinea în ea cuvântul acesta al Apostolului: *Dacă se pare cuiva că este înţelept între voi în veacul acesta, să se facă nebun, ca să fie înţelept*. În acea mănăstire erau 300 fecioare călugăriţe; deci toate acele fecioare purtau pe cap, după rânduiala monahicească, culion; iar ea îşi acoperea capul cu un petic prost şi urât. Şi n-a fost văzută de nimeni în tot timpul vieţii sale mâncând vreo bucată de pâine sau şezând la masă şi gustând fiertură, ci s-a hrănit numai din rămăşiţele şi fărâmiturile adunate de pe masă; iar în loc de fiertură sorbea spălături, cu care spăla oalele şi căldările. Şi nu făcea nimănui nici o mâhnire, nici ea nu s-a mâniat sau s-a necăjit vreodată şi nu s-a certat pentru ceva; ci, totdeauna, tăcea nerăspunzând nimănui vreun cuvânt, nici la vreo ocară mică sau mare, deşi adeseori era bătută de toate şi totdeauna era urâtă şi batjocorită.

În această viaţă aspră petrecând multă vreme fericita Isidora, s-a făcut descoperire despre ea Cuviosului Pitirun, bărbat sfânt şi foarte îmbunătăţit, care petrecea în pustiul ce se numea Porfirit. Aceluia, stându-i în faţă îngerul Domnului, i-a zis: „Pentru ce te mândreşti în mintea ta pentru viaţa ta îmbunătăţită, în care ţi se pare că eşti mare, şezând în acest loc pustiu? Voieşti să vezi o femeie mai îmbunătăţită şi mai plăcută lui Dumnezeu decât tine? Scoală-te şi mergi la mănăstirea de femei cea din Tabenisiot şi vei găsi acolo pe una ce

poartă pe capul ei un petic urât. Aceea este mai bună înaintea lui Dumnezeu decât tine, deoarece petrece într-atâta sobor şi de-a pururea slujind tuturor şi fiind de toate batjocorită, niciodată nu s-a depărtat cu inima de Dumnezeu, ci totdeauna mintea ei este adâncită către Dumnezeu. Iar tu, petrecând aici în singurătate şi neieşind niciodată cu trupul, toate cetăţile le înconjuri cu mintea ta".

Deci, marele Pitirun, sculându-se îndată, s-a dus la Tabenisiot, unde, ajungând la mănăstirea de bărbaţi, a rugat pe egumen ca să poruncească fraţilor să-l ducă pe el la mănăstirea de fecioare. Şi de vreme ce acel cuvios părinte era slăvit între părinţi şi foarte cinstit pentru sfinţenia vieţii şi pentru bătrâneţile lui, cu sârguinţă l-au trecut peste râul care curgea înaintea mănăstirii şi l-au dus până la mănăstirea de fecioare, unde, intrând şi făcând obişnuita rugăciune, s-a rugat ca toate surorile să vină înaintea lui să le vadă. Deci, adunându-se toate înaintea lui, cuviosul n-a văzut pe aceea despre care a fost înştiinţat de înger şi pentru care venise. Deci le-a zis: „Să aduceţi la mine toate surorile, căci precum socotesc, una nu este aici". Călugăriţele îi ziseră: „Toate suntem de faţă, înaintea cinstitei tale feţe".

Stareţul a zis: „Lipseşte una, despre care mi-a spus îngerul Domnului". Acelea au răspuns: „Toate suntem aici, părinte, decât numai una a rămas în bucătărie, neavând minte, pentru că este îndrăcită". Părintele le-a zis: „S-o aduceţi şi pe aceea la mine, ca s-o văd, căci pentru ea am venit aici". Deci s-au dus după ea şi au chemat-o, dar ea nu voia să meargă, pentru că înţelesese cu duhul de descoperirea care se făcuse stareţului pentru dânsa. Şi, luând-o călugăriţele, o trăgeau cu sila, zicându-i: „Marele părinte Pitirun te cheamă pe tine!" Iar după ce au adus-o înaintea stareţului, el văzând-o şi cunoscând că este aceea de care îi spusese îngerul, pentru că vedea darul lui Dumnezeu peste ea, a căzut la picioarele ei, zicând: „Binecuvintează-mă, maică!" Iar ea asemenea a căzut înaintea lui, zicând: „Tu pe mine binecuvintează-mă, părinte şi stăpânul meu!"

Văzând acest lucru toate celelalte, s-au minunat şi au zis către el: „Să nu-ţi fie ţie această necinste, o, părinte, căci este îndrăcită aceasta". Cuviosul Pitirun le-a răspuns: „Voi sunteţi îndrăcite, iar aceasta este mai mare înaintea Domnului decât mine şi decât voi toate şi ne este maică nouă tuturor; şi rog pe Dumnezeu, ca să mă învrednicească părţii ei, în ziua judecăţii". Auzind aceasta, toate fecioarele au căzut la picioarele stareţului, plângând şi mărturisind toate relele care făcuseră fericitei Isidora, supărând-o şi necăjind-o în toate ceasurile. Una zicea: „Eu totdeauna o ocăram pe Isidora!" Alta:

„Eu turnam lături peste ea". Alta: „Eu o loveam cu călcâiul". Alta: „Eu o băteam cu bățul". Iar altele mărturiseau relele ce-i făceau ei și, căzând la picioarele fericitei, își cereau iertare. Deci marele stareț împreună cu Cuvioasa Isidora au făcut rugăciune cu dinadinsul către Dumnezeu pentru surori, ca să li se ierte greșelile lor.

După aceea, Cuviosul Pitirun învățând mult pe surori și vorbind mult pentru folosul sufletului, le-a dat pace și s-a întors la locul său, slăvind pe Dumnezeu, Care l-a învrednicit a vedea pe roaba Sa cea ascunsă. Iar după plecarea starețului, Cuvioasa Isidora, nesuferind să fie cinstită de surori, a ieșit în taină din mănăstire și s-a ascuns în locuri neștiute, până la mutarea sa cea către Dumnezeu. Astfel a fost viața plăcutei lui Dumnezeu, care, sub chipul nebuniei, a slujit Domnului în taină ca sub un acoperământ; iar acum arătat își ia plata de la Dânsul, înaintea tuturor cetățenilor cerești, cu care împreună sălășluindu-se, slăvește pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, pe un Dumnezeu în Treime. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, FERICITA TAISIA

Unei fecioare creștine din părțile Egiptului, pe nume Taisia, murindu-i părinții, ea a rămas orfană. Deci, voind să trăiască în feciorie, și-a împărțit averile sale săracilor și casa sa a făcut-o primitoare de monahi schiteni. Și a petrecut multă vreme primind și odihnind pe sfinții părinți. Iar după un timp, isprăvindu-se averile ei, a început a suferi în sărăcie. Apoi, cu meșteșugirile diavolului, s-au lipit de ea niște oameni iubitori de păcate, îndărătnicind-o și abătând-o de la calea lui Dumnezeu. Deci a început a trăi rău, tăvălindu-se în necurăția desfrânării. Și auzind părinții schitului de viața ei îndărătnică, s-au mâhnit și, sfătuindu-se, au chemat pe avva Ioan Colov și i-au zis: „Am auzit de acea soră că petrece rău și ea ne-a arătat multă dragoste prin facere de bine, când putea. Deci și noi să arătăm către dânsa duhovnicească dragoste împrumut și s-o ajutăm, îngrijindu-ne de mântuirea ei. Osteneşte-te, părinte, și mergi la dânsa și, după înțelepciunea cea dăruită ție de la Dumnezeu, sfătuiește-o spre pocăință și mântuiește sufletul ei cel pierdut; iar noi vom face rugăciuni cu postiri, ca să-ți ajute Domnul".

Iar avva Ioan Colov, ascultând porunca sfinților părinți, s-a dus în cetate la Taisia, rugându-se în sine lui Dumnezeu, Ajutătorul său,

Care dorește mântuirea tuturor. Și, venind la casa ei, a bătut în poartă, zicând bătrânei ce păzea: „Spune-i stăpânei tale de mine, că am venit să vorbesc cu dânsa". Iar portărița a răspuns către dânsul cu mânie: „Voi monahii i-ați mâncat averile ei de la început". Grăit-a starețul către ea: „Spune-i de mine, că are să ia de la mine un mare lucru!" Și ducându-se portărița, a spus Taisiei; iar ea a zis: „Monahii aceia totdeauna umblă pe lângă Marea Roșie și găsesc mărgăritare, deci adu-l la mine".

Iar după ce a intrat starețul în casă la Taisia, a șezut aproape de ea și, uitându-se la fața ei, a suspinat cu greu și, plecând capul, a început a plânge. Și a zis ea către dânsul: „De ce plângi, părinte?" Iar starețul a zis: „Văd că pe fața ta joacă satana! Deci cum nu voi plânge? Ce lucru nu ți-a fost ție plăcut întru Domnul nostru Iisus Hristos, Mirele Cel preacinstit și fără de moarte, că ai trecut cu vederea cămara Lui și te-ai lipit de satana și de toate lucrurile lui cele spurcate?" Iar ea, auzind acestea, s-a umilit, pentru că i s-au făcut ei cuvintele starețului ca niște săgeți de foc, pătrunzându-i inima. Și îndată i s-a făcut urâtă viața ei cea spurcată și singură s-a ocărât și se rușina de lucrurile sale cele rele. Și a zis către stareț: „O, avva, oare mai este pocăință păcătoșilor?" Zis-a starețul: „Cu adevărat este! Și Mântuitorul așteaptă făgăduința ta, vrând să te primească cu brațe părintești, pentru că nu voiește moartea păcătosului, ci întoarcerea spre viață. Iar eu voi fi chezaș pentru tine, că dacă te vei pocăi cu adevărat și cu toată inima te vei întoarce la Dânsul, El iarăși te va iubi ca pe o mireasă a Lui și, curățindu-te de toate spurcăciunile păcatelor, te va duce în nestricăcioasa Sa cămară cerească, unde se vor bucura de tine toate cetele îngerești; pentru că bucurie li se face lor de păcătosul ce se pocăiește". Iar Taisia a zis către el: „O, părinte, fie voia Domnului! Ia-mă pe mine de aici și du-mă unde știi tu, unde mi-ar fi loc bun pentru pocăință". Zis-a starețul: „Deci să mergem!" Și, sculându-se, a ieșit din casă.

Și sculându-se și ea, a plecat cu starețul, nerânduind nimic pentru casa sa și nici poruncind ceva cuiva, ci toate îndată le-a lăsat pentru Dumnezeu. Văzând părintele Ioan că n-a rânduit nimic pentru casa sa, s-a minunat de acea grabnică schimbare a ei și de dragostea cea către Dumnezeu și, mulțumind Domnului, mergea pe cale. Iar ea de departe urma lui, până ce au ajuns într-o pustie, unde i-a apucat noaptea. Făcând starețul pe pământ un căpătâi de nisip, a zis către Taisia: „Odihnește-te aici și dormi, acoperindu-te cu darul lui Dumnezeu". Și, îngrădind-o cu semnul Sfintei Cruci, s-a depărtat

puţin de la ea, pentru a-şi face obişnuitele sale rugăciuni; apoi s-a culcat pe pământ şi a adormit.

Şi deşteptându-se la miezul nopţii, a văzut o strălucire din cer şi, ridicându-şi ochii săi în sus, a văzut o cale prealuminoasă din cer, ajungând până la fecioara ce dormea şi s-a înspăimântat. Şi uitându-se el spre dânsa, a văzut pe îngerul lui Dumnezeu înălţând spre cer pe acea cale sufletul Taisiei. Şi privea spre ea, până ce s-a ascuns acea minunată vedenie de la ochii lui. Apoi sculându-se, s-a dus la dânsa şi, clătinând-o, a găsit-o moartă. Atunci stareţul s-a aruncat cu faţa la pământ înaintea lui Dumnezeu; pentru că-l cuprinse frică şi cutremur, şi un glas de sus i-a zis: „Pocăinţa ei, cea făcută într-un ceas, a fost mai primită lui Dumnezeu decât a acelora ce multă vreme se pocăiesc, iar o căldură ca aceasta către Dumnezeu n-o arată întru inimile lor". Şi a petrecut stareţul în rugăciune până ce s-a luminat de ziuă şi a îngropat cinstitul trup al fericitei Taisia.

Şi mergând la schit, a spus sfinţilor părinţi toate cele ce se făcuseră. Şi toţi auzind aceasta, cu mirare au preamărit pe Dumnezeu şi au mulţumit milostivirii celei mari a lui Hristos Domnul, Căruia I se cuvine slava în veci. Amin.

LUNA MAI

ZIUA A UNSPREZECEA

SFÂNTUL MUCENIC MOCHIE

Pe vremea împărăţiei lui Diocleţian, fiind antipat în Europa Laodichie şi Maxim, şi pretutindeni stând prigoană împotriva creştinilor, era un preot al Sfintei Biserici a lui Dumnezeu cu numele Mochie, în cetatea Amfipoli, care este în latura Macedoniei. Acela, pe când cei necredincioşi săvârşeau spurcatul praznic al necuratului şi păgânescului zeu Dionis, aprinzându-se cu râvnă după Hristos Dumnezeu, a stat în mijlocul poporului şi a strigat, zicând: „Vedeţi şi ascultaţi, o, oameni amăgiţi! Până când veţi rătăci în întunericul îndrăcirii de idoli, umblând nebuneşte? Până când nu înţelegeţi pierzarea voastră şi nu vă îngreţoşaţi de înşelăciunea voastră cea diavolească? Întoarceţi-vă şi cunoaşteţi pe Stăpânul Dumnezeu, Cel arătat prin Unul născut Fiul Lui, Domnul nostru Iisus Hristos, Care cu lumina adevărului a luminat întunecimea neştiinţei".

Acestea şi mai multe altele le grăia fericitul Mochie, nu o dată, ci în toate zilele, intrând în popor, cu mare glas mustra rătăcirea închinării de idoli, iar pe Hristos, adevăratul Dumnezeu, Îl propovăduia. Iar cetăţenii cei orbiţi cu nebunia, neluând aminte la folositoarele cuvinte ale învăţătorului celui insuflat de Dumnezeu, îşi săvârşeau înainte necurata lor prăznuire. În acest timp, a venit de la Apolonia, cetatea Macedoniei, în Amfipoli, un antipat cu numele Laodichie, care aducea jertfă lui Dionis. Şi s-a înştiinţat că Mochie, slujitorul lui Hristos, pe mulţi i-a întors de la prăznuirea lui Dionis, căci necredincioşii cleveteau asupra sfântului, zicând: „Aici este un învăţător creştin, care cu învăţături străine amăgeşte poporul, ca să creadă în Omul Cel răstignit şi omorât, şi mulţi, ascultându-i amăgirile lui, s-au întors de la zeii noştri; deci, de nu vei opri învăţătura aceea, toată cetatea se va duce în urma lui şi vor fi în deşert jertfele cele făcute zeilor".

Atunci antipatul, umplându-se de mânie, a poruncit să prindă pe sfânt. Deci, şezând la judecată şi punând înaintea lui pe mărturisitorul lui Hristos, a zis către dânsul: „Spune-mi cine eşti tu, cel ce nu voieşti să jertfeşti cu noi; iar pe cei ce jertfesc îi îndărătniceşti şi abaţi norodul de la închinarea zeilor?" Sfântul Mochie a răspuns: „Neştiutorule, cel ce nu cunoşti adevărul, pentru ce întrebi de acelea pe care nu poţi a le înţelege? Adună-ţi întâi gândurile minţii tale şi cunoaşte adevărul, că eu, învăţând Sfânta Scriptură, am cunoscut cum că idolii păgânilor sunt diavoli şi nădejdea cea către dânşii este deşartă". Laodichie a zis: „Văd că ai învăţat multe a grăi". Mochie a zis: „Din multa noastră grăire se învaţă adevărul, pe care, ca să-l înţelegi, ascultă cele ce zic: Zeii cărora vă închinaţi sunt diavoli muţi şi surzi". Laodichie a zis: „Jertfeşte zeilor ca să-ţi dobândeşti viaţa ta, pe care singur de voie ai gândit să o pierzi". Răspuns-a sfântul: „O, antipate, moartea cea pentru Hristos îmi este mie mare câştig!"

Atunci antipatul, suflând cu mânie, a poruncit să spânzure pe Sfântul Mochie în pielea goală şi cu unghii de fier să-i strujească trupul lui până la oase, de la cap până la picioare. Şi strujindu-l, sfântul striga către Dumnezeu, zicând: „Stăpâne, Cel ce împărăţeşti în veci şi străluceşti cu razele dreptăţii, arată robilor Tăi dumnezeirea Ta şi dă-mi mie ca fără de împiedicare să mă nevoiesc pentru poruncile Tale". Deci slujitorii aceia au muncit mult pe sfânt, până ce au ostenit. Atunci muncitorul, mâniindu-se asupra lor, a poruncit să-i gonească pe dânşii ca pe nişte leneşi şi neputincioşi; iar pe mucenic, dezlegându-l, l-a pus iarăşi înaintea sa. Şi a stat sfântul mai tare cu trupul şi mai îndrăzneţ în mărturisirea adevărului, slăvind pe Dumnezeu cu mare glas. Deci a zis către dânsul Laodichie: „Jertfeşte zeului Dionis, ca să te izbăvesc pe tine de răutăţile cele multe". Mucenicul a răspuns: „Oare ţi se pare a fi Dumnezeu, idolul cel ce este nemişcat şi fără de glas şi făcut cu meşteşug de mâini omeneşti? O, rătăcitule slujitor al diavolului, oare nu vezi că n-a slăbit trupul meu de muncile tale şi n-am simţit durerea în bătăi, pentru că toată puterea ta este deşartă?"

Auzind acestea, Laodichie a zis: „Această neslăbire a ta în munci, nu este din puterea Dumnezeului tău, ci din meşteşugul cel vrăjitoresc. Deci voi porunci să te ardă pe tine în foc, ca toate alcătuirile şi încheieturile tale să se facă cenuşă şi să se arunce în vânt". Şi îndată a poruncit muncitorul ca să pregătească un cuptor mare cu smoală, cu cârlţi şi cu vreascuri. Şi, făcându-se aceasta, flacăra cuptorului ieşea la o înălţime ca de şaizeci de coţi, încât se întunecase văzduhul de fum. Atunci Laodichie a zis către sfânt:

„Jertfeşte zeului Dionis". Iar mucenicul tăcea. Şi iarăşi a zis muncitorul: „Până când vei petrece în nesupunerea ta? Vezi focul cel gătit pentru tine! Deci cunoaşte puterea zeului Dionis şi te închină lui". Răspuns-a sfântul: „Ţi-am zis ţie, o, antipate, că nu mă voi închina pierzătorului de suflete omeneşti, cel surd, orb şi mut. Să ştii că cel ce se numeşte de tine Dumnezeu, nu este Dumnezeu, ci idol".

Răspuns-a Laodichie cu mânie: „O, blestematule, au doar acela este idol, care are întru sine putere dumnezeiască? Pentru că puterea aceea ce este în el, primeşte de la noi jertfe şi ne dăruieşte nouă mântuire". Zis-a către dânsul sfântul: „Oare vei voi ca, apropiindu-mă, să jertfesc dumnezeului tău şi toţi, văzându-mă aducând jertfă, să cunoască puterea lui Dionis?" Laodichie a zis: „Închină-te şi jertfeşte şi atunci vei cunoaşte puterea aceluia".

Deci intrând Sfântul Mochie în capiştea idolească, s-a însemnat cu semnul Sfintei Cruci şi, întrarmându-se astfel cu arma lui Hristos asupra diavolului, a stat unde era idolul lui Dionis întărit şi s-a rugat către adevăratul Dumnezeu, zicând: „Stăpâne, Cel ce ţii toată făptura şi toate le-ai zidit prin Hristosul Tău; Cel ce ai ruşinat pe diavolul cel înstrăinat de adevărul Tău şi ai dăruit fericirea înţelepciunii celor ce se tem de Tine şi cinstesc numele Tău cel sfânt; Cel ce ai sfărâmat idolii Babilonului şi ai arătat adevărata credinţă a proorocului Daniil; Cel ce ai făcut zadarnic urâtul altar idolesc prin cei trei tineri ai Tăi şi ai stins văpaia focului în cuptor; Cel ce ai înecat pe învârtoşatul Faraon în adâncul mării; Cel ce ai ascultat rugăciunile lui Moise şi ai scos prin toiag apă din piatră; Tu, Cel ce eşti acum şi ai fost şi mai înainte şi vei fi Împărat veşnic, auzi-mă pe mine robul Tău, că iată mă rog Ţie! Vino în ajutorul meu şi arată puterea Ta acelora care socotesc adevărul drept minciună, ca să Te cunoască pe Tine Unul, adevăratul şi veşnicul Dumnezeu şi să gonească lumina Ta întunericul rătăcirii închinării de idoli!"

Astfel rugându-se sfântul, a strigat cu mare glas către idol, zicând: „Netrebnicule şi deşertule, mutule şi nesimţitorule Dionise, ţie îţi poruncesc, în numele cel mare şi preaslăvit al Hristosului meu, Cel ce locuieşte întru cei de sus, să cazi din întărirea ta şi să te întinzi pe pământ, ca să se arate la toţi neputinţa ta". Şi îndată s-a cutremurat pământul şi capiştea şi a căzut idolul cu mare zgomot, risipindu-se ca praful; şi au fugit afară toţi cei ce erau acolo de frică şi se mirau de lucrul ce se făcuse. Atunci Sfântul Mochie a zis către antipatul Laodichie: „Iată, vezi înşelăciunea diavolească care afundă pe oameni în moarte; deci, vino şi adună praful zeului tău spre care ai nădăjduit şi cunoaşte în ce fel de pierzare stai".

Iar Laodichie s-a mâhnit foarte, fiindu-i jale de idolul lui, Dionis, şi îndată a poruncit ca, luând pe sfânt, să-l arunce în cuptorul cel ars. Deci, fiind sfântul aruncat în foc, stătea în mijlocul văpăii ca într-o grădină frumoasă şi cânta binecuvântând pe Dumnezeu. Şi se vedeau împreună cu dânsul trei bărbaţi cântând, între care unul era luminos la faţă ca soarele şi strălucirea lui covârşea lumina focului. Iar Sfântul Mochie zicea în foc: „Îţi mulţumesc, Stăpâne, Dumnezeul părinţilor noştri, Căruia toate se supun! Bine eşti cuvântat, Doamne al puterilor, Făcătorul tuturor oştilor cereşti, Cel lăudat de gurile Sfinţilor Arhangheli, Cel care ai fost de faţă în văpaie cu cei trei tineri şi Tu ai fost văzut al patrulea! Rogu-mă Ţie, Mântuitorul meu, revarsă văpaia cea înfocată a acestui cuptor aprins şi arde pe antipatul acesta. Pune asupra lui mânia Ta cea nesuferită şi pierde-l cu iuţimea Ta, ca toţi să ştie că Tu eşti în cer, Unul Adevăratul Dumnezeu".

Şi îndată văpaia din cuptor s-a întins până la antipat, arzându-l şi prefăcându-l în cenuşă împreună cu zece ostaşi, care stăteau înaintea lui, încât n-a rămas nici o părticică din trupurile lor, pentru că mânia lui Dumnezeu i-a pierdut. Şi s-a înfricoşat tot poporul care era acolo şi a fugit departe de cuptor, iar sfântul a ieşit din foc întreg şi nevătămat.

După o minune preaslăvită ca aceasta, Talasie, mai marele cetăţii, umplându-se de mânie, a prins pe Sfântul Mochie şi l-a închis în temniţă. Iar după douăzeci de zile a venit în cetatea aceea alt antipat, cu numele Maxim şi, înştiinţându-se de sfânt şi de pieirea lui Laodichie, s-a sfătuit cum ar putea să piardă pe mucenic. Deci, şezând la judecată într-un loc înalt, la vederea tuturor, a pus de faţă pe robul lui Hristos şi a zis către el: „Spune-mi numele şi naşterea ta". Sfântul a răspuns: „De voieşti să ştii neamul şi numele meu, află că tatăl meu se numea Evfratie, iar maica mea, Evstatia, care, curăţindu-mă cu Sfântul Botez, m-au numit Mochie. Ei m-au crescut în dreapta credinţă creştinească, învrednicindu-mă de rânduiala preoţească în Biserica lui Hristos, Dumnezeul meu; şi acum, iată, m-am apropiat de bătrâneţe". Maxim a zis: „Ce au fost părinţii tăi?" Răspuns-a sfântul: „Tatăl meu a fost cetăţean al marii cetăţi Roma, cinstit cu rânduială ostăşească; iar maica mea a fost fiica antipatului Lampadie". Zis-a Maxim: „Dacă eşti de neam aşa de cinstit, cum de te-ai dat la vrăjitorie, care lucru nu este cuviincios unui neam bun ca acesta, şi ai sfărâmat pe marele zeu Dionis, iar pe Laodichie, prietenul împărătesc, l-ai ars şi ai făcut deşarte jertfele de prăznuiri?"

Răspuns-a Sfântul Mochie: „Nu eu, ci Atotputernicul meu Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos, a sfărâmat idolul cel fără de

suflet al lui Dionis şi a ars cu focul mâniei Sale pe vrăjmaşul Său, Laodichie; iar eu, cu frică slujind Stăpânului meu din toată inima, mărturisesc cu gura mea preasfânt numele Lui". Maxim a zis: „Încetează de la nebunia ta şi, apropiindu-te, jertfeşte lui Apolon, ca să nu mori rău". Mucenicul a zis: „Rău voi muri dacă voi uita facerile de bine şi scutirile adevăratului Dumnezeu, jertfind acelor care sunt idoli".

Deci Maxim a poruncit să lege pe mucenic de două roţi, ce erau rânduite spre muncire, ca, întorcând roţile, să-l sfărâme şi să-i rupă încheieturile. Dar sfântul, muncindu-se, zicea: „Cât de dulce este dragostea cea către Dumnezeu"; iar către muncitor zicea: „Fă cu sârguinţă voia tatălui tău, diavolul, pentru că doresc tot felul de munci şi de morţi pentru Hristos, Dumnezeul meu".

După aceea s-a rugat, zicând: „Stăpâne, dătătorule al gândurilor celor curate, ajutătorule, sprijinitorule şi izbăvitorul meu, mulţumesc Ţie, că m-ai învrednicit pe mine, nevrednicul, a intra în nevoinţa aceasta şi mi-ai ajutat asupra diavolului. Tu eşti Dumnezeu, Cel ce întăreşti mintea mea, ca să nu o biruiască gândurile cele necurate; fă ca să se îndulcească întru Tine, Făcătorul meu, că mare este numele Tău, celor ce Te iubesc pe Tine". Astfel rugându-se sfântul, s-au sfărâmat roatele şi, dezlegându-se, era sănătos. Şi s-au mirat de această minune toţi cei ce priveau; iar muncitorul s-a ruşinat ca un biruit şi, aprinzându-se de mânie asupra mucenicului, a poruncit să-l arunce în temniţă. După trei zile, scoţându-l la privelişte, l-au dat fiarelor să-l mănânce. Deci a slobozit asupra lui doi lei ce răcneau de foame. Însă după ce leii s-au apropiat de mucenic, s-au plecat înaintea lui şi, cuprinzându-i picioarele, i le lingeau, ca şi cum le-ar fi sărutat. Iar poporul, văzând acestea, a strigat: „Să se elibereze dreptul acesta, pe care Dumnezeu îl iubeşte şi fiarele îl cinstesc".

Atunci antipatul Maxim a trimis pe mucenic la ighemonul Filipisie din Perint, cetatea Traciei, care acum se numeşte Eraclea, scriind toate cele ce s-a făcut cu dânsul. Iar acel ighemon, ţinând pe sfânt în temniţă opt zile, a poruncit să-l ducă în Bizanţ, ca acolo să i se taie capul. Şi după ce l-a dus la locul cel de tăiere, mucenicul, ridicându-şi ochii spre cer, a zis: „Bine eşti cuvântat, Doamne, Cel ce ai zidit veacurile şi aduci la săvârşire nevoinţele sfinţilor, primeşte în pace sufletul meu!" Atunci s-a auzit glas din cer, zicându-i: „Bucură-te, Mochie, nevoitorule cel bun, care arătat ai biruit puterea muncitorului! Vino şi te sălăşluieşte împreună cu părinţii în împărăţia cerească. Te-ai ostenit în lume, odihneşte-te şi te veseleşte în cer".

Şi i s-a tăiat capul Sfântului Mochie, mucenicul lui Hristos, săvârşindu-şi nevoinţa sa cea purtătoare de chinuri în a unsprezecea zi a lunii mai, în care zi binecredinciosul împărat Constantin îi făcea după aceea praznic, căci a zidit o biserică în numele lui, unde a pus cinstitele lui moaşte şi în ziua pomenirii lui a făcut înnoirea cetăţii, pe care a numit-o cu numele său, Constantinopol. Deci dacă cineva prăznuieşte sfânta pomenire a mucenicului lui Hristos Mochie, să creadă că va avea parte cu el de darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, I se cuvine cinste, slavă şi închinăciune în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOŞII PĂRINŢI, METODIE ŞI CHIRIL (CONSTANTIN), EPISCOPII MORAVIEI

Pe vremea împăraţilor greceşti luptători împotriva icoanelor, Leon Armeanul şi Mihail Travlul, care s-a numit şi Valvos, şi apoi pe vremea lui Teofil, fiul lui Mihail, a fost în cetatea Tesalonicului un bărbat de bun neam şi bogat, cu numele Leon, cu dregătoria ostaş şi cu boieria sutaş, având o soţie cu numele Maria. Acela a născut pe aceşti doi luminători ai lumii şi luminători ai ţărilor slavoneşti, pe Metodie şi Constantin, care, mai pe urmă, s-a numit în sfânta schimă Chiril. Deci mai întâi Metodie, ca cel ce era mai în vârstă, a slujit în cetele ostăşeşti şi, fiind cunoscut împăratului, a fost pus voievod şi trimis în părţile ce se mărgineau cu slavonii.

Aceasta s-a făcut după rânduiala lui Dumnezeu, ca să înveţe limba slavonească, ca cel ce avea să fie mai în urmă învăţător duhovnicesc şi păstor în vremea sa. Şi petrecând în rânduiala de voievod ca la zece ani, văzând pe de o parte deşertăciunea gâlcevilor vieţii, iar pe de alta, supărându-se de prigonirea pe care o ridicase împăratul Teofil, luptătorul de icoane, asupra celor dreptcredincioşi, a lăsat slujba de voievod şi toate cele frumoase ale acestei lumi şi, ducându-se în muntele Olimpului, s-a tuns în rânduiala monahicească şi slujea Împăratului ceresc cu chipul îngeresc, luptându-se cu vrăjmaşii cei nevăzuţi ai duhurilor răutăţii.

Iar Fericitul Constantin, care s-a născut după Metodie, arăta din scutece ceva minunat în sine, deoarece după naştere, atunci când mama sa l-a dat la doică, ca aceea să-l hrănească cu sânul ei, el n-a

voit deloc să sugă lapte străin, decât numai al mamei sale; şi părinţii lui se minunau de aceasta. Iar când pruncul a fost de şapte ani şi a început a învăţa carte, a avut un vis minunat, pe care l-a spus tatălui şi mamei sale, zicând: „Un voievod a adunat toate fecioarele din cetatea noastră şi a zis către mine: «Alegeţi ţie dintr-acestea, pe care vei voi întru însoţire, ca să-ţi fie ajutătoare în toate zilele vieţii tale». Iar eu, căutând, mi-am ales pe una mai bine împodobită decât toate, cu faţa luminoasă şi cu toate podoabele cele de mult preţ înfrumuseţată, al cărei nume era Sofia".

Iar părinţii lui, socotind vedenia aceea şi înţelegând că fecioara Sofia este înţelepciunea lui Dumnezeu, care avea să se dea pruncului de la Dumnezeu, s-au bucurat cu duhul şi-l învăţau totdeauna cu stăruinţă nu numai citirea cărţilor, ci şi obiceiul cel bun, plăcut lui Dumnezeu, povăţuindu-l la înţelepciunea cea duhovnicească şi spunându-i cuvintele lui Solomon: „Fiule, cinsteşte pe Domnul şi te vei întări; păzeşte poruncile Lui şi vei trăi. Cuvintele lui Dumnezeu scrie-le pe tăbliţele inimii tale şi numeşte înţelepciunea sora ta; iar înţelegerea să ţi-o faci cunoscută, căci aceasta este mai frumoasă decât soarele şi decât întocmirea luminii tuturor stelelor".

Şi învăţând pruncul carte, sporea cu ţinerea de minte şi cu înţelegerea, mai mult decât toţi vârstnicii săi, şi avea dragoste mare către Sfântul Grigorie Cuvântătorul de Dumnezeu, ale cărui cărţi le citea totdeauna şi multe dintre cuvintele şi tâlcuirile lui le învăţa pe de rost. Şi închipuind o cruce pe un perete, a scris şi aceste cuvinte de laudă sub acea cruce: „O, arhiereule al lui Hristos, Grigorie Cuvântătorule de Dumnezeu, tu ai fost om cu trupul, iar cu viaţa te-ai arătat ca un înger; căci cu gura ta ai preamărit cu laude pe Dumnezeu, ca serafimii; iar învăţăturile tale cele dreptcredincioase au luminat toată lumea. Deci, te rog, primeşte-mă şi pe mine, care cad la Tine cu credinţă şi cu dragoste; fii mie părinte, învăţător şi luminător".

Într-acea vreme, murind împăratul Teofil, a urmat la împărăţie după el, Mihail, fiul său, cu maica sa cea binecredincioasă, împărăteasa Teodora. Iar pe lângă Mihail, fiind încă prunc, erau puşi pe lângă el trei boieri mari: Manoil, păzitorul palatului, Teoctist, patriciul şi Dromi, logofătul. Acest logofăt cunoştea pe părinţii lui Metodie şi al lui Constantin şi, auzind de isteţimea minţii copilului Constantin, a trimis după el ca să înveţe împreună cu tânărul împărat Mihail, care învăţa carte, ca, privind împăratul la isteţimea minţii lui Constantin, să se sârguiască singur a învăţa degrabă. Iar pruncul s-a bucurat de aceasta foarte, şi pe cale se ruga lui Dumnezeu cu rugăciunea lui Solomon, zicând: „Dumnezeul părinţilor şi Doamne al

milei, Care ai făcut pe om, dă-mi înţelepciunea care şade pe scaunele Tale şi nu mă lepăda pe mine de la slugile Tale, căci eu sunt sluga Ta şi fiul slujnicei Tale; fă-mi să cunosc ce este plăcut Ţie şi să slujesc Ţie, Dumnezeul meu, în toate zilele vieţii mele".

Şi, ducându-l în Constantinopol şi fiind dat dascălilor împărăteşti, degrabă a învăţat înţelepciunea cea din afară: gramatica, facerea de stihuri a lui Homer, retorica, filosofia, aritmetica, astronomia, muzica şi toate meşteşugurile elineşti, încât era de mirare dascălilor săi pentru atâta isteţime a minţii sale. Şi s-a numit mai pe urmă filosof, deoarece sporise în înţelepciune mai mult decât alţii. El nu era înţelept numai în limba elinească, ci şi în alte limbi, pentru că învăţase bine scriptura latinească şi vorbirea siriană şi se deprinsese şi cu alte limbi străine. Şi îl iubea foarte logofătul, întâi pentru înţelepciune; iar al doilea pentru întreaga înţelepciune şi pentru obiceiurile cele îmbunătăţite, de care era plin pruncul, cel ce venise acum în vârstă desăvârşită; pentru că darul lui Dumnezeu locuia în inima lui cea curată, povăţuindu-l la tot lucrul bun.

Iar stăpânul său, logofătul, văzând acest lucru într-însul, îl cinstea foarte mult şi pentru aceasta, Constantin era cel dintâi păzitor de casă în curtea logofătului, având stăpânire peste toţi, şi umbla cu îndrăzneală şi fără opreală în împărăteştile palate, oricând ar fi voit. Această stăpânire i se dăduse, fiindcă era iubit şi de împărat.

La acel logofăt era o fecioară frumoasă, fiică duhovnicească primită de el din scăldătoarea Sfântului Botez. Acea fecioară era de neam mare şi părinţii săi i-o dăduseră întru a sa purtare de grijă. Deci logofătul voia s-o însoţească cu Constantin şi pentru aceasta se ostenea în tot chipul, îndemnând la căsătorie pe Constantin cu multe cuvinte şi făgăduindu-i împreună cu bogăţia şi cinstea de mare boierie de la împăratul.

Iar fericitul Constantin, fugind de lume şi de toate cele din lume, s-a dus în taină la gura Boazului şi acolo intrând într-o mânăstire, a luat pe sine chipul monahicesc. Deci a fost pentru dânsul mare cercetare, nu numai de la logofăt, dar şi de la împărat, şi abia după şase luni l-au aflat pe el, ca pe o vistierie ascunsă, în chipul monahicesc. Deci, luându-l cu sila din mânăstire, l-au dus în Constantinopol, ca să nu fie făclia sub obroc, ci în sfeşnic, şi l-au silit să ia treapta preoţească în zilele preasfinţitului patriarh Metodie, când încetase eresul luptei împotriva icoanelor. Apoi a pus pe Constantin ca bibliotecar în biserica cea sobornicească a Sfintei Sofii şi dascăl de filosofie. Iar după puţină vreme, agarenii ce stăpâneau Siria – care pe vremea împăratului Teofil, cu îngăduinţa lui Dumnezeu, au biruit

puterea oştirii greceşti, stricând preafrumoasa cetate Amoreea, precum se pomeneşte despre aceasta în ziua a şasea a lunii lui martie, întru pătimirea sfinţilor 42 mucenici din Amoreea –, aceia mândrindu-se de puterea lor şi batjocorind pe creştini, au trimis la Constantinopol o hulă asupra Preasfintei Treimi, zicând: „Cum voi, creştinii, zicând că este Unul Dumnezeu, Îl despărţiţi pe Acela în trei, mărturisind pe Tatăl, pe Fiul şi pe Duhul? Dacă puteţi să ne arătaţi această închipuire, apoi să trimiteţi la noi astfel de oameni care ar putea să vorbească cu noi pentru credinţa voastră şi să ne dovedească în cuvinte".

Iar împăratul, sfătuindu-se cu preasfinţitul patriarh, a trimis la saracini pe Constantin filosoful, dându-i doi asincriţi (dregători) înţelepţi. Şi s-a dus fericitul acolo, râvnind apostoleşte după Hristos şi dorind să pătimească pentru Dânsul. Deci, ajungând în cetatea stăpânitorului saracinilor, care se numea Samara, aproape de râul Eufratului, în care locuia stăpânitorul Amirmumi, a aflat acolo şi creştini, care petreceau între saracini. Şi erau zugrăvite pe uşile lor, pe dinafară, chipuri diavoleşti, din porunca stăpânirii saracinilor; pentru că aceia, îngreţoşându-se de creştini ca de nişte vrăjmaşi şi având-i de ocară şi de batjocură, a poruncit să fie închipuit un diavol pe uşile fiecărui creştin. Deci, au zis saracinii către Constantin, filosoful creştinesc: „Filosofule, oare poţi să cunoşti ce semn este acesta?" Iar el le-a răspuns: „Văd însemnate chipuri de diavoli şi mi se pare că înăuntru vieţuiesc creştini; iar diavolii, neputând să vieţuiască înăuntru cu creştinii, fug de dânşii şi petrec afară. Iar unde nu sunt aceste chipuri diavoleşti, acolo este dovedit lucru, că înăuntru vieţuiesc oamenii cei uniţi cu dânşii".

Şi fiind Constantin la masă în palatele domneşti, înţelepţii saracinilor au zis către dânsul: „Vezi, filosofule, acest minunat lucru, că proorocul Mahomed ne-a adus bună învăţătură de la Dumnezeu şi a întors pe mulţi oameni, încât toţi ne ţinem tare de legea lui, necălcând nimic. Iar voi, creştinii, ţinând legea lui Hristos, unul crede aşa, altul altfel, şi fiecare face precum îi place; pentru că atât de mulţi între voi care nu glăsuiţi împreună şi vă deosebiţi cu credinţa şi cu viaţa, încât fiecare crede şi învaţă într-alt chip şi îşi rânduieşte viaţa într-altfel, precum sunt cei ce se numesc monahi, care poartă haine negre, deşi toţi se cheamă creştini".

Fericitul Constantin răspunse: „Două lucruri mi-aţi spus înainte: despre credinţa creştinească în Dumnezeu şi despre legea lui Hristos care se împlineşte prin lucruri, şi cum că cei ce se numesc creştini nu cred şi petrec la fel. Deci, vă răspund mai întâi despre credinţă.

Dumnezeul nostru este ca noianul mării, lărgime şi adâncime nemăsurată; pentru că este neajuns de mintea omenească şi negrăit prin cuvintele omeneşti, precum a zis de Dânsul Sfântul Prooroc Isaia: *Neamul Lui cine-l va spune...* De unde şi Sfântul Apostol Pavel, învăţătorul nostru, a strigat: *O, adâncul bogăţiei, al înţelepciunii şi al cunoştinţei lui Dumnezeu! Cât sunt de negrăite judecăţile Lui şi nenumărate căile Lui!*

Deci într-acel noian intră mulţi din cei care se sârguiesc a căuta pe Dumnezeu. Şi cei ce sunt puternici la minte şi au câştigat ajutor pe Însuşi Dumnezeu, aceia înoată fără primejdie pe marea cea neajunsă a lui Dumnezeu şi află bogăţia cunoştinţei şi a mântuirii. Iar cei ce sunt slabi la minte şi s-au lipsit de ajutorul lui Dumnezeu, umblând după singură părerea lor, aceia, ca în nişte corăbii putrede pornind la înotare, se ispitesc ca să înoate pe acel noian şi, neputând, unii se îneacă, căzând în eresuri şi rătăciri, iar alţii abia răsuflă de osteneli, învăluindu-se de nedumerire şi de îndoire. De aceea, mulţi dintre creştini – precum ziceţi – se deosebesc cu credinţa. Deci, astfel am zis pentru credinţă.

Iar despre fapte, vă adeveresc aşa: Legea lui Hristos nu este alta, fără numai aceeaşi pe care a dat-o Dumnezeu lui Moise în Sinai, adică a nu ucide, a nu fura, a nu desfrâna, a nu pofti şi celelalte, pentru că a zis Dumnezeul nostru: *N-am venit să stric legea, ci să o împlinesc.* Deci, suindu-ne spre desăvârşire, ne-a dat sfat de viaţă curată, fără de însurare, păzirea fecioriei şi alte lucruri alese spre plăcerea lui Dumnezeu cea mai bună, care sunt conducătoare la viaţă prin calea cea strâmtă şi cu scârbe. Însă nu ne sileşte la aceasta – să nu fie aceea! –; pentru că Dumnezeu a zidit pe om între cer şi pământ, între îngeri şi dobitoace; deci, l-a despărţit cu cunoştinţa şi cu cugetul de animale, iar cu mânia şi cu pofta l-a despărţit de îngeri şi i-a dat voie liberă, căci orice voieşte, face; şi de care se apropie, cu aceea se şi uneşte. Astfel ori se împărtăşeşte cu îngerii, slujind lui Dumnezeu, precum îl învaţă înţelegerea lui cea luminată, sau se face părtaş cu dobitoacele cele fără de minte, slujind fără înfrânare poftelor trupeşti. Şi de vreme ce Dumnezeu a făcut pe om de sine stăpânitor, de aceea voieşte ca noi să ne mântuim prin voia noastră, iar nu cu silă; deci, zice: *Cel ce voieşte să vină după Mine, să se lepede de sine, să-şi ia crucea sa şi să-mi urmeze Mie.*

Aşadar, creştinii care cred în Dumnezeu, unii prin cale mai lesnicioasă, adică prin legea firii, vieţuind cu înţelepciune în cinstită însoţire, călătoresc spre El cu înţelegere; iar alţii, sârguindu-se a fi mai fierbinţi către El şi mai desăvârşiţi robi al Lui, se ating şi de

vieţuirea cea mai înaltă de fire, asemenea cu a îngerilor, şi petrec cale strâmtă. Pentru aceea unii dintre creştini se deosebesc cu viaţa.

Iar credinţa şi legea voastră nu are nici un fel de greutate; nu este ca o mare, ci ca un pârâu mic, pe care fiecare, şi mare şi mic, poate să-l păşească fără de osteneală mare. Pentru că în legea şi credinţa voastră nu este un lucru dumnezeiesc şi insuflat de Dumnezeu, ci numai obiceiuri omeneşti şi socoteală trupească, pe care puteţi cu înlesnire să le faceţi. Mahomed, dătătorul vostru de lege, nu a pus vouă vreo poruncă grea de purtat, neoprindu-vă de la mânie şi de la poftele cele fără de rânduială, ci mai ales v-a dat voie la toate. De aceea, toţi cu un gând vă ţineţi de legea lui, ca una ce este dată după poftele voastre. Dar Mântuitorul nostru Hristos n-a făcut aşa, pentru că, singur fiind preacurat şi izvor a toată curăţia, voieşte ca şi robii Lui să vieţuiască curat, ferindu-se de toate poftele, şi să se apropie cu curăţie de Cel curat, căci *în împărăţia Lui nu va intra nici un lucru necurat.*

Iarăşi au zis înţelepţii saracinilor: „Cum voi, creştinii, Îl despărţiţi pe Dumnezeu în trei şi ziceţi Tată, Fiu şi Duh? Dacă Dumnezeu poate să aibă Fiu, apoi daţi-i Lui femeie, ca să se rodească din El mulţi dumnezei".

Răspuns-a filosoful creştinesc: „Nu huliţi Treimea cea dumnezeiască, pe Care ne-am învăţat a o mărturisi de la Sfinţii Prooroci cei de demult, de care nici voi nu vă lepădaţi, fiindcă ţineţi împreună cu ei tăierea împrejur. Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt, sunt trei ipostasuri, iar fiinţa este una; după cum soarele cel văzut pe cer, este zidit de Dumnezeu în chipul Sfintei Treimi, deoarece trei lucruri sunt în el: rotunjimea, raza şi căldura; tot astfel sunt şi în Sfânta Treime: Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh. Rotunjimea soarelui este închipuirea lui Dumnezeu-Tatăl, căci precum rotunjimea nu are sfârşit, nici început, tot aşa şi Dumnezeu este fără de început şi fără de sfârşit; şi, precum din rotunjimea soarelui ies razele şi căldura, tot asemenea din Dumnezeu-Tatăl se naşte Fiul şi iese Sfântul Duh. Raza care iese din soare şi luminează toată partea cea de sub cer este închipuirea lui Dumnezeu-Fiul, Cel născut din Tatăl şi arătat în lumina de sub cer. Căldura soarelui, care iese din aceeaşi rotunjime împreună cu raza, este întru asemănarea lui Dumnezeu-Duhul Sfânt, Care din Acelaşi Tată împreună cu Fiul, are ieşirea mai înainte de veci; deşi se trimite vremelnic la oameni, precum s-a trimis Sfinţilor Apostoli în chipul limbilor de foc. Deci, soarele, care se alcătuieşte din trei lucruri: din rotunjime, din rază şi din căldură, nu se desparte în trei sori, deşi fiecare lucru îşi are osebirea sa, pentru că alta este rotunjimea

soarelui, alta este raza lui şi alta căldura, însă nu se zic trei sori, ci un soare. Tot aşa şi Sfânta Treime, deşi are trei feţe: a Tatălui, a Fiului şi a Sfântului Duh, dumnezeirea nu se desparte în trei dumnezei, ci unul este Dumnezeu.

Căci şi strămoşul Avraam – a cărui tăiere împrejur o păziţi – când i s-a arătat Dumnezeu la stejarul Mamvri, de vă aduceţi aminte de Scriptura care povesteşte aceasta, I s-a arătat în trei feţe. Şi, privind Avraam cu ochii, a văzut trei bărbaţi stând lângă el, şi s-a închinat până la pământ şi a zis: *Doamne, de am aflat dar înaintea Ta, să nu treci pe robul Tău*. Iată, socotiţi, el vedea trei bărbaţi şi vorbea Unuia singur, zicând: *Doamne, de am aflat dar înaintea feţei Tale...*, pentru că a cunoscut acel sfânt strămoş, că Dumnezeu este Unul în trei feţe".

Deci, înţelepţii saracinilor tăceau neştiind ce să răspundă împotriva acestora. Apoi au zis: „Cum ziceţi voi, creştinii, că Dumnezeu S-a născut din femeie? Oare poate Dumnezeu să Se nască din pântece femeiesc?" Răspuns-a filosoful: „Nu dintr-o femeie obişnuită, ci dintr-o fecioară nemăritată şi preacurată S-a născut Dumnezeu-Fiul, prin lucrarea Sfântului Duh, Care, în preacuratul şi preasfântul pântece fecioresc, a ţesut trupul lui Hristos-Dumnezeu şi mai presus de fire a înfiinţat întruparea şi naşterea Cuvântului Tatălui. Căci, Fecioara, care L-a zămislit pe El din Duhul Sfânt, precum mai înainte de naştere a fost fecioară, tot astfel şi în naştere şi după naştere a rămas fecioară curată, aşa voind Dumnezeu, la a Cărui voie se supune toată firea cea zidită; pentru că unde voieşte Dumnezeu, acolo se biruieşte rânduiala firii. Iar cum că Hristos S-a născut din Curata Fecioară, prin Duhul Sfânt, mărturiseşte şi proorocul Mahomed, scriind astfel: «S-a trimis Duhul Sfânt la Fecioara cea curată ca, împreună glăsuindu-se cu El, să nască Fiu»".

Iarăşi au zis saracinii: „Nu ne împotrivim noi la aceasta, cum că Hristos S-a născut din fecioară curată; dar nu-L socotim pe El că este Dumnezeu". Răspuns-a fericitul: „Dacă Hristos ar fi fost un om de rând, iar nu Dumnezeu, apoi ce trebuinţă era ca Duhul Sfânt să lucreze zămislirea unui om obişnuit în pântecele curat al Fecioarei? Pentru că omul cel de rând se naşte din femeie măritată, iar nu din fecioară neispitită de nuntă; deci, se zămisleşte după fire din bărbat, iar nu din venirea şi lucrarea cea osebită a Sfântului Duh".

Saracinii au zis: „Dacă Hristos este Dumnezeul vostru, apoi pentru ce nu faceţi precum vă porunceşte Acela? Căci vă porunceşte vouă să vă rugaţi pentru vrăjmaşi, să faceţi bine celor ce vă urăsc şi vă prigonesc pe voi, să întoarceţi faţa celor ce vă bat. Iar voi nu

faceţi aşa, ci faceţi cele potrivnice, pentru că asupra celor ce vă fac vouă unele ca acestea, vă ascuţiţi armele şi îi ucideţi în război".

Fericitul Constantin a zis: „Dacă în vreo lege vor fi scrise două porunci şi se vor da oamenilor să le împlinească, care va fi omul cel mai adevărat păzitor de lege? Cel ce a săvârşit numai o poruncă? Sau cel ce le împlineşte pe amândouă?" Răspuns-au saracinii: „Este mai bun acela care împlineşte amândouă poruncile". Zis-a filosoful: „Hristos-Dumnezeul nostru, Cel ce ne-a poruncit să ne rugăm şi să facem bine celor ce ne fac strâmbătate, Acela a zis şi aceasta: *Nimeni nu poate să arate în viaţă o mai mare dragoste, decât acela ce-şi pune sufletul pentru prieteni*. Deci, noi răbdăm toate primejdiile cele ce ni se fac nouă deosebi; iar în cele de obşte ne apărăm unul pe altul, punându-ne sufletele noastre, ca nu cumva voi, supunând pe fraţii noştri, să robiţi împreună cu trupurile şi sufletele lor, silindu-i la fapte rele şi potrivnice lui Dumnezeu".

Saracinii iarăşi au zis: „Hristos al vostru a dat dajdie pentru Sine şi pentru alţii; iar voi, pentru ce nu faceţi acest lucru şi nu voiţi să daţi dajdie? Dacă vă apăraţi unul pe altul, apoi să daţi dajdie pentru fraţii voştri neamului nostru ismailitean, cel atât de mare şi tare". Grăit-a filosoful: „Dacă cineva umblă în urma învăţătorului său şi voieşte a umbla; iar altcineva, întâmpinându-l, îl întoarce, nelăsându-l să meargă după învăţător, ci îi porunceşte să meargă aiurea, oare acela este prietenul sau vrăjmaşul lui?" Ei au răspuns: „Este vrăjmaş". Zis-a filosoful: „Hristos, când a dat dajdie, care împărăţie era într-acea vreme, ismailiteneasc sau romană?" Iar ei au zis: „Romană". Zis-a filosoful: „Deci noi, urmând învăţătorului nostru Iisus Hristos, dăm dajdie împăratului Celui ce şade în Roma cea nouă şi stăpâneşte şi pe cea veche, iar voi, căutând de la noi dajdie, ne abateţi de la urmarea lui Hristos şi vă faceţi nouă vrăjmaşi". discuţie

Nişte întrebări şi răspunsuri ca acestea şi altele mai multe i s-au pus lui Constantin mai multe zile, în vorbele cele cu înţelepţii saracinilor, dar a rămas nebiruit filosoful creştin, ajutându-i dumnezeiescul dar. Iar saracinii au rămas ruşinaţi de dânsul în toate cuvintele împotrivă şi în socotelile lor. După aceea, neputând să biruiască în cuvinte pe cel nebiruit, i-au dat lui în taină să bea otravă de moarte. Iar Domnul, Cel ce a zis: *Dacă veţi bea ceva de moarte, nu vă va vătăma...*, Acela a păzit pe robul Său întreg şi nevătămat şi l-a întors sănătos, eliberându-l cu cinste şi cu daruri de la boierul saracinilor.

Iar după ce s-a întors fericitul Constantin la Constantinopol, a luat laudă de la împărat şi de la sfinţitul patriarh pentru osteneala sa

cea plăcută lui Dumnezeu, şi s-a aşezat la un loc liniştit, luând aminte de mântuirea sa şi având hrană din purtarea de grijă a lui Dumnezeu spre Care nădăjduia. Iar cele ce Dumnezeu îi trimitea prin oamenii cei iubitori de Hristos, din acele mâncări el nu lăsa nimic pe a doua zi, ci, după obişnuita gustare a hranei, le împărţea pe toate săracilor; pentru că nădăjduia spre Dumnezeu, Cel ce Se îngrijeşte de toţi în toate zilele şi Care deschide cu bunăvoinţă mâna Sa şi satură pe tot cel viu.

Odată, sosind vremea unui praznic oarecare, slujitorul lui se mâhnea că nu avea nimic la acea cinstită zi. Atunci fericitul Constantin a zis către dânsul: „Cel ce a hrănit mai mulţi ani în pustie oarecând pe israeliteni, oare Acela nu poate să ne hrănească şi pe noi în această zi? Ci, ducându-te, cheamă fără de îndoială la noi la masă măcar cinci săraci, şi să aşteptăm mila lui Dumnezeu, că nu ne va lăsa pe noi". Şi sosind ceasul prânzului, a adus la dânsul un om oarecare zece galbeni şi o sarcină cu tot felul de mâncări. Iar el, primind acelea, a dat laudă lui Dumnezeu, purtătorul său de grijă. După aceea s-a dus în Olimp, la Metodie, fratele său cel mare, şi a început a vieţui împreună cu dânsul în nevoinţele monahiceşti, petrecând în pustnicie şi îndeletnicindu-se totdeauna în rugăciuni şi cu citirea cărţilor.

În vremea aceea au venit la împăratul Mihail soli de la cozari, zicând: „Noi de la început ştim pe un Dumnezeu, Care este peste toate şi Aceluia ne rugăm, închinându-ne la răsărit; însă ţinem oarecare obiceiuri de ruşine, fiindcă evreii ne îndeamnă să luăm credinţa lor şi mulţi din noi au trecut la credinţa evreiască". Asemenea şi saracinii ne pleacă la credinţa lor, zicând: „Credinţa noastră este mai bună decât a tuturor neamurilor". Pentru aceea, noi căutăm sfatul cel de folos nouă de la voi, cu care ţinem vechiul prieteşug cu dragoste, şi cerem să trimiteţi la noi vreun bărbat cărturar, care să poată a se întreba cu evreii şi cu saracinii şi, de-i va birui, apoi vom primi credinţa voastră.

Atunci împăratul Mihail cu preasfinţitul patriarh Ignatie, următorul Sfântului Metodie, făcând cercare pentru filosoful Constantin, l-a chemat de la muntele Olimpului şi dorea să se ducă la cozari spre propovăduirea lui Hristos. Iar el, care dorea chiar şi a muri pentru Hristos, a voit cu osârdie calea aceea şi a rugat pe fratele său, pe fericitul Metodie, ca pe cel ce ştia parte din limba slavonească, să meargă împreună cu dânsul la ascultarea apostolească, ca să lumineze pe cei necredincioşi cu lumina sfintei credinţe. Deci, Metodie nu s-a lepădat a merge cu dânsul pentru Hristos şi s-au apucat amândoi de

călătorie, ca unul prin binecuvântatele cuvinte, iar celălalt, cu rugăciunea cea primită de Dumnezeu, să poată mântui sufletele cele pierdute, ajutându-le lor dumnezeiescul dar. Şi ajungând la cetatea Hersonului, care se mărgineşte cu cozarii, au zăbovit acolo multă vreme, până ce au învăţat bine limba căzăcească, căci cozarii vorbeau cu limba slavonească. Tot acolo s-au deprins şi cu limba evreiască, şi au adus la Sfânta Credinţă şi la Botez pe un samarinean cu fiul lui.

Şi auzind de moaştele Sfântului sfinţit Mucenic Clement, papă al Romei, cum că zac în mare, a îndemnat pe episcopul Hersonului spre căutarea acelor cinstite moaşte, pentru care se povesteşte astfel: Când Sfântul Clement a fost surghiunit de la Roma la Herson, mult popor a întors acolo la Hristos; dar ighemonul Avfidian l-a înecat în mare, din porunca cezarului Traian, legându-i de grumaz o ancoră de fier, ca să nu poată afla creştinii trupul lui. Iar credincioşii stăteau pe mal, tânguindu-se şi privind la înecarea sfântului. După aceasta, doi ucenici ai lui mai credincioşi, Cornelie şi Fiv, au grăit către creştini: „Să ne rugăm toţi cu un suflet ca Domnul să ne arate cinstitul trup al mucenicului".

Şi rugându-se către Dumnezeu poporul creştinesc, s-a depărtat marea în sânurile sale ca la trei stadii, iar poporul mergând pe uscat, precum oarecând israelitenii la Marea Roşie, a aflat o cămară de marmură în chip de biserică făcută de Dumnezeu, şi acolo zăcea trupul sfântului, iar ancora cu care fusese înecat zăcea aproape de dânsul. Deci, voind credincioşii să ia de acolo acel cinstit trup, s-a făcut descoperire ucenicilor lui, cei pomeniţi mai înainte, ca să lase să stea acolo trupul sfântului, deoarece în tot anul la pomenirea lui se va depărta tot aşa marea până la şapte zile, dând cale celor ce vor voi să meargă la închinăciune. Şi s-a făcut aşa vreme de şapte sute de ani, de la împărăţia lui Traian până la împărăţia lui Nichifor, împăratul grecesc. Apoi, pentru păcatele omeneşti, marea a încetat de a se trage în lături în vremea împărăţiei lui Nichifor. Şi din această pricină era mâhnire între creştini.

Şi trecând după aceea mai mult de cincizeci de ani, fericiţii fraţi Constantin şi cu Metodie s-au dus la Herson şi s-au sârguit pentru aflarea cinstitelor moaşte ale Sfântului Clement, îndemnând spre aceasta şi pe fericitul Gheorghe, episcopul Hersonului, care s-a dus mai întâi la Constantinopol, la împărat şi la patriarh, înştiinţându-i de aceasta şi, primind sfat de la dânşii, a luat de acolo tot clerul bisericii Sfânta Sofia. Apoi, ducându-se la Herson, a mers la marginea mării cu aceşti fericiţi învăţători, Metodie şi Constantin, şi cu tot poporul, cu psalmi şi cu cântări, voind să-şi câştige dorinţa. Dar nu s-a

desfăcut apa. Iar după apusul soarelui, a intrat într-o corabie şi la miezul nopţii a strălucit o lumină din mare şi s-a arătat deasupra apei mai întâi capul, iar după aceea toate moaştele Sfântului Clement; şi, luându-le, le-au pus în corabie şi, ducându-le în cetate cu cinste, le-au pus în biserica Sfinţilor Apostoli. Iar fericiţii Constantin şi Metodie, luând o părticică oarecare, au purtat-o la dânşii totdeauna, până ce au dus-o la Roma.

După aceasta s-au dus la cozari şi au fost primiţi cu cinste de Cagan, boierul cozarilor, căci aveau şi scrisoare către Cagan de la împăratul grecilor. Şi multă întrebare a avut acolo fericitul Constantin cu iudeii şi cu saracinii; căci dânsul avea mai multă învăţătură decât Metodie, care nu-şi petrecuse anii tinereţilor în învăţătură, ci s-a îndeletnicit mai mult cu puterea de voievod pe care o avea şi cu lucrurile poporului, decât cu citirea cărţilor. Iar Constantin s-a ocupat din tinereţe cu învăţătura şi cu încercarea înţelepciunii, fiind foarte iscusit în dumnezeiasca Scriptură, puternic în cuvinte şi gata să dea răspuns la orice întrebare.

Deci, Constantin pentru toate se întreba cu necredincioşii, iar Metodie ajuta lui Constantin cu rugăciunea sa cea plăcută lui Dumnezeu. Şi unul din cozari a zis către dânsul: „Voi, grecii, aveţi obicei rău, pentru că puneţi la voi pe un împărat în locul altuia dintr-alt neam, iar nu din neam împărătesc, precum acum aţi pus împărat, după Nichifor, pe Mihail Curopalatul, care a fost unul din boieri. Apoi, lepădându-l pe acela, aţi pus pe Leon Armeanul, care a fost din neam prost. Şi, ucigându-l şi pe acela, aţi pus pe Mihail Travlul, care era de neam din Amoreea. Pe când la noi nu este aşa, deoarece avem ai noştri cagani (împăraţi), din casa şi din neamul caganilor, şi nu împărăţeşte cineva într-alt chip, de nu va fi din seminţia împărătească". Iar fericitul Constantin a răspuns la aceasta cu cuvinte scurte: „Rău a făcut oare Dumnezeu când a lepădat pe neplăcutul Lui împărat, Saul, iar pe David, bărbatul cel după inima Sa, l-a adus de la turmele dobitoacelor?" Auzind acestea cozarul, a tăcut.

După aceea a zis iarăşi cozarul: „Voi ţineţi cărţile în mâini, spuneţi pilde dintr-însele; iar noi nu facem aşa, ci grăim din gurile noastre toată înţelepciunea, nemândrindu-ne în scripturi precum vă mândriţi voi; căci avem înăuntru înţelepciunea, ca şi cum ar fi înghiţită în noi". Grăit-a Constantin: „De ai întâmpina vreun om gol, care ar zice: «Am multe haine, aur şi averi!», oare l-ai crede, văzându-l gol şi neavând nimic în mâini?" Cozarul răspunse: „Ba nu, că dacă ar fi avut ceva n-ar fi umblat gol". Grăit-a Constantin: „Dacă tu ai înghiţit toată înţelepciunea, precum te lauzi, atunci spune-mi

câte neamuri au trecut de la Adam şi de la Moise şi care neam şi în care parte a pământului şi-au avut stăpânirea lor". Şi cozarul, neputând să răspundă la această întrebare, a tăcut.

Iar Constantin a spus mai departe: „Deci, prietene, nici eu nu te cred că ai fi înghiţit toată înţelepciunea şi ai fi înţelept fără de cărţi!" Şi când erau la masă la cagan, luând caganul un pahar, a zis: „Să bem în numele unui Dumnezeu, Care a făcut toată făptura". Iar Constantin, filosoful cel creştin, luând un pahar, a zis: „Voi bea în numele Unui Dumnezeu şi al Cuvântului Lui, prin Care cerurile s-au întărit, şi al Duhului cel de viaţă făcător, prin care se ţine împreună toată puterea făpturii celei zidite". Zis-a Cagan: „De asemenea ţinem pentru Dumnezeul Cel ce a zidit toată făptura; decât numai întru aceasta ne deosebim, că voi slăviţi Treimea, iar noi slăvim pe Unul Dumnezeu, precum învaţă şi cărţile evreieşti". Grăit-a filosoful: „Dacă vă învăţaţi din cărţile evreieşti a cunoaşte pe Unul Dumnezeu, apoi din aceleaşi cărţi o să cunoaşteţi şi pe Sfânta Treime, deoarece cărţile evreieşti propovăduiesc în proorocii pe Cuvântul şi pe Duhul, precum zice proorocul şi împăratul David: *Cu Cuvântul Domnului cerurile s-au întărit şi cu Duhul gurii Lui toată puterea lor.*

Iată, aici se văd limpede trei într-o Unime: Domnul şi Cuvântul Lui şi Duhul. Domnul este Dumnezeu-Tatăl, Cuvântul este Dumnezeu-Fiul, iar Duhul gurii Domnului este Dumnezeu-Duhul Sfânt; însă, precum nu sunt trei Domni, ci Unul Domnul împreună cu Cuvântul şi cu Duhul Său, tot aşa nu sunt trei Dumnezei într-o dumnezeire, ci Unul Dumnezeu este cinstit. Deci, socoteşte şi de aici, dacă cineva, făcându-ţi ţie cinste, nu ţi-ar cinsti cuvântul tău şi duhul gurii tale, ci le-ar avea pe acelea în trecere cu vederea fără de cinste; iar altul pe toate aceste trei, adică pe tine, pe cuvântul tău şi pe duhul gurii tale, le-ar avea într-o cinste, apoi care dintre ei ar fi adevărat cinstitor al feţei tale cele împărăteşti?" Iar el a răspuns: „Cel ce are toate aceste trei întocmai întru cinste".

Filosoful a răspuns: „Deci şi noi, cei ce cinstim pe Sfânta Treime – pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh –, suntem mai adevăraţi şi mai buni cinstitori de Dumnezeu decât voi. La aceasta ne-am învăţat din cărţile proorocesti, căci şi Sfântul Prooroc Isaia aduce înlăuntru pe Dumnezeu-Fiul, zicând: *Ascultă-mă pe mine, Iacove şi Israele, pe care eu te chem; eu sunt cel dintâi şi eu sunt în veci. Şi acum Domnul m-a trimis pe mine şi Duhul Lui.* Acest cuvânt al Sfintei Scripturi l-au arătat luminat părinţii noştri cei de demult. Căci cine este Cel trimis, dacă nu Fiul? Şi de la cine este trimis, dacă nu de la Tatăl şi de la Sfântul Duh al Tatălui?"

Deci printre cei ce stăteau înaintea lui Cagan, erau o mulţime de iudei; aceia au zis către fericitul Constantin: „Filosof al creştinilor, spune nouă, cum poate parte femeiască să încapă în pântece pe Dumnezeu, spre Care nu este cu putinţă nici a căuta, necum să-L nască pe El?" Filosoful, arătând cu degetul spre Cagan şi spre sfetnicul lui dintâi, a grăit: „Dacă cineva ar fi zis, că acest întâi sfetnic nu poate să primească în casa sa pe Cagan şi să-l ospăteze, iar cel mai de pe urmă rob al lui poate să-l primească şi să-l ospăteze, cum să-l numesc pe acela ce a grăit aşa, nebun sau cuminte?" Iar iudeii au zis: „Foarte nebun este unul ca acela".

Filosoful i-a întrebat iarăşi pe ei: „Ce este mai cinstit sub cer dintre toate făpturile cele văzute?" Zis-au iudeii: „Omul este cel mai cinstit decât toată zidirea văzută, de vreme ce are suflet înţelegător şi este zidit după chipul lui Dumnezeu". Atunci filosoful a zis: „Apoi neînţelegători sunt aceia care grăiesc că este lucru cu neputinţă ca în pântecele firii omeneşti să încapă Dumnezeu, pe care în rugul lui Moise Îl ştiu încăput. Oare rugul, fiind făptură neînsufleţită şi nesimţitoare, este mai cinstit decât făptura cea simţitoare şi înţelegătoare, care este cinstită cu suflet după asemănarea lui Dumnezeu? Dumnezeu încăpea în vifor, în nor, în fum şi în foc, când Se arăta lui Iov, lui Moise şi lui Ilie; şi ce lucrul de mirare este că în făptura cea mai cinstită şi însufleţită a încăput Hristos, vrând să se arate pe pământ, să petreacă cu oamenii şi să-i tămăduiască de rănile morţii, care s-au pricinuit neamului omenesc prin păcatul lui Adam? Căci pentru o zidire mai cinstită ca aceasta a neamului omenesc, care căzuse în stricăciunea păcatului şi a morţii, de la cine putea să se dea tămăduire şi înnoire, dacă nu de la Însuşi Făcătorul? Răspundeţi-mi mie, au nu a zis David mai înainte: *Trimis-a Cuvântul Său şi i-a vindecat pe ei*? Căci Cuvântul Tatălui, adică Fiul, venind, a vindecat firea omenească. Şi cum acest Cuvânt al Tatălui ar fi putut să vindece pe om, dacă nu s-ar fi lipit ca un plasture de om, prin unirea cea cu întruparea Lui? Au doară vreun doctor, vrând să tămăduiască vreun om rănit, lipeşte plasturele de lemn sau de piatră, iar nu de omul cel bolnav?

Deci şi Dumnezeu a lipit pe Cuvântul Său Cel Unul Născut, nu de lemn – deşi în rugul cel dintre copaci a fost văzut nears –, nici de piatră – deşi în munţii cei de piatră ai Sinaiului şi în Horeb a fost văzut de Moise şi Ilie –, ci l-a lipit ca pe un plasture tămăduitor de omul cel cuprins de durerea păcatului celui de moarte şi l-a împreunat tare, binevoind a Se sălăşlui prin lucrarea Duhului Său cel Sfânt în pântecele cel curat şi fecioresc, iar nu în cel de femeie oarecare a se

întrupa şi a se naşte dintr-însa. După cum a zis mai înainte Isaia: *„Iată, fecioara va zămisli în pântece şi va naşte Fiu şi vor chema numele Lui Emanuel, care se tâlcuieşte cu noi este Dumnezeu.* Iată proorocul zice lămurit că Dumnezeu-Fiul este născut pe pământ din Fecioară curată şi nenuntită.

Iar cum că era de trebuinţă ca Dumnezeu să Se sălăşluiască în ea, pentru mântuirea noastră, aduceţi-vă aminte că Ahila, rabinul vostru, zice că este scris în cărţile voastre, că Moise, în muntele cel pietros şi în glasul trâmbiţei întinzându-şi mâinile, a zis în rugăciunea sa către Dumnezeu: «Nu te mai arăta nouă de acum, Doamne îndurate, ci sălăşluieşte-Te în pântecele noastre, ridicând păcatele noastre». Deci, dacă Moise ruga pe Dumnezeu, ca să se sălăşluiască în pântecele noastre, apoi pentru ce voi vă împotriviţi nouă, celor ce mărturisim aceasta? Căci Dumnezeu S-a sălăşluit în pântece femeiesc şi s-a născut nu din femeie simplă, ci dintr-o Fecioară curată, fără de prihană şi neispitită de nuntă. Şi se sălăşluieşte în pântecele noastre, când noi, creştinii, ne împărtăşim cu Hristos, întru jertfa cea de Taină. Deci, acum s-a împlinit acea rugăciune de demult a lui Moise, care este scrisă în cărţile voastre; şi, după mărturia rabinului vostru, Ahila, Dumnezeu s-a sălăşluit în pântecele noastre, ridicând păcatele noastre".

Şi sfârşindu-se prânzul, toţi s-au risipit, hotărând ziua în care iarăşi aveau să vorbească despre toate acestea. Şi sosind ziua aceea, s-au adunat, iar Cagan a şezut la locul său şi a poruncit lui Constantin şi lui Metodie, dascălii cei creştini, să şadă; şi au zis către dânşii iudeii: „Spuneţi-ne nouă, care lege a dat-o Dumnezeu mai întâi: legea lui Moise sau legea pe care o ţineţi voi, creştinii?"

Iar fericitul Constantin filosoful a zis împotriva răspunsului lor: „Oare pentru aceea aţi întrebat despre lege, care este mai întâi, ca să puteţi zice, că cea dintâi este mai bună?" Iudeii au răspuns: „Cu adevărat pentru aceea, căci în tot chipul se cade, ca să ne supunem legii celei dintâi, de vreme ce legea dintâi va să fie mai mare şi mai bună". Zis-a filosoful: „Dacă voiţi să ţineţi legea cea dintâi, apoi abăteţi-vă de la deşarta tăiere împrejur". Zis-au iudeii: „Pentru ce grăieşti aşa?" Zis-a filosoful: „Spuneţi cu adevărat, în tăierea împrejur este dată legea cea dintâi sau întru netăiere împrejur?" Răspuns-au iudeii: „Ni se pare că în tăierea împrejur". Filosoful a zis: „Au nu lui Noe mai întâi Dumnezeu mai înainte de tăierea împrejur i-a dat legea, după porunca care s-a făcut în rai lui Adam şi după căderea aceluia? Pentru că a pus aşezământ lui Noe, ca să nu se verse sângele omenesc; iar cel ce varsă sângele fratelui său, să

primească pedeapsă, ca sângele lui să se verse în locul sângelui vărsat de mâinile aceluia. Asemenea a dat aşezământ şi de mâncarea verdeţurilor, şi pentru fiare, şi pentru dobitoace, şi pentru păsări şi pentru peşte. Şi a zis către Noe: *Iată, Eu pun aşezământul Meu vouă şi seminţiei voastre după voi*". Zis-au iudeii: „Însă aşezământul nu este lege, pentru că Dumnezeu n-a zis lui Noe «legea Mea», ci *vă pun vouă aşezământul Meu*; iar noi ne ţinem de lege". Zis-a filosoful: „Dar tăierea împrejur a voastră cum o ţineţi, oare ca pe o lege sau într-altfel?"

Aceia au zis: „O ţinem ca pe o lege". Zis-a filosoful: „Dar Dumnezeu n-a numit lege tăierea împrejur, ci numai aşezământ, pentru că a grăit către Avraam: *Aşezământul Meu să-l păzeşti tu şi seminţia ta după tine în neamuri, ca să se taie împrejur toată partea bărbătească, şi va fi semn de aşezământ între Mine şi voi*. Şi iarăşi: *Va fi aşezământul Meu pe trupurile voastre, întru aşezământ veşnic*. Iată, vedeţi că niciodată n-a numit lege tăierea împrejur, ci numai aşezământ. Deci, veţi lepăda tăierea împrejur, ca pe ceea ce nu este lege. Dacă aşezământul tăierii împrejur îl aveţi ca pe o lege, apoi şi aşezământul dat lui Noe sunteţi datori să-l aveţi ca pe o lege şi să-l numiţi pe el cea dintâi lege, pe care Dumnezeu a dat-o mai întâi neamului cel izgonit din rai şi celui păzit de potopul apelor". Zis-au iudeii: „Ba nu, ci legea cea dată lui Moise este lege şi de aceea noi ne ţinem".

Grăit-a filosoful: „Dacă aşezământul dat lui Noe nu este lege, ci numai aşezământ – de vreme ce nu l-a numit Dumnezeu lege, ci aşezământ –, apoi şi legea cea dată prin Moise nu este lege, de vreme ce Acelaşi Dumnezeu, în capitolul unsprezece la Proorocul Ieremia, nu o numeşte lege, ci numai aşezământ, pentru că aşa scrie acolo: *Ascultaţi cuvintele acestui aşezământ, pe care Domnul Dumnezeu le grăieşte lui Israel: Blestemat este bărbatul, cel ce nu ascultă cuvintele acestui aşezământ, pe care l-am poruncit părinţilor voştri, în ziua în care i-am scos din pământul Egiptului*. Iar dacă acel aşezământ vă este vouă lege, atunci şi aşezământul dat lui Noe este cu adevărat lege; şi anume legea cea dintâi, care este dată mai înainte de tăierea împrejur, de care voiţi şi acum a vă ţine, ca de cea dintâi, neascultând de celelalte legi, care s-au pus după ea, a lui Avraam şi a lui Moise; de vreme ce singuri aţi zis mai întâi, că legea cea dintâi este mai bună, şi aceleia se cuvine a vă supune".

Iar iudeii, abătându-se de la aceasta la alta, au zis: „Câţi s-au ţinut de legea lui Moise, toţi au plăcut lui Dumnezeu; şi noi, ţinându-ne de ea, nădăjduim ca să fim asemenea plăcuţi lui Dumnezeu. Iar

voi, aflându-vă vouă singuri altă lege nouă, vă ţineţi de a voastră, iar legea cea veche a lui Dumnezeu o călcaţi".

Răspuns-a filosoful: „Bine, facem aşa. Că şi Avraam, de n-ar fi primit tăierea împrejur, ci s-ar fi ţinut numai de aşezământul lui Noe, apoi nu s-ar fi numit prieten al lui Dumnezeu. Asemenea şi Moise, după Avraam, a scris altă lege, neîndestulându-se cu legile de mai înainte, cu a lui Noe şi cu a lui Avraam; deci şi noi facem după chipul acesta. Însă, precum aceia, unul după altul, nu lepădau legile de mai înainte, pentru că nici Avraam n-a lepădat pe a lui Noe, nici Moise n-a defăimat pe ale amândurora, ci, împlinind neajunsurile, a arătat voia cea desăvârşită a Domnului, prin scrierile de legi cele mai pe larg, astfel ca porunca Domnului să fie întărită; tot aşa nici noi nu lepădăm nimic din aşezământul cel vechi, care s-a scris pe lespezi prin Moise, ci ţinem toate acelea, adică a şti pe Unul Dumnezeu, Ziditorul a toată făptura, a nu ucide, a nu fura şi celelalte; dar lepădăm pe acelea care nu sunt scrise pe lespezile lui Moise şi care sunt cu totul de lepădat, precum tăierea împrejur, aducerea jertfelor celor necuvântătoare şi altele de felul acesta, care au fost umbre şi închipuiri ale legii celei noi, care urma să fie după acestea. Care, după ce a venit, am lepădat pe cele vechi; căci ce trebuinţă era să păzim umbra, având însuşi lucrul în mâini".

Zis-au iudeii: „Dacă acele rânduieli şi aşezăminte din legea noastră cea veche – afară de tablele lui Moise –, ar fi fost umbră şi închipuire a legii voastre celei noi, precum grăieşti tu, apoi ar fi ştiut scriitorii cei vechi de lege, despre legea voastră cea nouă, care era să fie după aceea. Că umbra şi chipul vrea să însemne faţa aceluia, pe care l-ar fi aşteptat să-l vadă cu ochii. Iar de vreme ce nu aşteptau legea voastră, deci rânduielile şi aşezămintele legii noastre cele vechi – cele afară de tablele lui Moise –, nu sunt închipuiri şi umbre, ci singur adevăr, pe care şi vouă asemenea vi se cade a le păzi, precum noi păzim pe cele scrise în tablele lui Moise ca pe un adevăr".

Grăit-a filosoful împotriva acestora: „Dacă scriitorii de lege cei de demult, în aşezământul cel vechi, n-ar fi ştiut de aceea, cum că după dânşii era să se aşeze Legea cea nouă şi nu ar fi aşteptat-o pe ea, apoi aş fi zis vouă aşa: Când întru început, precum am zis mai înainte, Dumnezeu a dat aşezământul Său lui Noe, oare i-a spus lui că are să dea şi altă lege lui Avraam, plăcutul Său, cel ce era să fie după dânsul? Cu adevărat nu i-a spus, ci a întărit aşezământul Său cel dintâi, ca să-i fie lui veşnic în neamuri. Asemenea şi lui Avraam, dându-i aşezământul, oare i-a spus lui că mai pe urmă îi va da altă lege şi lui Moise întru a sa vreme? Însă pentru aşezământul nostru cel

nou, cu adevărat a făcut ştire prin sfinţii Săi prooroci. Ascultaţi pe Ieremia strigând: *Iată, vor veni zile, zice Domnul, şi voi pune aşezământ nou casei lui Israel şi casei lui Iuda, nu după aşezământul pe care l-am aşezat părinţilor lor, în ziua în care, luându-i Eu pe dânşii de mână, i-am scos din pământul Egiptului, că aceia n-au petrecut întru aşezământul Meu şi Eu i-am defăimat pe dânşii.* Iată, vedeţi proorocie dovedită, pentru aşezământul nostru cel nou?

Şi iarăşi Isaia a zis mai înainte pentru dânsul, grăind despre faţa Domnului: *Nu vă aduceţi aminte de cele dintâi şi să nu gândiţi de cele vechi. Iată, eu voi face lucruri noi, care acum strălucesc şi le veţi şti pe ele.* Aşa au ştiut legiuitorii cei vechi de demult, despre legea noastră a darului celui nou; şi o aşteptau pe aceea, proorocind despre dânsa. Deci rânduielile şi aşezămintele legii voastre celei vechi au fost umbră şi închipuire a Legii noastre celei aşteptate, iar nu însuşi adevărul, şi se cade vouă acum a le lepăda pe ele ca pe nişte netrebnice".

Deci, iudeii, neştiind ce să răspundă împotriva acesteia, alta au început, zicând: „Încă n-a venit vremea arătării lui Mesia în lume". Grăit-a filosoful: „Ce aşteptaţi voi încă mai mult? Iată, stăpânirea împărăţiei şi a domniei voastre, care, după proorocia strămoşului Iacov, trebuia să fie numai până la venirea lui Mesia, a încetat acum. Ierusalimul s-a risipit, jertfele voastre s-au lepădat şi slava Domnului s-a mutat de la voi la neamuri, precum de aceasta lămurit a proorocit proorocul Maleahi, grăind: *Nu este voia Mea între voi, zice Domnul Atotţiitorul, şi jertfe nu voi primi din mâinile voastre. Fiindcă de la răsăritul soarelui şi până la apus, numele Meu s-a preamărit între neamuri şi în tot locul se aduce tămâie şi jertfă curată numelui Meu; căci mare este numele Meu între neamuri.*

Zis-au iudeii: „Acestea grăindu-le tu, voieşti, precum vedem, ca şi pe neamuri să le numeşti binecuvântate, precum şi noi, care suntem sămânţa lui Avraam, suntem binecuvântaţi". Răspuns-a Constantin: „Întru sămânţa lui Avraam, şi noi, neamurile, ne binecuvântăm întru Mesia, Cel ce a ieşit din rădăcina lui Avraam, a lui Isaac, a lui Iacov, a lui Iesei şi a lui David; pentru că a zis Dumnezeu către Avraam: *Se vor binecuvânta întru tine toate seminţiile pământului*; şi către Isaac: *Se vor binecuvânta întru seminţia ta toate neamurile pământului.* Asemenea a zis către Iacov şi David: *Se vor binecuvânta în El toate seminţiile pământului şi toate neamurile Îl vor ferici pe El.* Că precum pentru seminţia lui Avraam, aşa şi pentru neamuri avea să vină Mesia. Pentru că Iacov a grăit oarecând binecuvântând pe Iuda: *Nu va lipsi Domn din Iuda şi povăţuitor din coapsele lui, până ce vor veni cele păstrate lui.* Şi iarăşi Proorocul Zaharia, vestind fiicei Sionului – adică Ierusalimului – venirea Împăratului cel blând, şezând pe asin, mânzul asinei, zice: *Va pierde căruţele din Efrem şi caii din Ierusalim; va pierde arcurile de război şi va zice pace neamurilor.*

Iată, vedeţi, că nu numai pentru voi, iudeii, ci şi pentru neamuri a venit Mesia? Şi mi se pare că a venit mai mult pentru neamuri, decât pentru voi. Căci voi nu L-aţi primit, iar neamurile L-au primit. Voi L-aţi ucis, iar neamurile au crezut într-Însul. Voi v-aţi lepădat de El, iar neamurile L-au iubit. De aceea şi El v-a lepădat pe voi; iar neamurile le-a ales şi Se preamăreşte într-însele. Iar cum că acum a venit cu adevărat Mesia, să vă încredinţaţi de la Sfântul Prooroc Daniil. Pentru că acest prooroc, fiind în Babilon, în întâiul an al împărăţiei lui Darie, i s-a arătat îngerul Domnului, Gavriil. Din acea vreme, în care i s-a arătat, a numărat până la venirea lui Mesia în lume, ani şapte săptămâni, iar fiecare săptămână cuprinde câte şaptezeci de ani; iar anii cei adunaţi al tuturor săptămânilor, fac patru sute nouăzeci de ani, precum numără şi talmudul vostru. Iar cât de multă vreme anii aceia acum au trecut, singuri socotiţi, au doar nu veţi afla mai mult de opt sute de ani trecuţi, după săvârşirea săptămânilor celor spuse lui Daniil de înger? Însă vă întreb pe voi: care împărăţie o socotiţi voi că este de fier, pe care Daniil a tâlcuit-o la trupul cel mare, văzut în vis de Nabucodonosor?"

Zis-au iudeii: „Împărăţia Romei este cea de fier". Iarăşi i-a întrebat pe dânşii filosoful: „Dar care este piatra cea tăiată din munte, fără mâna omenească, care a sfărâmat trupul cel văzut?" Au răspuns: „Piatra este Mesia". Filosoful a zis: „Oare nu vedeţi adevărul, că împărăţia Romei, care slujea idolilor, acum a trecut de când a venit în lume Mesia, iar în locul împărăţiei Romei, celei închinătoare de idoli, a ridicat Dumnezeul cerului altă împărăţie creştină, nerisipită în veci, aşa numită cu nume nou, după proorocia Sfântului Isaia, care a grăit oarecând către voi: *Va rămâne numele vostru spre săturarea celor aleşi, iar pe voi vă va ucide Domnul. Iar întru cei ce-I slujesc Lui, se va chema nume nou, care se va binecuvânta pe pământ, pentru că vor binecuvânta pe Dumnezeul Cel adevărat*".

Zis-au iudeii: „Noi suntem sămânţa cea binecuvântată din Sim, binecuvântaţi de părintele nostru Noe, iar voi nu sunteţi binecuvântaţi". Răspuns-a lor filosoful: „Binecuvântarea cea dată de Noe lui Sim, nu este nimic altceva, fără numai preamărirea lui Dumnezeu, pentru că a zis: *Bine este cuvântat Domnul Dumnezeul lui Sim.* Deci, Domnul Dumnezeu este binecuvântat prin gura lui Noe, pentru Sim

cel îmbunătăţit, iar din binecuvântarea aceluia nimic n-a ajuns la voi. Iar către Iafet, din care suntem noi, a zis Noe: *Să înmulţească Domnul pe Iafet şi să se sălăşluiască în locaşurile lui Sim*. Singuri vedeţi lăţimea creştinătăţii, cu darul lui Dumnezeu, iar pe voi, împuţinaţi; şi unde aţi locuit voi oarecând în Ierusalim, acolo se binecuvintează şi se preamăreşte acum de creştini numele Domnului nostru Iisus Hristos".

Această întrebare despre credinţa creştinească, pe care a avut-o fericitul Constantin filosoful cu iudeii, a ţinut multă vreme, pentru că a zăbovit mult la cozari, împreună cu fratele său, ieşind în toate zilele şi întrebându-se cu necredincioşii iudei înaintea lui Cagan. După aceea, fericitul Metodie, fratele lui, învăţătorul cel slavonesc, a alcătuit cele zise în opt cuvinte, iar aici s-au pomenit puţine din cele multe. Şi a avut întrebări nu numai cu iudeii, ci şi cu saracinii şi pe toţi i-a biruit cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, Cel ce a făgăduit să dea gură şi înţelepciune robilor Săi, cărora nu vor putea să se împotrivească sau să răspundă toţi cei ce se vor pune împotrivă. Atunci Cagan, domnul cozarilor, şi boierii lui, şi mulţime din popor au crezut în Hristos şi au luat Sfântul Botez, însă nu toţi, ci numai o parte dintre ei.

După aceea, cuvioşii dascăli Constantin şi Metodie, sădind bine sfânta credinţă între cozari, au voit să se întoarcă întru ale lor, lăsând cozarilor, în locul lor, pe preoţii cei ce veniseră de la Herson. Deci, Cagan a scris împăratului grecesc, mulţumindu-i şi zicând: „Pe nişte bărbaţi ca aceştia învăţaţi ne-ai trimis nouă, stăpâne, care lămurit ne-au încredinţat şi ne-au învăţat pe noi adevărată credinţă creştinească. Deci, luminându-ne noi prin Sfântul Botez, am poruncit întru stăpânirea noastră, ca tot cel ce va voi, să se boteze; şi nădăjduim că tot pământul nostru va veni întru creştinească săvârşire; deci suntem prieteni ai împărăţiei tale şi gata la slujba ta, ori unde vei avea trebuinţă".

Şi slobozind Cagan pe fericiţii învăţători Constantin şi Metodie, le-a dat lor multe daruri, dar ei n-au primit darurile, zicând: „Dă-ne nouă câţi robi greceşti ai aici; pentru că aceia ne sunt nouă mai mari decât toate darurile". Şi au adunat din cei robiţi ca două sute şi i-au dat lor, şi s-au dus în cale, bucurându-se şi mulţumind lui Dumnezeu.

Şi mergând ei împreună cu robii cei eliberaţi prin locuri pustii şi fără de apă, toţi slăbeau de sete, fiindcă nu aveau apă. Deci, aflând undeva un iezer sărat, din care se lua sare, nu puteau să guste acea apă, deoarece din cauza sărăturii, era amară ca fierea. Deci, împrăştiindu-se toţi prin pustie ca să caute apă dulce, Constantin a zis

către fratele său, Metodie: „Nu pot să rabd mai mult setea, deci scoate apă de aceasta şi cred că Cel ce a prefăcut israelitenilor oarecând apa cea amară întru dulceaţă, Acela şi nouă, celor însetaţi, ne va îndulci amărăciunea apei acesteia". Şi după ce a scos-o şi a gustat-o, a aflat-o pe ea dulce ca mierea şi rece ca în vreme de iarnă; şi, bând toţi, s-au răcorit şi au preamărit pe Dumnezeu.

Şi sosind ei la Herson, după ce au şezut cu episcopul seara la masă, Constantin a zis către episcop: „Să-mi faci mie rugăciune, stăpâne, şi să mă binecuvintezi pe mine, precum Tatăl binecuvintează pe Fiul Său cu binecuvântarea cea mai de pe urmă". Iar cei ce auzeau aceasta, credeau că a doua zi dimineaţă Constantin voieşte să se ducă de la Herson în calea sa; iar el a spus deosebi la unii, cum că episcopul îi va lăsa, pentru că dimineaţă se va duce către Dumnezeu; şi aşa a fost, că a doua zi episcopul a murit.

Şi ducându-se ei la Constantinopol, au fost primiţi cu multă cinste şi cu bucurie de împărat, de patriarh şi de tot soborul, ca apostolii lui Hristos, cei ce au propovăduit la neamuri, şi voiau ca să-i ridice pe ei la treapta arhierească, iar ei se lepădau foarte de o vrednicie ca aceea. Deci, pe Metodie l-au silit să fie egumen în mânăstirea ce se numea Polidron, iar Constantin petrecea lângă biserica Sfinţilor Apostoli.

După aceasta, ceilalţi domni ai limbii slavoneşti, Rostislav şi Sviatopolc ai Moraviei, şi alţii care atunci primiseră în parte creştineasca credinţă, însă neînţelegând încă tainele ei şi auzind cum s-a luminat ţara cozarilor prin învăţătura a doi dascăli ce veniseră de la greci, au trimis soli la Constantinopol, la împăratul Mihail, zicând: „Poporul nostru s-a lepădat de închinarea idolească şi doreşte să ţină legea creştinească, însă nu avem un învăţător care să ne arate desăvârşit sfânta credinţă şi care să ne povăţuiască, prin limba noastră, la legea cea dreptcredincioasă. Deci, ne rugăm ţie, stăpâne, îngrijeşte-te de mântuirea noastră şi trimite-ne un episcop şi învăţător care să ne înveţe, pentru că de la voi iese legea cea bună în toate ţările". Atunci împăratul, sfătuindu-se cu patriarhul şi cu tot sfinţitul sobor, a chemat iarăşi pe fericitul Constantin şi pe Metodie şi i-a rugat să se ducă în părţile slavoneşti, ca să înveţe, precum fusese şi la cozari. Şi a silit pe Sfântul Constantin să ia vrednicia arhierească, deşi nu voia.

Iar el, mai întâi a postit patruzeci de zile şi, ajutându-i darul Sfântului Duh, a aflat alfabetul slavonesc, care avea în sine treizeci şi opt de litere, ca să poată tălmăci cărţile din limba grecească în limba slavonească; la care lucru, cu ajutorul lui Dumnezeu, îi ajuta lui şi

fericitul Metodie. Şi întâi a început a tălmăci Sfânta Evanghelie de la Ioan: *La început era cuvântul...* şi celelalte. Şi aceasta a arătat-o împăratului şi patriarhului şi la tot soborul şi toţi au preamărit pe Dumnezeu cu bucurie. Apoi au pornit la cale, având cu îndestulare toate cele de trebuinţă din dările împărăteşti.

Şi ajungând în părţile slavoneşti, pretutindeni au fost primiţi cu cinste de boieri şi de tot poporul, dar mai ales în Moravia, de domnul Rostislav, unde, îndată a poruncit să adune mulţi copii şi să-i înveţe pe ei alfabetul şi cărţile cele nou tălmăcite: Ceaslovul, Psaltirea şi altele. Acolo au zăbovit patru ani şi mai mult, luminând şi întărind în dreapta credinţă toate părţile slavoneşti. Şi au tălmăcit din limba grecească în cea slavonă toate cărţile trebuincioase spre rânduiala bisericească, precum Evanghelia, Apostolul, Liturghia şi celelalte. Şi au început a săvârşi în limba slavonă dumnezeiasca Liturghie şi toată cântarea bisericească.

Auzind despre aceasta mulţi arhierei şi preoţi, dar mai ales cei de la Apus, din limba latinească, au început a cârti, că săvârşesc Sfânta Liturghie într-o limbă străină, nou luminată. Pentru că ziceau că se cade să se săvârşească dumnezeiasca Liturghie numai în trei limbi, în care a fost scris titlul cel de pe Cruce: evreieşte, greceşte şi latineşte. Însă sfinţii învăţători slavoneşti au răspuns unora ca aceia: *„Dumnezeu plouă şi răsare soarele peste toţi.* Iar David zice: *Toată suflarea să laude pe Domnul.* Şi iarăşi: *Strigaţi Domnului tot pământul, cântaţi Domnului cântare nouă...* De vreme ce a venit Domnul ca să mântuiască toate neamurile, deci toate neamurile să preamărească pe Domnul în graiul limbii lor".

Şi auzind Nicolae, papa Romei celei vechi, despre dânşii, le-a scris, chemându-i cu dragoste la Roma. Şi s-au supus dorinţei lui şi au mers la dânsul, dar până să ajungă la Roma, papa Nicolae a murit, iar în locul lui a venit Adrian, dar şi acela a fost bucuros de dânşii, pentru că, auzind că ei se apropie de cetatea Romei şi încă şi purtând cu dânşii o oarecare părticică din moaştele Sfântului Sfinţitului Mucenic Clement, Papa Romei – precum s-a zis mai sus –, i-a întâmpinat cu cinste şi a fericit ostenelile lor cele asemenea cu ale apostolilor. Deci, făcându-le primire iubită, le-a dat odihnă, apoi, lăudând tălmăcirea cărţilor în limba slavonească şi întărind Liturghia făcută în limba slavonă, a pus anatema asupra potrivnicilor celor ce ar îndrăzni a cleveti şi a huli citirea, cântarea şi Liturghia slavonească. Şi săvârşeau aceşti sfinţi învăţători, Metodie şi Constantin, Sfânta Liturghie în slavoneşte, în mijlocul Romei, întru slava lui Hristos Dumnezeu, Cel propovăduit şi slăvit în toate neamurile.

Şi zăbovind ei în Roma, Sfântul Constantin s-a îmbolnăvit şi a luat descoperire în vedenie de la Dumnezeu despre sfârşitul său. Pentru aceea s-a veselit cu duhul toată ziua aceea, cântând aceasta: *De cei ce mi-au zis mie: Merge-vom în curţile Domnului, mi s-a veselit duhul, împreună mi s-a bucurat inima.* Deci, a doua zi a luat pe sine sfânta schimă şi a fost numit Chiril. Şi zăcând în boală cincizeci de zile, după aceea a încredinţat episcopia sa fratelui său mai bătrân, Metodie, şi şi-a dat duhul său Domnului, fiind îngropat cu slavă în biserica Sfântului Clement, în care a fost pusă şi părticica sfintelor moaşte ale lui Clement, cea adusă de ei.

Iar după sfârşitul Sfântului Chiril, a fost pus ca episcop al Moraviei Cuviosul Metodie. Şi, ducându-se acolo, îşi avea scaunul său în cetatea Panoniei, la locul Sfântului Apostol Andronic, ucenicul şi rudenia lui Pavel, care a fost acolo oarecând episcop şi căruia, urmându-i acest arhiereu şi învăţător Metodie, a arătat multe nevoinţe şi osteneli, lărgind sfânta credinţă şi întrebându-se cu evreii şi cu ereticii, biruind pe cei potrivnici cu cuvintele şi cu facerile de minuni, răbdând primejdii şi izgoniri şi tălmăcind multe cărţi din limba greacă în cea slavonă. Şi, îndreptându-şi bine păstoria mulţi ani, a trecut către Domnul, Căruia I-a slujit apostoleşte cu osârdie, împreună cu fratele său, Sfântul Chiril, şi amândoi stau împreună înaintea Lui întru viaţa veşnică, slăvindu-L pe El cu toţi sfinţii, în vecii cei nesfârşiţi. Amin.

POMENIRE DESPRE METODIE

Ioan Curopalatul, vechi istoric grecesc, scrie despre un oarecare Metodie – despre acesta, ori despre un altul, nu se ştie – că în zilele împăratului grecesc Mihail, care a împărăţit împreună cu maica sa, Teodora, a fost un monah cu numele Metodie, de meserie zugrav. Iar când Boris, stăpânitorul bulgăresc (sau Bogoris, cum îl numesc unii), începuse a se pleca spre credinţa creştinească, dar încă se ţinea de păgânătate, şi-a zidit nişte palate mari şi a voit să le împodobească cu tablouri zugrăvite, şi, chemând pe monahul Metodie, zugravul cel iscusit, i-a poruncit să-i zugrăvească pe ziduri diferite animale ce se vânează, ca: fiare, păsări şi orice ar putea să afle mai înfricoşate şi de spaimă, la care privind omul cu ochii, să se înfricoşeze cu inima.

Iar monahul Metodie, neştiind nimic a fi mai înfricoşat, decât a doua venire a lui Hristos şi decât gheena, a închipuit pe un perete mare şi înalt din palat, înfricoşata judecată şi multe feluri de munci

ale gheenei. Şi venind stăpânitorul şi văzând acea închipuire, a întrebat pe zugrav: „Ce este aceasta?" Iar acela a răspuns cum că pe dreptii care stau de-a dreapta Judecătorului, îi încoronează sfinţii îngeri cu cununi împărăteşti şi-i ridică spre cer, iar pe păcătoşii care stau de-a stânga, îi răpesc cumplit diavolii şi-i aruncă în munca gheenei. Deci, cneazul, văzând aceasta şi auzind cele spuse din gura zugravului, s-a înspăimântat foarte cu sufletul şi, trimiţând la Constantinopol, la Mihail şi Teodora, i-a rugat să-i trimită un episcop, ca să-l boteze pe el, şi s-a făcut aşa.

POMENIRE DESPRE FILOSOFUL CHIRIL

În oarecare scrieri vechi se citeşte că în vremea împărăţiei lui Vasile şi a lui Constantin, împăraţii greceşti, filosoful Chiril a mers din Constantinopol la Vladimir, trimis cu mari daruri împărăteşti, între care era şi o pânză, având pe ea închipuită înfricoşata judecată a lui Hristos. Acea pânză văzând-o Vladimir, a suspinat şi a zis: „Bine este acestora, care sunt de-a dreapta lui Dumnezeu; iar amar de cei ce sunt de-a stânga Lui...". Însă nimeni să nu socotească că acest Chiril filosoful este Constantin filosoful, învăţătorul slavonilor, care s-a numit Chiril în sfânta schimă, pentru că acela a apucat cu o sută de ani şi mai mult mai înainte de botezul lui Vladimir; iar Chiril care a mers la Vladimir, de alţii nu se numeşte Chiril, ci Kir. Deci, Sfântul Nestor, scriitorul de ani al Pecerscăi, nu pune nici un nume acelui filosof ce a mers la Vladimir, decât numai îl numeşte filosof, zicând: „Au trimis grecii un filosof la Vladimir...", dar numele nu-i spune.

LUNA MAI
ZIUA A DOUĂSPREZECEA

SFÂNTUL EPIFANIE, EPISCOPUL CONSTANŢIEI CIPRULUI[1]

Epifanie era de neam fenician, din latura care este împrejurul Eleteropoliei, fiind departe de dânsa ca la trei stadii. Tatăl său era lucrător de pământ, iar meşteşugul maicii sale era ţesătura de in. Aceştia aveau doi fii: pe Epifanie şi pe o fiică Calitropi. Şi întâmplându-se să moară tatăl său, a rămas Epifanie, care era ca de zece ani, împreună cu maica şi cu sora sa. Şi maica lui se îngrijea cum i-ar putea hrăni pe amândoi, adică pe el şi pe sora lui, fiindcă se afla în lipsă de trebuinţele cele trupeşti.

Deci având ei spre slujbă un dobitoc nebunatic, a zis maica sa către Epifanie: „Fiule, fiindcă casa noastră se află în strâmtorare de trebuinţele cele trupeşti, având trebuinţă de bucate, ia dobitocul pe care îl avem în casa noastră, du-l la târg şi vinde-l, ca să împlinim trebuinţa noastră de hrană". Iar Epifanie a zis către maica sa: „Maică, tu ştii că dobitocul nostru este cu năravşi, dacă îl voi duce spre a-l vinde, cumpărătorii cei adunaţi la locul acela, văzând năravul lui, mă vor pedepsi, zicând că: «rău având, rău să pătimeşti după lege»". Şi a zis maica lui: „Du-te, fiule, şi Dumnezeul părinţilor noştri, al lui Avraam, al lui Isaac şi al lui Iacov, va da pricepere dobitocului, ca prin preţul lui să ne slujim noi". Iar Epifanie chemând pe Dumnezeu, Cel ce a dat darul lui Moise să săvârşească înaintea lui Faraon semnele cele mari, s-a dus, voind să împlinească dorinţa maicii sale.

Şi după ce a intrat în târg, dobitocul cel cu rău năravşi s-a făcut cu bună rânduială şi cu multă blândeţe împodobit. Deci a venit un

[1] Scrisă de Ioan şi Polivie, ucenicii lui.

oarecare negustător, bărbat iudeu, cu numele Iacov, şi a zis către Epifanie: „Copile, voieşti să vinzi dobitocul acesta?" Iar Epifanie a zis: „Da, părinte, pentru aceasta l-am adus aici". Iar Iacov i-a zis lui Epifanie: „De ce credinţă eşti?" Epifanie a răspuns: „Sunt iudeu". Iacov a zis: „Fiule, fiind de un neam cu mine, să nu luăm asupra noastră păcat mijlocitor, ci fiind noi ai unui Dumnezeu drept, să îndreptăm preţul dobitocului, aşa ca nici tu să nu te nedreptăţeşti, nici eu să nu mă păgubesc; ca nu cumva să aducem şi blesteme peste noi pentru acestea şi se va mânia Dumnezeu asupra noastră. Căci este mai bine a lua binecuvântări şi scris este: *Cel ce binecuvintează se binecuvintează şi cel ce blestemă se blestemă.* Auzind acestea Epifanie, foarte s-a înfricoşat de osânda lui Iacov, şi a zis către el: „Nu voiesc să-ţi vând dobitocul acesta". Iar Iacov l-a întrebat: „Din ce pricină, fiule?" Epifanie a zis către el: „Părinte, dobitocul acesta are năravuri, dar strâmtorare preaamară de foame a intrat în casa mea. Eu am maică şi o soră, căci tatăl meu a trecut din această viaţă omenească. Deci mi-a poruncit maica mea să vând dobitocul pentru trebuinţa bucatelor; şi acum am auzit de la tine, părinte, că este lucru rău a vătăma pe cineva; deci m-am temut de Dumnezeu ca nu cumva să mă blestemi şi să mă pedepsească Dumnezeu prin blestemul cel făcut asupra mea".

Auzind acestea Iacov, s-a minunat de răspunsul copilului, şi luând trei arginţi i-a dat lui Epifanie, învăţându-l cu acest fel de cuvinte: „Fiule, ia binecuvântarea aceasta şi du-te la mama ta şi vei avea în casa ta pâine; ia şi acest dobitoc cu tine şi, dacă îşi va schimba năravul şi voia cea fără de rânduială, să petreacă în casa ta; iar dacă va rămâne într-aceeaşi neorânduială, scoate-l din casa ta, ca nu cumva să omoare pe cineva din ai tăi". Auzind Epifanie aceasta, a luat cei trei arginţi de la Iacov şi, luând dobitocul, a mers spre satul său, depărtare ca de o stadie, şi l-a întâmpinat un creştin cu numele Cleovie şi a zis către dânsul: „Fiule, vinzi acest dobitoc?" Iar Epifanie a răspuns: „Nu, părinte". Cleovie i-a zis: „De-l vinzi, ia preţul lui şi lasă-mi-l mie". Pe când vorbea acestea Cleovie cu Epifanie, dobitocul făcând neorânduială şi căzând peste Epifanie, l-a aruncat pe pământ şi a ieşit din cale. Deci, Epifanie, din pricina neorânduielii dobitocului, s-a lovit la coapsele sale şi zăcea pe pământ, plângând şi neputând să se scoale.

Deci Cleovie apropiindu-se de Epifanie şi pipăind coapsele lui în locul unde îl lovise dobitocul cel fără de rânduială, l-a pecetluit cu semnul Sfintei Cruci de trei ori şi îndată s-a sculat Epifanie, neavând nici un rău într-însul. Iar Cleovie a zis către dobitocul cel plin de

toată neorânduiala: „Fiindcă ai voit să omori pe stăpânul tău, îţi spun, în numele lui Iisus Hristos Cel răstignit, să nu te mai muţi din locul acesta". Şi, după cuvântul lui Cleovie, dobitocul îndată a căzut la pământ şi a murit. Şi a întrebat Epifanie pe Cleovie, zicând: „Părinte, cine este Iisus Cel răstignit, că se fac nişte semne ca acestea printr-Însul?" Cleovie a răspuns şi a zis către Epifanie: „Acest Iisus este Fiul lui Dumnezeu, pe care L-au răstignit evreii". Iar Epifanie s-a temut să spună lui Cleovie că este jidov. Deci Cleovie a mers în calea sa, iar Epifanie a intrat în satul său, la maica sa. Şi văzându-l pe dânsul maica sa, l-a primit cu bucurie, iar el i-a povestit câte i s-au întâmplat lui cu dobitocul cel nebunatic.

După ce a trecut un an, maica lui Epifanie a zis către dânsul: „Iată dar, fiule, pământul nu se îngrijeşte şi nu ne este nouă nici o mângâiere dintr-însul". Căci ei aveau puţin pământ osebit, pe care şi tatăl lui, lucrându-l cu osteneală, avea oarecare mângâiere dintr-însul. Deci a zis maica lui: „Să dăm moşioara noastră unui om lucrător de pământ; iar tu intră la vreun om temător de Dumnezeu, ca să înveţi vreun meşteşug, prin care vei putea să te hrăneşti pe sine-ţi şi să-mi dai hrană mie şi surorii tale".

Deci era în Eleteropolia un învăţător de lege iudeu, bărbat minunat şi cinstitor de Dumnezeu, după legea lui Moise. Acesta avea averi în satul în care s-a născut Epifanie şi cunoştea pe tatăl şi pe mama lui; asemenea şi pe Epifanie şi pe sora sa. Şi intrând el spre cercetarea averilor sale, a zis către mama lui Epifanie: „Femeie, voieşti să-mi dai mie pe fiul tău ca fiu? Iar tu şi fiica ta, veţi dobândi cele trebuincioase din casa noastră". Auzind maica lui Epifanie acestea de la legiuitor, s-a bucurat mult şi luând pe Epifanie, i l-a dat pe dânsul îndată de fiu. Acel legiuitor se chema Trifon şi avea o fiică una născută, pe care voia să o însoţească cu Epifanie.

Deci Trifon, luând pe Epifanie de fiu, l-a deprins pe el cu osteneală rânduiala legii şi învăţăturile evreieşti. Şi a murit fiica lui Trifon, iar Epifanie a rămas singur în casa lui, sporind cu vârsta şi cu înţelepciunea evreiască. După aceea, s-a întâmplat de a murit şi Trifon şi toată averea lui a rămas lui Epifanie. Murind încă şi maica lui, Epifanie a luat pe sora sa în casa cea rămasă de la Trifon. Acolo erau amândoi, petrecându-şi viaţa împreună în casă, după învăţătura lui Trifon. Şi ieşind Epifanie în satul unde se născuse, în care avea şi averea rămasă de la Trifon, l-a întâmpinat un bărbat oarecare creştin, anume Luchian, minunat şi înţelept, trecut în viaţa monahicească, care, având meşteşugul a scrie frumos, din acest meşteşug îşi dobândea pâine şi ceea ce prisosea dădea celor ce aveau trebuinţă.

Deci, Epifanie era călare pe dobitoc, iar fericitul Luchian mergea pe cale, şi s-au întâlnit unul cu altul.

Şi s-a întâmplat că un sărac oarecare s-a apucat de picioarele lui Luchian şi a zis către dânsul: „Omule al lui Dumnezeu, miluieşte-mă, căci de trei zile petrec flămând, neavând nimic la sine!" Iar fericitul Luchian neavând ce să dea săracului, dezbrăcând haina lui, i-a dat-o, zicând: „Intră în cetate, vinde-o pe aceasta şi cumpără-ţi pâine!"

Iar Epifanie a luat aminte şi a văzut haină albă din cer pogorându-se şi acoperindu-l pe Luchian, după ce acesta s-a dezbrăcat pe sine şi a dat haina săracului. Atunci Epifanie s-a înfricoşat cu frică mare şi, aruncându-se de pe dobitoc şi căzând pe faţa sa, a zis către Luchian: „Te rog pe tine, omule, spune-mi mie cine eşti?" Iar fericitul Luchian a zis către Epifanie: „Spune-mi tu mie de care credinţă eşti şi eu îţi voi spune cele despre mine". Epifanie a răspuns şi a zis: „Sunt iudeu". Deci, Luchian având înainte-cunoştinţă, a cunoscut că darul lui Dumnezeu a căzut peste Epifanie şi a răspuns către el: „Cum tu, fiind iudeu, întrebi pe un creştin să te înveţe cine sunt? Căci iudeii sunt urâciune creştinilor şi creştinii iudeilor. Deci, iată, ai auzit că sunt creştin şi nu ţi se cade ţie să auzi altceva de la mine". Iar Epifanie a zis către Luchian: „Şi ce mă opreşte de a mă face şi eu creştin?" Răspuns-a Luchian şi a zis: „Nevoirea te opreşte, căci putinţa este de faţă".

Deci, Epifanie, umilindu-se de cuvintele lui Luchian, n-a mai mers spre cercetarea averii sale ci, luând pe Luchian, l-a băgat în casa sa cea rămasă lui şi i-a arătat lui cele din casă, zicând: „Părinte, toate acestea sunt ale mele şi voiesc să mă fac creştin şi să vieţuiesc viaţa monahicească. Iar aceasta îmi este soră. Deci ce porunceşti?" Iar fericitul Luchian a zis către Epifanie: „Nu poţi, fiule, având toată averea aceasta, să vieţuieşti viaţa cea monahicească, ci mărită pe sora ta după bărbat şi dă-i ei cele spre trebuinţă; apoi vei putea să vieţuieşti monahiceşte". Şi a zis Epifanie către Luchian: „Părinte, mai întâi fă-mă pe mine creştin, apoi astfel voi face toate cele poruncite de tine". Iar Luchian a zis către Epifanie: „Nu mi se cade mie, fără de ştirea episcopului, să te fac creştin".

Aceasta zicând Luchian, a ieşit din casa lui Epifanie şi s-a dus la episcop; iar Epifanie, nezăbovind, a zis către sora sa: „Voiesc să mă fac creştin şi să petrec viaţa monahicească". Sora sa i-a zis: „După cum voieşti tu, astfel voi vrea şi eu; după cum vei face tu, astfel voi face şi eu". Deci, Luchian a vestit pe episcop despre dorinţa lui Epifanie; iar episcopul a zis către Luchian: „Mergi şi învaţă-l sfânta credinţă şi, când vom intra noi în biserică, fă-l să cadă

la iubitorul de oameni Dumnezeu". Atunci s-a dus Luchian la casa lui Epifanie şi, văzându-l Epifanie şi sora lui, au căzut jos şi s-au apucat de picioarele lui, plângând şi zicând: „Părinte, ne rugăm ţie, fă-ne pe noi să fim creştini". Deci, Luchian spunându-le din dumnezeieştile Scripturi, i-a învăţat pe ei îndeajuns. Şi ei petreceau cu stăruinţă în rugăminte, zicând: „Fă-ne să fim creştini". Deci, luându-i Luchian pe amândoi, îndată i-a dus în biserică; şi când a intrat episcopul, au căzut cu faţa la pământ şi se rugau ca să-i lumineze. Deci, episcopul, intrând în biserică, au mers şi ei dinapoi împreună cu Luchian, ca să asculte dumnezeieştile Scripturi.

Şi când s-a apropiat Epifanie de uşile cele din afară ale bisericii, cum a păşit cea dintâi treaptă a scării, i-a căzut pe ea încălţămintea din piciorul cel stâng; iar el, păşind cu piciorul stâng, i-a căzut şi încălţămintea celui drept, şi s-au aflat amândouă afară de pragul bisericii. Deci, Luchian s-a minunat de acestea; iar Epifanie nu s-a mai îngrijit să ia încălţămintea lui ce i-a căzut din picioare, ci a intrat desculţ în biserică, căci cu atât de mare osârdie se apropia de Dumnezeu. Şi când Epifanie şi sora lui stăteau şi ascultau cuvioasele Scripturi, episcopul a luat seama, pe când şedea pe scaun, că faţa lui Epifanie era preamărită şi avea cunună pusă pe capul lui. Deci, după sfârşirea Evangheliei, episcopul a intrat în botezător şi a poruncit să intre şi Epifanie cu sora lui şi împreună cu ei şi Luchian, care s-a făcut părinte al lor în vremea sfintei luminări. Iar episcopul, învăţându-i toată rânduiala, i-a botezat pe ei.

Şi după ce s-au împărtăşit cu dumnezeieştile şi nemuritoarele Taine, episcopul le-a poruncit să ia prânzul cu el şi, asemenea, să rămână cele şapte zile de după botez în episcopie. Iar după cele şapte zile, Epifanie a luat pe Luchian şi pe Sfânta fecioară Verinichi, care s-a făcut maică a surorii lui Epifanie, şi i-a dus în casa lui, unde, luând o mie de arginţi, i-a dat Verinichiei; asemenea i-a dat ei şi pe sora sa, pentru că Verinichia era mai mare şi peste alte fecioare, şi astfel a slobozit-o pe ea împreună cu sora sa. Iar Epifanie, vânzând toate, le-a împărţit celor ce aveau trebuinţă, lăsându-şi lui numai patruzeci de arginţi, spre a-şi cumpăra cărţile cele cu chip dumnezeiesc şi dătătoare de viaţă. Astfel a ieşit din cetate împreună cu Luchian, care îşi făcuse o mânăstire, având cu sine zece monahi, care scriau cărţi cu osteneală, câştigând din ele hrana lor. Şi avea Epifanie şaisprezece ani, când s-a făcut monah.

În mânăstirea lui Luchian era un monah cu numele Ilarion, al doilea după Luchian, fiind tânăr şi împodobit cu multe semne; iar pe urma acestuia călca şi un altul, anume Claudie. Epifanie, văzându-i

pe aceştia, le-a râvnit spre bine; pentru că marele Luchian a dat pe Epifanie mai marelui Ilarion, ca să-l înveţe dumnezeieştile Scripturi. Deci, Epifanie se nevoia cu multă osteneală să urmeze pe Ilarion în obiceiurile cele bune, cu darul lui Hristos şi cu meşteşugul cel preabun. S-a întâmplat însă de a murit marele Luchian, şi atunci Ilarion a luat povăţuirea cetei fraţilor. Şi era vrednic de văzut locul acela, ca şi cum nu locuiau oameni în el; ci se părea că sunt sfinţii îngeri, care slujesc Iubitorului de oameni, Preasfântul Dumnezeu.

Hrana fericitului Ilarion era pâine şi sare; iar apă bea cu măsură. El totdeauna mânca a doua zi şi de multe ori a treia, a patra zi şi chiar la o săptămână. Această vieţuire a ales-o şi a ţinut-o şi Epifanie în toată vremea vieţii sale.

Era încă locul acela lipsit de apă, iar odată, intrând nişte călători în mănăstire şi fiind arşiţă preacumplită, au leşinat din preamare sete. Deci au cerut apă să bea, dar nu s-a găsit apă în locul acela, căci apa era departe ca la cinci stadii şi numai noaptea se duceau fraţii şi umpleau vasele lor, fiindcă ziua nu puteau din cauza arşiţei soarelui. Iar călătorii, slăbind de sete, toţi fraţii plângeau pentru ei. Atunci Epifanie, întinzându-şi mâna şi atingându-se de vasul în care era vinul, a zis: „Credeţi, fraţilor, că Cel ce a făcut apa vin, va face şi vinul apă". Şi, după cuvântul lui Epifanie, vasul cel plin cu vin s-a aflat plin de apă şi, luând călătorii, au băut şi ei şi dobitoacele lor şi astfel şi-au venit în fire; iar după adăparea îndestulată a călătorilor, apa aceea s-a făcut iarăşi vin. Deci toţi, şi călătorii şi fraţii, s-au înspăimântat de această minune. Din acea zi, Epifanie n-a mai voit să locuiască în locul acela, pentru că s-a făcut vestit de călători, ci s-a furişat de fraţi şi s-a dus într-un loc mai sălbatic; iar ei, neştiind în care loc locuieşte, toţi fraţii plângeau după Epifanie. Deci a rămas în locul acela trei zile, petrecând nemâncat şi nebăut; căci şi însuşi locul acela era fără de apă.

Şi pe când stătea el acolo, s-a întâmplat de au trecut patruzeci de saracini. Deci când au văzut pe Epifanie în astfel de loc şi în astfel de stare, toţi au râs şi l-au luat în batjocură. Iar unul dintre ei, având numai un ochi, căci celălalt îl avea închis, şi având obicei de fiară, scoţându-şi cuţitul din teacă, s-a dus la Epifanie. Şi ridicând cuţitul să-l lovească pe Epifanie, i s-a deschis ochiul cel închis. Iar el, înfricoşându-se şi aruncând cuţitul la pământ, a stat nemişcat. Atunci ceilalţi, văzând nemişcarea prietenului lor, s-au dus şi ei la Epifanie şi la prietenul lor şi au văzut deschis ochiul lui cel închis şi s-au înspăimântat toţi. Deci, Epifanie, văzându-i mâhniţi, a început a le vorbi cu blândeţe; iar ei, venindu-şi în fire prin cuvintele lui Epifanie

şi schimbându-se, îi ziceau că este Dumnezeu. Şi, aducând silă peste acesta, îl trăgeau cu ei, zicând: „Tu eşti Dumnezeul nostru! Urmează-ne nouă şi apără-ne de toată sila celor ce se ridică asupra la toată neorânduiala.

Iar ei, văzând că prin sfătuire le aduce strâmtorare, adunându-se toţi împreună, se tăvăleau la picioarele lui, ca să se ducă iarăşi la locul său. Iar el, punând multe sfătuiri în auzurile lor, le zicea că de nu se vor îndepărta de acestea, nu vor putea să aibă zile bune în viaţa aceasta. Apoi, luându-l toţi, l-au dus la locul unde locuia mai înainte şi, prin slujirea lor, i-au zidit casă şi, toţi închinându-se lui, s-au întors cu pace. Deci, eu fiind unul dintre dânşii – zice scriitorul –, am rămas cu Epifanie, fiind învăţat de dânsul cuvântul adevărului. Apoi, după trecerea a şase luni, luându-mă el, ne-am întors la marele Ilarion şi toţi fraţii văzând pe Epifanie, s-au bucurat cu bucurie mare. Deci, stând trei zile în mănăstire, Epifanie a rugat pe marele Ilarion să-mi dea pecetea cea întru Hristos, fiindcă Ilarion era învrednicit de treapta preoţească. Deci, luându-mă marele Ilarion şi învăţându-mă toată rânduiala, m-a botezat în numele Tatălui, al Fiului şi al Sfântului Duh, poruncind să mă numesc Ioan. Şi am petrecut la dânşii 10 zile; iar fraţii au rugat pe Epifanie să locuiască împreună în locul acela, dar el n-a voit, ci s-a dus să locuiască în locul de mai înainte.

Şi ieşind noi din mănăstire, am mers în calea noastră şi la depărtare ca de două mile de mănăstire, ne-a întâmpinat un tânăr oarecare, având un diavol din stăpânitori, care îl muncea prin pustie. Pe acesta văzându-l Epifanie gol şi purtat pe drum în chip nepotrivit şi fără de rânduială de necuratul duh, a strigat cu mare glas: „Duh necurat, îţi poruncesc, în numele lui Iisus Hristos Cel răstignit, să ieşi din zidirea lui Dumnezeu!" Şi îndată necuratul duh a scuturat pe tânăr şi, aruncându-l la pământ, a ieşit dintr-însul. Atunci necuratul diavol a strigat cu mare glas: „Epifanie, mă izgoneşti din locul meu, în care am petrecut douăzeci şi doi de ani, dar mă voi duce la împăratul perşilor şi îl voi porni asupra ta şi te voi face să stai cu multă scârbă înaintea feţei lui". După aceea tânărul a venit cu întreagă înţelepciune şi a căzut la picioarele lui Epifanie. Iar Epifanie l-a ridicat pe dânsul, zicându-i: „Scoală-te, fiule, şi du-te în pace la casa ta!" Şi îndată s-a sculat.

Atunci diavolul cel necurat s-a dus în Persia şi a luat în stăpânirea sa pe fiica împăratului şi cu munca cu care îl muncea pe tânăr, asemenea o muncea şi pe dânsa. Şi a strigat, zicând: „De nu va veni aici Epifanie, care m-a trimis la fiica ta, nu voi ieşi dintr-însa". Şi

diavolul mai zicea: „Epifanie cu neamul din Fenicia, vino aici, ca să ies din fiica împăratului". Deci auzind împăratul de la diavol despre Fenicia, a trimis mulţime de oameni ştiutori de multe limbi, spre căutarea lui Epifanie; şi, căutându-l toată ţara fenicienilor, nu l-au găsit şi se întorceau mâhniţi către împărat. Iar unii dintre dânşii au pătimit mult rău de la romani, fiind socotiţi ca iscoade şi ca unii ce vor să afle cu vicleşug tot pământul Feniciei. Deci, întorcându-se trimişii, au vestit împăratului că n-au găsit pe Epifanie.

Atunci diavolul a strigat cu glas mare: „Locuieşte în locul ce se numeşte Spanidrion". Deci iarăşi împăratul, chemând treizeci de bărbaţi, a zis către dânşii: „Dezbrăcaţi-vă de portul persan şi luaţi pe cel al romanilor şi duceţi-vă în Fenicia să căutaţi locul care se cheamă Spanidrion şi să-mi aduceţi pe Epifanie, locuitorul locului acela". Ieşind acei treizeci de bărbaţi trimişi de împăratul şi, schimbându-şi hainele, s-au dus în Fenicia şi, căutând mult, au găsit pe Epifanie. Şi fiind noapte când au ajuns ei în locul acela, Epifanie îşi făcea către Dumnezeu rugăciunile cele de noapte. Iar după ce au ajuns la uşa chiliei şi au bătut, Epifanie nu s-a speriat nicidecum cu gândul, căci el săvârşea lucrul lui Dumnezeu. Deci ei, umplându-se de mânie, s-au sfătuit să sfărâme uşa chiliei; iar unul dintre ei, trăgând sabia şi întinzând-o spre încuietoarea uşii, i-a rămas mâna nemişcată, neclintită, neîncovoiată şi toată uscată; atunci toţi ceilalţi, înspăimântându-se, s-au dus departe de chilie.

Iar Epifanie, după ce a săvârşit toată rânduiala slujbei cele duhovniceşti, a deschis uşa chiliei şi văzându-l pe el cel ce avea mâna uscată, a căzut cu faţa la pământ, zicând: „Miluieşte-mă pe mine, tainice slujitor al celor fără de moarte". Iar Epifanie a zis: „Ce ceri de la un om păcătos?" El a zis: „Am venit sănătos în locul acesta şi, iată, mi s-a uscat mâna". Epifanie a zis: „Sănătos ai venit, deci sănătos să te faci". Şi atingându-se de dânsul, s-a aşezat mâna lui ca şi cealaltă. Deci când au văzut toţi ceilalţi semnul care s-a făcut, au venit şi au căzut înaintea lui Epifanie, mărturisindu-şi pricina pentru care au venit la dânsul. Iar el, auzind cuvintele oamenilor, a cunoscut că duhul cel izgonit de dânsul din tânăr, acela mergând chinuia pe fiica împăratului.

Atunci a zis Epifanie către mine: „Scoală, fiule, să urmăm oamenilor". Iar ei au zis către dânsul: „Părinte, nu suntem trimişi de împăratul, decât numai la tine, pentru care aducem şi un dobitoc de prisos ca să şezi pe dânsul". El a răspuns: „Merg mai iute cu picioarele, numai că pe ucenicul meu nu-l voi lăsa aici". Ei iar au zis cu mare frică: „Avem cămile pentru amândoi, numai urmează cu

dragoste robilor tăi". Atunci un tânăr oarecare, de bucurie, a căzut în faţa sa şi s-a închinat lui, zicând: „Iartă-mă, părinte". Iar Epifanie cu faţa veselă a zis către dânsul: „Scoală! Dumnezeu te va binecuvânta pe tine, fiule!" Deci, tânărul, apucând cu multă băgare de seamă cu amândouă mâinile pe Epifanie, l-a pus pe cămilă şi, venind către mine, a făcut asemenea, iar el mergea înaintea cămilelor, pe drum.

Şi călătorind noi treizeci şi cinci de zile, am ajuns la cetatea împărătească şi am rămas în locul ce se numeşte Urion; iar trei dintre dânşii, intrând, au vestit împăratului sosirea noastră. Şi îndată poruncind împăratul să intre Epifanie la dânsul, acesta a intrat cu mare îndrăzneală, ca şi cum nu ar fi avut să se întâlnească cu împăratul; iar eu, mergând în urma lui, a căzut peste mine frică şi cutremur căci, văzând gloată multă stând împrejurul lui, m-am clătinat cu cugetul. Iar Epifanie, apropiindu-se de împărat, îndată s-a sculat împăratul de pe scaun. Şi a zis Epifanie către împărat: „Şezi, fiule, pe scaunul tău şi nu te îndoi pentru plânsul tău, că am izgonitor al diavolului pe Dumnezeu, Cel ce-mi ajută! Numai crede în Dumnezeu, iubitorul de oameni, şi nu te abate de la cele ce grăiesc şi atunci vei vedea pe fiica ta sănătoasă; căci duhul cel rău, fiind gonit din acel loc, a venit cu osârdie la fiica ta. De vei crede în Hristos, Cel răstignit, Acela va izgoni pe acest diavol din fiica ta! Luminează, fiule, inima ta, şi vezi-l pe acesta fiind gonit. Adu pe fiica ta în mijlocul nostru şi vei vedea darul Iubitorului de oameni, Dumnezeu".

Şi venind fiica împăratului în mijlocul lor, i-a zis Epifanie: „Vino-ţi în minte şi închină-te tatălui tău, că lupul nu te va mai stăpâni!" Acestea zicându-le Epifanie, a apucat de mână pe fiica împăratului şi, pecetluind-o de trei ori, a zis către duhul cel ce o chinuia: „Ai alergat rău la fiica împăratului; fugi de la dânsa în locuri nelocuite!" Şi îndată dracul a ieşit din fiica lui. Şi văzând Epifanie pe împărat în spaimă, a zis către el: „Bucură-te, împărate, pentru fiica ta, că a fugit lupul în locuri nelocuite! Iar tu, fiică, mergi în camera ta şi bucură-te cu maica ta cea bună; însă ia aminte de trupul tău, ca să nu se mai apropie de tine vicleanul!" Auzind fiica împăratului acestea de la Epifanie, s-a dus în cămara unde petrecea mama sa; iar împăratul şi-a plecat grumajii înaintea lui Epifanie. Şi văzând toţi pe împărat astfel, s-au plecat la pământ, zicând către Epifanie: „Împodobitule cu darul lui Dumnezeu, petreci cu osârdie lângă împărat, fă-te părinte al stăpânirii lui şi să fii cu noi nelipsit. A supărat dracul pe împărăteasă şi ai venit aici de l-ai izgonit".

Atunci un vrăjitor dintre cei mai întâi i-a zis lui cu dragoste: „O, fericite Epifanie, vrăjitorule prea dorite, ai venit aici ca să ne

îndreptezi; învaţă-ne pe toţi, şi atunci toţi vrăjitorii se vor supune ţie". Epifanie, auzind aceste cuvinte, a zis către vrăjitorul cel neînţelegător: „O, vrăjitorule, vrăjmaş al adevărului, învaţă-te a nu grăi cuvinte fără rânduială, ci ia încuietoare în gura ta şi să rămâi negrăind de-a pururea; că robul lui Dumnezeu nu este vrăjitor al nedreptăţii". Acestea zicându-le Epifanie, îndată vrăjitorul a rămas mut, nemişcat din loc. Deci, acestea văzându-le împăratul şi mulţimea ce-i stătea împrejur, cuprinzându-se toţi de frică, au căzut la pământ.

Iar Epifanie, văzând pe aceştia căzând, a întins mâna către împărat şi i-a zis cu dragoste: „Scoală, împărate, vino-ţi în simţire şi nu te teme!" Acestea zicându-le Epifanie, s-au sculat toţi pe picioare. Iar Epifanie a zis vrăjitorului: „Caută la ce vezi şi la ce auzi şi să fii cu luare aminte la adevăr. Nu lua aminte la mine ca la un vrăjitor; căci sunt rob al Celui răstignit, grăieşte şi auzi, ca şi mai înainte, şi fă-te prieten al adevărului". Atunci vrăjitorul a răspuns, zicând către Epifanie, că a greşit. Iar împăratul, văzând acestea, a poruncit să aducă aur, argint, mărgăritare şi pietre scumpe înaintea tuturor şi să le pună la picioarele lui Epifanie, zicând către el: „Ia acestea, părintele nostru, şi să mă ai pe mine în sufletul tău!"

Şi a zis Epifanie către împărat: „Noi toate le defăimăm, ca să ne ţinem de adevăr. Nu-mi da mie osteneli întru celelalte, că pe mine Hristos m-a învăţat să nu am trebuinţă de acestea; ia-le tu, îngroapă-le în vistieria ta şi îţi vor fi moarte neîncetat. Numai iei aminte şi te îngrijeşti, neputând să te foloseşti. În cugetul tău ai răutate, pierzând suflete prin aurul cel dat ţie de la Domnul, ca să-l dai celor ce au trebuinţă. Fă-te drept înaintea Dumnezeului tuturor, ca nu cumva să fii judecat întru osândă şi să fii păzit în întunericul cel mai dinafară şi atunci să-ţi aduci aminte de cuvintele mele. Ci acum primeşte cuvintele mele şi atunci te vei veseli. Să nu ai trebuinţă de această lume şi atunci toată lumea se va supune ţie. Îndepărtează-te de vrăjitorii cei nestatornici, care te amăgesc pe tine prin lege întunecoasă. A sosit ceasul prânzului, mergi cu osârdie la masă, că multe cuvinte aş fi semănat; dar nu te împărtăşeşti de nici unul dintre acestea. Eu ştiu cugetul tău, că de masă nu te depărtezi. Mănâncă, desfătează-te întru bună aşezare, că vei da seamă de toate acestea".

Atunci împăratul a zis către Epifanie: „Vino, părinte, să şedem împreună, să mâncăm din bucate". Iar Epifanie a zis către el: „Mergi, şezi la masă, mănâncă toate după obicei, numai depărtează-te de neorânduială, că mie îmi va împlini trebuinţa trupului pâinea de tărâţă şi puţină sare pentru întărire". Atunci împăratul a slobozit pe toţi din

palat; iar nouă ne-a poruncit să intrăm în cămara împărătească cea mai osebită, trimiţându-ne la masă multe feluri de bucate. Iar Epifanie le-a întors pe toate înapoi, oprind numai o pâine, pe care gustând-o, ne-am săturat, mulţumind Dumnezeului tuturor.

A doua zi, împăratul a chemat pe Epifanie, iar el, intrând cu îndrăzneală, a stat aproape de el. Împăratul, sculându-se de pe scaun, şi-a pus coroana pe pământ; iar Epifanie a zis către dânsul: „Ia-ţi vrednicia împărăţiei şi să ai bună cunoştinţă către Dumnezeu". Zis-a împăratul către Epifanie: „Părinte, rămâi cu noi aici şi voi ţine cuvintele voastre". Epifanie a zis către dânsul: „De vei ţine cuvintele mele, îmi voi aduce aminte de tine oriunde voi fi". Şi am şezut zece zile în palatul împăratului. Şi a zis Epifanie către împărat: „Mă voi duce în patria mea, căci caut pe toţi ce sunt acolo, iar tu stai pe scaunul tău, nesculându-te asupra grecilor; că de vei vrăjmăşi împotriva lor, vei vrăjmăşi împotriva Celui răstignit! Şi, dacă te vei face vrăjmaş al Celui răstignit, atunci rău vei fi topit de cei potrivnici!" Zicând Epifanie aceasta, a ieşit întâi împăratul cu ostaşii lui, petrecându-ne spre ţara noastră.

Şi când am ieşit noi din palat, iată în cale un tânăr mort pe pat, fiul unuia din megistani, pe care îl duceau la câinii satelor, ca să-l arunce spre mâncare. Deci, Epifanie a zis cu linişte celor ce duceau patul: „Fiilor, puneţi-l jos pe cel mort, ca să-l vedem şi noi". Şi copilul acesta fusese omorât rău de un făcător de rele, prin vrăjitorie. Şi este obiceiul la perşi, ca cei ce au murit să fie mâncaţi. Iar ei punând patul pe pământ, a zis Epifanie împăratului: „O, împărate, cel ce împărăţeşti peste bărbaţi răi şi fără de lege, trebuia ca acesta care a ieşit din viaţă, să se îngroape în pământ, ca Stăpânul din cer trâmbiţând, să-l mute spre închinăciune. Şi peste acest fel de bărbaţi fără de rânduială împărăţeşti, care mai înainte de vreme fac moarte. Iată, acesta, pe care îl vezi mort, a fost scos din viaţă de un făcător de rele. Dar Dumnezeul meu, Care S-a întins pe lemn, are să scoale pe acesta înaintea tuturor".

Acestea zicându-le Epifanie şi cu mâinile lui pipăind mortul, a strigat Iubitorului de oameni: „Fiul lui Dumnezeu, Cel ce pe Lazăr cel mort de patru zile l-ai înviat din morţi, scoală şi pe tânărul acesta!" Şi luând rasa sa a îmbrăcat pe cel mort, pentru că la perşi era obiceiul ca să ducă goi pe cei morţi. Deci, îndată s-a sculat tânărul şi s-a închinat lui Epifanie. Iar Epifanie a zis tânărului: „Mergi, fiule, la casa ta şi îmbracă-te cu hainele cele obişnuite şi adu-mi mie rasa". Căci Epifanie avea obiceiul să poarte pe trup haină de păr, iar peste dânsa rasa.

Deci împăratul, văzând lucrul care s-a făcut de Epifanie, l-a prepus pe el că este Dumnezeu. Şi a zis Epifanie împăratului: „Nu socoti de mine acestea, om fiind asemenea pătimaş, că Dumnezeul meu, Căruia am crezut, acestea le dă prietenilor Săi". Acestea şi multe altele zicând Epifanie, a zis împăratului: „Întoarce-te, fiule, în palatele tale, că noi mergem către patria noastră". Atunci împăratul a zis către Epifanie: „Părinte, câţi ostaşi să trimit ca să te păzească pe tine?" Epifanie a zis către împărat: „Am pe Dumnezeu Cel din ceruri, Care mă păzeşte pe mine; şi ostaşi pe sfinţii Lui îngeri". Atunci împăratul, închinându-se lui Epifanie, a strigat cu mare glas: „Mergi sănătos, Epifanie, slava romanilor, şi fă pomenire pentru noi cei din Persia!"

Şi plecând noi din Persia, am mers în Fenicia şi, trecând oarecare parte din Fenicia, am intrat în Spanidrion şi am aflat chilia după cum era mai înainte. Şi, stând trei zile acolo, nu era apă să bem. Deci, stând Epifanie şi căutând la răsărit, s-a rugat Dumnezeului din cer, zicând: „Cel ce ai desfăcut piatra cea vârtoasă şi din ea ai izvorât apă, adăpând pe poporul cel însetat, desfă şi pământul acesta şi fă să izvorască din el apă pentru locuinţa oamenilor celor săraci". Zicând Epifanie acestea, s-a făcut în locul acela oarecare bună mireasmă. Şi iarăşi, plecându-se de trei ori la pământ şi rugându-se, luând sapa, a săpat puţin în pământ şi, iată, a curs puţină apă; apoi iarăşi săpând, a ieşit apă îndestul pentru trebuinţa noastră; iar noi, adică el şi eu, eram liniştiţi în locul acela. Deci Dumnezeu, *Cel ce răsare iarbă dobitoacelor şi verdeaţă spre slujba oamenilor*, adăpând apa tot pământul acela, cu porunca Celui ce de-a pururea se îngrijeşte de neamul omenesc, a scos pământul mulţime de verdeţuri spre îndulcirea şi hrana noastră.

Şi venind asupra acestora o fiară oarecare şi stricând toată verdeaţa, Epifanie a stat deasupra ierburilor şi vorbea cu fiarele ca şi cu nişte oameni, zicând: „Nu-mi faceţi mie osteneli, că sunt om păcătos şi sărac; deci, pentru mulţimea păcatelor mele stau în locul acesta, plângând; şi Dumnezeu mi-a dat mie mângâierea aceasta a verdeţurilor spre hrană şi El vă porunceşte să nu mai veniţi în locul acesta şi să vătămaţi verdeaţa mea". Iar fiarele cele sălbatice, auzind acestea de la Epifanie, ca nişte oameni bine simţitori, care, dacă greşesc vreunuia din cei mari, mustrându-se, se ruşinează; aşa şi fiarele s-au ruşinat de cuvintele lui Epifanie şi s-au dus îndată; şi din ziua aceea nu s-au mai apropiat de locul nostru. Şi auzind saracinii care ne-au zidit nouă chilia, că Epifanie s-a întors de la Persida, au venit spre întâlnirea lui, ca să fie binecuvântaţi de dânsul; şi au mai

zidit alte trei case, stând cu noi o lună. După aceea s-au dus la locurile lor şi s-a auzit în toată cetatea Feniciei că Epifanie locuieşte în Spanidrion. Deci s-au adunat şi alţi fraţi în mănăstire şi eram cu toţii opt la număr.

Într-o zi, Epifanie a mers la mănăstirea marelui Ilarion pentru cercetarea fraţilor şi am mers şi eu cu dânsul. Şi ne-au primit pe noi fraţii cu multă bucurie şi ne-au ţinut acolo multă vreme. Deci, diavolul, care din început se împotriveşte robilor lui Dumnezeu, a luat chipul lui Epifanie şi s-a dus în mănăstirea ce se cheamă Spanidrion. Acolo, întâmpinându-l pe dânsul un frate din cei mai leneşi, a alergat spre el şi îndată, căzând la pământ, s-a închinat înşelătorului diavol şi a intrat într-însul, încât era de neţinut între fraţi. Şi a zis Epifanie marelui Ilarion: „Părinte, un lup a intrat în mănăstire şi pe toţi fraţii i-a tulburat şi i-a clătinat!" Acestea zicându-le Epifanie, a sărutat pe toţi şi a mers cu sârguinţă către mănăstirea noastră. Deci, făcând rugăciune către iubitorul de oameni Dumnezeu, îndată a izbăvit pe fratele acela de diavol şi a învăţat pe toţi să se păzească cu dinadinsul de vicleşugurile diavoleşti.

Odată intrând trei ţărani în mănăstire, unul dintre ei avea pe necuratul diavol, iar ceilalţi doi au rugat pe Epifanie pentru cel ce avea duhul necurat, zicând: „Părinte, ajută pe prietenul nostru". Epifanie le-a zis lor: „Luaţi, fiilor, pe prietenul vostru şi mergeţi în pace, că în numele lui Iisus Hristos nimic rău nu va mai fi întru dânsul". Şi, crezând ei cuvintelor lui, s-a dus omul sănătos la casa sa.

Altădată un leu, fiind într-un loc pustiu, departe ca la 60 de stadii de mănăstirea noastră, stătea în pădure ascuns şi îi prăpădea pe mulţi din oamenii care treceau pe acolo. Şi era locul acela îndemânatec călătorilor. Deci, adunându-se toţi cei ce aveau obiceiul să treacă prin locul acela, au venit la Epifanie în mănăstire, spunându-i despre leu, despre rânduiala lui cea rea şi cum că locul acela s-a făcut nelocuit şi neumblat. Şi i-au zis: „O, părinte, acel leu mulţi oameni a pierdut; iar ceilalţi, temându-se, nu mai voiesc să treacă prin locul acela". Auzind Epifanie de neorânduiala leului, a zis către toţi cei ce erau de faţă: „Să mergem, fiilor, întru numele Domnului şi să vedem pe leul cel mâncător de sânge". Deci, luându-mă pe mine Epifanie, am mers împreună cu oamenii. Şi venind noi, a căzut o frică mare peste toţi cei ce erau cu noi. Iar Epifanie a zis către oameni: „Fiilor, unde este locaşul leului?" Iar ei arătându-i locul, Epifanie a mers mai întâi decât toţi; iar leul nicidecum nu se arăta.

Atunci Epifanie a zis cu mare glas: „Unde este locuinţa leului cel fără de rânduială?" Şi a sărit leul din pădure spre întâmpinarea lui

Epifanie, dar văzându-l, a căzut la pământ şi a rămas mort. Deci, apropiindu-se Epifanie de gura lui, toţi au fugit, fiind cuprinşi de frică mare, socotind ca nu cumva să omoare şi pe Epifanie. Iar el a zis către toţi cu mare glas: „Fiilor, veniţi fără de frică şi vedeţi stârvul fiarei". Atunci toţi, adunându-se îndată, au văzut stârvul fiarei. Şi Epifanie a zis către oamenii aceia: „De veţi avea credinţă către Mântuitorul, bântuitorii voştri aşa vor cădea toţi". Deci, luându-ne bărbaţii aceia, ne-au dus iarăşi în mănăstire şi, fiind binecuvântaţi de Epifanie, s-au dus în calea lor.

Astfel s-a slăvit prin Epifanie locul acela ce mai înainte se chema Spanidrion, care odată era nelocuit, neumblat şi fără de apă. De aceea s-a numit şi Spanidrion, căci nu avea apă, şi s-a făcut rai împărtăşit de toate bunătăţile, îndestulându-se cu ape şi cu tot felul de verdeţuri.

Deci, pe lângă toate acestea de care s-a învrednicit Epifanie de la Dumnezeu, i-a mai dăruit lui şi acest mare şi minunat dar, ca să tâlcuiască dumnezeieştile Scripturi cu tot adevărul; că, luând cărţile cele cu chip dumnezeiesc şi citindu-le fraţilor, le arăta toată puterea lor. Şi auzind Epifanie, ritorul şi filosoful cel mare, locuitorul Edesiei, despre Epifanie, că este cuvântăreţ, a dorit să se întâlnească cu dânsul. Şi venind în mănăstire, mulţimea fraţilor stătea şi înălţa lui Dumnezeu cântările cele de laudă; iar Epifanie stătea deosebi şi îşi săvârşea rugăciunile sale. Apoi, după săvârşirea a toată slujba, Epifanie s-a arătat fraţilor. Şi ritorul stătea şi lua aminte la mulţime şi nu se închina nimănui. Şi după ce a văzut filosoful pe Epifanie, l-a cunoscut şi, alergând, s-a închinat lui. Şi a zis Epifanie filosofului: „Ce îţi este, mare ritor Epifanie? La ce ai venit către Epifanie, bărbatul cel prea mic şi prea păcătos? De aceasta mă minunez de tine, filosofule, că ai venit către mine, neînvăţatul, şi, mai ales, bătând atâta cale. O, filosofule, spune-mi pentru care pricină ai venit?"

Iar filosoful a zis către Epifanie: „Nu te minuna de aceasta, dascăle preadorite, că a zis Dionisie Alicarnasie: «Văzându-se oamenii unii cu alţii se pot face mai buni sau, amestecându-se răi cu răi, vor fi spânzuraţi pe un lemn; că nici unul din oameni, purtând o haină, îşi va păzi trupul nevătămat; deoarece prea multa întâlnire dă prea multe cuvinte, şi unde sunt prea multe cuvinte, se fac multe iscusinţe de fel de fel de lucruri»". Zicând acestea filosoful către Epifanie şi mai multe decât acestea, a tăcut, nemaivorbind nimic.

Apoi, luând Epifanie din cartea cea dintâi a facerii lumii, i-a tâlcuit-o filosofului stih cu stih. Deci, filosoful pe unele le primea, iar altora se împotrivea. Astfel au făcut trei zile, vorbind unul cu altul, şi

cele ce se vorbeau de dânşii le erau neîmpreună glăsuite. Şi văzând filosoful petrecerea şi obiceiurile lui Epifanie, mult l-a iubit pe el. Deci, a patra zi a zis filosoful lui Epifanie: „Dascăle, bună este locuinţa locului acestuia; voiesc, de vei porunci, să locuiesc şi eu aici". Epifanie a zis filosofului: „Aceasta este învoirea fiecăruia". Şi a zis filosoful lui Epifanie: „Dar şi cărţile să le aduc". Epifanie a răspuns: „De vei băga ceva în cugetul tău, vei afla pe Epifanie bun cunoscător". Filosoful a zis: „Calist să meargă la cărţile mele".

Epifanie a zis filosofului: „Adu-le şi mergi sănătos cu Calist". Filosoful a zis lui Epifanie: „Toate lucrurile mele le las lui Calist, că eu nu mai ies din locul acesta". Şi era Calist fiu al lui Aetie, eparhul cel mare al Romei. Acesta, având duh rău, a văzut pe Epifanie în vedenie, zicându-i: „Voieşti, Caliste, să izgonesc duhul din tine?" Calist a zis: „Cine eşti, domnul meu, că poţi să-l goneşti?" Epifanie a răspuns lui Calist: „Eu sunt Epifanie Fenicopalestineanul, care locuiesc în mănăstirea Spanidrion; deci, dacă voi izgoni din tine duhul cel rău, vei veni să locuieşti cu mine în Spanidrion?" Şi a zis Calist către Epifanie: „Domnule, izgoneşte din mine duhul cel necurat şi voi locui cu tine".

Epifanie a zis lui Calist: „Vezi să nu faci altfel; fiindcă iarăşi se va lipi de tine". Deci deşteptându-se Calist, a povestit această vedenie tatălui său, care era eparh. Deci, din ziua aceea Calist nu a mai fost supărat de duhul cel necurat. Apoi după trei luni de zile, a zis tatălui său, Aetie: „Tată, voiesc să mă duc în ţara fenicienilor, să caut pe Epifanie şi să locuiesc cu dânsul în Spanidrion". Atunci tatăl său i-a dat îndată mulţi bani şi l-a trimis cu ajutor. Şi venind el în Fenicia şi găsind pe Epifanie, i-a povestit toate şi a locuit împreună cu noi. Deci filosoful a trimis pe Calist în Edesa, din porunca lui Epifanie, împreună cu două slugi şi cu trei cămile, ca să-i aducă cărţile lui în mănăstire. Şi, făcând Calist călătoria în Edesa, a luat cărţile filosofului, le-a pus pe cele trei cămile şi le-a adus în mănăstire.

Deci, în fiecare zi, Epifanie şi filosoful aveau multă pricire între dânşii. Şi a zis Epifanie filosofului: „Zice Daniil, filosoafe, că *divanul a şezut şi cărţile s-au deschis;* vino, adu-ţi cărţile tale şi cu ale mele, pe care mi le-a dăruit Dumnezeu, şi să şedem să ne întrebăm între noi". Atunci Epifanie a pus de-a dreapta Scripturile cele de Dumnezeu insuflate; iar filosoful, cărţile lui de-a stânga. Şi, începând ei de la începutul facerii lumii, adică, Epifanie de la Facerea, pe care a scris-o Moise; iar filosoful tot de la aceeaşi facere, pe care a scris-o Isiod, şi citind amândoi cărţile din stih în stih, se certau între dânşii; şi era lumina lumină şi întunericul întuneric, că

Moise a scris ajutându-l Dumnezeu; iar Isiod de la Dumnezeu avea viaţa, iar de la diavol rătăcirea. Deci, un an întreg a petrecut Epifanie vorbind cu filosoful; dar n-a putut să-l înduplece.

Iar odată, un număr de 60 de ţărani duceau pe un tânăr oarecare, care era chinuit de duhul cel necurat. Şi fiindcă nu puteau să-l biruiască, cei 60 l-au legat în lanţuri şi l-au adus în mănăstire la Epifanie. Şi a zis Epifanie filosofului: „Vino, filosofule, cel ce faci ceartă cu păcătosul Epifanie, şi cheamă mulţimea zeilor tăi, ca să gonească duhul cel necurat din tânărul acesta". Iar filosoful a socotit că Epifanie a fost biruit şi nu mai are ce să răspundă. Deci, Epifanie, cunoscând aceasta, a zis către filosof: „Ce zici, o, filosofule, despre tânărul acesta? Sau tămăduieşte pe cel bolnav şi voi crede zeilor tăi, sau Dumnezeul meu va izgoni duhul cel necurat din acest tânăr şi tu vei nădăjdui şi vei crede în Cel răstignit". Dar la toate acestea filosoful n-a crezut lui Epifanie, ci socotea că este luare în râs.

Atunci Epifanie, sculându-se şi apucând pe tânăr, i-a zis: „Tânărule, voieşti să scot fiarele din mâinile tale?" Iar filosoful, auzind acestea, îndată a fugit în chilie şi a încuiat-o cu zăvorul, zicând şi socotind în gândul său: „Monahul acesta, ca un prost ce este, voieşte să dezlege pe cel nebun; iar de nu vom fugi de obrăznicia lui, ca nişte înţelepţi, apoi vom pătimi rău de la blestematul acesta". Deci, scoţând Epifanie fiarele de la tânăr şi pecetluindu-l pe el de trei ori, a zis duhului celui necurat: „Epifanie păcătosul, rob al Domnului, îţi porunceşte ţie, în numele lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu Cel răstignit pe Cruce, ieşi din omul acesta şi nu mai intra într-însul!"

Şi îndată a ieşit duhul cel necurat şi şi-a venit tânărul în stare bună. Deci, filosoful, văzând liniştit pe acel tânăr, a descuiat uşa şi a sărit din chilie spre închinăciunea lui Epifanie, zicând nişte cuvinte ca acestea: „O, Epifanie purtătorule de cunună, cred şi am crezut celor grăite de tine, prin lucrurile cele ce se fac! Căci cuvintele zboară, fiind neroditoare, iar lucrurile se arată, că sunt roditoare. Deci, voiesc şi eu să mă fac al Celui răstignit".

Epifanie a zis filosofului: „O, filosofule, ce te minunezi de aceasta, ca şi cum noi am fi făcut-o? Nu! Ci Fiul lui Dumnezeu este Cel ce face bunătăţile acestea, prin cei ce cred în El". Acestea zicându-le Epifanie şi mai multe decât acestea, l-a rugat pe el filosoful ca să-i dea pecetea cea întru Hristos. Şi luându-l Epifanie pe dânsul, am mers la marele Ilarion şi l-a botezat. Şi am stat în mănăstirea marelui Ilarion douăzeci de zile. Şi a rugat Epifanie pe marele Ilarion ca să trimită cu filosoful Epifanie pe unul din fraţi în

Elevteropoli, ca să-l facă pe el episcopul, preot; şi marele Ilarion a făcut astfel. Apoi iarăşi am mers în mănăstirea noastră ce se numea Spanidrion. Deci, Epifanie, chemând pe toţi fraţii, le-a zis lor: „Acesta, care odată i se părea că este ceva, nimic fiind, se socotea pe sine filosof; iar acum, cu darul lui Dumnezeu, s-a făcut cu adevărat filosof, căci s-a învrednicit de treapta preoţiei. Acesta este părintele vostru cel duhovnicesc". Deci, Epifanie filosoful s-a învrednicit de darul lui Dumnezeu şi a fost egumen al fraţilor din acea mănăstire.

Dar, fiindcă mulţi intrau în mănăstire şi nu lăsau pe Epifanie să se liniştească, a socotit să lase locul acela şi să se ducă în părţile Egiptului. Deci a zis către mine: „Fiule, urmează-mi mie". Şi am zis către dânsul: „Părinte, voi urma ţie oriunde te vei duce". Şi chemând pe toţi fraţii şi întărindu-i pe ei, le-a zis: „Mă duc, fiilor, spre cercetarea fraţilor din mănăstirea marelui Ilarion". Iar ei, înţelegând că voieşte să se ducă pentru supărarea cea multă a celor ce veneau acolo, toţi căzând înaintea feţei lui, cu mult plâns şi tânguire rugau pe Epifanie să nu plece de la ei. Iar Epifanie, venind şi el întru multă milostivire, i-a încredinţat pe ei, zicând că nu se va mai duce.

Dar noi nerămânând nici zece zile, m-a luat pe mine noaptea, şi am ieşit şi am mers în Ierusalim şi ne-am închinat Vieţii noastre, Cinstitei Cruci a Stăpânului, şi am umblat prin cetate şaisprezece zile, cercetând toate Locurile Sfinte şi rugându-ne. Apoi, ieşind din cetate, ca să mergem spre Egipt, ne-a întâmpinat o femeie care era chinuită de duhul necurat.

Aceasta, apucându-se de rasa lui Epifanie, i-a rupt-o, şi îndată a ieşit duhul cel necurat dintr-însa. Iar ea, căzând la picioarele lui Epifanie, îl ruga, zicând: „Iartă-mă pe mine, părinte, şi nu te mânia asupra mea". Deci a zis Epifanie către acea femeie: „Mergi sănătoasă la casa ta; căci cel ce a rupt haina mea, s-a rupt pe el însuşi".

Şi s-a dus femeia la casa ei. Apoi, pogorându-ne noi în Iope, am aflat o corabie gata, care avea să meargă în Alexandria. Şi ieşind noi din corabie şi intrând în cetate, ne-a întâmpinat un iudeu învăţător de lege, cu numele Achila, cu care a început Epifanie a vorbi despre lege. Deci a petrecut în multă întrebare în ziua aceea; şi a doua zi, venind iarăşi la întâlnire, au făcut atâta vorbă între ei, încât Achila, plecându-se tâlcuirii lui Epifanie, a dorit să se facă creştin. Deci, Epifanie îngrijindu-se, l-a dus la papa Atanasie; iar noi am ieşit din cetatea Alexandriei.

Deci, mergând noi spre părţile Tebaidei celei de sus, ne-a întâmpinat pe noi un monah, ucenic al marelui Antonie, cu numele Pafnutie. Şi a zis Epifanie către dânsul: „Binecuvintează-ne pe noi,

părinte". Iar Pafnutie a zis: „Binecuvântaţi sunteţi, fiii Domnului". Şi făcând Pafnutie rugăciunea, ne-am sărutat unii pe alţii şi ne-am odihnit puţin în locul acela.

Deci Epifanie a întrebat pe Pafnutie despre toate cele ce a făcut marele Antonie, şi i-a povestit lui toate. Atunci Epifanie a zis lui Pafnutie: „Părinte, voiesc să locuiesc în locul ce se cheamă Nitria". Iar Pafnutie a zis către Epifanie: „Mergi sănătos, îndulceşte-te de părinţi, adună iarbă de vară şi mergi în ostrovul Ciprului şi hrăneşte oi spre îmbrăcăminte şi cinsteşte pe copii, ca să fie miei". Acestea zicându-le Pafnutie şi iarăşi rugându-ne, ne-am sărutat unii cu alţii şi am mers fiecare în calea sa.

Şi era în locurile cele din împrejurul Leondopoliei un bărbat care era socotit de unii bun şi că avea mai înainte cunoştinţa lui Dumnezeu; iar numele lui era Ierax. Despre acesta a auzit Epifanie în Palestina şi avea dorinţă să-l vadă. Asemenea şi Ierax auzise despre Epifanie. Şi era el afară de Leondopoli, ca la o milă de acel loc. El învăţa că trupul acesta nu se va scula, ci un altul oarecare în locul lui, şi acesta se va risipi în pământ, căci este scris: *Pământ eşti şi în pământ vei merge*. Şi iarăşi zicea, că copiii nu vor fi desăvârşiţi cu vârsta în veacul cel ce va să fie. Deci, intrând noi în mănăstirea lui, am aflat mulţime de oameni învăţându-se de la dânsul; căci, de când se lepădase de lume, nici de untdelemn nu se împărtăşea, nici de vin. Deci, după ce a văzut pe Epifanie, a întrebat de unde este; şi, înştiinţându-se că este palestinian, l-a întrebat de nume. Atunci, aflând că se numeşte Epifanie, s-a îngrijat foarte mult, căci venise ştire în Egipt despre Epifanie că este înţelept şi are mai înainte cunoştinţă.

Deci, după ce l-a întrebat pe Epifanie de unde este şi cum se numeşte şi după ce a aflat toate acestea, învăţa iarăşi poporul. Şi venind să tâlcuiască Învierea, zicea despre trup că nu va învia. Atunci Epifanie, scârbindu-se, a zis către Ierax: „Pune-ţi zăvor la gura ta şi învaţă-te a nu huli despre nădejde". Şi, după cuvântul lui Epifanie, Ierax a rămas mut şi nemişcat din loc. Deci, cei ce se învăţau de dânsul, văzând minunea pe care a făcut-o sfântul asupra lui Ierax, s-au înspăimântat toţi. Şi, luând Epifanie din dumnezeieştile Scripturi, a început a-i învăţa pe toţi cele despre Înviere. Deci a trecut timp ca la trei ceasuri şi Ierax stătea mut. După aceasta a zis Epifanie către dânsul: „Grăieşte cuvântul cel adevărat şi ascultă credinţa cea întemeiată". Atunci Ierax a dat răspuns, zicând către Epifanie că a greşit şi că se va pocăi de socoteala aceea fără de rânduială.

Deci plecând noi din Leondopoli, am mers în Tebaida cea de sus. Acolo era un bărbat drept, cu numele Ioan; şi, intrând la el, ne-a

primit cu multă dragoste. Şi unii din cei din locurile acelea duceau la Ioan pe un tânăr legat, ca să rămână la el; şi tânărul acela era supărat mare: „De ce ai venit aici, Epifanie, robul lui Dumnezeu?" Şi a petrecut de la al şaselea ceas până la al nouălea, strigând aşa. Deci, deodată rupând legăturile, a alergat la Epifanie şi, apucându-se de picioarele lui, a strigat: „Slobozeşte-mă pe mine pentru Dumnezeu, pe Care tu Îl cinsteşti!" Dar Epifanie zise duhului rău, să nu iasă din om, ca să nu cunoască Ioan cele despre Epifanie. Şi a zis Epifanie tânărului: „Scoală, omule, ce-mi faci supărare?" Atunci îndată s-a sculat tânărul sănătos, ieşind din el necuratul duh. Şi am petrecut trei zile la Ioan, bărbatul cel minunat şi împodobit cu viaţă îmbunătăţită; şi, ridicându-ne de acolo, ne-am coborât în Vucoli şi am stat acolo şapte ani, dar şi acolo îi făceau oamenii multă supărare lui Epifanie, prin întâlnirea cu ei.

Deci, odată un filosof oarecare, cu numele Evdemon, a venit la Epifanie şi au ridicat cuvinte între ei şi au stat zece zile vorbind unul cu altul. Căci Epifanie arăta lui Evdemon adevărul din Scripturile cele de Dumnezeu insuflate, iar Evdemon, prin cearta cea nefolositoare se împotrivea celor zise de Epifanie. Şi Evdemon avea un copil, care avea un ochi închis. Deci, Epifanie a zis către Evdemon: „Iată, filosofule, cu toate că eşti împodobit şi cu cuvinte, şi cu bogăţie, şi ai mulţi zei, pentru ce nu te îngrijeşti de copilul tău, ca să fie amândoi ochii lui sănătoşi?" Filosoful a râs de aceasta, zicând lui Epifanie: „Dacă în toată lumea cea de sub cer, numai copilul lui Evdemon ar fi avut un singur ochi, aş fi avut dreptate să mă îngrijesc de el; iar dacă sunt mulţi care umblă pe pământul acesta fără nici un ochi, ce-i pasă lui Evdemon pentru aceasta?" Epifanie a zis către Evdemon: „Dacă ar fi fost, o, filosofule, numai copilul tău orb, ce ai fi putut să faci pentru tămăduirea lui?"

Evdemon a răspuns: „Nimic altceva, decât aş fi socotit de multe ori şi aş fi zis, că nimeni nu este în toată lumea ca copilul meu". Epifanie i-a zis: „Filosofule, nu lua aminte la cele ce se grăiesc despre mine, ca ceva vrednic de râs, căci Dumnezeu este în mijlocul nostru. Adu pe copilul tău cel orb şi vezi slava lui Dumnezeu". Acestea zicându-le Epifanie, a apucat de mână pe copilul lui Evdemon şi, pecetluind de trei ori ochiul lui care nu vedea, îndată a văzut acela. Evdemon, văzând ceea ce a făcut Epifanie, l-a rugat, zicând: „Dascăle, de ai dragoste către noi, voiesc şi eu să mă fac creştin". Iar el i-a zis: „Ascultă, o, filosofule, cele despre bunul şi milostivul Dumnezeu, întru Care cred creştinii. Oarecând a eliberat

pe poporul israelit, care era în robia lui Faraon, împăratul Egiptului, şi l-a izbăvit de el, şi l-a trecut pe mare în pustie şi l-a dus în pământul în care curgea lapte şi miere. Şi oarecând îl ruga prin proorocii pe acest popor, care era nesupus şi avea neaducere aminte de cele către Dumnezeu, zicând: *Poporul Meu, ce ţi-am făcut ţie? Sau cu ce te-am nedreptăţit? Sau cu ce te-am supărat pe tine? Răspunde-mi?* Drept aceea, înţelepte Evdemon, gata este Dumnezeu să primească pe toţi cei ce vin la El cu chip bun şi, chiar de ar fi făcut cineva prea multe păcate, i se vor ierta lui. Deci, du-te, înţelepte Evdemone, intră în cetate şi să nu te ruşinezi de a cădea înaintea episcopului, căci Hristos iubeşte smerenia; de aceea a venit cu multă smerenie la noi".

Şi ascultând Evdemon cuvintele lui Epifanie, a intrat în cetate şi a căzut înaintea episcopului şi s-a făcut creştin. De atunci, Epifanie s-a făcut vestit în tot Egiptul; şi episcopii au căutat să-l hirotonească pe el episcop. Şi Cel ce duce l-a dus pe Epifanie, căci a cunoscut el aceasta şi a zis către mine: „Haide, fiule, să mergem iarăşi în patria noastră!" Deci, am mers iarăşi în patria noastră şi am intrat în mănăstirea marelui Ilarion. Iar marele Ilarion plecase din mănăstire pentru multa supărare ce i se făcuse, şi se dusese din Cipru în locurile cele din jurul Pafiei. Deci, fraţii, văzând pe Epifanie, s-au bucurat cu bucurie mare, dar plângeau pentru marele Ilarion. Şi am stat în mănăstire patruzeci de zile, după care, ieşind, am mers la mănăstirea noastră, care se cheamă Spanidrion, în care Epifanie făcuse egumen pe filosoful Epifanie Edeseanul, şi acesta purta grijă de mulţimea fraţilor în mănăstire, căci era şi el bărbat minunat. Deci, văzând toţi pe Epifanie, s-au bucurat foarte şi am stat amândoi într-un loc în mănăstire trei zile; iar a patra zi mi-a zis: „Fiule, ia-ţi altă chilie şi linişteşte-te într-însa". Şi aşa am făcut. Şi stăteam în mănăstire, liniştindu-ne.

Şi făcându-se foamete în locul acela, pe pământul fenicienilor, s-a adunat mulţime de popor la Epifanie şi îl ruga, zicând: „Ajută-ne, părinte, ca să nu pierim şi roagă pe Dumnezeu să dea ploaie pe pământ şi pământul să dea rodurile sale". Iar Epifanie a zis către acei oameni: „Ce-mi faceţi mie supărare, căci sunt om păcătos?" Şi iarăşi l-au rugat pe Epifanie, ca să se roage iubitorului de oameni pentru ploaie. Iar el le-a zis: „Acum v-am spus vouă că sunt păcătos". Astfel ei încă şi mai mult rugându-l, a venit ceasul al nouălea din zi. Deci Epifanie a zis egumenului: „Porunceşte fraţilor să pună masă acestor oameni, să mănânce, să se veselească şi să se ducă în calea lor". Şi le-a pus masă şi Epifanie a intrat în chilia sa. Iar ei mâncând,

soarele trimitea razele sale ca vara; şi deodată s-a făcut întuneric, fulgere, tunete şi ploaie mare s-a vărsat pe pământ, încât toţi s-au sculat de la masă de frică. Şi nu era nici un loc în toată Fenicia, care să nu fi primit acea binecuvântare; şi a plouat într-una pe acel loc trei zile.

Deci, apropiindu-se acei bărbaţi de chilia lui Epifanie, îl rugau, zicând: „Să opreşti prin gura ta ploaia cea din cer". Iar Epifanie le-a zis: „Ce socotiţi, fiilor, acestea asupra mea? Căci om sunt, ca şi voi, şi ştie Făcătorul de bine ce ne trebuie nouă. Oare voiţi să vă duceţi în calea voastră?" Ei au răspuns: „Da, părinte". Şi ieşind el din chilie, toţi s-au adunat şi l-au înconjurat; iar Epifanie a zis egumenului: „Porunceşte să pună masa oamenilor, să mănânce, să bea şi să se ducă în calea lor". Şi după ce au şezut toţi la masă, au cerut de la Epifanie să-i binecuvinteze. Şi cum a zis Epifanie: „Bine este cuvântat Domnul...", îndată ploaia a stat pe pământ. Şi a văzut Epifanie iarăşi supărarea cea mare care i se făcea în mănăstire, şi iarăşi a căutat să plece de acolo.

Deci, oarecând, episcopii făcând adunare pentru alegerea de episcop, şi-au adus aminte de Epifanie. Şi în mijlocul episcopilor era şi un monah oarecare, bărbat evlavios, tânăr cu vârsta, dar desăvârşit în întreaga înţelepciune, cu numele Polivie. Şi acesta cunoştea pe Epifanie. Iar episcopii au zis către el: „Ia un dobitoc iute la picioare şi du-te în mănăstirea Spanidrion, de vezi dacă este acolo Epifanie şi, înapoindu-te, vesteşte-ne nouă; dar să nu spui la nimeni aceasta, nici chiar lui Epifanie". Deci Polivie, venind în mănăstire, a intrat şi s-a închinat lui Epifanie. A zis Epifanie lui Polivie: „Pentru ce ai venit aici, fiule Polivie?" Iar el a zis către Epifanie: „Eu, părinte, vreau să spun adevărul". A zis Epifanie către Polivie: „Fiule Polivie, ai alergat şi ai venit, fiind trimis de cuvioşii bărbaţi pentru iscodire. Nu ascunde fiule, că minciuna este lucru rău; ci spune adevărul, că Dumnezeu este în mijlocul nostru, fă-te slujitor iscusit al adevărului, că Epifanie umblă din loc în loc, suspinând şi tremurând pentru păcatele sale. Vino dar, Polivie, rămâi aici şi trimite dobitocul tău preoţilor, lăsându-i să caute pe cei vrednici de acele locuri". Zicând Epifanie aceasta, îndată Polivie a primit cuvântul lui şi, învoindu-se cu însoţitorul său, a trimis dobitocul episcopilor.

Şi Cel ce duce, a dus pe Epifanie în Cipru. Deci în noaptea aceea, luându-mă pe mine şi pe Polivie, am ieşit din mănăstire şi am mers în Ierusalim, ca să ne închinăm Vieţii noastre, adică cinstitei Cruci. Şi intrând în cetate şi stând trei zile, a zis Epifanie către mine

şi către Polivie: „Veniţi să mergem, ca de marele Ilarion, părintele vostru, să ne binecuvântăm, că am auzit că este în Cipru".

Şi pogorându-ne noi în Cezareea, am aflat acolo o corabie din Cipru, din cetatea Pafiei. Deci Epifanie a întrebat pe căpitanul corabiei unde locuieşte marele Ilarion; iar el i-a spus că într-o peşteră dimprejurul cetăţii Pafiei şi cum că acolo merge corabia lor. Deci, în acea noapte, am intrat în corabie şi am călătorit până la Pafa. Iar după ce am ieşit din corabie, întrebând, am ajuns la marele Ilarion. Şi intrând noi la dânsul, s-a făcut mare bucurie pentru întâlnire şi am rămas în acel loc două luni. Şi avea multă supărare Ilarion de la cei ce veneau la dânsul.

Şi după ce Epifanie a judecat să ieşim din Pafa, Ilarion a zis către Epifanie: „Fiule, unde vrei să mergi?" Şi Epifanie a zis: „În Ascalon, în Gaza şi în celălalt pământ". Ilarion a zis către Epifanie: „Fiule, mergi în Salamina, că vei afla acolo loc de locuit". Iar Epifanie n-a voit să asculte cuvintele lui Ilarion. Deci Ilarion iarăşi a zis către Epifanie: „Ţi-am zis ţie, fiule, că acolo se cade să te duci şi să locuieşti; deci, nu avea împotrivire la cuvintele mele, ca nu cumva să te împărtăşeşti de primejdia mării". Apoi, sărutându-ne şi pogorându-ne noi la mare, am aflat două corăbii: una mergând către Ascalon şi cealaltă către Salamina. Deci, suindu-ne în corabia celui ce avea să meargă către Ascalon, s-a făcut mare furtună pe mare şi corabia era în primejdie să se sfărâme. Şi din această pricină am făcut trei zile pe mare, deznădăjduiţi fiind de noi înşine, şi în ziua a patra corăbierii au împins corabia spre valurile ce veneau asupră-i şi ne-au scos pe noi la cetatea Salamina. Şi ieşind din corabie zăceam pe pământ aproape morţi de necazul cel mult şi de foame; iar corabia a rămas în acel loc să o dreagă, fiind stricată de valuri.

Deci, făcând noi trei zile, cu darul lui Dumnezeu ne-am venit în stare bună, şi iarăşi voia Epifanie să mergem din acel loc. Iar episcopul locului, adică al cetăţii salaminenilor, ieşise din această viaţă. Pentru aceea erau adunaţi toţi episcopii ostrovului aceluia, spre a hirotoni pe cel ce ar fi putut să păstorească turma lui Hristos. Deci stăteau acolo adunaţi de câteva zile şi se rugau lui Hristos, ca să le descopere lor pe cel ce ar fi putut să fie vrednic de preoţie. Şi era un oarecare din episcopi în cetatea ce se numea Chitria, departe de Salamina ca la 20 stadii, bărbat cuvios, fiind hirotonit ca episcop de cincizeci şi opt de ani.

Acesta s-a învrednicit şi de mărturisire şi pătimind multe pentru Hristos, a fost eliberat pentru mărturisirea Fiului lui Dumnezeu. Despre acesta se zicea, că a fost ţinut împreună cu Ghelasie,

episcopul cetăţii salaminenilor spre a mărturisi. Şi era numele lui Papos, pus de părinţi la naşterea sa. Şi era şi el împreună cu episcopii, pentru că pe acesta îl aveau toţi episcopii ca pe un părinte; şi pentru mărturisirea cea întru Hristos şi pentru anii episcopiei, avea încă şi mai înainte cunoştinţă de la Dumnezeu. Acestui episcop i s-a descoperit pentru Epifanie, ca să fie hirotonit episcop al bisericii salaminilor. Atunci, fiind vara şi vremea strugurilor, după ce Epifanie a judecat ca să mergem de la cetatea Salaminilor, a zis către mine şi către Polivie: „Fiilor, să mergem în târg, să ne cumpărăm struguri ca să avem în corabie". Şi venind noi în târg şi tocmindu-ne cu vânzătorul, Epifanie a ales doi struguri frumoşi şi a zis vânzătorului: „Ce porunceşti să-ţi dau ţie pentru aceşti doi struguri?" Căci Epifanie avea obiceiul de a nu se împotrivi; iar vânzătorul îi spuse preţul strugurilor şi el scoase argintul să plătească. În acel timp a venit Cuviosul Papos, rezemându-se de doi diaconi şi fiind însoţit de încă trei episcopi. Şi, apropiindu-se de Epifanie, acesta avea în mâini strugurii şi preţul lor. Atunci a zis un oarecare din cei ce stăteau de faţă: „Iată, vin episcopii aici". Deci, Papos a zis către Epifanie: „Avva, lasă strugurii vânzătorului şi urmează-ne nouă în biserică".

Iar el aducându-şi aminte de dumnezeiescul cuvânt, care strigă şi zice: *Veselitu-m-am de cei ce mi-au zis mie, în casa Domnului vom merge*, a urmat lor în biserică. Iar Papos a zis către Epifanie: „O, părinte, fă rugăciune". Şi a zis aceasta pentru ca Epifanie să se facă cunoscut că este cleric. Şi a zis Epifanie către Papos: „Părinte, iartă-mă, că nu sunt cleric". Papos a zis către Epifanie: „Vezi, o, fiule, ca să nu te lepezi înaintea acestor sfinţi părinţi şi să fii osândit, ca cel ce a ascuns talantul". Iar Epifanie a zis către el: „Nu părinte, nu sunt cleric!" Atunci Papos a dat pace; iar un oarecare din diaconi apucându-se de capul lui Epifanie, l-a dus cu sila către Papos la jertfelnic, încât s-au adunat şi alţii mulţi ca să-l păzească la jertfelnic.

Deci l-a hirotonit pe el mai întâi diacon; apoi iarăşi a dat pace şi l-a hirotonit preot. Şi a făcut slujbă şi l-a hirotonit episcop. Şi după săvârşirea slujbei la biserică, ne-am suit în episcopie şi a zis Papos către Epifanie: „Vino şi îndeamnă pe părinţi, ca să ne împărtăşim de masă şi să ne veselim pentru hirotonia ta". Iar Epifanie, suferind cu greu şi scârbindu-se în cugetul său, plângea; iar Papos a zis către Epifanie: „O, fiule Epifanie, se cădea ca noi să tăcem, dar îmi dai pricină să mă fac nebun ca să arăt cele făcute. Pentru că aceşti părinţi adunaţi aici au făcut rugăciune la Dumnezeu pentru vestire a episcopului şi au aruncat osteneală asupra mea, toţi zicând către mine

păcătosul: «Roagă-te lui Dumnezeu cu osârdie şi se va descoperi ţie!». Iar eu, închinându-mă într-o căscioară, rugam pe Mântuitorul pentru una ca aceasta. Atunci un fulger a străbătut în chilie şi am auzit un glas către mine păcătosul: «Pape, Pape, ascultă!» Iar eu, înfricoşându-mă, am zis: «Ce-mi porunceşti, Domnul meu?» Şi a zis către mine cu blândeţe: «Scoală şi ia cu tine pe unul din diaconi şi pogoară-te în târg; că, iată, vei afla acolo un monah, care cumpără struguri de la un vânzător şi are cu dânsul doi monahi. Faţa lui se aseamănă cu chipul Proorocului Elisei, pe acesta hirotoneşte-l episcop; dar să nu-i spui lui, ca nu cumva să fugă; iar numele lui se cheamă Epifanie». Iată m-am făcut nebun, fiule! Tu m-ai silit pe mine la aceasta! Vezi ce faci şi ia aminte de tine, că eu am fost trimis şi ceea ce am fost dator să fac, am făcut! Eu sunt nevinovat pentru toate acestea, cum vei vedea".

Auzind acestea Epifanie, a căzut pe faţa sa şi s-a închinat episcopului Papos, zicând: „Nu te mânia, părinte, că sunt om păcătos şi nu sunt vrednic pentru măsura preoţiei!" Şi închinându-se, îi îndemna pe ei la prânz; iar după ce au prânzit, s-a dus fiecare la biserica sa.

Iar după trei zile, un oarecare bărbat cinstit, cu numele Eugnomon, a fost aruncat în temniţă de oarecare om strălucit al cetăţii, pentru o datorie de o sută de arginţi. Numele celui ce îl aruncase se chema Dracon. Acest Eugnomon, fiind roman, nu avea pe nimeni care să-l izbăvească din temniţă. Auzind Epifanie despre aceasta, a mers la Dracon ca să izbăvească din temniţă pe Eugnomon romanul. Şi a zis Dracon către Epifanie: „Mergi, străinule al cetăţii noastre, şi adu-mi cei o sută de arginţi, care îmi este dator prietenul tău şi ia-l pe acesta". Iar Dracon era foarte bogat şi sălbatic cu obiceiurile. Deci, Epifanie a mers la episcopie, unde se găseau o sută de arginţi în păstrare pentru slujba bisericii, pe care, luându-i, a mers şi i-a dat lui Dracon, şi astfel a eliberat pe străinul acela. Iar un diacon oarecare, cu numele Harin, despre care mărturiseau mulţi că este fără de rânduială, a ridicat pe toţi clericii împotriva lui Epifanie, zicând: „Veniţi să alungăm pe străinul acesta, ca nu cumva să mănânce toată averea bisericii şi atunci noi vom fi vinovaţi păcatului".

Acest Harin era foarte bogat şi căuta să gonească pe Epifanie, ca, să fie el episcop în locul lui. Deci s-a pus asupra lui Epifanie, zicând aceste cuvinte: „Nu ţi-a fost ţie destul, o, Epifanie, că ai venit aici neavând nici rasă şi ai luat Biserica, ci încă îi risipeşti şi averile ei ca un străin? Oare cine va suferi acestea? Ori dă cei o sută de arginţi ai Bisericii, sau du-te în patria ta!" Deci romanul cel eliberat

de Epifanie s-a dus în Roma şi, vânzând toate ale sale, a adus banii lui Epifanie, iar romanul acela a petrecut cu Epifanie până în ziua morţii lui. Şi a luat Epifanie cei o sută de arginţi şi i-a dat lui Harin, zicând către dânsul: „Primeşte cei o sută de arginţi pe care i-am dat pentru străinul acela". Iar acesta având ochi de câine, a luat arginţii de la Epifanie şi, chemând pe toţi clericii, le-a zis: „Veniţi şi luaţi cei o sută de arginţi pe care i-a risipit Epifanie, că eu i-am cerut pe toţi de la dânsul". Deci, clericii nu s-au învoit la socoteala cea rea a lui Harin şi au zis către dânsul: „Du-te şi-i dă pe ei de la cine i-ai luat". Iar acesta nici aşa nu i-a dat pe ei lui Epifanie. Deci prea multe şi grele supărări a făcut Harin lui Epifanie; dar el pentru nici una nu s-a mâniat asupra lui.

Altădată, fiind praznic la episcopie, Epifanie avea la masă pe toţi clericii; şi era obişnuit să ţină în mâinile sale Sfânta Evanghelie şi să înveţe ziua şi noaptea dumnezeiescul cuvânt. Deci Epifanie, învăţând la masă pe cei ce prânzeau, o pasăre, ce se numeşte corb, a croncănit tare. Iar Harin, pe când Epifanie vorbea dumnezeiescul cuvânt, a zis celor ce prânzeau: „Cine din voi cunoaşte ce a zis corbul?" Deci, corbul iarăşi a croncănit cu acelaşi glas şi Harin a zis iarăşi: „Cine din voi cunoaşte ce grăieşte corbul?" Şi iarăşi, Epifanie, învăţând pe toţi la prânz, cu al treilea glas a croncănit corbul. Şi a zis iarăşi Harin celor de la prânz: „Am zis vouă, cine din voi ştie ce croncăneşte corbul?" Atunci Epifanie cu nimic scârbindu-se, a zis lui Harin cu multă blândeţe: „Eu ştiu ce a zis corbul!" Iar Harin i-a zis lui: „Arată-mi mie şi vei fi stăpân peste toate ale mele". Epifanie i-a zis lui Harin: „Corbul a zis să nu mai fii diacon".

Deci, din cuvântul lui Epifanie a căzut tremur peste Harin şi n-a mai vorbit, nici n-a mai mâncat sau băut ceva, ci, purtându-l pe el slugile lui, l-au dus în casa sa şi l-au pus pe pat; iar a doua zi de dimineaţă a murit pe patul său. El avea o soţie foarte credincioasă, dar fii nu avea. Aceea a adus lui Epifanie toate averile sale, iar el a făcut-o şi diaconiţă a Bisericii. Ea avea o mână slăbănoagă de zece ani; deci, cum a apucat-o pe ea Epifanie, ca să o pecetluiască cu semnul cinstitei Cruci, îndată s-a făcut sănătoasă şi s-a uşurat de durere. Deci din ziua în care a vorbit Epifanie cu Harin şi, odată cu cuvântul lui, Harin a luat judecată de la Domnul, toţi clericii se supuneau lui Epifanie cu frică şi cu cutremur.

Fericitul Epifanie păzea şi aceasta: în ceasul aducerii de jertfă, niciodată nu săvârşea sfânta jertfă, până ce nu vedea vedenia, adică pogorârea Sfântului Duh peste Sfintele Daruri. Deci, odată, zicând de trei ori cuvântul, nu s-a făcut vedenia. Şi plângând el şi rugându-se să

i se vestească pricina, întâi a căutat la diaconul cel din stânga, care ţinea ripida, şi cum s-a uitat la el, a văzut pe fruntea lui lepră. Şi era arătată aceasta tuturor, că acel diacon avea oarecare vină. Deci, Epifanie a întins mâna şi a luat vasul cel de liturghie din mâna diaconului, zicând către dânsul cu blândeţe: „Du-te, fiule, la casa ta şi să nu te împărtăşeşti acum de dumnezeieştile Taine". Şi el îndată a ieşit şi s-a dus la casa lui. Iar Epifanie a dat ripida altui diacon. După aceea, începând a zice dumnezeieştile cuvinte cu frică şi cu lacrimi, îndată a văzut vedenia.

Apoi, după terminarea Sfintei Liturghii, Epifanie a chemat şi l-a întrebat pe diacon, voind să ştie pricina. Iar el spunând că în noaptea aceea s-a culcat lângă femeia sa, Sfântul Epifanie a chemat toată preoţimea şi a zis către dânşii cu blândeţe: „Fiilor, câţi v-aţi învrednicit de hirotonie, dezlegaţi paşii voştri să nu umble în aceste lucruri şi să urmaţi Sfântului Pavel, care propovăduieşte în biserici şi zice: *Cei ce au femei să fie ca şi cum n-ar avea*". De atunci, Sfântul Epifanie n-a mai hirotonit pe cei ce aveau femeie, ci numai bărbaţi cuvioşi, care vieţuiau viaţă singuratică, şi bărbaţi văduvi iscusiţi.

Deci slavă Dumnezeului tuturor, Cel ce ne-a dat viaţa, şi Care slăveşte pe cei ce Îl slăvesc, după cum zice dumnezeiescul cuvânt: „Numai pe cei ce Mă slăvesc, îi voi slăvi; iar cel ce Mă defaimă, se va necinsti".

Deci, s-a întâmplat că s-a îmbolnăvit cuviosul părinte Ioan de o boală din care a şi murit; şi, zăcând el pe patul său, m-a chemat şi a zis către mine: „Fiule Polivie!" Eu am zis către dânsul: „Ce voieşti, părinte?" El mi-a zis: „Fiindcă Epifanie opreşte de a se scrie minunile acelea, pe care Dumnezeu le-a săvârşit prin dânsul, ia hârtiile acestea şi scrie tu, fiule, cele ce vor urma din ziua de astăzi; căci până astăzi eu am scris cele ce am văzut pe Epifanie făcând, fără să ştie el. Iar lui îi va adăuga Dumnezeu anii vieţii şi vei petrece lângă dânsul. Dar vezi să nu te leneveşti, fiindcă şi eu am scris acestea, fiind îndemnat de Dumnezeu. Iar eu mă duc în cale, după cum se duc toţi cei de pe pământ". După aceasta, Ioan a zis către mine: „Cheamă pe Cuviosul părintele nostru Epifanie". Şi m-am dus şi l-am chemat. Şi, intrând el înăuntru, a zis către Ioan: „Părinte Ioane, te leneveşti a te ruga pentru păcătosul Epifanie". Ioan a zis către Epifanie: „Părinte, fă rugăciune că am să vorbesc ceva cu tine". Făcând Epifanie rugăciune şi zicând toţi "Amin", a zis Ioan către el: „Apropie-te de mine, părinte!" Şi s-a apropiat de dânsul. Apoi Ioan a zis către Epifanie: „Părinte, puneţi mâinile tale pe ochii mei şi sărută-mă, că mor!" Şi Epifanie şi-a pus mâinile pe ochii lui şi l-a sărutat şi Ioan

îndată şi-a dat sufletul. Atunci Epifanie a căzut pe grumazul lui Ioan, l-a plâns şi s-a mâhnit de sfârşitul lui.

Odată, Epifanie, căzând cu faţa la pământ, ruga pe Dumnezeu ca să-i ajute să zidească o biserică nouă, căci cea dintâi era mică pentru cei ce intrau într-însa. Pe când era el cu faţa la pământ şi se ruga lui Dumnezeu pentru trebuinţa bisericii, s-a auzit către dânsul glasul lui Dumnezeu, poruncindu-i să înceapă acel lucru fără de îndoială, făgăduindu-i tot ajutorul. Atunci Epifanie, nelenevindu-se, a mers şi a făcut rugăciune şi toată slujba locului, şi a pus meşteri. Şi erau şaizeci mai mari peste zidirea bisericii, şi mulţime multă de lucrători pentru slujirea acestora; şi mai erau atunci în cetate şi bărbaţi elini bogaţi, cu bani şi cu averi.

Acolo mai era un om oarecare ce se numea Dracon, iar de cei mai mulţi se numea "marele Dracon". El avea un fiu, care se numea tot Dracon. Acesta, îmbolnăvindu-se de o cumplită arsură la coasta cea dreaptă şi tatăl lui cheltuind mult cu doctorii, nimic nu s-a folosit la sănătate. Deci, marele Dracon arăta multe rele către Epifanie, prin cuvinte şi prin lucruri; iar Epifanie, dacă îl vedea vreodată, întâi el i se închina. Odată trecând Epifanie printr-un loc unde erau adunaţi mulţi bogaţi şezând la vorbe urâte, era acolo şi marele Dracon împreună cu fiul său cel bolnav şi, văzând pe Epifanie, a început a-l batjocori. Iar Epifanie, apropiindu-se şi închinându-se înaintea acestora, a apucat de mână pe Dracon cel mic şi a zis: „Dracone, fă-te şi tu sănătos!" Şi îndată, împreună cu cuvântul lui Epifanie, Dracon s-a făcut sănătos. Aceasta văzând-o toţi, s-au înspăimântat. Atunci marele Dracon, văzând ceea ce a făcut Epifanie, de frică şi de cutremur n-a mai putut să meargă la casa lui pe picioare, după obicei; ci, ducându-l slugile, l-au pus pe pat.

A doua zi dimineaţa, a venit femeia lui Dracon şi a rugat pe Epifanie să meargă să facă rugăciune, ca să se ridice acela. Deci ducându-se Epifanie în casa lui Dracon şi rugându-se, îndată s-a sculat de pe patul său, iar a doua zi, luând cinci mii de arginţi, i-a adus lui Epifanie. Iar el a zis: „Fiule, mie îmi este destul o hăinişoară pentru trup şi pâini proaste cu apă de băut! Ce-mi aduci mie greutate, nevrând eu să te îngreuiezi? Dar, de voieşti să te slăveşti, du-te şi stai lângă biserica lui Dumnezeu şi dă aceşti bani celor ce se trudesc şi se ostenesc acolo!" Aşa a făcut Dracon, apoi a rugat pe Epifanie de l-a botezat pe el şi pe femeia lui.

Un oarecare elin, adică păgân, cu numele Sinesie, fiind şi el bogat, avea un fiu, unul născut, ca de treisprezece ani. Peste acesta a năpădit o patimă, care i-a înconjurat grumajii, l-a sugrumat şi a

murit. Din această pricină era plâns şi bocet în casa lui. Atunci un creştin oarecare, anume Ermie, a zis maicii copilului: „Doamnă, roagă-te să vină aici marele Epifanie, că va învia copilul vostru". Iar ea crezând, a trimis îndată pe Ermie la Epifanie, fiindcă Ermie era prieten cu el. Deci, Ermie, ducându-se, a zis către Epifanie: „Părinte, domnul meu Sinesie m-a trimis la tine, să te aduc la casa lui şi să te rogi lui Dumnezeu ca să înviezi pe fiul său, care a murit". Atunci Epifanie m-a luat şi pe mine şi am venit în casa lui Sinesie. Şi cum a intrat Epifanie în casă, femeia lui Sinesie a căzut la pământ, zicând către Epifanie nişte cuvinte ca acestea: „Ai venit aici, marele doctor al creştinilor! Arată-ţi meşteşugul să vedem, să luăm cercare fiind tămăduiţi, şi aşa să ne apropiem de Hristosul tău".

După ce femeia a zis acestea, Epifanie a zis către dânsa: „De vei crede în Cel răstignit, vei vedea pe copilul tău umblând". Femeia a zis: „Nimic altceva nu se află în gândul meu, decât numai să iau aminte la Cel răstignit!" Deci Epifanie, apropiindu-se de pat şi cu mâna dreaptă ştergând grumajii copilului, a zis către dânsul cu faţă lină: „Evstorghie!" Şi îndată copilul şi-a deschis ochii şi a stat pe pat. Atunci s-au înspăimântat toţi cei din casă. Deci, văzând maica lui Evstorghie minunea ce s-a făcut prin Epifanie în casa sa, a luat trei mii de arginţi şi i-a dat lui Epifanie. Iar el a zis către dânsa: „O, Elefteria, eu n-am trebuinţă de aceşti bani, ci zi soţului tău, Sinesie, să-i ducă la biserica lui Hristos, Care a sculat pe fiul tău şi să-i dea celor ce se ostenesc acolo". Aşa a făcut Sinesie şi s-a botezat el, femeia lui şi fiul său, care, fiind mort, l-a înviat Epifanie.

Odată, fiind noi singuri în casă, Epifanie a zis către mine: „Fiule Polivie, fiindcă Biserica are trebuinţă de preot, în locul părintelui nostru Ioan, te voiesc pe tine să fii în rânduiala aceluia". Iar mie, căzându-mi greu pentru cele grăite şi lepădându-mă cu prea multe cuvinte, a sosit vremea bisericii şi, intrând noi toţi cu Sfântul Epifanie în biserică, am avut gând să fug, socotind grea sarcina preoţiei. Deci, când a ajuns la altar, Epifanie apucându-mă de mână, mi-a zis: „Rămâi în locul acesta, până va sosi vremea". Toţi cei ce au auzit cuvântul acesta s-au înspăimântat. Atunci eu n-am mai putut să-mi mişc piciorul din locul acela, parcă era pironit cu cuie. Şi când s-a împlinit toată slujba, atunci a trimis pe unul din diaconi şi m-a adus la jertfelnic şi m-a hirotonit preot; iar după ieşirea din biserică, de frică am căzut la pat şi am zăcut până ce a venit Epifanie şi a făcut rugăciune şi îndată m-am sculat.

Altădată a venit un diacon de la Ierusalim şi a spus lui Epifanie despre Ioan, episcopul Ierusalimului, că este iubitor de argint şi,

încuind banii, nu-i dă celor ce au trebuinţă. Şi acest Ioan locuise în mănăstirea marelui Ilarion, când Epifanie a locuit împreună cu el. Deci Epifanie a scris o scrisoare lui Ioan, ca să miluiască pe cei ce au trebuinţă; dar Ioan n-a făcut nimic din cele scrise în scrisoare. Şi nu după multă vreme, Epifanie a zis către mine: „Vino dar, fiule, să mergem în Ierusalim şi, închinându-ne, ne vom întoarce înapoi!" Şi plecând noi din Cipru, am ajuns cu corabia în Cezareea lui Filip şi de acolo am mers la Ierusalim, unde, rugându-ne, am mers la episcopie. Iar Ioan, văzând pe Epifanie, s-a bucurat foarte mult. Şi a zis Epifanie lui Ioan: „Frate, dă-mi casă ca să petrec aici câtăva vreme!" Şi ne-a dat o casă foarte bună. Deci, în fiecare zi, Ioan chema pe Epifanie la masă şi ne ospăta cu bucate şi băuturi scumpe de multe feluri; iar săracii erau lipsiţi de acestea. Deci, oarecând, Epifanie a zis către Ioan: „O, părinte Ioane, dă-mi argint spre slujbă, căci am să hrănesc nişte bărbaţi din Cipru şi astfel o să mă fălesc înaintea acestora cu argintul tău, că cele prea bune din casa ta le dai robului tău spre slava ta şi voi fi lăudat pentru lucrurile tale; numai ţine minte acelea care mi le dai, ca să ţi le dau pe urmă".

Atunci Ioan a adus şi a pus înaintea lui Epifanie mult argint. Iar Epifanie i-a zis: „O, părinte, mai este la tine spre păstrare şi alt argint?" Ioan a zis către Epifanie: „Destul îţi este acesta spre slujba ta, părinte". Epifanie i-a zis: „Părinte, adu şi pe acela, ca să fim de mirare la oaspeţi". Iar el, aducând şi pe celălalt, Epifanie i-a zis: „Dă-mi mie pe cele ce fac slăviţi pe cei liberi". Şi a zis Ioan către Epifanie: „Toate cele ce veselesc pe oamenii tăi primeşte-le şi slujeşte celor de la prânz".

Şi luând Epifanie acea mulţime de argint, ca la o mie cinci sute de litre, am mers în casa cea dată nouă de Ioan ca să găzduim. Şi era un cumpărător de argint cu numele Asterie, care venise în Ierusalim din Roma pentru neguţătorie. Iar Epifanie, chemându-l pe acesta şi arătându-i argintul, s-a tocmit cu el. Şi l-a vândut lui, luând de la el aur. Şi luând Epifanie aurul, îl împărţea noaptea şi ziua celor ce aveau trebuinţă. Şi trecând câteva zile, Ioan a zis lui Epifanie: „Dă-mi argintul, pe care ţi l-am dat spre slujbă". Epifanie a zis către Ioan: „Frate, îngăduieşte-mă puţin, căci am să hrănesc pe oaspeţi şi toate ţi le voi da".

Deci, mai trecând iarăşi câteva zile, Ioan a zis lui Epifanie, când stăteam noi în biserică unde este Lemnul cel mântuitor al Sfintei Cruci: „Încă odată îţi zic, dă-mi argintul care ţi l-am împrumutat!" Atunci Epifanie a zis lui Ioan cu linişte: „Ţi-am spus, părinte, că ţi-l voi da". Deci, Ioan, umplându-se cu multă mânie, s-a apucat şi s-a

ţinut de rasa lui Epifanie, trăgându-l de dânsa şi zicându-i: „Nu vei ieşi, nu vei şedea şi nu vei fi în pace, până ce nu-mi vei da tot argintul, pe care l-ai luat de la mine, nedreptule Epifanie! Dă Bisericii cele ale Bisericii!" Pentru toate acestea, Epifanie nu s-a tulburat, ci avea aceeaşi linişte întru dânsul ca şi mai înainte. Astfel a stat Ioan vreme de două ceasuri, ţinând şi ocărând pe Epifanie şi toţi cei ce stăteau de faţă, au obosit de a mai asculta cuvintele cele aspre ale lui Ioan. Deci Epifanie, nemâhnindu-se deloc, a suflat în faţa lui Ioan, care îndată a orbit, şi pe toţi cei ce stăteau de faţă i-a cuprins o frică mare. Atunci Ioan a căzut înaintea lui Epifanie, ca să se roage lui Dumnezeu să vadă iarăşi. Iar el i-a zis: „Du-te şi închină-te cinstitei Cruci, şi îţi va da ceea ce ceri". El stătea nemişcat, rugându-se lui Epifanie, care, învăţându-l, şi-a pus mâna pe el şi s-a deschis ochiul lui cel drept. Deci, Ioan îl ruga şi pentru cel stâng.

Atunci Epifanie i-a zis: „Lucrul acesta nu este al meu, căci Dumnezeu l-a închis şi Dumnezeu l-a deschis. El a făcut astfel după cum a voit, ca noi să ne înţelepţim". Iar Ioan, după ce a fost certat şi pedepsit de dreptul, s-a făcut cuvios în toate.

După acestea, ieşind noi din cetate ca să mergem în Cipru, erau într-un loc doi comedianţi; iar Epifanie, trecând prin locul acela, i-a zis unul dintre ei: „Cuvioase părinte Epifanie, cercetează pe mortul acesta şi aruncă-i un acoperământ". Deci Epifanie, auzind acestea, a stat spre răsărit, făcând rugăciune pentru cel mort, apoi, dezbrăcându-se de haină, a aruncat-o mortului spre îmbrăcare. Apoi, Epifanie, urmându-şi călătoria, a zis cel ce a grăit cuvintele către cel ce s-a prefăcut că este mort: „Scoală, că a trecut prostul acela!" Iar el nedându-i răspuns, iarăşi l-a strigat. Dar după ce l-a văzut că este cu adevărat mort, şi-a zis în sine: „Mă voi duce şi voi spune acelui străin pricina, ca să învieze pe acesta".

Deci, alergând pe urma noastră, a căzut la pământ, rugându-se lui Epifanie şi zicând: „Mă rog şi mă cuceresc sfinţiei tale, ajută-ne şi cruţă nebunia noastră! Căci, când am zis către tine: «Îmbracă pe cel mort...», după priceperea aceluia am grăit cuvintele. Iar nu mult după ce ai trecut de la noi, o, părinte, am grăit către prietenul meu; dar nu era nici glas, nici auzire. Vino, deci, părinte, şi înviază pe cel mort şi ia haina pe care am luat-o de la tine". Şi a zis Epifanie către cel ce grăia: „Mergi, fiule, şi-l îngroapă pe dânsul; căci întâi a murit şi atunci ai cerut haina". Deci, iarăşi pogorându-ne noi în Cezareea, am intrat în corabie şi am mers în Cipru, unde ne-au primit pe noi fraţii cu bucurie mare.

Şi era acolo un legiuitor oarecare cu numele Isaac, bărbat evlavios, care păzea cu dinadinsul legea mozaică. Acesta lipindu-se de Epifanie şi fiind învăţat de dânsul credinţa cea dreaptă, s-a luminat. Şi petreceam toţi trei într-o casă.

Odată, sora împăraţilor Arcadie şi Onorie, având o patimă şi fiind în Roma, a auzit de Epifanie că tămăduieşte Dumnezeu prin el pe cei bolnavi. Pentru aceasta a trimis în Cipru, ca să aducă la Roma pe Epifanie. Deci, trimişii, ajungând în Cipru, au arătat scrisorile ce le aveau la episcopie. Şi era acolo un bărbat elin foarte bogat şi gângav, cu numele Faustinian, care era potrivnic lui Epifanie şi care a găzduit pe bărbaţii cei trimişi la Epifanie. Acestora le zicea Faustinian: „Pentru ce luaţi aminte la amăgitorul acesta, ca la Dumnezeu? Căci, vorbeşte cuvinte reci şi este prea rău în cuvinte". Deci mergând Epifanie într-o zi unde erau meşterii cei ce lucrau biserica, se aflau acolo şi bărbaţii cei trimişi, care stăteau cu Faustinian în locul acela. Deci unul din zidari, căzând de la înălţime mare şi venind peste capul lui Faustinian, cel căzut n-a pătimit nici un rău, dar Faustinian a căzut cu faţa la pământ şi a rămas mort. Şi apropiindu-se Epifanie de Faustinian, l-a apucat pe el de mână, zicând: „Scoală, fiule, întru numele Domnului şi du-te sănătos la casa ta!" Şi îndată s-a sculat Faustinian şi s-a dus sănătos la casa lui. Şi auzind femeia acestuia de ceea ce s-a făcut, a luat o mie de arginţi şi i-a adus lui Epifanie. Şi a zis Epifanie către femeie: „Du-te, fiică, şi dă-i celor ce se ostenesc la biserică, şi vei avea comoară la Cel Preaînalt". Şi femeia a făcut astfel.

Deci trimişii împăratului sileau pe Epifanie să meargă în Roma. Şi era acolo un cleric din ritori, cu numele Filon, bărbat cuvios. Şi, fiindcă era trebuinţă să pună episcop pe scaunul cetăţii Carpasiului, Epifanie l-a hirotonit pe acesta, din descoperirea lui Dumnezeu, ca episcop pe scaunul cetăţii şi al bisericii Carpasiului. Iar când Epifanie a voit să meargă în Roma, a chemat pe cel mai înainte zis, Filon episcopul, şi lui i-a dat stăpânirea bisericii Constanţiei, ca de va fi trebuinţă de clerici, el să-i hirotonească.

Deci luându-mă Epifanie pe mine şi pe Isaac, ne-am dus în Roma şi, intrând în cetate, era plâns şi bocet mare în palatul cel împărătesc, pentru că sora împăraţilor Arcadie şi Onorie, având o patimă la mâna cea dreaptă, multe făcând doctorii, cu nimic nu au ajutat-o. Deci acea boală mânca cu totul cărnurile ei. Iar ea, fiind cuprinsă de multă durere, a silit pe împăraţi, adică pe Arcadie şi Onorie, să poruncească doctorului să-i dea otravă, ca mai degrabă să treacă din viaţa aceasta. Deci cei ce ne-au adus pe noi în Roma au

intrat şi au vestit împăraţilor; iar ei au poruncit lui Epifanie să intre înăuntru. Iar Epifanie, ca şi cum nu s-ar fi întâlnit cu astfel de oameni, a intrat fără temere în palatul împărătesc şi s-a apropiat de împăraţi, unde era şi sora acestora, zăcând pe pat.

Iar împăraţii, văzând pe Epifanie, s-au sculat îndată de pe scaune. Şi a zis Epifanie împăraţilor: „Fiilor, această cinste daţi-o lui Dumnezeu, Făcătorul de bine, şi veţi vedea pe sora voastră întru sănătate bună; nu vă nădăjduiţi în stăpânire şi veţi fi păziţi de Domnul!" Însă împăraţii se îndoiau şi se tulburau de cuvintele lui Epifanie. Atunci Epifanie a zis împăraţilor: „Fiilor, de ce vă îndoiţi pentru cele ce vă grăiesc? Veţi vedea darul lui Dumnezeu prin cele ce se grăiesc". Şi, apropiindu-se Epifanie de pat, unde zăcea sora împăraţilor, a zis către ea cu blândeţe: „Fiică, nu te îndoi pentru patima ta! Ai nădejde spre Dumnezeul Cel viu şi vei vedea sănătatea ta în ceasul acesta; crede în Fiul lui Dumnezeu, Cel răstignit şi vei umbla în ceasul acesta, fiindcă a încetat durerea trupului tău. Slăveşte pe Dumnezeu, Cel ce ţi-a dat darul. Să-L ai pe Acesta în mintea ta neîncetat, şi-ţi va fi ţie zid în toată vremea vieţii tale!"

Acestea zicându-le Epifanie, a apucat-o pe ea de mână şi, pecetluind-o de trei ori cu semnul Sfintei Cruci, îndată s-a uşurat de dureri. Şi văzând împăraţii ceea ce a făcut Epifanie, s-au înduplecat în sufletele lor ca să-l iubească şi să-l asculte şi să creadă toate cele ce le grăia el, rugându-l să fie împreună cu ei în Roma şi să le fie părinte. Pentru aceasta Epifanie îi învăţa şi îi întărea în toate zilele.

Odată, pe fiul surorii împăraţilor care a fost tămăduită de Epifanie, s-a întâmplat de l-au găsit mort pe pat, nefiind bolnav, încât s-a făcut mare plâns în palatul împărătesc. Deci, împăraţii au zis către Epifanie: „Părinte, roagă-te pentru copil, ca să-l dai viu maicii lui". Şi a zis Epifanie: „Credeţi că pot să fac eu aceasta?" Şi i-au zis lui împăraţii: „Credem că după cum ai vindecat boala de la maica copilului, astfel şi pe copil îl vei pune viu înaintea maicii lui". Şi le-a zis lor Epifanie: „De va învia fiul surorii voastre, veţi crede şi vă veţi boteza în numele Celui răstignit?" Împăraţii au zis: „De vei învia pe copil, noi vom crede şi ne vom boteza!"

Atunci, apropiindu-se Epifanie de patul copilului şi pecetluind tot trupul lui cu semnul Sfintei Cruci şi rugându-se Celui ce omoară şi înviază, a zis către copil: „Scoală, fiule, în numele lui Iisus Hristos Cel răstignit!" Şi îndată copilul a şezut pe patul lui. Atunci, crezând împăraţii că Epifanie a înviat pe copil prin rugăciune, l-au rugat să-i lumineze cu Sfântul Botez. Iar Epifanie a zis către dânşii: „Întru toate primesc evlavia voastră, pentru că Dumnezeu este Cel ce vă ridică

spre aceasta. Însă fără învoirea episcopului Romei nu pot face aceasta, ca nu cumva să se scârbească asupra mea". Deci împăraţii îndată au chemat pe episcopul romanilor şi i-au povestit toate. Auzind episcopul aceasta de la împăraţi, s-a bucurat foarte mult şi i-a dat voie lui Epifanie să-i boteze.

Şi după ce au intrat în botezător, ca să se boteze de Epifanie şi, făcându-se toată slujba cea mai înainte de botezare, a intrat întâi Arcadie şi lua aminte. Şi, iată, trei bărbaţi, purtând haine albe, ţineau pe Epifanie, unul la dreapta, altul la stânga şi celălalt urmând înapoia lui, şi s-a înfricoşat cu frică mare. Deci, Epifanie a cunoscut din faţa lui Arcadie că vedenie a văzut şi a zis către dânsul: „Ia aminte de sineţi, fiule, şi fii păzind cele ce le vezi". Şi Epifanie avea un obicei, că până nu se tulbura apa, nu băga pe nimeni în scăldătoare. Iar după ce s-a luminat Arcadie, a băgat şi pe Onorie şi a văzut aceeaşi vedenie. După aceea, s-a pogorât fiul surorii lor şi însuşi sora lor, Procliani, care era femeia unuia din patricieni.

După ce s-au botezat ei, Epifanie a petrecut cu ei şapte zile, învăţându-i. Iar după şapte zile, când şi-au schimbat ei hainele cele nou luminate, a zis Epifanie împăraţilor: „Fiilor, rămâneţi în linişte, că lupul nu vă va mai stăpâni pe voi. A fugit de la voi durerea, scârba şi suspinarea. Fiţi cu luare aminte la Înviere şi nu vă mâhniţi pentru cei ce ies din această viaţă. Că cei ce au crezut lui Hristos, s-au îmbrăcat în Hristos şi pe El îl au în ajutor. Iar copilul, care a murit şi a înviat, luând darul Sfântului Botez, se va duce la Mântuitorul şi-L va vedea în mare slavă, lăudându-se de îngeri". Deci a doua zi, când Epifanie era în palatul împărătesc şi învăţa pe împăraţi, s-a făcut în mijlocul nostru bună mireasmă. Epifanie a zis împăraţilor: „Fiii luminii, sculaţi-vă şi vă rugaţi!" Iar copilul zăcea pe pat. Atunci Epifanie, făcând rugăciune, au auzit toţi din palat, ca şi cum mult popor ar fi zis: "Amin", şi copilul îndată şi-a dat sufletul. Şi rămânând noi un an întreg la Roma, Epifanie a făcut şi alte multe semne acolo.

Şi când a hotărât Sfântul Epifanie să mergem în Cipru, au zis împăraţii către el: „Părinte, ia mult aur pentru trebuinţa Bisericii, ca să dai celor ce au trebuinţă". Epifanie le-a zis: „Fiilor, faceţi voi ceea ce doriţi şi eu mă voi bucura pentru darea voastră; iar mie nu-mi daţi greutate, deoarece Dumnezeul meu le dă toate tuturor, hrănind pe toţi în această viaţă". Şi împăraţii i-au adus mult aur, dar Epifanie n-a primit, şi a zis să ne aducă în corabie puţine pâini spre împărtăşirea noastră. Deci, plecând de la Roma, am ajuns în Cipru după patruzeci de zile şi fraţii ne-au primit cu mare bucurie.

Sfântul Epifanie avea obiceiul să iasă noaptea la gropniţele unde zăceau moaştele sfinţilor mucenici şi acolo ruga pe Dumnezeu pentru fiecare din cei ce se necăjea. Şi, precum un prieten, rugându-se de alt prieten, dobândeşte ceea ce îl roagă, tot aşa şi Dumnezeu îi asculta cererile lui. Într-o vreme, făcându-se foamete mare şi neaflându-se pâine în târg, Faustinian cel nemilostiv avea multe magazii pline cu grâu şi cu orz. Şi acesta, luând aur, dădea trei măsuri fiecăruia din cei ce aveau trebuinţă. Şi era multă strâmtorare în cetate. Deci a zis Epifanie către Faustinian: „O, preabunule, dă-mi grâu spre hrana oamenilor şi eu îţi voi da datoria tuturor". Iar nemilostivul Faustinian, auzind nişte cuvinte ca acestea, a zis lui Epifanie: „Du-te şi roagă pe Dumnezeul pe Care tu Îl cinsteşti şi îţi va da grâu pentru hrana prietenilor tăi".

Deci Epifanie, ieşind într-o noapte la gropniţe, ruga pe Dumnezeu să hrănească pe toţi cei ce se strâmtorau. Şi era o capişte veche, care se numea "întemeierea lui Die". De această capişte, dacă s-ar fi apropiat cineva din oameni, se zicea că îndată îl apuca moartea. Deci pe când Epifanie se ruga lui Dumnezeu, pentru cei ce se necăjeau, a auzit un glas: „Epifanie, să nu te tulburi". Iar el a zis: „Cine este, Doamne?" Şi a zis către dânsul: „Mergi în capiştea ce se numeşte «întemeierea lui Die». Şi se vor risipi peceţile uşilor şi, intrând înăuntru, vei afla aur mult; să-l iei şi, cumpărând tot grâul şi orzul lui Faustinian, să dai hrană celor ce au trebuinţă". Deci Epifanie a mers la capişte şi, apropiindu-se de intrare, îndată au căzut peceţile şi uşile s-au deschis şi, intrând înăuntru, a aflat mult aur. Deci, luându-l, l-a dat lui Faustinian, zicând: „Ia banii şi dă-mi mie grâul". Iar iubitorul de bani şi pierzătorul Faustinian, primind aurul, îi dădea din grâu câte trei măsuri, şi Epifanie dădea grâu fiecăruia cât avea trebuinţă. Şi n-au lipsit banii până ce a cumpărat toate bucatele pe care le adunase Faustinian. Şi a umplut Epifanie multe case de grâu şi de orz, care a fost cumpărat de la Faustinian; şi dădea la toată cetatea, iar mai vârtos dădea Dumnezeu prin Epifanie.

Din această pricină s-a făcut multă îmbelşugare tuturor oamenilor, iar în casa lui Faustinian era multă strâmtorare. Iar răul şi silnicul Faustinian, fiind strâmtorat prin iubirea lui de bani, socotea că este ocară să ceară de la Epifanie bucate pentru casa lui. Deci, având corăbiile lui, a mai luat şi alte cinci şi, dând bani lui Longhin, credinciosul său, l-a trimis în Calabria, ca să cumpere de acolo grâu spre hrana casei lui. Şi ducându-se corăbiile şi umplându-se de grâu şi de alte feluri de bucate, au mers pe mare patru luni, şi având grâul la o sută de stadii de la Constanţia, în dreptul locului ce se numeşte

Dianevtiriu, s-a pornit furtună pe mare şi s-au primejduit toate corăbiile lui Faustinian, care erau încărcate cu grâu, încât tot grâul l-a scos marea la ţărmuri. Şi auzind Faustinian aceasta, s-a pogorât îndată la mare şi, văzând cu ochii lui cele făcute şi având mormânt deschis gura sa, a început ticălosul a huli pe Cel Preaînalt şi a aduce lui Epifanie ocări ca acestea: „Iată, vrăjitorul şi înşelătorul acesta, nu numai pe pământul cel uscat lucrează rău casei mele, ci şi pe mare, trimiţând diavoli, opreşte de a intra cele pentru slujba casei mele. O, ce vânt a adus înşelătorul acesta aici!"

Acestea zicând şi mai multe decât acestea, s-a dus în casa sa, temându-se de Epifanie. Deci, adunându-se toţi din cetate, bărbaţi, femei şi copii, au luat grâul şi l-au dus la casele lor, adunându-şi cheltuiala lor, unul pentru un an, altul pentru doi ani. Iar ticălosul Faustinian, având femeie care săvârşea lucruri bune, aceasta în ascuns de bărbatul ei a trimis lui Epifanie două mii de arginţi, ca să-i dea grâu pentru hrana casei sale. Şi a zis Epifanie către femeie: „Ţine arginţii în casa ta şi ia grâu cât îţi trebuieşte şi, când roadele vor umple pământul, atunci să-mi dai cele ce ai luat". Şi aşa a făcut femeia.

În episcopie era un diacon, cu numele Savin, având meşteşugul de a scrie frumos. Acesta era blând şi împodobit cu dreaptă viaţă. Toţi monahii în episcopie eram optzeci, însă Savin strălucea mai mult între noi toţi. Pe acesta l-a pus Epifanie judecător al lucrurilor bisericeşti. Deci, odată, s-au judecat de Savin doi bărbaţi, unul bogat şi altul sărac; iar bogatul avea mai multă dreptate decât săracul. Deci, Epifanie, stând într-un loc ascuns şi ascultând judecata, a auzit pe Savin miluind mai mult şi plecându-se la judecată spre cel sărac. Atunci Epifanie, venind în mijloc, a zis lui Savin cu faţa lină: „Du-te, fiule, scrie frumos şi, având pomenire de dumnezeieştile Scripturi, fă-te desăvârşit în judecată şi auzi pe Făcătorul de bine, strigând şi zicând: *Nu judecaţi după înfăţişare, ci judecaţi judecată dreaptă*".

Deci, de atunci Epifanie judeca pe toţi cei ce veneau să se judece, că de dimineaţă până la ceasul al nouălea asculta pe cei ce se judecau şi de la al nouălea ceas până dimineaţă, nu mai era văzut de nimeni dintre oameni.

Între fraţii care erau la episcopie, era şi unul semeţ la faţă, având şi el meşteşugul scrierii frumos; iar numele lui era Rufin. Acesta era unit cu Faustinian şi în fiecare zi aducea multe ocări asupra lui Epifanie; iar el cu multă blândeţe domolea semeţia lui. Însă din pricina lui Faustinian şi din lucrarea diavolului, care lucra între ei, acesta a căutat să omoare pe Epifanie, unindu-se Faustinian cu el

şi zicând ticălosul către dânsul: „De vei ucide pe înşelătorul acesta, vei şedea tu pe scaun". Iar Rufin era cel mai de pe urmă diacon al bisericii, de aceea el avea slujbă să împodobească scaunul episcopului. Deci, luând trufaşul un cuţit ascuţit, l-a pus drept pe şezătoarea scaunului, şi deasupra lui acoperământul scaunului. Iar Epifanie, vrând să şadă pe scaun, a zis către cel ce a făcut vicleşugul: „Fiule, ridică acoperământul de pe scaun". Iar el neascultând cuvântul lui Epifanie, a luat Epifanie acoperământul ce acoperea cuţitul şi a căzut cuţitul la picioarele lui Rufin diaconul şi s-a înfipt în piciorul lui cel drept. Atunci Epifanie a zis către Rufin: „Încetează de neorânduiala ta, fiule, ca nu cumva să te primejduieşti, nu după multă vreme. Deci ieşi din biserică, că nu eşti vrednic să te împărtăşeşti cu dumnezeieştile Taine". Şi ieşind Rufin din biserică, s-a dus la episcopie şi după trei zile şi-a sfârşit viaţa.

În vremea aceea, nu ştiu din ce pricină îmbolnăvindu-se împăratul Teodosie de picioare, a slăbit foarte tare de la genunchi în jos şi zăcea la pat de şapte luni. Acesta a trimis soli la Epifanie în Cipru, ca să vină la împărăteasca cetate a lui Constantin şi să ajute celui ce se chinuia. Şi ajungând cei trimişi de către împărat, necazul şi lacrimile fraţilor opreau pe Epifanie să nu iasă din Cipru; căci, atunci când ieşea din Cipru, toţi fraţii îşi chemau moartea. Şi silind cei trimişi de către împărat pe Epifanie să meargă la cetatea cea împărătească, Sfântul Epifanie le-a zis lor: „Mergeţi, fiilor, la împărat şi eu voi veni după voi". Ei au zis: „Nu te mânia, părinte, că este porunca împăratului, şi nu putem să facem altfel, ca nu cumva să ne primejduim, mai ales că împăratul, aflându-se în boală, aşteaptă venirea ta".

Şi de abia au înduplecat pe Epifanie să meargă cu dânşii. Deci Epifanie chemând pe Filon, iubitorul de Dumnezeu episcop, i-a poruncit lui să poarte grijă de trebuinţa bisericească. După aceea s-au adunat toţi părinţii şi fraţii şi, învăţându-se de la Epifanie cele ce se cuvin, i-am sărutat pe toţi şi am plecat către cetatea împărătească. Deci, intrând noi în cetatea lui Constantin, i s-a vestit împăratului venirea lui Epifanie. Iar el poruncind să intrăm în palatele împărăteşti, Epifanie a mers cu multă îndrăzneală la împărat. Iar împăratul Teodosie nu putea să grăiască de durere şi zăcea pe pat.

Deci după ce Epifanie s-a apropiat de împărat, acesta i-a zis: „Părinte, roagă-te pentru mine ca să mă fac sănătos!" Epifanie a zis împăratului: „Crede, fiule, întru Cel răstignit şi vei avea aceasta totdeauna. Să ai pe Dumnezeu în minte şi nici un rău nu te va stăpâni pe tine; fă-te milostiv spre cei necăjiţi şi vei fi miluit de Dumnezeu;

fă-te ca un împărat, cinstind pe Cel ce ţi-a dat ţie stăpânire; şi El îţi va da ţie mai mult dar". Acestea zicându-le Epifanie împăratului, s-a apropiat de el şi, atingându-se de picioarele lui, l-a pecetluit de trei ori cu semnul Sfintei Cruci şi a zis împăratului: „Scoală, fiule, de pe pat, că a încetat durerea de la picioarele tale".

Auzind acestea împăratul, îndată s-a sculat, nemaiavând nici un rău la picioarele sale, şi a zis către Epifanie: „Porunceşte-mi, părinte, orice şi te voi asculta pe tine întru toate". Epifanie a zis împăratului: „Să ai cuvintele lui Dumnezeu în sufletul tău şi nu vei avea trebuinţă de Epifanie". Acestea şi multe altele zicând Epifanie împăratului, a sosit vremea prânzului şi a zis Epifanie către împărat: „Mergi, fiule, la masă şi binecuvintează pe Făcătorul de bine". Şi era Epifanie vesel şi cuviincios, având cuvânt îndulcit cu dumnezeiasca sare. Deci, când a căzut fiica lui Teodosie în patimă la Roma, adică sora lui Arcadie şi Onoriu, atunci şi ei au mers în Roma şi au stat cu dânsa vreme de cinci ani, că acolo era măritată cu bărbat. Auzind atunci împăratul Teodosie că Epifanie a venit în Roma şi a tămăduit pe fiica lui, iar pe fiul ei, fiind mort, l-a înviat; şi că, împreună cu aceştia, a botezat pe Arcadie şi Onoriu, s-a bucurat foarte mult şi pentru aceea i-a scris lui ca unui tată. Deci, când eram în cetatea lui Constantin, au venit Arcadie şi Onoriu de la Roma şi s-au bucurat foarte mult.

Şi au adus unii, din porunca împăratului, pe Faustinian din Cipru, fiind părât că a grăit de rău pe împărat. Şi era pus sub pază. Deci auzind acestea Epifanie, a mers în locul acela unde era ţinut Faustinian şi i-a zis lui: „De-ţi este trebuinţă o, fiule, să grăieşti prin noi cuvânt la împărat şi te vei elibera din această închisoare". Dar Faustinian a zis lui Epifanie: „Du-te, înşelătorule, şi înşeală bărbaţii proşti, iar cuvintele acestea nu le grăi lui Faustinian. Ai venit aici ca să te bucuri prin cuvintele tale de primejdia mea. Fugi de aici în Cipru, du-te în Fenicia şi acolo fă-ţi neîncetat vrăjile şi răutăţile tale". Deci, după ce Faustinian a zis aceasta ocărând pe Epifanie, m-a luat pe mine Epifanie şi am mers în palatele împărăteşti, ca să luăm voie de la împărat şi să plecăm în Cipru. După aceea, împăratul rugând pe Epifanie ca să mai zăbovească în împărăteasca cetate încă câteva zile, Epifanie i-a spus că nu poate să mai stea, dar în cele din urmă împăratul a înduplecat pe Epifanie prin cuvinte. Deci, a doua zi a intrat oarecare din cei ce spun răspunsurile în palatele împărăteşti şi a spus că Faustinian Ciprianul şi-a săvârşit viaţa.

Auzind Epifanie aceasta, a plâns pe Faustinian. Atunci împăratul a voit ca toate averile lui Faustinian să le trimită în vistieria împărătească, mai ales că nu avea fii. Iar Epifanie a zis împăratului:

„Fiule, vezi să nu faci păcat, că femeia lui Faustinian este cinstitoare de Dumnezeu din inimă, pleacă-te cuvintelor lui Epifanie şi-ţi va fi ţie dar de la Cel Preaînalt". Atunci împăratul a dat lui Epifanie toată stăpânirea peste lucrurile lui Faustinian. Deci Epifanie a zis către împărat: „Fiule, am pe Dumnezeu, Care îmi dă cele de trebuinţă, iar acestea toate, cu voia femeii lui, să le dăm celor ce au trebuinţă". Epifanie, zicând acestea, împăratul a răspuns: „Părinte, cere cele ce ai de trebuinţă şi îţi voi da cu toată plăcerea". Epifanie a zis către împărat: „Fiule, păzeşte cuvintele mele şi totdeauna să mă ai în sufletul tău".

Zicând el acestea, împăratul a ieşit din palat împreună cu noi şi a rugat pe Epifanie să-l binecuvinteze. Deci Epifanie, făcând rugăciune, a binecuvântat pe împărat şi l-a sărutat, apoi împăratul s-a întors în palatul lui cu pace. Iar noi, intrând în corabie, am ajuns după nouă zile în Cipru, şi ne-au primit fraţii cu bucurie mare. Aici am găsit pe femeia lui Faustinian plângând pe bărbatul ei; iar Epifanie a mângâiat-o de toată mâhnirea ei şi ea s-a plecat cuvintelor lui şi l-a rugat să-i dea pecetea cea întru Hristos. Şi după ce a botezat-o, a hirotonit-o diaconiţă a Bisericii şi, cu voia lui Epifanie, împărţea toate lucrurile ei la cei ce aveau trebuinţă.

Odată, Epifanie a vorbit cu Aetie, episcopul valentinianilor – că erau în Constanţia mulţi următori ai eresului acesta – şi Aetie, pornindu-se cu prea multe cuvinte şi grăind multe hule asupra Celui Preaînalt, Epifanie a zis către dânsul: „Aetie, răucredinciosule, pune strajă gurii tale şi nu mai grăi cuvinte fără de rânduială". Deci îndată a amuţit Aetie, după cuvântul lui Epifanie, şi din ziua aceea n-a mai putut să grăiască nici un cuvânt. Şi văzând cei ce împărtăşeau eresul lui, că l-a amuţit prin cuvânt, toţi au căzut înaintea lui Epifanie şi au dat anatemei credinţa lor, făcându-se dreptcredincioşi. Astfel, Aetie a petrecut şase zile negrăind şi în a şaptea zi şi-a sfârşit viaţa. Erau încă şi alte multe eresuri în latura Ciprului, ca acestea: sofişti, sabeliani, nicolaiteni, simoniani, vasilidiani, carpocratiani. Pentru aceştia Epifanie a scris epistole împăratului Teodosie ca, din porunca împăratului, să-i izgonească din ostrov, că între dânşii erau bărbaţi bogaţi, cărora le erau încredinţate dregătorii de obşte şi, astfel fiind, smereau pe cei dreptcredincioşi.

Deci primind împăratul scrisoarea lui Epifanie, a scris astfel: „Oricine nu se va pleca, prin dumnezeieştile cuvinte, părintelui Epifanie, episcopul ţării Ciprului, să iasă din ostrov şi să locuiască unde va voi. Iar dacă unii, fiind prieteni şi fii ai pocăinţei, vor mărturisi părintelui cel de obşte că, fiind rătăciţi, vor să vină la calea

adevărului, să rămână în ostrov, învăţându-se de la părintele cel de obşte". Deci, această poruncă împărătească aducându-se şi arătându-se de un om al împăratului, mulţi dintr-înşii s-au alăturat lui Epifanie; iar cei ce nu s-au plecat, îndată au fost izgoniţi din ostrov. Astfel, turma cea cuvântătoare a bunului păstor a fost curăţată de lupii cei răpitori.

Petrecând Sfântul Epifanie în arhierie şi în osteneli ani îndelungaţi şi ajungând la adânci bătrâneţi, s-a apropiat de fericitul său sfârşit. Dar mai înainte de sfârşit, a fost trebuinţă să se ostenească la împărăteasca cetate pentru nişte pricini ca acestea: Eudoxia, soţia împăratului Arcadie – cel care a împărăţit la Răsărit după tatăl său, Teodosie –, sfătuindu-se împreună cu Teofil arhiepiscopul Alexandriei, la izgonirea cea fără de vină a preasfinţitului Ioan Gură de Aur, Arhiepiscopul Constantinopolului – precum s-a scris pe larg în viaţa Sfântului Ioan Gură de Aur –, au pornit pe Epifanie cu scrisorile lor amăgitoare, să vină la dânşii în sobor, pentru că Teofil scrisese lui Epifanie foarte multe scrisori asupra lui Ioan, cum că el se împărtăşeşte de ideile lui Origen, şi pentru aceea împărăteasa s-a pornit să-l surghiunească. Deci Epifanie îndată s-a plecat lui Teofil; căci nu ştia că Teofil are urâciune asupra lui Ioan.

Deci Sfântul Epifanie luându-mă pe mine şi pe Isaac, am venit în cetatea lui Constantin. Dar, intrând noi în cetate, era mare tulburare pentru Ioan; căci el era mult iubit de cetăţeni. Dar unele mănăstiri şi locaşuri care luau bani şi cele de trebuinţă de la împărăteasa, nu voiau să primească pe Ioan.

Deci intrând noi într-una din mănăstiri, au silit pe Epifanie să le hirotonească un diacon, căci aveau nevoie la slujba bisericească. Şi făcând aceasta şi auzind Ioan, a scris o epistolă lui Epifanie. Asemenea şi Epifanie a scris împotriva lui Ioan. Şi a auzit şi împărăteasa că s-au învrăjbit Ioan cu Epifanie.

Atunci împărăteasa Eudoxia a chemat pe Epifanie şi i-a zis: „Părinte Epifanie, toată împărăţia romanilor este a mea şi toată preoţia bisericilor de sub împărăţia mea este a ta; fiindcă Ioan este străin de buna rânduială a preoţiei şi se poartă fără de rânduială împotriva împăraţilor, având în el oarecare eres. Pentru aceasta, de multe zile mă supără gândul să fac sobor şi să-l lepăd din această rânduială, ca pe un nevrednic de preoţie şi să pun altul pe scaun, care va putea să ţină preoţia, ca astfel împărăţia mea să fie în pace întru toate". Pe când împărăteasa grăia acestea către Epifanie, tremura toată din multa ei mânie. Apoi a zis către dânsul: „Fiindcă sfinţia ta eşti aici din voia lui Dumnezeu, nu este trebuinţă să-i dau la osteneală

pe ceilalţi părinţi; deci, pe care ţi-l va descoperi Dumnezeu, fă-l episcop; iar pe Ioan scoate-l din Biserică".

Epifanie a zis către împărăteasă: „Fiică, fără pomenire de rău, ascultă pe părintele tău". Împărăteasa a zis către Epifanie: „Orice va porunci sfinţia ta, să-mi vestească şi eu voi sluji părintelui meu". Şi a zis Epifanie către împărătească: „Dacă pentru eresul care zici se prihăneşte Ioan şi se mustră, şi nu mărturiseşte că a greşit, este nevrednic de preoţie; atunci, orice va porunci stăpânirea voastră, voi face. Iar dacă, pentru ocara voastră, voiţi să izgoniţi pe Ioan din Biserică, Epifanie nu se învoieşte la aceasta. Pentru că firea împăraţilor este să ocărască şi să ierte, fiindcă şi voi aveţi Împărat în cer, Căruia îi greşiţi după obicei şi vă iartă vouă, dacă şi voi veţi ierta celor ce vă ocărăsc pe voi, după cum zice Evanghelia: *Fiţi milostivi, precum şi Tatăl vostru Cel din ceruri milostiv este*". Atunci împărăteasa a zis către Epifanie: „De vei face împiedicare, părinte Epifanie, de a se izgoni Ioan, voi deschide capiştile idolilor, voi face pe oameni să li se închine lor şi voi face pe cele din urmă mai rele decât cele dintâi". Când ea grăia acestea cu amărăciune, au curs lacrimi din ochii ei. Epifanie a zis: „Fiică, eu sunt nevinovat de această judecată".

Acestea zicând Epifanie, m-a luat pe mine şi am ieşit din palatul împărătesc; iar Isaac, fiind bolnav, n-a intrat împreună cu noi la împărătească. Deci, a străbătut vestea prin toată cetatea, zicând că marele preot Epifanie, episcopul Ciprului, a intrat la împărătească şi a surghiunit pe marele Ioan. Acestea auzind Isaac, a fugit de Epifanie, intrând într-o mănăstire, şi a rămas acolo, fără să ştim noi. Iar Epifanie plângea pentru Isaac şi se ruga lui Dumnezeu să-i arate unde petrece. Şi i-a arătat lui şi am mers la el, dar Isaac s-a întors de la Epifanie, zicând: „Nu mai voiesc să fiu cu tine, pentru păcatul pe care l-ai făcut asupra lui Ioan". Şi stând noi în mănăstire trei zile, de abia am înduplecat pe Isaac să meargă cu noi. Încă şi Sfântul Ioan Gură de Aur s-a încredinţat că Sfântul Epifanie s-a învoit la surghiunia lui şi, luând hârtie, i-a scris: „Înţelepte Epifanie, te-ai învoit la surghiunia mea. Nu vei mai şedea pe scaunul tău". Asemenea încă şi Epifanie a scris împotriva lui Ioan: „Pătimitorule, bate şi biruieşte; şi pentru că ai crezut că m-am învoit la surghiunia ta, în locul în care te-ai surghiunit nu vei ajunge".

Fraţilor, acestea le-am scris, ca să nu arunce cineva prihană asupra lui Epifanie pentru aceasta. Căci era oare cu putinţă ca cel ce a făcut atâtea bunătăţi, să se coboare la atâta adânc de răutate? Să nu fie! Şi intrând noi în palatul împărătesc, Epifanie a luat voie de la

împăraţi să mergem în Cipru. Şi fiind întrebat Epifanie de împăratul Arcadie de câţi ani este, el a răspuns: „Sunt de o sută cincisprezece ani, fără trei luni. Astfel, la şaizeci de ani m-am făcut episcop şi am cincizeci şi cinci de ani, fără trei luni în episcopie". Despre acestea l-a întrebat împăratul în ziua când aveam să ne suim în corabie.

Şi suindu-ne în corabie, Epifanie a şezut în pântecele corăbiei împreună cu noi. Şi avea obiceiul să ţină neîncetat în mâinile sale Sfânta Evanghelie. Deci, suspinând şi lăcrimând de trei ori, a deschis Sfânta Evanghelie şi iarăşi închizând-o, a plâns. Şi a făcut rugăciune, iar după rugăciune a şezut în pântecele corăbiei şi a început iarăşi a plânge şi a zice către noi: „O, fiilor, de mă iubiţi pe mine, păziţi poruncile mele şi dragostea lui Dumnezeu va petrece întru voi. Voi ştiţi prin câte supărări am trecut în viaţa aceasta şi n-am socotit pe vreuna necaz, ci totdeauna mă bucuram, căutând la Dumnezeu, şi Dumnezeu nu m-a părăsit pe mine, ci mă păzea de toată bântuiala vicleanului; căci, cei ce iubesc pe Dumnezeu, toate le lucrează spre bine. Deci, fiii mei doriţi, odată fiind eu într-un loc pustiu şi săvârşindu-mi rugăciunea mea la Hristos, ca să mă izbăvească de toată bântuiala potrivnicului, au năvălit asupra mea mulţi diavoli, care aruncându-mă la pământ şi apucându-mă de picioare, mă târau pe pământ; iar unii dintre dânşii, mi-au făcut şi răni. Acestea mi s-au făcut zece zile. De atunci n-am mai văzut în faţă pe diavolul în toate zilele vieţii mele; ci au săvârşit răutatea lor asupra mea prin oamenii cei răi.

Multe rele mi s-au întâmplat în Fenicia, de la silonienii cei fără de rânduială; în Egipt, de la gnosticii cei necuraţi; în Cipru, de la valentinenii cei fără de lege şi de la celelalte eresuri. O, fiilor, puneţi mintea voastră şi ascultaţi cuvântul păcătosului Epifanie: Nu fiţi poftitori de bani şi mulţi bani se vor adăuga vouă. Nu urâţi pe nici un om şi veţi fi iubiţi de Dumnezeu. Nu clevetiţi pe fratele vostru şi patima diavolească nu va domni peste voi. Întoarceţi-vă de la toate eresurile, ca de la nişte fiare cu venin purtător de moarte, pentru care v-am scris vouă în cărţile ce se numesc "Panarii". Întoarceţi-vă şi păziţi-vă de dulceaţa lumii, care gâdilă pururea trupul şi gândul. Aveţi iscusinţă, că este adăugire a satanei, căci de multe ori şi trupul liniştindu-se, gândul celor fără de luare aminte are nălucire spre cele urâte. Iar când mintea noastră se trezeşte şi are pomenire pururea de Dumnezeu, cu lesnire putem să biruim vrăjmaşul".

Acestea zicându-le Epifanie şi mai multe ca acestea, a chemat pe toţi cei din corabie şi le-a zis: „Fraţilor, ni se cade nouă să ne rugăm iubitorului de oameni Dumnezeu cu toată tăria, ca să ne

păzească pe noi şi nici unul din cei din corabie să nu piară; căci o să se facă un vifor mare. Bucuraţi-vă, deci, că nici o supărare nu se va atinge de toţi cei din corabie!" După acestea, mi-a zis: „Fiule Polivie". Eu i-am răspuns: „Ce este, părinte?" El mi-a zis: „Dacă vom merge la Constanţia, stai şapte zile în cetate; apoi du-te în Egipt şi suie-te în Tebaida cea de sus şi acolo paşte oile lui Hristos. Însă ia seama de tine, fiule, să nu faci într-altfel, martor îţi pun cerul şi pământul. Pentru că dacă cuvintele mele nu le vei asculta şi nu te vei duce, cu pierzare vor pieri şi în deşert se vor face ţie toate câte ai zidit şi vei fi netrebnic înaintea tuturor oamenilor; iar de vei asculta cuvintele mele şi vei păzi porunca Domnului, Care mi-a poruncit Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, vei fi binecuvântat înaintea Lui în toate zilele". Zicând acestea către mine, m-a sărutat.

Apoi, întorcându-se către Isaac, i-a zis: „Fiule Isaac". Iar el a răspuns: „Ce este, părinte?" Şi i-a zis Epifanie: „Tu, fiule, să rămâi în Constanţia, până ce ţi se va porunci ţie să mergi pe calea dreptilor!" Acestea zicându-le Epifanie către Isaac, l-a sărutat şi, chemând pe toţi corăbierii, le-a zis: „Să nu vă speriaţi, fiilor, căci multă pornire va face marea, ci rugaţi-vă lui Dumnezeu şi El vă va ajuta". Şi era al unsprezecelea ceas din zi, când Epifanie ne-a învăţat acestea. Şi a zis unuia din corăbieri: „Nu ispiti, ca să nu fii ispitit!" Iar la apusul soarelui s-a ridicat o furtună mare pe mare. Şi Epifanie era în pântecele corabiei, cu mâinile întinse şi Evanghelia pusă pe pieptul lui. Şi avea ochii deschişi, iar glasul lui nu se auzea.

Iar noi toţi, fiind cuprinşi de frică, socoteam că Epifanie se roagă lui Dumnezeu pentru valul mării. Şi a ţinut viforul două zile şi două nopţi, iar a treia zi, Epifanie mi-a zis: „Fiule Polivie, zi corăbierilor să aprindă lemne şi să facă cărbuni, iar tu ia tămâie şi adu aici". Şi am făcut aşa. Apoi a zis către mine: „Pune tămâia în căţuie". Şi am pus. Atunci el a zis: „Rugaţi-vă, fiilor", şi a făcut şi el rugăciune, după cum zăcea cu faţa în sus, şi după rugăciune ne-a sărutat pe toţi şi a zis: „Mântuiţi-vă, fiilor, că Epifanie nu vă va mai vedea pe voi în această viaţă". Şi îndată şi-a dat sufletul, iar viforul mării a încetat numaidecât.

Văzând acestea am căzut împreună cu Isaac pe grumajii lui şi am plâns cu amar. În acel ceas a căzut întuneric pe ochii noştri. Iar unul din corăbieri, căruia Epifanie i-a zis, pe când era în viaţă: „Nu ispiti, ca să nu fii ispitit", a alergat la picioarele lui Epifanie şi a voit să-i ridice haina să vadă dacă este tăiat împrejur. Iar Epifanie, cum zăcea mort, ridicând piciorul drept, l-a lovit în faţă şi l-a aruncat din pântecele corabiei la pisc, rămânând mort două zile. Deci, întru a

treia zi, luându-l corăbierii, l-au dus la Epifanie şi, după ce l-au pus lângă picioarele lui, atingându-l de el, îndată a înviat. Şi a căzut frică peste toţi cei din corabie. Şi mergând noi către Constanţia, la locul ce se numeşte Dianevtirion, au ieşit corăbierii din corabie, au înconjurat cetatea şi cu glas tare au strigat: „Bărbaţi fraţi, cei ce locuiţi în Constanţia, mitropolia cu bărbaţi mulţi, pogorâţi-vă la mare în locul ce se numeşte Dianevtirion şi luaţi cinstitele moaşte ale Cuviosului Părintelui nostru Epifanie, că şi-a sfârşit viaţa cea omenească".

Atunci a căzut întuneric peste toată cetatea şi oamenii, ţinându-se de mâini unul de altul, se pogorau la mare, făcând mare bocet. Încă şi toată ţărănimea se târa în cetate, vărsând lacrimi pe cale. Atunci au pornit pe cale şi trei orbi, ce erau în ţinutul ce se numeşte "Stornichi", şi nimeni nu le dădea mâna acestora, să ajungă mai degrabă în cetate. Şi unul din cei trei, cu numele Prosexie, a zis: „Sfinte al lui Dumnezeu, Cuvioase Epifanie, fă-ne să vedem, ca şi noi să ne închinăm cinstitelor tale moaşte". Şi îndată au văzut şi, intrând în cetate, s-au închinat cinstitelor moaşte ale cuviosului părinte şi au povestit ceea ce li s-a întâmplat pe cale şi toţi, auzind acestea, slăveau pe Dumnezeu, Cel ce dă unele ca acestea robilor Săi celor vrednici.

Deci luând din corabie moaştele, le-au pus în biserică cu multă cinste şi se săvârşeau minuni de la sfintele moaşte, că cei ce erau bolnavi se tămăduiau de orice boală erau cuprinşi. Iar după zece zile, adunându-se arhierei, preoţi, egumeni şi nenumărat popor din tot ostrovul, au îngropat cu cinste sfintele lui moaşte în acea biserică, slăvind pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, pe un Dumnezeu în Treime, Căruia şi de la noi I Se cuvine slavă, cinste şi închinăciune, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Notă – În viaţa aceasta a Sfântului Epifanie se pomeneşte de împăraţii Arcadie şi Onorie – fiii marelui Teodosie împăratul, care au fost trimişi să împărăţească în Roma, după moartea împăratului Graţian –, cum că au chemat pe Sfântul Epifanie ca să tămăduiască pe sora lor de o boală ce o cuprinsese, şi că, mergând Sfântul Epifanie în Roma, a tămăduit-o cu rugăciunea; iar pe fiul ei, care murise de năprasnă, l-a înviat şi l-a botezat. Apoi a botezat şi pe mama pruncului şi pe împăraţii Arcadie şi Onorie. De aici poate li se va părea unora că ei ar fi fost închinători de idoli, dar nu este aşa. Pentru că ei erau dreptcredincioşi din copilărie, dar unii din acele vremi aveau obiceiul a nu se boteza de mici, ci primeau Sfântul Botez după mai mulţi ani. Iar ceea ce le-a zis Sfântul Epifanie: „Credeţi întru Cel răstignit?", nu le-a zis sfântul pentru că ei nu credeau, ci pentru că se îndoiau în credinţă, că nu va putea sfântul să vindece prin rugăciune pe sora lor.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL GHERMANO, ARHIEPISCOPUL CONSTANTINOPOLULUI

Patria Sfântului Ghermano a fost Constantinopolul. Tatăl lui era unul dintre cei dintâi senatori, cu slava şi cu cinstea mai aleasă decât alţii, cinstit cu dregătoria de patrician, şi având numele Iustinian. Pe acesta l-a ucis din zavistie Constantin Pogonatul, când a luat împărăţia grecească. Şi ucigând pe acel ales senator, a poruncit să scopească pe fiul său, fericitul Ghermano, încă fiind prunc, şi l-a dat la bisericeasca rânduială a clericilor. Împăratul a făcut aceasta pentru ca Ghermano, venind în vârstă, să nu poată fi în rânduială mirenească de senator şi să nu poată face vreo răzbunare asupra casei lui Pogonat, pentru uciderea tatălui său. Deci, fericitul Ghermano, fiind în rânduiala clericilor, vieţuia ca un înger al lui Dumnezeu, depărtându-se de toată poftirea pământească şi de toate deşertăciunile lumeşti. El îşi avea mintea ridicată spre Dumnezeu şi totdeauna purta lauda Domnului în gură, îndeletnicindu-se ziua şi noaptea cu citirea cărţilor dumnezeieşti, de unde a cercat adâncul înţelepciunii şi a scos apele cele de viaţă ale învăţăturii celei insuflate de Dumnezeu, din care adăpa Biserica lui Hristos, fiind rânduit păstor şi învăţător.

Şi ajungând la vârsta cea desăvârşită şi la anii cei de bărbat, strălucea prin chipul vieţii sale celei îmbunătăţite şi cu cuvântul învăţăturii, ca un luminător luminos. Deci, a fost pus mai întâi episcop al cetăţii Ciziculuí, şi s-a împotrivit eresului monoteliţilor, împreună cu preasfinţitul Chir, patriarhul Constantinopolului, cu care a pătimit izgonire de la răucredinciosul împărat Filipic. După aceea, prigonitorul acela pierind cu sunet şi preasfinţitul Chir murind în surghiun, iar mincinosul patriarh Ioan ereticul fiind dat jos, a luat scaunul patriarhiei Constantinopolului Sfântul Ghermano, pe vremea împărăţiei lui Artemie, care s-a numit Anastasie al doilea.

El a fost ridicat cu multă bucurie de cei dreptcredincioşi, ca un om vrednic şi plin de darul lui Dumnezeu, care se cunoştea într-însul din mai înainte vederea lui, căci pe cele ce urmau să fie, mai înainte le vedea şi le spunea poporului. Căci pe când îl duceau la început în sobornicească biserică a sfintei Sofia şi poporul alerga la biserică, dorind să vadă pe patriarhul nou ales, o femeie oarecare, Ana, fiind însărcinată, s-a apropiat de patriarh şi a strigat către el, zicând:

„Binecuvintează, părinte, pe cel zămislit în pântecele meu!" Iar patriarhul, căutând spre dânsa şi mai înainte văzând cu ochii cei dinăuntru ceea ce va să fie, i-a zis: „Să-l binecuvinteze Domnul pe acela cu rugăciunile Sfântului Întâiului Mucenic". Prin aceste cuvinte a proorocit că are să se nască un prunc de parte bărbătească şi de un nume cu Sfântul Întâiul Mucenic Ştefan. El a încredinţat cu minune această proorocie, deoarece, pe când grăia cuvintele acestea, a văzut femeia, precum singură mai pe urmă a spus la toţi cu jurământ, o văpaie de foc ieşind din gura lui împreună cu cuvântul, şi din aceasta s-a încredinţat că este adevărată proorocia sfântului. Iar după ce s-au împlinit zilele, Ana a născut un prunc de parte bărbătească şi i-a dat lui numele Ştefan, după proorocia preasfinţitului patriarh Ghermano. Apoi acest Ştefan, ajungând în vârstă, a pustnicit cu cuviosie în muntele lui Axentie şi s-a făcut mărturisitor şi mucenic al lui Hristos, pătimind pentru sfintele icoane de la răucredinciosul Copronim.

Şi despre acest Copronim a proorocit Sfântul Ghermano, că are să fie un cumplit prigonitor şi muncitor al dreptcredincioşilor. Pentru că luând împărăţia grecească Leon Isaurul, a născut pe acest fiu Constantin. Iar când s-a botezat pruncul acesta de mâinile sfinţitului patriarh Ghermano, a spurcat sfânta scăldătoare cu fireştile sale prisosinţe; şi a grăit despre dânsul Sfântul Ghermano: „După ce va creşte, pruncul acesta are să fie o mare răutate creştinilor şi la toată Biserica, pentru că va spurca Sfânta Biserică cu învăţături eretice şi va vărsa mult sânge al robilor celor binecredincioşi ai lui Hristos". Şi s-a numit Constantin acela mai pe urmă Copronim, adică "bălígosul"; şi s-a împlinit despre dânsul proorocia Sfântului Ghermano, pentru că Copronim a muncit pe mulţi, pentru închinarea cinstitelor icoane, precum şi pe Sfântul Ştefan cel numit mai sus.

Iar eresul luptătorilor de icoane a început pe vremea împărăţiei lui Leon Isaurul, tatăl lui Copronim, şi se întărea foarte mult, împuternicindu-se şi lăţindu-se chiar de împăratul care se afundase în rătăcirea aceea. El a dat porunca sa cea păgânească în toate părţile, ca sfintele icoane să se lepede de pretutindeni din Biserica Domnului, să se calce cu picioarele şi să se ardă cu foc, pentru că le numea pe ele idoli, iar pe cei ce se închină lor, închinători de idoli.

Deci preasfinţitul patriarh Ghermano i se împotrivea lui tare trimiţând uneori la dânsul bărbaţi din duhovnicească rânduială, cu bună înţelegere şi cinstiţi; iar alteori, mergând singur şi vorbind cu dânsul, îl învăţa şi îl sfătuia ca să înceteze cu acea rea pornire; dar nimic nu sporea.

Odată a zis către dânsul: „Am auzit proorocia oarecărui bărbat sfânt, cum că are să fie oarecând lepădarea sfintelor icoane de cei răucredincioşi, însă aceasta să nu fie într-a ta împărăţie". Atunci împăratul a întrebat cu dinadinsul, în ce timp şi în care împărăţie avea să fie aceea. Ghermano i-a răspuns: „Are să fie un împărat cu numele Conon; acela se va ridica împotriva sfintelor icoane". Leon Isaurul a zis: „Eu sunt cu adevărat Conon, pentru că acest nume mi s-a dat la botez, iar Leon m-am numit mai pe urmă; deci bine are să se întâmple acea proorocie în vremea împărăţiei mele".

Sfântul Ghermano a zis: „Nu, stăpâne, să nu fie una ca aceasta. O răutate ca aceasta să nu se săvârşească în zilele stăpânirii tale; pentru că cel ce va voi să facă răutatea aceea este antihrist şi vrăjmaş al Întrupării lui Dumnezeu. Adu-ţi aminte, o, împărate, de jurământul cu care te-ai jurat înainte de a lua împărăţia, ca să păzeşti sfânta credinţă fără de prihană, nimic scoţând din rânduielile Sfinţilor Apostoli şi ale părinţilor celor de Dumnezeu insuflaţi, nici aşezând ceva nou, potrivnic".

Iar împăratul, auzind nişte cuvinte ca acestea ale patriarhului, pe de o parte se ruşina, iar pe de alta se mânia, şi căuta asupra lui pricini cum să-l izgonească din scaun; nu ca pe un mărturisitor al adevărului, ci ca pe un oarecare clevetitor şi tulburător. Deci a găsit ajutător la scopul său cel rău pe Anastasie, ucenicul lui Ghermano, cu rânduiala preot; iar cu obiceiul, al doilea Iuda. Aceluia i-a făgăduit împăratul patriarhia Constantinopolului, după izgonirea lui Ghermano; iar el a făgăduit împăratului, ca să-l ajute la lepădarea şi sfărâmarea sfintelor icoane.

Deci Anastasie vrăjmăşea asupra Sfântului Ghermano, sârguindu-se ca mai înainte de izgonirea aceluia, să-i ia scaunul lui. Iar Sfântul Ghermano îi vedea cu duhul dorinţa lui cea rea şi mai înainte ştia despre cele ce au să-i fie după aceea lui Anastasie, pe care chiar mai înainte i le-a spus lui aşa. Odată intrând Sfântul Ghermano în palatele împărăteşti, iar Anastasie mergând după dânsul cu mândrie, a călcat dinapoi pe marginea hainei lui. Deci, întorcându-se sfântul, i-a spus lui Anastasie: „Nu te grăbi, că va veni ceasul, când vei fi dus de popor cu grăbnicie la Dipin". Însă Anastasie şi ceilalţi ce erau cu dânsul, auzind acelea, n-au înţeles cele grăite de Sfântul Ghermano; dar mai pe urmă, aducându-şi aminte, au cunoscut când s-au împlinit cele grăite. Iar Dipin era un loc la Constantinopol în care se obişnuia a se face privelişte; şi se va spune mai pe urmă cum s-a împlinit acea proorocie a sfântului.

Deci, Sfântul Ghermano, ca un bun ostaş al lui Iisus Hristos, luptându-se cu bărbăţie şi fără de temere împotriva ereticilor cu sabia cuvântului lui Dumnezeu, a trimis pe unul din cei mai cinstiţi slujitori bisericeşti la împărat, zicându-i: „O, împărate, nu se cădea ţie să te ridici fără de rânduială împotriva lui Dumnezeu, Ziditorul tău, Cel ce ţi-a dat ţie viaţa şi împărăţia şi, precum se spune, să mişti pe cele nemişcate. Nici nu îţi era ţie cu cuviinţă să calci hotarele Sfinţilor Părinţi, pe care ei le-au pus în vremurile de demult; căci, precum s-au pierdut toate slujbele diavoleşti prin chipul cel omenesc al lui Dumnezeu Cuvântul, Care S-a luat din Preacurata şi Preasfânta Fecioară, aşa şi toată închinarea idolească a rămas deşartă. Iar a cinsti asemănarea omenirii lui Hristos cea închipuită cu vopsele pe scândură şi chipul aceleia ce L-a născut pe El în chip negrăit, şi chipurile sfinţilor lui Dumnezeu, aceasta s-a dat nouă de la părinţi şi dascăli. Şi s-a dat aceasta de şapte sute douăzeci şi cinci de ani, de când Domnul nostru Iisus Hristos a luat trup omenesc şi a venit la noi; iar după a Lui Înălţare, o femeie tămăduindu-se de curgerea sângelui prin atingerea de marginea hainelor Lui, a făcut asemănarea Aceluia spre semn de mulţumită.

Şi mai întâi chiar Domnul nostru Iisus Hristos închipuind pe mahramă faţa Sa cea dumnezeiască, a trimis-o lui Avgar, regele Edesei. După aceea, Sfântul Evanghelist Luca a zugrăvit chipul Preacuratei Fecioare, Maica lui Dumnezeu. Pentru toate acestea, dumnezeieştile Sinoade ale Sfinţilor Părinţi, care s-au ţinut în deosebite vremi şi locuri, nu ne-au poruncit a călca, ci a cinsti sfintele icoane. Deci, să ştii cu dinadinsul, o, împărate, că de vei voi să întăreşti acea dogmă fără de lege şi luptătoare împotriva sfintelor icoane, eu cel dintâi nu mă învoiesc la aceasta nicidecum; ci sunt gata să-mi vărs şi sângele meu pentru chipul Hristosului meu, Care şi-a vărsat sângele Său, ca să înnoiască chipul cel căzut al sufletului meu. Pentru că este arătat că necinstea cea făcută chipului lui Hristos, se revarsă spre Cel întâi închipuit al său, adică spre Hristos. Deci, se cade nouă să şi murim ca robi credincioşi ai lui Hristos, pentru cinstea Domnului nostru". Altădată, Sfântul Ghermano a zis către împărat: „Dacă eu sunt Iona, aruncaţi-mă în mare, căci fără sobor a toată lumea, nu sunt puternic a legiui ceva nou pentru credinţă".

După aceea, văzând sfântul că nicidecum nu poate să schimbe pe împărat de la acel eres, a pus omoforul său cel patriarhicesc în dumnezeiescul altar, pe Sfânta Masă, lăsându-şi dregătoria. Iar împăratul, umplându-se de mânie pentru cuvintele lui îndrăzneţe, a trimis

pe ostaşii săi înarmaţi ca de război, care, bătându-l cu palmele pe sfântul şi în tot chipul lovindu-l şi împingându-l, cu necinste l-au izgonit din casele patriarhiei. Iar el, ducându-se la liniştea monahicească, a petrecut restul zilelor între monahi şi a adormit cu pace întru Domnul. El a fost patriarh paisprezece ani şi cinci luni.

După izgonirea sfinţitului patriarh Ghermano, împăratul a ridicat în scaunul lui pe Anastasie, ereticul cel pomenit mai înainte, care, împreună cu împăratul, au dat afară din Biserică sfintele icoane şi au întărit eresul luptei împotriva sfintelor icoane. Şi s-a împlinit, după aceea, proorocia Sfântului Ghermano asupra lui, aşa: murind rău credinciosul împărat Leon Isaurul, a luat împărăţia după el Constantin Copronim, fiul lui, iar pe acesta l-a izgonit de pe scaunul împărătesc Artavasd, ginerele lui Leon. Deci Anastasie Patriarhul a ajutat la aceasta pe Artavasd şi l-a încoronat ca împărat cu fiul lui.

Iar după trei ani, Copronim adunând putere ostăşească, a luat Constantinopolul, a scos ochii lui Artavasd, ginerelui şi fiului lui, şi a pierdut nepoţii cei de soră ai lui şi pe mulţi boieri; iar pe patriarhul Anastasie dezbrăcându-l la locul cel mai de sus zis, Dipin, l-a bătut înaintea poporului şi a poruncit să-l încalece, cu faţa înapoi, pe un asin; şi astfel să-l poarte prin cetate cu batjocură.

Atunci s-a împlinit proorocia Sfântului Ghermano, cea grăită către Anastasie: „Că de popor vei fi dus la Dipin...". Şi voia răucredinciosul împărat Copronim ca să-l surpe pe Anastasie de la patriarhie, dar de vreme ce n-a putut afla pe altul la fel cu el în păgânătate, l-a lăsat tot pe el pe scaun unde, petrecând douăzeci şi patru de ani, ca o urâciune a pustiirii la loc sfânt, a căzut într-o boală ce se numeşte cordaspos; pentru care gura lui cea urâtă de Dumnezeu, care a grăit multe hule împotriva sfintelor icoane şi asupra Sfântului Ghermano, învăţătorul lui, a fost prefăcută în ieşire, pentru că murdăria lui dinăuntru îi ieşea pe gură; şi în această boală şi-a lepădat ticălosul său suflet.

Deci el a dobândit un sfârşit atât de amar, iar Sfântul Ghermano a aflat viaţa cea dulce cu sfinţii ierarhi, întru împărăţia Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh se cuvine cinstea, slava şi închinăciunea acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MUCENIC IOAN VALAHUL[2]

Multe ţinuturi ale lumii s-au învrednicit să-i facă raiului belşug de suflete alese, care pururea se împărtăşesc de neînserata lumină a lui Dumnezeu. Între acestea, nici hotarele neamului românesc n-au fost mai sărace decât altele. Din duhul poporului român au izvorât suflete ce s-au suit în ceata dreptilor; din sângele lui s-au plămădit trupuri care n-au suferit stricăciunea morţii; sub altarele lui s-au mucenicit mădulare care, prin suferinţă, au mărturisit puternicia duhului întru Hristos; prin munţii lui s-au mântuit sihaştri în luminată cuvioşie, mistuindu-se în rugăciune, post şi priveghere; şi nu pe puţine din scaunele vlădiceşti s-au nevoit ierarhi care, peste cununa de aur şi nestemate a preţuirii celei de obşte, şi-au adăugat cununa cea nepieritoare a sfinţeniei.

Slavă lui Dumnezeu pentru darurile Sale, că nu ne-a ruşinat în faţa altor seminţii, lipsindu-ne de rugători apropiaţi. Deşi aceştia, împreună cu toţi sfinţii, mijlocesc pentru noi în limba îngerilor, cea mai presus de orice limbă, ei cu osârdie ne pomenesc pe noi, purtătorii graiului în care L-au mărturisit aici pe Hristos. Cu toate că au chipuri duhovniceşti, mai presus de orice chip al sângelui şi al cărnii, ei sunt acolo iconarii chipurilor noastre, ca unii ce s-au desăvârşit în templele Duhului Sfânt. Şi cu toate că sălăşluiesc în cetatea luminii, cea mai presus de orice împărăţie, ei cu osebire ne priveghează, ca nişte străjeri neadormiţi ai cetăţii lor celei pământeşti.

Prin sfinţii lor, toate neamurile pământului purced din Dumnezeu şi se întregesc în Dumnezeu, aşa cum culorile curcubeului purced din soare şi se întregesc în soare. Şi precum roua pământului răsfrânge soarele şi-i arcuieşte lumina pe boltă, desfătându-ne, aşa sfinţii cerului îl răsfrâng pe Dumnezeu Cel nevăzut şi-I arcuiesc slava peste veacuri, mântuindu-ne cu puterea Lui. Slavă lui Dumnezeu că şi pe pământul ţării noastre a revărsat îmbelşugată ploaie de har, din care s-a brobonit roua cea mântuitoare a sfinţilor noştri.

Un asemenea strop de răcoare duhovnicească este şi Sfântul Nou Mucenic Ioan Valahul. El se cheamă «nou», pentru că a pătimit după 1453, când Constantinopolul a căzut sub turci, şi de asemenea

[2] După Arhim. Bartolomeu Anania, *Sfântul Mucenic Ioan Valahul*, în *Sfinţi români şi apărători ai legii strămoşeşti*, Bucureşti, 1987, p. 399-405.

se numeşte «Valahul», pentru că era de neam din Valahia, adică din Ţara Românească. Ştiut este că, în vechime, popoarele străine îi numeau pe români vlahi sau valahi, adică neam de obârşie latină, iar amintirea aceasta se păstrează până astăzi în numirea Sfintei Mitropolii a Ungrovlahiei.

Binecuvântatul Mucenic Ioan şi-a purtat vremelnica viaţă la jumătatea celui de al XVII-lea veac de la Hristos. În acel timp, nu mult după evlavioasa domnie a lui Matei Vodă Basarab, la cârma Ţării Româneşti a venit Mihnea Voievod, pe care pământenii l-au poreclit «Turcitul». Acest Mihnea, cu toate că se pretindea a fi român, era fiul unui cămătar grec şi, arătându-se de mic atras de obiceiurile agarenilor, adică ale închinătorilor lui Alah şi cinstitorilor lui Mahomed, a fugit de la părinţii lui. S-a dus apoi la Ţarigrad şi s-a curtenit lui Sinan Paşa, zicând că este feciorul Radului Vodă, şi aşa a petrecut la turci şi în legea lor vreme de patruzeci de ani. Acolo se chema Gioan Bei şi era întru totul robit de pofta slavei celei deşarte. Deci, plătind sultanului multe pungi cu galbeni, a ajuns domn în Ţara Românească şi a început a asupri poporul cu biruri. Ţara i-a stat mereu împotrivă, iar el nu s-a putut ţine în scaun decât chemând, în câteva rânduri, pe tătari, care năvăleau în hoardă, pustiau ţinuturile şi duceau cu ei mulţime de robi. Dar mai pe urmă, nemaiputând face faţă lăcomiei otomane şi râvnind oarecare câştig şi pentru sineşi, a poftit să nu mai plătească haraciul agarenilor din Ţarigrad.

Aşadar, Mihnea s-a unit cu alţi doi voievozi şi, după ce a ucis pe mulţi din dregătorii săi de la curte, a pornit răscoală împotriva turcilor, tăindu-i pe unde-i găsea. Iar sultanul Mehmet, auzind de acestea, a trimis o hoardă de tătari în Moldova, o oaste de turci în Ţara Românească şi o alta în Transilvania. Tătarii au ieşit biruitori în Moldova şi au făcut cumplită prădare în laturile ei. În Ţara Românească s-a întâmplat că Mihnea i-a bătut pe potrivnici, dar îndată după aceea, cuprins de frică, a fugit peste munţi, unde şi-a dat sfârşitul nemântuit. Iar cea de a treia oaste a sultanului a câştigat biruinţă asupra voievodului transilvan, la Deva, şi, întorcându-se prin ţinutul Olteniei sau Vlahiei Mici – cum i se spunea atunci – a trecut munţii prin văile Oltului şi ale Jiului. Ea a făcut mare pierzanie în neamul creştinesc şi a robit mulţime mare de bărbaţi, femei şi copii, prinzându-i în arcane şi târându-i, legaţi cu funii, în urma cailor şi carelor lor. Prăpădul acesta s-a întâmplat în anul 1659, în luna lui noiembrie sau decembrie.

Printre cei robiţi atunci a fost şi tânărul Ioan, vlăstar de bun neam, născut şi crescut aici, în Ţara Românească, din părinţi cuprinşi

în credinţă, evlavie şi chivernisire gospodărească. Şi Ioan, când a fost robit, era în vârstă de numai cincisprezece ani.

Cât de minunat însă se arată Dumnezeu cu aleşii Lui! Cu toate că era atât de tânăr, Ioan ajunsese la măsura vârstei plinirii lui Hristos, când curăţia inimii de prunc se împleteşte cu înţelepciunea minţii de bătrân. Şi era Ioan frumos la chip, luminos în privire şi bine legat în trup. Tocmirea lui era plină de sănătate, tinerească vlagă zburda în toată fiinţa lui. Şi măcar că grumazul îi era încovoiat de robie, ochii îi străluceau de puterea credinţei şi de nădejdea mântuirii. Trupul minunat al tânărului era ca o biserică în care fumega, plină de miresme, cătuia sufletului său curat şi jertfelnic. Aşa mergea el pe drumul anevoios al robiei, apropiindu-se de Dunăre şi lăsându-şi în urmă părinţii, neamurile şi ţara lui frumoasă, fără să ştie că nu se va mai întoarce niciodată şi că Dumnezeu îi pregăteşa o altă patrie, cea mai presus de orice hotar, împărăţia cerurilor. În această împărăţie însă nu se intră decât pe poarta cea strâmtă a nevoinţelor; şi după ce omul a trecut prin focul încercărilor de tot felul.

Robii agarenilor erau socotiţi ca un bun al sultanului, dar ei puteau fi cumpăraţi de orice închinător al lui Alah, pe bani buni, potrivit vârstei şi folosului fiecăruia. Aşa se face că, încă fiind pe drum, un păgân din cei ce îi duceau pe români în robie s-a oprit asupra lui Ioan şi, plăcându-l, l-a cumpărat, cu gând urât. Că n-a avut putere să înţeleagă frumuseţea lui lăuntrică, ci s-a oprit cu nelegiuită căutătură spre mândreţea cea din afară. Şi a început a-l sili să-şi întineze trupul cu păcatul izvodit cândva în blestemata cetate a Sodomei, cea arsă de Dumnezeu cu foc şi pucioasă pentru nelegiuirea ei; pe care păcat îl osândeşte şi dumnezeiescul Pavel, în Epistola către romani, în cel de al douăzeci şi şaptelea verset al întâiului capitol. Dar Ioan s-a împotrivit păcatului şi s-a împlătoşat cu rugăciunea şi cu semnul crucii împotriva celui ce voia să-l întineze.

I-a zis agareanul, plin de mânie: „Într-atât de semeţ eşti înaintea mea şi uiţi că nu eşti decât un biet rob?" Iar Ioan i-a răspuns: „Doar lui Hristos îi sunt rob, dar cât de largă îmi este libertatea în lăuntrul dumnezeieştii mele robii!" S-a încruntat păgânul: „Eu sunt stăpânul tău, pentru că te-am cumpărat cu preţ de aur; fac cu tine ce vreau". L-a înfruntat tânărul: „Hristos îmi e stăpânul, că El m-a răscumpărat cu preţ de sânge; El face cu mine ce trebuie". Şi cugetul său se întărea întru puterea credinţei. Atunci agareanul se pregătea să-l lege de un copac, spre a-i face silă. Iar Ioan, cumplit scârbindu-se în inima sa şi nevrând să fie ruşinat înaintea lui Dumnezeu, s-a întrarmat cu amintirea tânărului David, biruitorul lui Goliat, şi cu a

ostaşului Nestor, cel ce surpase mândria lui Lie. Şi, prinzând curaj, a pândit o clipă prielnică şi l-a ucis pe păgân.

Nu mult după aceea, ceilalţi agareni care-l duceau pe Ioan în robie au băgat de seamă lipsa stăpânului său. Deci au prins a-l întreba şi, aflând adevărul, l-au legat în lanţuri şi aşa l-au purtat, îndelungată vreme, pe drumul Ţarigradului. Cine va putea spune chinul celui târât printre robi? Că era vreme de iarnă şi gerul îngheţa trupul gol al tânărului. Dar el răbda cu bărbăţie, gândindu-se că mai bine este a-i arde trupul în văpaia iernii decât sufletul în văpaia gheenei. Dar foamea pântecului nehrănit şi sângerarea picioarelor desculţe şi sfârşeala mădularelor ostenite, cine le va putea şti? Pe drumul greu din trecătorile înzăpezite ale Balcanilor şi Rodopilor, viscolul îi biciuia obrajii, îi înlăcrima ochii şi-i încovoia spinarea. Dar duhul său rămânea drept, cu toate că bănuia chinurile ce-l aşteptau la capătul drumului, ştiind el că uciderea unui turc nu putea rămâne nepedepsită.

Si astfel, legat, a ajuns la Ţarigrad, unde iarna nu mai era iarnă, dar robia era robie. Iar cei ce-l păzeau l-au dus la femeia celui ucis, povestindu-i toate câte se întâmplaseră. Păzind legea ei, soţia agareanului l-a înfăţişat pe Ioan vizirului, spre judecată. Şi Ioan a fost supus cercetării şi a mărturisit adevărul, cum că el, omorându-l pe păgân, nu a făcut altceva decât să-şi apere curăţia lui de creştin adevărat. Iar vizirul l-a dat în puterea femeii celui mort, ca să facă cu el ce va voi dânsa.

Ascuţite sunt ispitele satanei împotriva mărturisitorilor lui Hristos! Iar Dumnezeu le îngăduie, pentru ca să urce puterea credinţei. Şi cu cât mai mari sunt ispitele biruite, cu atât mai neveştejită este cununa de slavă a biruitorului. Că i se dăduse lui Ioan frumuseţe în trup şi prin frumuseţea trupului a fost ispitit.

Acea tânără văduvă a fost îndată răpită de mândreţea lui Ioan şi l-a dus la locuinţa ei cea scumpă, unde duhul desfrânării se răsfăţa pe covoare şi divanuri, hrănit cu mâncăruri alese şi cu otrăvite miresme. Şi i-a zis femeia: „Iată eşti în puterea mea! Fiindcă mi-ai ucis bărbatul, îi vei lua locul şi-mi vei fi bărbat. Din rob te fac slobod, din sărac, te ridic bogat. Dar, pentru ca să-mi fii bărbat, trebuie să te faci de aceeaşi lege cu mine. Nimic mai uşor decât să te lepezi de Hristos şi să te faci închinător al lui Alah şi cinstitor al lui Mahomed, profetul său. Priveşte împrejur aurul şi argintul, mătăsurile, pietrele nestemate, priveşte-mă pe mine, alături, care sunt gata de însoţire".

Nu era uşoară ispita tânărului Ioan. Să schimbe lanţurile de fier pe veşminte de mătase; să îmblânzească năpârcile foamei prin saţul

meselor îmbelşugate; în loc de osteneala drumului, să-şi îngăduie odihnă mângâietoare; în loc de biciuirile viscolului, să primească adierile zefirului; în loc să sângereze prin stâncile munţilor, să lunece în caiac, pe undele Bosforului!

Ioan însă era plin de virtute şi nu s-a plecat. Cu îndrăzneală i-a răspuns femeii: „Curăţia sufletului mi-o voi păstra şi la legea ta nu voi trece; neîntinarea trupului o voi păzi şi nu mă voi însoţi cu tine!" I-a zis femeia: „A fost aici, în Ţarigrad, un tânăr din neamul vostru, pe nume Gioan Bei, a crescut în curţile seraiului şi s-a bucurat de farmecele sultanei şi a ajuns bogat şi domn în ţara voastră. Eu nu zic că şi tu vei ajunge domn, dar Ţarigradul e răscrucea multor drumuri către putere şi slavă".

Nu i-a trebuit multă vreme de gândire, căci neprihănitul tânăr dreptcredincios a adăugat din bogăţia datinilor strămoşeşti: „Nu ştiu ce s-a ales acum de domnul nostru, că fugise peste munţi de frica voastră, dar ştiu că poporul îi spune «Mihnea Turcitul» şi cu acest nume de ruşine o să rămână el în amintire. Eu nu vreau să mă ruşinez de numele meu".

Şi iarăşi a ridicat Ioan rugăciune la Hristos Mântuitorul şi s-a întrarmat cu semnul crucii, pentru ca să fie păzit şi întărit până la urmă, neabătut din credinţa părinţilor săi. Şi şi-a adus aminte de Iosif, fiul lui Iacov, care a înfruntat ademenirile femeii lui Putifar, dregătorul din ţara Egiptului. Şi această aducere-aminte l-a luminat şi l-a întărit peste măsură.

Câte meşteşuguri n-a încercat acea femeie păgână ca să-l întoarcă pe tânăr de la Hristos şi să-l însoţească cu ea! Că era muncită de patimă şi nu avea linişte. Toate aceste ispitiri au durat aproape doi ani şi jumătate, pe măsură ce şi tânărul se împlinea la trup. Dar Ioan nu s-a clintit din temelia cea tare a credinţei lui ortodoxe.

În cele din urmă, văzându-se într-atât înfruntată, agareanca şi-a dezlănţuit păgânească furie şi l-a dat pe Ioan eparhului, adică mai-marelui cetăţii, care l-a aruncat în temniţă. Şi acolo a fost supus mucenicul la atât de multe, de cumplite şi de înfricoşătoare chinuri, încât cineva nu să le pătimească, ci numai să le gândească s-ar îngrozi cu adevărat.

Caznele au durat mai multe zile. Şi nici în vremea aceea Ioan nu a fost lipsit de ispită. Căci femeia, neîncetat împătimită de frumuseţea lui, mergea în fiecare zi în temniţă şi cu linguşiri şi făgăduinţe îl ademenea spre întinare şi lepădare de credinţă. Dar tânărul, asemenea unui diamant, a rămas neclintit în credinţă şi în înţelepciune, căutând numai spre Domnul Hristos de la care primea

putere şi biruinţă asupra vrăjmaşilor văzuţi şi nevăzuţi. Căci el, cu mintea lui vârstnică sălăşluită în trup nevârstnic, luminată de darul lui Dumnezeu, ştia că întreagă trebuie păstrată curăţia şi a sufletului, şi a trupului, ca pe o jertfă bineplăcută înaintea Cerului.

Întru sfârşit, văzând toţi că în zadar se ostenesc cu chinurile şi că asupra lui Ioan nu au nici o izbândă, au cerut vizirului îngăduinţă să-l omoare. Iar vizirul a poruncit eparhului să săvârşească aceasta. Deci, călăii, cei ce-l chinuiseră, l-au luat pe binecuvântatul tânăr Ioan şi l-au dus în Parmac-Kapi, aproape de Bazestani, tot în Ţarigrad, ca să-l ucidă prin spânzurătoare. Iar el, înseninat de chinuri şi străluminat de harul sfinţeniei, mergea spre locul muceniciei sale, mulţumind lui Dumnezeu. Şi ochii duhului său, adânciţi undeva, dincolo de hotarele zărilor şi ale veacului acestuia, în împărăţia luminii celei pururea fiitoare, descoperind răsplata pentru lanţurile robiei, pentru bicele crivăţului, pentru nevoinţele trupului şi caznele temniţei, vedeau straie mai scumpe decât mătăsurile Răsăritului, simţeau mângâieri mai dulci decât adierile Ţarigradului şi lăcrimau de o fericire ce nu se poate asemăna cu bucuriile pământului.

Şi astfel, în anul 1662, în a douăsprezecea zi a lunii mai, pururea-fericitul tânăr Ioan a primit din mâna Domnului cununa biruinţei. Iar viaţa sfântului, împreună cu pătimirea sa, a fost scrisă de Ioan Cariofil, un învăţat grec din vremea lui, şi apoi tipărită la Veneţia de Sfântul Nicodim Aghioritul, după care s-a trecut în sinaxarele greceşti şi apoi în cele româneşti. Aşa s-a scris numele Sfântului Nou Mucenic Ioan Valahul în cartea vieţii lui Dumnezeu, iar pomenirea lui se săvârşeşte în inima neamului care l-a odrăslit. Cu ale sale sfinte rugăciuni, Dumnezeu să ne învrednicească şi pe noi de bunătăţile cele fără înşelare şi fără de sfârşit. Amin.

LUNA MAI
ZIUA A TREISPREZECEA

SFINŢII MUCENICI GLICHERIA ŞI LAODICHIE, PĂZITORUL TEMNIŢEI

În anul dintâi al domniei lui Antonin, păgânul împărat al Romei, stăpânind în Grecia cea din Europa ighemonul Sabin, creştinii care vieţuiau în Traianopol, cetatea Traciei, se adunau în toate zilele într-o casă mică de rugăciuni şi acolo se rugau lui Dumnezeu, cerând cu multă durere de inimă pacea şi înmulţirea Bisericii. Atunci erau puţini cei ce se temeau de Dumnezeu şi aceia care erau se aflau în primejdie de izgonire, pentru că împăratul Antonin, ţinându-se de rătăcirea elinească, aducea jertfe necuraţilor idoli şi trimitea pretutindeni porunca sa cea fără de lege, ca cei care nu se închină idolilor, să fie ucişi.

Ajungând acea poruncă în Tracia, Sabin ighemonul a mers cu ea şi în Traianopoli, arătând-o poporului; şi a hotărât o zi în care să săvârşească prăznuirea marelui lor zeu Die, care se chema lampadoforia, adică purtare de lumină. Iar acea prăznuire era să fie după trei zile de la venirea ighemonului în acea cetate.

Deci era în cetatea aceea o fecioară de neam bun, anume Glicheria, fiica lui Macarie, care mai înainte fusese antipat la Roma. Ea, plecând de la Roma cu părinţii săi în părţile acelea, a rămas orfană. Apoi crezând în Hristos şi alăturându-se creştinilor, umbla cu dânşii în toate zilele în casa de rugăciuni şi se ruga lui Hristos Dumnezeu şi Preacuratei Fecioare Maria, către care şi-a câştigat deosebită dragoste, după Hristos Fiul lui Dumnezeu. Deci, sârguindu-se să urmeze fecioriei celei curate a aceleia, şi-a logodit fecioria sa Domnului său. Iar către creştini grăia: „Fraţilor, surorilor, părinţilor şi toate câte îmi sunteţi mie în loc de maică, luaţi aminte cu dinadinsul al cărui Împărat avem chipul, şi cu care semn suntem

însemnaţi pe frunte! Deci să ne sârguim să păzim poruncile Lui, ca de la acest Împărat al nostru veşnic să câştigăm mântuire, păzind fără de prihană însemnarea cea luată a creştinătăţii". Credincioşii ziceau către dânsa: „Toţi dorim să ne punem sufletele pentru Domnul nostru!" Iar ea iarăşi grăia către dânşii: „Deci, zic vouă, rugaţi-vă lui Dumnezeu pentru mine, ca să mă întărească şi pe mine împreună cu voi şi să mă învrednicească părţii celor ce I-au plăcut Lui prin nevoinţa pătimirii şi să mă numesc în ceata mireselor Sale celor neîntinate, în cămara Sa cea preacurată şi cerească". Iar credincioşii se rugau pentru dânsa.

Iar după trei zile, sosind praznicul cel hotărât, toţi cetăţenii alergau cu lumânări aprinse la capiştea lui Die. Atunci, fericita fecioară Glicheria, aprinzându-şi cu râvnă inima sa după Domnul Dumnezeul său şi însemnându-şi fruntea cu semnul Sfintei Cruci, a mers cu osârdie la aceeaşi capişte şi, stând în mijloc, a zis către ighemon: „Luminate ighemoane, iată jertfele celor ce vor să se aducă adevăratului Dumnezeu; eu fac începutul, pentru că sunt mai întâi cu neamul cel mare, decât toţi cei ce locuiesc în cetatea aceasta, deoarece sunt născută din tată prealuminat, care mai înainte a fost antipat în cetatea cea mare a Romei; deci, mie mi se cade mai întâi să aduc jertfă lui Dumnezeu".

Ighemonul a zis către dânsa: „Dar unde este făclia ta, cu care vei începe aprinderea jertfelor?" Sfânta Glicheria a zis: „Pe frunte am făclia mea cea scrisă, care, fiind nestinsă, luminează adevărata noastră jertfă care se aduce lui Dumnezeu". Iar ighemonul, neînţelegând cele grăite de dânsa, a zis: „Apropie-te şi jertfeşte tu întâi". Zis-a sfânta: „Dumnezeu cel veşnic nu are trebuinţă de făcliile cele ce scot fum. Deci, porunceşte să se stingă toate făcliile, ca să înceteze fumul ce iese din ele şi atunci veţi vedea jertfa mea cea fără de prihană, pe care voiesc s-o aduc Dumnezeului meu". Atunci ighemonul a poruncit să stingă făcliile. Iar Sfânta Glicheria, stând la un loc înalt, ca să se poată vedea de popor, şi-a descoperit fruntea şi a arătat scris pe dânsa semnul Crucii lui Hristos şi a zis către toţi cei ce priveau spre dânsa: „Vedeţi oare făclia cea prealuminoasă pe fruntea mea?"

Apoi, ridicându-şi ochii şi înălţându-şi mâinile către cer, a zis: „Dumnezeule Atotputernic, Cel ce Te slăveşti de robii Tăi pentru crucea Ta, Cel ce Te-ai arătat cuvioşilor Tăi tineri în cuptorul Babilonului şi i-ai izbăvit pe ei din foc, Cel ce ai astupat gurile leilor şi ai stricat pe Baal, Cel ce ai omorât pe balaurul acela şi ai sfărâmat chipul cel drăcesc în câmpul Deira; Iisuse Hristoase, Preacuratule

Mieluşel al lui Dumnezeu, vino, rogu-mă, şi ajută mie, smeritei roabei Tale, şi sfărâmă pe idolul acesta făcut de mână omenească, şi risipeşte aceste jertfe diavoleşti necurate şi deşarte".

Astfel rugându-se sfânta lui Dumnezeu, s-a făcut deodată un tunet înfricoşat şi a căzut la pământ idolul lui Die, sfărâmându-se în mii de bucăţi, pentru că era făcut din piatră. Iar ighemonul şi popii cei păgâneşti, văzând acest lucru, s-au aprins de mânie şi au poruncit poporului s-o omoare cu pietre; deci, aruncând ei cu pietre spre dânsa, acelea nu se atingeau de ea, ci cădeau împrejurul ei, făcându-se o grămadă mare, care o înconjura pe ea, ca şi cum acele pietre ar fi fost aşezate cu mâna. Iar păgânii, necunoscând puterea lui Dumnezeu, numeau pe sfânta "fermecătoare"; iar ea le zicea: „Puterea lui Hristos, Care lucrează în mine, mustră rătăcirea voastră, iar ajutorul Lui risipeşte muncile care le aduceţi asupra mea".

Atunci ighemonul a poruncit ca, legând-o, să o ducă în temniţă şi acolo să o străjuiască până a doua zi, zicând către străjeri: „Păziţi-o, ca să nu scape cu vrăjile sale, că apoi va zice că Dumnezeul ei a izbăvit-o, şi astfel va înşela pe mulţi". Iar sfânta a zis către dânsul: „Nebunule, orbitule şi păgânule, oare nu cunoşti că sunt legată cu poruncile lui Dumnezeu şi pironită cu legea Lui? Deci nu pot ca să mă dezleg de acele legături iubite mie, nici să fug de nevoinţa cea pătimitoare, întru care am poftit să întru de bunăvoie pentru Hristos Mântuitorul meu". Acestea zicându-le, s-a dus în temniţă.

Pe când Sfânta Glicheria şedea în temniţă, a venit la dânsa Filocrat, preotul lui Dumnezeu, cercetând pe cea legată pentru Hristos. Iar sfânta a grăit către dânsul: „Părinte, însemnează-mă cu semnul Sfintei Cruci şi cu aceea, ungându-mă ca şi cu o ungere, să mă înfrumuseţezi pe mine lui Dumnezeu şi Împăratului, Căruia te-ai făcut ostaş, să mă faci pe mine plăcută ca, îngrădindu-mă şi întărindu-mă cu însemnarea Lui, să biruiesc răutatea diavolului". Atunci preotul, însemnând-o cu Sfânta Cruce, i-a zis: „Însemnarea lui Hristos să-ţi ajute la scopul tău şi Însuşi Hristos să-ţi fie ţie mire duhovnicesc, ungându-te pe tine cu darul Său, ca să-ţi dobândeşti dorinţa". Aşa întărind-o Filocrat pe ea întru Domnul şi dându-i pace, s-a dus.

Iar a doua zi, ighemonul Sabin a mers la curtea împărătească, unde voia să muncească pe Sfânta Glicheria şi, punând-o înaintea judecăţii, a zis către dânsa: „Glicherio, te-ai plecat să aduci jertfă marelui zeu Die, căruia i se închină şi împăratul cu jertfe?" Răspuns-a sfânta: „Cum să mă închin sau să îi aduc jertfă aceluia, care, căzând, s-a sfărâmat şi s-a risipit în multe bucăţi, neputând singur lui să-şi

ajute? Eu ştiu pe Unul Dumnezeu, Care vieţuieşte în ceruri şi îmi ajută să risipesc puterea voastră cea păgânească. Aceluia se cuvine să-I aduc jertfă, să mă închin şi să-I plac". Iar ighemonul a grăit iarăşi: „Jertfeşte, până nu începi a te munci". Răspuns-a muceniţa: „Dumnezeul meu mă va munci pe mine, dacă te voi asculta pe tine". Zis-a ighemonul: „Atunci doreşti să mori?" Răspuns-a muceniţa: „Eu mă sârguiesc, ca prin durerile cele trupeşti, să-mi tămăduiesc rănile cele sufleteşti".

Atunci ighemonul a poruncit să o spânzure de păr pe un lemn de muncă şi cu unghii de fier să-i strujească trupul ei, până ce va muri. Deci, fiind spânzurată şi strujită, nu simţea dureri în trupul său din muncile cele ce i se făceau ei şi zicea către muncitor: „Păgânule, plinule de toată răutatea şi slujitorule al diavolului, nimic nu-mi sunt mie muncile acestea! Eu nu le simt, fiindcă am pe Iisus Hristos, Cel ce-mi ajută mie; deci, găseşte alte munci mai mari, deoarece acestea nu sunt nimic". Aşa grăind sfânta, slujitorii cei ce o munceau au slăbit; iar ighemonul, văzând pe muceniţă că biruieşte muncile, a poruncit să o pogoare de la muncire şi să-i sfărâme faţa ei. Atunci sfânta a zis: „Lumina şi întărirea mea este Hristos Dumnezeu, Cel ce întăreşte cu darul Său gândurile roabei Sale".

Apoi, privind spre cer, a grăit: „Stăpâne, pe Tine Te rog, luminează-mi faţa mea şi mă fă vitează spre pătimirea loviturilor; întăreşte-mă, Doamne, întru pătimirea cea pentru Tine; pentru că Tu eşti Dumnezeul Cel ce îmbogăţeşti cu vistieriile Sfântului Tău Duh pe cei ce mărturisesc fără de frică preasfânt numele Tău înaintea muncitorilor; Tu eşti Cel ce ajuţi tuturor sfinţilor Tăi, celor ce Îţi plac Ţie pe pământ, cu a căror povăţuire şi eu te-am cunoscut pe Tine, Dumnezeul meu, şi Te-am iubit pe Tine, Ziditorul meu, ascultă-mă acum pe mine roaba Ta, care mă sârguiesc pentru numele Tău, ca să scap din cursele diavolului şi din gura balaurului". Astfel grăind sfânta către Dumnezeu, muncitorii o băteau peste faţa ei; dar îndată a stat lângă dânsa îngerul Domnului şi a îngrozit pe cei ce o munceau, încât au căzut ca nişte morţi.

Deci, ighemonul, nevăzând pe îngerul care i s-a arătat ei, a grăit către dânsa: „Spune, Glicherio, pentru ce nu te supui poruncii împărăteşti?" Sfânta răspunse: „A cărui împărat să ascult porunca?" Ighemonul zise: „A însuşi stăpânitorului Romei, care a poruncit să păzim această părintească şi veche lege şi să ne închinăm zeilor". Grăit-a sfânta: „Eu ascult pe Dumnezeul cel Atotputernic, legii Lui mă supun şi o păzesc, şi pe mine singură mă aduc jertfă, precum odată Avraam a adus jertfă pe fiul său, Isaac; şi pentru aceasta, bine

a plăcut adevăratului Dumnezeu şi a luat de la Dânsul binecuvântare, ca să fie tată a multe neamuri". Ighemonul zise: „Fă ceea ce-ţi poruncesc, ca să nu mori, ca o femeie amăgită, de o moarte rea!" Muceniţa răspunse: „Hristos, începătorul nevoinţei noastre – întru nevoinţa cea duhovnicească – întăreşte nu numai pe bărbaţi, dar şi pe femeile cele ce se oştesc asupra tatălui tău, diavolul, şi le încununează luminos".

Atunci ighemonul a poruncit să o ducă în temniţă pe sfânta muceniţă şi s-o chinuiască mai multe zile cu foamea şi cu setea. Deci, sfânta a mers în temniţă, bucurându-se, şi, intrând înăuntru, înălţa laude lui Dumnezeu şi-L slăvea, grăind: „Bine eşti cuvântat, Doamne Dumnezeul părinţilor noştri, Cel ce Te cunoşti de sfinţii Tăi, care păzesc poruncile Tale; Cel ce Te-ai arătat Sfântului Petru când ieşea din Roma şi ai ruşinat pe vrăjitorul Simon, potrivnicul lui; Cel ce ai ajutat marelui David şi pe Goliat l-ai surpat sub picioarele lui; Tu, preacinstite şi preacurate Dumnezeule, auzi-mă pe mine, vino în ajutor roabei Tale, izbăveşte-mă de meşteşugul vrăjmaşului şi din amăgirea ighemonului cel preapăgân".

Şi trecând trei zile, ighemonul a zis tribunului: „Ia inelul meu şi să te duci să pecetluieşti temniţa în care se păzeşte fermecătoarea aceea". Iar tribunul, ducându-se, a pecetluit uşa şi a poruncit să fie strajă tare împrejurul temniţei, ca să nu dea cineva hrană sau băutură celei ce şedea înăuntru. Iar îngerii lui Dumnezeu aduceau Sfintei Muceniţe Glicheria hrană neştiută şi băutură nespusă, şi întăreau pe mireasa lui Hristos.

Iar după câteva zile, ighemonul având să se ducă în cetatea Eracliei, a venit la temniţă să vadă pe muceniţă, ca s-o ducă după el. Şi văzând pecetea întreagă, i se părea că a murit de foame şi de sete, că de atunci trecuseră multe zile. Deci, deschizând uşa, a văzut-o dezlegată din legături, având înaintea sa un blid, în care era pâine curată, lapte şi apă într-un pahar. Deci, s-a mirat de aceea, pentru că ticălosul n-a înţeles că Dumnezeu hrănea pe roaba Sa. Atunci a poruncit s-o scoată şi s-o ducă după el în Eraclia. Iar ea înălţa mulţumiri lui Dumnezeu, grăind: „Stăpâne Dumnezeule, Cel ce ne înveţi pe noi cunoştinţa adevărului şi porţi grijă de poporul Tău; Cel ce ai trimis lui Daniil hrană în groapă şi lui Ilie la pârâu i-ai gătit ospăţ; Cel ce întorci pe cei rătăciţi şi luminezi pe cei orbi, Îţi mulţumesc că m-ai pomenit şi pe mine, smerita roaba Ta, şi m-ai hrănit în vreme de foamete din nelipsitele Tale vistierii cu îndurată mâna Ta".

Astfel mulţumind sfânta lui Dumnezeu, a fost dusă la Eraclia. Iar ighemonul, ajungând mai înainte acolo, aducea jertfă în capiştea lui Die. Deci creştinii care erau în cetate, auzind de sfânta muceniţă a lui Hristos, Glicheria, cum a pătimit în Traianopoli şi că o aduce în cetatea lor, au ieşit în întâmpinarea ei afară din cetate, ca la trei stadii, cu episcopul lor, cinstitul Dometie, şi, văzând-o, i-au fericit pătimirile ei pentru Hristos. Iar episcopul a făcut pentru dânsa rugăciune către Dumnezeu, zicând: „Hristoase, lumina cea nestinsă, luminătorule al celor ce sunt în întuneric şi povăţuitorule al celor rătăciţi, Cel ce ai trecut pe Moise prin mare la uscat şi pe Faraon l-ai înecat, pe Tine Te rugăm ca să fii povăţuitor acestei roabe a Ta întru mărturisirea preasfântului Tău nume". Deci, sfânta a fost dusă în cetate şi păzită în legături.

A doua zi, ighemonul a socotit s-o ardă cu foc, dacă nu va jertfi idolilor; deci, punând-o de faţă la judecată, i-a zis: „Te-ai socotit oare, Glicherio, ca să aduci jertfă zeilor?" Sfânta răspunse: „În legea cea dată de adevăratul Dumnezeu este scris: *Să nu ispiteşti pe Domnul Dumnezeul Tău şi să fie cuvântul vostru: ce este adevărat, adevărat şi ce este nu, nu.* Acum ţi-am spus că m-am unit cu Hristos al meu şi m-am lepădat de diavolul, căruia tu îi slujeşti; şi, fiind unită cu Hristos, cum voi putea vreodată să mă despart de Dânsul şi în locul vieţii să-mi aleg moartea? Tu fă ceea ce voieşti, iar eu defăimez toate cele deşarte, ca să câştig bunătăţile cele cereşti". Atunci ighemonul a poruncit s-o arunce în cuptorul cel ars. Deci, cuptorul fiind ars, sfânta fecioară s-a îngrădit cu semnul Sfintei Cruci şi a zis: „Doamne, Dumnezeule Atotputernice, Te binecuvintez pe Tine şi preamăresc numele Tău cel sfânt, că ai dăruit această zi de acum şi ceasul acesta roabei Tale întru veselie veşnică, scriind mărturisirea mea înaintea îngerilor şi a oamenilor; împlineşte, rogu-mă, dorinţa sufletului meu şi arată acestui păgân şi spurcat ighemon, că Tu eşti ajutătorul meu".

Astfel grăind sfânta, au aruncat-o în cuptor, dar îndată s-a pogorât rouă din cer şi a stins văpaia focului; iar sfânta stătea în cuptor ca o curată mieluşea, cântând cuvintele acestea: „Sfânt eşti Dumnezeule, Cel ce prin dumnezeirea Ta ai trimis ajutor din cer smeritei roabei Tale, ca să cunoască toţi că toate se supun Ţie şi cu voia Ta îşi pierde puterea văpaia focului acesta". Apoi a ieşit din cuptor, neavând nici o vătămare. Dar, ighemonul, socotind acea nevătămare de foc putere vrăjitorească, a poruncit să-i jupoaie pielea de pe cap. Deci, pe când slujitorii făceau acest lucru, sfânta muceniţă striga către Dumnezeu, zicând: „Doamne, Dumnezeul meu, Cel ce

răsari lumină şi binevoieşti a lumina dreptatea prin mucenicia aceasta, arată spurcatului ighemon Sabin, că tot cel ce îşi pune nădejdea spre Tine nu se teme de munci, ci doreşte altele mai mari, ca să primească de la Tine cunună luminoasă pentru mărturisire. Te laud pe Tine, căci cu pielea luată de la mine, ai descoperit pe toate cele ce sunt întru mine, ca, fiind luminată prin lumina Ta, să pot zice: *Descoperă ochii mei şi voi cunoaşte minunile din legea Ta!*"

Ighemonul, socotind că acele cuvinte ale ei şi răbdarea cea bărbătească sunt spre batjocura lui, a poruncit să ducă pe muceniţă în temniţă şi, legând-o de mâini şi de picioare, s-o pună goală pe o piatră ascuţită. Dar, îngerul Domnului, venind la miezul nopţii, a luminat temniţa şi a dezlegat pe sfânta din legături; iar pielea ei cea jupuită a tămăduit-o şi a făcut-o la loc pe trupul ei, încât nu era nici o urmă de rană, ci toată era întreagă, sănătoasă, luminoasă şi frumoasă la faţă.

Iar a doua zi, ighemonul a poruncit să aducă pe Sfânta Muceniţă Glicheria iarăşi la cercetare. Deci, păzitorul temniţei, cel cu numele Laodichie, deschizând temniţa şi intrând, a văzut pe sfânta dezlegată din legături şi sănătoasă, şi nu a cunoscut că este Glicheria; pentru aceasta voia să se omoare, părându-i-se că ea a scăpat, fiindcă se temea de cumplitele munci ale ighemonului. Iar sfânta a zis către el: „Laodichie, să nu-ţi faci nici un rău, eu sunt Glicheria!"

Înfricoşându-se el, a zis: „Miluieşte-mă pe mine, ca să nu mor de spaimă; cred în Dumnezeul Cel ce îţi ajută ţie!" Atunci sfânta a zis: „Vino în urma lui Hristos şi te vei mântui". Iar el scoţând-o din temniţă, s-a legat cu legăturile ei şi astfel mergea la ighemon în urma ei. Şi văzând ighemonul acel lucru, a zis: „De ce ai făcut aceasta, Laodichie? Unde este cea legată, care ţi s-a încredinţat ţie?" Laodichie a zis: „Iată, aceasta este, care stă de faţă la judecata ta şi care, fiind luminată în noaptea trecută cu dumnezeiasca lumină, şi-a luat frumuseţea feţei cea dintâi, fiind tămăduită cu mâna sfântului înger cel trimis de Dumnezeu la dânsa, care a dezlegat-o din legăturile cu care eu m-am legat. Deci, văzând minunile lui Dumnezeu, am crezut şi eu în El şi voiesc să fiu părtaş morţii acesteia".

Atunci ighemonul, umplându-se de mânie, a zis: „Să se taie ticălosul acesta şi vom vedea de va veni Hristos să-i ajute!" Iar când Laodichie era să fie tăiat cu toporul pentru Hristos, şi-a ridicat ochii în sus şi a strigat: „Dumnezeul creştinilor, numără-mă şi pe mine în împărăţia Ta, cu roaba Ta Glicheria". Iar Sfânta Glicheria se ruga lui Dumnezeu pentru dânsul, zicând: „Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, Cel ce ai dezlegat durerile morţii şi ai eliberat pe omul cel

robit din legăturile iadului, eliberează şi pe robul Tău Laodichie din stăpânirea diavolească şi-i dă lui, ca întru mărturisirea Ta să se săvârşească şi primeşte sufletul lui în pace!" Acestea auzind Laodichie, a zis "Amin". Deci i-au tăiat capul cu toporul, iar trupul lui luându-l creştinii pe ascuns, l-au îngropat cu cinste.

Apoi ighemonul a zis către Sfânta Muceniţă Glicheria: „Ştim pe tatăl tău, că a fost antipat al Romei; ştim şi pe maica ta, că nu a fost cu nimic mai prejos întru neamul cel bun; iar cine îţi ajută ţie nu ştim, tu singură să ne spui nouă". Răspuns-a sfânta: „Hristos, Mântuitorul lumii şi Dumnezeul a toată mângâierea, Cel ce mi-a trimis mâncare în temniţă, m-a dezlegat din legături şi mi-a înnoit frumuseţea cea pierdută a feţei mele; Acela îmi ajută mie". Atunci ighemonul a poruncit să o dea fiarelor spre mâncare. Deci, sfânta mergea cu veselie spre acele fiare ca spre un ospăţ şi a stat la locul de unde ies fiarele. Şi a fost slobozită o leoaică mare răcnind, care venind, s-a pus la picioarele sfintei, lingându-i gleznele. Deci, sfânta, ridicându-şi ochii spre cer, a zis: „Mulţumescu-ţi Ţie, Dumnezeule Atotputernice, Dumnezeul părinţilor, Dumnezeul milostivirii, Cel ce ai îmblânzit mânia de fiară spre arătarea dumnezeieştii Tale puteri şi toate cele cumplite mi le-ai prefăcut mie întru uşoare, ascultă-mă, Dumnezeule, şi răsplăteşte acestui rău ighemon după vrednicia lui; iar pe mine nu mă lipsi de cununa darului Tău, cu sfinţii Tăi".

Rugându-se sfânta aşa, s-a auzit un glas din cer, zicând către dânsa: „Am auzit rugăciunea ta, vino la Mine cu pace, că uşile Împărăţiei Cerului s-au deschis ţie". Apoi a venit spre sfânta altă leoaică, care, apropiindu-se, a muşcat-o, însă nu i-a făcut nici o rană, şi nici un semn pe trupul ei. Astfel şi-a dat muceniţa sfântul său suflet în mâinile lui Dumnezeu; iar fiarele au intrat în culcuşul lor. Iar asupra ighemonului, chiar în acel ceas, a venit o boală cumplită, şi cu osteneala apei s-a umplut cu totul şi foarte s-a umflat şi a murit pe stradă, neajungând la casa sa.

Iar episcopul Dometie mergând, a luat trupul cel mult pătimitor al Sfintei Muceniţe Glicheria, l-a îngropat cu cinste la un loc frumos din Tracia, aproape de cetatea Eracliei, şi după aceea a izvorât mir tămăduitor din cinstitele ei moaşte, care vindeca toate bolile, întru slava Tatălui, a Fiului şi a Sfântului Duh, a unuia Dumnezeu în Treime, Căruia şi de la noi păcătoşii să-I fie cinste, slavă şi închinăciune, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI
SFÂNTUL MUCENIC ALEXANDRU ROMANUL

Pe vremea păgânului împărat Maximian era prigoană mare asupra creştinilor în toate părţile stăpânirii Romei. Iar un sutaş oarecare, slujitor înflăcărat al diavolilor, din porunca împăratului, a zidit afară din cetatea Romei, mai departe de o stadie, o capiştе necuratului lor zeu Die. Şi a dat împăratul poruncă, ca să silească pe creştini să se adune la înnoirea capiştei zeului Die şi toţi să aducă jertfe zeilor. Deci strigau crainicii din trâmbiţe prin cetatea Romei şi ziceau: „Ascultaţi, prietenii zeilor, se cade ca voi de dimineaţă, să vă adunaţi cu împăratul în capiştea cea nouă a lui Die".

Şi auzind poporul glasul trâmbiţei crainicilor, se gătea pentru a doua zi. Iar de dimineaţă mulţi din cei ce făceau neguţătorie, au mers la capiştea cea nouă a lui Die cu mărfurile lor, pe de o parte pentru închinăciune, iar pe de alta, pentru vânzarea mărfurilor lor. Iar un bărbat foarte bogat, cu numele Tiberian şi cu dregătoria tribun, având mulţi ostaşi sub mâna sa, încredinţaţi lui de Felix voievodul, chemându-i pe dânşii la el, le-a zis: „Ascultaţi, fraţilor! Ştiţi porunca împăratului, că astăzi se cade nouă tuturor să fim cu împăratul în capiştea zeului Die; deci, să fiţi gata". Grăindu-le acestea, li s-a făcut înştiinţare, că împăratul a venit la capişte; şi toţi se sârguiau să alerge acolo, ca să fie de faţă la împărat. Iar unul din acei ostaşi, cu numele Alexandru, care din copilăria sa învăţase buna credinţă cea creştinească şi se temea de Dumnezeu, a răspuns tribunului: „De ai fi zis să mergem şi să ne închinăm adevăratului Dumnezeu, Care este în cer, bine ai fi zis; iar aceia pe care voi îi numiţi zei, nu sunt zei, ci diavoli". Zis-a Tiberian: „Nu tuturor avem să le aducem jertfe, ci numai lui Die, deşi sunt mulţi zeii pe care îi cinstim noi şi împăratul".

La acestea a răspuns fericitul Alexandru: „Pe unul Die l-au numit zeu, dar el este asemenea ca şi ceilalţi diavoli înşelători, care trag pe închinătorii lor la pierzare şi-i amăgesc spre lucrurile cele fără de lege şi spurcate, cu care se spurcă chiar zeii voştri, precum povestiţi şi voi de ei; pentru că uneori pofteau femeie şi, găsind-o, o înşelau, o sileau şi făceau lucruri de ruşine, spurcând nu numai pământul, ci şi marea şi văzduhul. Şi cine a văzut sau a auzit vreodată ca un dumnezeu să zacă în fapte desfrânate? Iar Dumnezeul nostru este nevăzut de ochii cei trupeşti şi cunoscut numai cu singură

credința; El este Preacurat, Atotputernic, Ziditorul cerului și al pământului, Căruia nu-i trebuie niște jertfe ca acestea, pe care voi le aduceți nenumăraților voștri diavoli, ci îi trebuie jertfe curate și fără de sânge".

Auzind acestea Tiberian, a zis: „Încetează cu nebunia ta, Alexandre, și nu huli pe zeii noștri făcători de bine, ca să nu audă cândva împăratul și să se mânie asupra mea pentru tine, că îngădui între ostașii mei pe un hulitor de zei ca acesta". Acestea zicând Tiberian, a alergat la împăratul, iar Alexandru s-a dus la casa sa.

Și sosind vremea jertfelor, împăratul aducea necurata jertfă în capiștea cea nouă a urâtului zeu Die; iar Tiberian, aducând aminte împăratului de Alexandru, ostașul său, că nu ascultă porunca împărătească, ci ocărăște și hulește pe zei, îndată împăratul a poruncit să trimită după el și să-l aducă înaintea sa legat cu lanțuri de fier. Atunci era ceasul al șaselea din zi și Sfântul Alexandru se odihnea în casă pe patul său, când i s-a arătat îngerul Domnului în vis, zicându-i: „Îmbărbătează-te și te întărește, Alexandre, căci multe ai să pătimești pentru numele lui Iisus Hristos, Cel răstignit. S-au pregătit multe munci pentru tine; deci, iată, vin după tine ostașii împăratului, dar nu te teme de ei, nici să se înfricoșeze inima ta, pentru că eu sunt trimis spre ajutorul tău; scoală-te și te roagă Dumnezeului tău; iar eu voi fi cu tine, până ce-ți vei săvârși alergarea".

Și sculându-se sfântul din somn, a început a cânta psalmul lui David: *Cel ce locuiește în ajutorul Celui Preaînalt, întru acoperământul Dumnezeului cerului se va sălășlui. Va zice Domnului: Sprijinitorul meu ești și scăparea mea, Dumnezeul meu, și voi nădăjdui spre Dânsul...*, și cealaltă parte a acelui psalm, până la sfârșit. Apoi, ieșind din casă, a întâmpinat pe ostașii care veniseră la el și care i-au fost tovarăși în oaste. Aceia, văzând pe Sfântul Alexandru, au căzut la pământ de frică; pentru că fața lui s-a arătat ca fulgerul. Și le-a zis sfântul: „Sculați-vă, fraților! De ce v-ați înspăimântat?" Ostașii au răspuns: „Te vedem înconjurat de puterea lui Dumnezeu și de frică am căzut". Sfântul le-a zis: „Ascultați, fraților! Dumnezeul Cel ceresc a cercetat pe robul Său; iar voi nu vă temeți, ci faceți porunca voastră, pentru că sunteți trimiși să mă prindeți și să mă duceți legat la împărat". Ostașii i-au răspuns: „Noi ne-am sfătuit ca să nu-ți spunem nimic, dar tu de unde te-ai înștiințat că suntem trimiși după tine?" Sfântul a zis: „Nu se cade să vorbesc mult cu voi, de vreme ce mă sârguiesc spre nevoința care îmi este înainte pregătită de Împăratul ceresc; pentru că am să fiu dus de la Roma până în Bizanț".

Acestea zicând, și-a plecat genunchii și s-a rugat, zicând: „Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul părinților noștri, Cel lăudat și binecuvântat în veci, mă rog Ție, Stăpâne, nu mă despărți de ceata dreptților Tăi, nici mă lepăda pe mine, care vin la Tine, de vreme ce numele Tău cel sfânt și înfricoșat mi l-ai făcut cunoscut, și Tu ești ajutătorul și sprijinitorul meu! Trimite, Doamne, pe îngerul Tău, ca să-mi ajute și să-mi îndrepteze limba spre a grăi înaintea muncitorilor". Iar după ce sfântul și-a sfârșit rugăciunea sa, ostașii, apucându-l, l-au legat cu lanțuri de fier și l-au dus la împăratul Maximian.

Iar Pimenia, maica sfântului, nu știa că fiul ei, Alexandru, este luat spre cercetare. Și era Sfântul Alexandru tare cu trupul, înalt la statură, frumos la față și tânăr de optsprezece ani. Iar când l-au pus înaintea împăratului, acesta i-a zis: „Nebunule, tu defăimezi puterea mea și nu te supui mai marelui tău, nici n-ai venit împreună cu ostașii tăi, ca să te închini marelui meu zeu, Die?" Răspuns-a sfântul: „Eu mă închin Dumnezeului meu, Care este în ceruri, și lui Iisus Hristos, Fiul Lui Cel Unul născut și Sfântului Duh; iar pe alt Dumnezeu nu știu, nici nu mărturisesc. Deci, nu mă întreba pe mine mai mult de alt Dumnezeu, că nu mă înfricoșez de stăpânirea ta, nici nu mă tem de îngrozirile tale și nici de muncile cu care voi fi muncit de tine".

Aceasta auzind Maximian, s-a mâniat și a zis: „Ce poate să facă Dumnezeul acela pe care tu îl mărturisești?" Sfântul a răspuns: „Dumnezeul meu este nevăzut și Atotputernic, și nici un lucru nu este în această lume, ca să nu fie cu putință Dumnezeului meu". Maximian a zis: „Dar Dumnezeu este Cel ce a fost răstignit de oameni și a murit pe Cruce?" Sfântul a răspuns: „Taci, satano, că nu ești vrednic să pomenești cu gura ta cea spurcată preacinstitul și preasfântul nume al Domnului meu Iisus Hristos, Care a răbdat de voie răstignirea și moartea pentru noi. O, nebunule, dacă zici că El a fost răstignit și a murit, pentru ce nu auzi că Același a și înviat din morți și a dăruit viață multor morți?"

Zis-a Maximian: „Cruț tinerețile tale, căci te văd foarte tânăr". Sfântul a răspuns: „Fie-ți milă de tine însuți și te scoate din cursele diavolului, că eu nu mă tem de munci, având ajutător pe Dumnezeu". Maximian a zis: „Ți-am spus că îmi este milă de tine; deci apropie-te și jertfește și vei fi unul din cei ce sunt în palatul meu împărătesc, având cel dintâi loc între ei". Sfântul a zis: „Cărui dumnezeu poruncești să mă închin?" Maximian a răspuns: „Închină-te marelui zeu Die și adu-i jertfă".

Iar sfântul, ridicându-și mâinile în sus, a început a se ruga, zicând: „Doamne Iisuse Hristoase, nu mă lăsa pe mine smeritul robul

Tău, ci ajută-mi mie, păcătosul şi nevrednicul". Astfel rugându-se, îşi ridică ochii spre cer şi a văzut cerurile deschise şi pe Fiul lui Dumnezeu şezând de-a dreapta Tatălui; deci s-a umplut de negrăită mângâiere duhovnicească. Şi iarăşi a întrebat pe Maximian: „Cărui zeu voieşti să-i jertfesc? Maximian a zis: „Jertfeşte marelui zeu Die". Sfântul a răspuns: „Oare nu ştii că acela pe care voi îl numiţi dumnezeu, a fost om spurcat şi înşelat? Pentru că odinioară, poftind pe o femeie şi robindu-se de dragostea ei, s-a prefăcut întru asemănare de bou şi, prin farmecele sale, pe acea ticăloasă femeie a înşelat-o şi a necinstit-o!"

Maximian, auzind acestea, a râs şi a zis: „Aceasta arată puterea zeilor noştri, că într-acel fel se arată oamenilor, precum singuri voiesc". Grăit-a lui sfântul: „Ticălosule, lauzi necuratele lucruri ale acelora, căci singur te asemeni lor cu necurăţiile. Nu cunoşti pe Dumnezeul Care ţi-a dăruit ţie cinstea şi împărăţia?" Zis-a Maximian: „Zeii mei mi-au dăruit mie împărăţia aceasta". Grăit-a sfântul: „Mă minunez de tine că, socotindu-te a fi deştept, te-ai pierdut pe tine singur, de vreme ce crezi diavolilor şi slujeşti idolilor celor muţi şi fără de suflet, şi lăsând pe Dumnezeul Cel viu şi fără de moarte, urmezi diavolului, tatălui tău; deci, întoarce-te de la întuneric la lumină, ca să nu fii afundat în focul gheenei în veci!"

Atunci Maximian, umplându-se de mânie, a dat tribunului Tiberian putere asupra lui ca să-l muncească; şi nu numai asupra lui Alexandru, ci şi asupra tuturor celor ce pomeneau numele lui Hristos. Şi a trimis pe tribunul acela în Tracia, ca să izgonească pe creştinii de pretutindeni şi să-i muncească. Deci a poruncit să ducă şi pe Alexandru după sine până la Bizanţ. Iar Sfântul Alexandru, auzind aceasta, a zis către împărat: „Mulţumesc ţie de aceasta, o, tirane, că vrei să mă faci pe mine slăvit prin multe ţări. Dumnezeul meu o să mă învrednicească pe mine, ca să rabd toate durerile şi pătimirile, pentru numele Lui Cel Preasfânt, prin toate marginile pământului". Atunci Maximian a poruncit să ia pe sfânt din faţa lui; iar tribunul Tiberian l-a luat pe el întru a sa stăpânire şi a doua zi a poruncit să-l dezbrace şi să-l spânzure pe un lemn de muncire şi cu unghii de fier să-i strujească tot trupul lui. Astfel strujindu-se, mucenicul n-a scos nici un glas de durere, ci numai ochii ridicându-şi către cer, mulţumea lui Dumnezeu. După aceea, luându-l de la muncire, l-a legat cu lanţuri grele şi l-a dat ostaşilor să-l ducă în Tracia.

Şi dus fiind sfântul legat, îngerul Domnului s-a arătat Pimeniei, maicii lui, în vedenia visului, zicându-i: „Scoală-te degrabă şi găteşte pe robii tăi şi dobitoacele, şi urmează fiului tău cel dus în Tracia spre

muncire, pentru mărturisirea lui Iisus Hristos, ca după sfârşitul aceluia, să îngropi trupul lui". Iar Fericita Pimenia, deşteptându-se, nu s-a mâhnit pentru fiul ei, ci mai ales s-a umplut de bucurie şi de veselie. Deci, sculându-se îndată şi gătind toate cele de cale, s-a dus cu sârguinţă pe calea aceea întru care era dus fiul ei şi l-a ajuns în cetatea Catargin. Şi intrând acolo, a văzut pe sfântul înaintea poporului, judecându-se, cercându-se şi muncindu-se de Tiberian; iar ea, de mare bucurie, a strigat cu glas tare către iubitul său fiu, zicând: „Fiul meu, Dumnezeul cel de sus şi păstorul cel bun, să-ţi ajute ţie". Dar, Tiberian, auzind glasul, întreba: „Al cui este glasul acela?" Şi nimeni n-a înţeles de unde vine glasul acela, de vreme ce stătea mult popor împrejur. Zis-a Tiberian către mucenic: „Ticălosule, jertfeşte zeilor". Iar sfântul a răspuns: „Eu jertfesc lui Dumnezeu jertfă de laudă". Zis-a muncitorul: „Oare n-ai grăit că Dumnezeul vostru nu are trebuinţă de jertfă?" Răspuns-a sfântul: „Nu are trebuinţă Dumnezeul meu de acel fel de jertfe pe care voi îl aduceţi idolilor voştri, ci are trebuinţă de jertfele dreptăţii şi ale sfinţirii; pentru că Dumnezeu este drept şi sfânt!"

Atunci Tiberian a poruncit să-i ardă trupul cu făclii aprinse, zicând: „Să vedem, va veni Dumnezeul lui ca să-l scoată pe el din mâinile mele?" Deci, sfântul fiind ars, şi-a ridicat ochii către cer, zicând: „Slavă Ţie, Doamne Iisuse Hristoase, Cel ce ai trimis pe arhanghelul Tău Mihail, în Babilon, şi pe cei trei tineri i-ai izbăvit din foc; izbăveşte-mă şi pe mine, Doamne, din ceasul acesta al durerii şi ruşinează pe acest muncitor cu puterea Ta, ca şi eu să grăiesc ca David: *Trecut-am prin foc şi prin apă şi ne-ai scos pe noi întru odihnă*". Iar Tiberian, auzind că focul nu se atinge de mucenic, s-a ruşinat şi a poruncit ostaşilor să-l ducă legat pe drum înaintea sa. Iar maica sa, văzând pe fiul ei ducându-se în faţa muncitorului, a rugat pe ostaşi să-i dea voie, să se apropie de fiul ei, ca să vorbească cu el, iar ei n-au oprit-o. Atunci sfântul mucenic, văzând pe maica sa, i-a zis: „Bine ai venit aici, doamnă, maica mea! Urmează-mă până la locul în care am să mă săvârşesc, precum mi-a arătat Domnul meu". Iar unii din ostaşi grăiau: „Fericit eşti, Alexandre, că mare este credinţa ta şi mare este Dumnezeul creştinilor! Iată cât de multe munci ai suferit pentru Dânsul, şi nimic rău n-ai pătimit!" Acestea zicând, mergeau pe drum, după porunca lui Tiberian.

Şi sosind la un izvor ce era acolo lângă cale, au şezut să se odihnească, şi ostaşii au început a ruga pe Sfântul Mucenic Alexandru să mănânce cu dânşii, deoarece trecuseră patruzeci de zile de când sfântul nu gustase nimic, nici pâine, nici apă. Însă el, având

rugăciunea ca o hrană pentru sine, şi-a plecat genunchii şi a început a cânta psalmul acesta: *„Ridicat-am ochii mei la munţi, de unde va veni ajutorul meu. Ajutorul meu de la Domnul, Cel ce a făcut cerul şi pământul...* Doamne Iisuse Hristoase, păzeşte-mă fără de prihană pe mine, mieluşelul Tău, ca să nu se bucure vrăjmaşul meu de mine, că am cunoscut numele Tău. Nu mă ruşina pe mine, Stăpâne, înaintea muncitorilor, ci trimite pe îngerul Tău şi dreapta Ta, şi fii mie ajutător şi apărător".

Sfârşindu-şi el rugăciunea, i-a stat înainte îngerul Domnului, zicându-i: „Nu te teme, Alexandre, că a auzit Domnul rugăciunea ta, şi eu sunt trimis de Dânsul în ajutorul tău". Acestea zicând îngerul către sfânt, ostaşii au auzit glasul cel grăit către mucenic, dar n-au văzut pe nimeni; deci, s-au temut foarte mult şi de frică au căzut la pământ. Atunci fericitul a zis către dânşii: „Ce aţi văzut, fraţilor, de v-aţi înspăimântat aşa de rău?" Iar ei au zis: „Am auzit glasul Dumnezeului tău, grăind către tine, şi frică ne-a cuprins pe noi; de aceea am căzut!"

Pe când ostaşii grăiau acestea către Sfântul Alexandru, i-a ajuns pe dânşii Tiberian, fiind însoţit de cei mai mari ai cetăţii, şi a întrebat cum se numeşte locul acela. Iar ei i-au răspuns: „Numele locului acesta este loc de judecată". Iar Tiberian a zis: „Atunci se cade ca pe dânsul să facem judecată! Aduceţi înaintea mea pe creştinul Alexandru!" Şi stând de faţă sfântul, Tiberian a zis către dânsul: „Oare tot în nebunia ta petreci şi nu voieşti să te închini zeilor? Precum văd, inima ta este împietrită, dar mie cu adevărat mi-e milă de tine şi de aceea voiesc să te întorci spre zei, stăpânii lumii". Mucenicul îi răspunse: „Necuratule, orbitule cu mintea şi fiu al diavolului, cel ce te-ai dat tatălui tău, satana, cum poţi să te milostiveşti spre mine, când tatălui tău, satana, nu-i este milă de nimeni, ci pe toţi voieşte să-i tragă cu el în gheena focului şi să-i piardă".

Tiberian a zis: „O, răule cap! Aşa îmi răspunzi, ca unui deopotrivă cu tine? Oare pentru aceea mă necinsteşti, că te cruţ? Nu ţi se cădea oare să mă cinsteşti pentru bunătatea mea către tine, iar nu să mă ocărăşti cu osândiri?" Sfântul răspunse: „Cu adevărat eşti asemenea tatălui tău, satana, având inima împietrită ca o piatră vârtoasă. Nu socoteşti oare că locul acesta se numeşte loc de judecată? Acest lucru arătat înştiinţează, că degrabă te va ajunge judecata lui Dumnezeu, Cel ce are să judece viii şi morţii şi să răsplătească fiecăruia după faptele lui. Atunci vei cunoaşte că îţi grăiesc adevărul, pentru că te va judeca Dumnezeu, că judeci fără de milă pe robul Lui. El vede cu câtă nedreptate şi cât de cumplit mă

judeci; dar să ştii că aceste munci îmi aduc slavă, iar ţie îţi gătesc mare pierzare".

Acestea auzindu-le Tiberian, s-a aprins de mânie şi a poruncit să aştearnă pe pământ ciulini de fier şi să târască pe mucenic peste ei. Iar sfântul, fiind astfel muncit, tăcea, nesimţind durerile. Deci Tiberian, cunoscând că Alexandru nu simte muncile, mai mult s-a iuţit şi a poruncit la patru ostaşi să-l bată cu toiege dureroase. Iar mucenicul, fiind bătut, a strigat către muncitor, zicând: „O, păgânule, oare de acest fel îţi sunt muncile ce mi le faci? Adaugă altele şi mai cumplite, dacă ai; pentru că eu, cu ajutorul lui Hristos, Dumnezeul meu, nu simt dureri în aceste munci". Atunci Tiberian a zis: „Îţi voi zdrobi mădularele şi te voi arunca în foc, cenuşa ta o voi vântura şi nici urmă de pomenirea ta nu voi lăsa pe pământ; atunci voi vedea, dacă va veni Hristosul tău să te scoată din mâinile mele".

Sfântul răspunse: „Hristosul meu te va pierde fără zăbavă, iar trupul şi oasele tale vor fi risipite pe pământ. Că nu te vei mai întoarce la Roma şi nu vei vedea faţa împăratului tău cel spurcat, deoarece Domnul va pierde pomenirea ta de pe pământ, fiindcă nu L-ai cunoscut, ticălosule, nici ai cinstit pe Cel ce ţi-a dat cinstea şi puterea aceasta. Că, de L-ai fi cunoscut, ai fi putut petrece în cer; iar acum, lăsând pe Dumnezeul Cel viu, ai iubit pe tatăl tău, satana. Deci, te vei arunca cu dânsul în gheena focului, iar eu voi lăuda totdeauna pe Stăpânul şi Mântuitorul meu Iisus Hristos, Care mă va izbăvi din mâinile tale şi mă va învrednici în veci darului Său, întru slava Lui".

Unele ca acestea auzind muncitorul, şi-a schimbat faţa de mânie, însă a poruncit să înceteze a-l munci pe sfânt. Deci, plecându-se ziua, a voit să rămână acolo şi, cinând, s-a culcat. Iar după ce a adormit, a văzut în vedenia visului pe îngerul lui Dumnezeu înfricoşat, arătându-i-se cu sabia scoasă şi zicându-i: „Păgânule, iată, am venit asupra ta, fiindcă munceşti cumplit pe robul lui Dumnezeu, Alexandru! Deci să ştii că pot să te ucid îndată cu sabia aceasta, dar te rabd până la o vreme; iar tu, sculându-te, să te duci degrabă prin Iliric la Bizanţ, căci s-a apropiat sfârşitul robului lui Dumnezeu, Alexandru".

Iar Tiberian, deşteptându-se îndată cu spaimă, tremura de frică şi, chemând pe cei ce erau cu dânsul, bărbaţi sfetnici ai săi, le-a spus înfricoşătorul vis. Iar aceia i-au zis: „Şi noi am voit să-ţi spunem să nu munceşti pe omul acela atât de cumplit şi cu nedreptate, dar n-am îndrăznit. Am auzit că este mare Dumnezeul creştinilor, că aruncă în focul cel nestins pe cei ce muncesc pe robii Lui". Atunci Tiberian, mai mult s-a temut şi a poruncit ostaşilor ca îndată în acelaşi ceas al

nopţii să pornească pe mucenic înainte şi, sculându-se şi el, a mers după dânsul. Şi au trecut prin multe cetăţi, dar n-au intrat în ele, că se grăbeau să ajungă în Bizanţ, după porunca îngerului; fiindcă acea înfricoşată vedenie a visului o avea de multe zile în minte şi se temea de ea şi nu îndrăznea să facă ceva rău mucenicului.

Şi trecând Tiberian ţara Iliricului, s-a apropiat de cetatea Sardica; şi au ieşit în întâmpinarea lui mai marii cetăţii; dar el n-a intrat în cetate, ci a trecut pe lângă dânsa. Iar creştinii care erau în cetatea aceea, auzind că tribunul Tiberian a venit de la Roma şi aduce cu el pe un mucenic oarecare, au ieşit toţi din cetate, nu ca să vadă pe tribun, ci pe mucenic. Şi, văzându-l dus deosebi, au alergat la el şi, căzând la picioarele lui, grăiau: „Roagă-te lui Dumnezeu pentru noi, purtătorule de chinuri al lui Hristos". Iar el a zis către dânşii: „Fraţilor, voi rugaţi-vă Domnului pentru mine ca să săvârşesc alergarea mea pentru Iisus Hristos şi să mă învrednicesc a lua din sfânta Lui dreaptă cununa cea făgăduită mie". Şi, fiind dus mai departe sfântul mucenic şi trecând cetatea Clisur, s-au apropiat de tabăra Vonomasiei – aşa se numea locul acela – care era departe de Filipopoli ca la patruzeci de stadii, şi au stat acolo. Iar Tiberian începuse a uita acum acea înfricoşată vedenie care i se arătase în vis şi, punând la încercare pe sfântul mucenic înaintea sa, l-a întrebat: „Mai petreci încă în nesupunerea ta, Alexandre? Nu voieşti să te apropii de milostivii noştri zei şi să jertfeşti lui Die şi lui Asclipie, cei ce stăpânesc lumea?"

Sfântul răspunse: „Orbitule cu mintea, fiu al satanei, oare voieşti să auzi altceva de la mine decât aceasta: că nu voi jertfi diavolilor?" Tiberian zise: „Să nu fie aceea, ca eu să te silesc să te închini diavolilor, ci marilor zei Die şi Asclipie". Sfântul răspunse: „Nebunule, oare nu cunoşti că Die şi Asclipie sunt diavoli?" Tiberian zise: „Mă jur pe toţi zeii, că voi face numele tău de ocară în tot pământul; pentru că mare dosădire îmi faci mie şi zeilor mei". Sfântul răspunse: „Şi eu doresc aceasta, ca prin mine să se preamărească în tot pământul numele Domnului meu Iisus Hristos". Atunci Tiberian a zis către ostaşii care stăteau înaintea lui: „Duceţi-l din faţa mea, că nu pot să rabd dosădirile de la dânsul. Să-l duceţi la Filipopoli şi să-l aruncaţi în temniţă, până ce voi veni şi eu acolo". Şi au dus pe mucenic în cetatea lui Filip şi l-au pus în temniţă. Auzind cetăţenii de venirea lui Tiberian, au ieşit întru întâmpinarea lui; iar el, intrând în cetate, gătea jertfă lui Die şi lui Asclipie.

Deci, creştinii care erau în cetatea aceea, aflând de Sfântul Mucenic Alexandru că este în temniţă, s-au adunat toţi şi au rugat pe

păzitorul temniţei să-i lase pe ei în temniţă, ca să vadă pe mucenicul lui Hristos; iar păzitorul nu i-a oprit, pentru că era temător de Dumnezeu. Şi intrând înăuntru şi văzând pe sfântul şezând în legături, au căzut la picioarele lui şi-i sărutau legăturile, zicând: „Binecuvintează-ne, purtătorule de chinuri al lui Hristos! Binecuvintează patria noastră, căci, suntem creştini şi vieţuim în cetatea aceasta cu multă frică; căci ighemonul cetăţii în toate zilele caută să ne muncească, dar nu poate să ne întoarcă de la Hristos. Mulţi suntem aici cu darul lui Hristos şi unii din cei dintâi cetăţeni sunt în numărul nostru; deci, nădăjduim că puterea lui Hristos va birui credinţa păgânească şi toată cetatea va slăvi pe Hristos. Iar tu, pătimitorule al lui Hristos, rabdă până la sfârşit, până ce îţi vei săvârşi bine alergarea ta!"

Iar Tiberian săvârşindu-şi necurata jertfă idolilor, şi-a adus aminte de Alexandru, cel ţinut în legături, şi a zis către mai marii cetăţii: „Se cade vouă a şti, că am de la împărat, dat mie spre cercetare, pe un creştin, pe care în toată vremea călătoriei l-am silit cu munci la închinarea zeilor şi n-am sporit nimic; căci îmi răspunde aspru şi mă ocărăşte pe mine şi pe zeii noştri. Deci poruncesc să-l aducă aici, poate se va ruşina de voi care sunteţi mulţi şi se va apropia de zei". Deci au adus înaintea soborului pe Alexandru, iar Tiberian, şezând cu ighemonul, i-a zis mucenicului: „Spune, Alexandre, oare încă nu te-ai plecat să te apropii de zeii noştri? Iată, toţi creştinii care sunt în această cetate s-au închinat acum lui Die şi lui Asclipie şi numai tu singur te împotriveşti". Sfântul a răspuns: „Minţi, ticălosule, precum şi tatăl tău, satana, este mincinos; pentru că nici unul din creştinii cei de aici n-a făcut voia voastră! Dar ce voieşti mai mult să auzi de la mine, decât tot aceeaşi care ţi-am spus înainte de multe ori, că sunt creştin şi nu voi jertfi diavolilor celor spurcaţi? Iată, acum fac ştire în auzul tuturor celor adunaţi aici, că sunt rob al Dumnezeului ceresc şi niciodată nu mă voi lepăda de Iisus Hristos, Dumnezeul meu!"

Deci Tiberian, ruşinându-se, a zis către ostaşi: „Duceţi-l înainte legat cu fiare, iar eu voi veni după voi". Astfel au pornit cu sfântul pe cale. Şi ajungând la un pârâu ce se numea Sirmia, mucenicul şi-a spălat mâinile şi faţa şi, stând spre răsărit, a început a se ruga, zicând: „Slavă Ţie, Doamne Dumnezeul meu, că şi în Filipopoli m-ai învrednicit a mărturisi sfânt numele Tău!" Iar ostaşii, nelăsându-l mai mult să se roage, l-au luat şi-l duceau în cale; apoi, când au ajuns într-un loc care se numea "Tabără", unde se făcea târg, acolo i-a ajuns pe ei Tiberian şi, punând înainte pe Alexandru, i-a zis:

„Alexandre, oare ştii că înaintea ighemonului am grăit cu tine cu blândeţe, ca să jertfeşti zeilor? Iar tu m-ai ocărât cu dosădire înaintea tuturor. Deci, măcar acum fă ceea ce ţi se porunceşte şi vei scăpa de munci".

Sfântul a răspuns: „Fiule al satanei, întunecatule diavol, ceea ce ţi-am zis înaintea ighemonului, aceea îţi voi zice în tot locul: Să nu nădăjduieşti, că vei întoarce pe robul lui Hristos de la adevăratul Dumnezeu". Atunci Tiberian a poruncit ostaşilor să bată patru pari în pământ şi, întinzând pe mucenic în patru părţi, să-l lege de acei pari şi să-i dea două sute de lovituri. Deci, mucenicul, primind loviturile care i se dădeau, tăcea; dar în el se ruga către Domnul Dumnezeul lui. Atunci s-a auzit glas din cer, grăind către mucenic: „Îmbărbătează-te, Alexandre, şi nu te teme de munci, căci sunt vremelnice; iar Eu sunt cu tine!" Acest glas auzindu-l Tiberian, s-a temut foarte şi îndată a poruncit să înceteze de a-l bate, să-l dezlege şi să pornească mai departe în cale. Şi ajungând în cetatea ce se numea Carasura, ce era între Filipopoli şi Veria, Tiberian a intrat în cetate; iar ostaşii cu Alexandru n-au intrat; ci, ducându-se sub nişte copaci umbroşi, se odihneau.

Şi fiind al şaselea ceas din zi şi zăduf mare, sfântul a zis către ostaşi: „Fraţilor, mi-e sete!" Aceia i-au zis: „Şi noua ne este sete, dar de unde vom lua apă aici?" Sfântul le-a zis: „Aşteptaţi puţin, că puternic este Dumnezeul meu, ca şi în acest loc să ne dea apă". Acestea zicând, şi-a plecat genunchii şi s-a rugat, zicând: „Doamne Iisuse Hristoase, Care ai lovit altădată piatra în pustie şi ai scos apă lui Israel cel însetat, caută şi acum cu milostivire spre robul Tău şi dă apă în locul acesta, ca să beau eu şi cei ce sunt cu mine; ca şi în aceasta să se preamărească numele Tău Cel preasfânt".

Astfel rugându-se sfântul, îndată s-a desfăcut pământul sub un stejar şi a izvorât pârâu de apă curată şi rece. Iar ostaşii, văzând această minune, au zis: „Cu adevărat mare este Dumnezeul creştinilor, Care ascultă degrabă pe robii Săi cei credincioşi!" Deci au băut din apa aceea sfântul mucenic şi toţi cei ce erau cu el, slăvind pe Hristos Dumnezeu. Apoi, de acolo, trecând multă cale, au ajuns la un râu, ce se numea Arzon şi, de vreme ce se osteniseră pe cale, au şezut să se odihnească. Ajungându-i acolo Tiberian, a văzut pe mucenicul şezând şi a zis cu mânie către ostaşi: „Ticăloşilor, pentru ce aţi lăsat să şadă acel om necurat?" Şi sculându-se, s-a dus şi s-a apropiat de cetatea Veria, unde cetăţenii au întâmpinat cu cinste pe Tiberian.

În acea cetate, cea mai mare parte din popor erau creştini credincioşi, însă de frica muncitorilor, păzeau în taină credinţa

creştinească. Aceia, văzând pe Sfântul Mucenic Alexandru dus deosebi, au alergat la el şi ziceau: „Bucură-te, purtătorule de chinuri al lui Hristos! Îmbărbătează-te şi te întăreşte, pentru că nimic nu vor spori muncitorii cei păgâni împotriva puterii lui Hristos Dumnezeul nostru". Iar Tiberian, chemând pe mucenic în Veria, i-a zis: „Alexandre, ascultă-mă ca pe tatăl tău şi jertfeşte acum cu mine zeilor! De vei face aceasta, mă făgăduiesc ţie înaintea tuturor, că îndată te voi elibera şi, de vei voi din ceasul acesta să fii cu mine, vei fi mai mare în ceata mea; iar de nu-ţi va plăcea să fii cu mine, apoi vei merge unde vei voi". Iar sfântul, zâmbind, i-a zis: „O, amară este mângâierea ta cu care mă mângâi pe mine! Aceste cuvinte ale tale aduc sufletului meu mai cumplite munci. Dar să nu-mi dea mie Dumnezeu să urmez sfatul tău! De multe ori ţi-am spus şi îţi spun şi acum, şi după aceasta iarăşi aceeaşi îţi voi zice: Sunt creştin şi nu voi jertfi diavolilor tăi!"

Acestea auzind Tiberian, s-a dus de acolo, luând după el pe mucenicul legat în lanţuri. Şi au sosit la vadul râului Arzon, departe de Veria ca la patruzeci de stadii, unde erau multe case de oaspeţi. Deci Tiberian s-a odihnit acolo, aşteptând pe mucenicul care se aducea mai pe urmă şi căruia îi urmau mulţi creştini din cetatea Veria. Iar după ce ostaşii au ajuns cu mucenicul la Tiberian, mucenicul l-a rugat să-i dea vreme să se roage lui Dumnezeu şi muncitorul l-a eliberat. Iar sfântul văzând un nuc mare, a mers sub el şi, plecându-şi genunchii, se ruga lui Dumnezeu, zicând: „Doamne Iisuse Hristoase, trimite pe îngerul Tău şi ia sufletul meu, că nimic mai mult nu mai pot suferi, deoarece mi-a slăbit trupul".

Iar Tiberian, văzând pe mucenic rugându-se, a zis către ai săi: „Mă minunez foarte de unde a învăţat acesta rugăciuni de vrăjitori, că a crescut înaintea ochilor mei şi eu l-am rânduit în rânduiala ostăşească, şi niciodată nu l-am cunoscut pe el că ştie farmece". Şi chemând la sine pe sfântul i-a zis: „Alexandre, jertfeşte idolilor". Sfântul a răspuns: „Cu adevărat mintea ta este întunecată, că iarăşi voieşti să auzi de la mine aceleaşi lucruri pe care de multe ori m-ai auzit grăindu-le". Atunci Tiberian a poruncit să-i toarne untdelemn fierbând pe piept; iar îngerul Domnului, stând de faţă nevăzut, a sfărâmat vasul, iar untdelemnul acela l-a turnat pe slugile muncitorului, arzându-le. Iar muncitorul văzând vătămaţi de untdelemnul cel fiert nu pe mucenic, ci pe slujitorii lui, s-a umplut de mânie şi a poruncit să-l întindă pe mucenic sub copac şi patru ostaşi să-l bată cu beţe fără de milă, până ce au ostenit cei ce îl băteau. După acea bătaie, sculându-se Sfântul Alexandru, a zis: „Dumnezeule, Stăpâne,

binecuvintează copacul acesta şi dă-i putere tămăduitoare; căci sub dânsul am pătimit pentru numele Tău cel sfânt". Şi din ceasul acela, rodul şi frunza acelui copac tămăduiau tot felul de boli.

Apoi luând ostaşii pe mucenic, l-au dus în cale, mergând înaintea muncitorului. Iar după ce au trecut de Adrianopol, au ajuns la un loc ce se numea Vurtodexion şi acolo sfântul a aflat pe maica sa, fericita Pimenia, care mersese acolo înainte de el. Deci, văzându-l, l-a sărutat şi a căzut la picioarele lui, plângând. Şi a grăit sfântul către dânsa: „Nu plânge, maica mea, că nădăjduiesc spre Domnul meu, că mâine îmi va da să-mi săvârşesc alergarea mea". Şi ajungându-i acolo, Tiberian s-a odihnit, deoarece trecuse ziua. Apoi, sculându-se la al optulea ceas din noapte, s-au dus; şi, pe când răsărea soarele, au ajuns la un râu, care se numea Zionisel, unde era o casă de oaspeţi şi, odihnindu-se acolo puţin, a grăit către mucenic: „Multe munci ţi-am rânduit ţie şi n-am putut să te întorc la zeii mei; deci să ştii că acum te voi pierde, de nu vei voi să asculţi poruncile mele".

Zicând acestea, a plecat de acolo. Şi apropiindu-se de Bizanţ, a mers la cetatea care se numea Drizipera, pe unde a trecut râul Erghinului şi, şezând lângă el, a făcut cea de pe urmă judecată asupra sfântului mucenic. Şi a zis către dânsul: „Alexandre, iată, acum sfârşitul tău este înaintea ta, ce zici? Aici te voi ucide şi trupul tău îl voi arunca în râu, ca să-l mănânce fiarele din apă". Iar sfântul a răspuns lui: „Ţi-aş mulţumi, dacă ai face aceasta acum cu adevărat, cum zici, că aş scăpa degrabă din mâinile tale; pentru că zeilor tăi niciodată nu voi jertfi, măcar că ai fi putut cu mii de morţi să mă pierzi". Atunci muncitorul a dat împotriva lui răspunsul de moarte, dându-l ostaşilor să-i taie capul; iar trupul să-l arunce în râu.

Deci, sculându-se, s-a dus în cale, iar ostaşii au rămas să săvârşească porunca. Şi s-a adunat mulţime de popor din locuitorii cei ce erau acolo, vrând să vadă sfârşitul mucenicului, căci erau între dânşii mulţi creştini. Iar sfântul mucenic a rugat pe călău să aştepte puţin până ce se va ruga şi a cerut apă. Apoi, unul din cei ce veniseră la acea privelişte, luând un vas, a scos apă din râu şi a adus mucenicului. Deci, sfântul mucenic, spălându-şi mâinile şi faţa, a stat spre răsărit şi, însemnându-se cu semnul Sfintei Cruci, a început a se ruga, zicând: „Slavă Ţie, Dumnezeul părinţilor noştri! Dumnezeul lui Avraam, al lui Isaac şi al lui Iacov, de care se cutremură toată făptura şi toţi Ţi se închină, ca unui Făcător al cerului şi al pământului. Ţie, Dumnezeului tuturor, Cel nevăzut şi nestricăcios, cu frică îţi stau înainte Serafimii, neîndrăznind a căuta spre Tine şi strigă neîncetat:

Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot, plin este cerul şi pământul de slava Ta! Pe Tine Te binecuvintează soarele de pe cer. Pe Tine Te binecuvintează pământul şi cele de pe el: oamenii, dobitoacele şi toată suflarea cea vie Ţie îţi cântă laudă, că Unul eşti în toţi vecii: Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh! Stăpâne, adu-Ţi aminte de cei ce se tem de Tine şi înalţă mulţumiri preasfânt numelui Tău, nu mă trece cu vederea şi pe mine, păcătosul şi nevrednicul robul Tău, Iubitorule de oameni, Doamne!"

După aceea a zis către cei ce erau creştini: „Fraţilor şi părinţilor, aduceţi-vă aminte de ostenelile mele; pentru că nu m-am lenevit a pătimi pentru Domnul nostru, ca să-mi fie milostiv mie şi întregului neam creştinesc. Ştiţi câtă cale am făcut de la Roma până la acest loc, tot legat, cu lanţuri ferecat, purtat cu sila, târât şi muncit; şi toate acestea nu cu puterea mea, ci cu ajutorul Domnului nostru Iisus Hristos le-am răbdat cu vitejie. Şi am biruit tirania lui Tiberie şi pe diavolul, ajutorul lui; şi, iată, acum mă duc, ca să stau înaintea Stăpânului meu; iar voi rugaţi-vă pentru mine, ca să aflu milă de la Dânsul". Apoi a rugat pe cel ce avea să-i taie capul, ca să mai aştepte puţin; şi, plecându-şi genunchii, s-a rugat lui Dumnezeu, zicând: „Doamne Iisuse Hristoase, ascultă pe robul cel ce a pătimit pentru numele Tău, dăruieşte dar trupului meu ca unde se va pune, acolo să se dea tămăduire bolilor întru slava preasfânt numelui Tău".

Şi s-a auzit glas din cer făgăduindu-i să-i împlinească cererea. După aceea mucenicul a zis către ostaşi: „Fraţilor, săvârşiţi degrabă porunca voastră". Iar călăul cel cu numele Celestin a zis către sfânt: „Mucenice al lui Hristos, roagă-te Dumnezeului Tău, ca să nu-mi socotească aceasta ca păcat; căci îmi este poruncit, ca să te ucid pe tine". Grăit-a lui sfântul: „Nu de voia ta faci aceasta, ci din poruncă; deci, cel ce a poruncit are păcatul, iar tu degrabă fă ceea ce eşti dator a face, pentru că eu mă săvârşesc către Domnul meu". Atunci Celestin i-a legat ochii cu o basma curată şi, scoţând sabia, voia să-l taie. Însă văzând pe sfinţii îngeri care veniseră să primească sufletul mucenicului, s-a înspăimântat şi stătea nemişcat. Iar sfântul, aştepând tăierea cea grabnică, zicea către dânsul: „Frate, fă ceea ce ai să faci". Răspuns-a călăul: „Mă tem, robule al lui Dumnezeu, pentru că văd pe nişte bărbaţi minunaţi aproape de tine". Iar sfântul a strigat către Dumnezeu, zicând: „Doamne Iisuse Hristoase, dă-mi mie să mă sfârşesc în ceasul acesta!"

Atunci îngerii s-au îndepărtat puţin de la dânsul, iar Celestin, apropiindu-se, i-a tăiat cinstitul lui cap, şi îndată sfântul lui suflet a fost luat de mâinile îngereşti şi a fost dus la cer în glasul laudei lui

Dumnezeu. Şi s-a auzit acel glas îngeresc de tot poporul creştinesc, cel ce stătea de faţă acolo. Astfel, Sfântul Mucenic Alexandru şi-a săvârşit nevoinţa pătimirii sale, iar după ce poporul a plecat, ostaşii au aruncat trupul lui cel cinstit în râul acela, din porunca muncitorului Tiberian, şi s-au dus.

Iar după rânduiala lui Dumnezeu, patru câini au tras din apă la mal trupul mucenicului şi-l lingeau cu limbile lor, şezând lângă el şi păzindu-l de fiare şi de păsările cele mâncătoare de trupuri, până ce a ajuns la locul acela maica mucenicului, fericita Pimenia. Iar aceea, luând trupul mult pătimitor al iubitului său fiu, l-a uns cu aromate şi, învelindu-l cu pânze curate, l-a îngropat cu cinste lângă râul Erghinului, unde se dădeau bolnavilor multe tămăduiri de la mormântul mucenicului. Şi s-a arătat sfântul mucenic în vedenie maicii sale şi a mângâiat-o, şi i-a vestit mutarea ei fără de zăbavă către Dumnezeu. Iar acum, stând înaintea scaunului slavei lui Dumnezeu, în ceata sfinţilor mucenici, roagă pentru noi milostivirea cea iubitoare de oameni a Domnului, şi slăveşte pe Tatăl, pe Fiul, şi pe Sfântul Duh, pe Unul Dumnezeu în Treime, Cel slăvit de toată făptura cea văzută şi nevăzută, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA MAI
ZIUA A PAISPREZECEA

SFÂNTUL MUCENIC ISIDOR DIN INSULA HIULUI

În anul dintâi al împărăţiei lui Decie, a ieşit poruncă împărătească, în toate părţile stăpânirii Romei, ca să se scrie, să se numere ostaşii şi să se rânduiască cetele. Şi au mers corăbiile unui voievod, Numerian, la ostrovul Hiului, în care erau adunaţi cei înscrişi la oaste. În acea vreme era în ostrovul acela Sfântul Isidor, cu neamul din Alexandria, tare cu trupul şi viteaz, iar cu credinţa creştin, având viaţă plăcută înaintea lui Dumnezeu, pentru că toate zilele sale şi le petrecea în post şi în înfrânare, şi în lucrurile cele bune umbla cu întreagă înţelepciune, iar de deşertăciunile şi desfătările lumii acesteia se ferea şi fugea de necurăţiile păgâneşti. Acesta, pentru vitejia sa, s-a scris în oaste şi a fost rânduit în ceata lui Numerian.

După aceea a ieşit altă poruncă de la împărat, ca toţi cei ce cinstesc pe Hristos să se închine zeilor păgâneşti; iar cei ce nu vor să se închine să fie siliţi cu munci. Mai ales dacă cineva s-ar afla între ostaşi, crezând întru Hristos, acela să fie silit în tot chipul la închinăciune idolească şi la jertfe, rânduite după obiceiul vechi al Romei. Atunci un ostaş oarecare, cu numele Iulie, apropiindu-se de voievodul Numerian, i-a spus că fericitul Isidor este creştin. Deci, voievodul îndată a poruncit să prindă pe sfântul şi, punându-l înaintea nedreptei sale judecăţi, l-a întrebat: „Cum te numeşti?" Răspuns-a sfântul: „Mă numesc Isidor". Zis-a voievodul: „Oare tu nu te supui împăratului Decie şi nu voieşti să aduci jertfe zeilor?" Răspuns-a Sfântul Isidor: „Şi cine sunt zeii voştri, ca eu, fiind creştin, să le aduc jertfă? Oare nu sunt idoli surzi şi orbi, neavând nici o simţire?"

Zis-a voievodul: „O, ce rea şi necurată hulire! Cu adevărat omul acesta este vrednic de mari munci şi pedepse". Grăit-a sfântul: „Vrednic sunt ca pentru Dumnezeul meu să pătimesc tot felul de

munci şi să sufăr moarte, ca Stăpânul meu să mă învrednicească cetei sfinţilor mucenici, care au murit mai înainte de mine pentru numele Lui cel sfânt. Şi ştiu că cei ce cred şi nădăjduiesc în Hristos nu mor niciodată, pentru că aşa a zis Domnul nostru: *Cel ce crede în Mine de va şi muri, va fi viu*. Numerian a zis: „Vei jertfi idolilor ca să fii viu, sau nu?" Răspuns-a sfântul: „Chiar de vei ucide trupul meu, dar peste sufletul meu nu vei putea stăpâni; însă, de acum, munceşte-mă precum voieşti, pentru că am pe adevăratul şi viul Dumnezeu, pe Iisus Hristos, Care şi acum petrece în mine şi va fi cu mine şi după moartea mea; iar eu sunt şi voi fi în El, neîncetând a mărturisi preasfânt numele Lui, până ce sufletul este în trupul meu".

Zis-a voievodul: „Măcar o dată jertfeşte legii împărăteşti şi după aceea vei face ce pofteşti". Răspuns-a sfântul: „Păgânule, nu mă vei putea amăgi pe mine cu meşteşugul tău, pentru că cel ce s-a lepădat o dată de Domnul său, mai poate să se numească credincios? Adică, dacă cineva este necredincios în puţin, apoi este necredincios şi în mult; iar mie să nu-mi fie în gând a face ceva necredincios şi neplăcut Domnului meu". Zis-a voievodul: „Isidore, eu te sfătuiesc de bine, ascultă sfatul meu; iar de nu vei asculta, voi pune cumplite munci pe tine, până ce vei mărturisi mărirea zeilor noştri".

Atunci Numerian a poruncit la patru ostaşi, ca să-l dezbrace şi să-l bată cu vine de bou fără milă. Şi fiind sfântul bătut, îi ziceau cei ce stăteau împrejurul lui: „Isidore, supune-te voii împărăteşti, mai înainte până a nu muri în munci". Sfântul a răspuns lor: „Eu mă supun voii şi poruncii Domnului meu, Împăratul Cel ceresc şi veşnic; pe Acela Îl mărturisesc, Îl cinstesc şi nu-L voi lăsa, nici nu mă voi lepăda de El, ca şi eu să nu fiu lepădat de El în ziua Judecăţii!" După acea bătaie, muncitorul îl amăgea pe sfânt cu momeli şi îl înfricoşa cu îngroziri, vrând să-l plece la a sa păgânătate; dar nimic n-a sporit, ci auzea de la dânsul numai dosădiri şi ocări pentru el şi zeul său. Deci, umplându-se de mânie, a zis: „Eu voi porunci, ca să taie limba ta cea necurată". Răspuns-a sfântul: „Chiar şi limba mea de o vei tăia, tot nu vei lua din gura mea mărturisirea numelui lui Iisus Hristos". Şi îndată i-au tăiat limba mucenicului după porunca muncitorului; însă sfântul şi după tăierea limbii vorbea bine, slăvind pe Hristos, adevăratul Dumnezeu.

Iar voievodul, cuprinzându-se de spaimă, a căzut la pământ şi şi-a pierdut limba sa şi a rămas mut; încât după ce l-au ridicat de la pământ, nu putea să vorbească nimic, fără numai prin semne spunea şi, cerând hârtie, a scris pe dânsa aceste cuvinte: „Pe Isidor cel ce nu voieşte să se supună poruncii împărăteşti, poruncesc să-i taie capul cu

sabia". Aceasta citindu-se, sfântul mucenic a strigat cu bucurie, zicând: „Mulţumesc Ţie, Doamne Iisuse Hristoase, că nu m-ai depărtat pe mine de la darul şi de la mila Ta. Te laud pe Tine, Stăpâne, viaţa şi suflarea mea, şi cânt Ţie, Doamne, puterea mea şi luminarea minţii mele, Cel ce mi-ai dat mie limbă neîncetată, ca să slăvesc măririle Tale". După acestea călăul, luând pe mucenic, l-a dus la tăiere. Şi mergea Sfântul Isidor bucurându-se, mergând înainte la junghierea sa, ca un mieluşel fără de prihană. Deci, căutând spre cer cu luminoasă faţă şi cu ochii veseli, grăia: „Sfinte Stăpâne, mulţumesc Ţie că mă primeşti pe mine acum, cu bunăvoirea Ta, întru locaşurile Tale şi în locurile cele de odihnă".

Şi sosind la locul la care era să se săvârşească, a cerut vreme spre rugăciune şi, rugându-se, şi-a plecat sub sabie cinstitul lui cap şi a fost tăiat pentru Hristos, Cel ce Şi-a plecat pe Cruce Sfântul Său cap, pentru noi. Iar după tăierea capului Sfântul Mucenic Isidor, cinstitul lui trup a fost aruncat spre mâncarea câinilor şi fiarelor. Dar un oarecare Amonie, prieten al lui şi creştin tăinuit, a luat sfântul lui trup şi, săpând în taină un mormânt împreună cu ceilalţi fraţi credincioşi, l-au pus în pământ, ca pe o vistierie de mare preţ. Apoi şi el însuşi s-a făcut următor nevoinţei celei pătimitoare, pentru că, plecând cu corabia spre Elespont în Cizic, s-a încununat cu cununa mucenicească. Iar moaştele cele cinstite ale Sfântului Isidor, venind din Efes oarecare dreptcredincioasă femeie, anume Mironia, le-a scos din pământ şi le-a uns cu miresme de mult preţ şi, înfăşându-le cu pânză curată, le-a pus la un loc cinstit, deasupra cărora, după încetarea prigoanei, a zidit o biserică în numele lui, iar bolnavii luau tămăduiri de la cinstitele lui moaşte, întru slava lui Hristos Dumnezeul nostru, Cel slăvit împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL SERAPION SINDONITUL

În părţile Egiptului era un stareţ oarecare cu numele Serapion care era numit Sindonit, căci nu avea alte haine pentru a-şi acoperi goliciunea trupească, decât numai un sindon. Acesta s-a făcut monah din tinereţe şi n-a câştigat nici o avere în lumea aceasta, neavând nici chilie, nici adăpost, ci îşi petrecea viaţa ca o pasăre, nevoind să şadă în casă acoperită sau să se odihnească; ci, purtând o cămaşă şi o evanghelie mică, trecea din loc în loc şi unde îl apuca noaptea, acolo se odihnea.

Şi sculându-se dimineaţa, nu petrecea la un loc; ci umbla ca un om fără de trup şi pentru aceea era numit fără de patimă de cei mulţi. De multe ori îl aflau pe el afară din satul în care petrecuse mai înainte, şezând lângă cale şi plângând cu amar. Şi-l întrebau, zicând: „Pentru ce plângi, bătrânule?" Iar el răspundea către dânşii: „Domnul meu mi-a încredinţat bogăţia Sa, iar eu am pierdut-o şi am păgubit-o. Şi, pentru aceea, are să mă muncească". Aceasta o grăia în pildă; pentru că numea Domn pe Dumnezeu, iar bogăţia, sufletul său cel zidit după chipul lui Dumnezeu şi răscumpărat cu sângele Fiului lui Dumnezeu. Iar cei ce auzeau aceasta, nu înţelegeau ce zice; ci pentru aur credeau că grăieşte. Deci, unii îi aruncau puţină pâine, iar alţii poame, zicându-i: „Ia, frate, acestea; iar pentru bogăţia pe care ai pierdut-o, nu te mâhni, fiindcă Dumnezeu poate să ţi-o trimită înapoi". Şi stareţul le răspundea lor: „Amin! Amin!"

Şi mergând la Alexandria, a întâmpinat pe un om sărac şi gol, tremurând de frig. Şi, stând, a început a se gândi: „Cum eu, socotindu-mă că sunt pustnic şi lucrător al poruncilor lui Hristos, port haină? Iar acest sărac, iar mai vârtos, însăşi Hristos, se topeşte de frig şi eu nu mă milostivesc spre el. Cu adevărat, de nu voi acoperi goliciunea lui şi de-l voi lăsa pe el să moară de frig, mă voi osândi în ziua judecăţii ca un ucigaş". Şi, dezbrăcând de pe sine sindonul, l-a dat săracului. Şi şedea gol, ţinând sub braţ Sfânta Evanghelie, pe care o purta. Şi trecând pe acolo un cunoscut al lui şi, văzându-l gol, i-a zis: „Părinte Serapioane, cine te-a dezbrăcat pe tine?" Iar el, arătând Sfânta Evanghelie, i-a zis: „Aceasta m-a dezbrăcat!" După aceea a întâmpinat pe un om, pe care îl duceau la temniţă pentru datorie, şi, fiindu-i milă de el şi neavând ce să-i dea lui, a vândut Evanghelia pe care o purta şi a plătit datoria acelui om.

Astfel s-a dus gol la coliba sa în care petrecea. Şi văzându-l ucenicul gol, i-a zis: „Părinte, unde este haina ta cea mică?" Răspuns-a stareţul: „Am trimis-o pe ea înainte, fiule, fiindcă în locul aceleia îmi trebuie una mai bună". Iar ucenicul a zis: „Dar Evanghelia cea mică unde este?" Răspuns-a stareţul: „Cu adevărat, fiule, aceea îmi zicea în toate zilele: *Vindeţi averea şi o dă săracilor, ca s-o afli în ziua judecăţii!* Deci, am ascultat cele cuprinse în ea şi am făcut precum aceea mă sfătuia pe mine, adică am vândut-o şi banii i-am dat celui ce avea trebuinţă, ca să aflu îndrăzneală înaintea Dumnezeului nostru Iisus Hristos; după cum am citit în Sfânta Evanghelie". Iar un cunoscut i-a dat lui alt sindon prost şi rupt, ca să se acopere.

Acest stareţ sărac, necâştigător cu duhul şi cu lucrul, după multe călătorii a mers în Elada şi a petrecut în Atena trei zile. Acolo,

neputând să capete de la cineva pâine, a flămânzit, pentru că nimeni nu-i dădea nimic, iar să cumpere, nu avea cu ce. Căci, ascultând cuvintele lui Hristos, niciodată nu purta vreun ban de aramă, nici pungă, nici cojoc şi nici altceva, decât numai sindonul cel rupt, cu care îşi acoperea goliciunea trupului. Iar în ziua a patra, flămânzind foarte tare, a stat în cetate într-un loc înalt şi a început a plânge şi a striga: „Bărbaţi ai Atenei, ajutaţi-mă!" Şi s-au adunat la el filosofii care erau mai mari în cetate şi l-au întrebat: „De unde eşti, bătrânule? Şi de ce lucru pătimeşti?" Iar el a zis: „Cu neamul sunt egiptean şi, de când am ieşit din adevărata mea patrie, în trei datorii am căzut. Deci doi datornici m-au lăsat, neavând ce să ia de la mine, iar al treilea încă nu mă părăseşte, ci îşi cere mereu datoria sa". Iar filosofii l-au întrebat: „Cine sunt datornicii tăi şi cine este cel ce te supără? Spune nouă, ca să te ajutăm".

Atunci stareţul le-a zis: „Din tinereţe m-au tulburat pofta trupului, iubirea de argint şi foamea pântecelui. Deci de cele două dintâi m-am izbăvit şi nu mă mai tulbură, pentru că nu poftesc plăceri trupeşti, nici averi nu-mi trebuiesc; dar flămânzirea pântecelui nu voieşte să mă lase. Că, iată, este a patra zi de când n-am mâncat şi nu încetează a mă supăra pântecele, cerând datoria cea obişnuită de hrană". Deci unii din filosofi, socotind că grăieşte înşelăciune, i-au dat un galben şi-l urmau de departe, vrând să vadă ce va face cu galbenul acela. Iar el, luând acel galben, a alergat la vânzătorul de pâine şi, punând galbenul înaintea celui ce vindea pâine, a luat o pâine şi s-a dus şi nu s-a mai arătat în cetatea aceea.

Atunci filosofii au cunoscut cu adevărat că bărbatul acela este îmbunătăţit. Deci au dat pentru pâine preţul cel cuviincios vânzătorului, iar galbenul lor l-au luat înapoi. Iar fericitul Serapion, ducându-se în părţile Lachedemoniei, a auzit despre unul mai mare în cetate că ţine de credinţa maniheilor, dar este îmbunătăţit cu viaţa. Deci, s-a dus la el şi s-a vândut pe sine în robie şi după doi ani l-a izbăvit de eres, cu darul lui Hristos, şi l-a întors la dreapta credinţă a Bisericii, împreună cu femeia şi cu toată casa lui.

Şi l-au iubit pe el aceia, nu ca pe un rob credincios, ci ca pe un părinte adevărat, şi-l cinsteau foarte mult şi, bucurându-se, slăveau pe Dumnezeu pentru izbăvirea lor de eres. Deci stareţul, petrecând la ei cât era de trebuinţă spre mântuirea lor şi, înapoind preţul cel luat de la ei pentru sine, s-a dus de acolo şi după obiceiul său, umbla prin ţări şi prin cetăţi.

Se povesteşte despre el şi aceasta, că mai înainte – fiind tânăr –, s-a vândut pe sine unui lăutar elin pe douăzeci de galbeni, şi păzindu-i

pe aceia, i-a slujit lui până ce l-a întors pe el şi pe toată casa lui la Hristos Dumnezeu. Pentru că văzând lăutarul pe robul său petrecând în toate zilele în posturi, şi numai seara puţină pâine gustând şi bând apă cu măsură; iar noaptea sculându-se şi rugându-se Dumnezeului său cu lacrimi, s-a umilit mai întâi el însuşi, apoi femeia lui şi după aceea toată casa lui a crezut în Hristos, adevăratul Dumnezeu, şi au luat Sfântul Botez. Şi i-au zis lui: „Vino, frate, să te eliberăm din robia ta, căci tu ne-ai eliberat din robia diavolului". Iar el le-a zis lor: „De vreme ce Dumnezeul meu a lucrat mântuirea sufletelor voastre, vă voi spune taina mea: Eu, fiind liber, de neam din Egipt, văzându-vă pe voi în mare rătăcire şi pierzanie, mi s-a făcut milă de voi. De aceea m-am vândut vouă, ca să pot cu ajutorul lui Dumnezeu a vă povăţui la calea mântuirii. Deci acum, mântuindu-vă Domnul prin mine smeritul, luaţi-vă argintul vostru, iar eu mă voi duce ca să mă îngrijesc de mântuirea altora". Însă ei l-au rugat mult, zicând: „Te vom cinsti ca pe un părinte şi domn al nostru; iată, de acum tu să ne fii stăpân, iar noi să-ţi fim robi, numai să nu te duci de la noi!" Dar n-au putut să-l înduplece pe el şi, nevoind să ia arginţii lui, îi ziceau: „Să-i împarţi pe ei la săraci, căci noi ne îndestulăm cu mântuirea noastră". Omul lui Dumnezeu le-a răspuns: „Voi singuri să împărţiţi cele ce sunt ale voastre; pentru că eu argintul cel străin nu-l dau la săraci!" Iar ei iarăşi îl rugau, ca măcar după un an să-i cerceteze. Deci, s-a dus de la ei în alte părţi.

Odată a aflat o corabie, plecând de la Alexandria spre Roma. Şi, dorind să se ducă acolo, a intrat în ea; iar corăbierii, pornind, n-au întrebat pe stareţ, de a adus ceva în corabie, pentru că socoteau unul pentru altul că unul dintre dânşii a luat lucrurile stareţului în corabie; şi deşi îl vedeau în sindonul cel rupt, însă credeau că are preţul pentru plata cea cuviincioasă a corabiei. Iar după ce s-au îndepărtat de la mal, ca la cinci sute de stadii, au început a mânca la apusul soarelui, iar pe stareţ văzându-l că nu mănâncă nimic, socoteau că posteşte în ziua aceea.

Apoi, văzându-l pe el în a doua şi a treia zi că nu mănâncă nimic, socoteau întâi că boleşte de văzduhul mării şi nu poate să mănânce. După aceea, în a patra şi a cincea zi văzându-l pe el petrecând fără de masă, l-au întrebat: „Omule, pentru ce nu mănânci?" Iar el le-a răspuns: „De vreme ce nu am ce mânca, de aceea nu mănânc". Şi se întrebau unul cu altul: „Cine a luat în corabie lucrurile acelui om?" Deci, înştiinţându-se că n-a adus nimic cu el, au început a cârti împotriva lui, zicându-i cu mânie: „Pentru ce ai intrat aici, neavând nimic? Ce vei mânca? Şi cu ce vei plăti nouă

năimirea care se cuvine?" Iar stareţul le-a răspuns: „Eu, precum mă vedeţi, n-am nimic mai mult, decât această haină proastă şi ruptă care este pe mine. Iar de nu voiţi să mă duceţi cu voi, apoi să mă întoarceţi înapoi şi să mă lăsaţi acolo de unde m-aţi luat". Iar ei i-au zis: „Măcar de ne-ai da şi o sută de galbeni ca să ne întoarcem înapoi pentru tine, n-am voi să facem asta, de vreme ce avem vânt de bun ajutor în calea în care ne aflăm". Deci au îngăduit pe stareţ în corabie, hrănindu-l pentru Dumnezeu.

Iar cuviosul, mergând la Roma, cerceta pe toţi pe care îi auzea că vieţuiesc cu bunătăţi şi, vorbind cu aceia, îşi primea folos, că pentru aceea umbla ca un străin, ca să-şi adune bogăţie duhovnicească şi să-şi cumpere cereştile bunătăţi pentru odihna veşnică, pe care le-a şi câştigat cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, a Căruia este slava în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL ISIDOR CEL NEBUN PENTRU HRISTOS

Fericitul Isidor era din părţile Apusului, de limba romană şi din neamul nemţesc. El, iubind credinţa cea adevărată şi dreptcredincioasă, a ieşit din casa sa, s-a dezbrăcat de hainele sale şi a luat pe sine viaţa nebunească, asemănându-se sfinţilor celor vechi, lui Andrei, lui Simeon şi celorlalţi, care au plăcut lui Dumnezeu întru acea nebunie, care oamenilor le pare a fi nebunie, iar înaintea ochilor atotvăzători ai lui Dumnezeu este mai înţeleaptă decât înţelepciunea oamenilor.

Deci, fericitul Isidor, prefăcându-se a fi nebun, a ieşit din pământul şi patria sa şi s-a dus spre părţile Răsăritului, unde a pătimit de la oamenii cei nebuni multe necazuri, ocări şi bătăi. El răbda frigul iernii şi arşiţa soarelui, fiind gol, şi obosea trupul cu ostenelile de zi şi de noapte, pentru că ziua umbla ca un nebun, iar noaptea se ruga neîncetat şi, plângând, zicea în sine: „O, Isidore, prin multe scârbe ţi se cade a intra în Împărăţia cerului, pentru că se ia cu sila, şi silitorii o apucă pe ea". Cu aceste cuvinte mângâindu-se fericitul, umbla din cetate în cetate, până ce a ajuns la slăvita cetate a Rostovului, cea cu mult popor, şi a voit să vieţuiască în ea. Deci toţi îl socoteau că este nebun şi cu mintea pierdută; pentru aceea îl chinuiau cu multe bătăi şi ocări pe robul lui Hristos. Iar el toate le răbda cu mulţumire, ca într-un trup străin, răsplătind ocărâtorilor şi

chinuitorilor săi nu cu rău pentru rău, ci rugându-se pentru dânşii în mintea sa şi zicând către Dumnezeu: „Doamne, nu le socoti lor acestea ca păcat". Şi nimeni nu ştia îmbunătăţita lui viaţă.

În cetatea aceasta, el şi-a făcut o colibă de vreascuri neacoperită, pe un loc uscat ce era în mijlocul bălţii, unde se află acum şi sfintele lui moaşte. Şi era lui acea colibă casă de rugăciune şi cămară încuiată, ca să nu fie văzut de oameni în timpul rugăciunii. Deci, toată ziua umbla prin cetate, făcând nebunii după obiceiul său şi răbdând necazuri de la cei nepricepuţi; iar, sosind noaptea, intra în coliba sa şi acolo stătea la rugăciune de seara până dimineaţa, înălţând multe rugăciuni cu lacrimi şi cu plecări de genunchi către Dumnezeu; şi iarăşi sosind ziua, ieşea la nebunia sa. Şi uneori slăbind cu trupul de multă osteneală, se arunca pe uliţele cetăţii în gunoi sau în măturături, şi se odihnea puţin, cu somn scurt. Iar dacă dormea vreodată în coliba sa, el se culca pe pământul gol, pentru că nu avea nimic într-însa, decât numai mult ostenitul său trup şi vreascuri împrejurul lui, dar şi acelea neacoperite. Şi ori de era ger, ori zăduf, ori zăpadă, ori ploaie, sfântul pe toate le răbda, şezând în coliba sa fără acoperământ, ca unul fără de trup. Şi astfel petrecea în toate zilele vieţii sale, pentru dragostea lui Dumnezeu. Şi pe cât a iubit el pe Dumnezeu, pe atât şi Dumnezeu l-a iubit şi l-a preamărit în lumea aceasta cu darul Său minunat, mai înainte de a-l preamări în cereasca Sa împărăţie cea fără de sfârşit, prin însutita răsplătire a bunătăţilor celor negrăite.

Odată s-a făcut o minune vrednică de mirare şi de neuitare, în acest chip: Nişte neguţători, luându-şi mărfurile lor, călătoreau într-o corabie pe mare şi deodată a stat corabia într-un loc şi nu putea să se mişte de acolo, încât, izbindu-se de valuri, toţi care erau în ea se deznădăjduiseră de viaţa lor şi aşteptau moartea în linişte. Apoi au socotit să arunce sorţi pentru cine a stat corabia şi este izbită de valuri. Şi sorţul a căzut pe un neguţător dintre ei, care era din cetatea Rostovului, unde vieţuia Sfântul Isidor. Deci, au pus pe acel neguţător pe o scândură şi l-au lăsat în mare şi corabia s-a pornit degrabă din locul acela; iar omul acela, purtat de valuri pe scândură, se afla în pragul morţii, neaşteptând ajutor de la nimeni. Dar, iată, fără de veste a stat înaintea lui plăcutul lui Dumnezeu, Isidor, umblând pe mare ca pe uscat şi zicând către dânsul: „Omule, mă ştii pe mine cine sunt?" Iar neguţătorul, abia putând să vorbească, i-a zis: „O, Isidore, robul lui Dumnezeu, cel ce vieţuieşti în cetatea noastră, nu mă lăsa să mă afund în marea aceasta, ci ajută-mi mie ticălosului şi mă izbăveşte de moartea cea amară".

Atunci sfântul l-a luat de mână şi l-a pus pe scândura aceea. Şi îi era lui scândura întocmai ca o luntre, plutind neafundată pe deasupra apei, iar sfântul, îndreptând-o pe ea, a alergat repede în urma corabiei şi, ajungând-o, a pus pe acel om în ea întreg, sănătos şi cu nimic vătămat, apoi i-a poruncit, zicându-i: „Să nu spui nimănui de mine, ci să spui că puterea dumnezeiască te-a izbăvit din adâncurile mării". Dar cei ce erau în corabie, văzând pe prietenul lor pe care îl aruncaseră în mare, că era cu dânşii viu şi sănătos, s-au mirat şi s-au înspăimântat şi slăveau puterea lui Dumnezeu.

Iar după ce s-a întors neguţătorul acela în cetatea sa, a întâlnit pe Isidor, izbăvitorul său, pe uliţele cetăţii, făcând nebunii, şi nu putea să spună cuiva de dânsul, decât numai se închina lui de departe; iar el iarăşi îl îngrozea să nu spună nimănui de ceea ce se făcuse pe mare. Astfel, neguţătorul acela a păzit aceea în tăcere până la moartea plăcutului lui Dumnezeu. Se mai făceau de către dânsul şi alte minuni, cu darul lui Dumnezeu, dar n-au venit întru arătare, că, precum era viaţa lui cea îmbunătăţită, tăinuită ca sub un obroc, sub chipul nebuniei, tot aşa şi facerile lui de minuni se săvârşeau în taină.

Odată s-a dus în curtea voievodului Rostovului, iar voievodul avea atunci la el la prânz pe episcop şi, apropiindu-se sfântul de pristavul băuturilor, cerea să bea de la dânsul, ca şi cum ar fi fost însetat; dar fericitul nu înseta de băutură, ci de mântuirea celui ce putea ca, măcar pentru un pahar de apă rece, să nu se lipsească de plată de la Domnul; iar pristavul nu numai că nu i-a dat băutură, dar l-a gonit cu cuvinte ocărâtoare. Deci, ospătând voievodul cu episcopul, a venit vremea băuturii şi, voind slugile să toarne în pahare, nu s-a găsit băutură în vase, căci deodată toate s-au uscat, încât slugile s-au înfricoşat şi au spus despre aceea voievodului, care, şi el, mâhnindu-se, se mira foarte. Şi, înştiinţându-se că a venit în curtea lui nebunul Isidor şi a cerut să bea neprimind, mai mult s-a mâhnit şi se mânia asupra pristavului; căci a înţeles că pentru nemilostivirea pristavului, care a trecut cu vederea pe săracul care cerea, s-a făcut de la Dumnezeu o minunată pedepsire ca aceea.

Deci îndată a trimis prin toată cetatea să caute pe fericitul Isidor şi să-l aducă cu rugăminte în casa voievodului, dar n-a fost găsit. Iar după ce s-a sfârşit prânzul voievodului, acesta fiind cuprins de ruşine pentru aceea, că nu era băutură pentru oaspeţi, a venit la ei însuşi Sfântul Isidor, având în mâini o prescură, şi a dat-o episcopului, zicând ca şi cum ar fi nebun: „Arhiereule, primeşte această prescură, pe care am luat-o în acest ceas din mâinile prea sfinţitului mitropolit al Kievului, în biserica Sfintei Sofia". Şi îndată cu venirea sfântului,

toate vasele s-au umplut de băutură, ca şi mai înainte, de care minune toţi s-au mirat foarte mult şi cu frică preamăreau pe Dumnezeu, care a făcut minunate lucruri prin robul cel tăinuit.

Însă această minune s-a făcut înaintea sfârşitului sfântului. Şi minunat este cuvântul lui, care l-a zis atunci: „În acest ceas am luat prescura din mâinile preasfinţitului mitropolit al Kievului!" Pentru că nu era mincinos cuvântul plăcutului lui Dumnezeu, ci adevărat şi credincios; de vreme ce a fost răpit de îngerul lui Dumnezeu din Rostov în Kiev şi, iarăşi, în acelaşi ceas a fost adus din Kiev în Rostov. Căci după cum odinioară s-a întâmplat Cuviosului Gheorghe, egumenul Muntelui Sinai, care într-un ceas a fost răpit în Ierusalim şi, împărtăşindu-se cu dumnezeieştile Taine din mâinile preasfinţitului patriarh Petru, iarăşi s-a aflat în Sinai, în chilia sa, precum scrie despre aceasta în Limonar; tot astfel s-a făcut şi cu Sfântul Isidor.

După aceasta, robul lui Dumnezeu nu se mai arăta în cetate, precum avea obiceiul să umble, pentru că se mutase la Domnul, în coliba sa, neştiind nimeni de sfârşitul lui, şi sfântul lui suflet a fost dus de sfinţii îngeri în cerescul Ierusalim. Şi îndată o bună şi plăcută mireasmă a umplut toată cetatea şi toţi se minunau cu spaimă de acea neobişnuită şi frumoasă mirosire, zicând unul către altul: „De unde iese această plăcută mireasmă?" Pentru că nu ştiau că murise plăcutul lui Dumnezeu.

Iar un om oarecare, mergând pe lângă coliba sfântului şi simţind mai multă bună mirosire ce ieşea din colibă, s-a uitat în ea şi a văzut pe sfântul, zăcând la pământ, având faţa în sus şi mâinile strânse în chipul crucii, precum se cade. Şi cunoscând că de curând s-a sfârşit, a alergat şi a spus celorlalţi oameni. Deci, mergând nişte bărbaţi temători de Dumnezeu, care ştiau viaţa sfântului cea plăcută lui Dumnezeu şi aveau dragoste către el, au îngropat cinstitul şi mult ostenitul lui trup în acelaşi loc, unde a murit.

În acea vreme a alergat şi acel neguţător, pe care sfântul l-a izbăvit de înecare în mare şi, căzând la mormântul sfântului cu lacrimi, spunea tuturor acea minune ce se făcuse. Deci, oamenii cei cucernici, sfătuindu-se, au zidit deasupra mormântului fericitului – cu binecuvântarea arhiereului –, o biserică a Înălţării lui Hristos, Care a înălţat pe cel ales din poporul Său. Iar de la mormântul Sfântului Isidor au început a se da celor ce alergau cu credinţă la el, tămăduiri tuturor bolilor, întru slava Domnului nostru Iisus Hristos, Cel slăvit împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh în veci. Amin.

LUNA MAI
ZIUA A CINCISPREZECEA

CUVIOSUL PAHOMIE CEL MARE

Cuviosul părintele nostru Pahomie era de neam din părţile Tebaidei Egiptului, născut din părinţi păgâni, închinători de idoli, ca un crin ieşit din mărăcini. Pe acesta, Domnul nostru Iisus Hristos l-a însemnat din copilărie pentru a Sa sfântă slujbă; căci, Pahomie, fiind încă prunc, părinţii lui îi dădeau să guste din jertfele idolilor; dar el, gustându-le, îndată le vărsa ca pe nişte otravă vătămătoare de suflet, deoarece sufletul în care avea să petreacă Dumnezeu, nu putea să mistuie partea cea diavolească în pântecele lui de prunc.

Şi crescând el, părinţii lui l-au dus odată la capiştea idolească care era lângă râul Nilului şi în care diavolul cel ce petrecea în idol dădea răspunsuri la oamenii care îl întrebau, înşelând astfel poporul care credea că idolul lor vorbeşte cu ei. Iar Pahomie, mergând acolo, diavolul a tăcut şi idolul a rămas mut. Şi se mira slujitorul idolesc că zeul lor a amuţit şi îl ruga cu multe jertfe ca să le vorbească, însă el nu putea să grăiască nimic. Apoi i-a descoperit diavolul taina aceea, că, din cauza venirii lui Pahomie, nu poate să grăiască către popor. Deci, slujitorul, căutând spre prunc, a strigat cu glas tare, zicând: „Pentru ce aţi adus aici pe vrăjmaşul zeilor noştri? Scoateţi-l îndată afară de aici!" Părinţii lui Pahomie s-au mâhnit pentru aceasta, mirându-se şi zicând între ei: „Ce o să fie pruncul acesta, că nici din jertfă nu poate să guste nimic, de vreme ce îndată ce gustă, o şi varsă?" Şi ei, nepricepându-se ce să fie aceasta, au tăcut. După aceea l-au dat pe el la învăţătura cărţii egiptene şi la filosofia cea veche.

În acea vreme, împărăţind Constantin cel Mare, a dat poruncă să se adune oaste împotriva muncitorului Maxentie. Deci, comandanţii împărăteşti, ajungând până în părţile Egiptului, au luat cu sila în rânduiala ostăşească pe mulţi tineri, între care era şi tânărul Pahomie, fiind în vârstă de douăzeci de ani. Şi pornind cu ei într-o

corabie pe mare, au ajuns într-o cetate creştinească din Tebaida, care se numea Oxirinhos. Acolo tinerii cei luaţi erau ţinuţi sub străji, iar locuitorii cetăţii, văzând pe acei tineri păziţi cu străji şi auzind cele despre ei, li s-a făcut milă de dânşii. Deci, după obiceiul iubirii de străini al creştinilor, le aduceau cele de trebuinţă, adică îndestulare de bucate şi de băuturi, şi-i mângâiau pe dânşii în necaz. Iar Pahomie se minuna văzând atât de mare dragoste care li se făcea de cetăţenii aceia. Deci, înştiinţându-se de la cei ce erau cu dânsul, că sunt milostivi creştinii spre toţi, iar mai ales spre străini, întreba de numirea aceea, adică ce sunt creştinii, de vreme ce nu auzise nici de numele lui Hristos, nici de creştini.

Atunci ei i-au spus lui: „Creştinii sunt oameni cucernici, care cred în Unul Dumnezeu, care este în cer, Făcătorul tuturor şi Atotţiitorul, în Unul Născut Fiul Său, Domnul Iisus Hristos, şi în Duhul Sfânt. Ei sunt buni la obiceiuri şi milostivi către toţi, făcându-le bine şi dându-le în dar toate cele de trebuinţă, şi aşteptând răsplătire de la Unul Dumnezeu". Unele ca acestea auzind tânărul Pahomie, se minuna de credinţa creştinească, se lumina cu mintea, se aprindea cu inima în frica lui Dumnezeu şi se bucura cu sufletul de auzirea numelui lui Hristos.

Deci, depărtându-se puţin de tovarăşii săi şi fiind singur, şi-a întins mâinile spre cer şi a zis: „Doamne, Dumnezeul creştinilor, Cel ce ai făcut cerul şi pământul, dacă vei căuta spre smerenia mea şi îmi vei dărui mie cunoştinţa dumnezeirii Tale şi mă vei izbăvi de necazul acesta, îţi voi sluji Ţie în toate zilele vieţii mele şi voi vieţui după poruncile Tale". Astfel rugându-se, a pus în mintea sa neuitata pomenire a adevăratului Dumnezeu, pe Care Îl cinstesc creştinii. Şi mergând de acolo cu ceilalţi ostaşi, se ferea cu dinadinsul de toate lucrurile cele neplăcute lui Dumnezeu. Dacă i se întâmplau lui vreodată dulceţi trupeşti sau alte oarecare pofte mireneşti, se întorcea cu totul de la dânsele, aducându-şi aminte de rugăciunea aceea în care şi-a făgăduit adevăratului Dumnezeu viaţa cea plăcută Lui şi s-a luminat la minte cu oarecare dar dumnezeiesc. Căci iubea curăţenia trupească din tânăra vârstă şi se silea a o păzi fără de prihană.

Iar după ce marele şi dreptcredinciosul împărat Constantin a biruit pe vrăjmaşii săi prin credinţa în Hristos, făcându-se pace în împărăţia lui, a eliberat cetele ostăşeşti şi astfel s-a dus fiecare întru ale sale. Atunci Pahomie, întorcându-se în patria sa, a mers cu sârguinţă în Tebaida cea de sus, în satul ce se numea Hinovoschia şi, intrând în biserica creştinească, a cerut Sfântul Botez. Deci, învăţându-se şi deprinzându-se cu sfânta credinţă, a luat Sfântul Botez

şi s-a învrednicit împărtăşirii dumnezeieştilor Taine. Iar după ziua aceea, sosind noaptea, a văzut în vedenia visului pogorându-se rouă din cer, care umplându-i dreapta lui şi închegându-se, s-a făcut ca mierea. Şi a auzit un glas de sus, grăind către dânsul: „O, Pahomie, înţelege ceea ce vezi, că acesta este semnul darului care ţi se dă ţie de la Hristos Dumnezeu".

De la acea vedenie, fericitul Pahomie s-a rănit şi mai mult cu dragostea lui Dumnezeu şi, umilindu-se foarte mult, a dorit viaţa monahicească. Şi auzind el de un sihastru oarecare cu numele Palamon, care vieţuia într-un loc pustiu, s-a dus la dânsul şi, ajungând la chilia lui, a bătut în uşă. Iar stareţul, căutând prin fereastră, l-a întrebat: „Ce voieşti? Şi pe cine cauţi?" Pahomie i-a zis: „Dumnezeu m-a trimis la tine ca să mă faci monah!" Grăit-a lui stareţul: „Nu poţi să fii monah, pentru că cinul călugăresc nu este lucru mic; mulţi au venit aici şi, nesuferind nevoinţa călugărească, s-au întors înapoi". Pahomie i-a zis lui: „Nu toţi oamenii au acelaşi obicei; primeşte-mă numai şi vremea singură va arăta de pot a suferi greutatea vieţii călugăreşti". Grăit-a stareţul: „Ţi-am spus că nu vei putea răbda; deci să te duci la altul într-alt loc şi să te ispiteşti multă vreme cu postire, iar după aceea vei veni la mine şi te voi primi; pentru că eu vieţuiesc aici cu asprime şi, întărindu-mă cu darul lui Hristos, nu mănânc nimic, decât numai pâine şi sare; iar untdelemn şi vin niciodată nu bag în gură. Şi petrec fără somn întru rugăciune şi învăţătura dumnezeieştilor cuvinte până la miezul nopţii, iar de multe ori chiar şi toată noaptea".

Acestea grăind stareţul, nu se mândrea pentru înfrânarea sa, ci voia mai mult cu această frică să gonească de la sine pe tânărul mirean. Iar Pahomie, auzind unele ca acestea, şi mai mult se aprindea spre o viaţă ca aceea după Hristos. Şi zicea către stareţ: „Cred lui Dumnezeu că, cu sfintele tale rugăciuni, îmi va da putere şi răbdare şi mă va povăţui pe mine prin tine la viaţă cea aspră". Atunci Cuviosul Palamon, văzând osârdia lui cea către Dumnezeu şi cunoscând în el chemarea lui Dumnezeu, i-a deschis uşa şi, primindu-l înăuntru, l-a îmbrăcat în schima monahală. Şi petreceau amândoi împreună în postiri şi în rugăciuni, ostenindu-se cu lucrul mâinilor. Iar lucrul lui era a toarce lână şi a ţese rase, nu pentru vreun câştig oarecare, ci ca să hrănească pe săraci din osteneala mâinilor sale. Iar când stătea la rugăciunile cele de toată noaptea, dacă îl vedea cândva stareţul dormitând, îl scotea afară din chilie şi, umplând o coşniţă cu nisip, îi poruncea s-o ducă în alt loc şi acolo să o verse; aşa alunga

somnul şi îşi ostenea trupul, pentru ca mintea să-i fie deşteaptă la rugăciune.

Deci, stareţul zicea către ucenic: „Trezeşte-te, fiule, şi te deşteaptă, ca să nu te ispitească vrăjmaşul; pentru că în deşert va fi osteneala noastră". Şi văzând Cuviosul Palamon pe fericitul Pahomie ascultător, înfrânat şi sârguitor către toate nevoinţele pustniceşti şi sporind spre fapta cea îmbunătăţită, se bucura cu duhul şi slăvea pe Dumnezeu. Şi sosind ziua prealuminată a Sfintelor Paşti, a zis stareţul către ucenic: „De vreme ce ziua aceasta este de praznic, şi la toţi creştinii această zi a Învierii lui Hristos este zi de bucurie şi de prăznuire, deci, frate, să găteşti şi nouă masa, ca, mâncând, să ne veselim pentru slava lui Dumnezeu". Vrând el îndată cu osârdie să facă porunca, a luat puţin untdelemn şi a turnat în sare, punându-l pe masă. Şi apropiindu-se stareţul de masă şi văzând în sare untdelemn, şi-a lovit fruntea cu mâna şi a zis cu lacrimi: „Domnul meu S-a răstignit şi a fost batjocorit şi a suferit pălmuire şi eu să mănânc untdelemn?" Deci, n-a stat la masă să mănânce, până ce nu s-a luat sarea şi untdelemnul şi s-au pus altele.

Într-una din zile a venit la dânşii un frate şi, văzând focul aprins, a zis lui Palamon şi lui Pahomie: „Dacă cineva dintre voi are credinţă, să se pună deasupra acestor cărbuni şi să stea pe ei până se va citi rugăciunea Domnului, adică: Tatăl nostru...". Iar Cuviosul Palamon, cunoscând înălţarea minţii fratelui aceluia, l-a certat, zicându-i: „Încetează, frate, cu acea mândră părere a ta şi nu căuta lucrul cel netrebnic, pentru că te amăgeşti".

Iar el mai mult mândrindu-se, s-a suit de voia sa pe cărbunii cei aprinşi şi stătea citind rugăciunea Domnului. Şi a rămas neârs; fiindcă, cu îngăduinţa lui Dumnezeu, diavolul, care ajută celor mândri, îl apăra de arderea focului. Deci, pogorându-se de pe foc nevătămat, mai mult se mândrea pentru sfinţenia sa. Şi, plecând de la dânşii, îi ocăra, zicându-le: „Unde este credinţa voastră?" Deci, şezând acel frate mândru în chilia sa, care nu era aşa departe de Palamon, şi văzându-l diavolul înşelat desăvârşit cu înălţarea minţii, s-a închipuit în femeie frumoasă, îmbrăcată cu haină luminoasă şi înfrumuseţată cu podoabe şi, venind la el, a bătut în uşa chiliei. Iar el, deschizând uşa şi văzând pe acea femeie, a întrebat-o de pricina venirii ei; iar diavolul cel în chip de femeie, i-a răspuns: „Fiind strâmtorată de datornici pentru datorii şi neavând cu ce să le plătesc, am fugit de la dânşii, temându-mă să nu cad în mâinile lor şi să-mi facă vreo răutate; deci mă rog ţie, părinte, primeşte-mă în ceasul acesta în chilia ta, ca să mă ascund de cei ce mă gonesc, că

Dumnezeu m-a povăţuit să vin la tine, ca să fiu păzită de cei ce mă caută".

Iar el, neputând să socotească cele grăite şi neînţelegând meşteşugirile vrăjmaşului cu grosimea minţii sale, a primit în chilia sa pe aceea ce părea femeie. Atunci diavolul a pus în el gânduri de desfrânare şi l-a aprins pe el cu poftă trupească, şi acel mândru monah, fiind biruit de spurcatul gând, s-a învoit în inima sa la păcat. Deci, dacă s-a apropiat de femeie, voind să-şi împlinească patima sa, îndată diavolul l-a trântit de pământ şi a pierit; iar el a zăcut multă vreme la pământ ca un mort, mut şi fără de glas. Iar după câteva zile, venindu-şi în sine şi cunoscându-şi nebunia sa, s-a dus la Sfântul Palamon, tânguindu-se şi zicând: „Să ştii, părinte, că eu singur sunt pricinuitorul pierzării mele, deoarece nu te-am ascultat; deci, mă rog cuviosiei tale, ajută ticăloşiei mele cu sfintele tale rugăciuni, ca să nu fiu pierdut de diavol până în sfârşit".

Aşa grăind acela cu lacrimi, iar cuvioşii părinţi Palamon şi Pahomie lăcrimând de milă pentru dânsul, deodată s-a îndrăcit monahul acela şi a fugit din chilie şi, fiind gonit de diavol, alerga prin munţi şi prin pustie; apoi, mergând la cetatea care se numea Panos, s-a aruncat în cuptorul băii şi a ars acolo. Iar fericitul Pahomie, văzând şi auzind aceasta, îşi păzea cu dinadinsul inima sa de gândurile de mândrie şi îşi îndrepta viaţa în smerită cugetare şi în blândeţe, aducându-şi aminte de cuvintele Domnului, care zice: *Învăţaţi-vă de la Mine, că sunt blând şi smerit cu inima.*

Muntele şi pustia aceea, întru care vieţuia, erau pline de spini şi, ieşind Pahomie să adune lemne, îşi rănea picioarele, umblând desculţ prin spini; asemenea şi mâinile lui, fiind înţepate de spini, sângerau. Iar el răbda cu bucurie, aducându-şi aminte de piroanele Stăpânului, cu care au fost pironite pe Cruce sfintele Lui mâini şi picioare. Lui îi plăcea să se roage singur la un loc osebit şi pentru aceasta adeseori ieşea în pustie departe de chilie; şi acolo îşi întindea mâinile în sus şi se ruga lui Dumnezeu.

Odată, ducându-se el cam departe de chilia sa şi apropiindu-se de locul ce se numea Tavenisiot, a auzit în rugăciunea sa un glas de sus, grăind către dânsul: „Pahomie, aici să petreci şi în locul acesta să faci o mănăstire; pentru că vor veni la tine mulţi din cei ce voiesc să se mântuiască. Pe aceia îi vei povăţui în călugărie la viaţa cea îmbunătăţită, după felul şi rânduiala pe care îndată o voi trimite ţie". Iar fericitul Pahomie, minunându-se de acest dumnezeiesc glas, i-a stat înainte îngerul în chipul rânduielii celei mari a monahilor celor desăvârşiţi, adică în sfânta schimă, şi i-a dat în mâini o tăbliţă care

avea scris pe dânsa rânduielile şi canoanele vieţii monahiceşti şi pustniceşti. Deci, întorcându-se el cu bucurie la cuviosul său stareţ, i-a spus toate cele văzute şi auzite. Iar acela crezând fără îndoială că este lucrul şi rânduiala lui Dumnezeu, a preamărit bunătatea Domnului, care a aflat un chip ca acesta de mântuire omenească. Apoi fericitul Pahomie a rugat pe Cuviosul Palamon să meargă cu dânsul, să vadă locul unde s-a auzit acel glas dumnezeiesc şi arătarea cea îngerească.

Iar stareţul, nevoind să mâhnească pe ucenicul său, pe care îl avea ca pe un adevărat fiu după Dumnezeu, s-a dus cu dânsul acolo şi, zidind o chiliuţă mică în acel loc, se bucura de dumnezeiasca cercetare. Apoi, după câtăva vreme, stareţul a grăit către Pahomie: „O, fiule, deoarece văd darul cel dăruit ţie de la Dumnezeu, că ai să fii în locul acesta povăţuitor multora, deci, să petreci aici, iar eu mă voi întoarce la chilia mea; dar să facem aşezământ, ca să nu ne despărţim niciodată, ci să ne cercetăm unul pe altul, cât vom fi între cei vii". Şi astfel vieţuia fiecare în chilia sa.

Adeseori fericitul Pahomie se ducea la Cuviosul Palamon, cercetându-l şi luând de la dânsul binecuvântare şi părintească învăţătură. Dar nu multă vreme după aceea, Sfântul Palamon s-a îmbolnăvit de moarte din multa înfrânare; pentru că uneori gusta puţină pâine, iar apă nu bea deloc; alteori, în loc de bucate, bea puţină apă şi pâine nu gusta nicidecum. Deci, fraţii care veneau spre cercetarea lui, îl rugau şi îl sfătuiau, ca să dea măcar puţină odihnă trupului său bolnav şi să guste din bucate şi din băutură, ca astfel să nu slăbească desăvârşit. Iar el le răspundea: „Dacă sfinţii mucenici ai lui Hristos au răbdat cu tărie până la sfârşit pentru Dumnezeu – în Care au crezut –, unii tăierea mădularelor, alţii tăierea capetelor, iar alţii arderea focului, apoi cum să voiesc eu să-mi pierd răbdarea mea cea puţină, pe care m-am făgăduit s-o îndur pentru Hristos?" Şi aşa pustnicul şi înfrânatul cel adevărat, deşi fiind în boală trupească, totuşi nu şi-a schimbat pustnicia sa, ci, păzind-o până la sfârşit, s-a sfârşit pe mâinile iubitului şi duhovnicescului său ucenic şi fiu, fericitul Pahomie, şi a trecut spre îndulcirea veşnicelor bunătăţi, gătite lui de la Domnul nostru Iisus Hristos. Iar Cuviosul Pahomie îngropând cinstitule trup al duhovnicescului său părinte, s-a întors la Tavenisiot în chilia sa, unde vieţuia după Dumnezeu.

Iar după câtăva vreme, a venit la dânsul Ioan, fratele lui cel mai mare după trup, care îl căuta de multă vreme, pentru că, de când Pahomie luase Sfântul Botez, nu s-a mai întors la casa sa, la părinţii şi rudeniile sale, ci îndată s-a dus în pustie; iar Ioan, fratele lui, îl căuta pretutindeni, pentru că acum şi acela luase sfânta credinţă şi se

botezase. Deci, văzându-se unul cu altul, s-au bucurat şi s-au sărutat, şi Ioan a început a vieţui împreună cu Pahomie şi a urma vieţii lui, petrecând amândoi în legea Domnului şi învăţându-se ziua şi noaptea. Şi nu se îngrijeau de cele pământeşti, iar cele ce le aveau din osteneala mâinilor lor, le împărţeau la cei ce aveau trebuinţă, neîngrijindu-se pentru ziua de mâine. Şi îşi muncea trupurile cu postiri, privegheri şi alte feluri de osteneli, mângâindu-se cu nădejdea învierii şi a fericirii ce va să fie în ceruri. Apoi citind Vieţile Sfinţilor şi luând aminte la isprăvile acelora, singuri se sârguiau să săvârşească unele ca acelea.

Iar Cuviosul Pahomie, aducându-şi aminte de făgăduinţa care de la Dumnezeu i se făcuse lui, pentru fraţii cei ce erau să se adune la dânsul spre mântuire, a început a zidi chilii, împreună cu fratele său. Deci, Pahomie voia să facă mai mare cuprinsul mănăstirii; iar Ioan, învăţând şi cugetând pentru liniştea şi strâmtorarea călugărească, dorea să fie mai mică ograda mănăstirii. Deci, supărându-se, a zis către Pahomie: „Încetează de a mări şi a lărgi curtea mănăstirii pentru că lucrul acesta nu este de trebuinţă".

Iar Pahomie auzind unele ca acestea, s-a mâniat asupra fratelui său, că nu cu înţelegere l-a ocărât pe el. Însă, fiind blând, nu i-a zis nimic împotrivă, cinstind pe fratele cel mai mare cu anii. Şi sosind noaptea, s-a închis în chilia sa şi a început a plânge şi întru rugăciune a se mărturisi lui Dumnezeu, zicând: „Amar mie, că înţelegerea cea trupească este încă întru mine şi umblu încă după trup; pentru că după atâta deprindere duhovnicească, încă sunt stăpânit de mânie. Miluieşte-mă, Dumnezeule, ca să nu pier; pentru că dacă Tu nu mă vei întări pe mine cu darul Tău şi vrăjmaşul meu va afla în mine vreo parte din faptele sale, atunci mă va face pe mine robul lui, ca pe un călcător al legilor Tale; căci scris este: *Cel ce păzeşte toată legea, dar numai într-una greşeşte, pentru toate s-a făcut vinovat*. Însă cred, Doamne, că îndurările Tale cele multe îmi vor ajuta mie, şi mă voi învăţa a umbla în căile Sfinţilor, plăcuţilor Tăi, tinzând spre cele dinainte şi uitând pe cele din urmă; că din veac sfinţii Tăi ajutându-se cu darul Tău, au ruşinat pe vrăjmaşul şi foarte s-au preamărit. Iar eu cum voi învăţa, Doamne, pe aceia care Te-ai făgăduit a-i chema la viaţa monahicească prin mine, dacă nu voi birui mai înainte patimile mele, care prin trup îmi luptă sufletul meu, şi de nu voi păzi legea Ta fără de prihană? Dar cred, Doamne, că dacă Tu îmi vei da ajutor, voi face acelea care sunt plăcute înaintea ochilor Tăi şi-mi vei ierta toate păcatele mele".

Aşa strigând fericitul către Dumnezeu, a petrecut toată noaptea întru rugăciuni, asudând cu lacrimi, şi din multa sudoare – pentru că

era pe vremea secerişului şi în părţile acelea este zăduf fără de măsură – s-a făcut sub picioarele lui o baltă; pentru că era obiceiul lui ca, stând la rugăciune, să-şi aibă mâinile întinse în sus şi nicidecum nu le lăsa, nici nu le strângea, până la sfârşitul rugăciunii; ci aşa stătea ca spânzurat pe Cruce. Astfel obosindu-şi trupul său, iar sufletul ridicându-şi spre gândirea de Dumnezeu, asuda foarte mult.

Şi nu după multă vreme, Ioan, fratele lui, s-a mutat către Domnul, şi el l-a îngropat, după obicei, cu psalmi şi cu cântări, îngrijindu-se în toate zilele ca să fie mai bun şi mai slobod de gândurile cele ce năvăleau asupra lui, învăţându-se pururea în frica lui Dumnezeu şi având în minte pomenirea morţii, înfricoşata judecată şi minunile cele veşnice, iar cu trupul ostenindu-se la zidirea mănăstirii. Diavolii văzând aceasta, au început a năpădi la arătare asupra lui, scrâşnind cu dinţii şi aducându-i multe ispite. Iar el înarmându-se cu pavăza credinţei şi cu rugăciuni, biruia asuprelile vrăjmaşului, având totdeauna în gură cântarea de psalmi. Deci, rugându-se el, diavolii de multe ori se sârguiau să-i curme rugăciunea şi, când pleca genunchii, îi arătau înaintea lui o groapă adâncă şi apă vâjâind, ca să se teamă şi să nu-şi plece genunchii la rugăciuni. Însă sfântul nu se îngrijea de diavoleştile năluciri şi nu înceta a-şi pleca genunchii la rugăciune.

Odată, umblând el, l-au înconjurat diavolii, urmându-i şi mergându-i înainte ca unui boier, zicând unul către altul: „Vine domnul Pahomie, daţi loc robului lui Dumnezeu!" Iar sfântul batjocorea năluciriile lor şi-i socotea pe dânşii ca pe nişte câini ce latră. Altădată, stând el în chilia sa la pravila cea de la miezul nopţii, au năvălit asupra lui mulţime de diavoli, cu huiet şi cu strigare multă, şi au început a-i clătina chilia şi a cutremura pământul, vrând să răstoarne zidirea din temelie şi să ucidă pe Pahomie; dar el a început a cânta: *Dumnezeu este scăparea noastră şi puterea; ajutor întru necazurile cele ce ne-au aflat pe noi; pentru aceasta nu ne vom teme, când se va tulbura pământul*. Atunci îndată s-au stins diavolii ca fumul şi s-a făcut alinare şi linişte. Însă aceia, fugind ca nişte câini fără de ruşine, iarăşi s-au întors. Deci, după rugăciune, şezând sfântul la lucrul mâinilor, i s-a arătat diavolul în chip de cocoş mare, care cânta înaintea lui foarte tare şi se repezea spre faţa lui; iar sfântul a suflat asupra lui şi, însemnându-se cu semnul Sfintei Cruci, l-a izgonit pe el de la dânsul.

Altădată, adunându-se mulţi diavoli, au legat o frunză de stejar cu o funie mare şi lungă, şi trăgeau de ea cu osteneală şi cu ispitire, ca de o piatră mare, chiuind şi strigând cu mare glas unul către altul:

„Trageţi, trageţi!" Aceasta o făceau vrând să pornească spre râs pe robul lui Dumnezeu; dar sfântul a gonit cu rugăciunea toată tabăra diavolească.

De multe ori, când şedea sfântul să guste hrană, diavolii făcându-se în chip de femei frumoase, şedeau de amândouă părţile lui şi se atingeau de bucatele cele puse înainte. Iar cuviosul, închizându-şi ochii cei trupeşti ca să nu vadă nălucirile cele muiereşti, îşi ridica ochii minţii spre Hristos Dumnezeu şi nălucirile cele diavoleşti fugeau; pentru că nu puteau să sporească ceva, de vreme ce era împreună cu el darul Domnului, Cel ce a zis către plăcuţii Săi: *Nu vă temeţi, Eu sunt cu voi până la sfârşitul veacului*.

Altădată, cu voia lui Dumnezeu, a luat mare chinuire de la diavoli; pentru că toată ziua, de dimineaţă până seara, a fost bătut de dânşii şi ca un mucenic a fost rănit de bătăi; însă n-a slăbit, nici nu s-a deznădăjduit de ajutorul lui Dumnezeu, ştiind că Domnul nu părăseşte în ispite pe robii Săi. Deci a venit la dânsul pentru cercetare un oarecare monah bătrân cu numele Apolos; şi dacă a început Cuviosul Pahomie a-i spune cu de-amănuntul toate primejdiile şi ispitele cele aduse asupra lui de diavoli, Apolos i-a grăit lui: „Îmbărbătează-te şi te întăreşte, robule al Domnului, pentru că ştie diavolul că dacă te-ar birui pe tine, cel ce ne eşti nouă spre folos, şi căruia toţi, după puterea noastră, ne sârguim să-ţi urmăm, apoi pe noi neputincioşii cu înlesnire ne va robi lui; pentru aceea asupra ta mai mult se înarmează. Deci, tu, o, părinte, având ajutorul lui Dumnezeu, nu te lenevi, nici slăbi în nevoinţe, ci rabdă-le pe toate cu vitejie, că să nu dai răspuns lui Dumnezeu şi pentru noi, biruindu-te de lenevire şi dându-ne nouă chip de împuţinare de suflet".

Pahomie, auzind acestea, mai mult s-a întărit asupra vrăjmaşilor celor nevăzuţi şi slăvea pe Dumnezeu, că i-a trimis pe un frate ca acela, care l-a mângâiat în necaz, şi l-a pornit spre mai mare nevoinţă; deci, a rugat pe monahul acela, ca să-l cerceteze pe el mai des şi să-l întărească. Iar odată, acel fericit Apolos, venind la Cuviosul Pahomie, s-a îmbolnăvit şi, petrecând puţine zile, s-a mutat către Dumnezeu şi a fost îngropat de Pahomie.

Cuviosul Pahomie avea atâta îndrăzneală şi credinţă către Dumnezeu, încât de multe ori călca peste balauri şi peste scorpii, şi rămânea nevătămat de ei. Adeseori poruncea crocodililor ca să-l treacă dincolo de râu, iar crocodilii ascultau porunca lui şi treceau degrabă pe plăcutul lui Dumnezeu. Şi mulţumind cuviosul lui Dumnezeu că-l păzeşte nevătămat de toate asuprelile vrăjmaşilor, se ruga Lui, zicând: „Bine eşti cuvântat Doamne, că n-ai trecut cu

vederea smerenia mea, nici n-ai lăsat neputinţa mea, ca să fie înşelată de vrăjmaşul, ci singur m-ai întărit şi mă întăreşti pe mine, văzând neştiinţa mea. Singur mă povăţuieşti şi mă înveţi pe mine voia Ta cea sfântă, pentru că eu sunt prost şi neînţelept; iar Tu m-ai înţelepţit întru frica Ta".

Şi iarăşi văzând sfântul neîncetatele asupreli diavoleşti, ruga pe Dumnezeu ca un viteaz şi desăvârşit nevoitor, ca să-i ia somnul, încât să petreacă noaptea şi ziua fără de somn – pe cât se poate –, biruind cu ajutorul lui Dumnezeu pe cei potrivnici, după cele scrise: *Nu mă voi întoarce, până ce se vor sfârşi; îi voi necăji şi nu vor putea să stea; vor cădea sub picioarele mele, că m-ai încins cu putere spre război*. Deci, i s-a dăruit lui cererea şi vedea pe duhurile cele nevăzute ca pe nişte văzute şi le gonea departe cu arma duhovnicească a rugăciunilor. Şi rugăciunea cuviosului era ca să se săvârşească întru el voia Domnului şi să nu se lipească de el nici un gând din grijile lumeşti.

După câtăva vreme, Cuviosul Pahomie, stând la rugăciune la miezul nopţii, i s-a arătat îngerul Domnului în chipul cel dintâi, zicându-i: „Pahomie". Iar el a răspuns: „Ce este, Domnul meu?" Zis-a îngerul: „Voia Domnului este aceasta, ca să-I slujeşti Lui şi pe neamul omenesc să-l aduci la El". Acestea zicându-i îngerul Domnului de trei ori, s-a dus de la el. Iar Pahomie, mulţumind lui Dumnezeu şi luând încredinţare din acea vedenie ce i se făcuse dintâi, a început a primi pe cei ce veneau la el şi voiau să slujească lui Dumnezeu. Deci, după multă ispitire, le dădea chipul monahicesc, învăţându-i să treacă cu vederea lumea şi pe toate cele din lume. Şi se făcea el însuşi pildă cu pustnicia şi cu smerenia vieţii celei iubitoare de osteneală, slujind celorlalţi fraţi, deşi nu mai era tânăr. Pentru că el pregătea masa, el lucra grădinile, săpând, sădind şi adăpând cu apă verdeţurile; el slujea bolnavilor ziua şi noaptea şi era chiar şi portar. El făcea cu mâinile sale toate lucrurile cele mai de pe urmă şi slujirile în mănăstire; şi îndemna pe toţi să petreacă întru chemarea lor, şi să se înveţe întru psalmi şi întru alte cărţi; dar mai ales întru Sfânta Evanghelie.

Numele fraţilor care veniseră la el la început erau acestea: Psentais, Suros şi Psoe. Acestora le grăia totdeauna cuvintele lui Dumnezeu, folosindu-i mult pe ei. Iar ei, privind la sfânta lui viaţă cea întocmai cu îngerii, se minunau, zicându-şi unul altuia: „Ne-am înşelat, socotind că sfinţii sunt născuţi de fel sfinţi, şi nu se fac sfinţi după a lor voie; şi iarăşi socotind că păcătoşii nu pot ca, întorcându-se la pocăinţă, să se facă sfinţi. Iată, vedem darul lui Dumnezeu în

sfântul acesta, părintele nostru Pahomie; căci s-a născut din părinţi păgâni şi necredincioşi, şi a venit întru atât de bună credinţă şi plăcere de Dumnezeu, încât săvârşeşte cu înlesnire toate poruncile lui Dumnezeu şi este sfânt. De aceea ni s-a arătat şi nouă aievea, că şi noi, de vom voi, putem să-i urmăm lui, precum a urmat şi el sfinţilor, care au fost mai înainte. Deci, să murim împreună cu el, ca să şi înviem cu el, că drept ne duce pe noi la viaţa veşnică".

Deci, apropiindu-se ei de Sfântul Pahomie, i-au zis: „Pentru ce, părinte, singur te osteneşti atât de mult în lucrurile monahiceşti? Porunceşte-ne nouă, ca să lucrăm şi noi". Sfântul le-a răspuns: „Jugul cel bun pe care l-am pus pe mine, nu-l voi lepăda. Hristos ne-a adunat pe noi aici, ca să ne ostenim împreună pentru mântuire. El să ne întărească, pe mine şi pe voi, în răbdare şi osteneli. Iar când Domnul nostru ne va aduna mai mulţi, atunci îmi veţi ajuta în slujbele mănăstireşti". Şi le-a scris lor Cuviosul Pahomie rânduieli pentru rugăciune, pentru lucrul mâinilor şi pentru somnul cel cu trezvie; pentru hrană şi pentru haine, pentru toată buna rânduială mănăstirească şi pentru viaţa monahicească, precum a fost povăţuit mai înainte de îngerul care i s-a arătat lui.

Deci, cu voia lui Dumnezeu, Care cheamă pe toţi spre mântuire, s-au adunat la cuviosul şi alţi fraţi, între care era Pecusie, Cornelie, Pavel, Pahomie – un altul –, Ioan şi alţii care auzeau de viaţa lui cea folositoare, de învăţătura cea de suflet mântuitoare a credinţei celei drepte şi de rânduiala cea cu bune obiceiuri a mănăstirii. Astfel, în puţină vreme numărul fraţilor s-a înmulţit, încât ei erau mai bine de o sută.

Iar când, în vreo zi de praznic, se cădea ca toţi împreună să se împărtăşească cu preacuratele, cereştile, nemuritoarele şi de viaţă făcătoarele dumnezeieşti Taine ale lui Hristos, atunci Cuviosul Pahomie chema pe un preot din bisericile cele din satele de aproape şi acesta săvârşea dumnezeiasca slujbă în mănăstirea lor şi toţi se împărtăşeau cu Trupul şi Sângele lui Hristos.

Şi nu voia povăţuitorul şi cugetătorul cel smerit să învrednicească pe vreunul din ucenicii lui la rânduiala preoţească; ci zicea că foarte de folos este monahilor să nu caute cinste şi începătorie, mai ales cei ce vieţuiesc viaţa cea de obşte, ca să nu înceapă între fraţi a se face zavistii, pizmuiri şi neîntocmiri pentru aceste pricini. Căci precum când cade în arie o scânteie mică de foc, dacă nu se va stinge degrabă, toată aria o arde, şi rodurile cele adunate cu multă osteneală se pierd într-un ceas; astfel, căzând între monahi gândul iubirii de stăpânire şi dorirea de rânduială preoţească,

de nu se va scoate degrabă, pe toate ostenelile lor cele de mulţi ani şi rodurile duhovniceşti le va întoarce în nimic înaintea lui Dumnezeu.

Acestea le grăia cuviosul, învăţând pe fraţi smerenia; însă, dacă venea la mănăstirea lui cineva din monahii cei sfinţiţi, voind să petreacă cu dânşii, îl primea cu dragoste şi-l cinstea ca pe un părinte; iar acela privind la viaţa cuviosului cea cu smerită cugetare şi a celorlalţi fraţi, se sârguia să fie următor smereniei şi ostenelilor lor celor pustniceşti.

Şi era Sfântul Pahomie foarte milostiv şi iubitor spre toţi. Îi era milă de cei bătrâni şi neputincioşi cu trupul, ştia a plăcea şi celor tineri, având multă purtare de grijă pentru sufletele lor. Deci, numărul fraţilor crescând în toate zilele mai mult, a ales pe unii dintre dânşii – care puteau, cu ajutorul lui Dumnezeu, să îndrepteze şi să povăţuiască pe alţii la fapta bună –, şi i-a pus pe ei peste alţi fraţi, împărţindu-i în mai multe mănăstiri; iar el singur, privind la toţi ca un părinte şi îngrijindu-se de ei, îi dădea fiecăruia ascultarea şi slujirea cea cuviincioasă în lucruri, şi rugăciunile şi pravila cea pustnicească pe care putea să o poarte. Astfel se făcea fraţilor mare sporire de la Cuviosul Pahomie, povăţuitorul cel de Dumnezeu înţelepţit.

Iar după mulţi ani, auzind de dânsul sora sa cea după trup, a venit la mănăstirea lui, voind să vadă pe fratele său, că şi dânsa primise acum credinţa creştinească. Iar el, aflând de venirea ei, a trimis pe portar la dânsa, zicându-i: „Ai auzit de mine că sunt viu; deci, du-te de aici şi nu te mâhni, că nu m-ai văzut, nici tu pe mine, nici eu pe tine. Iar de vei voi să urmezi vieţii mele şi să aflăm împreună milă de la Domnul, atunci fraţii mei îţi vor zidi o chilie într-un loc liniştit, ca acolo bineplăcând Domnului, să te lepezi de lume; pentru că nu este altă odihnă mai bună pe pământ, decât aceea, de a face bine şi a plăcea lui Dumnezeu. Şi puternic este Domnul ca şi pe alte fecioare şi femei să le mântuiască prin tine, aducându-le la o viaţă ca aceasta. Pentru aceea vei avea îndoită răsplătire de la Dânsul: una, pentru viaţa ta îmbunătăţită; iar alta, pentru povăţuirea acelora". Aceasta auzind sora cuviosului, s-a umilit cu inima şi a primit cu dragoste sfatul cel folositor al fratelui său şi, lăcrimând, cerea să fie povăţuită pentru mântuire.

Iar fericitul Pahomie a preamărit pe Dumnezeu pentru osârdia ei cea atât de mare; şi a poruncit unor fraţi cucernici, ca departe de mănăstire, de cealaltă parte a râului, să-i facă o chilie şi să zidească o mănăstire mică; apoi a îmbrăcat-o pe sora sa în chipul monahicesc. Şi, adunându-se la dânsa şi alte fecioare şi femei, le-a dat rânduială

de viaţă monahicească şi a încredinţat mănăstirea aceea unui bărbat duhovnicesc, bătrân şi sfânt, cu numele Petru, care le cerceta adeseori şi iconomisea toate cele pentru dânsele.

Cuviosul părintele nostru Pahomie a luat de la Domnul şi darul facerii de minuni; pentru că a început, cu darul lui Hristos, a tămădui bolile şi a izgoni diavolii. Cuviosul avea prieten adevărat pe un oarecare preot bătrân, cu numele Dionisie, econom al bisericii Tintirisiei. Acela cerceta adeseori pe Cuviosul Pahomie, asemenea şi Pahomie se ducea la dânsul, pentru că îl iubea foarte mult, deoarece acel Dionisie era unul din cei ce au mărturisit numele lui Iisus Hristos şi a pătimit pentru Dânsul în vremea prigoanei ce fusese mai înainte.

Iar o femeie oarecare vestită din cetatea Tintiriei, pătimind de curgerea sângelui de mulţi ani şi auzind de sfinţenia cea mare a Cuviosului Pahomie, dorea să-l vadă; căci credea că va căpăta tămăduire de boala sa, prin sfintele lui rugăciuni. Şi aflând că sfântul nu vorbeşte cu femeile, nici nu intră femei în mănăstirea lui, s-a dus la fericitul preot Dionisie, că nu era tăinuit acelei femei, că părintele Dionisie cu Cuviosul Pahomie petreceau în mare prietenie întru Domnul şi se cercetează unul pe altul, şi l-a rugat acea femeie să-l cheme cu dragoste în cetatea lor pe Cuviosul Pahomie. Deci Dionisie a făcut aşa şi, trimiţând rugăminte la cuviosul, l-a chemat în cetate şi, intrând ei în sfânta biserică, femeia aceea bolnavă s-a atins de poalele hainelor Cuviosului Pahomie, precum se spune şi în Sfânta Evanghelie, şi îndată s-a tămăduit de curgerea sângelui şi s-a făcut sănătoasă. Deci, căzând la pământ, preamărea pe Dumnezeu cu glas mare şi pe plăcutul Lui, pe Sfântul Pahomie, l-a fericit cu laude. Iar Cuviosul Pahomie, cunoscând meşteşugul lui Dionisie, a binecuvântat pe femeie şi, după vorba cea iubită cu prietenul său cel duhovnicesc, s-a întors la mănăstirea sa.

După aceasta a venit de departe la mănăstire un om oarecare şi a rugat pe cuvios să tămăduiască pe fiica sa, care pătimea de duh necurat. Iar cuviosul a poruncit portarului să spună omului acela astfel: „Noi nu avem obicei să vorbim cu femeile, dar trimite la noi o haină oarecare a fiicei tale, ca s-o binecuvântăm în numele Domnului, şi iarăşi o vom trimite pe ea la voi; şi nădăjduim spre Domnul că se va tămădui fiica ta". Iar omul acela, alergând degrabă, a adus haina fiicei sale şi a dat-o sfântului.

Însă Sfântul Pahomie, căutând cu iuţime spre haina aceea, a zis: „Nu este aceasta haina ei". Iar tatăl său întărea, zicând: „Cu adevărat haina aceasta este a fiicei mele". Sfântul a grăit către dânsul: „Şi eu ştiu că fiica ta poartă haina aceasta, dar nu i se cuvine ei, pentru că

este feciorească; iar ea, zicând că este fecioară şi împodobindu-se cu cele fecioreşti, şi-a pierdut fecioria şi petrece în necurăţia desfrânării. Deci, am cunoscut că haina aceasta este spurcată cu păcatul şi pentru aceasta am zis că nu este a ei; iar tu s-o sfătuieşti mai întâi să se lase de păcatul acela şi să se făgăduiască că de acum se va păzi curată înaintea lui Dumnezeu, şi atunci Domnul îi va fi milostiv şi o va tămădui de muncirea diavolească".

Tatăl ei, auzind acestea, s-a umplut de mâhnire şi de mânie asupra fiicei sale şi, ducându-se la dânsa, a întrebat-o de este adevărat, şi ea a spus tatălui său cu adevărat păcatul ce făcuse, şi a făgăduit cu jurământ că nu-l va mai face. Apoi, tatăl ei, întorcându-se la cuviosul şi spunându-i cele ce auzise de la fiica sa, îl ruga cu lacrimi să se milostivească spre dânsa. Deci, Cuviosul Pahomie, rugându-se pentru cea îndrăcită, i-a trimis puţin untdelemn şi după ce a luat ea cu credinţă untdelemn şi s-a uns cu el, îndată a fugit diavolul de la dânsa şi s-a făcut sănătoasă din ceasul acela.

Un alt om avea un fiu îndrăcit cumplit; pentru că cumplit era diavolul dintr-însul şi nu putea omul acela să aducă pe fiul său la cuviosul, căci duhul cel necurat care era în el se împotrivea tare, nelăsându-l să-l aducă la plăcutul lui Dumnezeu. Deci, venind acel om în mănăstire, a căzut plângând la picioarele Sfântului Pahomie, şi îl ruga cu dinadinsul să se roage lui Dumnezeu pentru fiul lui ce pătimea de duh necurat, ca să-l izbăvească de muncirea diavolească. Iar cuviosul, făcând rugăciune, i-a dat o pâine din mănăstirea sa şi i-a poruncit ca, la ceasul mâncării, să pună acea pâine înaintea fiului său. Şi ducându-se omul la casa sa cu pâinea şi sosind vremea mesei, a pus-o înaintea fiului său; iar îndrăcitul nu voia nici să se atingă de ea, ci şi-a împlinit trebuinţa în acea zi cu altă pâine. Iar după o vreme, flămânzind el şi cerând să mănânce, tatăl a sfărâmat o parte din pâinea lui Pahomie în părticele mici şi le-a amestecat cu finice şi astfel le-a pus înaintea fiului său ca, necunoscând, să mănânce. Iar duhul cel necurat ce era în acel tânăr, cunoscând în finice pâine dată din mâinile sfântului, a aruncat finicele la pământ. Deci, tatăl n-a dat fiului să mănânce mai multe zile, poruncind să nu-i pună înainte nimic altceva decât pâinea adusă de la Sfântul Pahomie. Apoi, tânărul fiind silit de multă foame, a gustat din pâinea aceea şi îndată a fugit dracul din el. Iar tatăl, luând pe fiul său sănătos, l-a dus în mănăstirea cuviosului, dând mulţumire şi laudă lui Dumnezeu, Cel ce făcea minuni cu rugăciunile plăcutului Său.

Multe alte tămăduiri de boli cu minune se făceau de Cuviosul Pahomie, prin darul Sfântului Duh care petrecea în el, însă pentru

acestea nu se înălţa cu inima, ci totdeauna se păzea în smerenie. De se ruga lui Dumnezeu cândva pentru ceva şi nu-şi câştiga cererea, nu se mânia, nici nu se tulbura cu gândul, ci totdeauna avea în gură acel dumnezeiesc şi mare cuvânt: *Părinte, fie voia Ta!*

Oarecând cercetând Cuviosul Pahomie mănăstirile sale pe care le avea în multe locuri, a mers la una care se numea Muhonia. Acolo a văzut un smochin înalt şi roditor, în care suindu-se cei tineri în ascuns, furau poamele şi le mâncau fără de vreme. Deci, apropiindu-se cuviosul de acel smochin, a văzut şezând în vârful lui un duh necurat şi l-a cunoscut că este dracul lăcomiei pântecelui, care înşeală pe cei tineri să fure smochinele şi să le mănânce în ascuns.

Atunci a chemat pe grădinarul mănăstirii, care era unul din nevoitorii bătrâni cei de demult, cu numele Iona, şi i-a zis: „Frate, taie pomul acesta, pentru că nu i se cuvine să stea în mijlocul mănăstirii spre sminteala celor neîntăriţi în înfrânare". Iar bătrânul Iona, auzind acestea, s-a mâhnit foarte tare şi a zis către cuvios: „Nicidecum, o, părinte, pentru că mult rod luăm din el". Şi văzând Sfântul Pahomie pe acel bătrân mâhnit, a tăcut, nevrând să-l mâhnească şi mai mult; pentru că îl ştia că este sfânt cu viaţa. Iar a doua zi, acel pom a fost aflat uscat cu totul şi nu avea nici rod, nici frunze verzi. Deci văzând aceasta bătrânul Iona, mai mult s-a umplut de mâhnire şi de necaz, căci n-a ascultat pe părintele cel sfânt şi n-a tăiat îndată acel smochin.

Aici se cuvine a pomeni puţin şi de viaţa acestui fericit bătrân Iona, căci avea optzeci şi cinci de ani în mănăstire, slujind cu cinste şi cu plăcere lui Dumnezeu. Iar ascultarea lui era să lucreze grădina, să sădească pomi, să adune roadele şi, prin ostenelile şi rugăciunile lui, să facă mare îmbelşugare şi îndestulare de roade nu numai fraţilor, ci şi străinilor.

Însă el n-a gustat niciodată din acele roade şi răsaduri până la sfârşitul său, atât de înfrânat şi postitor era. Haina lui era numai una, făcută din piele de oaie, pe care o purta iarna şi vara. Altă haină niciodată nu-i trebuia decât cojocul, pe care numai atunci îl lua, când se împărtăşea cu dumnezeieştile Taine; iar după împărtăşire se dezbrăca şi îl strângea, păstrându-l curat în tot timpul călugăriei lui. Şi nu ştia ce este odihna trupului, pentru că totdeauna şi neîncetat muncea cu osârdie lucrul lui. El n-a gustat niciodată vreo fiertură, ci verdeţurile crude cu oţet îi erau lui hrană în toată viaţa. Şi niciodată nu s-a odihnit pe coastele sale până la moarte, ci după osteneala cea de toată ziua din grădină, primea hrana cea obişnuită o dată pe zi, după apusul soarelui, iar după aceea intra în chilia sa şi şezând, lucra

cu mâinile, împletind funii toată noaptea fără lumânare, până la cântarea Utreniei. Şi avea în gura lui rugăciunea, şi astfel dormita puţin pentru nevoia somnului celui firesc. În acest fel şi-a obosit trupul său până la cel mai de pe urmă ceas al vieţii sale, căci astfel a fost găsit la sfârşit fericitul acela bătrân Iona, şezând şi ţinând în mâini împletitura ce lucra; iar sufletul lui cel sfânt s-a dus către Domnul, ca unul ce a fost atât de iubitor de osteneli, nevoitor şi omorâtor de patimile trupului său.

În aceeaşi mănăstire a Muhoniei, cuviosul părintele nostru Pahomie a zidit o biserică nouă, cu mâinile fraţilor celor iscusiţi în acel lucru, şi a împodobit-o cu stâlpi frumoşi, încât se veseleau de acel lucru bun şi frumos zidit. Apoi socotind că nu se cade monahilor a se veseli de podoaba lucrului mâinilor lor, nici a se mândri de frumuseţea zidirii lor, a luat nişte funii groase şi a legat stâlpii; deci, chemând pe fraţi le-a poruncit, ca să tragă cu toată puterea, până ce s-a aplecat zidirea şi s-a văzut că este neîmpodobită. Deci, cuviosul a zis către fraţi: „Să nu vă lăudaţi, fraţilor, pentru osteneala cea multă a mâinilor voastre, că aţi făcut zidire frumoasă; ci mai ales vă îngrijiţi, ca să vă zidiţi singuri pe voi şi să vă împodobiţi sufletul vostru ca pe o Biserică a lui Dumnezeu; pentru că voi sunteţi Biserici ale Dumnezeului Celui viu, precum a zis Domnul". Aşa cuviosul părinte, mergând în fiecare locaş, folosea pe fraţi, învăţându-i şi dojenindu-i cu cuvinte din dumnezeiasca Scriptură, rugându-i şi sfătuindu-i să fie în viaţă fără de prihană, ca să ştie şi să cunoască meşteşugirile vrăjmaşului, şi astfel să se împotrivească lor cu puterea Sfântului Duh, şi adeseori să grăiască cuvintele Psalmului: *Întru Dumnezeu vom face putere şi El va urgisi pe vrăjmaşii noştri*.

Şezând oarecând Cuviosul părinte Pahomie cu fraţii în mănăstirea sa din Tavenisiot şi învăţându-i din dumnezeieştile Scripturi, au venit oarecare pustnici eretici, care îşi acopereau veninul cel dinăuntru cu haine de păr; şi, stând înaintea porţilor mănăstirii, au zis oarecărora din fraţi: „Suntem trimişi de părintele nostru la al vostru; deci, să-i spuneţi din partea noastră aceste cuvinte: «De eşti cu adevărat om al lui Dumnezeu şi nădăjduieşti spre Dânsul că te va asculta pe tine, apoi să vii şi să treci cu noi râul cel de lângă mănăstire, cu picioarele pe deasupra apei, ca pe uscat, ca să cunoaştem toţi care din noi are mai multă îndrăzneală la Dumnezeu, tu ori noi?»".

Nişte cuvinte de mândrie ca acestea ale acelor eretici auzindu-le Cuviosul Pahomie, a zis către fraţi: „Cu îngăduinţa lui Dumnezeu, vor putea ereticii aceia să treacă râul ca pe uscat, fiindu-le în ajutor

diavolul, cel ce i-a prins pe dânşii în laţul său, ca să li se întărească înşelăciunea ereticească; însă eu nu cer de la Dumnezeu o minune ca aceea, ca să umblu pe apă, pentru că ştiu că gândul acesta nu numai că nu este monahicesc, dar nici creştinesc. Iar voi duceţi-vă şi spuneţi-le lor că aşa zice smeritul Pahomie: «Nădăjduiesc spre Dumnezeu, iar nu spre lucrurile mele, deoarece, fiind păcătos, nu voiesc a ispiti pe Domnul Dumnezeul meu. Sârguinţa mea este, nu ca să umblu pe ape, ci ca să-mi plâng totdeauna pentru păcatele mele şi să caut ajutorul lui Dumnezeu ca, astfel, să pot trece fără de vătămare ispitele vrăjmaşului". Unele ca acestea auzind ereticii, s-au dus ruşinaţi.

În locaşul cuviosului era un frate, care îşi făcea voia sa şi nu mânca în acelaşi timp, când mâncau şi ceilalţi fraţi, ci postea mai mult decât vremea cea rânduită şi se înălţa cu părerea întru sine. Iar Părintele Pahomie, cunoscând înălţarea de minte a monahului aceluia, l-a luat de-o parte şi i-a zis: „Frate, Domnul a zis: *M-am pogorât din cer, nu ca să fac voia Mea, ci voia Celui ce M-a trimis pe Mine*; deci, şi tu eşti dator a ne asculta pe noi şi a păzi rânduiala mănăstirească, şi când vine vremea mesei, mănâncă împreună cu fraţii cele puse înainte, însă cu măsură; nu foarte săturându-te, ca să nu se îngraşe trupul şi să ridice întru tine război, nici foarte puţin să nu mănânci, ca să nu slăbeşti cu trupul întru osteneli, ci să primeşti hrana după măsura puterilor trupeşti, până ce vei birui pe diavolul slavei deşarte".

Deci, fratele acela la început a ascultat sfaturile părintelui, însă după aceea iarăşi s-a abătut la voia sa, zicând: „Unde este scris: nu posti, nu te înfrâna...?" Deci, fiind sfătuit din nou de Cuviosul Pahomie, n-a ascultat, şi astfel a fost stăpânit de diavol până ce sfântul, rugându-se către Dumnezeu cu dinadinsul pentru dânsul, l-a tămăduit pe el şi astfel, fratele s-a îndreptat după aceea, învăţat fiind prin certare.

Altădată, stând Cuviosul Pahomie la rugăciune, s-a pomenit întru răpire şi a văzut pe fraţii săi cuprinşi de felurite primejdii. Unii dintr-înşii erau îngrădiţi de jur împrejur de văpaie, şi astfel fiind, nu puteau nicidecum să scape de ea. Alţii, fiind cu picioarele desculţe şi împleticindu-se în spini, se primejduiau, fiind înţepaţi de spini şi neputând să iasă dintr-înşii; iar alţii stăteau la un loc înalt peste o prăpastie adâncă, sub care trecea un râu mare şi înfricoşat, plin de crocodili, şi nu puteau nici să se ducă de la prăpastie, nici să se arunce în râu, din cauza mulţimii crocodililor.

Această vedenie cuviosul o spunea fraţilor cu multe lacrimi şi proorocea zicând că după ducerea lui din viaţa aceasta, monahii se

vor încurca cu diferite feluri de patimi lumeşti, se vor primejdui întru multă împiedicare spre mântuire, neputând să se izbăvească şi să scape de acelea, căci, prin meşteşugirea vrăjmaşului, îi vor înconjura pe dânşii împătimirile cele deşarte.

După aceasta a venit pentru călugărie la cuviosul un măscărici, pe nume Silvan, pe care primindu-l cuviosul şi învăţându-l mult pentru pocăinţă, l-a îmbrăcat în schima monahală. Acesta îndărătnicindu-se după câtăva vreme, a început a vieţui fără de grijă şi a face fel de fel de comedii, spre sminteala celor tineri, de care lucru înştiinţându-se cuviosul, îl învăţa pe el mult, iar uneori îl şi bătea. Iar acela se făgăduia că se va pocăi, dar nu se îndrepta. Deci, după o răbdare de douăzeci de ani, cuviosul părinte a poruncit ca să dezbrace de pe dânsul înaintea fraţilor chipul monahicesc şi, dându-i lui haine mireneşti, să-l izgonească din mănăstire.

Atunci Silvan a început a cădea la picioarele marelui stareţ, rugându-l şi zicând: „Iartă-mă, părinte, şi mai îngăduie-mă de astă dată; căci cred în Stăpânul Hristos, Cel ce mântuieşte pe cei păcătoşi, că mă va întoarce la pocăinţă, cu rugăciunile tale". Iar stareţul i-a zis lui: „Oare ştii cât ţi-am răbdat eu ţie? De cât de multe ori ţi-am dat şi bătăi, fiind silit de obiceiul tău cel rău, care lucru la nimeni nu l-am făcut decât numai singur ţie; pentru că n-am voit a întinde mâna mea spre cineva, iar către tine am fost silit, chiar nevrând a face aceasta. Şi când te băteam, pe mine singur mai mult mă durea decât pe tine, cu sufletul pătimind împreună cu tine de milă; pentru că te băteam, nu că voiam să te bat, ci pentru că nădăjduiam că, pedepsindu-te prin bătaie, vei fi mai bun şi îţi vei mântui sufletul tău. Dar, de vreme ce nici prin învăţături, nici prin bătăi nu te-ai îndreptat, te tai pe tine de la trup, ca pe un mădular putred, ca să nu se vatăme şi celelalte mădulare".

Astfel grăind către dânsul Sfântul Pahomie, el mai mult se ruga şi plângea cu lacrimi, făgăduind pocăinţă cu ajutorul lui Dumnezeu. Iar stareţul i-a grăit lui: „Dacă voieşti să te primesc iarăşi în numărul fraţilor, apoi să pui pentru tine chezaş, că de acum te vei pocăi". Deci, el şi-a pus chezaş pe un oarecare stareţ cinstit, cu numele Petronie. Atunci cuviosul, iertând pe Silvan, l-a încredinţat bătrânului Petronie, chezaşul său, şi singur s-a rugat lui Dumnezeu cu dinadinsul pentru el, ca să-l povăţuiască la calea cea adevărată a pocăinţei. Iar Dumnezeul Cel milostiv, Care nu voieşte moartea păcătosului, a dat lui Silvan, cu rugăciunile Sfântului Pahomie, plăcutul Său, atâta zdrobire de inimă întru pocăinţă, încât în toată vremea lacrimile curgeau din ochii săi ca pârâul. Şi când şedea la

masă cu fraţii, de multe ori nu putea să se oprească din plâns şi suspinuri, împlinindu-se către dânsul cuvântul proorocului David: *Făcutu-s-au lacrimile mele mie pâine ziua şi noaptea şi băutura mea cu plângere am amestecat-o.*

Iar când îi ziceau lui fraţii ca să se oprească din plâns măcar la masă, înaintea străinilor celor ce vin, el le răspundea: „Cu adevărat voiesc să mă opresc, dar nu pot nicidecum". Iar fraţii îi ziceau lui: „Se cade a plânge când eşti în rugăciune singur, iar în vremea mesei să te opreşti din plângere, pentru că sufletul poate şi fără de lacrimile cele din afară să fie totdeauna umilit în inimă". După aceea, fraţii iarăşi îl întrebau: „Pentru ce plângi aşa?" Şi-l opreau, zicând: „Ne ruşinăm căutând la tine cum plângi şi nu putem să mâncăm". El răspundea: „Fraţii mei, oare nu-mi este îngăduit să plâng, când văd pe bărbaţii cei sfinţi slujindu-mi mie, păcătosul, care nici de praful picioarelor lor nu sunt vrednic? Oare nu sunt dator a plânge, că mie, spurcatului măscărici, îmi slujesc nişte bărbaţi cinstiţi şi plăcuţi lui Dumnezeu ca aceştia? Deci, voi plânge, fraţilor, în toate zilele, ca să nu fiu înghiţit de pământ ca Datan şi Aviron, pentru mulţimea păcatelor mele".

Pentru o îndreptare ca aceasta şi pentru adevărata pocăinţă a lui Silvan, Cuviosul Pahomie, părintele nostru, se bucura foarte mult, precum şi sfinţii îngeri se bucură în cer pentru întoarcerea păcătosului. Deci, sfântul stareţ adeverea acestea către fraţi, zicând: „Mărturisesc înaintea lui Dumnezeu, că de când s-a adunat această viaţă de obşte, n-am văzut pe nici unul din toţi fraţii care vieţuiesc împreună cu mine, urmând aşa smereniei, precum fratele acesta. Ştiu, fraţilor, că şi voi, cu ajutorul lui Hristos, ostenindu-vă cu multe îmbunătăţite nevoinţe, aţi biruit pe vrăjmaş şi l-aţi gonit; însă, dacă vă leneviţi puţin, vrăjmaşul vostru se scoală asupra voastră şi cel izgonit se întoarce şi începe a face război. Iar Silvan, cel mai de pe urmă dintre voi, pe care nu de mult am voit să-l izgonim, şi-a întemeiat mântuirea sa într-atât de adâncă smerenie, încât se vede că a biruit desăvârşit pe diavol şi nu mai poate vrăjmaşul să se întoarcă şi să se scoale asupra lui; pentru că nimic nu biruieşte desăvârşit pe vrăjmaşul cel mândru ca smerenia inimii cea adevărată a monahului, care s-a lepădat cu totul de sine". Deci, fericitul Silvan, vieţuind opt ani într-o pocăinţă ca aceasta, s-a săvârşit; iar Cuviosul Pahomie a văzut sufletul lui înălţându-se de sfinţii îngeri spre cer, ca o jertfă aleasă.

Vieţuind Cuviosul Pahomie cu plăcere dumnezeiască spre folosul tuturor, episcopul cetăţii care se numea Panopoli, cu numele

Uar, a trimis rugăminte la dânsul, chemându-l în cetatea sa să facă în ea o mănăstire după rânduiala şi aşezământul său. Iar cuviosul, luând pe unii din ucenicii săi, între care era şi Teodor, s-a dus acolo şi a voit să cerceteze o mănăstire oarecare a sa, care era aproape de calea aceea. Şi intrând el în acea mănăstire, a văzut pe unul din fraţi fiind dus la îngropare cu multă cântare de psalmi şi după el mergea sobor mare de popor, între care se aflau părinţii şi rudeniile celui mort. Deci a poruncit celor ce-l duceau să stea şi să înceteze cântarea; pentru că vedea cu ochii cei preavăzători, că nu era de folos sufletului celui mort o cinstită îngropare ca aceea, deoarece viaţa aceluia fusese rea, petrecând în lenevire şi în iubire de păcate.

Apoi a poruncit să dezbrace hainele de pe cel mort, pentru că erau de mare preţ, şi să le ardă îndată; iar trupul gol, fără de cântare de psalmi şi fără de cinste, să-l îngroape afară din mănăstire. De acest lucru minunându-se toţi şi neîndrăznind a zice ceva împotriva marelui părinte, părinţii celui mort, rudeniile şi unii din fraţi au rugat pe Cuviosul Pahomie să-i fie milă de cel mort şi să poruncească a-l îngropa după rânduiala obişnuită a Bisericii. Iar sfântul a grăit către dânşii: „Mie, fraţilor, cu adevărat mai mult decât vouă îmi este milă de cel mort, pentru că voi vă îngrijiţi de trupul lui, iar eu de suflet. Şi aceasta o fac, ca pentru necinstea îngropării lui, să i se dea oarecare uşurare sufletului lui de la milostivul şi iubitorul de suflete Dumnezeu". Atunci toţi au tăcut, auzind nişte cuvinte ca acelea de la sfântul părinte.

Şi petrecând cuviosul în mănăstirea aceea două zile, i s-a făcut înştiinţare că în altă mănăstire un frate boleşte, fiind aproape de moarte, şi doreşte ca înaintea sfârşitului să vadă pe cuviosul părinte, ca astfel să se învrednicească de rugăciunea şi de binecuvântarea lui. Deci, sculându-se cuviosul cu ucenicii, s-au dus cu sârguinţă la mănăstirea aceea. Dar când era el departe de mănăstire ca de trei stadii, a auzit glas îngeresc din văzduh şi, ridicându-şi ochii spre răsărit, a văzut sufletul fratelui acela, la care se grăbea să se ducă, înălţându-se cu bucurie de sfinţii îngeri pe cale luminoasă; şi, stând, se minuna; iar ucenicii nici n-auzeau glasul acela, nici nu vedeau ceva. Atunci ei au grăit către sfânt: „Pentru ce stai, părinte, privind în sus, şi nu te îngrijeşti de fratele cel bolnav, ca să nu moară mai înainte de venirea ta?" Iar sfântul le-a răspuns: „Acolo se cade cu adevărat a ne grăbi, unde văd ducându-se sufletul lui de mâinile sfinţilor îngeri la viaţa veşnică".

După aceasta, ajungând la mănăstirea aceea, au găsit mort pe fratele cel ce se sfârşise întru Domnul şi, îngropând cu cinste trupul

lui, s-au dus la Panopoli. Şi s-a bucurat foarte fericitul episcop Uar de venirea Cuviosului Pahomie şi a ucenicilor lui. Iar când zideau acolo mănăstirea, nişte oameni din cei vrăjmaşi şi zavistnici, îndemnaţi de diavol, veneau noaptea şi risipeau ceea ce se lucra ziua. Iar cuviosul a răbdat multă vreme o supărare ca aceea de la ei, învăţând şi pe ucenicii săi la răbdare, până ce Domnul singur a voit de a răsplătit bântuitorilor acelora. Pentru că odată, venind ei după obicei şi începând să risipească ostenelile sfinţilor bărbaţi, îngerul Domnului i-a ucis cu foc de fulgere, încât toţi au pierit, topindu-se ca ceara. Apoi, din vremea aceea, cu ajutorul lui Dumnezeu, se zidea mănăstirea fără de împiedicare şi s-a făcut locaş ales, şi a lăsat într-însa Cuviosul Pahomie pe trei ucenici ai săi, bărbaţi îmbunătăţiţi: pe Samuil, pe Ilarie şi pe Encratie, ca să îndrepteze lucrurile mănăstirii şi să povăţuiască pe fraţi spre mântuire. Iar el, întorcându-se, a venit la mănăstirea sa. Şi auzind fraţii de venirea părintelui lor, au ieşit în întâmpinarea lui, închinându-se şi bucurându-se.

Iar un copil nou începător în viaţa monahicească, ieşind din turma cea cuvântătoare, a strigat către Cuviosul Pahomie: „Părinte, de când ai plecat de aici până astăzi, la noi nu s-au fiert nici verdeţuri, nici legume". Iar sfântul i-a răspuns, zâmbind: „Nu te mâhni, fiule, că voi porunci să se fiarbă". Deci, ducându-se în mănăstire, a intrat în bucătărie şi, găsind pe fratele ce era bucătar lucrând rogojini, l-a întrebat: „Spune-mi, frate, câtă vreme este de când nu fierbi fierturi fraţilor?" El a răspuns: „Două luni!" Şi i-a grăit stareţul: „Pentru ce prin lenevirea ta ai defăimat porunca ce ţi s-a dat?" Bucătarul răspunse: „Părinte, după porunca ta am voit să fierb în toate zilele, căr am văzut că fiertura nu se mănâncă, pentru că numai copiii cei noi începători mănâncă fiertură, iar fraţii se înfrânează şi petrec cu mâncare uscată; deci fiertura, rămânând multă, se leapădă afară; pentru aceea am încetat a fierbe, ca să nu se arunce bucatele şi untdelemnul. Iar ca să nu fiu osândit pentru şederea în zadar, lucrez rogojini cu celălalt frate, care este cu mine în bucătărie".

Grăit-a lui stareţul: „Câte rogojini aţi lucrat?" Răspuns-a bucătarul: „Cinci sute". Grăit-a sfântul: „Aduceţi-le aici". Şi le-au adus. Atunci a poruncit ca îndată să ardă rogojinile acelea, zicând: „Precum voi n-aţi băgat în seamă porunca mea, pentru a fierbe mâncare fraţilor, aşa şi eu fără de cruţare ard lucrul mâinilor voastre, ca să ştiţi, că nu este bine a călca aşezămintele părinteşti cele date spre mântuirea sufletului!" Iar bucătarul şi cu celălalt frate, văzând acestea, au căzut înaintea părintelui cu pocăinţă şi au cerut iertare.

Aducându-şi aminte cuviosul de vedenia ce i se făcuse în răpire, pentru fraţii cei ce aveau să cadă în multe feluri de împătimiri şi să se împletească cu griji deşarte după sfârşitul lui, plângea. Deci, închizându-se în chilia sa de cu seara, se ruga lui Dumnezeu pentru fraţii aceia. Şi iarăşi, o vedenie ca aceasta a văzut în miezul nopţii, după cum spunea singur în urmă: „Vedeam o groapă adâncă şi întunecoasă şi în ea o mulţime de monahi fără de număr, dintre care mulţi se sârguiau să iasă din groapa aceea întunecoasă, dar nu puteau, de vreme ce pogorându-se alţii întru întâmpinarea lor, pe aceia îi surpau iar în adâncul gropii. Iar alţii, aproape de mal fiind şi vrând acum să iasă, de năprasnă surpându-se, iarăşi cădeau în groapa cea adâncă. Alţii mai neputincioşi, căzând mai adânc, se tăvăleau în cele mai dedesubt; iar unii strigau cu glasuri umilite. Însă nu mulţi din ei de abia ieşeau de acolo cu multă osteneală şi aflau îndată lumină, întru care intrând, se bucurau, mulţumind Domnului".

Şi venindu-şi în sine cuviosul, socotea vedenia aceea; şi a cunoscut ce fel de nepurtare de grijă va fi între monahi în zilele din urmă: lenevire, întunecare şi căderi; că va rămâne între dânşii numai chipul călugăresc. Deci se tânguia foarte pentru aceasta şi grăia către Dumnezeu: „Doamne, Atotţiitorule, dacă aşa va fi, apoi pentru ce ai lăsat să fie obştile şi mănăstirile? Doamne, adu-Ţi aminte de aşezământul Tău, pe care l-ai făgăduit, ca să-l păzeşti celor ce-Ţi slujesc Ţie până la sfârşitul veacului. Tu ştii, Stăpâne, că de când am luat chipul monahicesc, totdeauna m-am smerit înaintea Ta şi n-am gustat pâine sau apă până la săturare, nici de altceva din cele pământeşti nu m-am săturat".

Grăind acestea cuviosul, s-a auzit către el un glas de sus, de la Domnul: „Nu te lăuda, Pahomie, fiind om; ci cere iertare, pentru că toate se alcătuiesc cu milostivirea Mea". Iar Pahomie, aruncându-se la pământ, a strigat către Dumnezeu: „Doamne, iartă-mă şi nu lua îndurările Tale de la mine; ci trimite mila Ta mie, nevrednicului. Pentru că ştiu şi eu, o, Stăpâne, că fără de sprijinul Tău toate se fac şchioape; iar milostivirea Ta pe toţi îi miluieşte şi, prin judecăţile cele neştiute, îi mântuieşte".

Pe când cuviosul se ruga astfel, doi îngeri în chipul luminii au stat înaintea lui; iar în mijlocul lor era un tânăr cu frumuseţe negrăită, strălucind ca razele soarelui şi având pe capul Lui o cunună de spini. Şi ridicând îngerii pe Pahomie de la pământ, i-au zis: „Deoarece ai cerut să ţi se trimită ţie milostivire de la Domnul, iată, aceasta este milostivirea: singur Dumnezeul slavei, Iisus Hristos, Unul născut Fiul Tatălui, Cel ce S-a trimis în lume şi S-a răstignit

pentru voi, şi poartă această cunună de spini pe cap!" Şi a zis Domnul către Pahomie: „Îndrăzneşte, Pahomie, şi te întăreşte, că sămânţa ta cea duhovnicească nu va lipsi până la sfârşitul veacului. Iar din cei ce vor să fie după tine, mulţi mântuindu-se cu ajutorul Meu din întunecoasa groapă, se vor arăta mai înalţi decât îmbunătăţiţii monahi de acum. Pentru că cei de acum, povăţuindu-se şi luminându-se prin pilda vieţii tale, strălucesc cu faptele cele bune; iar cei ce vor să fie după tine, pe care i-ai văzut în groapa cea întunecoasă, neavând acest fel de povăţuitor ca să-i poată scoate din acel întuneric, cu singură alegerea voii lor sărind din întuneric, vor merge cu osârdie pe calea cea luminoasă a poruncilor Mele şi se vor afla plăcuţi Mie. Iar alţii se vor mântui prin ispite şi prin primejdii şi se vor asemăna cu sfinţii cei mari. Pentru că amin zic ţie pentru dânşii, căci aceeaşi mântuire vor câştiga, pe care o au şi monahii cei de acum, care vieţuiesc cu desăvârşire şi cu neprihănire!"

Aceasta zicând Domnul, S-a suit la cer şi se lumina văzduhul cu lumina cea negrăită a slavei Lui; iar Sfântul Pahomie, căzând, s-a închinat Domnului şi-L slăvea cu gura şi cu inima, bucurându-se de acea preaslăvită vedenie şi umplându-se de negrăită dulceaţă din cuvintele Domnului.

Un frate oarecare dorea să se facă mucenic, dar în acea vreme era pace în Biserica lui Hristos, întru împărăţia dreptcredinciosului împărat Constantin cel Mare. Deci, fratele acela ruga adeseori pe Sfântul Pahomie, zicând: „Roagă-te lui Dumnezeu pentru mine, părinte, ca să mă fac mucenic!" Iar sfântul îl învăţa să nu primească în inimă un gând ca acela, ca să dorească mucenicia, şi zicea: „Frate, rabdă cu vitejie nevoinţa monahicească şi poartă ostenelile mănăstireşti fără de cârtire întru ascultări şi te sârguieşte ca prin viaţă fără de prihană să placi lui Hristos şi astfel vei avea împărtăşire cu sfinţii mucenici în cer!"

El însă supăra în toate zilele pe sfântul, dorind să pătimească pentru Hristos, şi ruga pe cuviosul să se roage lui Hristos pentru el, ca să-l învrednicească cununii mucenicesti. Iar Sfântul Pahomie, vrând ca să se izbăvească de o supărare ca aceea care i se făcea de el, i-a zis: „Mă voi ruga pentru tine, ca să-ţi fie ţie precum voieşti; dar să te păzeşti, ca nu, în loc de mărturisirea numelui lui Iisus Hristos, să te lepezi de El în vremea muceniciei; căci cu adevărat te amăgeşti cu gândul, singur vrând de voie să te arunci în ispită, când singur Domnul ne învaţă să ne rugăm, ca să nu cădem în ispită".

Şi s-a întâmplat că, după doi ani, Cuviosul Pahomie a trimis câţiva fraţi la un sat al lor, să adune papură pentru facerea rogojinilor

mănăstireşti, fiindcă acolo creştea multă papură. Şi satul acela era aproape de nişte barbari care se numeau vlemizi. Deci, pe când fraţii adunau papură în acel ostrov, Cuviosul Pahomie, chemând pe fratele acela, care dorea mucenicia, i-a poruncit să meargă să cerceteze pe fraţii cei ce se osteneau cu strângerea papurei şi să le ducă hrană. Deci, trimiţându-l, i-a zis cuvântul Apostolului: *Iată, acum este vreme bineprimită, acum este ziua mântuirii! Întru nimic nedând nici o sminteală, pentru ca slujba să fie fără prihană*".

Iar el încărcând un asin cu mâncări, s-a dus la fraţi, dar când s-a apropiat de pustie, barbarii se pogorau din munte ca să ia apă şi, prinzându-l, l-au legat şi l-au suit în munte la ceilalţi barbari, împreună cu asinul. Iar aceia, văzând pe monah, au început a-l batjocori, zicându-i: „Monahule, vino de te închină zeilor noştri". Şi, înjunghiind dobitoace, aduceau jertfă idolilor lor. Deci, aducându-l pe monahul acela, îl sileau ca să jertfească împreună cu ei. Dar el nevoind să aducă jertfele cele spurcate idolilor, barbarii s-au mâniat şi, înconjurându-l cu săbiile scoase, voiau îndată să-l taie în bucăţi. Iar el văzând săbiile trase deasupra capului său şi înţelegând mânia cea cumplită a barbarilor, s-a temut mult şi, alergând de frică, a căzut la idoli, s-a închinat lor şi le-a adus jertfă, apoi a băut şi a mâncat din cele jertfite idolilor. Astfel, temându-se de moartea cea trupească, şi-a vătămat sufletul său cel fără de moarte, lepădându-se de Hristos.

După săvârşirea unui păcat greu ca acela, barbarii l-au dezlegat din legături pe monahul acela şi, fiind eliberat de ei, s-a dus într-ale sale. Iar el, pogorându-se din munte, şi-a venit în simţire, cunoscându-şi păcatul, şi-a rupt hainele şi bătându-şi faţa, s-a întors la mănăstire. Iar Cuviosul Pahomie, cunoscând cu duhul cele întâmplate acelui frate, a ieşit foarte mâhnit întru întâmpinarea lui. Iar acela, văzând pe părintele Pahomie, a căzut înaintea lui cu faţa la pământ, tânguindu-se şi strigând: „Am greşit lui Dumnezeu şi ţie, părinte, căci n-am ascultat sfatul tău cel bun şi învăţătura cea de folos, ca să nu doresc mucenicia; căci, de te-aş fi ascultat pe tine, n-aş fi pătimit unele ca acestea!"

Iar marele părinte i-a zis: „O, ticălosule, singur te-ai lipsit de un bine atât de mare, căci cu adevărat zăcea înaintea ta cununa mucenicească, iar tu ai călcat-o pe ea. Gata îţi era împărtăşirea cu sfinţii mucenici; iar tu te-ai rupt din ceata lor cea sfântă. Stăpânul Hristos venise la tine cu sfinţii îngeri, vrând să-ţi pună diadema pe capul tău; iar tu te-ai lepădat de El, iubind mai mult vremea cea scurtă a acestei ticăloase vieţi, decât pe Dumnezeu. Te-ai temut de moarte, pe care o vei suferi şi, nevrând, ai pierdut viaţa cea veşnică,

depărtându-te de Dumnezeu. Unde sunt cuvintele tale, pe care le grăiai întotdeauna? «Doresc ca să fiu mucenic pentru Hristos!...» Şi mă supărai, ca să mă rog pentru tine, să te învrednicească de mucenicie. Deci, aceasta îţi era vremea cea bineprimită, ca într-un ceas să mori pentru numele lui Iisus Hristos şi să câştigi cununa cea mucenicească; dar tu în loc de mărturisirea numelui lui Iisus Hristos, te-ai lepădat de El. Au nu ţi-am spus eu mai înainte toate acestea? Au nu te-am sfătuit să încetezi cu gândul acesta?" Iar fratele acela a zis: „Părinte, am greşit întru toate şi nu pot căuta la faţa ta, nici să-mi ridic ochii spre cer! Am pierit, părinte, şi nu este în mine nădejde de mântuire şi nu ştiu ce să fac; căci nu m-am aşteptat să mi se întâmple mie unele ca acestea!"

Acestea grăindu-le el cu plângere şi cu tânguire, marele stareţ i-a zis: „Ticălosule, tu până în sfârşit te-ai înstrăinat de Dumnezeu; dar Domnul este bun şi fără de răutate şi nu Se mânie până la sfârşit, căci este voitorul milei şi poate ca să afunde păcatele noastre în adâncul milostivirii Sale, ca o piatră de apă în mare; de vreme ce, pe cât este de departe cerul de pământ, pe atât depărtează de la noi fărădelegile noastre. Pentru că nu voieşte şi nu doreşte moartea păcătosului, ci pocăinţa lui; deci, cel ce a căzut, să nu petreacă întru cădere, ci să se scoale; iar cel ce s-a întors dinspre El, să nu se depărteze, ci degrabă să se întoarcă iarăşi la El. Aşadar, nu te deznădăjdui, căci este şi pentru tine nădejde de mântuire; căci pomul cel tăiat iarăşi va odrăsli din rădăcină. De voieşti să mă asculţi pe mine, vei câştiga iertare de la Domnul". Iar el, plângând, zicea: „O, părinte, de acum te voi asculta pe tine întru toate!"

Şi i-a poruncit cuviosul să se închidă într-o chilie singuratică şi până la moarte să nu vorbească cu nimeni, decât numai cu părintele cel duhovnicesc, şi a doua zi să mănânce puţină pâine cu sare şi cu apă, şi să facă două rogojini pe zi, să se roage şi să privegheze pe cât va putea şi din plângere să nu înceteze niciodată. Şi a făcut toate acestea fratele acela cu bucurie, vieţuind în pocăinţă zece ani, şi a trecut către Domnul.

Însingurându-se odată Cuviosul Pahomie de gâlcevile mănăstireşti, i-a stat înainte diavolul în chip luminos, zicându-i: „Bucură-te, Pahomie, căci eu sunt Hristos şi am venit la tine ca la prietenul meu". Iar sfântul, socotind în sine, se gândea aşa: „Venirea lui Hristos la om se face plină de bucurie şi fără de frică, astfel încât toate gândurile omeneşti se sting în ceasul acela, pentru că toată mintea se întraripează în vedenia care se vede. Iar eu, văzând arătarea acestuia ce-mi stă în faţă, sunt plin de tulburare şi mă tem.

Deci, acesta nu este Hristos, ci satana!" Şi sculându-se îngrădit cu credinţa către Dumnezeu, i-a zis cu îndrăzneală: „Du-te de la mine, diavole, căci eşti blestemat tu şi vedenia ta şi meşteşugirile sfaturilor tale celor viclene". Iar diavolul îndată s-a stins şi s-a făcut ca praful, a umplut chilia de putoare şi a tulburat văzduhul, fugind şi strigând cu glas tare: „Eu am voit ca acum să te arunc sub picioarele mele; iar tu, apucând mai înainte, m-ai surpat, şi în toate zilele biruindu-mă mă batjocoreşti; pentru că mare este puterea lui Hristos, Care vă ajută vouă, monahilor; însă nu voi înceta să mă lupt cu voi, de vreme ce se cade ca lucrul meu să-l săvârşesc". Iar sfântul întărindu-se cu duhul, se mărturisea Domnului, mulţumindu-I de ajutorul Lui cel atotputernic, care ajută robilor Săi asupra potrivnicului.

Iar într-o noapte, Sfântul Pahomie, umblând prin mănăstire cu fericitul Teodor, au văzut de departe amândoi împreună pe diavolul în chip de femeie preafrumoasă, venind spre mănăstire cu o mulţime de slugi, iar Teodor a început a se teme, văzând-o. Deci sfântul i-a zis: „Nu te teme, fiule, ci îndrăzneşte nădăjduind spre Domnul". Şi a început a se ruga lui Dumnezeu. Iar diavolul cel în chip de femeie, apropiindu-se, a zis: „Pentru ce vă osteniţi în zadar, fiindcă nu puteţi nimic să faceţi împotriva mea, de vreme ce am luat putere de la Atotţiitorul Dumnezeu să ispitesc pe care voi dori". Iar Sfântul Pahomie a întrebat pe diavol, zicând: „Tu cine eşti, de unde vii şi pe cine voieşti să ispiteşti?" Răspuns-a aceea ce se părea femeie: „Eu sunt puterea diavolului şi mie îmi sluşeşte toată tabăra diavolească; eu am rupt pe Iuda din ceata apostolilor şi asupra ta, Pahomie, am luat putere să ridic război, dar nimeni cândva nu m-a defăimat pe mine atât de mult ca tine; pentru că mă surpi pe mine nu numai sub picioarele bătrânilor, ci şi sub ale copiilor tineri, învăţându-i să mă calce. Şi ai adunat atâta mulţime de nevoitori asupra mea şi i-ai îngrădit pe ei cu zidul cel nerisipit al fricii de Dumnezeu, încât slugile mele nu mai pot să se apropie de cineva cu îndrăzneală. Însă această putere întru voi a crescut asupra mea, prin întruparea lui Dumnezeu Cuvântul, Cel ce v-a dat vouă stăpânire să călcaţi peste toată puterea noastră".

Sfântul Pahomie a răspuns: „Oare pe mine singur ai venit să mă ispiteşti, tu, putere a diavolului, sau şi pe ceilalţi?" Răspuns-a femeia: „Şi pe tine şi pe toţi cei asemenea cu tine". Grăit-a sfântul: „Apoi şi pe Teodor îl vei risipi?" Răspuns-a femeia: „Am luat stăpânire ca să te ispitesc pe tine, pe Teodor şi pe ceilalţi, dar nu pot să mă apropii de voi, căci, atunci când vă ispitesc pe voi, mă fac vouă pricinuitoare de folos, mai mult decât de pagubă. Dar nu veţi

petrece în veci pe pământ cu aceia, pe care acum cu rugăciunea îi întrarmaţi; pentru că va veni o vreme când, după al vostru sfârşit, mă voi juca între dânşii". Grăit-a sfântul: „Dar de unde ştii, că cei ce vor fi după sfârşitul nostru nu vor sluji lui Dumnezeu cu atâta credinţă, precum îi slujim noi?" Răspuns-a diavolul: „Ştiu din arătare". Atunci sfântul a zis: „Minţi cu capul tău cel spurcat, pentru că a şti acest lucru, este dat numai lui Dumnezeu, ca să ştie pe cele ce vor să fie; iar tu eşti mincinos şi stăpânesti minciuna". Zis-a diavolul: „Deşi nu ştiu nimic prin cea mai înainte ştiinţă, totuşi am cunoştinţă din lucrurile cele trecute şi din cele de faţă, despre cele ce vor să fie". Unele ca acestea bârfind diavolul, şi încă multe altele, Cuviosul Pahomie l-a certat pe el cu numele lui Iisus Hristos şi s-a stins diavolul cu toată ceata sa.

Odată cercetând cuviosul pe fraţii de prin mănăstirile sale şi de prin singurătăţi şi îndreptând ştiinţele lor, a venit la un bărbat cinstit, care intrase în călugărie dintr-o dregătorie mare. Însă monahul acela nu ştia limba egipteană, ci vorbea greceşte şi latineşte, iar Cuviosul Pahomie avea nevoie de tălmaci ca să vorbească cu dânsul. Şi întrebându-l sfântul pe el pentru îndreptarea ştiinţei, acela nu voia să-şi descopere ştiinţa sa prin tălmaci, ci numai către singur stareţul. Dar nu putea, deoarece nu ştia limba egipteană pe care o vorbea Sfântul Pahomie, iar marele stareţ nu ştia nici pe cea grecească, nici pe cea latinească. Deci, sculându-se cuviosul, s-a dus la un loc osebit şi, întinzându-şi mâinile către cer, a început a se ruga, zicând: „Doamne, Atotţiitorule, dacă nu pot să folosesc pe oamenii care i-ai trimis la mine de la marginea pământului, neştiind limba lor, apoi ce trebuinţă este ca să vină ei la mine? De voieşti ca aici să mântuieşti pe dânşii prin mine, apoi dă-mi mie, Stăpâne, ca să înţeleg vorba lor spre îndreptarea sufletelor lor".

Şi după ce s-a rugat astfel trei ceasuri şi şi-a sfârşit rugăciunea sa, fără de veste i s-a trimis din cer, în dreapta lui, o hârtie scrisă ca o carte, pe care citind-o, îndată a înţeles graiul tuturor limbilor şi a dat slavă lui Dumnezeu. Deci, întorcându-se cu mare bucurie la fratele acela, a început a vorbi cu dânsul greceşte şi latineşte, ca şi cum din tinereţe ar fi învăţat limbile acelea sau s-ar fi născut întru dânsele. Iar monahul acela se minuna de un dar ca acesta ce s-a dat cuviosului în puţină vreme şi spunea celorlalţi că marele părinte i-a întrecut pe toţi cărturarii în curata vorbire grecească şi latinească. Deci, vorbind cuviosul cu fratele acela multă vreme şi pricepând ştiinţa lui şi pe bine îndreptând-o pe aceea, l-a încredinţat lui Dumnezeu şi s-a întors în chilia sa.

Apoi Cuviosul Pahomie, ajungând la adânci bătrâneţi şi lui Dumnezeu foarte plăcându-I, şi multă mulţime la calea mântuirii povăţuind, a căzut într-o boală trupească după praznicul Sfintelor Paşti; şi îi slujea lui în boală fericitul Teodor. Iar mai înainte cu două zile de sfârşitul său, a chemat pe toţi fraţii, învăţându-i spre folosul sufletului lor şi poruncindu-le să se păzească de eretici ca de o otravă vătămătoare de suflet şi aducătoare de moarte. După acestea, rugându-se lui Dumnezeu şi dându-le lor pace, binecuvântare şi sărutarea cea mai de pe urmă, şi-a dat cinstitul său suflet în mâinile lui Dumnezeu. Şi s-au adunat toţi monahii de la toate mănăstirile înfiinţate de el, care erau cu toţii în număr de şapte mii, împreună cu cei din lavra cea mare de obşte din Tavenisiot, care era maică şi începătoare a tuturor mănăstirilor, în care erau o mie şi patru sute de fraţi. Deci, adunându-se toţi şi plângând ca fiii pentru părintele lor, ca ucenicii pentru dascălul lor şi ca oile pentru păstorul lor, au îngropat cu cinste pustnicescul şi mult ostenitul lui trup, slăvind pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, pe un Dumnezeu în Treime, Căruia şi de la noi I se cuvine cinste, slavă şi închinăciune, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Notă – La începutul vieţii Cuviosului Pahomie se pomeneşte de o cetate creştină din Tebaida, care se numea Oxirinhos; deci este lucru cuviincios, ca să pomenim aici şi cele scrise despre dânsa de către preotul Rufin în Patericul Egiptului, capitolul V. Iată ce zice el: „Am aflat într-însa – adică în Oxirinhos – atâtea bunătăţi duhovniceşti, pe care după vrednicie nimeni nu poate să le spună, pentru că am văzut-o pe ea plină de monahi; înăuntru şi dinafară primprejur, pretutindeni chilii monahiceşti; iar capiştile idoleşti cele mari, care au fost mai înainte, acelea s-au prefăcut în mănăstiri alese; şi în toată cetatea puteai să vezi mai multe biserici şi mănăstiri decât case mireneşti.

Iar cetatea aceea este foarte mare şi cu popor mult. Ea are 12 biserici mari, sobornicesti, afară de mănăstiri, în care sunt biserici osebite. Şi nici porţile cetăţii, nici pirgurile (turnurile de pază), nici vreun unghi al cetăţii nu se află fără de locuinţe monahiceşti. Şi prin toate părţile cetăţii, ziua şi noaptea, totdeauna se înalţă neadormite laude lui Dumnezeu, şi poţi să vezi toată cetatea aceea ca pe o biserică. Şi nici un eretic sau păgân nu era în ea, ci toţi numai dreptcredincioşi creştini; şi cu nimic nu s-ar fi osebit de biserică, dacă episcopul locului ar fi voit să săvârşească dumnezeiasca slujbă pe uliţe în mijlocul cetăţii, ca într-o biserică.

Iar mai marii cetăţii şi ceilalţi cetăţeni au pus străji pe la toate porţile şi căile ca să păzească de va veni vreun străin sau sărac; şi pe acela îndată îl întâmpinau cu bucurie, întrecându-se unul cu altul şi sărguindu-se să-l ia în casa sa şi să-l odihnească, şi cu toate trebuinţele să-l îndestuleze. Iar pe noi dacă ne-au văzut – zice Rufin –, când voiam să mergem prin cetatea lor, cu

câtă dragoste ne-au întâmpinat şi ce fel de cinste, ca a îngerilor lui Dumnezeu, ne-au dat; ce fel de ospăţ şi de odihnă ne-au făcut, nu pot spune.

Şi văzând noi acolo multe cete de monahi, am întrebat pe episcopul acelei cetăţi, care este numărul lor, şi ne-a spus că în cetatea lor se află zece mii de monahi; iar călugăriţe, care slujesc întru feciorie lui Dumnezeu, sunt douăzeci de mii. Iar iubirea de străini a tuturor acelora, care ne-au arătat nouă, ce fel de cuvânt poate să o spună?" Acestea le spunea preotul Rufin, despre acea creştinească cetate ce se numea Oxinrihos. O, de s-ar fi făcut acea veche cetate pildă cetăţilor creştineşti de acum!

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL ISAIA, EPISCOPUL ROSTOVULUI

Naşterea şi creşterea fericitului Isaia a fost în pământul Rusiei şi în stăpânirea Kievului, din părinţi de neam bun şi iubitori de Hristos. Din tinereţe, iubind pe Hristos şi lăsând dulceţile cele ispititoare ale lumii acesteia, a mers în mănăstirea Pecersca la Cuviosul Teodosie, dorind să fie monah. Iar Cuviosul Teodosie, văzând mai înainte cu duhul că avea să fie lucrător iubitor de osteneală în viaţa monahicească, l-a îmbrăcat în chipul monahicesc. Iar el nevoindu-se spre fapte bune şi adăugând osteneală peste osteneală, trecea prin atâtea pătimiri, încât toţi se minunau de viaţa lui cea aspră şi toţi îl priveau cu dragoste, pentru că era blând, smerit, ascultător, neiubitor de câştig şi iubitor de fraţi. În trup fiind, arăta viaţă îngerească şi omora în sine, cu înfrânarea şi cu răbdarea, toate patimile şi toate poftele trupeşti. Înfrumuseţându-se cu înţelepciunea, cu dreptatea, cu bărbăţia şi cu întreaga înţelepciune, cu aceste patru podoabe ale faptei bune alerga spre Ierusalimul cel de sus, ca cu o căruţă cu patru cai, arătându-se pe sine cetăţean ceresc. Iar fapta lui cea bună a venit în auzul tuturor, pentru că nu poate cetatea să se ascundă, stând deasupra muntelui.

De aceea, şi binecredinciosul domn Iziaslav Iaroslavici, auzind de viaţa lui cea plăcută lui Dumnezeu, ruga pe Cuviosul Teodosie, ca să-i dea binecuvântarea lui să primească egumenia mănăstirii Sfântului Marelui Mucenic Dimitrie, deoarece Cuviosul Varlaam, care a fost egumen acolo, luase sfârşitul vieţii celei vremelnice.

Iar Cuviosul Teodosie s-a plecat spre cererea binecredinciosului domn şi, binecuvântând pe fericitul Isaia, l-a trimis ca egumen al acelei mănăstiri. Iar Fericitul Isaia, ascultând pe Cuviosul Teodosie,

căruia îşi încredinţase toată voia sa, a primit cinstea începătoriei, şi s-a făcut povăţuitor iscusit al fraţilor şi bun păstor al turmei ce i se încredinţase, pentru că deşi se schimbase oarecum cu cinstea, însă nu şi-a schimbat lucrarea şi luarea aminte de sine; ci totdeauna îşi înălţa mintea către Dumnezeu, sârguindu-se la obişnuita smerenie şi la osteneli trupeşti. Vrând să folosească pe fraţi, singur se afla mai întâi la ascultare şi ceea ce poruncea altora, el făcea mai înainte, dându-se pe sine pildă tuturor, ca să-i ridice pe toţi la muntele faptelor bune; pentru că cei ce învaţă au obiceiul să urmeze nu atât cuvintelor învăţătorului, cât mai ales lucrurilor lui.

Şi văzând binecredinciosul domn Iziaslav, cum că a câştigat un bărbat sfânt ca acesta în mănăstirea sa, se bucura foarte mult, dând multă mulţumire Cuviosului Teodosie pentru el. Dar Dumnezeu Atotputernicul, Cel ce toate le orânduieşte cu voia, vrând să preamărească mai mult pe plăcutul Său, după cum şi el preamărea pe Ziditorul său cu lucruri bune, l-a cinstit cu vrednicia arhierească. Şi trecând către Domnul fericitul Leontie, făcătorul de minuni, cu judecata lui Dumnezeu şi cu alegerea tuturor, a fost ales episcop al Rostovului egumenul Isaia.

Şi luând o vrednicie ca aceasta, a mers la scaunul său în cetatea Rostovului cea păzită de Dumnezeu şi, văzând acolo sălbăticindu-se oile sale, adică oamenii cei botezaţi de curând şi încă neîntăriţi bine în credinţă, i se rupea inima, gândind că are să dea răspuns pentru dânşii în ziua judecăţii celei înfricoşate. De aceea s-a apucat cu dinadinsul de păstoreştile osteneli, învăţând şi rugându-se pentru turma cea numită cu numele lui Hristos, ca să fie întăriţi în credinţă şi să vieţuiască după învăţătura lui Hristos. *Căci câţi în Hristos v-aţi botezat, în Hristos v-aţi îmbrăcat. Pentru aceasta, se cade vouă să urmaţi lui Hristos şi învăţăturii Lui, ca numele lui Hristos să fie lăudat între creştini, iar nu hulit.*

Deci cerceta cu sârguinţă şi celelalte cetăţi şi sate din stăpânirea Rostovului şi a Suzdalului, aprinzându-se cu râvnă pentru dreapta credinţă. De afla undeva idoli şi capişti, le risipea şi le dădea focului; iar pe oameni îi învăţa şi îi dojenea, ca să creadă cu dreaptă credinţă în Sfânta Treime cea de o fiinţă; apoi, primind credinţa, îi boteza în numele Tatălui, al Fiului şi al Sfântului Duh. Iar pe cei ce nu voiau să creadă, prin minuni şi cu semne multe îi făcea să se întoarcă şi să creadă în adevăratul Dumnezeu. Şi aşa, cu darul lui Dumnezeu, în puţină vreme i-a tras pe toţi la Hristos.

Şi era foarte milostiv spre săraci, sărmani şi văduve; hrănitor al flămânzilor, mângâietor al întristaţilor, ajutător şi sprijinitor al celor

din primejdie; şi, precum Iov, *ochi al orbilor şi picior al şchiopilor*, încât toţi se bucurau de el şi pretutindeni preamăreau pe Dumnezeu, că a dăruit locului acela un părinte ca acesta, învăţător şi povăţuitor.

Iar în vremea stăpânirii binecredinciosului domn al Kievului, Vsevolod Iaroslavici, când Dumnezeu a binevoit să se facă sfinţirea bisericii Pecersca, cea asemenea cu cerul, şi preasfinţitul Ioan, mitropolitul Kievului, era cuprins de mare mâhnire, căci, sosind vremea sfinţirii, nu apucase să adune spre slujire pe iubitorii de Dumnezeu episcopi din pricina depărtării prea mari, atunci, precum pe ceilalţi episcopi i-au vestit sfinţii îngeri trimişi de Domnul, în chip de tineri, pentru vremea sfinţirii, tot asemenea şi acestui cuvios episcop Isaia, fiind la scaunul său în Rostov, i-au stat de faţă îngerii dumnezeieşti în asemănare de tineri şi l-au vestit. După aceea şi acest cuvios episcop a sosit împreună cu ceilalţi arhierei la rânduiala sfinţirii.

Acest lucru preaminunat însuşi Cuviosul părintele nostru Isaia l-a spus cu mulţumire preasfinţitului mitropolit, în cetatea Kievului cea de Dumnezeu păzită. Asemenea, şi după sfinţirea bisericii Pecersca, cea asemenea cu cerul, când s-a întors la scaunul său, a spus acea minune clerului bisericesc şi poporului cel numit cu numele lui Hristos, care ieşise cu bucurie din cetatea Rostovului, întru întâmpinarea lui.

După aceasta a mai petrecut un an la scaunul său şi, povăţuind bine turma lui Hristos, întorcând pe mulţi necredincioşi la Dumnezeu, ridicând multe biserici şi făcând multe minuni, şi-a sfârşit viaţa cea vremelnică întru buna mărturisire, în anul de la zidirea lumii 7598, iar de la naşterea lui Hristos, 1090, în 15 zile ale lunii mai. Astfel cel ce mai înainte a fost chemat de sfinţii îngeri la biserica cea asemenea cerului, acum de aceiaşi a fost mutat cu sufletul la ceruri pentru veşnicie. Acolo să ne fie şi nouă a ne muta, cu rugăciunile Cuviosului părintelui nostru Isaia, prin mijlocirea Preacuratei Maicii lui Dumnezeu şi cu darul Făcătorului cerului, al unuia Dumnezeu în Treime, Căruia se cuvine cinste, slavă şi închinăciune, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA MAI

ZIUA A ŞAISPREZECEA

CUVIOSUL TEODOR, UCENICUL CUVIOSULUI PAHOMIE

Când se întindea vestea de viaţa cea asemenea cu îngerii a Cuviosului şi purtătorului de Dumnezeu părintelui nostru Pahomie, şi toţi credincioşii preamăreau pe Hristos Dumnezeu pentru el, mulţi din cei ce aveau dragoste mai fierbinte către Dumnezeu, se umileau cu inima, defăimau lumea şi toate cele din lume şi se duceau la acel cuvios părinte pentru călugărie. Între aceştia a fost şi fericitul Teodor, a cărui pomenire se face astăzi.

Acesta, fiind născut din părinţi creştini bogaţi şi slăviţi, şi-a ales de bunăvoie sărăcia, socotind toate ca nişte gunoaie, ca să dobândească pe Hristos. Iar începutul lui spre osârdia monahicească i-a fost astfel: Săvârşindu-se un praznic mare în casa dreptcredincioşilor săi părinţi în şase zile ale lunii ianuarie, în care zi se prăznuieşte dumnezeiescul Botez al Domnului; Teodor fiind atunci copil de paisprezece ani şi văzând casa părinţilor săi împodobită foarte minunat pentru praznic şi îndestulată cu toate bunătăţile mireneşti, şi socotind deşertăciunea tuturor acelora, s-a umilit cu sufletul, atingându-se darul de inima lui, şi şi-a zis întru sine: „Ce folos am eu din toate acestea? Sau ce voi câştiga eu, ticălosul, dacă îndulcindu-mă de aceste desfătări vremelnice ale acestei vieţi, mă voi lipsi de cele veşnice? Pentru că nimeni, îndulcindu-se de cele vremelnice, nu va putea să câştige slava cea veşnică".

Acestea socotindu-le în sine, a suspinat din adâncul inimii şi la vremea mesei a intrat într-o cămară ascunsă şi acolo a căzut cu faţa la pământ, rugându-se lui Dumnezeu cu lacrimi şi zicând: „Doamne, ştiutorule al celor ascunse şi ispititorule al tainelor omeneşti, Tu ştii că nimic nu cinstesc din cele ce sunt în lumea aceasta mai mult decât

dragostea Ta. Drept aceea mă rog Ţie, Stăpâne, povăţuieşte-mă spre calea Ta, ca să fac voia Ta, şi luminează sufletul meu, ca să Te slăvesc şi să Te laud totdeauna, Domnul meu". Pe când el se ruga astfel, a intrat în cămara aceea maica sa; iar el s-a sculat de jos cu ochii plini de lacrimi. Şi căutând maica sa spre dânsul şi văzând ochii lui umflaţi de plâns, l-a întrebat: „Ce-ţi este, fiule? Cine te-a mâhnit? Pentru ce plângi? Şi de ce te-ai despărţit de noi de la masă? Căci noi, mâhnindu-ne, te-am căutat pretutindeni ca să te veseleşti împreună cu noi".

Atunci el a răspuns către dânsa: „Mergi, maica mea şi prânziţi fără de mine, pentru că eu acum nu voi mânca". Şi rugându-l maica sa mult şi silindu-l să meargă la masă, n-a ascultat-o. Şi astfel în toate zilele umblând la şcoală şi învăţând carte, el postea până seara. Uneori nu gusta nimic toată ziua, iar a doua zi spre seară lua puţină hrană. Doi ani n-a gustat bucate scumpe şi dulci, deprinzându-se la înfrânarea cea desăvârşită şi postnicească. Apoi a ieşit în taină din casa sa, lăsându-şi părinţii şi bogăţia lor. Deci, defăimând slava lumii acesteia, a aflat într-o mănăstire nişte monahi plăcuţi lui Dumnezeu şi acolo a început a vieţui cu ei întru frica lui Dumnezeu. Şi privind la nevoinţele lor pustniceşti, urma vieţii lor şi se sârguia după puterea sa, să placă lui Dumnezeu.

Deci şezând odată monahii după rugăciunea cea de seară şi vorbind din dumnezeiasca Scriptură, Teodor a auzit pe unul dintre dânşii grăind pentru cortul care a fost în Legea Veche şi tâlcuire a Sfintei Sfintelor spunând pentru două popoare, astfel: „Cortul cel din afară este poporul iudeilor, iar Sfânta Sfintelor este chemarea neamurilor, care are intrarea mai tăinuită şi mai slăvită; pentru că în loc de jertfele cele de dobitoace şi de cădelniţă, de masă şi de chivotul care a avut pâinea cea de mană, de cărţile Legii şi de câte altele, care au fost acolo, şi în loc de lumina cea din sfeşnic, S-a arătat nouă Dumnezeu Cuvântul în trupul cel luat de El şi S-a făcut nouă Lumină a cunoştinţei, pâine de viaţă şi jertfă pentru păcatele noastre".

O tâlcuire ca aceasta spunând monahul acela fraţilor care şedeau cu el, a zis: „Această tâlcuire am auzit-o de la Sfântul părintele nostru Pahomie, care a adunat în Tavenisiot pe fraţii care năzăjduiesc spre Domnul şi cred că-mi va dărui şi mie Domnul iertare păcatelor mele; de vreme ce de acel drept bărbat mi-am adus aminte în ceasul acesta". Iar fericitul Teodor, auzind de Cuviosul Pahomie, s-a aprins cu inima şi a zis: „Doamne, Dumnezeul meu, de este pe pământ un bărbat sfânt ca acesta, învredniceşte-mă ca să-l văd pe acela şi să-i urmez lui în toate poruncile; ca şi eu să mă mântuiesc şi să mă fac

vrednic bunătăţilor acelora, care le-ai gătit celor ce Te iubesc pe Tine".

Aceasta grăind, plângea, pentru că era rănit de dumnezeiasca dorire. Şi după câteva zile, a mers la ei unul din ucenicii lui Pahomie, cu numele Pecusie, bărbat bătrân şi îmbunătăţit. Deci, pe acela l-a rugat, ca să-l ia pe el cu sine la Tavenisiot, în obştea Cuviosului părinte Pahomie. Deci, Pecusie a luat pe tânăr şi, când au ajuns la mănăstire, Teodor s-a închinat Domnului, zicând: „Bine eşti cuvântat, Doamne Dumnezeule, Cel ce Te-ai grăbit de m-ai ascultat pe mine păcătosul şi ai împlinit cererea mea". Iar când a ajuns la uşa chiliei Sfântului Pahomie, a început a plânge din umilinţa inimii şi din duhovniceasca bucurie, scăldându-şi faţa cu lacrimi. Şi văzându-l pe el Cuviosul părinte Pahomie, a zis către dânsul: „Nu plânge, fiule, că şi eu, deşi păcătos, sunt sluga Domnului şi Părintelui cel de obşte al nostru, al tuturor".

Deci, primind Cuviosul Pahomie pe fericitul Teodor cu dragoste în mănăstirea sa şi văzând Teodor în mănăstirea aceea mulţimea fraţilor ostenindu-se pentru Domnul, s-a luminat cu mintea şi a luat râvnă în sufletul său de plăcerea lui Dumnezeu şi sporea întru Dumnezeu cu faptele bune, pentru că, fiind înţelept şi priceput, a cunoscut cu înlesnire calea cea adevărată a mântuirii şi a câştigat, împreună cu smerenia, ascultare mare şi minunată. Şi întărindu-se cu darul lui Dumnezeu, petrecea treaz în rugăciuni, nelenevindu-se în osteneli şi în postiri. Şi nu înceta niciodată a dori sporirea cea mai mare în faptele cele bune şi în darul Domnului. Iar când vedea pe cineva scârbit, îl mângâia pe acela; şi orice ar fi greşit cineva, îl îndrepta cu iubire de prietenie şi cu milostivire. Toate acestea văzându-le Cuviosul Pahomie, l-a iubit foarte mult şi l-a pus în inima sa.

Şi auzind maica lui Teodor despre el că se află în Tavenisiot la Cuviosul Pahomie, a luat de la episcopi scrisori, prin care îi porunceau Sfântului Pahomie să-i dea pe fiul ei. Deci, venind ea la Tavenisiot, a fost primită în casa de oaspeţi din mănăstirea fecioarelor, în care pustnicea sora lui Pahomie. Şi a trimis maica lui Teodor la Sfântul Pahomie, zicând că doreşte să vadă pe fiul său. Iar stareţul a zis lui Teodor: „Fiule, maica ta a venit aici, voind să te vadă, şi are scrisori de la episcopi către noi; deci, du-te la dânsa, mai ales pentru aceea că au scris sfinţii episcopi, pe care avem datoria să-i ascultăm". Teodor a răspuns: „Părinte, încredinţează-mă mai întâi: oare nu voi da răspuns lui Dumnezeu în ziua Judecăţii, dacă, după începutul vieţii monahiceşti, mă voi duce la maica mea, pe care am lăsat-o lui Dumnezeu cu toate pătimirile lumeşti, şi se vor sminti

fraţii pentru mine? Pentru că, dacă mai înainte de darul cel nou, fiilor lui Levi din aşezământul cel vechi le-a fost oprit să vadă pe părinţii şi pe fraţii lor, ca să păzească îndreptările lui Dumnezeu, cu atât mai vârtos eu, învrednicindu-mă în darul cel nou, de atâta dar al sfintei rânduieli monahiceşti, nu mi se cade a cinsti mai mult dragostea părinţilor, decât dragostea lui Dumnezeu; de vreme ce Stăpânul nostru a zis: *Cel ce iubeşte pe tată sau pe maică mai mult decât pe Mine, nu este Mie vrednic*". Grăit-a lui Sfântul Pahomie: „Fiule, de nu-ţi este de folos să te duci să vezi pe maica ta, eu nu te silesc, dar fii monah desăvârşit, lepădându-te de lume şi de sine, până la sfârşit".

Deci, înştiinţându-se maica, că fiul ei nu voieşte nicidecum, nu numai să se întoarcă acasă la dânsa, dar nici s-o vadă, a voit şi ea a nu se mai întoarce la locul său, ci a vieţui în călugărie în mănăstirea de fecioare, pentru că socotea în sine: „De va voi Dumnezeu, voi vedea pe fiul meu între sfinţii părinţi şi îmi voi dobândi sufletul pentru dânsul". Astfel, voinţa către Dumnezeu cea bărbătească şi statornică a monahului cel tânăr, a mântuit nu numai sufletul său, dar şi pe al maicii sale, aducând-o pentru Dumnezeu în viaţa monahicească cea strâmtă şi necăjită. Deci, Cuviosul Teodor se întărea cu duhul şi se asemăna în toate Sfântului Pahomie, duhovnicescul său părinte, supunându-se lui pentru Dumnezeu, ca lui Dumnezeu. Iar părintele de multe ori îl ispitea în ascultări şi în răbdări, poruncindu-i să facă oarecare lucruri; şi, dacă îndeplinea porunca, el îl ocăra ca şi cum nu făcea bine şi îi poruncea să strice acel lucru şi să facă altul; iar el niciodată nu s-a împotrivit părintelui întru nimic, nici a cârtit, nici s-a mâniat, nici s-a mâhnit, ci totdeauna primea cu bucurie ceea ce i se poruncea de Cuviosul Pahomie, socotind ocările lui ca nişte laude.

Iar după câtăva vreme, a venit la dânsul un frate după trup, cu numele Pafnutie, dorind asemenea să se facă monah. Iar Teodor nu voia nicidecum să-l primească, deoarece acela nu se lepădase desăvârşit de omul cel vechi şi pentru aceasta Pafnutie plângea. Deci, Sfântul Pahomie, înştiinţându-se de aceea, a zis lui Teodor: „Bine este a slăbi la început pe unii ca aceştia, care voiesc să intre în nevoinţa monahicească, că precum un pom nou sădit are trebuinţă de multă grijă şi curăţenie, aşa şi înfrânarea monahicească începând, are trebuinţă de puţină slăbire şi mângâiere, până ce se va înrădăcina cu darul Domnului şi se va întări cu credinţa". Şi ascultând Teodor pe Cuviosul Pahomie, a primit pe fratele cel după trup şi-l povăţuia spre fapta bună.

Un alt frate, după duh, leneş la viaţă, adeseori fiind sfătuit şi învăţat de Cuviosul Pahomie, s-a mâhnit şi voia să fugă din mănăstire. Şi, înţelegând aceea fericitul Teodor, s-a prefăcut că are mâhnire asupra părintelui şi, ca şi cum ar voi şi el să fugă, a zis către fratele acela: „Ştii, frate, că cuvintele acestui stareţ sunt aspre şi mai presus de măsură şi nu ştiu de voi putea să rabd mai mult aici". Iar fratele acela, auzind de la Teodor nişte cuvinte ca acestea, s-a bucurat şi i-a zis: „Oare şi tu pătimeşti de la dânsul ca mine?" Grăit-a Teodor: „Pătimesc foarte, dar, de vrei să fim împreună, să ne mângâiem unul pe altul, până ce îl vom ispiti încă o dată şi, dacă de acum se va arăta bun spre noi, vom sta aici; iar dacă va fi tot rău şi mânios asupra noastră, apoi vom ieşi împreună din mănăstire". Şi ascultând fratele acela pe Teodor, n-a plecat din mănăstire, aşteptând până ce vor ieşi amândoi împreună. Deci, Teodor s-a dus şi a vestit aceasta deosebi Cuviosului Pahomie şi a lăudat stareţul înţelegerea lui Teodor.

Apoi, chemându-i pe amândoi, părintele şi-a plecat spre dânşii capul şi a zis: „Iertaţi-mă, fraţilor, că v-am greşit, dar şi voi sunteţi datori, ca nişte fii adevăraţi, să răbdaţi şi să suferiţi neputinţa părintelui vostru". Astfel, umilindu-se fratele acela, s-a lăsat de scopul lui cel nefolositor şi de atunci s-a îndreptat.

Văzând Cuviosul Pahomie pe fericitul Teodor sporind în fapte bune şi în buna înţelegere, putând să folosească şi altora cu cuvântul, ca un iscusit în Scriptură, i-a poruncit ca la o vreme oarecare să spună cuvântul lui Dumnezeu spre folosul fraţilor; şi avea el atunci douăzeci de ani de la naşterea sa. Iar Teodor, fiind supus şi ascultând porunca fără de nici o împotrivire, a stat în mijlocul soborului şi a început a propovădui cuvântul lui Dumnezeu, din dumnezeiasca Scriptură, spunând multe lucruri folositoare, care duc spre calea mântuirii. Iar unii dintre bătrânii cei mai vechi, văzând pe Teodor făcând învăţătură către dânşii, n-au voit să-l asculte, ci au început a cârti, zicând unul către altul: „Iată, noul începător ne învaţă pe noi şi încă fiind tânăr, ne dă învăţătură nouă, bătrânilor; deci, să nu-l ascultăm". Şi sculându-se, s-au dus din sobor la chiliile lor. Iar după ce Cuviosul Teodor a sfârşit propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu, Cuviosul Pahomie a chemat la el pe bătrânii aceia şi le-a zis: „Pentru ce aţi lăsat soborul şi ascultarea învăţăturii şi v-aţi dus la chiliile voastre?"

Ei au răspuns: „Pentru aceea am făcut aceasta, fiindcă ai pus pe un copil ca învăţător nouă, celor bătrâni, care de mulţi ani petrecem în această mănăstire". Cuviosul Pahomie, auzind nişte cuvinte ca

acestea, a suspinat foarte şi le-a zis: „Sunteţi nebuni şi robiţi de diavolul, pentru că toată fapta voastră cea bună aţi pierdut-o cu mintea cea înaltă; şi nu pe Teodor l-aţi lăsat ducându-vă, ci aţi lepădat cuvântul lui Dumnezeu fugind de dânsul şi v-aţi lipsit de Sfântul Duh. Au nu m-aţi văzut pe mine cu câtă luare aminte l-am ascultat şi mult m-am folosit din cuvintele lui?"

Astfel, Cuviosul Pahomie cu cuvinte din destul învăţând şi smerind pe acei bătrâni, le-a tămăduit vătămarea îngâmfării şi a cârtirii lor şi i-a făcut să fie ascultători la învăţătura cea folositoare şi cu bună înţelegere a lui Teodor. După aceasta, pe fericitul Teodor l-a pus iconom al mănăstirii Tavenisioţilor, iar el s-a sălăşluit într-o altă mănăstire mai mică şi mai liniştită; lăsând pe Teodor a-şi îndrepta bine locaşul cel încredinţat lui.

În acel timp, episcopul cetăţii Panopoliei, fericitul Uar, voind să facă o mănăstire în cetatea sa, a chemat la el cu rugăminte pe Cuviosul Pahomie. Atunci a mers şi Cuviosul Teodor acolo cu părintele său, Pahomie; şi, după ce s-a gătit locaşul, a venit la dânşii un filosof, voind să vorbească cu marele stareţ Pahomie. Iar el n-a voit să vorbească singur cu dânsul, căci a cunoscut că venise spre ispitire, ci a trimis la el pe doi ucenici ai săi, pe Cornelie şi pe acest fericit Teodor. Şi a zis către dânşii filosoful: „Doresc să vorbesc cu voi din Scriptură". Sfântul Teodor zise către dânsul: „Spune ceea ce voieşti". Filosoful a zis: „Cine nu s-a născut şi a murit; cine s-a născut şi n-a murit; şi cine a murit şi n-a putrezit?" Cuviosul Teodor i-a răspuns: „O, filosofule, nu este mare întrebarea ta, dar îţi voi răspunde: Cel ce nu s-a născut şi a murit este Adam, cel ce s-a născut şi n-a murit este Enoh, iar cel ce a murit şi n-a putrezit este femeia lui Lot, care s-a prefăcut în stâlp de sare. Însă, tu ascultă sfatul nostru cel sănătos şi, părăsindu-ţi întrebările cele nefolositoare şi silogismele cele scolasticeşti, apropie-te de Hristos, Căruia Îi slujim, şi vei lua iertare de păcate". Iar el a tăcut ca un mut şi s-a dus, minunându-se de răspunsul cel dat cu multă pricepere.

Iar Cuviosul Teodor a vieţuit în toată vremea vieţii sale cu bună plăcere lui Dumnezeu şi întru toate s-a supus părintelui său până la sfârşitul aceluia, slujindu-i şi la boala cea trupească. Apoi, după fericitul sfârşit al Cuviosului Pahomie, părintele său, asemenea şi după sfârşitul cel grabnic al fericitului stareţ Petronie, urmaşul lui Pahomie, s-a făcut Cuviosul Teodor povăţuitor al sfintei turme şi s-a îmbogăţit cu multe minuni. Pentru acestea era slăvit şi ştiut de preasfinţitul Atanasie cel Mare al Alexandriei. Şi folosind multora cu lucrurile şi cu cuvintele, s-a dus către Domnul la adânci bătrâneţi, ca

să stea înainte în cer, împreună cu Cuviosul Pahomie, în ceata părinților purtători de Dumnezeu, la scaunul slavei Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh, al unuia Dumnezeu în Treime, Căruia se cuvine slava în vecii vecilor. Amin.

Notă – Despre Cuviosul Teodor, sinaxarul cel mare scrie astfel: El se numește sfințit, deoarece când l-a zămislit maică-sa în pântece, a văzut în vis o stea prealuminoasă pogorându-se din cer spre pântecele ei, așa mai înainte a arătat Dumnezeu pe plăcutul său, că încă din pântecele maicii sale a fost sfințit cu darul Sfântului Duh. Dar de vreme ce aceasta nu se află scrisă nici la Metafrast, nici în manuscrisele grecești, nici în Mineiul cel mare și nici în proloage, de aceea nici noi n-am pus aceasta în viața lui, ci am amintit-o numai aici la sfârșit. Însă se pare că acea pogorâre a stelei din cer, spre pântecele de maică, se cuvine mai mult Sfântului Teodor Sicheotul, care se cinstește în 22 de zile ale lunii aprilie, precum s-a scris despre aceea în viața lui, decât acestui Sfânt Teodor, ucenicul lui Pahomie. Iar că pe acesta l-au numit unii sfințit, se cuvine să înțelegem că într-acea vreme, între monahii din viața de obște a tavenisiotenilor, neavând nimeni sfințire preoțească – precum este arătat în viața lui Pahomie –,el mai întâi a fost silit să primească rânduiala preoțească și pentru aceea s-a numit sfințit, ca și Cuviosul Sava, care se cinstește în cinci zile ale lunii decembrie, care pentru aceasta se numește sfințit, fiindcă el a fost mai întâi hirotonit preot în lavra sa. Iar dacă în viața Sfântului Teodor nu se înștiințează de a fost preot sau nu, este știut că nu sunt scrise cu de-amănuntul viețile tuturor sfinților, precum nici viața lui Iisus Hristos nu este scrisă cu de-amănuntul în Sfânta Evanghelie, pentru că se zice: *Că de s-ar fi scris una câte una, nici în toată lumea n-ar fi încăput cărțile cele scrise*. Deci este lucru cuviincios de crezut, că acest Sfânt Teodor a fost preot și pentru aceea se numește sfințit.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, FERICITA FECIOARĂ MUZA

„Robul lui Dumnezeu Prov – zice Sfântul Grigorie Dialogul, Papa Romei, către arhidiaconul său Petru –, mi-a spus mie despre sora lui, care se numea Muza, cum că, fiind încă pruncă mică, într-o noapte oarecare i s-a arătat în vedenia visului Preasfânta Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria, căreia îi urmau niște fecioare de o vârstă cu Muza. Și a întrebat Stăpâna pe Muza: «Oare voiești să viețuiești cu aceste fecioare și să-mi urmezi mie?» Răspuns-a aceea: «Voiesc, Doamnă!» Și i-a poruncit ei Stăpâna, ca să nu mai facă de acum nimic copilăresc sau ceva necuviios, să se înfrâneze de

râs și de jucării, știind că la treizeci de zile va veni și va ședea împreună cu fecioarele acelea.

Deci, prunca Muza, deșteptându-se, și-a schimbat obiceiul din ceasul acela și și-a lepădat toată mintea copilărească. Iar părinții ei minunându-se de aceea și întrebând-o pe ea; ea le-a răspuns că a văzut pe Preacurata Fecioară Născătoare de Dumnezeu și ce fel de poruncă a luat de la ea, și în care zi o să se ducă și o să se sălășluiască cu fecioarele cele ce îi urmau ei. Deci, sosind ziua a douăzeci și cincea, Muza a fost cuprinsă de friguri; iar la treizeci de zile, când s-a apropiat ceasul ieșirii ei, iarăși a văzut pe Preacurata Fecioară, venind la ea cu fecioarele acelea. Atunci ea a început a zice cu glas lin către Maica Domnului, care o chema: «Iată, vin Doamnă, iată, vin!» Și cu acest cuvânt și-a dat sufletul în mâinile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, și, ieșind din trupul cel fecioresc, s-a sălășluit cu sfintele fecioare".

Această povestire auzind-o arhidiaconul Petru, a întrebat pe preasfințitul papă Grigorie: „Stăpâne, voiesc să știu dacă acum, mai înainte de luarea trupurilor, sufletele drepților pot să fie primite în cer". Sfântul Grigorie a zis: „Aceasta nu pentru toți drepții putem să o zicem, cum că sunt primiți la ceruri, nici iarăși cu totul să o lepădăm; pentru că sunt sufletele unor drepți, care se deosebesc cu oarecare lăcașuri de Împărăția Cerului. Iar pricina pentru aceea nu este alta, decât numai că ei, în viața cea vremelnică, au avut o oarecare lipsă din dreptatea cea desăvârșită. Iar că sfârșindu-se sufletele drepților celor care au viețuit cu plăcere de Dumnezeu pe pământ, când ies din închisorile trupești, îndată sunt primite în cerești lăcuințele, aceasta este mai arătat decât lumina soarelui, pentru că Însuși Adevărul Hristos mărturisește prin Sine, zicând: *Unde este stârvul, acolo se vor aduna vulturii*. Adică unde este Însuși Mântuitorul nostru cu omenescul nostru trup cel luat asupră-și, acolo, fără de îndoire, se vor aduna sufletele drepților. Și Apostolul Pavel dorea să se dezlege și să fie cu Hristos. Deci cel ce crede că Hristos este la ceruri, acela crede că și sufletul lui Pavel se află la ceruri cu Hristos. Pentru că acel Apostol arătat înștiințează că, după dezlegarea cea trupească, sufletele drepților se vor sălășlui în patria cea cerească, pentru că zice: *Știm, că de se va strica lăcașul trupului nostru cel pământesc, zidire de la Dumnezeu avem casă nefăcută de mână, veșnică la ceruri*".

Dumnezeului nostru slavă, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

LUNA MAI

ZIUA A ŞAPTESPREZECEA

SFÂNTUL APOSTOL ANDRONIC, UNUL DIN CEI ŞAPTEZECI, ŞI SFÂNTA IUNIA, AJUTĂTOAREA LUI

Sfântul Apostol Andronic, împreună cu Sfânta Iunia, ajutătoarea sa, a fost vestit în ceata sfinţilor şaptezeci de apostoli şi a crezut în Hristos mai înainte de Sfântul Apostol Pavel, căruia i-a fost şi rudenie, precum mărturiseşte despre aceasta însuşi Sfântul Apostol Pavel în epistola cea către Romani, unde zice: *Închinaţi-vă lui Andronic şi Iuniei, rudeniile mele şi împreună robiţii cu mine, care sunt vestiţi între apostoli şi care au crezut în Hristos mai înainte de mine.*

Sfântul Andronic a fost episcop în Panonia, însă a fost propovăduitor şi învăţător nu numai al unei cetăţi şi ţări, ci şi a toată lumea; pentru că, alergând pretutindeni fără preget, a smuls din temelie înşelăciunea diavolească, propovăduind pe Hristos. Deci, având împreună ajutătoare pe minunata Iunia şi murind cu ea pentru lume, şi vieţuind numai pentru Hristos, pe mulţi i-a tras la dumnezeiasca cunoştinţă. Ei au stricat capiştile idoleşti, au zidit biserici dumnezeieşti, au izgonit duhurile cele necurate din oameni şi au tămăduit patimile celor neputincioşi. Apoi au plătit ca nişte oameni datoria cea de obşte a firii şi, ducându-se din acestea de aici, au luat de la Domnul cununa apostoliei şi a muceniciei, ca unii ce au pătimit mult de la cei necredincioşi. Iar sfintele lor moaşte, împreună cu moaştele multor sfinţi mucenici, s-au aflat în lăcaşurile cele din Evghenia şi s-au adeverit prin descoperire, precum se scrie despre aceasta în 22 zile ale lunii februarie.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MUCENIC SOLOHON ŞI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNSUL

Sfântul Mucenic Solohon a trăit pe vremea împărăţiei lui Maximian. El era de neam egiptean, cu credinţa creştin şi cu rânduiala ostaş, sub comanda tribunului Campan, care avea sub el trei mii de ostaşi. Iar când Campan, cu voia împăratului, a mers cu ceata sa din Egipt la Calcedon, atunci li s-a poruncit de împărat tuturor celor mai mari peste oşti, să aducă jertfe idolilor împreună cu oştile lor. Deci, Campan făcând porunca şi toţi ostaşii aducând jertfă idolilor, Sfântul Solohon şi cu dânsul alţi doi ostaşi, Pamfamir şi Pamfalon, au mărturisit că sunt creştini şi că nicidecum nu se vor lepăda de Hristos, ci vor petrece până în sfârşit în sfânta credinţă, chiar de ar pătimi munci cumplite.

Deci, Sfinţii Mucenici Pamfamir şi Pamfalon, fiind munciţi cu bătăi cumplite, şi-au dat sufletele în mâinile Domnului; iar Sfântul Solohon, întărindu-se, chema cu îndrăzneală pe Hristos. Iar Campan chinuitorul, fiind în nepricepere şi mâniindu-se foarte tare, a poruncit să-i deschidă gura mucenicului cu sabia şi să-i toarne într-însa vin jertfit idolilor. Atunci mucenicul, rozând fierul acela cu dinţii, l-a sfărâmat în două şi, rupând legăturile de pe sine, a stat înaintea muncitorului, mărind dumnezeirea lui Hristos şi ocărând îndrăcirea lui Campan. Şi a venit un glas din cer spre sfântul, întărindu-l şi îndemnându-l spre vitejeasca pătimire.

După aceasta au muncit pe sfântul în multe feluri, bătându-l fără milă, târându-l de picioare peste hârburi şi peste pietre ascuţite. Apoi a fost spânzurat de mâna dreaptă, peste o grindă, cu o piatră mare legată de piciorul stâng. Astfel a stat spânzurat de la ceasul al şaselea până la al nouălea, îndemnat fiind în tot chipul, să se lepede de Hristos; dar el nu s-a supus. Şi tăindu-se funia cu secera, sfântul a stat drept pe pământ. Şi fiind acum seara târziu, Campan a fost cuprins de o mânie neîmblânzită şi a luat o trestie ascuţită, înfigând-o toată în urechea sfântului. După aceasta, toţi ostaşii au plecat împreună cu tribunul; iar creştinii, venind, au luat pe sfânt, care slăbise foarte mult de atâtea munci, şi l-au dus pe un pat în casa unei creştine văduve. Acolo sfântul gustând puţină pâine şi apă, s-a întărit şi a vorbit cu creştinii cei ce stăteau de faţă, sfătuindu-i să fie nestrămutaţi în credinţă. Apoi, căutând spre cer şi rugându-se, şi-a

dat sufletul său în mâinile lui Hristos Dumnezeul nostru, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL EFTIMIE ATONITUL, CARE S-A NEVOIT ÎN ANUL 980

Cuviosul părintele nostru Eftimie a fost din Iviria, dintr-o cetate ce se numeşte Tao, fiu din părinţi dreptcredincioşi, slăviţi şi bogaţi. Tatăl său s-a lepădat de strălucirea şi slava cea vremelnică şi stricăcioasă a lumii acesteia şi a ales sărăcia cea întru Hristos, făcătorul de bogăţie. Deci s-a îmbrăcat în chipul cel îngeresc al monahilor şi s-a numit Ioan, apoi s-a dus în Constantinopol. Iar Eftimie, fiind prea mic, a rămas împreună cu moşul lui, bărbat vestit întru slavă şi fapte bune, care l-a crescut în învăţătura şi sfătuirea Domnului. Şi trecând puţină vreme, a luat împreună cu el pe Eftimie şi s-a dus în Constantinopol spre căutarea fiului său, Ioan, tatăl Cuviosului Eftimie. Şi aflându-l, l-a îndemnat cu multe cuvinte şi cu lacrimi să se întoarcă în patria sa. Însă el nu numai că nu s-a înduplecat la rugămintea tatălui său, ci căuta în tot chipul să ţină cu dânsul şi pe fiul său, Eftimie, care lucru i-a pricinuit mare mâhnire tătâne-său.

Deci, fiindcă se făcea multă ceartă între dânşii pentru aceasta, deoarece Ioan căuta să ia pe fiul lui, iar tatăl său nu-l lăsa, pentru aceasta s-a înştiinţat Nichifor, împăratul de atunci, care a poruncit ca amândoi să meargă la dânsul, aducând împreună cu dânşii şi pe Eftimie. Şi după ce au stat înaintea lui toţi trei şi a auzit cearta ce aveau pentru copil, împăratul a zis: „Să nu ia cu sila pe copil nici unul, nici altul, ci să-l încredinţeze în socoteala lui Dumnezeu şi la care va voi copilul să meargă de voia sa, la acela să meargă". Deci lăsând copilul în voia lui, a alergat îndată în mâinile tatălui său, pe care nu-l văzuse, nici nu-l cunoscuse până în ceasul acela. Şi fapta aceasta, pe care a făcut-o copilul, a pornit spre minune şi spre lacrimi pe toţi cei ce se aflau acolo.

Deci primind fericitul Ioan pe fiul său ca din mâna lui Dumnezeu, l-a îmbrăcat îndată în chipul monahicesc şi l-a dat la dascăli ca să înveţe carte. Iar bunul Eftimie, având pe lângă isteţimea minţii şi multă fierbinţeală şi sârguinţă, a învăţat în puţină vreme atât înţelepciunea cea din afară, cât şi înţelepciunea lui Dumnezeu cea

dinăuntru şi s-a arătat râu al învăţăturilor Duhului. Iar după aceasta a căzut în grea şi mare boală, însă, cu sprijinul şi ajutorul Preasfintei Stăpâne Născătoare de Dumnezeu, s-a făcut sănătos. Astfel sporea în fapte bune şi în înţelepciune, şi în dar şi în alte multe minuni, din care era arătat la toţi, ce fel de minunat are să se facă. Iar dintre multele ce se povestesc despre dânsul, este nevoie să amintim una din ele, spre încredinţarea celor multe.

Într-una din zile a venit la el un evreu, căutând a-i vorbi despre credinţă. Iar fericitul Eftimie nu voia nici într-un fel să vorbească cu evreul acela, zicând: „Vorbirea cu evreii este deşartă!" Dar fiind îndemnat de tatăl său, cu sila s-a înduplecat a vorbi şi a început cu dovezi din Scriptura cea veche să surpe cuvintele evreului şi să-i astupe gura. Deci evreul, nesuferind biruinţa, a îndrăznit să grăiască hule împotriva Domnului nostru Iisus Hristos. Atunci fericitul Eftimie s-a aprins de dumnezeiasca râvnă şi a zis: „Să se astupe gura care grăieşte hule asupra Domnului şi Dumnezeului nostru". Şi, o, minune! îndată evreul a rămas mut şi fără de glas şi a căzut la pământ, scoţând spume din gura lui cea hulitoare, încât zăcea jalnic la vederea tuturor; iar în cealaltă zi cu silă şi-a lepădat spurcatul lui suflet. Minunea aceasta a pricinuit tuturor frică şi spaimă şi minunatul Eftimie s-a făcut vestit în tot Constantinopolul.

Iar fericitul, urând slava oamenilor, ca potrivnică slavei lui Dumnezeu, a fugit îndată împreună cu tatăl lui, ducându-se la Sfântul Munte. Şi întâlnind acolo pe Cuviosul Atanasie, a voit să locuiască cu dânsul în sfinţita lavră. Iar dumnezeiescul cu adevărat Atanasie, văzând cu ochiul cel străbătător al sufletului său darul Sfântului Duh, care locuia în Eftimie, îl îndemna să ia vrednicia preoţiei. Şi deşi nu voia la început să primească, punând înainte nevrednicia, cu toate acestea, supunându-se cuvintelor Cuviosului Atanasie, a fost hirotonit preot.

Atunci a adăugat nevoinţe peste nevoinţe şi înfrânare peste înfrânare, înmulţind foarte toate celelalte bunătăţi ce le avea. Pentru aceasta s-a făcut vas dumnezeiesc al Preasfântului Duh, tălmăcind toată dumnezeiasca Scriptură în limba ivirenilor şi scriind şi de la sine multe cărţi pline de învăţătură. El a zidit şi multe biserici şi bolniţe, şi a împodobit tot Sfântul Munte cu sihăstrii. Şi ce cuvânt poate să povestească, după vrednicie, bunătatea care o avea către toţi şi smerenia cea neasemănată cu care a slujit 24 de ani tatălui său, care era bolnav, şi marelui Atanasie? Iar după ce amândoi s-au dus către Domnul, Sfântul Eftimie a luat nu numai purtarea de grijă a Sfintei Lavre, ci şi a întreg Sfântului Munte. Pentru că era osârdnic şi

grabnic spre îndoita grijă şi iconomie a sufletelor şi a trupurilor fraţilor; iar din dumnezeiasca lui gură totdeauna izvorau râuri de înţelepciune şi de învăţături pentru slava lui Dumnezeu.

Dar după ce l-a stăpânit darul cel desăvârşit al liniştii, a pus egumen al lavrei pe George, rudenia lui; iar el s-a liniştit deosebi, bineplăcând lui Dumnezeu ziua şi noaptea, neştiind nimeni de nevoinţele şi rodurile lui cele duhovniceşti. Căci el se sârguia să le săvârşească în ascuns, ca să nu le ştie altcineva, fără numai singur Dumnezeu, prin care a fost slăvit la arătare întru multe isprăvi ale lui, după cum va arăta cuvântul.

Mergând odată cuviosul în Tesalonic, a fost primit cu multă dragoste de arhiereul locului, care era minunat în fapta bună şi se minuna de toate darurile cuviosului. Şi era acolo un evreu foarte bogat, prieten cu arhiereul, care îi făcea toată slujba şi pe care arhiereul, pentru răsplătirea prieteniei lui, îl sfătuia totdeauna şi îl îndemna cu multe cuvinte să creadă în Hristos, dar el nu se pleca nicidecum la aceasta. Şi, cât timp a stat cuviosul împreună cu arhiereul, evreul acela venea acolo după obiceiul său; şi, sfătuindu-l pe el arhiereul cele despre mântuire, el nu numai că nu se pleca, ci căuta să vorbească cu dânsul de credinţă, vorbind ale sale cu mare obrăznicie şi defăimând cuvântul arhiereului ca pe un nimic.

Iar arhiereul a rugat pe sfântul să surpe mândria evreului prin înţelepciunea cuvintelor sale; dar, sfântul, fiind ucenic adevărat al lui Iisus Hristos Cel blând şi smerit, zicea că el este pământ şi cenuşă şi că aceasta se cuvine mai bine arhiereului, iar nu lui. Şi după ce arhiereul a zis iarăşi, că de nu se va pleca cuvântului lui, nu va înceta de a-l ruga pe el; abia s-a plecat sfântul cuvântului lui şi a surpat toate acelea, care i le-a pus înainte evreul şi cu dovezi prooroceşti şi cu mult meşteşug i-a astupat gura lui; iar iconomia cea trupească a Domnului a propovăduit-o şi a încredinţat-o strălucit, pentru care evreul, nesuferind ruşinea ce i s-a făcut, a început să zică cuvinte hulitoare împotriva Domnului nostru Iisus Hristos.

Atunci sfântul, căutând la dânsul, a zis: „Să se astupe gura ta, pierzătorule! Pentru ce grăieşti minciună şi hulă asupra Ziditorului tuturor şi Stăpânului nostru Iisus Hristos?" Atunci evreul îndată a rămas mut şi, căzând la pământ, îşi întorcea ochii şi gura. Şi văzând aceasta toţi câţi se aflau acolo, evrei şi creştini, s-au înspăimântat şi s-au înfricoşat foarte mult. Deci, căzând la picioarele cuviosului, îl rugau să-i fie milă de el şi să-l tămăduiască. Atunci sfântul, făcându-i-se milă, a ascultat rugăciunea lor şi, pecetluindu-l cu semnul

Sfintei şi de viaţă făcătoarei Cruci, l-a tămăduit şi l-a făcut sănătos după cum era mai înainte.

Atunci evreul acela propovăduia tuturor cu mare glas că Iisus Hristos este Dumnezeu adevărat, Ziditor al tuturor, purtător de grijă şi ocârmuitor al tuturor vieţuitoarelor. Şi s-a botezat cu toţi ai casei sale; şi nu numai el, ci şi toţi evreii care s-au aflat acolo şi au văzut minunea aceasta; ba încă şi alţi mulţi evrei au crezut în Hristos. Iar evreul care s-a tămăduit a adus sfântului drept mulţumire mulţi bani, dar cuviosul nu i-a primit nicidecum, ci a poruncit să-i împartă la săraci.

Într-un timp a fost mare secetă în tot Sfântul Munte şi toţi părinţii erau mâhniţi peste măsură pentru uscăciunea cea multă; deci, îl rugau pe cuviosul să facă rugăciune către Dumnezeu pentru aceasta. Iar cuviosul, plecându-se de multă silă, s-a dus în biserica proorocului Ilie, care este aproape de sfânta mitropolie a Ivirului şi, rugându-se cu lacrimi Preaînduratului Dumnezeu şi aducându-i Lui jertfa cea duhovnicească şi fără de sânge, îndată a început a ploua atâta ploaie, încât a săturat pământul, şi toţi au slăvit pe Dumnezeu, Cel ce slăveşte pe cei ce Îl slăvesc pe El.

Monahii din Sfântul Munte au obicei dintru început ca să urce pe vârful muntelui la praznicul cel cu totul luminos al Schimbării la Faţă a Mântuitorului, şi să facă priveghere de toată noaptea; iar a doua zi, după ce se săvârşeşte dumnezeiasca Liturghie, se pogoară iarăşi. Deci, odată când a sosit praznicul acesta, s-a suit şi dumnezeiescul Eftimie împreună cu alţi fraţi. Şi în vremea când avea să se facă dumnezeiasca Liturghie, toţi cu un glas rugau pe cuviosul ca el să săvârşească dumnezeiasca Liturghie. Iar sfântul ascultând cu multă smerită cugetare şi săvârşind dumnezeiasca Liturghie, a ajuns până la ecfonisul, care zice: „Cântare de biruinţă cântând, strigând, glas înălţând şi zicând". Şi, pe când fraţii cântau: „Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot...", deodată a strălucit pe toţi o lumină nemăsurată împreună cu cutremur, încât toţi ceilalţi au căzut cu faţa la pământ, numai singur fericitul Eftimie stătea în picioare, arătându-se ca un stâlp de foc şi rămânând cu totul nemişcat; iar minunea aceasta l-a făcut pretutindeni mult mai vestit.

Pentru aceasta, după moartea arhiepiscopului Ciprului, a trimis Vasile, împăratul de atunci al grecilor, oameni cu scrisori, prin care îl ruga pe fericitul să primească purtarea de grijă a unei arhiepiscopii ca aceea. Iar cuviosul nu numai că n-a primit, dar n-a voit nici să audă despre aceasta, zicând că el este cu totul nevrednic de o întâietate ca aceasta, de vreme ce este vrednic mai ales să fie păstorit,

decât să păstorească pe alţii. Astfel avea înrădăcinată în inima sa smerita cugetare, maica tuturor faptelor bune.

De aceea, potrivnicul diavol, care pizmuieşte şi face totdeauna război cu lucrurile cele bune şi plăcute lui Dumnezeu, nu putea să sufere isprăvile sfântului, cum sporea în fiecare zi foarte cu plăcere de Dumnezeu şi se făceau toate întru slava lui Hristos Dumnezeul nostru; ci de zavistie şi de răutate se topea foarte mult. Pentru acestea, aflând diavolul pe un oarecare ce se arăta cu chipul monah, iar cu inima era pângărit, necurat şi vrednic lăcaş al său, a intrat în el şi l-a înduplecat să omoare pe Cuviosul Eftimie, şoptind în urechile sale, cum a şoptit de demult Evei: „De vei ucide pe acest Eftimie, vei lua de la mine mari faceri de bine!" Iar ticălosul acela s-a făcut rob credincios al diavolului şi osârdnic la lucrul uciderii, şi gătindu-şi cuţitul, s-a suit în turnul unde era chilia cuviosului. Iar ucenicul sfântului, văzând pe acel monah că era cu totul stăpânit de diavol, având şi cuţitul în mână, a închis uşa chiliei şi nu l-a lăsat să intre înăuntru. Atunci ucigaşul, negăsind pe Cuviosul Eftimie, ca să-şi sature turbarea care o avea asupra lui, a junghiat îndată pe acel ucenic; şi, fugind de acolo cu strigăte fără de rânduială, a întâlnit pe un alt ucenic al sfântului şi l-a înjunghiat şi pe acela tot aşa. Apoi, mergând puţin mai departe, a căzut pe pământ cu faţa în jos şi, mărturisind toate cuvintele diavolului, şi-a lepădat în chinuri pângăritul lui suflet. Iar Sfântul Eftimie, cunoscând prin darul Sfântului Duh ce s-a întâmplat ucenicilor lui din lucrarea diavolului, s-a pogorât din turn cu sârguinţă şi a îmbrăcat pe ucenicul lui în chipul cel mare al monahilor; iar, după puţină vreme, acesta s-a dus către Domnul.

Iar diavolul, câinele cel fără de ruşine şi viclean, nu suferea nicidecum să vadă isprăvile ce le făcea sfântul spre slava lui Dumnezeu. Pentru aceasta a îndemnat pe un grădinar, să-l junghie pe sfânt. Deci, acela, gătind cuţitul, s-a apropiat de sfânt şi l-a împuns în pântece. Dar, o, minune înfricoşată! Sfântul a rămas nevătămat şi vârful cuţitului s-a îndoit ca ceara, iar mâna care l-a lovit pe sfântul, s-a uscat şi a rămas nemişcată. Atunci grădinarul, căzând cu lacrimi înaintea cuviosului, a mărturisit bântuiala diavolului şi îl ruga fierbinte să dobândească iertare şi tămăduire. Iar sfântul milostivindu-se, a făcut rugăciune către Domnul pentru dânsul şi i-a dăruit sănătate la suflet şi la trup.

Dar ce cuvânt poate să povestească după vrednicie faptele cele bune ale acestui sfânt? Adică împreună pătimirea care o avea cu toţi: milostivirea, alinarea, nemânierea, liniştirea, starea cea de toată

noaptea, rugăciunea neîncetată, smerenia, simplitatea în toate, în mâncări şi în haine, petrecerea cea aspră a trupului său, care purta fiare grele pe dânsul şi, în scurt a zice, era cu adevărat înger în trup pământesc şi luminător în lume nerătăcit, ţinând cuvântul vieţii.

Dar, fiindcă în tot locul sunt sminteli şi chiar pământul este loc al smintelilor, se întâmplau oarecare sminteli şi în Sfântul Munte. Pentru aceasta, toţi părinţii împreună rugau pe Sfântul Eftimie să meargă în cetatea împărătească şi, cu hotărâri împărăteşti, să scoată din Athos sminteala şi să dea locului aceluia pace desăvârşită. Iar cuviosul, plecându-se cuvintelor lor, s-a dus în cetatea lui Constantin. Şi fiind primit cu multă evlavie de împărat împreună cu tot sfatul boierilor, a fost găzduit cu mare dragoste şi i-au împlinit îndată cererea lui.

Şi pe când cuviosul stătea acolo, a încălecat într-o zi pe un catâr şi se ducea cu un alt monah, într-o parte a cetăţii, care se numea Platia, pentru o trebuinţă oarecare. Iar în cale era un cerşetor care cerea milă, pe care văzându-l sfântul, s-a milostivit şi se pregătea să-i dea ceva. Dar catârul, cum a văzut pe cerşetor, s-a speriat şi s-a sălbăticit şi, răpind cu sila pe cuviosul, a fugit, lovind fără de rânduială cu picioarele, şi n-a stat până ce n-a aruncat la pământ pe sfântul şi l-a zdrobit. Deci nişte creştini trecând pe acolo şi văzând pe sfânt în acea stare, l-au ridicat şi l-au dus la locuinţa unde petreceau ei. Apoi, după puţine zile şi-a dat sfântul său suflet în mâinile lui Dumnezeu în 13 zile ale lunii mai. Iar la îngroparea sfintelor lui moaşte s-au făcut multe tămăduiri şi minuni, spre arătarea sfinţeniei şi îndrăznelii cuviosului către Dumnezeu şi spre slava Domnului.

Pe urmă s-au adus sfinţitele lui moaşte în Sfântul Munte şi s-au pus în cinstitul locaş al slăvitului prooroc, Înaintemergătorului şi Botezătorului Ioan, care a fost zidit de însuşi Cuviosul Eftimie, şi s-a numit al Ivirului, întru slava Tatălui, a Fiului şi a Sfântului Duh, a unei dumnezeiri şi împărăţii, Căreia I se cuvine slava, cinstea şi închinăciunea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA MAI

ZIUA A OPTSPREZECEA

SFÂNTUL MUCENIC TEODOT AL ANCIREI ŞI SFINTELE ŞAPTE FECIOARE MUCENIŢE TECUSA, ALEXANDRA, CLAUDIA, FAINIA, EUFRASIA, MATRONA ŞI IULIA[1]

Îndulcindu-mă eu – zice Sfântul Nil, scriitorul vieţii acesteia – din multe faceri de bine ale Sfântului Mucenic Teodot, sunt dator nu numai cu cuvintele a lăuda pătimirea lui, ci şi cu faptele a mulţumi pentru dragostea lui. Şi deşi nu sunt vrednic să-l cinstesc după vrednicie nici cu cuvintele, nici cu faptele; dar mă voi sârgui, pe cât voi putea, pentru că socotesc că este de trebuinţă lucrul acesta, ca să dau în scris viaţa şi pătimirea lui, spre înştiinţarea şi folosul iubitorilor de Dumnezeu; ca să se ştie cum a vieţuit în tinereţe şi cum a ajuns la cununa mucenicească.

Unii spun despre dânsul că la început a avut petrecerea de obşte cu toţi, nedeosebită de saţiul lucrurilor celor dulci ale acestei lumi, că a fost căsătorit după lege şi că a câştigat cârciumă pentru dobândă; însă cu nevoinţa cea mai de pe urmă a muceniciei lui, şi-a înfrumuseţat viaţa cea mai dintâi a sa. Deci, grăiască fiecare ceea ce voieşte; iar eu, cel care am petrecut de la început împreună cu mucenicul, voi spune acelea pe care le-am văzut cu ochii, învrednicindu-mă de sfintele şi folositoarele lui vorbe.

Mucenicul Teodot, mai înainte de a intra în mucenicească nevoinţă, a făcut multe lucruri bune. La început s-a luptat împotriva poftelor trupeşti, deşi era căsătorit după lege, a ridicat război duhovnicesc, supunându-şi trupul duhului şi împlinind cuvântul Apostolului:

[1] Viaţa Sfântului Mucenic Teodot este scrisă de Nil Mărturisitorul, cel de o vârstă şi dintr-o cetate cu mucenicul, care i-a văzut pătimirea cu ochii şi de la care aici este dată pe scurt.

Cei ce au femei, să fie ca cei ce nu au. El atât de mult a sporit în fapte bune, încât şi altora putea să le fie învăţător al curăţiei şi al întregii înţelepciuni. Pentru că nu se robea cu dulcea pătimire sau cu vreo poftă necurată, ci avea înfrânarea şi postul ca pe un început al tuturor bunătăţilor şi cu acestea se înarma în război ca şi cu o pavăză. El socotea omorârea trupului că este desfătare potrivită omului creştin; iar dorirea bogăţiilor o biruia cu împărţirea tuturor averilor sale la săraci. Şi de mirare era la el aceasta că, prefăcându-se că duce viaţă de cârciumar, făcea multă neguţătorie duhovnicească, câştigând lui Dumnezeu multe suflete omeneşti, pentru că, sub chipul de cârciumar, lucra apostoleşte în taină ca un episcop, iar prin învăţăturile şi sfătuirile sale de Dumnezeu insuflate, aducea pe elini şi pe iudei la Biserica lui Hristos, iar pe cei păcătoşi îi povăţuia la pocăinţă. El avea şi darul tămăduirii, căci, prin punerea mâinilor şi prin rugăciune, tămăduia toate bolile trupeşti cele netămăduite între oameni; iar prin cuvântul cel mântuitor de suflete, vindeca rănile cele sufleteşti.

Iar pătimirea lui a fost astfel: un ighemon oarecare, cu numele Teotecn, a luat în stăpânire patria noastră, Ancira Galatiei. Acel stăpânitor era om tulburător şi cumplit, care se mângâia cu uciderea şi cu vărsarea de sânge; iar faptele lui cele cu totul spurcate şi pline de necurăţie, nu poate să le grăiască nimeni. Acela, ceránd împăratului Diocleţian, prigonitorul Bisericii lui Hristos, stăpânirea ighemoniei, a făgăduit ca pe toţi creştinii care se află în Ancira, să-i întoarcă degrabă la păgânătatea elinească.

Deci, ajungând la hotarele Ancirei, numai la auzul venirii sale, atât de mult s-au îngrozit toţi credincioşii, încât îndată s-au pustiit bisericile, iar locurile retrase şi munţii erau pline de fugari, căci ighemonul acela trimitea vestitori unii după alţii, care să spună poporului cumplita îngrozire şi poruncă a muncitorului, prin care se poruncea ca bisericile creştineşti cu altarele lor să le risipească cu totul şi să le amestece cu pământul; iar pe toţi cei ce mărturisesc numele lui Hristos, să-i prindă, să-i lege cu lanţuri, să-i arunce în temniţă şi să-i păzească spre muncire, iar averile lor să le jefuiască. Atunci Biserica lui Hristos a fost întocmai ca o corabie în mijlocul valurilor celor cumplite, primejduindu-se şi temându-se de afundare, căci păgânii, năvălind asupra caselor creştineşti, jefuiau toate, trăgeau afară pe bărbaţi şi pe femei, pe tineri şi pe fecioare; şi pe unii îi dădeau cu neruşinare spre necurăţiile acelor oameni spurcaţi, iar pe alţii îi legau cu lanţuri şi îi aruncau în temniţe.

Nu este cu putinţă a spune primejdiile acelea, care au fost asupra Bisericii în vremea aceea. Preoţii de la bisericile Domnului fugeau, lăsând uşile deschise şi nu se afla loc unde să se ascundă cei ce fugeau de primejdie. Şi, jefuindu-li-se averile, foametea era mult mai grea, decât toate muncile.

Atunci cei ce umblau prin pustietăţi şi cei ce se ascundeau prin munţi şi prin peşteri, mulţi nesuferind foametea, se dădeau în mâinile păgânilor, nădăjduind la vreo milă din partea lor. Deci grea era suferinţa acelor fugari, iar mai ales a acelora care au fost crescuţi în multă îmbelşugare şi îndestulare, iar acum rodeau rădăcini din pustie şi de nevoie se hrăneau cu buruieni sălbatice.

Iar fericitul Teodot ajuta pe aceşti credincioşi într-acea vreme, după dumnezeieştile porunci, suferind multe osteneli şi dându-se în primejdii, deoarece nu cârciumărea precum socotesc unii despre el, ca să strângă aur; ci se prefăcea într-adins a cârciumări, ca să dea facă cârciuma sa adăpost şi odihnă fără de frică pentru fraţii cei izgoniţi. El avea multă purtare de grijă pentru credincioşii ţinuţi în legăturile temniţelor; iar pe cei ce scăpau din legături, îi ascundea la sine, hrănind şi ocrotind pe cei ce rătăceau prin munţi şi prin pustietăţi. El lua în taină trupurile sfinţilor mucenici ucişi în multe feluri, care erau aruncate spre mâncarea câinilor, fiarelor şi a păsărilor; pentru că era dată poruncă de moarte de la muncitorul, asupra celor ce ar fi voit să îngroape trupurile mucenicilor. Deci, fericitul Teodot, luând în taină trupurile acestora, le îngropa cu cinste. Astfel era casa dreptului acestuia cârciumă, dar şi scăpare a credincioşilor, pentru că sfântul acesta nu era ştiut de păgâni că este creştin, părând a fi cârciumar. Dar, în ascuns, el era tuturor toate: acoperitor celor izgoniţi, hrănitor flămânzilor, doctor bolnavilor, întăritor celor ce se îndoiau, învăţător al dreptei credinţe, povăţuitor al vieţii celei plăcute lui Dumnezeu şi deşteptător spre nevoinţa mucenicească.

În acea vreme, Teotecn, slujitorul diavolului, a poruncit ca toate bucatele şi băuturile care se vindeau în târg, adică pâinea şi vinul, să fie spurcate cu urâciunile jertfelor idoleşti; şi aceasta o făceau pentru creştini, ca aceştia, şi nevrând, să se împărtăşească din necurăţiile închinătorilor de idoli, cumpărând şi mâncând cele din jertfele idoleşti. Şi nu era cu putinţă să se aducă jertfă curată lui Dumnezeu, fiind spurcate şi pâinea şi vinul în toată cetatea. Acest lucru văzându-l fericitul Teodot şi având cumpărate mai dinainte multă pâine, grâu şi vin, le împărţea în taină la cei credincioşi, ospătând la sine mulţi creştini. Atunci cârciuma lui s-a făcut ca corabia lui Noe, care mântuia lumea din potop, că precum atunci, înecându-se toată lumea

în ape, nu era cu putinţă cuiva a se mântui afară din corabia lui Noe; tot astfel, şi acum, în cetatea noastră – zice scriitorul –, nici un creştin nu putea să se păzească de spurcăciunile idoleşti, afară de casa lui Teodot.

Astfel, cârciuma lui s-a prefăcut în casă primitoare de oaspeţi, în biserică de rugăciune şi în altar preoţilor lui Dumnezeu, spre aducerea şi săvârşirea celor fără de sânge dumnezeieşti Taine, că toţi alergau la el, ca cei din potop spre corabie. Aşa era cârciumăria dreptului acesta, aşa i-a fost neguţătoria şi dobânda lui. Însă, acum, destul despre aceasta, să vorbim şi despre alte fapte bune ale lui.

În acea vreme s-a întâmplat unui prieten al lui Teodot, cu numele Victor, să fie prins de păgâni, pentru o pricină ca aceasta: Unii din popii cei păgâneşti ai Artemidei l-au pârât ighemonului, spunându-i că Victor ar fi hulit pe zeiţa lor, zicând că Apolon a siluit pe sora sa cea de un pântece, pe Artemida, şi a spurcat-o în ostrovul Delii, înaintea jertfelnicului; deci, se cade păgânilor să se ruşineze de nişte zei desfrânaţi ca aceia ai lor, care au făcut atâta fărădelege, de care oamenii cei înţelepţi nici nu pot auzi.

Auzind ighemonul acestea, a prins pe Victor cel clevetit şi l-a aruncat în temniţă. Şi mergeau păgânii la acest legat, amăgindu-l şi zicându-i: „Supune-te ighemonului şi te vei învrednici de mare cinste, vei fi prieten al împăratului, vei câştiga bogăţie multă de la dânsul şi vei petrece în palatul împărătesc. Iar de nu vei asculta pe ighemon, să ştii că te aşteaptă munci cumplite, casa ta va fi dărâmată, averile tale vor fi jefuite şi tot neamul tău se va pierde; iar trupul tău, după acele munci cumplite şi după moartea cea amară, se va arunca câinilor spre mâncare".

Acestea şi mai multe ziceau lui Victor păgânii, iar mărturisitorul dreptei credinţe, Teodot, mergând noaptea la dânsul în temniţă, îl îmbărbăta, zicându-i: „O, Victore, să nu asculţi nicidecum de acele cuvinte amăgitoare, care ţi le zic ţie păgânii, nici să te uiţi la sfatul lor cel viclean, ca să nu te duci în urma lor, lăsându-ne pe noi; pentru că de vei face acestea, atunci vei cinsti mai mult spurcăciunea decât întreaga înţelepciune şi vei iubi nedreptatea în loc de dreptate. O, prietene, nu face aceasta! Căci să ştii că, pe cât aceia te momesc cu făgăduinţele lor viclene, pe atât te trag într-acea arătată pierzare. Oare nu cu nişte făgăduinţe ca acestea au amăgit evreii pe Iuda vânzătorul? Oare l-au folosit pe el cu ceva cei treizeci de arginţi pe care i-a luat? Nimic altceva n-a câştigat, decât ştreangul de sugrumare. Deci nu te nădăjdui că vei câştiga ceva bun de la cei răi, pentru că făgăduinţele lor gătesc moarte veşnică!"

Cu astfel de cuvinte îmbărbăta dreptul Teodot pe Victor. Iar el, până ce şi-a adus aminte de sfătuirea sfântului, s-a arătat viteaz în pătimiri şi a răbdat cu vitejie muncile; şi era lăudat pentru acestea de cei ce priveau la pătimirea lui, ca un mucenic al lui Hristos. Dar, când s-a apropiat de sfârşitul nevoinţei sale şi când urma să-şi ia cununa de la Hristos, a rugat pe muncitor să-l slăbească puţin, până ce va socoti pentru sine. Şi îndată slujitorii au încetat de a-l munci şi l-au dus în temniţă, dându-i vreme să se gândească. Iar el a murit în temniţă din pricina atâtor munci ce suferise, lăsând sfârşit neînştiinţat şi neadeverit al mărturisirii sale; şi pentru aceasta până astăzi pomenirea lui este la îndoială.

Iar fericitul Teodot s-a dus la un sat ce se numea Malos, care era departe de cetate ca la patruzeci de stadii, pentru că auzise că Sfântul Mucenic Valent, cel ce a pătimit mai întâi în Medichina, sfârşindu-se acolo prin multe bătăi şi prin foc, a fost aruncat în râul ce se numea Galios. Deci, s-a dus la satul acela, însă nu a intrat în el, ci a stat mai jos, lângă râu, la un loc depărtat de sat ca la două stadii. Şi a stat acolo până ce a aflat în râu moaştele mucenicului şi le-a îngropat. Iar întorcându-se de acolo, a întâmpinat pe nişte fraţi din cei de o credinţă care, văzându-l pe el, i s-au închinat şi i-au dat multă mulţumire, ca unui de obşte făcător de bine al tuturor. Şi i-au mulţumit mai ales pentru o mare facere de bine, pe care le-a arătat-o lor, căci pe când aceia au risipit altarul Artemidei şi au fost prinşi de rudeniile lor şi urma să fie daţi ighemonului spre muncire, atunci Teodot, cu mare purtare de grijă şi cu mult preţ, i-a răscumpărat din legături şi de la munci.

Deci, pentru aceasta închinându-se lui, îi mulţumeau. Iar sfântul, bucurându-se de vederea lor, i-a rugat să prânzească cu dânsul şi, găsind un loc frumos, au şezut pe iarbă verde, căci locul acela era împodobit cu pomi mulţi de livezi şi dumbravă cu multe flori mirositoare şi cântări de păsări. Iar mai înainte de a prânzi ei, sfântul a trimis pe doi în sat, să cheme pe preot ca, venind, să le binecuvinteze masa, să prânzească împreună cu dânşii şi să-i îngrădească în cale cu obişnuitele rugăciuni; pentru că sfântul avea obicei a nu prânzi, nefiind de faţă preotul ca să-l binecuvinteze.

Şi mergând cei trimişi în sat, au văzut pe preot ieşind din biserică, după cântarea ceasului al şaselea, dar nu l-au cunoscut că este preot. Însă preotul, văzându-i pe ei înconjuraţi de câini, a alergat şi, gonind câinii, le-a urat de bine şi i-a întrebat: „Creştini sunteţi? Dacă sunteţi creştini, veniţi în casa mea, ca să ne veselim cu dragoste întru Hristos".

Iar ei i-au zis lui: „Creştini suntem şi creştini căutăm!" Iar preotul, zâmbind, a zis către sineşi: „O, Frontoane – că aşa se numea el –, cât de adeverite sunt ţie vedeniile visului! Pentru că am văzut în noaptea aceasta doi bărbaţi asemenea cu voi, grăind către mine şi spunându-mi: «Am adus comoara acestei ţări!» Iar de vreme ce vă văd pe voi asemenea cu cei văzuţi în vis, spuneţi-mi comoara aceea". Răspuns-au bărbaţii cei trimişi: „Cu adevărat, avem cu noi pe bărbatul cel mai scump decât toată comoara, pe fericitul Teodot, pe care, de voieşti a-l vedea, arată-ne nouă mai întâi pe preotul satului acesta". Iar el a zis: „Eu sunt cel pe care-l căutaţi! Deci să mergem şi să aducem pe omul lui Dumnezeu în casa mea!" Şi mergând preotul cu trimişii, a văzut pe Sfântul Teodot şi l-a sărutat pe el şi pe fraţi, rugându-i pe toţi să vină în sat la casa lui. Iar Sfântul Teodot se lepăda a merge, zicând: „Mă sârguiesc să mă întorc în cetate, pentru că se deschide mare nevoinţă şi alergare pentru mântuirea creştinilor şi se cuvine a sluji fraţilor care sunt în primejdii şi în nevoi".

Deci făcând preotul rugăciune, a binecuvântat masa şi au început a prânzi. Iar după prânz, Sfântul Teodot, zâmbind, a zis către preot: „Cât de frumos văd locul acesta pentru îngroparea moaştelor sfinţilor". Iar preotul a grăit către dânsul: „Tu sârguieşte-te, ca să avem la acest loc moaşte sfinte". Grăit-a Teodot: „O, părinte, îngrijeşte-te numai ca, prin ajutorul lui Dumnezeu, să zideşti aici, fără zăbavă, casă de rugăciuni pentru primirea moaştelor sfinţilor şi degrabă se vor aduce la tine moaşte mucenicesti". Zicând acestea, a scos inelul său din deget şi l-a dat preotului, zicându-i: „Domnul să fie martor între mine şi tine, că degrabă se vor aduce aici moaştele mucenicilor!" Aceasta însă o zicea sfântul prooroceşte, mai înainte înştiinţând despre punerea moaştelor sale acolo; pentru că el se sârguia să intre în nevoinţa mucenicească şi să-şi săvârşească alergarea sa. După aceasta sfântul a mers în cetate, la casa sa, şi a aflat pe toate stricate ca de cutremur, fiind răsturnate de prigonitori.

În cetate erau şapte fecioare care, întărindu-se din tinereţe în întreaga înţelepciune şi în frica lui Dumnezeu şi logodindu-se în curăţie feciorească cu Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Mirele cel nestricăcios şi fără de moarte, acum îmbătrâniseră. Dintre ele, cea mai bătrână era fericita Tecusa, mătuşa lui Teodot. Pe acelea prinzându-le muncitorul, după ce le-a pus la foarte multe munci, n-a putut să le silească la păgânătate. Atunci le-a dat pe ele la nişte tineri desfrânaţi spre spurcare, batjocorind astfel buna credinţă creştină. Deci, fiind duse fecioarele spre spurcare, au suspinat din adâncul inimii şi, ridicându-şi ochii spre cer, se rugau lui Dumnezeu, zicând:

„Doamne, Iisuse Hristoase, cât timp a fost într-a noastră putere ca să ne păzim fecioria curată, ştii cu câtă pază şi osârdie am ferit-o pe ea neprihănită până astăzi; acum aceşti tineri fără de ruşine au luat stăpânire asupra trupurilor noastre; deci Tu Însuţi să ne păzeşti curate precum voieşti".

Astfel rugându-se sfintele fecioare cu tânguire Domnului, un tânăr mai fără de ruşine a apucat pe Sfânta Tecusa, cea mai bătrână dintre ele, vrând să o batjocorească. Iar ea, apucându-se de picioarele lui, cu lacrimi zicea către dânsul: „Fiule, ce fel de îndulcire va fi vouă de la noi? Ce fel de mângâiere veţi avea, batjocorind trupurile noastre cele obosite de bătrâneţe, de postiri, de dureri şi de munci, precum singuri aţi văzut. Eu am acum mai mult de şaptezeci de ani, iar celelalte surori ale mele sunt ceva mai mici decât mine. De aceea, este cu totul necuviincios vouă, fiind aşa de tineri, să poftiţi la nişte trupuri moarte, pe care îndată le veţi vedea mâncate de fiare şi de păsări, de vreme ce ighemonul a hotărât să nu ne învrednicească pe noi nici de îngropare. Deci nu ne supăraţi pe noi, ca să aflaţi milă de la Domnul nostru Iisus Hristos pentru noi".

Astfel grăind Sfânta Tecusa cu plângere către tineri, şi-a aruncat acoperământul de pe capul său şi-i arăta lui cărunteţile sale, zicând: „Ruşinează-te, fiule, de acestea că şi tu, mi se pare, ai pe maica ta tot aşa de bătrână, dacă mai este încă între cei vii; iar de a murit, apoi adu-ţi aminte de ea şi lasă-ne pe noi, că vei avea plată de la Stăpânul nostru Hristos, pentru că nu este deşartă nădejdea spre El".

Şi s-a umilit tânărul acela împreună cu ceilalţi de nişte cuvinte ca acestea ale sfintei şi, încetând din pofta lor, au început a plânge. Apoi lăsându-le pe ele, s-au dus, nefăcând rău sfintelor fecioare. Şi auzind tiranul că fecioarele au rămas nebatjocorite, n-a poruncit să le mai supere pentru curăţia lor, ci a poruncit să le facă preotese zeiţei Artemida, ca în fiecare an – după obiceiul păgânesc –, să spele idolii în iezerul din apropiere. Deci, sosind ziua acelui praznic necurat al spălării idolilor, care în toţi anii se săvârşea cu mare dănţuire, ei au pus pe fiecare idol într-o căruţă osebită şi îl trăgeau cu tot poporul cu dănţuire spre iezer; iar, din porunca ighemonului, trăgeau şi pe sfintele fecioare înaintea idolilor, fiecare din ele fiind pusă dreaptă şi dezvelită în căruţă deosebită, stând astfel spre râs şi spre batjocură.

Şi ieşind toată cetatea la praznicul acela şi la acea privelişte, se auzea glas de trâmbiţe, ţambale şi cântecele femeilor, care dănţuiau cu capetele descoperite şi cu părul despletit; iar din pricina zgomotului poporului care juca, se cutremura pământul. Şi cu poporul acela mergea şi fiul cel de viperă, ighemonul Teotecn, şi toţi,

îndreptându-şi ochii spre fecioarele cele dezvelite, unii se prăpădeau cu râsul, alţii se mirau de vitejia şi răbdarea lor; iar alţii văzând trupurile lor rănite de bătăi, le era milă de dânsele şi plângeau.

Astfel săvârşindu-se prăznuirea cea necurată, Sfântul Teodot era întru mare grijă pentru sfintele fecioare, temându-se ca nu cumva vreuna din ele, slăbind întru nevoinţe, să cadă de la Hristos, nădejdea sa. Deci se ruga pentru dânsele lui Dumnezeu cu dinadinsul, ca să le întărească întru pătimire. Şi s-a închis la rugăciune în casa unui bărbat sărac, cu numele Teoharid, care era aşezată aproape de biserica sfinţilor patriarhi Avraam, Isaac şi Iacov, şi acolo se ruga împreună cu Polihronie, ruda sa, şi cu Teodot cel tânăr, fiul unui prieten al său, şi cu alţi creştini. Deci, căzând Sfântul Teodot cu faţa în jos, zăcea la pământ, rugându-se de la ceasul întâi al zilei până la al şaselea, când le-a spus femeia lui Teoharid, că corpurile sfintelor fecioare au fost înecate în iezer. Auzind o înştiinţare ca aceasta, Sfântul Teodot s-a ridicat puţin de la pământ şi, stând în genunchi, şi-a înălţat mâinile sale spre cer şi, udându-se cu multe lacrimi, ca şi cu nişte picături de ploaie, a zis: „Mulţumesc Ţie, Stăpâne, că ai auzit glasul plângerii mele şi nu ai lepădat în deşert lacrimile mele!"

Apoi a întrebat pe acea femeie, în ce chip le-au înecat în apă pe acele fecioare şi în ce loc, lângă mal sau la mijloc. Iar ea spunea, zicând: „Eu stăteam acolo aproape cu alte femei şi am văzut cum ighemonul îndemna cu multe momeli pe sfintele fecioare ca să slujească idolilor la spălarea lor, făgăduindu-le multe daruri. Însă n-a sporit nimic, ci mai ales a rămas ruşinat de Sfânta Tecusa, care l-a defăimat cu cuvinte ocărâtoare. Iar popii Artemidei şi ai Atenei le dădeau lor haine albe şi cununi de flori, ca întru acelea să slujească cu dânşii idolilor, dar fecioarele au scuipat hainele; iar cununile acelea aruncându-le la pământ, le-au călcat cu picioarele. Deci, ighemonul a poruncit ca să lege nişte pietre grele de grumajii fecioarelor şi, punându-le în luntre, să le ducă pe ele în adânc şi acolo să le înece. Şi au fost înecate ele ca la două stadii departe de mal".

Acestea auzindu-le sfântul, a petrecut până seara, sfătuindu-se cu Polihronie şi cu Teoharid, cum ar putea să scoată trupurile sfintelor fecioare din iezer şi să le dea obişnuitei îngropări. După aceea, pe la apusul soarelui, a venit la dânşii un tânăr creştin, cu numele Glicherie, care le-a spus că ighemonul a pus lângă iezer străji de ostaşi să păzească, ca să nu ia creştinii din iezer trupurile fecioarelor. Deci sfântul s-a mâhnit foarte mult că nu îi era cu înlesnire să scoată trupurile sfintelor; pe de o parte, din cauza

străjilor ce erau puse, iar pe de alta, din cauza greutăţii pietrelor care erau legate de grumajii sfintelor, din care una singură era atât de grea, încât abia putea o căruţă să o ducă.

Iar spre seară, Sfântul Teodot a ieşit singur la biserica sfinţilor patriarhi, care era aproape şi pe care păgânii o îngrădiseră, ca să nu intre în ea cineva dintre creştini. Deci, aruncându-se la pământ înaintea ei, s-a rugat mult. Apoi, sculându-se, s-a dus la biserica sfinţilor părinţi; şi, aflând-o şi pe aceea îngrădită de păgâni, s-a aruncat înaintea ei la rugăciune.

Auzind în spatele lui oarecare strigare şi gâlceavă şi părându-i-se că vine cineva după dânsul, s-a sculat şi s-a întors la casa lui Teoharid, unde, adormind puţin, i s-a arătat în vedenie mătuşa lui, Sfânta Tecusa, zicându-i: „Dormi, fiule Teodote, şi nu ai pentru noi nici o grijă, nici nu-ţi aduci aminte de învăţătura cu care te-am învăţat când erai copil şi te-am povăţuit spre fapta bună mai presus de nădejdea părinţilor tăi. Când eram vie, niciodată nu m-ai defăimat, ci m-ai cinstit ca pe o maică; iar acum, după trecerea mea din această lume, m-ai uitat pe mine, deşi erai dator să-mi slujeşti până în sfârşit. Mă rog, nu lăsa trupurile noastre să stea în apă spre mâncarea peştilor, ci sârguieşte-te îndată de le scoate pe ele, deoarece şi tu, după două zile, vei intra întru nevoinţa pătimirii. Deci, scoală-te şi mergi la iezer; însă, fereşte-te de vânzător". Acestea zicându-le, s-a dus de la dânsul.

Iar Sfântul Teodot sculându-se îndată din somn, a spus acea vedenie fraţilor, şi toţi cu lacrimi s-au rugat Domnului să le ajute a afla trupurile sfintelor muceniţe. Deci fericitul Teodot, socotind întru sine vedenia, nu pricepea ce înseamnă cuvântul acela de pe urmă, care i l-a spus lui, zicându-i: „Fereşte-te de vânzător!" Dar lucrul acela s-a făcut cunoscut după aceea, cum va arăta cuvântul ce ne stă înainte. Iar după ce s-a făcut ziuă, au trimis pe tânărul acela Glicherie împreună cu Teoharie, ca să se încredinţeze mai bine, despre ostaşii cei ce păzeau, nădăjduind că acum se vor fi dus la praznicul Artemidei, pe care păgânii îl săvârşeau într-acea zi.

Şi ducându-se trimişii, au văzut că încă nu se duseseră ostaşii şi, întorcându-se, au spus fraţilor; deci au petrecut ziua aceea în post şi rugăciune. Iar după ce a înserat, au plecat spre iezer, fără să mănânce, luând nişte seceri ascuţite, ca, intrând în apă, să taie funiile ce ţineau pietrele legate de grumajii sfintelor. Şi era întuneric mare, în noaptea aceea neluminând nici luna şi nici stelele. Şi era locul acela straşnic şi înfricoşat, căci acolo primeau pedeapsă făcătorii de rele şi tâlharii cei osândiţi la moarte, şi nimeni nu mai îndrăznea să

treacă pe acolo după apusul soarelui, deoarece se vedeau multe trupuri, oase şi capete tăiate; unele erau înfipte în pari ascuţiţi, iar altele zăceau pe pământ.

Şi apropiindu-se ei, au fost cuprinşi de frică nu puţină, dar au auzit un glas, zicând: „Teodote, mergi cu îndrăzneală!" Deci s-au îngrozit de glasul acela şi s-au însemnat fiecare cu semnul Sfintei Cruci. Atunci îndată s-a arătat în văzduh, în partea dinspre răsărit, o cruce prealuminoasă, aruncând raze de foc, pe care, văzând-o, li s-a amestecat frica cu bucurie. Deci, căzând în genunchi, s-au închinat Sfintei Cruci şi s-au rugat Domnului. Apoi, sculându-se, au plecat în drumul lor spre iezer; dar, iarăşi ascunzându-se vedenia crucii, s-a făcut întuneric mare, neputând să se vadă unul pe altul. Atunci, căzând o ploaie mare, pretutindeni se făcuse apă şi noroi, aşa că abia puteau merge în picioare; iar drumul fiind foarte alunecos, le era osteneala nu mai mică decât frica.

Deci au stat iarăşi la rugăciune, cerând ajutor de la Dumnezeu la o nevoie ca aceea; şi, iată că deodată, li s-a arătat o lumină ca de foc, arătându-le calea. Apoi Sfântului Teodot i s-au arătat şi doi bărbaţi în haine luminoase, având perii capetelor şi bărbile lor cărunte, şi grăind către dânsul: „Îndrăzneşte, Teodot, Domnul nostru Iisus a scris numele tău în rândul mucenicilor, auzind rugăciunea ta cea cu lacrimi vărsată pentru aflarea trupurilor sfintelor lui mirese. Noi suntem trimişi de Dânsul în ajutorul tău şi suntem din ceata acelor sfinţi părinţi, la care te-ai rugat în noaptea trecută înaintea bisericii lor. Iar după ce vei merge la iezer, vei vedea întrarmat pe Sfântul Mucenic Sosandru, îngrozind şi izgonind pe ostaşii cei ce străjuiesc. Însă nu se cădea ţie să aduci cu tine pe vânzătorul!"

Acestea zicându-le, s-au făcut nevăzuţi. Iar Sfântul Teodot n-a ştiut cine este vânzătorul care merge cu dânsul. Deci, urmând lumina cea de foc, care li s-a arătat lor, au venit la iezer. Atunci deodată s-au făcut fulgere şi tunete înfricoşate şi a căzut ploaie mare şi furtună de vânt cumplită; iar ostaşii de frică au fugit, nu numai din cauza furtunii celei mari şi a tunetelor celor înfricoşate, care erau cu fulgere şi cu vărsare mare de ploaie, dar, mai ales, pentru vedenia cea de spaimă; pentru că au văzut pe un bărbat mare înarmat, având zale, pavăză, coif pe cap şi o suliţă mare în mâini, şi toate acestea străluceau ca focul. Şi era acesta Sfântul Mucenic Sosandru. De o vedenie ca aceasta au fugit ostaşii abia vii, fiind cuprinşi de mare frică. Iar apa iezerului, din cauza vânturilor ce băteau şi a furtunii, s-a golit la celălalt mal, încât s-a văzut uscat fundul iezerului şi se zăreau trupurile sfintelor muceniţe.

Deci, mergând acolo, au tăiat cu secerele funiile de la grumajii lor şi, luând trupurile lor, le-au pus în căruţe şi le-au adus la biserica sfinţilor patriarhi, unde le-au îngropat lângă biserică. Iar numele acelor sfinte fecioare sunt acestea: Tecusa, Alexandra, Claudia, Fainia, Eufrasia, Matrona şi Iulia. Aceste sfinte fecioare au pătimit în optsprezece zile ale lunii lui mai.

Şi făcându-se ziuă, a sosit ştire în cetate că s-au furat trupurile fecioarelor din iezer. Atunci ighemonul, popii şi ceilalţi închinători la idoli, s-au umplut de mânie şi oriunde vedeau vreun creştin, îl prindeau şi îl aduceau la cercetare. Astfel, mulţi credincioşi fiind prinşi şi rupţi ca şi cu nişte dinţi de fiare, Sfântul Teodot a aflat de aceasta şi a vrut să se dea singur în mâinile păgânilor, dar a fost oprit de fraţi.

Iar Polihronie, schimbându-şi hainele şi făcându-se ca un lucrător de pământ din sate, a mers la târg, vrând cu dinadinsul să afle cele ce se întâmplă, dar îndată a fost prins de nişte elini şi dus la ighemon, unde, bătându-l şi făcându-i multe răni, l-au întrebat despre cei ce au luat trupurile sfintelor. Şi dacă a văzut Polihronie sabia scoasă asupra capului lui, s-a îngrozit de moarte şi, temându-se, a spus tot adevărul, că Teodot cârciumarul a scos trupurile din iezer şi le-a îngropat pe ele lângă biserica patriarhilor. Deci, păgânii, îndată dezgropând din pământ moaştele sfintelor muceniţe, le-au ars în foc; iar pe Teodot îl căutau spre muncire. Şi i s-a spus sfântului despre aceasta în seara acelei zile. Atunci a cunoscut sfântul că Polihronie – ruda şi prietenul său – este vânzătorul de care îi porunceau sfinţii să se ferească. Deci şi-a pus în gând să se dea pe el la munci pentru Dumnezeu, zicând fraţilor: „Rugaţi-vă pentru mine lui Hristos Dumnezeul nostru, ca să mă învrednicească cununii muceniceşti".

Atunci toţi s-au rugat cu dânsul în toată noaptea aceea, iar sfântul zicea în rugăciunea sa: „Doamne Iisuse Hristoase, nădejdea celor deznădăjduiţi, dă-mi mie să săvârşesc cu bine nevoinţa alergării mucenicești şi primeşte sângele meu cel vărsat ca o jertfă ce se aduce Ţie pentru toţi cei chinuiţi pentru Tine; uşurează greutatea lor şi alină viforul cel cumplit al prigoanei, ca în pace şi liniște adâncă să petreacă cei ce cred întru Tine, Stăpâne". Şi făcându-se ziuă, sfântul se sârguia să iasă, ca să se dea la muncire, dar s-a făcut plângere mare între fraţi şi, cuprinzându-l pe el, ziceau: „Mântuieşte-te, o, Teodote, lumina cea luminoasă şi dulce a Bisericii, pentru că, după trecerea acestor primejdii, vei moşteni cereasca lumină şi te vor primi pe tine cetele sfinţilor îngeri şi ale arhanghelilor şi te va străluci slava Sfântului Duh şi a Domnului nostru Iisus Hristos, Cel ce şade de-a

dreapta Tatălui. De nişte bunătăţi ca acestea îţi va fi pricinuitoare alergarea acestei nevoinţe de acum. Iar nouă, celor ce rămânem în învăluire, ducerea ta de la noi nu ne va aduce altceva, decât numai plângere, tânguire şi suspinare".

Astfel plângând toţi, Sfântul Teodot pe fiecare îl îmbrăţişa şi-l săruta cu sărutarea cea mai de pe urmă. Şi le-a poruncit ca, atunci când va veni preotul Fronton din satul Malos să-i aducă inelul, să-i dea aceluia moaştele lui, de vor putea să le ia în taină. Zicând acestea, s-a însemnat cu semnul Sfintei Cruci peste tot trupul şi a ieşit fără temere. Şi mergând el, l-au întâmpinat doi dintre cei mai mari cetăţeni cunoscuţi ai lui şi, voind să arate sfântului dragostea prieteniei, îi ziceau să se ascundă repede, spunându-i: „Popii Atenei şi ai Artemidei şi poporul te pârăsc la ighemon, că pe toţi creştinii îi sfătuieşti să nu se închine pietrei celei nesimţitoare şi lemnului, şi multe altele spun asupra ta, iar Polihronie îi povesteşte că tu ai furat trupurile fecioarelor. Deci, păzeşte-te, Teodote, până ce ai vreme, pentru că lucrul acesta este fără de minte, ca singur să te dai la munci". Atunci sfântul a zis către dânşii: „Dacă îmi sunteţi prieteni şi voiţi să-mi arătaţi dragostea voastră, să nu mă împiedicaţi de la calea pe care am apucat, ci mai bine duceţi-vă la judecător şi spuneţi celor mari, că Teodot pe care îl părăsesc popii şi poporul, se află înaintea uşii". Aceasta zicând sfântul către dânşii, a mers îndată şi, intrând în mijlocul divanului, stătea şi căuta cu faţa veselă spre uneltele de muncă. Şi era acolo un cuptor înfocat, căldări fierbând şi roate şi alte multe unelte de muncă.

Iar sfântul, privind spre toate acestea, nu se înspăimânta, nici nu se tulbura cu gândul, ci stătea vesel, arătându-şi vitejia inimii. Şi căutând ighemonul spre dânsul, i-a zis: „Nimic din muncile ce-ţi sunt puse înainte nu vei pătimi, dacă te vei pleca să aduci jertfe zeilor; pentru că vei fi liber de toate pârele pe care toată cetatea şi popii le vestesc nouă despre tine. Aşa te vei face prieten nouă şi vei fi iubit de împărat şi cu cinste vei fi cinstit de dânsul, dacă te vei lepăda de Iisus, pe Care Pilat, cel ce a fost mai înainte de noi, L-a răstignit în Iudeea. Deci socoteşte în tine cu înţelegere, o, Teodote, că ne pari a fi om înţelept şi se cuvine ca omul cel cu pricepere să le facă toate cu socoteală şi cu luare aminte; depărtează-te de la toată nebunia şi pe ceilalţi creştini depărtează-i de la aceea şi vei stăpâni toată cetatea; pentru că te voi pune popă lui Apolo, mai marele zeu, care arată poporului dar mult, spune mai înainte cele ce au să fie şi tămăduieşte bolile cu meşteşug doctoricesc. Acestuia de îi vei sluji, tu vei pune popi celorlalţi zei şi prin tine se vor ridica la dregătorii mari, prin

tine se vor ruga judecătorii şi scrisorile către împăratul pentru treburile poporului prin tine vor începe a se rândui. Se vor adăuga ţie, pe lângă cinste, bogăţii multe, neamul tău va fi luminos între neamuri şi, de ai trebuinţă acum de averi, îţi voi da îndată".

Acestea zicând ighemonul, s-a ridicat un glas din popor, care fericea pe Teodot pentru darurile ce i se dădeau, sfătuindu-l să le ia. Iar Sfântul Teodot a început a răspunde astfel către ighemonul Teotecn: „Mai întâi doresc acest dar de la Domnul meu Iisus Hristos, pe care tu l-ai ocărât acum ca pe un om prost, ca să-mi dea mie să vădesc rătăcirea voastră şi înşelăciunea zeilor voştri, şi să mărturisesc prin cuvinte scurte taina întrupării şi minunile Fiului lui Dumnezeu, pentru că se cade o, Teotecne, ca credinţa mea în Hristos s-o arăt înaintea voastră a tuturor, cu lucrul şi cu cuvântul. Iar de faptele zeilor voştri ruşine este a şi grăi, însă voi zice acestea spre înfruntarea voastră. Acela pe care voi îl numiţi Dia şi credeţi că este zeu mai mare decât toţi zeii, atât s-a întins spre necurata poftă de femei şi de copii, încât avea el început şi sfârşit a toată răutatea; că Orfeu, făcătorul vostru de stihuri, povesteşte că Dia a ucis pe Saturn, adevăratul său tată, şi pe adevărată maică-sa, Rea, o avea femeie, din care a născut o fiică, Persefona; dar şi cu aceea a păcătuit. Iarăşi mai avea femeie pe sora sa, Junona; precum şi Apolon a spurcat pe sora sa, Artemida, în capiştea din ostrovul Delos. De asemenea şi Aris se îndrăcea cu pofta desfrânării spre Venera şi Ifestos spre Atina, fiind fraţi de sânge spre surorile de un sânge.

Din acestea vezi oare, ighemoane, cât este de spurcată fărădelegea zeilor voştri? Legea nu pedepseşte oare acum pe cei ce fac unele ca acestea? Deci voi vă lăudaţi cu nişte zei desfrânaţi ca aceştia, neruşinându-vă a vă închina ucigătorilor de tată, amestecătorilor de sânge, preadesfrânaţilor, spurcătorilor de copii şi vrăjitorilor; pentru că acestea le-au scris făcătorii voştri de stihuri despre zeii voştri, ca şi cum ar lăuda lucrurile lor cele urâte.

Iar faptele şi minunile Domnului nostru Iisus Hristos sunt potrivnice lor. Ele toate sunt curate şi n-au nici o prihană; iar despre taina întrupării Lui, sfinţii prooroci au vestit mai înainte, zicând: „În vremile cele mai de pe urmă se va pogorî Dumnezeu din cer către oameni şi va petrece cu dânşii ca un om, făcând semne şi minuni negrăite, tămăduind bolile celor neputincioşi şi învrednicind pe oameni Împărăţiei cerului".

Iar despre întruparea Lui, despre pătimirea Sa pentru noi, despre moartea Lui cea de voie şi despre învierea Sa din morţi, aceiaşi sfinţi prooroci au vestit mai înainte cu toată adeverirea. Martori ai

întrupării Lui sunt haldeii şi vrăjitorii Persiei cei preaînţelepţi, care, prin arătarea stelei, au cunoscut naşterea Lui cea trupească şi, venind cu daruri la Dânsul, I s-au închinat ca unui Dumnezeu. Martori ai învierii Lui sunt ostaşii romani, cărora le-a fost încredinţată paza mormântului. Aceia au văzut scularea cea dumnezeiască şi atotputernică a Domnului din mormânt, şi, ducându-se în cetate, au vestit-o arhiereilor. Iar minunile Domnului nostru, pe care le făcea vieţuind cu oamenii, cine le va spune cu de-amănuntul?

Întâi a prefăcut apa în vin, cu cinci pâini şi doi peşti a săturat cinci mii de oameni în pustie; pe cei bolnavi îi tămăduia cu cuvântul, umbla pe mare ca pe uscat; de stăpânirea Lui se temea firea focului; celui orb din naştere i-a dăruit vedere; pe cei şchiopi i-a făcut să umble; cu porunca Lui au înviat morţii, pe Lazăr cel mort de patru zile, l-a ridicat din mormânt cu cuvântul şi l-a întors la viaţă. Cu nişte minuni ca acestea preaslăvite şi preaminunate S-a arătat că este aievea Dumnezeu adevărat şi Atotputernic, iar nu om de rând între oameni".

Aşa mărturisind sfântul mucenic, cu glas mare pentru Domnul nostru Iisus Hristos, tot poporul închinător de idoli s-a tulburat şi clocotea ca o mare umflată de vânturi. Popii îşi smulgeau părul, îşi rupeau hainele de pe ei, îşi stricau cununile; iar poporul, mâniindu-se, striga cu răcnete necuviincioase şi cârtea cu mânie asupra ighemonului, zicând: „Pe un hulitor de zei ca acesta, vrednic de moarte, îl laşi să grăiască multe şi nu îl munceşti şi îl pedepseşti îndată?"

Atunci ighemonul, mai mult aprinzându-se de mânie, a poruncit ostaşilor să dezbrace hainele de pe mucenic şi gol să-l spânzure la muncă, ca să-i strujească cu unghii trupul. Şi s-a sculat singur de la locul său, vrând să muncească pe sfântul cu mâinile sale. Şi se auzeau glasuri de tulburare, propovăduitorii strigând, poporul pornindu-se cu mânie şi gâlceavă, şi slujitorii pregătindu-se să muncească pe robul lui Hristos, luându-şi uneltele cele de muncă în mâini; singur mucenicul era în pace şi netulburat cu duhul şi stătea cu linişte sufletească, ca şi cum nu împotriva lui s-ar fi ridicat o tulburare ca aceea.

Deci l-au spânzurat gol şi l-au strujit cu unghii de fier fără de milă; iar el se lumina şi zâmbea cu faţa, ca şi cum nu el ar fi fost muncit, pentru că avea pe Cel ce-l ajuta, pe Domnul nostru Iisus Hristos. Şi fiind astfel muncit, slujitorii se schimbau, pentru că unii ostenind, alţii luau uneltele şi-l munceau. Iar mucenicul era nebiruit, pătimind ca într-un trup străin, deoarece avea toată mintea sa adâncită întru Domnul. Iar ighemonul Teotecn, văzând acestea, a poruncit ca să toarne pe rănile lui oţet prea iute, amestecat cu sare, şi cu făclii să-i ardă coastele.

Iar mucenicul, fiind astfel ars, a simţit putoarea din arderea trupului său şi a început a-şi întoarce nările puţin. Acest lucru văzându-l ighemonul, a alergat îndată la el, şi i-a zis: „Teodote, unde este acum îndrăzneala cuvintelor tale? Pentru că te văd pe tine biruit de munci! Cu adevărat, de n-ai fi hulit pe zei şi de te-ai fi închinat puterii lor, apoi n-ai fi pătimit unele ca acestea. Au nu te-am sfătuit pe tine, om fiind prost şi cârciumar, să nu te împotriveşti poruncii împăratului, care are stăpânire peste sângele tău?"

Mucenicul i-a răspuns: „O, ighemoane, nu mă socoti pe mine că sunt biruit de munci, văzând că-mi întorc puţin nările de la putoarea acestui trup ars; ci mai bine porunceşte slujitorilor tăi, să facă porunca mai cu silinţă, pentru că-i văd slabi şi cu lenevire făcând lucrul lor; iar tu caută alte munci şi mai cumplite, ca să cunoşti puterea Domnului meu, Care mă întăreşte pe mine şi cu al Cărui ajutor împuternicindu-mă, nu te bag în seamă pe tine, ca pe un rob prea prost, nici pe împăratul tău".

Astfel grăind sfântul, ighemonul a poruncit să-l bată cu pietre peste gură, să-i sfărâme fălcile şi să-i zdrobească dinţii. Iar sfântul, primind această bătaie, zicea către ighemon: „Chiar şi limba de mi-ai tăia-o, tot nimic nu vei spori; pentru că Dumnezeul nostru Iisus Hristos ascultă pe robii Săi, chiar când ei tac".

Şi ostenind slujitorii de multa muncire, ighemonul a poruncit să ia pe Sfântul Teodot, să-l închidă în temniţă şi să-l ţină acolo pentru altă cercetare. Şi fiind dus mucenicul prin cetate la legăturile temniţei, având tot trupul rănit, arăta biruinţa sa asupra muncitorului şi a diavolului prin însăşi rănile acelea. Iar mulţimea poporului, înconjurându-l şi uitându-se spre el ca la o privelişte, le arăta puterea lui Hristos, zicând: „Vedeţi toţi cât de minunată şi atotputernică este puterea lui Hristos, Domnul meu? Cum le dă putere celor ce pătimesc pentru El, ca să nu simtă durerile trupeşti cele din bătăi! Neputinţa trupească o face mai tare decât focul şi pe oamenii cei de neam prost îi ridică la îndrăzneală atât de mare, încât nesocotesc poruncile împăraţilor şi îngrozirile boierilor. Şi tuturor, fără de făţărnicie, Stăpânul nostru le dăruieşte cu nelipsire darul Său, celor de neam prost, ca şi celor de neam bun; robilor, ca şi celor liberi; barbarilor, ca şi elinilor celor ce cred în El". Şi iarăşi, arătându-şi rănile sale, zicea: „Nişte jertfe ca acestea de la cei credincioşi, se cuvine a se aduce lui Hristos, Dumnezeului nostru, Care El Însuşi mai întâi a pătimit pentru fiecare din noi". Astfel grăind sfântul cu glas mare către popor, a intrat în temniţă şi l-au închis în legături.

Iar după ce au trecut şaisprezece zile, ighemonul Teotecn a poruncit să pregătească divan în mijlocul cetăţii, la loc de privelişte. Deci, scoţând din temniţă pe Sfântul Mucenic Teodot, l-au pus înaintea judecăţii şi au zis către el: „Teodot, apropie-te de noi, pentru că socotesc că, pedepsit fiind cu muncile de până acum, acum ţi-ai lăsat mândria cea de mai dinainte şi te-ai făcut mai bun. Cu adevărat, fără de socoteală, singur ai adus asupra ta atâtea munci, pentru că noi nu vroiam să te muncim. Deci, acum lepădându-ţi împotrivirea ta, recunoaşte stăpânirea atotputernicilor zei, ca să te învredniceşti darurilor noastre, pe care ţi le-am făgăduit şi le făgăduim şi acum, de te vei închina zeilor; iar de nu, apoi îndată vei vedea focul cel pregătit asupra ta, fiarele cele ascuţite şi gurile fiarelor celor deschise spre sfâşierea ta".

Iar sfântul mucenic a răspuns: „O, Teotecne, ce lucru atât de cumplit vei putea să afli asupra mea, care ar fi în stare să biruiască puterea Domnului meu, care mă întăreşte pe mine? Deşi trupul meu, precum vezi, este foarte rănit de cele dintâi munci, însă încearcă puterea cea nouă întru mine şi adaugă mădularelor mele alte feluri de munci, ca să vezi cât pot să le sufăr pe toate".

Deci, ighemonul a poruncit ca iarăşi să spânzure pe sfânt şi să-l strujească cu unghii de fier, înnoind rănile lui cele dintâi. Iar sfântul, fiind muncit, mărturisea cu glas mare numele lui Iisus Hristos. Apoi, luându-l pe mucenic, îl târau pe hârburi ascuţite. După aceasta, spânzurându-l, iarăşi îl strujeau, încât nu se mai găsea loc sănătos pe trupul lui, ci tot trupul era ca o rană; numai limba era întreagă şi cu aceea slăvea şi mulţumea lui Dumnezeu; iar pe muncitori şi pe slujitori îi ocăra ca pe nişte neputincioşi. Apoi ighemonul neştiind cum să muncească mai mult pe sfântul, a dat asupra lui hotărâre de moarte, astfel: „Pe Teodot, apărătorul credinţei galileenilor, vrăjmaşul zeilor noştri, potrivnicul poruncii împărăteşti şi ocărâtorul meu, stăpânirea noastră porunceşte, ca să fie tăiat cu sabia şi trupul lui să se ardă cu foc, ca să nu se îngroape de creştini".

Deci sfântul fiind dus la tăiere într-un câmp de lângă cetate, venea după el popor mult, bărbaţi şi femei, vrând să-i vadă sfârşitul. Şi ajungând sfântul la locul cel de moarte, s-a rugat lui Dumnezeu, zicând: „Doamne Iisuse Hristoase, Făcătorul cerului şi al pământului, Cel ce nu părăseşti pe cei ce nădăjduiesc spre Tine, mulţumesc Ţie că mă învredniceşti pe mine să fiu cetăţean ceresc şi părtaş al împărăţiei Tale. Te laud că mi-ai dat să biruiesc pe balaur şi să-i sfărâm capul; însă Te rog, dă credincioşilor robilor Tăi uşurare din scârbele ce sunt puse asupra lor, ca să se sfârşească la mine gonirea ce se face de

către păgâni asupra Bisericii Tale. Dă pace Bisericii Tale, izbăvind-o de muncirea diavolului". Şi sfârşind rugăciunea, a zis: „Amin". Apoi, întorcându-se, a văzut pe fraţi plângând şi le-a zis: „Fraţilor, nu plângeţi după mine, ci preamăriţi pe Domnul nostru Iisus Hristos, Care mi-a dat putere a-mi săvârşi nevoinţa şi a birui pe vrăjmaş; iar eu mă voi ruga cu îndrăzneală lui Dumnezeu pentru voi". Zicând aceasta, şi-a plecat cinstitul său cap sub sabie şi, tăindu-i-se, s-a sfârşit întru Domnul, în şapte zile ale lunii iunie.

Iar slujitorii, aducând lemne multe, le-au pus peste trupul mucenicului, vrând să-l ardă după porunca tiranului. Dar, deodată, cu puterea lui Dumnezeu, s-a făcut o furtună mare şi s-a arătat o lumină ca fulgerul, strălucind împrejurul trupului mucenicului, încât nimeni nu îndrăznea să se apropie ca să aprindă lemnele. Şi înştiinţându-se de acestea ighemonul, a poruncit ostaşilor să treacă la locul acela şi să păzească trupul, ca să nu-l fure creştinii.

Şi făcându-şi ostaşii colibă de stâlpări de finic şi de trestii, şedeau acolo. Şi fiind târziu, trecea pe acolo – după rânduiala lui Dumnezeu – preotul Fronton, purtând inelul mucenicului şi mergând de la satul său în cetate. Iar el nu ştia nimic de sfârşitul Sfântului Teodot. Şi avea asinul lui încărcat cu vin vechi, pe care îl ducea să-l vândă în cetate, pentru că era lucrător de vie şi din aceea îşi hrănea casa.

Iar când s-a apropiat de acel loc unde zăcea trupul mucenicului şi era straja ostaşilor, asinul s-a poticnit şi a căzut. Şi văzând ostaşii aceasta, au alergat să-i ajute lui Fronton să-şi ridice asinul, şi i-au zis: „Străinule, unde mergi acum noaptea? Abate-te şi dormi cu noi, că aici este şi păşune bună pentru dobitocul tău".

Deci preotul Fronton s-a plecat dorinţei lor şi a rămas la ei; iar trupul mucenicului zăcea acoperit cu găteji şi fân. Şi lângă colibă era foc şi bucate gătite pentru cină; deci, ostaşii au chemat pe oaspete, ca să mănânce cu ei. Şi luând el un vas, l-a umplut cu vin de al său şi l-a dat lor să-l bea. Iar ei, gustând, au lăudat vinul că este foarte bun, întrebându-l de câţi ani este. Fronton le-a răspuns: „Este de cinci ani". Iar ei bând vin şi neştiind că oaspetele este creştin şi preot, vorbeau fără ferire, povestindu-i toate ce se întâmplaseră în zilele acelea: cum şapte fecioare au fost înecate, deoarece n-au vrut să spele idolii şi cum Teodot cârciumarul a scos noaptea trupurile lor din iezer şi le-a îngropat, şi făcându-se cercetare pentru aceea, el singur a venit la judecată şi s-a dat la munci de bunăvoie; şi a răbdat cu atâta bărbăţie muncile cele cumplite, ca şi cum ar fi fost de aramă sau din fier.

Apoi i-au arătat ostaşii preotului Fronton trupul mucenicului, zicând: „Iată aici trupul aceluia tăiat, pe care îl păzim după poruncă". Şi ascultând preotul vorba lor, mulţumea în sine lui Dumnezeu, Celui ce i-a dat a şti de pătimirea şi de sfârşitul Sfântului Teodot, şi se gândea în sine cum ar putea să fure acel cinstit trup. Deci, umplând iarăşi vasul cu vin, le-a dat lor, poftindu-i să bea cât vor, şi astfel i-a îmbătat. Iar după ce au adormit, preotul s-a sculat şi s-a apropiat de trupul Sfântului Mucenic şi, descoperindu-l, l-a sărutat cu lacrimi. Apoi a scos inelul din degetul său şi l-a pus în degetul mucenicului, zicând: „O, Sfinte Teodote, mucenice al lui Hristos, împlineşte ceea ce mi-ai făgăduit mie".

Deci, punând trupul şi capul aceluia pe asin în locul vinului şi legându-le bine, a dat drumul dobitocului, care s-a dus în satul preotului, ducând pe el trupul mucenicului. Iar preotul a pus iarăşi gătejele şi fânul la loc ca şi cum ar fi trupul mucenicului şi, venind la colibă, s-a culcat. Iar dimineaţa sculându-se, a început a se mâhni pentru asin, zicând: „Mi-a fugit dobitocul! Oare nu l-a furat cineva?" Şi se amărau ostaşii împreună cu el, neştiind că este furat trupul mucenicului, pentru că vedeau gătejele şi fânul la locul lor. Deci lăsând preotul la dânşii vinul, s-a dus, prefăcându-se că-şi caută asinul, şi nu s-a mai întors, ci s-a dus în satul său.

Iar asinul, fiind povăţuit de înger, a mers în acel loc unde Sfântul Teodot prânzise cu preotul Fronton şi lăudase acel loc frumos, ca fiind cuviincios pentru primirea sfintelor moaşte, şi îl sfătuise pe preot să zidească o casă de rugăciune şi să aştepte moaşte mucenicеşti. Acolo venind asinul, stătea, nepăşind nicăieri mai departe, până ce a sosit stăpânul său, fericitul Fronton preotul, şi a luat moaştele mucenicului. Şi chemând nişte fraţi credincioşi, le-a îngropat în locul acela cu cinste şi după o vreme a zidit o biserică în numele Sfântului Mucenic Teodot şi întru slava lui Hristos Dumnezeul nostru.

Acestea – adaugă scriitorul vieţii acestuia – le-am scris cu toată încredinţarea, eu, smeritul Nil, vouă, fraţilor iubiţi întru Domnul, ca unul ce ştiu viaţa lui şi am fost împreună cu el în legăturile temniţei, iar voi să le citiţi cu credinţă şi să le ascultaţi cu dragoste, ca să aveţi parte cu Sfântul slăvitul Mucenic Teodot şi cu toţi sfinţii, care s-au nevoit pentru dreapta credinţă, întru Iisus Hristos Domnul nostru, Căruia I se cuvine slava şi stăpânirea în veci, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFINŢII MUCENICI PETRU, DIONISIE, ANDREI, PAVEL, CRISTINA, ERACLIE, PAULIN ŞI VENEDIM

În vremea prigonirii Bisericii lui Dumnezeu, când ostaşii lui Hristos îşi puneau sufletele pentru Domnul lor şi când tot pământul se roşea cu sângele mucenicilor, atunci un tânăr frumos cu numele Petru, tare la trup şi viteaz cu duhul în sfânta credinţă creştinească, a fost prins în Lampsac, cetatea Elespontului, şi adus la Opidim ighemonul, spre cercetare. Deci ighemonul l-a întrebat pe el: „Creştin eşti?" Petru a răspuns: „Cu adevărat sunt creştin". Ighemonul a zis: „Iată, ai înaintea ochilor poruncile nebiruiţilor împăraţi; deci jertfeşte marii zeiţe Venera". Tânărul răspunse: „Mă minunez, o, ighemoane, că voieşti a mă îndemna să mă închin unei femei spurcate şi desfrânate, care a făcut atâtea fapte urâte, încât este ruşine a le şi pomeni. Oare voi nu pedepsiţi acum pe cei ce îndrăznesc să facă acel fel de desfrânări, pe care le-a făcut zeiţa voastră? Dacă voi o numiţi pe aceea arătată curvă, apoi cum să mă închin şi să-i aduc jertfă celei atât de spurcate şi desfrânate? Mie mi se cade să mă închin lui Dumnezeu Cel viu şi adevărat, împăratul tuturor veacurilor, lui Hristos Domnul meu, şi Lui să-I aduc jertfă de rugăciune, de umilinţă şi de laudă".

Acestea auzind ighemonul, a poruncit să-l întindă pe roată şi să-i muncească trupul cu lemne şi cu fiare, sfărâmându-i oasele. Iar robul lui Dumnezeu, cu cât era muncit mai mult, cu atât se arăta mai tare şi viteaz în puterea lui Hristos, Care îl întărea. Şi râdea de nebunia ighemonului şi, ridicându-şi ochii spre cer, zicea: „Mulţumescu-Ţi Ţie, Doamne Iisuse Hristoase, Cel ce mi-ai dat atâta tărie şi răbdare! Învredniceşte-mă pe mine până la sfârşit să biruiesc pe vrăjmaşul cel prea păgân". După aceasta, văzând ighemonul că nu poate să biruiască cu muncile pe acel viteaz tânăr creştin – pe Sfântul Petru –, a poruncit să-i taie capul cu sabia.

În acea vreme, un oarecare Dionisie, bărbat creştin, a fost prins şi ţinut legat în temniţă. Apoi ighemonul, voind să se ducă din Lampsac în Troada, care se învecina cu Elespontul, au fost aduşi la el doi ostaşi prinşi de păgâni, cu numele Andrei şi Pavel, cu credinţa creştini şi de neam din Mesopotamia. Împreună cu ei a fost adus şi un

oarecare Nicomah, care striga neîncetat cu glas mare şi zicea: „Sunt creştin".

Iar ighemonul, văzând pe Nicomah mărturisind că este creştin, a întrebat pe Andrei şi pe Pavel: „Voi ce ziceţi?" Ei au răspuns: „Şi noi tot creştini suntem". Ighemonul a zis către Nicomah: „Jertfeşte zeilor, după porunca împăratului!" Nicomah răspunse: „Nu ştii că creştinii nu aduc jertfe dracilor?" Atunci ighemonul a poruncit îndată să-l spânzure gol la muncire şi să-i chinuiască trupul, bătându-l şi strujindu-l cu unghii de fier. Şi fiind muncit Nicomah astfel, când era aproape de sfârşitul său şi urma să câştige cununa pe care o avea acum ca şi în mâinile sale, deodată a pierdut-o; pentru că, schimbându-se din mărturisirea cea bună, s-a lepădat de Hristos şi a strigat, zicând: „Eu niciodată n-am fost creştin şi sunt gata a jertfi zeilor". Deci îndată au încetat a-l munci şi l-au scos de la muncire. Şi când ticălosul acela călcător de lege a adus jertfă idolilor şi s-a închinat lor, îndată a căzut asupra lui diavolul şi l-a trântit la pământ. Şi se îndrăcea Nicomah muşcându-şi limba cu dinţii şi curgându-i spume de sânge, până ce rău şi-a lepădat ticălosul său suflet!

Pe când se întâmpla aceasta, o creştină oarecare, fecioară de 16 ani, cu numele Cristina, a strigat din popor către cel ce se îndrăcea, zicând: „O, ticălosule şi pierdutule om, de ce pentru un scurt ceas, ţi-ai dobândit munca cea veşnică şi nespusă?"

Ighemonul, auzind aceasta, a poruncit să prindă îndată pe acea fecioară şi s-o aducă la el. Apoi a întrebat-o: „Eşti creştină?" Fecioara răspunse: „Sunt creştină şi plâng pentru pierderea acelui om ticălos, care n-a răbdat muncile cele de puţină vreme, ca astfel să poată câştiga odihna cea veşnică". Ighemonul a grăit către dânsa: „Iată el, jertfind zeilor, şi-a câştigat acum odihna, însă pentru ca voi, creştinii, să nu râdeţi de dânsul, de aceea Atena şi Venera cea mare au voit să-l răpească de aici; deci, voiesc ca să aduci şi tu jertfă zeilor acestora, ca să nu fii batjocorită cu ruşine şi arsă de vie în foc". Sfânta răspunse: „Dumnezeul meu este mai mare decât tine! De aceea, nu mă tem de îngrozirile tale, pentru că nădăjduiesc spre Dânsul că mă va apăra şi-mi va da răbdare în toate".

Atunci ighemonul a poruncit s-o dea la doi tineri desfrânaţi, ca s-o batjocorească şi s-o spurce; iar pe Andrei şi pe Pavel a poruncit să-i arunce în temniţă, unde era şi Dionisie. Deci tinerii cei fără de ruşine, luând pe curata şi sfânta fecioară a lui Dumnezeu, au dus-o cu bucurie la locuinţa lor, voind să-şi săvârşească pofta. Dar, când au dus-o în casa lor, îndată s-a stins în trupurile lor focul cel firesc al desfrânării şi au murit mădularele cele de poftă; şi, silindu-se până la

miezul nopţii s-o batjocorească, nimic n-au sporit. Iar la miezul nopţii s-a arătat lângă fecioară un tânăr prealuminos şi toată casa s-a umplut de o lumină negrăită; iar tinerii aceia au căzut de frică ca morţi şi, abia venindu-şi în simţiri, s-au plecat la picioarele sfintei şi stăruiau să se roage lui Dumnezeu pentru dânşii, ca să nu-i ajungă vreun rău. Iar ea, ridicându-i, le-a zis: „Nu vă temeţi! Dar să ştiţi că tânărul pe care l-aţi văzut, acela este sfântul înger, care a fost trimis de Hristos Dumnezeul meu la mine, spre păzirea fecioriei mele, fiind gata ca îndată să omoare pe toţi, care vor îndrăzni a se atinge de mine". Şi astfel sfânta fecioară a rămas curată, păzită fiind de Dumnezeu.

Iar a doua zi, tot poporul cetăţii, fiind îndemnat de popii păgâneşti, s-a dus la ighemon şi a cerut să le dea în mâinile lor pe creştinii cei ţinuţi în temniţă. Iar ighemonul, scoţând pe cei legaţi, pe Dionisie, Andrei şi Pavel, le-a zis: „Vi se cade să aduceţi jertfă marii zeiţe Atena". Iar sfinţii au răspuns: „Nici pe Atena, nici pe oricare alt diavol cinstit de voi nu-l ştim, nici n-am cinstit vreodată pe alt Dumnezeu, afară de Dumnezeul nostru, Iisus Hristos". Auzind poporul aceste cuvinte ale sfinţilor mucenici, a strigat către ighemon, ca să-i dea pe aceştia în mâinile lor, că hulesc pe zeii lor. Deci ighemonul a poruncit mai întâi să-i bată pe mucenici şi după aceea să-i dea poporului.

Iar ei legând cu funii de picioare pe sfinţi, i-au târât cu mult zgomot după cetate, ca acolo să-i omoare cu pietre. Iar pe când îi ucideau pe sfinţii mucenici, Sfânta fecioară Cristina, înştiinţându-se de aceasta, a alergat la acel loc, strigând şi plângând, şi a căzut peste sfinţii ce se ucideau, zicând: „Să mor şi eu cu voi pe pământ, ca să pot vieţui împreună cu voi în cer". Şi s-a adus la cunoştinţă ighemonului, că fecioara care a fost dată spre batjocură, a fost izbăvită din mâinile desfrânaţilor de un tânăr luminos; deci, scăpând, a căzut pe trupurile creştinilor care erau omorâţi.

Atunci ighemonul a poruncit s-o tragă la o parte şi s-o omoare cu sabia. Astfel, aceşti sfinţi mucenici, luptându-se împreună împotriva diavolului, a lumii şi a lui Opidim ighemonul, s-au învrednicit a fi biruitori cu ajutorul lui Hristos. Au fost omorâţi atunci: Sfântul Petru cu felurite munci; Sfinţii Dionisie, Andrei şi Pavel, cu pietre; iar Sfânta fecioară Cristina, cu sabia. Acestea s-au făcut în Lampsac, pe vremea împărăţiei lui Deciu.

Iar Sfinţii Mucenici Eraclie, Paulin şi Venedim erau cetăţeni ai Atenei şi acolo au propovăduit cu multă îndrăzneală pe Hristos, îndemnând pe toţi păgânii să se depărteze de la deşarta slujire de idoli şi să se boteze în numele Tatălui, al Fiului şi al Sfântului Duh. Pentru

aceea i-au prins şi i-au dat stăpânitorului Atenei. Şi cercetaţi fiind, au mărturisit pe adevăratul Dumnezeu, Făcătorul a toată făptura; iar pe idoli i-au numit pietre nesimţite, lemne şi lucruri făcute de mâini omeneşti. Deci au fost munciţi cu multe feluri de munci; iar mai pe urmă, fiind aruncaţi într-un cuptor înfocat, s-au sfârşit şi au luat cununile cele nestricăcioase de la Hristos Dumnezeul nostru, Căruia I se cuvine slava în veci. Amin.

LUNA MAI

ZIUA A NOUĂSPREZECEA

SFÂNTUL SFINŢIT MUCENIC PATRICHIE, EPISCOPUL PRUSIEI, CU CEI TREI PREOŢI, ACACHIE, MENANDRU ŞI POLIEN

Scaunul Sfântului episcop Patrichie a fost cetatea Prusiei din ţara Bitiniei. Acolo a propovăduit credinţa în Hristos, certând rătăcirea elinească şi întorcând pe mulţi de la închinarea idolilor la Hristos Dumnezeu. De aceea a fost prins de păgâni împreună cu trei preoţi – Acachie, Menandru şi Polien –, şi au fost aduşi spre cercetare la Iulie, ighemonul Bitiniei, slujitorul cel mai osârdnic al dracilor. Iar acela mergând la apele cele calde, a poruncit să lege cu lanţuri de fier pe episcopul creştin şi pe preoţii lui şi să-i ducă după sine. Şi ajungând la apele cele calde şi scăldându-se pentru sănătate, a adus jertfe spurcatului zeu Asclipie şi urâtei zeiţe Sotirei. Apoi şezând la judecată şi punând de faţă pe arhiereul Patrichie cu preoţii săi, a zis către ei: „O, nebunule, cel ce te-ai alipit la basmele cele deşarte şi chemi pe Hristos, vezi cât este de mare puterea zeilor noştri? Vezi ce fel de lucrare de tămăduire au dat apelor acestora calde spre sănătatea noastră? Dar mai întâi să cunoşti ce fel este puterea şi ce fel este darul tatălui nostru, Asclipie, căruia şi tu să-i cazi înainte cu smerenie, cu rugăminte şi cu jertfe, de voieşti să scapi din legături şi munci şi să petreci cu pace în patria ta".

Iar Sfântul Patrichie a răspuns: „O, cât de multe răutăţi ai spus în puţine cuvinte, ighemoane". Atunci ighemonul a zis cu mânie: „Ticălosule, ce fel de răutăţi grăiesc eu, de care mă certi pe mine? Eşti dator a mărturisi că sunt adevărate, fără de înşelăciune şi vicleşug, toate lucrurile care se văd cu ochii. Oare nu vezi cu ochii tăi tămăduirile ce se fac din aceste ape calde, cu puterea zeilor noştri atotputernici?" Grăit-a Sfântul Patrichie: „Luminate ighemoane,

pentru începătura, curgerea şi puterea de căldură a acestor ape, dacă doreşti să ştii adevărul, eu îţi voi spune, dacă voieşti să mă asculţi cu blândeţe".

Zis-a ighemonul: „Deşi nu aştept de la tine altceva, decât numai basme împodobite cu cuvinte, însă grăieşte, ca să aud ce ai să spui". Grăit-a sfântul: „Nu am să-ţi spun basme, ci adevărul". Zis-a ighemonul: „Deci, care este începutul acestor ape calde, dacă nu vei zice că este puterea zeilor noştri?" Iar sfântul a grăit: „Sunt creştin şi tot cel ce mărturiseşte această sfinţenie a creştinătăţii şi se închină adevăratului Dumnezeu al tuturor, are mintea plină de înţelegerea dumnezeieştilor taine; deci şi eu, măcar că sunt om păcătos, însă mărturisindu-mă a fi rob al lui Hristos, ştiu a arăta adevărul acestei ape". Zis-a ighemonul: „Dar cine va fi atât de îndrăzneţ şi nesocotit, ca să creadă că este mai înţelept decât filosofii?"

Grăit-a sfântul: „Înţelepciunea acestei lumi este nebunie la Dumnezeu, pentru că este scris: *Cel ce prinde pe cei înţelepţi întru viclenia lor*. Iar Domnul nostru Iisus Hristos, mulţumind Tatălui Său, zice: *Te slăvesc pe Tine, Părinte, Doamne al cerului şi al pământului, că ai ascuns acestea de cei înţelepţi şi pricepuţi şi le-ai descoperit pruncilor*. Şi iarăşi Apostolul zice: *N-au cunoscut adevărul că, dacă l-ar fi cunoscut, n-ar fi răstignit pe Domnul slavei*". Zis-a ighemonul către el: „Mari lucruri grăieşti, dar neînţelese; spune-mi însă cu a cui putere şi rânduială curg aceste ape calde şi fierb cu atâta căldură? Eu, cu adevărat, o socotesc aceasta semn al purtării de grijă a zeilor noştri, care au voit cu un chip ca acesta, să ajute sănătăţii omeneşti". La acestea răspunzând Patrichie, arhiereul lui Hristos, a zis către ighemon: „Mai înainte de a începe a grăi, porunceşte, ighemoane, să se ridice îngrădirea aceasta, ca toţi să poată asculta cuvintele mele". Şi poruncind ighemonul, s-a luat acea îngrădire şi a umplut poporul locul acela împrejur.

Deci sfântul a început a grăi aşa cu mare glas: „Focul şi apa le-a făcut din nimic acelaşi Făcător, Care a făcut neamul omenesc prin Fiul Său cel unul născut, Atotputernicul şi veşnicul Dumnezeu. Deci, din foc cu Cuvântul a făcut lumina, soarele şi pe ceilalţi luminători şi i-a rânduit astfel: pe unul să strălucească noaptea, iar pe altul să lumineze ziua; pentru că până acolo a întins puterea Lui cea atotputernică întru zidirea a toată făptura, până unde Voirea Lui a voit. Din ape a alcătuit tăria cerului şi pe aceleaşi ape a întemeiat pământul; iar cu purtarea Sa de grijă cea mai înainte ştiutoare, le-a rânduit pe toate acestea în cer şi pe pământ, fără de care nu era cu putinţă să viеţuiască omul, pe care îndată avea să-l zidească.

Şi ştiind mai înainte că oamenii cei zidiţi de El Îl vor mânia pe Atotputernicul Dumnezeu, Ziditorul lor, şi lepădând cinstirea cea adevărată a lui Dumnezeu, îşi vor face idoli fără de suflet şi se vor închina lor, de aceea a gătit două locuri la care se vor muta oamenii după această viaţă pământească. Locul cel dintâi l-a luminat cu lumina cea veşnică şi l-a umplut cu bogate şi negrăite bunătăţi; iar pe celălalt loc, l-a umplut cu întunericul cel neluminat, cu focul cel nestins şi cu muncile cele veşnice, pentru ca în locul cel luminos să fie puşi aceia care, ascultând poruncile Lui, se sârguiesc a-I plăcea Lui, iar în cel întunecos să se arunce aceia care, prin viaţa lor cea rea, supără pe Făcătorul lor şi dobândesc muncile cele veşnice.

Deci, cei ce vor fi în locul cel luminos vor vieţui în bucurie neîncetată şi fără de sfârşit cu viaţă fără de moarte; iar cei din locul cel întunecos se vor munci neîncetat în veacul cel nesfârşit. Şi despărţind Ziditorul focul de apă şi lumina de întuneric, precum le-a zidit pe fiecare din ele deosebi, tot astfel şi pe fiecare le-a aşezat deosebi la locul său. Însă foc şi apă este atât deasupra tăriei cerului, cât şi dedesubtul pământului. Deci, apa care se vede pe pământ, adunată în adunările sale, s-a numit mare; iar cea de sub pământ se numeşte adânc, din care adânc se trimite apă din sânurile pământului spre trebuinţa oamenilor şi a vietăţilor celor ce trăiesc pe pământ, ca prin nişte ţevi purtătoare de ape şi ieşind deasupra pământului, se face izvoare sau puţuri sau pâraie.

Deci, din acele ape, dacă vreunele se apropie cu curgerea lor de focul cel de sub pământ, acelea, încălzindu-se de fierbinţeala focului, izvorăsc ape calde; iar cele ce îşi au curgerea departe de foc, acelea fireşte sunt reci. În acest chip sunt şi aceste ape calde, deoarece se apropie de focul cel de sub pământ în curgerea lor. Iar în oarecare locuri adânci sunt ape mai reci, care îngheaţă ca gheaţa, de vreme ce sunt mai depărtate de foc. Deci focul cel de sub pământ este rânduit spre muncirea sufletelor păgânilor; iar apa cea mai dedesubt, care este rece ca gheaţa, se numeşte tartar.

Acolo zeii voştri şi închinătorii lor primesc munca care nu se sfârşeşte niciodată, precum a scris şi oarecare dintr-ai voştri făcători de stihuri, zicând: «Marginile pământului şi ale mării nu sunt nimic altceva, decât numai hotarele cele mai de pe urmă ale acelora la care Iapet şi Saturn – acesta este numele zeilor voştri – nu sunt mângâiaţi nici de strălucirea luminii soarelui, nici de răcorirea vântului». Adică zeii voştri, fiind în întuneric şi în tartar, nu-i luminează, nici nu-i încălzeşte lumina soarelui şi, fiind în foc, vântul nu-i răcoreşte. Tartarul este sub pământ, cu atât mai adânc decât alte adâncuri, cu

cât cerul este deasupra pământului mai înalt decât toate înălţimile. Iar că focul cel de sub pământ este gătit pentru cei necuraţi, să te încredinţezi chiar din acel foc, care iese din pământ în Sicilia".

Aceste cuvinte ale sfântului auzindu-le ighemonul, a întrebat: „Deci oare Hristos al vostru este ziditor al tuturor lucrurilor celor grăite de tine?" Sfântul Patrichie a răspuns: „Cu adevărat Hristos, iar nu altul, este Ziditorul a toată făptura, căci este scris: *Toate printr-Însul s-au făcut şi fără de Dânsul nimic nu s-a făcut, din ce s-a făcut.* Şi iarăşi: *Zeii păgânilor sunt diavoli; iar Domnul cerurile a făcut*". Atunci, ighemonul a întrebat a doua oară: „Pe Hristos Îl zici că este ziditor al cerului?" Sfântul a răspuns: „Pe Hristos Îl zic, după ceea ce este scris, că *voi vedea cerurile, lucrul degetelor tale, luna şi stele pe care Tu le-ai întemeiat*".

Zis-a ighemonul: „Deci, de te voi arunca pe tine în aceste ape fierbinţi, al căror Făcător zici că este Hristos, iar nu zeii noştri, oare te va păzi pe tine Hristos nevătămat de fierbinţeala acestora?" Răspuns-a sfântul: „Ştiu puterea Hristosului meu, că poate, de va voi, să mă păzească întreg şi nevătămat de apele acestea, iar eu aş vrea, ca prin apele acestea, să mă dezleg din această viaţă vremelnică şi să vieţuiesc cu Hristos în veci. Însă nu voia mea, ci voia Lui cea sfântă să se săvârşească întru mine, fără de care nici un fir de păr nu cade din capul omului şi nici o pasăre nu se prinde în laţ. Deci, să ştie cu adevărat toţi cei ce ascultă acum cuvintele mele, că pe aceia care se închină cu tine pietrei cele nesimţitoare, ca unui Dumnezeu, îi aşteaptă veşnica muncă în focul cel nestins de sub pământ şi în tartarul cel mai dedesubt".

Unele ca acestea auzindu-le ighemonul Iulie, s-a pornit spre mânie şi îndată a poruncit ca pe sfânt să-l arunce gol, chiar în locul acela de unde ieşea apa care clocotea de fierbinţeală. Iar sfântul, fiind aruncat, a strigat, zicând: „Doamne Iisuse Hristoase, ajută robului Tău!" Şi dacă l-au aruncat şi a căzut în apă, picăturile de apă care au sărit din acel izvor erau mai fierbinţi decât scânteile focului şi, ajungând pe cei ce stăteau împrejur, i-au vătămat cu arderea cea iute. Iar Sfântul Patrichie şedea în apele acelea ca într-o răcoreală fără vătămare, dănţuind şi lăudând pe Hristos Dumnezeu. Pentru aceasta, ighemonul, aprinzându-se de mai multă mânie, a poruncit ostaşilor să scoată pe sfânt din apă şi să-i taie capul cu toporul, asemenea şi preoţilor lui.

Deci fiind dus la locul cel de tăiere, mărturisitorul şi mucenicul lui Hristos şi-a ridicat mâinile sale spre cer şi a zis: „Dumnezeule, Împărate şi Stăpâne al tuturor, Cel ce ţii cu puterea Ta toată făptura

cea văzută şi nevăzută, ascultătorule al tuturor celor ce te cheamă pe Tine cu adevărat, Care şi aceste ape calde, spre mântuirea drepţilor şi spre pedeapsa păgânilor le-ai zidit, stai acum mie de faţă, celui care mor întru mărturisirea credinţei Tale". Apoi, sfârşindu-şi rugăciunea, şi-a plecat sfântul său cap spre tăiere, şi astfel s-a sfârşit prin secure. Împreună cu el au fost tăiaţi şi cei trei preoţi ai lui: Acachie, Menandru şi Polien, şi toţi împreună au stat înaintea lui Hristos Dumnezeu, întru slava sfinţilor. Deci, Sfântul Patrichie a fost ucis cu împreună-slujitorii săi, în nouăsprezece zile ale lunii mai, luând cununa cea de cinste a biruinţei de la Iisus Hristos Domnul nostru, Căruia, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, I se cuvine cinstea, slava şi închinăciunea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA MAI
ZIUA A DOUĂZECEA

SFÂNTUL MARE MUCENIC TALALEU

Talaleu, acest mare mucenic al lui Hristos, era din părţile Feniciei, dintr-un sat ce se numeşte Libanon Dasos. El era de neam strălucit, fiind fiul lui Veruchi, arhiereul creştinilor. Deci, crescând în învăţătura şi sfătuirea Domnului, a învăţat sfintele şi dumnezeieştile Scripturi; iar după ce a ajuns în vârstă, a dorit să înveţe meşteşugul doctoricesc – ca fiind mai de nevoie şi mai de folos oamenilor, decât toate celelalte meşteşuguri –, şi aflând un doctor iscusit şi cinstitor de Dumnezeu, în scurt timp l-a învăţat desăvârşit, fiindcă era isteţ din fire. Şi era tânărul acesta foarte cucernic şi cinstitor de Dumnezeu. El îşi împodobea sufletul său cu toate faptele bune şi cu tot lucrul plăcut lui Dumnezeu. De aceea, primea şi odihnea în casa sa cu toată dragostea pe orice om străin sau de-al locului care venea la dânsul. Şi casa lui era loc de primire al tuturor, şi al săracilor şi al bogaţilor, fiindcă iubea foarte mult primirea de străini şi se bucura să vadă pe mulţi care erau tămăduiţi de el.

Dar avea mai multă milă şi milostivire către săraci; pentru dânşii avea mai mare grijă şi neputinţele şi durerile lor le socotea că sunt şi ale sale. De multe ori, ca să-i uşureze de osteneală, îi ridica pe umerii săi şi îi ducea în casa lui, stând înaintea lor ca un rob, alegând mai degrabă să slujească lor, decât să facă alt bine, şi se nevoia în tot felul să-i caute şi să-i vindece de bolile lor.

Şi atâta milostivire avea mucenicul lui Hristos pentru cei care aveau trebuinţă de ajutorul lui, încât nu aştepta să vină la dânsul; ci se ducea el la ei şi le ajuta la orice trebuinţă aveau, dându-le sănătate în dar, fără de argint şi fără de daruri. Pentru că pe lângă iubire de oameni şi milostivire, avea şi neagoniseală, şi nu voia să câştige argint sau orice alt lucru al lumii acesteia. Încă avea şi atâta smerenie, încât el singur spăla rănile bolnavilor şi le tămăduia.

Vieţuind astfel, s-a învrednicit şi de apostoleştile daruri, şi propovăduia cu îndrăzneală numele lui Hristos, şi doar cu el, fără de doctori şi fără de plasturi, tămăduia toate bolile, sârguindu-se cu toată silinţa să aducă la buna credinţă pe toţi slujitorii de idoli şi să-i facă creştini. De aceea, nu făcea nici o deosebire între credincioşi şi necredincioşi, ci pe toţi îi vindeca şi câţi alergau la dânsul luau îndoită tămăduire – a sufletului şi a trupului –, căci era de obşte milostiv şi îndurător şi nu numai îi vindeca, dar se şi ruga fierbinte lui Dumnezeu pentru toţi. Pentru creştini se ruga să se pocăiască şi să-şi îndrepteze greşelile lor; iar pentru slujitorii de idoli, să-şi lase rătăcirea şi să creadă în Hristos. Afară de acestea, el certa pe cei care nu se milostiveau de cei necredincioşi în primejdiile şi neputinţele lor.

Odată, când a văzut pe un creştin că era mânios asupra unui slujitor de idoli şi se bucura de reaua lui norocire, s-a mâhnit foarte şi mustrându-l pentru asprimea lui, a zis către dânsul: „Frate, nu se cade să te bucuri de răul vrăjmaşului tău, că este primejdie, şi patimile sunt de obşte la toţi, şi nu ştie nimeni ce o să se pătimească până la sfârşit". Şi deoarece creştinul i-a spus că mai bine este să moară păgânii, decât să trăiască, că ce folos este dacă trăiesc, de vreme ce au îmbătrânit în păgânătate şi în toate răutăţile, fericitul Talaleu i-a răspuns: „Frate, noi avem poruncă de la Domnul nostru, să ne rugăm pentru binele vrăjmaşilor noştri, iar nu să ne bucurăm de răul lor, ci să ne fie milă de dânşii, pentru că în acest fel slăbim necredinţa lor şi cu milostivirea îi aducem la buna credinţă". Cu aceste cuvinte şi multe altele de acest fel, a scos din învârtoşare pe acel creştin şi l-a adus spre milostivire.

Şi având sfântul multă râvnă spre buna credinţă, se nevoia în diferite chipuri să şteargă rătăcirea idolilor. De aceea, de multe ori se ducea noaptea şi tăia copacii cei înalţi ai Libanului, în care se adunau elinii de făceau jertfe zeilor lor, întinându-şi sufletele cu desfrânatele; pentru că acolo se făceau multe răsfăţări şi multe hore de femei, cu tot felul de organe muzicesti. Deci, prin tăierea copacilor, el tăia şi din jertfele idolilor şi-i abătea de la faptele lor cele înverşunate; apoi prin mijlocirea doctoriei atrăgea pe mulţi la dânsul şi-i tămăduia îndată de neputinţa trupului şi a sufletului, aducându-i pe ei la credinţa în Hristos.

Odată, un şarpe veninos a muşcat pe un om de piept şi, din pricina veninului fiarei, i-au putrezit pieptul şi coastele, astfel că era în primejdie de moarte. Din această pricină a mers la doctori, cu care cheltuind tot ce avea, n-a aflat nici o tămăduire; deci, deznădăjduindu-se desăvârşit, îşi aştepta moartea. S-a aflat însă sfântul doctor osârdnic să-l tămăduiască, cerând de la dânsul numai să creadă în Hristos. Şi cum bolnavul a mărturisit că va crede fără de îndoire în Hristos, de se va tămădui, sfântul îndată şi-a pus mâna dreaptă pe pieptul lui şi, pecetluindu-l cu semnul Sfintei şi de viaţă făcătoarei Cruci, l-a tămăduit, nerămânând nici un semn pe dânsul din patima lui. Deci, acel om, mulţumind foarte mult sfântului, slăvea pe Dumnezeu pentru îndoita tămăduire care a luat-o, şi la trup şi la suflet.

Altădată, un doctor s-a îmbolnăvit de o boală grea şi din această pricină şi-a pierdut glasul, neputând deloc să mai vorbească. Deci, rudele lui, deznădăjduindu-se de toţi doctorii şi de toate doctoriile, au alergat la sfântul şi, luând pe bolnav, l-au adus înaintea lui, rugându-l să-l tămăduiască. Atunci, milostivul Talaleu s-a apropiat de dânsul şi i-a zis: „De voieşti tămăduirea ta, este de trebuinţă să crezi în Hristos şi îndată Hristos te va tămădui". Bolnavul, auzind aceste cuvinte, a căzut la picioarele lui şi, udându-le cu lacrimi, făcea semn că va crede în Hristos din tot sufletul său, numai de îşi va dobândi tămăduirea. Şi iată, o, minune! îndată a venit dumnezeiescul dar la dânsul şi s-a dezlegat limba lui, vorbind ca şi mai înainte.

De atunci mai mult umbla sfântul prin toată cetatea, căutând să găsească vreun bolnav sau vreun sărac flămând sau vreun rătăcit în păgânătate, ca să-i tămăduiască şi sufleteşte şi trupeşte. Deci, aflând un slăbănog gol, zăcând pe pământ, i s-a făcut milă şi, apropiindu-se de dânsul, l-a întrebat de boala lui. Acela i-a răspuns astfel: „Într-una din zile umblam pe un drum prăpăstios şi, deodată, împiedicându-mă, am căzut şi mi-am zdrobit piciorul. Deci, întrebuinţând mult timp fel de fel de doctorii, n-am putut să aflu vindecare de la nici una; şi astfel sunt rănit şi zac la pat deznădăjduit, ca cel mai ticălos dintre toţi oamenii; iar tu, care eşti mai milostiv decât tatăl cel trupesc, fie-ţi milă de mine, nenorocitul, şi mă tămăduieşte".

Atunci sfântul i-a zis: „Eu voi pune peste tine plasturele credinţei lui Hristos şi te vei tămădui. Numai să crezi în Hristos şi îndată ţi se va da darul tămăduirii tale". Deci, după ce a spus bolnavul, că el crede din tot sufletul în Hristos, sfântul i-a apucat piciorul lui şi i l-a pus la loc, şi îndată ce s-a apropiat de el, s-au amestecat vinele şi s-au tămăduit rănile, iar cel neputincios şi şchiop s-a tămăduit şi alerga mulţumind sfântului. Iar acesta i-a poruncit, că dacă voieşte să-i mulţumească, să nu arate nimănui această minune, fiindcă nu voia să fie slăvit şi lăudat de oameni. Dar, slăbănogul făcea dimpotrivă, alergând la drumuri şi spunând tuturor tămăduirea, care o luase de la dânsul.

A auzit de minunea aceasta şi o femeie ce avea în ea diavol care o supăra, şi îndată a alergat la casa sfântului şi i-a povestit primejdia sa, rugându-l să o scape de duhul cel rău şi necurat. Şi îndată a apucat-o diavolul şi a trântit-o la pământ, muncind-o. Iar sfântul, văzând că era aşa de rău chinuită de diavol, i s-a făcut milă de dânsa şi, însemnând-o pe frunte cu semnul Sfintei Cruci, a chemat numele lui Iisus Hristos şi îndată a lăsat-o diavolul şi a fugit.

Iar după ce femeia a scăpat de diavolul cel necurat, a alergat cu mare bucurie la casa sa, propovăduind cu mare glas măririle lui Dumnezeu. Şi trecând printr-un loc, a văzut pe un om orb, cunoscut ei, şi i-a zis: „Omule, ce stai aici fără de nici un folos? N-ai auzit că aici se află un doctor minunat, care tămăduieşte pe toţi bolnavii cu preaslăvire, goneşte diavolii, scapă trupurile oamenilor de vătămare şi de orice altă rană şi tuturor le dă mântuire? Acela nici un dar nu voieşte să ia, ci învaţă şi sfătuieşte pe oameni la lucrurile cele bune şi pe toţi bolnavii care aleargă la dânsul îi primeşte şi îi odihneşte pe paturi şi casa lui este mângâiere fiecăruia, fiindcă milostivul purtător de grijă le dă tuturor bolnavilor doctorie. Deci, vino să te duc şi pe tine la dânsul, ca să-ţi dea vindecare". Aceste cuvinte zicând femeia aceea, l-a dus şi pe el la sfânt.

Dar acela, după cum era orb cu ochii trupului, tot aşa era de orb şi cu ochii sufletului, pentru că se închina la idoli. Cu toate acestea, nădăjduind vindecare de la sfântul, a căzut la picioarele lui, zicându-i: „Până acum am fost vrednic de milă şi ticălos, iar de acum înainte voi fi fericit şi bine norocit; pentru că de la tine voi lua lumina ochilor mei". Dar ce i-a răspuns sfântul? „Omule, ochiul cel neadormit al lui Dumnezeu priveşte inimile tuturor, socotelile şi faptele; deci, crede în Hristos, Ziditorul firii, şi vei lua tămăduire ochilor tăi, căci de Îl vei cunoaşte pe Dânsul că este doctor al trupurilor şi al sufletelor, te va tămădui pe tine". Auzind orbul acestea, i-a zis: „Cred din tot sufletul meu în Hristos, numai să câştig lumina ochilor mei". Şi, apucând mâinile sfântului cele de trei ori fericite, le-a pus pe ochii lui şi îndată şi-a câştigat vederea; şi, slăvind pe Dumnezeu, era împreună cu sfântul.

Şi fiindcă sfântul tămăduia cu preaslăvire pe toţi bolnavii, a străbătut vestea lui în toată lumea. Iar bolnavii alergau de pretutindeni la sfântul şi se vindecau trupeşte şi sufleteşte. Deci fericitul Talaleu, pornindu-se cu râvnă dumnezeiască, umbla din loc în loc, poate ca să tămăduiască pe cei bolnavi; dar mai mult ca să propovăduiască numele lui Hristos şi să aducă pe mulţi la buna credinţă. Pentru aceasta s-a dus în Edesa şi a făcut şi acolo cele ale

sale, adică, prin puterea doctoriei, a făcut pe mulţi de au crezut în Hristos. Iar diavolul, urâtorul de bine, nesuferind să vadă lăţindu-se credinţa lui Hristos, a trimis pe oarecare oameni răi la stăpânitorul acelui loc, care se numea Tiberian, şi l-au vândut.

Şi fiindcă în vremea aceea împărăţea Numerian şi era cu totul dat la rătăcirea idolilor, a pornit mare prigoană împotriva creştinilor şi a trimis în toată stăpânirea sa stăpânitori cu porunci înfricoşătoare, ca să omoare pe creştini şi să se stingă cu totul numele lui Hristos. Pentru aceea, fiecare stăpânitor se silea să arate mai multă supunere poruncilor împărăteşti. Deci, auzind Tiberian despre Sfântul Talaleu că propovăduia numele lui Hristos, a trimis îndată ostaşi şi l-au adus înaintea lui, şi a poruncit să-l bată cumplit. Apoi, socotind că era fără de minte, i-a dat drumul, poruncindu-i să nu mai umble în locul care este sub stăpânirea lui.

Atunci sfântul s-a dus de acolo şi a mers în părţile Ciliciei şi cu pricina doctoriei propovăduia şi acolo numele lui Hristos. De aceea, oarecare slujitori de idoli l-au pârât la Teodor, stăpânitorul laturei de lângă Marea Eghenilor, zicând: „A venit în latura aceasta un galileean creştin şi, cu meşteşug doctoricesc mincinos, amăgeşte poporul cel de obşte şi se laudă că tămăduieşte bolnavii cu numele lui Iisus Hristos, pe Care L-au răstignit evreii, propovăduindu-L pe El, că este Mântuitorul şi Izbăvitorul lumii. Pe lângă acestea, el necinsteşte şi pe zeii noştri şi chiar acum nu încetează a tăia sfinţitele saduri ale Libanului".

Acestea auzindu-le stăpânitorul, a trimis îndată ostaşi să-l aducă înaintea lui. Iar ostaşii, legând pe sfânt, l-au adus bătându-l. Şi în următoarea zi, stăpânitorul a stat în capiştea lui Adrian; iar ostaşii, dezbrăcând pe sfânt, l-au adus înaintea lui ca pe un osândit. Atunci l-a întrebat stăpânitorul să-i spună locul, numele şi meşteşugul lui. Sfântul i-a răspuns: „Locul meu este Fenicia, sunt fiu de părinţi liberi, mă numesc Talaleu, cu meşteşugul meu sunt doctor, iar cu credinţa sunt creştin şi rob al lui Iisus Hristos". Iarăşi l-a întrebat stăpânitorul: „Cum ai venit în latura aceasta?" Sfântul a zis: „Umblu din loc în loc, ca să propovăduiesc credinţa în Iisus Hristos şi să şterg de tot rătăcirea idolilor, deoarece nimic nu este mai bine plăcut lui Dumnezeu ca aceasta".

Auzind stăpânitorul acestea, s-a mâniat şi a poruncit să-i găurească gleznele şi să-l spânzure cu capul în jos. Atunci ostaşii, schimbându-se la minte din puterea dumnezeiască, au găurit un lemn şi l-au spânzurat, socotind că este Sfântul Talaleu. Iar stăpânitorul văzând lemnul spânzurat şi socotind că ostaşii l-au batjocorit, i-a

pedepsit cumplit şi a poruncit altor ostaşi să-l bată pe mucenic cu vine de bou, crezând că îl va surpa cu această pedeapsă, dar viteazul ostaş al lui Hristos a rămas nebiruit. Şi deşi acei ostaşi aspri i-au rănit tot trupul cu bătăile cele cumplite, însă n-au putut nicidecum să clintească credinţa lui către Hristos, căci era tare şi neschimbat, şi, ca şi cum n-ar fi simţit nici o durere, suferea cu bărbăţie rănile şi pedepsele, pentru dragostea cea mare ce avea către Hristos.

Deci, văzând tiranul că ostaşii au obosit fără de folos de muncile ce le făceau mucenicului, şi minunându-se de răbdarea lui, a început să-i zică aceste cuvinte fără de lege: „Talaleu, în ce chip tămăduieşti bolnavii? Spune-mi adevărul, de voieşti dragostea mea! Spune-mi dacă îi tămăduieşti cu vrăji; iar dacă îi tămăduieşti cu puterea zeilor, voi crede şi eu că aceia pot să tămăduiască toată boala, iar nu Hristos, care a fost răstignit de evrei, şi care nu pricinuia oamenilor nici un lucru bun sau aducător de bucurie al acestei lumi, ci mâhnire, primejdii şi moarte. La zeii noştri sunt desfătări, petreceri, dănţuiri, cântări jalnice, râsuri şi tot lucrul aducător de bucurie. Aceia sunt care gonesc şi de la oameni toate bolile, iar nu Hristos şi Crucea, care este cea mai mare osândă a lumii".

Aceste hule şi altele de acest fel a zis păgânul împotriva lui Hristos. Iar mucenicul auzind aceste hule împotriva lui Hristos, s-a rănit mai mult decât de pedepsele pe care le-a primit şi a zis: „Eu nu sunt nici vrăjitor şi nici nu tămăduiesc cu vrăji pe bolnavi, nici cu zeii tăi, care sunt surzi şi neînsufleţiţi, idoli nesimţitori, care nu pot să-şi ajute nici lor, nici altora, ci cu numele lui Iisus Hristos cad jos şi se zdrobesc. De aceea, de voieşti să te încredinţezi cu ce tămăduiesc pe cei bolnavi, întreabă pe aceia care s-au tămăduit, şi îţi vor spune, că nu s-au tămăduit cu altceva, decât cu numele lui Iisus Hristos şi cu semnul Sfintei şi de viaţă făcătoarei Cruci. Pe aceasta tu o defaimi, deoarece nu ştii că ea goneşte dracii, îndreptează slăbănogii, dă lumină orbilor, înviază morţii şi tămăduieşte orice boală; după cum propovăduiesc aceia, care au încercat cu lucrul aceasta.

Fiindcă şi Unul Născut Fiul lui Dumnezeu, văzând chipul Său pe om – zidirea mâinilor Sale, care pentru neascultare a fost izgonit din rai şi a căzut din toate bunătăţile acelea care i le-a dăruit, şi a fost robit de diavol şi a căzut în slujirea idolilor şi în toate răutăţile diavolului –, I s-a făcut milă de zidirea Sa şi S-a pogorât în lume, şi S-a făcut om, ca să mântuiască pe om, şi cu dumnezeiasca Sa învăţătură şi cu pilda Sa cea bună ne-a povăţuit pe noi la calea raiului. În scurt, zic, S-a răstignit pentru dragostea noastră şi ne-a răscumpărat pe noi cu preacuratul Său sânge, slobozindu-ne din robia diavolului.

Şi ce bine n-a făcut El în lume? A vindecat slăbănogi, surzi, idropicoşi, îndrăciţi şi tot felul de bolnavi a tămăduit şi a înviat morţi, dăruind tot felul de bunătăţi oamenilor. Iar când a voit să se înalţe la cer, a dat darul Său Apostolilor Săi şi tuturor care vor crede în El şi vor păzi poruncile Lui, ca să facă facerile Sale de bine oamenilor.

Tot aşa mi-a dăruit şi mie, smeritul Său rob, puterea Sa, şi se tămăduieşte orice boală prin numele Său cel preasfânt şi cu semnul cinstitei Lui Cruci. Deci pentru ce huleşti împotriva lui Iisus Hristos, Izbăvitorul şi Mântuitorul lumii? Se cădea mai ales să crezi în El şi să-ţi laşi zeii tăi cei deşerţi ca să câştigi viaţa cea veşnică. Ascultă-mă pe mine, o, stăpânitorule, de-ţi voieşti binele, şi crede în Hristos, adevăratul Dumnezeu, şi atunci vei cunoaşte milostivirea Lui, iubirea Lui de oameni şi puterea Lui care tămăduieşte nu numai de bolile trupeşti, ci şi cele sufleteşti ale păcătoşilor, pentru că voieşte şi doreşte să se mântuiască toţi oamenii".

În vremea când zicea mucenicul acestea şi poporul asculta cuvintele lui cele mântuitoare cu multă dorire, tiranul s-a aprins de mânie şi a zis: „O, ce bun izbânditor al lui Hristos te-ai făcut tu, osânditule; să-ţi arăt eu ţie acum, că în deşert nădăjduieşti în Hristosul tău". Şi s-a pornit asupra lui ca să-l lovească cu mâinile sale şi, o, minunile Tale, Hristoase Împărate! Deodată s-au uscat amândouă mâinile stăpânitorului aceluia şi au rămas nelucrătoare. Cu toate acestea, nu s-a înţelepţit de trei ori blestematul, ci a poruncit ostaşilor să muncească pe mucenic cu tot felul de munci. Deci acei slujitori sălbatici îl munceau fără de milă cu unghii de fier, cu foc, cu cuţite şi cu alte feluri de pedepse. Iar Sfântul Talaleu le primea pe toate cu mare bărbăţie şi bucurie, pentru că avea pe Hristos cu dânsul şi îi uşura toate muncile. Şi deşi era rănit cu nenumărate răni pe tot trupul şi a fost strujit cu unghii de fier şi ars cu foc, cu toate acestea, a stat viteaz şi tare în gând.

Apoi, defăimând tot felul de pedepse şi de munci, a zis tiranului: „Să nu socoteşti în mintea ta că o să mă tem de muncile tale şi de moartea cu care mă înfricoşezi pe mine, pentru că mă voi lupta cu mare îndrăzneală şi mă voi bate în război cu ea, că mai bine îmi este mie să mor în buna credinţă, decât să trăiesc în păgânătate. Iar dacă tu vei strica pântecele acesta de tină al trupului meu, însă comoara sufletului meu nu vei putea s-o iei. Şi, dacă mă vei scoate afară din acest cort sfinţit al trupului meu, nu mă vei lipsi însă de locaşul cel gândit al Împărăţiei cereşti. Eu lăudam mai înainte biruinţele celorlalţi viteji, şi acum, când sunt în război, cum este cu putinţă să lepăd armele Hristosului meu şi să nu biruiesc? Hristos nu

dă darurile Sale celor fricoşi şi leneşi, nici nu încununează pe cei care dorm; de aceea, arderea focului tău mi se pare jucărie, pentru că mă rourează pe mine roua Mântuitorului meu. Toate pedepsele tale le iau ca pe o frunză de copac, deoarece gândul meu s-a făcut întocmai ca o piatră şi sunt gata să jertfesc trupul meu lui Hristos ca pe o oaie, fiindcă sunt dator să-l jertfesc pentru Dânsul, după cum şi El s-a jertfit pentru mine".

Iar judecătorul socotea în gândul său: „Eu i-am dat prilej, cu bunătatea mea, să zică nişte cuvinte ca acestea; încă nu a ajuns la vârsta de optsprezece ani şi ne vorbeşte nouă mai bine decât ritorii. Eu socoteam că, muncindu-l, am să-l aduc la scopul meu, dar el nu se teme nicidecum de ele, nici nu se schimbă din gândul său. Poate să-l aduc la scopul meu prin bogăţie? Dar el nici nu se uită la ea. Am căutat să-l înduplec cu cuvinte dulci, dar nici de ele nu se biruieşte. Deci altfel voi face. Am să-l pun într-o barcă şi o să-l las singur în mijlocul mării; şi, de va fi om dreptcredincios şi bun, îl va păzi dumnezeiasca pronie; iar de va fi rău, îl va îneca dumnezeiasca osândă şi nu va fi ucis de mâinile mele". Acestea socotindu-le judecătorul în cugetul său, îndată s-a apucat de lucru.

Deci Sfântul Talaleu a fost pus într-o barcă şi era purtat de mare de colo până colo, însă nu avea nici o frică, ca şi cum ar umbla pe pământ uscat. Şi ridicându-şi mâinile la cer, a zis: „Către Tine, Doamne, Cel ce locuieşti în cer, am ridicat ochii mei; de multe ori Te-am rugat pe Tine şi Te-ai milostivit spre mine. Deci, milosteveşte-Te spre mine şi acum şi povăţuieşte-mă la limanul mântuirii, ca să nu mă înghită adâncul mării şi astfel să mă păgubesc de mărturisirea Ta. Deci săvârşeşte dorinţa care o am, ca să-mi jertfesc trupul meu Ţie, Hristoase, şi prin răbdarea mea să mă învrednicesc a sta cu îndrăzneală înaintea înfricoşatului Tău divan, că ochii sufletului meu spre Tine nădăjduiesc, Doamne". Şi, o, minune, marea s-a domolit îndată, ca şi cum i-ar fi fost milă de sfânt, şi cu linişte îl ducea pe el la mal, scoţându-l lângă aceeaşi latură a eghenilor, îmbrăcat într-o haină albă.

Iar judecătorul, auzind de o minune ca aceasta, a rămas uimit şi a poruncit să-l aducă înaintea lui. Şi îndată au alergat ostaşii şi, ca nişte lupi cumpliţi şi sălbatici, au răpit pe oaia lui Hristos cea fără de răutate şi l-au dus la judecător. Atunci au mers în divan mulţi slujitori de idoli şi mai ales doctorii care pizmuiau pe sfânt, pentru tămăduirile care le făcea.

Aceia strigau împotriva mucenicului şi îndemnau pe judecător să hotărască moartea lui. Iar judecătorul i-a zis lui: „Ce zici, Talaleu,

de toate acestea care se zic împotriva ta?" Iar mucenicul a răspuns: „Dumnezeu, Căruia mă închin eu şi Îi slujesc, îmi va ajuta, deşi toată lumea îmi va da război; pentru că ştiu că Dumnezeul meu face vii pe oameni şi după moarte. De aceea se cade să rabd ticăloşia aceasta, nepunând în mintea mea vreo muncă trupească, ca astfel să iau moarte pentru dragostea Hristosului meu".

Atunci stăpânitorul, ca să înceteze glasul poporului şi ca să înfricoşeze pe mucenic, a zis către el cu vicleşug: „Fiindcă nici un diavol rău nu te-a înecat în mare, eu am să-ţi dau acum sfârşit vieţii tale. Deci poruncesc ca trupul tău să fie ţintuit pe o scândură cu patru piroane, şi să se toarne smoală fiartă peste dânsul, de la cap până la picioare; şi astfel să se îngroape în pietre şi să se ardă în foc până ce vei muri". Iar fericitul Talaleu, auzind aceste cuvinte, a asudat la faţă ca un luptător ostenit şi a început a lăcrima. Iar tiranul cel fără de ruşine, socotind că s-a înfricoşat, a zis: „Diavolii au fugit de la dânsul şi de aceea se teme de munci; mie însă mi se cade să-mi fie milă de el".

Şi îndată întorcându-se către sfânt, i-a zis: „Talalee, de te vei închina zeilor, îţi voi da ţie bogăţie şi slavă multă şi pe lângă toate acestea vei dobândi milostivirea şi blândeţea zeilor; iar de nu vei voi să mă asculţi pe mine, vei pierde şi acelea şi viaţa ta". Iar viteazul pătimitor al lui Hristos a răspuns: „Eu râd de numele milostivirii tale şi de darurile tale, pentru că tu cauţi să mă amăgeşti cu dânsele, ca să mă fac păgân din binecredincios; bogăţia eu o socotesc ca pe nişte gunoaie şi nimic nu-mi dă câştig mai mult ca jertfa cea curată a trupului meu. Nelegiuitule, când eram la începutul muncilor, gândul meu era tare şi nemişcat; iar acum, când sunt la sfârşit şi aştept să biruiesc, mă îndemni să mă plec socotelii tale? Eu muncile le-am primit spre bucuria mea; rănile, spre slava mea; primejdiile, spre cununi, iar dezbrăcarea de trupul meu o socotesc ca şi cum m-aş dezbrăca de o haină, şi cu nădejdile Hristosului meu mă întăresc".

Şi văzând tiranul că în nici un fel nu a putut să înduplece pe Sfântul Talaleu, s-a pornit spre mânie şi şi-a zis în sine: „Multe cuvinte i-am zis şi mare milostivire i-am arătat, şi cu munci cumplite l-am pedepsit, dar cu toate acestea n-am putut să-l înduplec; în zadar i s-a făcut lui atâta mulţime de răni, fără de nici un folos s-au ostenit cu dânsul atâţia ostaşi, care îl munceau; el voieşte să se jertfească, el voieşte să moară; deci, ce voi mai vorbi la urechile aceluia care nu mă aude? Să hotărăsc de acum moartea lui".

Şi îndată a poruncit să-l arunce la patru lei înfricoşaţi, ca să-l sfâşie. Dar Dumnezeul puterilor nu l-a lăsat nici atunci fără de ajutor,

ci a îmblânzit acele fiare ca pe niște miei și, astfel, au stat lângă mucenic, gudurându-se cu cozile și jucându-se. Iar tiranul, ruşinându-se, nu se dumirea și nu știa ce să facă. În scurt, a apucat condeiul și a scris hotărârea morții lui, adică să i se taie capul. Apoi l-a aruncat jos de mânie și, sculându-se din divan, a fugit. Astfel s-a săvârșit Talaleu, mult pătimitorul mucenic al lui Hristos, în 20 de zile ale lunii mai, și a luat cununa muceniciei.

Atunci și mulți alții, văzând bărbăția, răbdarea și minunile sfântului mucenic, au crezut și ei în Domnul nostru Iisus Hristos și, mărturisind, au murit cu moarte mucenicească pentru Hristos. Între aceștia era și fericitul dascăl la meșteșugul doctoricesc al Sfântului Talaleu și un ducător de lemne cu numele Asteri, ostașul Alexandru, și Sterona, Filerghie, Timotei, Teodula, Macaria și mulți alții, cu ale căror rugăciuni să ne învrednicim și noi împărăției cerurilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MUCENIC ASCALON

Mergând ighemonul Arian din cetatea Ermopol la Antinoi, cetatea Tebaidei, au adus la dânsul în cale pe unul din frații cei credincioși, cu numele Ascalon, pe care văzându-l ighemonul, a zis: „Cine este acesta?" Iar unul din sfetnicii ighemonului, cu numele Apolonid, a zis: „Mi se pare că este creștin". Atunci ighemonul a zis lui Apolonid: „Întreabă-l pe el". Apolonid a zis către sfântul: „Cine ești tu?" Sfântul a răspuns: „Sunt creștin!" Zis-a către el ighemonul: „Au nu ai auzit poruncile împărătești trimise prin toate țările, ca să fie siliți creștinii să aducă jertfe zeilor?"

Sfântul Ascalon a răspuns: „Am auzit de acele nedrepte legi, date spre sminteala multora". Zis-a ighemonul: „Cum defăimezi pe împărați, numind sminteală legile lor cele sfinte și mântuitoare?" Zis-a sfântul: „Fă ce voiești, că eu acele legi nu le am ca pe niște legi, pentru că nu se dau drept și spre folosul de obște, ci spre pierzare și pagubă. Căci ce fel este această lege, ca să zică: «Închină-te idolului!»?" Zis-a ighemonul: „Au nu-ți ajunge că ocărăști pe împărați, încă și pe zei îi numești idoli? Mă jur pe ei, că de nu-i vei mărturisi că sunt zei și de nu le vei aduce jertfe, apoi vei lua muncile cele pregătite pentru cei neascultători".

Sfântul a răspuns: „Nu mă tem de îngrozirile tale, ci mă tem a trece cu vederea pe Cel ce a zis: *Nu vă temeți de cei ce ucid trupul, dar sufletul nu-l pot ucide; ci să vă temeți mai ales de Cel ce poate să piardă și trupul și sufletul în gheena*. Deci se cade a ne teme de Dumnezeu, Cel ce poate să muncească pe om în veci, iar nu de voi, care munciți numai o parte a omului, adică numai trupul, dar nu în veci, ci puțină vreme".

Ighemonul a zis: „Primește sfatul cel bun și jertfește zeilor celor fără de moarte, căci, de nu vei asculta, sunt gata muncile și muncitorii". Sfântul a răspuns: „Să vedem cine dintre noi se va arăta mai tare? Ori tu, cu muncile, mă vei dovedi pe mine, ca să numesc zei pe idoli, ori eu te voi sili pe tine să mărturisești pe Domnul meu Iisus Hristos, Care este adevăratul Dumnezeu și ziditor a toate?"

Deci, mâniindu-se ighemonul, a poruncit să dezbrace pe mucenic și să-l spânzure spre muncire, ca să-l bată și să-l strujească cu unelte de fier. Și, fiind muncit sfântul cu nemilostivire și trupul lui ca niște curele croindu-se și căzând pe pământ, tăcea, nescoțând glas de durere, nici grăind ceva. Iar ighemonul i-a zis: „Oare nu s-a muiat inima ta, ca să jertfești zeilor?" Iar un ritor, cu numele Vizamon, stând de față, a zis: „Moartea, apropiindu-se de el, l-a făcut să-și iasă din minte". Atunci sfântul, deșteptându-se, îndată i-a răspuns, zicând: „Nici din minte nu mi-am ieșit, nici de Dumnezeu, Ziditorul meu, nu mă depărtez". Arian a zis: „Oare iarăși te împietrești cu inima? Dar locul acesta, fiind în cale, nu este îndemânatic ca să fii muncit după vrednicie, însă ajutându-ne zeii, vom merge în cetate și acolo vei lua muncile cele vrednice de nesupunerea ta". Acestea zicând, a poruncit ca îndată să dezlege pe mucenic și să-l ducă înaintea sa.

Și era în cale un râu mare ce se numea Nil, aproape de cetate. Acest râu l-a trecut Sfântul Mucenic Ascalon mai înainte, deoarece ighemonul venea încet în urmă. Iar cetățenii, ieșind în întâmpinarea ighemonului până la râu, au stat împrejurul sfântului care zăcea gol pe pământ, de vreme ce nu putea nici să stea, nici să șadă de răni. Și văzându-l astfel, se umileau, fiindu-le jale de el.

Apoi văzând pe ighemon că ajunge la râu și se așează în luntre, s-au pregătit să-l întâmpine și să-i ureze de bine. Iar sfântul mucenic când a auzit grăindu-se că ighemonul vine cu luntrea, s-a întărit și s-a sculat de pe pământ și, ridicându-și mâinile spre cer, s-a rugat către Domnul, zicând: „Iisuse Hristoase, Dumnezeul meu, pentru care pătimesc aceste munci și pentru a cărui dragoste stau gol în privelișteа acestui popor, auzi-mă acum, pentru slava numelui Tău cel sfânt. Întinde mâna Ta cea atotputernică și ține în mijlocul râului luntrea aceea în care șade păgânul judecător, nu-l lăsa să ajungă la malul acesta, până ce te va mărturisi că ești Unul, adevăratul

Dumnezeu, Ziditorul şi Stăpânul a toate şi înaintea a tot poporul va preamări numele Tău cel Sfânt, pe care îl urăşte".

Astfel rugându-se sfântul, deodată luntrea care ducea pe ighemon a stat pe loc şi nu putea să se mişte din locul acela. Iar ighemonul Arian, văzând acest lucru, se mira, şi aducându-şi aminte de cuvintele mucenicului, cu care a făgăduit că-l va sili spre mărturisirea lui Hristos Dumnezeu, a zis către ai săi: „Ce vi se pare vouă de aceasta, că luntrea nu se mai mişcă? Oare nu socotiţi că aceasta este vrăjirea acestui creştin?"

Şi a poruncit să aducă altă luntre şi a şezut în ea. Deci îndată a pornit din locul ei acea luntre din care a ieşit ighemonul, iar aceea în care a şezut, a stat ca pe pământ uscat, neputând să se mişte deloc, deşi erau vâslaşi mulţi, pânza întinsă şi vânt în ajutor. Deci a trimis ighemonul la mucenic, zicând: „Te-ai temut de muncile cu care te-am îngrozit pe tine, de aceea ai făcut cu vrăjile tale să nu pot trece şi să intru în cetate". Mucenicul a răspuns trimisului: „Viu este Dumnezeul meu, că nu se va mişca luntrea în care este Arian, până nu va mărturisi numele Domnului meu Iisus Hristos, precum i-am zis mai înainte!" Iar trimisul a zis: „Chiar de va mărturisi ighemonul numele Dumnezeului tău precum voieşti, dar cum vei auzi tu glasul lui de aici de pe mal, el fiind în mijlocul râului? Căci râul, precum vezi, este foarte lat". Mucenicul i-a zis: „Să scrie pe o hârtie mărturisirea Domnului meu şi s-o trimită la mine şi în ceasul acela luntrea va porni şi va sosi la mal".

Deci, întorcându-se trimisul, a spus ighemonului cuvintele mucenicului. Iar ighemonul, luând îndată o hârtie, a scris cu mâna sa nişte cuvinte ca acestea: „Unul este cu adevărat Dumnezeu, pe care Ascalon îl cinsteşte, şi nu este altul afară de El. Acela este Ziditorul şi Stăpânul tuturor!" Astfel scriind, a trimis-o lui Ascalon. Iar mucenicul, citind scrisoarea, s-a rugat lui Dumnezeu şi îndată luntrea în care era ighemonul a pornit şi a ajuns la mal. Şi intrând ighemonul în cetate, a şezut la judecată şi, punând pe mucenic în faţa sa, a zis către dânsul: „Toată puterea ta cea de farmece şi urâtă de zei, ai pornit-o asupra mea, fiind pe apă, ca să mă ţii acolo, iar eu, pe pământ, voi arăta asupra ta puterea stăpânirii mele".

Deci îndată a poruncit să-l spânzure gol la muncire şi cu făclii aprinse să-i ardă coastele şi pântecele, până ce i se va topi tot trupul. Şi ars fiind sfântul, el tăcea. Atunci Arian a zis către dânsul: „Ascaloane, precum văd, tu ai să mori acum". Răspuns-a sfântul: „Chiar de aş muri, însă tot viu voi fi!"

Ighemonul a zis către ai săi: „Să nu ne mai ostenim muncindu-l; văd că este gata să moară pentru credinţa lui, însă şi noi să facem încă ce vom putea". Şi a poruncit să lege o piatră mare de picioarele lui şi să-l arunce de viu în adâncul râului. Iar ostaşii luându-l, l-au dus la râu. Şi mergea în urma lor mult popor, între care erau şi mulţi creştini ce veniseră să vadă sfârşitul mucenicului şi care, aducând bucate, îl rugau pe el să guste. Iar el nu voia, zicând: „Nu voi mai gusta acum din hrana cea stricăcioasă a acestei lumi, că m-am gătit să merg şi să iau acelea, *pe care ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit şi la inima omului nu s-au suit*. Deci, osteniţi-vă şi voi, fraţilor, ca să câştigaţi bunătăţile gătite sfinţilor".

Astfel grăind sfântul, ostaşii l-au pus într-o luntre şi, depărtându-se de la mal, au început a lega de picioarele lui o piatră mare. Iar el întorcându-se spre creştinii care stăteau pe mal, le-a zis: „Fiilor, să nu fiţi fără de grijă pentru îngroparea mea; însă astăzi şi mâine să nu mă căutaţi, iar a treia zi să veniţi în partea de miazănoapte a cetăţii şi, aflând la mal trupul meu cu piatra cea legată, să mă îngropaţi împreună cu ea".

Şi aşa a fost, că a treia zi după înecarea mucenicului, au aflat sfântul lui trup, precum le-a zis lor, cu piatra legată de dânsul, şi astfel l-au îngropat cu cinste, slăvind pe Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine cinstea şi închinăciunea împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Notă – Acest Sfânt Mucenic Ascalon se pomeneşte împreună cu Sfântul Mucenic Leonid la pătimirea Sfântului Filimon, în 14 zile ale lui decembrie. Iar ighemonul Arian a crezut după aceea şi el în Hristos şi s-a învrednicit de cununa mucenicească, precum se scrie în pătimirea aceluiaşi Filimon, la sfârşit.

LUNA MAI

ZIUA A DOUĂZECI ŞI UNA

SFÂNTUL MARE ÎMPĂRAT CONSTANTIN, CEL ÎNTOCMAI CU APOSTOLII, ŞI MAICA LUI, ELENA

Împăratul Britaniei, Consta, care se numea Flor, era nepotul după fiică al lui Claudie, împăratul cel mai dinainte, şi a fost tată marelui Constantin, pe care l-a născut din Elena. Consta a avut şi alţi copii cu altă femeie, cu numele Teodora, care a fost fiică a împăratului Maximian Erculie. Aceasta a născut lui Consta pe Constantie, tatăl lui Galie şi al lui Iulian; pe Dalmatie, pe Navalian şi pe o fiică, Constantia, care a fost dată după Liciniu. Iar din Elena este născut numai Constantin cel Mare, care a fost şi moştenitor al împărăţiei tatălui său.

Despre Consta, tatăl lui Constantin, se povesteşte că, deşi se arăta a fi închinător de idoli, după obiceiul cel vechi al Romei, însă nu silea spre slujba idolească ca ceilalţi închinători de idoli; ci se închina şi nădăjduia spre Dumnezeu cel Preaînalt. El învăţa pe fiul său, Constantin, să caute şi să ceară ajutor de la cea de sus purtare de grijă, iar nu de la idoli, şi îi era milă de creştinii ce erau munciţi şi omorâţi de ceilalţi împăraţi păgâni; pentru aceea el nu ura Biserica lui Hristos, ci o apăra de prigonire. Deci creştinii din părţile Apusului aveau odihnă sub stăpânirea lui; iar în părţile Răsăritului nu înceta încă prigoana, de vreme ce Maximian Galerie, ginerele lui Diocleţian, stăpânea părţile acelea.

La curtea împăratului Consta erau mulţi creştini în tot felul de dregătorii şi vrând împăratul să ştie care dintre bărbaţi sunt buni, desăvârşiţi şi statornici în credinţă, a făcut aceasta: A chemat toată curtea sa împărătească şi le-a zis: „Dacă îmi este cineva credincios şi voieşte să fie în palatul meu, să se închine zeilor mei şi împreună cu mine să le aducă jertfe şi atunci îmi va fi prieten adevărat, şi ne va

sluji nouă în boieria sa, învrednicindu-se de la noi de mai mare cinste. Iar dacă cineva nu va voi să se închine zeilor mei, să se ducă din curtea mea unde va voi, deoarece nu pot să fiu împreună cu cei ce nu sunt de o credinţă cu mine".

Acestea zicând împăratul, curtea s-a împărţit în două; pentru că cei ce erau adevăraţi robi ai lui Hristos s-au dat la o parte, lăsându-şi dregătoriile şi rangurile lor cele mari, şi au început a ieşi din palatele împărăteşti. Iar cei ce iubeau lumea aceasta şi slava ei mai mult decât pe Hristos, adevăratul Dumnezeu, aceia s-au plecat la cuvintele împăratului şi s-au apucat să se închine idolilor. Deci, împăratul, oprind pe adevăraţii creştini, a zis către dânşii: „De vreme ce vă văd, că slujiţi cu credinţă Dumnezeului vostru, voiesc ca voi să fiţi sfetnicii, slujitorii şi prietenii mei; pentru că nădăjduiesc că în ce fel sunteţi credincioşi Dumnezeului vostru, tot în acel fel veţi fi credincioşi şi către mine!" Iar către cei care au voit a se abate de la Hristos şi a se închina zeilor, a zis: „Pe voi nu mai voiesc să vă am în curtea mea; căci, dacă nu aţi păstrat credinţa Dumnezeului vostru, apoi cum veţi fi credincioşi mie?" Astfel i-a gonit ruşinaţi din faţa sa. De aici se vede cât era de bun acel împărat către adevăraţii creştini. Aflându-se mai apoi în Britania şi căzând în boală de moarte, a încredinţat împărăţia fiului său, Constantin, cel născut din Elena, pe care îl iubea mai mult decât pe toţi fiii săi cei născuţi din cealaltă femeie; şi, în urmă, şi-a dat ultima suflare.

Şi a luat Constantin stăpânirea împărăţiei după moartea tatălui său, cu învoirea a toată oastea, pentru că era iubit de toţi, ca o odraslă ieşită dintr-o rădăcină bună. Iar Maxentie, fiul cel nelegitim al lui Maximian Erculie, auzind de acest lucru, s-a umplut de zavistie şi a amăgit câţiva senatori din Roma, cărora dându-le multe daruri şi făgăduindu-le multe altele, a răpit scaunul împărătesc, făcându-se astfel împărat al Romei cu puterea sa, fără voia poporului Romei şi a toată oastea. Iar Constantin, înştiinţându-se de acest lucru, nu s-a supărat asupra lui, ci mai ales s-a şi învoit cu dânsul şi a trimis la el soli pentru pace, lăsând pe Maxentie să împărăţească în Roma, iar el mulţumindu-se cu Britania şi cu părţile ei cele de un hotar. Maxentie însă nu voia pacea cu Constantin şi nici nu-l recunoştea ca împărat, voind ca singur să fie stăpânitor a tot pământul şi al ţărilor de sub stăpânirea Romei. Şi întărindu-se în Roma, a început a face multă răutate poporului; căci nu numai pe creştini îi gonea, ci şi pe păgânii săi îi muncea. El a omorât pe senatorii cei cinstiţi, jefuindu-le averile, batjocorind casele cele de neam bun şi vieţuind cu necurăţie; pentru că răpea femeile şi fecioarele senatorilor spre necurăţia lui,

îndeletnicindu-se foarte cu vrăji şi fermecătorii, şi făcându-se foarte aspru şi urât în toată Roma pentru tirania lui cea cumplită şi pentru viaţa lui cea spurcată.

Deci romanii au trimis în taină la Constantin care petrecea în Britania cu mama sa Elena, rugându-l să vină şi să-i scape de acel tiran. Iar Constantin a scris mai întâi lui Maxentie, sfătuindu-l prieteneşte ca să înceteze cu tirania sa, dar Maxentie nu numai că nu l-a ascultat şi nu s-a îndreptat, ci şi mai rău s-a făcut, gătindu-se de război împotriva lui Constantin şi cu totul nevoind să-l aibă împărat împreună cu dânsul. Deci Constantin, auzind că Maxentie nu se îndreptează, ci se întinde spre lucruri mai rele şi adună oaste cu multă plată împotriva lui, s-a sculat şi s-a dus asupra lui cu război. Dar văzând că puterea lui de oaste este puţină şi gândindu-se şi la farmecele lui Maxentie, a început a se îndoi de biruinţă, deoarece ştia că Maxentie vărsa mult sânge omenesc prin facerea vrăjilor şi pe mulţi prunci, fecioare şi femei însărcinate le junghia şi le jertfea diavolilor, făcându-şi lui milostivi pe zeii cei deşerţi, spre care nădăjduia.

Deci văzând Constantin că de partea lui Maxentie era mare puterea diavolească, a început a se ruga adevăratului Dumnezeu, Care stăpâneşte cerul şi pământul, pe Care neamul creştinesc îl cinsteşte, ca să-i dăruiască chip de biruinţă asupra tiranului. Deci, cu osârdie rugându-se, i s-a arătat întru amiazăzi chipul Crucii Domnului, închipuit cu stele strălucind mai mult decât soarele, iar deasupra acestui chip era scris: „Cu acesta vei birui". Pe acesta îl vedeau şi toţi ostaşii, peste care era comandant Artemie – care după aceea a fost muncit de Iulian pentru Hristos – şi se minunau. Iar cei mai mulţi dintre dânşii au început a se teme, deoarece, la neamuri, chipul Crucii era semn de nenorocire şi de moarte, fiindcă tâlharii şi făcătorii de rele se pedepseau cu răstignirea pe cruce. Deci ostaşii se temeau toţi ca nu cumva războiul lor să fie fără izbândă, iar împăratul Constantin era întru nepricepere mare. Iar noaptea, pe când el dormea, i s-a arătat singur Domnul nostru Iisus Hristos şi iarăşi i-a arătat semnul cinstitei Cruci, cel ce i se arătase, şi i-a zis: „Să faci asemănarea acestui semn şi să porunceşti ca să-l poarte înaintea cetelor şi vei birui nu numai pe Maxentie, ci şi pe toţi vrăjmaşii tăi!"

Şi sculându-se împăratul, a spus boierilor săi acea vedenie a sa şi, chemând meşteri iscusiţi, le-a poruncit să facă cinstita Cruce, după chipul semnului ce i se arătase, de aur, de mărgăritare şi de pietre scumpe. Încă a mai poruncit ca toată oastea sa să închipuiască semnul Sfintei Cruci pe toate armele, pe steaguri, pe coifuri şi pe paveze. Iar păgânul Maxentie, înştiinţându-se de venirea lui Constantin din

Britania asupra Romei, şi-a scos oastea romană cu multă îndrăzneală şi a tăbărât împotriva marelui Constantin. Iar Constantin a poruncit să fie purtată cinstita Cruce înaintea cetelor ostaşilor săi, şi când s-a lovit cu Maxentie, acesta a fost biruit cu puterea cinstitei Cruci şi mulţimea ostaşilor săi au fost tăiaţi, numai Maxentie s-a apucat de fugă, fiind urmărit de împăratul Constantin. Şi fugind el pe podul de peste râul Tibru, pe care singur îl zidise, s-a stricat podul cu puterea lui Dumnezeu şi s-a afundat ticălosul în râu cu ostaşii săi, ca şi Faraon cel de demult şi s-a umplut râul de călăreţi şi de cai cu arme. Iar marele Constantin a intrat în Roma cu biruinţă, întâmpinat de tot poporul cu mare bucurie şi cinste, şi a înălţat mare mulţumire lui Dumnezeu, Celui ce i-a dat biruinţă asupra tiranului cu puterea cinstitei şi de viaţă făcătoarei Cruci. Iar spre pomenirea acelei preaslăvite biruinţe, a pus o cruce în mijlocul cetăţii Romei, pe un stâlp înalt de piatră, şi a scris pe dânsa: „Prin acest semn mântuitor, cetatea aceasta s-a eliberat de sub jugul tiranului".

Al doilea război l-a avut împotriva Vizantiei, care era atunci o cetate mică zidită de un grec oarecare, anume Vizas, în numele său, pe vremea lui Manase, împăratul iudeilor. Acolo Constantin fiind biruit de două ori, era într-o mare mâhnire; dar, făcându-se seară, şi-a ridicat ochii spre cer şi a văzut o scrisoare alcătuită de stele, care închipuia acestea: *Cheamă-Mă pe Mine în ziua necazului tău, şi te voi scoate şi Mă vei preamări*. Şi înfricoşându-se, şi-a ridicat ochii spre cer şi a văzut închipuită o cruce de stele ca şi mai înainte şi împrejurul ei aceste cuvinte: „Întru acest semn vei birui". Astfel, purtându-se crucea în fruntea cetelor, a biruit pe vrăjmaşii săi şi a luat cetatea Vizantiei.

Având al treilea război cu barbarii la Dunăre, iarăşi i s-a arătat pe cer semnul Sfintei Cruci, arma cea mântuitoare şi, ca şi mai înainte, a avut biruinţă. Şi, de atunci, împăratul Constantin cunoscând puterea lui Hristos, Cel ce S-a răstignit pe cruce, a crezut că este adevăratul Dumnezeu şi s-a botezat împreună cu maica sa, Elena, cea vrednică de laudă.

Iar despre botezul Sfântului Constantin se povesteşte astfel: Cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu, Cel ce le rânduieşte toate spre folosul omenesc, împăratul Constantin a căzut într-o lepră foarte cumplită, încât tot trupul lui era cuprins de bube, de la cap până la picioare. Şi au fost aduşi la el mulţi doctori preaînţelepţi şi vrăjitori, nu numai din stăpânirea Romei, ci şi din Persia; însă nici un folos n-a câştigat la boala sa. Iar mai la urmă venind la împărat slujitorii idoleşti de la Capitoliu, aceştia i-au zis: „De nu-ţi vei face scăldătoare

din sânge de copii mici şi de nu te vei spăla într-însa, fiind caldă, apoi nu poţi să te tămăduieşti; iar de vei face aşa, atunci îndată vei fi sănătos, căci altă doctorie nu este mai bună decât aceasta".

Atunci împăratul a trimis pretutindeni ca să adune prunci mici, pentru a face din sângele lor scăldătoarea. Şi au fost adunaţi la Capitoliu o mulţime de prunci mici, care sugeau la sânul maicilor lor. Şi sosind ziua în care erau să fie junghiaţi, a mers şi împăratul la Capitoliu; pentru că acolo îi pregăteau slujitorii idoleşti scăldătoarea cea de sânge. Şi iată, s-au adunat atunci o mulţime de femei, care îşi smulgeau părul de pe cap şi cu unghiile îşi zgâriau feţele, tânguindu-se şi plângând cu amar. Deci întrebând împăratul care este pricina plângerii lor şi aflând că sunt mame ale pruncilor adunaţi pentru junghiere, s-a umilit şi, văzând plângerea şi tânguirea lor cea amară, a zis: „O, cât de mare este neomenia celor ce m-au sfătuit să vărs sânge nevinovat şi nu este lucru încredinţat de voi fi sănătos, dacă mă voi spăla în sângele cel nevinovat! Şi chiar de aş fi ştiut cu adevărat că mă voi tămădui, apoi mai bine este ca eu unul să rabd durere, decât să vărs sângele la atâţia prunci, care nici un rău nu mi-au făcut mie, şi încă şi pe maicile lor să le umplu de neîncetată tânguire şi mâhnire". Acestea zicând, s-a întors la palat şi îndată a poruncit să le dea mamelor pe fiii lor sănătoşi, încă şi aur din vistieriile împărăteşti, şi astfel le-a eliberat pe ele cu pace.

Iar Preabunul Dumnezeu, văzând o milostivire ca aceasta din partea împăratului, i-a răsplătit cu îndoită sănătate – şi trupească şi sufletească –, căci a trimis la dânsul pe Sfinţii şi Marii Apostoli Petru şi Pavel, care i s-au arătat în vedenie pe când dormea, stând lângă patul lui. Iar împăratul i-a întrebat pe dânşii cine sunt şi de unde vin, iar ei au zis: „Noi suntem Petru şi Pavel, Apostolii lui Hristos, trimişi de Dânsul la tine să te povăţuim la calea mântuirii, să-ţi arătăm baia în care vei câştiga sănătatea sufletului şi a trupului şi să-ţi făgăduim viaţa cea veşnică de la Dumnezeu, pentru viaţa cea vremelnică pe care ai dăruit-o pruncilor, fiindcă i-ai cruţat pe dânşii de moarte. Deci cheamă la tine pe episcopul Silvestru, care se ascunde de frica ta în muntele Soract, şi să asculţi învăţătura aceluia, pentru că el îţi va arăta o scăldătoare în care te vei curăţi de toate spurcăciunile şi din care vei ieşi sănătos cu trupul şi cu sufletul". Acestea zicându-le Sfinţii Apostoli, s-au dus de la dânsul.

Iar împăratul deşteptându-se din somn, se minuna de acea vedenie, când, după obicei, a intrat la dânsul doctorul. Atunci împăratul a zis către dânsul: „De acum nu mai am trebuinţă de doctoria voastră, fiindcă nădăjduiesc spre dumnezeiescul ajutor". Şi

l-a trimis pe el de la dânsul. După aceea a poruncit, ca îndată să caute pretutindeni pe episcopul Silvestru şi să-l aducă la dânsul cu cinste. Deci, fiind găsit episcopul Silvestru şi adus la împărat, Constantin l-a primit pe el cu mare cinste şi dragoste, pentru că, singur sculându-se, l-a întâmpinat şi l-a îmbrăţişat prieteneşte.

Apoi l-a întrebat pe dânsul, zicând: „Oare sunt la voi oarecare dumnezei cu numele Petru şi Pavel?" Silvestru a răspuns: „Împărate, Unul este la noi Dumnezeu, Care a zidit cerul şi pământul şi toate cele ce sunt pe dânsul. Iar aceia cărora tu le zici Petru şi Pavel, nu sunt dumnezei, ci robi ai lui Dumnezeu, care au propovăduit în toată lumea numele lui Iisus Hristos şi mai pe urmă şi-au vărsat sângele lor pentru Domnul, fiind ucişi de către Nero". Auzind aceasta, împăratul s-a bucurat foarte mult şi a zis: „Rogu-mă ţie, episcope, arată-mi mie asemănarea lor, dacă o ai pe icoană închipuită, ca mai cu încredinţare să ştiu de sunt aceia ce mi s-au arătat mie în vis". Atunci Silvestru a trimis îndată un diacon să aducă icoana Sfinţilor Apostoli Petru şi Pavel. Deci, văzând împăratul închipuirile feţelor apostoleşti, a zis: „Cu adevărat aceştia sunt cei văzuţi de mine!"

Atunci împăratul a spus episcopului cu de-amănuntul toată vedenia lui şi l-a rugat pe el să-i arate scăldătoarea aceea, în care ar putea să se cureţe de lepra sufletească şi trupească, după cuvântul apostolilor, care i s-au arătat lui în vedenie. Iar Sfântul episcop Silvestru a zis împăratului: „Nu se cade ţie să intri într-alt fel în scăldătoarea aceea, decât să crezi fără şovăire mai întâi în Dumnezeul acela, pe Care L-au propovăduit apostolii ce ţi s-a arătat ţie". Împăratul a răspuns: „De n-aş fi crezut că Iisus Hristos este Unul Dumnezeu, apoi niciodată nu te-aş fi chemat la mine pe sfinţia ta". Grăit-a lui sfântul: „Se cade ţie mai întâi să posteşti, apoi, cu rugăciuni şi lacrimi, prin mărturisirea păcatelor tale, să milostiveşti pe Dumnezeu. Deci, leapădă-ţi porfira şi coroana împărătească timp de şapte zile şi să te închizi în camerele dinăuntrul palatului şi, în sac şi în cenuşă, să-ţi faci pocăinţa plângând şi aruncându-te la pământ. Şi porunceşte să se închidă capiştile idoleşti şi jertfele lor să înceteze; pe creştinii ce sunt izgoniţi slobozeşte-i şi celor ce stau în legături dăruieşte-le libertate; fii bun cu cei ce se roagă ţie, împlineşte toate cererile drepte şi dă din averea ta multă milostenie săracilor".

Şi a făgăduit împăratul că pe toate acestea o să le împlinească; iar episcopul, punându-şi mâna pe capul lui, s-a rugat şi l-a pus în rândul celor chemaţi la primirea Sfântului Botez. Apoi, adunând pe toţi credincioşii, le-a poruncit şi lor asemenea să postească şi să se roage, ca astfel să înceteze prigoana împotriva Bisericii lui

Dumnezeu, să piară întunericul închinării de idoli şi să strălucească tuturor lumina cea mântuitoare.

Şi sosind a şaptea zi, Sfântul Silvestru a venit la împărat şi, învăţându-l multe despre tainele sfintei credinţe celei întru Preasfânta Treime, i-a pregătit scăldătoarea Sfântului Botez. Iar când a intrat împăratul în aceasta, după ce Sfântul Silvestru l-a afundat de trei ori în numele Preasfintei Treimi, deodată a strălucit o lumină mare din cer, mai mult decât razele soarelui, încât s-a umplut casa de negrăită strălucire. Atunci împăratul îndată s-a curăţit de lepră, care, căzând de pe trupul lui ca nişte solzi de peşte, a rămas toată în apă. Şi a ieşit sănătos din scăldătoare, încât n-a mai rămas nici urmă din bubele ce au fost pe trupul lui. Apoi, îmbrăcându-se în haine albe după Sfântul Botez, a povestit singur, zicând: „Când m-am afundat în apă, am simţit o mână de sus, întinzându-se şi atingându-se de mine".

După acestea, împăratul a dat îndată poruncă să nu îndrăznească nimeni a huli pe Hristos sau a supăra pe creştini. Deci, a zidit în curţile sale împărăteşti o biserică în numele Mântuitorului Hristos şi a poruncit să se boteze fără opreliştе toţi cei ce vor voi să fie creştini; iar haine albe pentru botez să ia din vistieriile împărăteşti. În ceasul acela s-a botezat mulţime multă de popor şi, din zi în zi, creştea şi se înmulţea Biserica lui Hristos, iar închinarea de idoli se împuţina.

Astfel s-a făcut bucurie mare credincioşilor, a căror mulţime era atât de mare în Roma, încât voiau să gonească din cetate pe toţi cei ce nu voiau să fie creştini. Dar împăratul a oprit poporul, zicând: „Dumnezeul nostru nu voieşte ca cineva să vie la El cu silă şi fără de voie; ci, dacă cineva de voie liberă şi cu scop bun se apropie de El, în acela El binevoieşte şi cu milostivire îl primeşte. Deci, precum voieşte cineva, aşa să creadă cu libertate, iar nu să se prigonească unul pe altul!"

De acest împărătesc răspuns şi mai mult s-a înveselit poporul; căci lăsa pe toţi să trăiască în libertate, pe fiecare în credinţa şi după voia sa. Dar nu numai în Roma s-a făcut bucurie credincioşilor, ci şi în toată lumea. Pentru că pretutindeni se eliberau din legături şi din temniţe credincioşii cei chinuiţi pentru Hristos şi mărturisitorii se întorceau de la închisori; cei ce de frica muncitorilor se ascundeau prin munţi şi prin pustietăţi veneau la locurile lor fără de frică, şi astfel pretutindeni a încetat prigonirea şi tirania.

După aceasta, binecredinciosul împărat Constantin a voit să zidească în numele său o cetate în Ilie, unde – precum se povesteşte – a fost războiul troadenilor cu elinii. Dar a fost oprit, cu dumnezeiască înştiinţare, să zidească acolo cetate şi i s-a poruncit s-o zidească mai

bine în Vizantia. Deci, supunându-se voii lui Dumnezeu, a zidit în Vizantia o cetate mare şi slăvită, a înfrumuseţat-o cu toate podoabele şi a numit-o după numele său, Constantinopol. Apoi a mutat acolo scaunul său de la Roma cea veche, poruncind ca acea cetate să se numească Roma cea nouă şi încredinţând-o apărării lui Dumnezeu şi a Preacuratei Sale Maici.

În acea vreme, răucredinciosul Arie tulburând cu eresul său Biserica lui Hristos, acest binecredincios împărat a voit cu dinadinsul să cerceteze cele pentru sfânta credinţă. Deci a poruncit să se ţină în Niceea Sinodul cel mare a toată lumea, unde s-au adunat 318 Sfinţi Părinţi, care au alcătuit dreptmăritoarele dogme ale sfintei credinţe, iar pe Arie şi eresul lui l-au blestemat. Acest sinod care s-a ţinut în anul 325 în Niceea a fost întâiul sinod a toată lumea.

Împăratul Constantin a trimis apoi la Ierusalim pe fericita sa maică, Elena, cu multă avere, ca pe una ce era preaiubitoare de Dumnezeu, pentru căutarea cinstitei şi de viaţă făcătoarei Cruci a Domnului. Iar ea, ducându-se la Ierusalim, a văzut acele Sfinte Locuri, le-a curăţit de spurcăciunile idoleşti şi a scos la lumină cinstitele moaşte ale mai multor sfinţi. Pe acea vreme era patriarh în Ierusalim Macarie, care a întâmpinat pe împărăteasă cu cinste cuviincioasă.

Iar fericita împărăteasă Elena, vrând să caute Crucea Domnului cea făcătoare de viaţă, care era ascunsă de iudei, i-a chemat pe toţi iudeii şi i-a întrebat să-i arate locul unde este ascunsă cinstita Cruce a Domnului. Iar ei lepădându-se că nu ştiu, împărăteasa Elena îi îngrozea cu munci şi cu moarte. Atunci ei i-au arătat pe un bărbat bătrân cu numele Iuda, zicând: „Acesta poate să-ţi arate ceea ce cauţi, de vreme ce este fiul unui cinstit prooroc". Deci, făcându-se multă cercetare, iar Iuda lepădându-se a spune, împărăteasa a poruncit să-l arunce într-o groapă adâncă, în care petrecând câtăva vreme, în cele din urmă a făgăduit să-i spună. Deci, scoţându-l din groapă, au mers la un loc unde era un munte mare, pe care Adrian, împăratul Romei, zidise o capişte zeiţei Artemida şi pusese în ea pe idolul ei. Acolo a arătat acel Iuda, că este ascunsă Crucea Domnului. Iar împărăteasa Elena a poruncit să fie dărâmată capiştea idolească, iar zidul şi pietrele să fie risipite.

Iar fericitul patriarh Macarie rugându-se, a ieşit în locul acela un miros de bună mireasmă şi îndată s-a arătat spre răsărit, Mormântul şi locul Căpăţânii – Golgota –, iar aproape de ele au aflat îngropate trei cruci şi împreună cu ele au aflat şi cinstitele piroane. Şi nepricepând nimeni care ar fi fost Crucea Domnului nostru Iisus Hristos, s-a întâmplat în acea vreme, că era dus un mort la îngropare.

Atunci patriarhul Macarie a poruncit celor ce-l duceau să stea, şi a pus una câte una crucile pe cel mort, iar când a pus Crucea lui Hristos, îndată a înviat mortul şi s-a sculat viu cu puterea dumnezeieştii Cruci a Domnului. Iar împărăteasa, luând cu bucurie cinstita Cruce, i s-a închinat ei şi a sărutat-o; asemenea şi toată sfatul împărătesc ce era cu ea. Iar unii nu puteau să vadă şi să sărute Sfânta Cruce în acea vreme, de înghesuială, pentru aceea au cerut ca măcar s-o vadă de departe.

Atunci Macarie, patriarhul Ierusalimului, stând la un loc mai înalt, a ridicat cinstita Cruce arătând-o poporului; şi toţi strigau: „Doamne miluieşte!" De atunci s-a început a se prăznui Înălţarea Sfintei Cruci. Iar împărăteasa Elena a luat cu sine o parte din acest sfânt lemn, asemenea şi sfintele piroane; iar pe cealaltă parte punând-o într-o raclă de argint, a dat-o patriarhului Macarie spre păzire pentru neamurile care vor fi de aici înainte. Atunci acel Iuda cu mulţime de iudei au crezut în Hristos şi s-au botezat. Şi s-a numit din Sfântul Botez Chiriac, iar după aceea a fost patriarh al Ierusalimului şi s-a sfârşit pe vremea lui Iulian Paravatul, fiind muncit pentru Hristos.

Iar Sfânta împărătească Elena a poruncit ca să se zidească biserici în Ierusalim, pe la sfintele locuri. Mai întâi a poruncit să se zidească Biserica Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, lângă Sfântul Mormânt, acolo unde s-a găsit Sfânta Cruce. A mai poruncit să se zidească o biserică şi în Ghetsimani, unde este mormântul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a cinstitei ei Adormiri. Apoi a zidit şi alte optsprezece biserici, şi înfrumuseţându-le cu toate podoabele şi dăruindu-le cu îndestulate averi, a venit la Constantinopol, aducând o parte din lemnul Sfintei Cruci cea de viaţă făcătoare şi sfintele piroane cu care a fost pironit trupul lui Hristos. Apoi, nu după multă vreme s-a mutat la Dumnezeu, bineplăcându-I Lui, şi a fost îngropată cu cinste.

Iar marele împărat Constantin vieţuind încă zece ani şi ceva după moartea maicii sale, Sfânta Elena, a plecat la război împotriva perşilor, dar într-un sat al Nicomidiei a căzut în boală. Deci, cunoscând că i s-a apropiat sfârşitul, a făcut diată, împărţind împărăţia la cei trei fii ai săi; şi, bolind cu trupul, şi-a dat sfântul său suflet în mâinile lui Hristos Dumnezeu, cerescul Împărat. Şi a fost adus în Constantinopol, unde a fost îngropat cu slavă în biserica Sfinţilor Apostoli. El a murit la 32 de ani ai împărăţiei sale; iar toţi anii de la naşterea sa a avut şaizeci şi cinci. Iar acum vieţuieşte în viaţa cea fără de sfârşit, în veşnica împărăţie a lui Hristos Dumnezeul nostru, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh se cuvine slavă în veci. Amin.

LUNA MAI

ZIUA A DOUĂZECI ŞI DOUA

SFÂNTUL MUCENIC VASILISC, NEPOTUL SFÂNTULUI TEODOR TIRON[1]

După uciderea Sfinţilor Mucenici Eutropie şi Cleonic, cu care împreună a pătimit multe şi Sfântul Vasilisc, el, rămânând viu, şedea în temniţă. Iar după moartea ighemonului Asclipiodot, a venit în locul lui, în părţile Pontului, un alt ighemon cu numele Agripa, trimis de tiranii Maximian şi Maxim, ca să prigonească şi să ucidă pe cei ce credeau în Hristos. Şi mai înainte de intrarea lui în cetatea Amasiei, Sfântul Vasilisc şezând acolo în temniţă, se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi, zicând: „Doamne, Iisuse Hristoase, adu-ţi aminte de mine şi nu mă uita până în sfârşit, ci şi chemarea mea spre mucenicie arătat s-o aduci întru desăvârşire, ca să nu fiu despărţit de acei sfinţi bărbaţi care au fost prinşi cu mine şi au pătimit mai înainte de mine şi s-au încununat".

Deci, arătându-i-se lui Domnul la miezul nopţii în vedenia visului, i-a zis: „Îmi aduc aminte de tine şi nu te uit pe tine! Deja numele tău s-a scris de la început cu cei ce au fost prinşi cu tine; deci, nu te mâhni ca un mai de pe urmă, pentru că pe mulţi îi vei întrece şi pomenirea ta o voi face slăvită în tot pământul. Iar acum du-te şi dă sărutarea cea mai de pe urmă maicii tale, fraţilor şi rudeniilor, şi, când te vei întoarce, vei lua cununa mucenicească şi îndată te vei odihni în Comani. Dar să nu te temi de muncile ce ai să le pătimeşti, că Eu sunt cu tine şi nu te vor vătăma supărările cele omeneşti".

Şi deşteptându-se Sfântul Vasilisc, s-a umplut de bucurie şi, pe când se ruga, a văzut uşile temniţei deschise. Iar începând a se face

[1] Scrisă de Sfântul Mucenic Evsignie.

ziuă, a rugat pe ostaşii care îl păzeau şi pe păzitorul cel mai mare al temniţei, zicând: „Daţi-mi voie pentru patru zile să mă duc să văd pe maica şi pe fraţii mei, cei ce petrec în satul Cumialii; iar după aceea întorcându-mă, voi alerga la adevăratul meu Tată, Iisus Hristos". Dar ostaşii şi păzitorul temniţei i-au răspuns: „Viu este Domnul Dumnezeul tău, Căruia tu neîncetat Îi slujeşti, că de nu ne-am teme de ighemon, pe care îl aşteptăm să vină îndată, apoi te-am elibera cu totul". Grăit-a sfântul: „Nu voiesc să fiu liber cu totul ci, precum am zis, să mă duc numai să mă închin maicii mele, fraţilor şi rudeniilor, fiindcă Domnul meu mi-a poruncit să fac aceasta".

Ostaşii ziseră: „Ne temem ca nu cumva, după eliberarea ta, ighemonul să te ceară degrabă de la noi, fiindcă am auzit astăzi că are să vină ighemonul în cetate şi toţi cei legaţi sunt scrişi în cartea pentru judecată". Iar Sfântul Vasilisc a zis: „Voia Dumnezeului meu este să mă duc în satul meu; deci, dacă aveţi plăcere, apoi să meargă unii dintre voi cu mine, şi iarăşi ne vom întoarce împreună". Atunci ostaşii s-au învoit la voia Domnului şi, sculându-se unii dintre ei, s-au dus cu dânsul în satul lui şi l-au întâmpinat pe el cu multă bucurie fraţii lui, căci avea trei fraţi, şi maica sa, şi i-au ospătat şi cinstit pe ostaşi în casa lor.

Iar a doua zi, chemând pe toate rudeniile lui, a grăit multe către dânşii din cele pentru folosul sufletului şi din învăţătura creştinească, zicând că ni se cade nouă a intra în împărăţia lui Hristos cu multe supărări. Deci, mângâindu-i pe ei şi dându-le sărutarea cea mai de pe urmă, le-a zis: „Iubiţilor fraţi, părinţilor şi fiilor întru Hristos, petreceţi în credinţa Domnului nostru Iisus Hristos şi să nu vă depărtaţi nicidecum de El; pentru că nimic nu este lumea aceasta şi cele din ea. Toate acestea sunt ca o umbră ce trece, iar Domnul petrece în veci. Deci, mă rog vouă, rugaţi-vă pentru mine Stăpânului nostru, Dumnezeul tuturor, să-mi dea putere ca să-mi săvârşesc nevoinţa pătimirii, precum a dat Sfinţilor Teodor Tiron, Eutropie şi Cleonic, care au fost prinşi cu mine. Mântuiţi-vă, preaiubiţi părinţi, maicilor, fraţilor, surorilor şi fiilor, că mă duc acum de la voi şi nu mă veţi mai vedea în viaţa aceasta vremelnică". Acestea zicând sfântul, s-a făcut plângere şi tânguire mare şi au zis către dânsul: „După ce îţi vei săvârşi bine alergarea ta, roagă-te Domnului pentru noi şi pentru tot neamul creştinesc, ca să înceteze prigoana asupra credinţei celei sobornicesti şi ca să se piardă slujirea la idoli, iar darul lui Hristos să strălucească peste tot pământul". După acestea, Sfântul Vasilisc se pregătea să se întoarcă cu ostaşii la temniţă, în legăturile sale.

În acea vreme ighemonul Agripa a ajuns în cetatea Amasiei, şi, chemând pe cei mai dintâi cetăţeni, a intrat cu dânşii în capiştea idolească, care se numea Petason, şi în alta numită Serapion, aducând jertfă necuraţilor lui zei. Iar a doua zi, şezând la judecată, cerceta pe cei ce erau în legături; astfel a chemat mai întâi pe Vasilisc, fiindcă auzise de dânsul şi voia să-l pună pe el mai întâi înaintea judecăţii sale. Şi ducându-se în temniţă unul din cei mai mari ai cetăţii, ca să aducă pe Vasilisc la ighemon, nu l-a găsit în legături. Deci, a prins pe păzitorul temniţei şi, legându-l, l-a dus la divan. Iar ighemonul, schingiuindu-l, îl întreba: „Cum ai dezlegat pe vrăjmaşul zeilor noştri, nesocotind poruncile împărăteşti?" Iar păzitorul a răspuns: „Sunt două zile astăzi, de când Vasilisc s-a dus cu ostaşii în satul lui". Şi umplându-se ighemonul de mânie, a zis: „Capul tău îl voi tăia cu sabia, de nu vei pune înaintea mea pe hulitorul şi ocărâtorul zeilor". Zis-a păzitorul temniţei: „Într-a patra zi îl voi aduce înaintea ta".

Şi îndată a trimis ighemonul cu străjerul acela, pe un magistrat al său, om cu obicei sălbatic şi cumplit, împreună cu mulţi ostaşi, şi a zis aceluia: „Acum te voi cunoaşte pe tine că eşti bărbat râvnitor către zei, de vei prinde pe acel hulitor şi batjocoritor şi-l vei aduce legat la mine în Cumani, că acolo mă duc". Deci magistratul, plecând de la ighemon, a gătit nişte încălţăminte de aramă, care avea înăuntru piroane lungi de fier ascuţite şi, luând pe păzitorul temniţei şi pe ostaşi, s-a dus în satul lui Vasilisc, ducând pe un asin lanţuri grele de fier. Şi m-am dus şi eu - zice scriitorul acestor fapte, Sfântul Evsignie - urmându-le lor, că voiam să văd pătimirea şi sfârşitul Sfântului Vasilisc.

Deci ajungând ei la satul acela, au prins pe mucenic tocmai când ieşea din casă şi se îndrepta spre cetatea Amasiei, la legăturile lui. Deci, l-au legat pe el cu două lanţuri, un lanţ de fier i-au pus pe grumaz şi l-au încălţat cu încălţămintele cele de aramă, care aveau piroane. Şi acele piroane au străbătut picioarele sfântului până la oase şi îi curgea sânge din răni, iar ostaşii bătând tare pe mucenicul lui Hristos, îl duceau spre cetatea Cumani. Şi îl petreceau plângând maica sa, fraţii şi rudeniile lui; iar maica sa zicea către el: „Fiul meu preadulce, Hristos, pe Care L-ai iubit, Acela să-ţi fie ţie de ajutor în această nevoinţă mucenicească; viaţa ta aici nu ţi-a fost lungă, dar va fi veşnică în veacul cel viitor; acum suferi munci amare, dar vei câştiga slăvită cunună de la Hristos Dumnezeu. Oamenii cei răi te muncesc pe pământ, dar îngerii păcii te vor primi în cer. Ca pe un tâlhar te judecă acum pe tine, dar tâlharul care s-a răstignit cu Hristos

te va primi în Rai; împăraţii cei stricăcioşi şi muritori te ucid prin muncile lor, dar Dumnezeul Cel veşnic te va învia şi te va număra cu oştile îngereşti. Fiul meu cel dulce, în calea aceasta a Domnului în care alergi, adu-ţi aminte şi de noi!"

Acestea zicându-le maica lui, s-a întors acasă, rugându-se Domnului pentru fiul său, ca să-l întărească în munci. Iar sfântul, uitându-se înapoi, a văzut că veneau după dânsul cei trei fraţi ai săi, rudeniile şi mulţi din popor, plângând şi tânguindu-se; iar el îi ruga să se întoarcă la locurile lor, zicând: „Nu plângeţi pentru mine ci, mai ales, rugaţi-vă Domnului, ca să-mi dea putere să biruiesc ispita diavolului şi să ruşinez pe slujitorii lui". Şi i-a sărutat pe fiecare şi i-a îndemnat să se întoarcă, zicându-le: „Iarăşi ne vom vedea unul cu altul în ziua învierii şi în viaţa cea veşnică". Dar ei nu voiau să se întoarcă ci, plângând, urmau sfântului. Atunci Sfântul Vasilisc le-a zis din nou: „Ce faceţi? Nu mai plângeţi pentru mine şi nu-mi mai tulburaţi inima mea! O, de s-ar fi dat mie ca să mor de multe ori pentru Domnul nostru Iisus Hristos! Rogu-vă pe voi, întoarceţi-vă şi vă rugaţi lui Dumnezeu pentru mine". Şi nevrând ei să se întoarcă, le-a zis magistratul: „Aşa mă jur pe sănătatea împăraţilor mei, că de nu vă veţi întoarce, pe toţi vă leg şi vă duc la ighemon". Dar nici aşa n-au voit să înţeleagă. Deci a început magistratul cu ostaşii a-i bate şi abia a putut să-i izgonească înapoi.

Şi dus fiind sfântul, purta cu bărbăţie greutatea lanţurilor de fier şi răbda cu vitejie durerea picioarelor pătrunse cu piroanele ascuţite, care erau în încălţămintea de aramă; şi se roşea calea cu sângele lui. Iar sfântul cânta, zicând: *De s-ar aduna asupra mea tabără, nu se va înfricoşa inima mea, Hristoase, Dumnezeul meu, că Tu cu mine eşti.* Şi multe alte grăia către Domnul în cântare şi în rugăciune. Iar magistratul şi cei împreună cu el, văzând pe mucenic umblând bine, se mirau, nepricepând că Domnul era cu el şi îi uşura durerile. Şi ajungând în satul care se numea Dacozaria, magistratul şi ostaşii au voit să se odihnească, fiindcă era zăduf şi ceasul la amiazăzi.

Iar stăpâna acelui sat, văduva cu numele Troiana, văzând că a venit magistratul cu ostaşii, i-a rugat să intre în casa ei să mănânce pâine; iar ei erau patruzeci de bărbaţi. Şi intrând, ei s-au aşezat la masă să mănânce şi să bea, veselindu-se, iar pe Sfântul Mucenic Vasilisc, având mâinile legate înapoi, l-au legat de un stejar uscat care era înaintea porţilor. Şi s-au adunat la dânsul mulţime de popor, bărbaţi, femei şi copii şi, văzând pe sfântul legat cu lanţuri grele şi ţinut în zăduf cu sângele curgând din picioare, se umileau şi le era milă de el. Iar el se ruga lui Dumnezeu, zicând: „Doamne,

cercetează-mă pe mine, precum ai cercetat pe Iosif în temniţă, pe Ieremia în noroi, pe Daniil în groapa leilor şi pe cei trei tineri în cuptorul haldeilor. Şi precum ai arătat bunătatea Ta Susanei, cea năpăstuită de bătrânii cei mincinoşi, şi ai scos pe Petru din temniţă şi pe Tecla ai apărat-o în privelişte; tot aşa şi spre mine, nevrednicul şi smeritul robul Tău, întinde mila Ta şi arată minunile Tale, pentru slava Preasfântului Tău nume".

Pe când sfântul se ruga astfel, deodată s-a cutremurat pământul şi un glas de sus s-a auzit: „Nu te teme, că sunt cu tine!" Şi îndată încălţămintea de aramă din picioarele lui s-a topit ca ceara de faţa focului, lanţurile au căzut de pe dânsul şi stejarul cel uscat a înverzit, odrăslind ramuri cu multe frunze şi făcând umbră mare deasupra sfântului. Iar unde stăteau picioarele sfântului şi se roşise pământul de sângele lui, acolo a izvorât un izvor de apă. Sfântul Vasilisc, văzând acestea, a început a mulţumi lui Dumnezeu, zicând: „Doamne Iisuse Hristoase, Cuvântule cel mai înainte de veci şi Fiul Tatălui celui neajuns şi nespus, Cel ce ai binevoit a Te pogorî pe pământ şi a Te face om, ca să ne răscumperi de la vechiul muncitor diavolul şi să ne izbăveşti de toate lucrurile lui cele rele; Cel ce ne-ai înălţat pe noi, iar pe acela l-ai smerit, l-ai călcat şi l-ai osândit în adânc, iar pe noi ne-ai înviat, cu ce buze Te voi preamări pe Tine, cu ce limbă mă voi mărturisi Ţie şi cu ce glas voi cânta, vestind măririle Tale, care le-ai arătat acum spre mine, robul Tău, precum ai arătat şi spre Sfinţii Tăi Eutropie şi Cleonic, când eram bătuţi înaintea ighemonului Asclipiodot? Şi acum, Doamne, cine sunt eu, nevrednicul, că ai atâta milă de mine încât pământul, văzându-Te pe Tine, s-a cutremurat?"

Iar magistratul şi ostaşii, făcându-se cutremurul, au fugit din casa aceea de frică, şi, văzând minunile cele ce se făcuseră, nu pricepeau ce se întâmplase; unii ziceau că este nălucire, alţii socoteau că este vrajă, iar poporul ce stătea împrejurul lui, se minuna cu spaimă şi preamărea puterea lui Hristos Dumnezeu. Şi mulţi au crezut în Hristos şi ziceau: „Iată, acesta este omul lui Dumnezeu, trimis de Dumnezeu aici ca să sfinţească locul nostru!" Deci au dus la dânsul pe un slăbănog, zăcând pe pat, de care, atingându-se mucenicul lui Hristos, îndată s-a făcut sănătos şi, luându-şi patul său, s-a dus la casa sa, slăvind pe Dumnezeu. Şi au adus la sfântul şi leproşi, iar sfântul şi pe aceia i-a tămăduit prin atingere. De asemenea şi pe unul ce avea osteneala apei şi pe cei bolnavi de friguri şi de alte boli şi pe cei ce pătimeau de duhuri necurate i-a tămăduit prin cuvânt. Deci toţi slăvind pe adevăratul Dumnezeu, au crezut în El. Şi s-a

făcut mare bucurie poporului din acel sat, şi au crezut în Hristos stăpâna satului Troiana, cu fiul său, Troian, şi au cerut Sfântul Botez.

Iar eu, păcătosul Evsignie, văzând cele ce se făceau, mă bucuram foarte mult întru Domnul. În aceeaşi zi, spre seară, o cireadă de boi şi alte dobitoace venind în sat de la păşune pe drumul acela lângă care stătea sfântul mucenic, proslăvind măririle lui Dumnezeu şi ajungând în dreptul mucenicului lui Hristos, Vasilisc, au căzut înaintea lui în genunchi şi s-au plecat dreptului aceluia, lăudând pe Dumnezeu cu ale lor glasuri. Atunci magistratul şi ostaşii s-au căit de răutăţile ce le făcuseră sfântului, pentru că i-a cuprins şi pe dânşii spaima, văzând minunile cele preaslăvite.

Iar a doua zi, magistratul sculându-se, a zis către mucenic cu cuvinte blânde: „De voieşti, Domnule Vasilisc, să mergem în cale, ca nu cumva să ne primejduim pentru tine de la ighemon". Sfântul a zis: „Să mergem, pentru că voiesc să mor pentru Domnul meu!" Şi ieşind ei din sat, tot poporul împreună cu Troiana, stăpâna satului, au petrecut pe sfânt, iar mucenicul lui Hristos i-a rugat să se întoarcă la casele lor. Deci unii s-au întors, iar alţii au venit după el. Şi când au ajuns la un pod mare ce era peste râul Ireos, s-a cutremurat podul de venirea lui Hristos, căci Hristos, Domnul nostru, mergea nevăzut cu robul Său, precum chiar Sfântul Mucenic Vasilisc mi-a spus mai pe urmă mie, nevrednicului Evsignie. Deci, cutremurându-se podul, sfântul a stat şi, înălţând laudă lui Dumnezeu, a rugat pe popor să se întoarcă înapoi, dar abia i-a înduplecat de s-au întors. Şi mergând sfântul, îşi pleca genunchii pe la toate locurile cele mai înalte şi alese şi se ruga lui Dumnezeu, zicând: *În tot locul stăpânirii lui, binecuvintează suflete al meu pe Domnul.*

Şi ajungând la un sat care se numea Saon, ostaşii cu magistratul au şezut să mănânce, îndemnând şi pe sfânt să mănânce şi el pâine. Dar el nu voia, zicând: *Domnul mă paşte şi nimic nu-mi va lipsi*; pentru că mă hrăneşte pe mine Stăpânul meu, Iisus Hristos". Iar ei iarăşi i-au zis: „Mănâncă, omule, ca să nu mori de foame, pentru că noi vom fi în primejdie pentru tine, dacă nu te vom duce pe tine viu la ighemon; că iată, este a treia zi de când n-ai gustat nimic". Dar sfântul le-a răspuns: „Eu sunt sătul de hrana cea nemuritoare şi nu voiesc să o primesc pe cea muritoare; pe voi vă hrăneşte pâinea cea pământească, iar pe mine, Cuvântul lui Dumnezeu cel ceresc; pe voi vă veseleşte vinul, iar pe mine, darul Sfântului Duh; pe voi vă satură carnea, iar pe mine mă satură postul; pe voi vă întăreşte puterea cea trupească, iar pe mine, Crucea lui Hristos; pe voi vă îmbogăţeşte aurul, iar pe mine, dragostea lui Iisus Hristos; pe voi vă împodobesc

hainele, iar pe mine, fapta cea bună; voi vă veseliţi în râs, iar eu mă mângâi cu duhul întru rugăciune; voi iubiţi pe împăratul vostru cel vremelnic, muritor şi stricăcios şi doriţi să-l înveseliţi, şi păziţi legea lui, iar eu iubesc pe Dumnezeul cel ceresc, Împăratul meu, legile Lui le sărut şi voiesc să mă satur de vederea feţei Lui! Voi aşteptaţi cinste pe pământ, iar eu la cer; voi căutaţi slava de la oameni, iar eu nădăjduiesc să câştig slava întru învierea dreptilor la înfricoşata Judecată, unde va zice Stăpânul meu: *Veniţi, binecuvântaţii Părintelui meu, de moşteniţi împărăţia cea gătită vouă de la întemeierea lumii!*

Acestea zicând sfântul, magistratul a poruncit să pună şaua pe dobitoace, iar mucenicului i-a poruncit să încalece pe un asin, zicându-i: „De trei zile mergi flămând; încalecă măcar pe un dobitoc, ca să nu slăbeşti cu totul". Dar sfântul n-a voit să încalece, ci a zis: „Domnul meu Iisus Hristos mă întăreşte pe mine şi toată odihna şi înlesnirea mi-o dă mie Duhul Sfânt". Astfel au plecat pe drum, iar seara, ajungând la un sat, ostaşii au stat ca să se odihnească şi, cinând ei, magistratul a rugat pe fericitul Vasilisc să guste ceva, dar el n-a voit şi a petrecut toată noaptea cântând şi rugându-se lui Dumnezeu; iar sfinţii îngeri cântau împreună cu plăcutul lui Hristos. Şi făcându-se ziuă, au plecat la drum şi au ajuns în cetatea Cumani în ceasul al patrulea din zi. Şi apropiindu-se de cetate, au auzit de la mulţi – zice scriitorul – cum ighemonul munceşte pe cei ce nu voiesc să se închine idolilor.

Iar Domnul, arătându-se Sfântului Vasilisc, i-a zis: „Îndrăzneşte, nu te teme de îngrozirile celor fără de lege, că Eu sunt cu tine". Şi intrând ostaşii în cetate, au întrebat unde este ighemonul şi au aflat că este în capiştea lui Apolon, unde aduce jertfă idolilor împreună cu poporul.

Deci, ducându-se magistratul la dânsul, i-a spus că au adus pe Vasilisc. Atunci ighemonul s-a bucurat foarte mult; iar cel ce a adus pe sfânt a spus ighemonului de minunile ce le făcuse pe drum, dar el nu credea, ci zicea: „Acelea sunt vrăji creştineşti". Deci a poruncit ca pe Sfântul Vasilisc să-l aducă la dânsul în capiştea lui Apolon, vrând să-l silească a jertfi zeilor. Şi alergând ostaşii ighemonului, au început a bate pe mucenic peste grumaji, zicându-i: „Intră în capişte la ighemon şi închină-te zeilor, de voieşti să fii viu". Iar magistratul şi ostaşii ce veniseră pe drum cu dânsul, au început a spune ostaşilor ighemonului minunile ce le făcuse şi pe care singuri le văzuseră, zicând: „Cu adevărat am văzut semne minunate şi puteri ale lui Dumnezeu, nu ca nălucire, nici cu vrăji, ci făcându-se în faţa tuturor!" Şi, întorcându-se către sfânt, i-au zis: „Iartă-ne pe noi,

domnule Vasilisc, de relele cele ce ţi-am făcut în neştiinţa noastră şi te roagă Dumnezeului tău pentru noi!"

Grăind ei acestea, au venit şi alţi ostaşi de la ighemon şi, luându-l pe mucenic, l-au dus în capişte. Iar Sfântul Vasilisc a intrat acolo, veselindu-se întru Domnul Dumnezeul său şi având faţa luminoasă. Şi văzându-l ighemonul, i-a zis: „Tu eşti Vasilisc?" El a răspuns: „Eu sunt". Zis-a ighemonul: „Deci ce zici, oare vei jertfi zeilor?" Răspuns-a sfântul: „Cine ţi-a spus ţie că eu nu aduc jertfe lui Dumnezeu? Eu în tot ceasul săvârşesc jertfă de laudă Dumnezeului meu!" Ighemonul, neînţelegând acel cuvânt, s-a bucurat şi a zis: „Zeii se vor bucura de aceasta; deci jertfeşte, iubitule, oricărui zeu voieşti, din toţi zeii noştri". Iar Sfântul Vasilisc apropiindu-se de un idol, a întrebat pe cei ce erau de faţă: „Cum se numeşte acest zeu al vostru?" Zis-au lui: „Apolon". Răspuns-a sfântul: „Bine ai zis că Apolon se numeşte, pentru că Apolon se tâlcuieşte "pierzător"; şi cu adevărat trage la pierzare pe toţi cei ce cred în el şi i se închină lui ca unui Dumnezeu, pe când el nu este Dumnezeu". Zis-a ighemonul către sfânt: „Dar cum este numele Dumnezeului căruia tu voieşti să-i aduci jertfă?" Zis-a sfântul: „Dumnezeul meu este negrăit, neajuns, nevăzut şi neştiut".

Ighemonul a zis: „Ce, nu are nume Dumnezeul tău?" Grăit-a sfântul: „Numele Dumnezeului meu este scris în sfintele cărţi şi, de voieşti să asculţi, îţi voi spune". Zis-a ighemonul: „Spune, nu te teme". Grăit-a mucenicul: „Dumnezeul meu se numeşte Tatăl Atotţiitorul, Domnul Savaot, Împărat al tuturor, Mântuitor, Milostiv, Milosârd şi Îndelung răbdător. Aceluia îi jertfesc eu jertfă de laudă".

Atunci ighemonul a zis: „Adu-i jertfă oricărui Dumnezeu voieşti, numai adu-i; deoarece nu te-am chemat ca să filosofezi, ci ca să jertfeşti". Atunci sfântul a zis către ighemon: „Ia aminte la jertfa mea". Şi ridicându-şi mâinile spre cer, a început a se ruga, zicând: „Dumnezeule cel veşnic, Făcătorule al cerului şi al pământului, Cel ce asculţi pe toţi cei ce-Ţi slujesc Ţie cu adevărat; ascultă-mă şi pe mine acum, robul Tău, şi sfărâmă în ceasul acesta pe acest idol surd, orb şi mut, ca să vadă păgânii cei necuraţi ce fel de dumnezei cinstesc, să se ruşineze şi să cunoască toţi că Tu Unul Dumnezeu eşti cel Atotputernic". Astfel rugându-se sfântul, îndată s-a cutremurat pământul şi capiştea, încât idolul, căzând jos la pământ, s-a sfărâmat în mii de bucăţi. Iar ighemonul şi poporul cel ce era la capişte, văzând acestea, au fugit afară de frică, rămânând înăuntru numai Sfântul Vasilisc singur, cântând şi zicând: „Să învie Dumnezeu şi să se risipească vrăjmaşii Lui. Să fugă de la faţa Lui cei ce-L urăsc pe

El. Să se stingă precum se stinge fumul, cum se topeşte ceara de faţa focului, aşa să piară toţi închinătorii la idoli de la faţa adevăratului nostru Dumnezeu".

Iar după un ceas, ighemonul a poruncit să-l scoată pe sfânt din capişte şi, scrâşnind din dinţi, i-a zis: „Vrăjmaş al zeilor noştri, pentru ce ai făgăduit una şi ai făcut alta? Te-ai făgăduit să aduci jertfă lui Dumnezeu; iar cu vrăjile tale ai făcut de a căzut şi s-a sfărâmat Apolon, zeul nostru". Grăit-a sfântul: „Cel ce a sfărâmat zeul vostru, Acela va arde şi capiştea lui". Pe când sfântul zicea acestea, deodată a căzut foc din cer peste capiştea lui Apolon şi a ars-o până în temelie. Iar ighemonul şi tot poporul, tremurând de frică, au fugit departe. Apoi, chemând ighemonul pe sfânt, i-a zis: „O, cât de mari sunt farmecele tale, pe zeu l-ai sfărâmat şi ai ars capiştea lui". Zis-a sfântul: „Dacă dumnezeul tău este Dumnezeu adevărat, precum zici, să se răzbune asupra mea pentru sine". Ighemonul a zis: „Zeii noştri sunt buni şi nu fac nici un rău potrivnicilor lor". Grăit-a sfântul: „O, ce orbire omenească, cum pot dracii să fie buni sau ce bine pot să facă ei, fiind răi? Deoarece şi pe voi, iubiţii lor închinători, vă vor afunda în iad cu dânşii". Ighemonul a zis: „Vrăjitor ticălos, jertfeşte zeilor, ca să nu te dau la moarte amară". Răspuns-a sfântul către ighemon: „Fiară de dumbravă, câine lingător de sânge, desfrânatule Agripa, chip al dracilor, asemănare a diavolului şi muncitorule fără de lege; pentru ce mă ţii pe mine mai mult? Pentru că mă sârguiesc, ca să-mi săvârşesc alergarea mea!" Ighemonul, mâniindu-se foarte tare, a poruncit ca să-l taie pe mucenic cu sabia.

Deci ostaşii luându-l, l-au dus afară din cetate ca să-l taie la locul ce se numea Dioscorie, venind în urma sfântului popor mult. Iar ighemonul a poruncit ca, după tăiere, să-i arunce trupul în râu. Şi pe când i se tăia capul mucenicului lui Hristos - zice Sfântul Evsignie -, am văzut noi, cărora ne era dat a vedea, o taină ca aceasta: o mulţime de sfinţi îngeri au venit şi, luând sufletul sfântului, l-au înălţat spre cer. Iar Domnul nostru Iisus Hristos S-a văzut stând la cer şi zicând: „Vino, sluga Mea cea bună şi credincioasă, intră în cereasca împărăţie, în ceata dreptilor, unde sunt robii Mei, care au fost prinşi cu tine şi au fost munciţi pentru Mine". Iar noi, cei ce am văzut şi am auzit toate acestea, am căzut cu faţa la pământ şi ne-am închinat Domnului, mulţumindu-I că ne-a învrednicit de o vedenie ca aceea.

Apoi călăul Prisc, luând trupul mucenicului, îl trăgea spre râu. Deci, apropiindu-ne de el, l-am rugat să stea puţin, până ce se va risipi poporul, şi i-am dat în taină treizeci de galbeni; iar el ne-a lăsat nouă trupul mucenicului şi capul, zicând: „Păziţi-vă, să nu ştie cineva

şi să spună ighemonului, că va fi primejdie şi mie şi vouă". Iar noi luând trupul mucenicului, l-am ascuns şi l-am dus noaptea pe un câmp arat şi l-am îngropat acolo, semănând pe dânsul nişte seminţe, care au răsărit chiar în acea noapte şi într-o zi au crescut, iar în altă zi au înflorit şi au adus rod. Iar când săpam mormântul mucenicului, au însetat oarecare bărbaţi dintre noi şi am chemat pe Domnul, cu rugăciunile Sfântului Vasilisc, şi îndată, aproape de mormânt, a izvorât un izvor de apă vie, din care bând, am preamărit pe Dumnezeu. Izvorul acela este şi acum, iar bolnavii care beau din apa aceea se tămăduiesc de neputinţele lor.

După aceasta a năpădit un duh necurat asupra ighemonului Agripa, încât căuta trupul mucenicului, zicând: „De m-aş atinge de trupul lui Vasilisc, m-aş izbăvi de primejdia aceasta". Nimeni însă nu îndrăznea să-i spună că mucenicul este îngropat în pământ. Dar oarecare i-a zis: „Ai poruncit ca trupul să se arunce în râu şi cum îl cauţi acum?" Şi ducându-se Agripa la locul unde a fost tăiat mucenicul lui Hristos, a găsit puţin sânge de al lui şi, adunându-l cu mâinile sale ţărâna pământului, l-a legat în brâul său şi şi-a încins trupul şi îndată s-a eliberat de duhul cel necurat. Şi a crezut şi el în Domnul nostru Iisus Hristos. Iar după o vreme, un cetăţean din Comani cu numele Marin, bărbat dreptcredincios, a zidit o biserică în numele Sfântului Mucenic Vasilisc şi, scoţând sfintele lui moaşte din pământ, le-a adus în ea. Şi se fac prin minune multe tămăduiri la toate bolile de la moaştele sfântului, cu rugăciunile lui şi cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine cinstea şi slava, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA MAI
ZIUA A DOUĂZECI ŞI TREIA

CUVIOSUL MIHAIL MĂRTURISITORUL, EPISCOPUL SINADIEI

Acest sfânt Mihail, după cum s-a învrednicit a fi de un nume cu îngerul cel mare al puterilor cereşti, tot astfel şi viaţa lui a fost îngerească, de vreme ce şi-a luat asupră-şi curăţia cea feciorească şi celelalte fapte bune. El s-a afierosit lui Dumnezeu din braţele maicii sale şi s-a arătat slujitor ales al Lui, primind din tinereţe viaţa monahicească, împreună cu Sfântul Teofilact al Nicomidiei, în zilele Prea sfinţitului patriarh Tarasie. Acesta i-a trimis pe amândoi la o mănăstire ce era zidită lângă gura Mării Euxinului, unde, întru ostenelile monahiceşti nevoindu-se, au sporit în faptele cele bune şi au câştigat îndrăzneală către Dumnezeu prin rugăciunile lor.

Odată, pe vremea secerişului, fiind arşiţă mare şi neavând apă, şi slăbind de multă sete, s-au rugat lui Dumnezeu şi un vas de aramă uscat l-au făcut să izvorască apă multă spre trebuinţă; pentru că Domnul face voia celor ce se tem de El şi ascultă rugăciunile lor. Această minune a fost asemenea cu aceea de demult care s-a făcut în pustie, când Dumnezeu a scos apă din piatră poporului Israel cel însetat; şi cu alta, când Samson, murind de sete, a izvorât izvor de apă vie din osul cel uscat al fălcii asinului. După aceasta, strălucind viaţa cea îmbunătăţită a acestor cuvioşi părinţi ca o rază de stea, prea sfinţitul patriarh Tarasie i-a judecat pe ei a fi vrednici de treapta cea înaltă a arhieriei. Deci, pe fericitul Teofilact l-a pus mitropolit în Nicomidia; iar pe Sfântul Mihail, sfinţindu-l episcop, l-a trimis în Sinad. Şi păştea bine turma lui Hristos cu cuvântul şi cu chipul vieţii sale.

Apoi Preasfinţitul Tarasie ducându-se din viaţa aceasta, iar după dânsul venind Nichifor ca patriarh la scaunul Bisericii Constantino-

polului, iarăşi s-a ridicat viforul eresului luptărilor împotriva sfintelor icoane, care acum era blestemat de al şaptelea sinod a toată lumea al Sfinţilor Părinţi. Aceasta s-a făcut fiindcă răucredinciosul împărat Leon Armeanul, vătămându-se de acel eres, a pornit prigoană împotriva Bisericii lui Hristos, numind sfintele icoane idoli şi lepădându-le; iar pe cei ce se închinau lor, muncindu-i şi pierzându-i în multe feluri de chinuri. Şi a izgonit pe prea sfinţitul patriarh Nichifor şi pe ceilalţi arhierei dreptcredincioşi de la scaunele lor; iar în locul acelora a ridicat pe ereticii cei de un gând cu el; şi se vedea atunci urâciunea pustiirii şezând la locurile cele mai de cinste.

Atunci Sfântul Mihail s-a arătat că este vestit mărturisitor al dreptei credinţe şi mustrător al relei credinţe a ereticilor. Pentru că, întărindu-se şi înţelepţindu-se de darul Sfântului Duh, toată ura potrivnicilor lui Dumnezeu a împilat-o şi a astupat gurile ereticilor care huleau închipuirile cele dumnezeieşti. Iar împăratul Leon cel cu nume de fiară, nesuferind limba lui cea aspră, care certa cu îndrăzneală rătăcirea ereticilor, a pus înainte pe arhiereul lui Hristos, la cercarea judecăţii celei nedrepte. Iar Sfântul Mihail, netemându-se de îngrozire, nici slăbind cu mintea, a strigat cu glas mare: „Cinstesc sfânta icoană a Mântuitorului meu Iisus Hristos şi a Preacuratei Fecioare Maicii Lui, şi a celorlalţi sfinţi, şi mă închin lor; iar de porunca ta nu mă îngrijesc şi întru nimic o socotesc". Iar Leon fiind înfruntat, s-a umplut de mânia cea de fiară şi a osândit pe mărturisitorul lui Hristos la izgonire. Deci Sfântul Mihail a răbdat multe şi amare mâhniri şi necazuri, fiind gonit din loc în loc, până ce a ajuns în lărgimea cerească şi a câştigat odihna cea veşnică. Astfel săvârşindu-şi alergarea cea bună, s-a împodobit cu îndoită cunună şi s-a adăugat lângă arhierei, ca un arhiereu, lângă mucenici, ca un mucenic, întru slava lui Hristos Dumnezeul nostru.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MUCENIC MIHAIL MONAHUL

Sfântul Mucenic Mihail a fost din cetatea Edesa, fiu din părinţi binecredincioşi, după al căror sfârşit a împărţit averile sale săracilor şi s-a dus la Ierusalim, ca să vadă Sfintele Locuri. Pe vremea aceea, Ierusalimul era stăpânit de agareni, deci el închinându-se Sfintelor Locuri, s-a dus la lavra Sfântului Sava şi s-a făcut monah. Iar după o

vreme oarecare, a fost trimis de învăţătorul său la Ierusalim, să vândă lucrul mâinilor. Şi l-a întâmpinat pe el un scopit al Seidii, împărăteasa agarenilor, şi, luându-l, l-a dus la împărăteasa sa, că avea vase foarte frumoase lucrate de mâinile lui. Iar împărăteasa, văzând pe monah tânăr cu vârsta, frumos la faţă şi uscat de post, s-a rănit cu patima asupra lui şi a început a-l amăgi spre a sa fărădelege, zicându-i: „Împlineşte pofta mea şi, de eşti bolnav, eu te voi vindeca". Iar fericitul Mihail a răspuns: „Sunt bolnav pentru păcatele mele, însă sunt rob al Domnului meu Iisus Hristos şi nu mă supun ţie".

Dar împărăteasa îl silea la lucrul cel fără de lege, precum odată în Egipt femeia lui Putifar a silit pe Iosif cel prea frumos. Deci, înţeleptul Mihail se lepăda, zicând: „Nu-mi este cu putinţă a face aceasta, deoarece sunt monah şi m-am făgăduit ca până la moarte să păzesc lui Dumnezeu curăţia trupului meu, fără de prihană".

Şi văzând acea spurcată femeie pe monahul cel curat, că nu voieşte nicidecum să-i împlinească pofta păcatului, s-a umplut de ruşine şi de mânie şi a poruncit să-l bată. După aceea, fiindcă nu era departe de Ierusalim, a trimis pe monah legat la împăratul lor, ca pe un hulitor al credinţei sale. Iar împăratul, cercetând cele despre dânsul, l-a dezlegat şi-l ruga să fie părtaş al credinţei lui Mahomed. Mihail a răspuns: „Să nu-mi fie mie aceasta, ca să las pe Dumnezeul meu şi să urmez diavolului". Împăratul a zis: „Voieşte a împărăţi cu mine şi cere ce voieşti de la mine". Sfântul Mihail a răspuns: „Din trei, un lucru cer de la tine: Ori slobozeşte-mă la stareţul meu, ori botează-te în numele Dumnezeului meu, ori prin sabia ta trimite-mă către Hristosul meu".

Iar împăratul a poruncit să-l adape cu otravă dătătoare de moarte; iar el, bând otrava, a rămas nevătămat după cuvântul lui Hristos din Evanghelie, care zice: *Măcar de aţi bea şi ceva de moarte, nu vă va vătăma pe voi.* Deci ruşinându-se împăratul, a poruncit ca pe robul lui Hristos, să-l taie cu sabia în mijlocul Ierusalimului. Iar monahii locaşului Sfântului Sava, luând trupul mucenicului lui Hristos, Mihail, l-au adus în lavra lor şi l-au pus cu cinste împreună cu Sfinţii Părinţi, slăvind pe Hristos Dumnezeu. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOASA EUFROSINA FECIOARA, EGUMENA MĂNĂSTIRII POLOŢCA

În cetatea Poloţca a fost un boier, anume Vseslav. El a avut un fiu cu numele Gheorghe, din care se trage această sfântă odraslă, fericita Eufrosina. Aceasta mai înainte de a se boteza s-a numit Predislava, după numele cel boieresc, şi învăţase din copilărie dumnezeiasca Scriptură. Ea se sârguia la citirea sfintelor cărţi şi astfel s-a deprins din acelea cu frica şi cu dragostea osârdnică către Dumnezeu, Ziditorul ei. Şi era la faţă foarte frumoasă. Deci, ajungând la vârsta de doisprezece ani, mulţi boieri slăviţi trimiteau la tatăl ei, sârguindu-se fiecare ca fiul său s-o ia în căsătorie. Dar fecioara nu voia nicidecum să se însoţească cu bărbat pământesc şi muritor, fiind rănită de dorirea lui Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Mirele cel ceresc şi fără de moarte, deoarece toată mintea sa o avea îndreptată spre dragostea cea dumnezeiască.

Şi voind tatăl ei s-o logodească cu un tânăr frumos, fiu al unui boier oarecare, ea n-a voit, ci, ascunzându-se de toţi, s-a dus într-o mănăstire de fecioare la cuvioasa doamnă Romana egumena, cerând să fie tunsă în schima monahală. Iar Cuvioasa Romana, văzând tinereţile fecioarei şi temându-se de tatăl ei, a oprit-o multă vreme, sfătuind-o la viaţa mirenească, ca pe o fată tânără şi preafrumoasă. Apoi, cunoscându-i fierbinţeala cea mare a inimii ei către Dumnezeu şi dorinţa neschimbată de a-şi păzi fecioria pentru împărăţia cerului, a poruncit preotului ce era acolo s-o tundă şi s-o îmbrace în sfântul şi îngerescul chip monahicesc şi i-a pus numele Eufrosina.

Deci tatăl şi maica ei, înştiinţându-se de acest lucru, s-au umplut de negrăită mâhnire şi de jale şi, alergând la mănăstire şi văzând pe fiica lor în chipul monahicesc, au plâns şi s-au tânguit. Dar fericita fecioară nu băga în seamă lacrimile părinţilor, ci îi îndemna să se veselească de aceea, că au fiica lor logodită cu Împăratul ceresc. Şi petrecea Eufrosina cu celelalte monahii în post şi rugăciuni, supunându-se tuturor cu mare smerenie în toate ostenelile mănăstireşti.

Iar după câtăva vreme, a rugat pe Ilie, episcopul Poloţchii, să-i poruncească să petreacă lângă Sfânta Sofia, biserica cea mare, într-o cămară osebită. Prin aceasta ea urma fecioarelor celor de demult din Ierusalim – între care a fost şi Preacurata Fecioară Născătoare de Dumnezeu –, care vieţuiau lângă biserica lui Solomon – Sfânta

Sfinţilor –, în cămări osebite, ce erau făcute pentru ele lângă zidul bisericii. Iar episcopul, ştiindu-i viaţa ei cea asemenea îngerilor şi dragostea ei cea asemenea cu a serafimilor către Dumnezeu, n-a oprit ca să fie după buna dorinţă a inimii ei. Astfel, sfânta petrecea ca îngerul lui Dumnezeu, închizându-se într-o cămară lângă biserică şi, rugându-se totdeauna, ziua şi noaptea, preamărea pe Dumnezeu; iar în vremea ce îi prisosea de la rugăciuni, scria cărţi cu mâinile sale şi le dădea ca să se vândă, iar ceea ce lua pe dânsele, împărţea săracilor.

Şi petrecând ea astfel multă vreme lângă Sfânta Sofia, a văzut într-o noapte în vedenia somnului pe îngerul lui Dumnezeu care, luând-o, a dus-o afară din cetate la un loc ce se numea Selţe, unde era metocul Sfintei Sofia şi o biserică mică de lemn. Şi a zis îngerul către Eufrosina: „Ţi se cade să petreci aici, pentru că Dumnezeu voieşte ca în acest loc, multe femei să se povăţuiască la mântuire prin tine". Această vedenie a văzut-o Cuvioasa Eufrosina nu o dată, ci de două şi de trei ori; deci, sfânta se minuna de acea vedenie şi mulţumea lui Dumnezeu Cel ce a învrednicit-o vedeniei îngereşti.

Deci supunându-se bunei voirii Domnului, zicea: „Dumnezeule, inima mea este gata". Şi s-a arătat îngerul în vedenie şi episcopului, zicându-i: „Pe roaba lui Dumnezeu, Eufrosina, să o duci la biserica Schimbării la Faţă cea din Selţe şi s-o sălăşluieşti lângă acea biserică, căci acolo are să fie mănăstire de fecioare sfinţite lui Dumnezeu, pe care voieşte să le mântuiască prin această roabă a Sa, a cărei rugăciune ca mirul se suie la Dumnezeu, şi aşa se odihneşte peste ea Sfântul Duh, ca o coroană pe capul împăratului. Şi precum străluceşte soarele prin lume, aşa a strălucit viaţa ei înaintea îngerilor lui Dumnezeu".

Deci episcopul deşteptându-se din somn, a mers la Cuvioasa Eufrosina şi i-a spus voia Domnului; iar ea a spus episcopului vedenia sa şi a mulţumit lui Dumnezeu. De aceea, episcopul chemând pe voievodul Boris, unchiul ei, şi pe voievodul Gheorghe, tatăl ei, şi boieri şi bărbaţi cinstiţi, şi spunându-le voia lui Dumnezeu, a zis: „Iată, înaintea stăpâniei voastre dau Eufrosinei locul sfintei mănăstiri a Schimbării la Faţă de la Selţe, ca să fie acolo mănăstire de fecioare; şi nimeni din cei mai de pe urmă să nu aibă a judeca dania aceasta, pe care am făcut-o ei".

Deci toţi s-au învoit cu episcopul şi, ducând acolo pe Sfânta Eufrosina, au sălăşluit-o lângă biserica mănăstirii Schimbării la Faţă şi au întemeiat mănăstirea fecioarelor celor ce voiau să slujească lui Hristos în curăţie. Şi a fost Cuvioasa Eufrosina povăţuitoare şi

călăuzitoare spre mântuire multor fecioare şi femei, care se lepădau de lume şi veneau la călugărie; căci uitându-se la viaţa ei îmbunătăţită foarte se foloseau şi se îndemnau spre nevoinţele cele plăcute lui Dumnezeu.

Iar după o vreme, Cuvioasa Eufrosina a trimis la tatăl său, zicând: „Tată, trimite pe sora mea, Gradislava, ca s-o învăţ sfintele cărţi", iar el i-a îndeplinit dorinţa ei. Şi învăţând Sfânta Eufrosina citirea cărţilor pe sora sa cea mai tânără, a îndemnat-o cu multe cuvinte spre mântuirea sufletului şi păzirea fecioriei; deci, a făcut-o mireasa lui Hristos, căci a adus-o în rânduiala monahicească şi i-a pus numele de Evdochia. După un timp, tatăl ei a trimis la cuvioasa, zicându-i: „Trimite la noi pe sora ta". Atunci Eufrosina a răspuns: „Lăsaţi-o să mai petreacă cu mine, de vreme ce încă nu a deprins bine Scriptura". Dar înştiinţându-se degrabă tatăl său şi maica sa de tunderea celeilalte fiice a lor, s-au umplut de îndoit necaz şi, mergând la mănăstire, strigau cu mânie şi cu durere în inimă către Sfânta Eufrosina, zicându-i: „O, fiică, de ce ne-ai făcut aceasta? Ne-ai adăugat tânguire peste tânguire şi întristare peste întristare! Au nu-ţi ajungea ţie singură să ne laşi pe noi, ci ai luat cu înşelăciune şi altă iubită fiică a noastră? Au pentru aceasta v-am născut pe voi? Au pentru aceasta v-am crescut, ca, mai înainte de moarte, să vă închideţi ca nişte moarte în mormânt, îmbrăcate în haine negre şi în închisoare mănăstirească, lipsindu-ne pe noi de mângâierea cea aşteptată de la voi?" Deci, Cuvioasa Eufrosina grăind din dumnezeieştile cărţi cuvinte mântuitoare de suflet, i-a mângâiat pe ei puţin, şi s-au întors acasă, amestecându-şi firească şi părintească lor mâhnire cu duhovniceştile bucurii.

După aceasta, a venit la Cuvioasa Eufrosina spre rânduiala monahicească o domniţă, rudenie a ei, fiica unchiului său, Boris, care se numea Zvenislava. Aceea a adus toate hainele sale cele scumpe şi podoabele cele pregătite spre nuntă şi a zis către fericita Eufrosina: „Doamnă şi sora mea, toate cele frumoase ale acestei lumi le socotesc întru nimic, iar aceste podoabe de nuntă le dăruiesc bisericii Schimbării la Faţă a Mântuitorului şi singură voiesc ca prin nuntă duhovnicească să mă însoţesc cu Acela şi să-mi plec capul sub jugul Lui cel bun şi uşor". Iar Cuvioasa Eufrosina a primit-o cu bucurie şi a poruncit îndată ca s-o tundă, punându-i numele Eupraxia. Deci petreceau împreună în post şi în rugăciuni de toată noaptea, slujind Domnului cu multă cuviosie şi dragoste.

Iar Cuvioasa Eufrosina, văzând că din zi în zi se înmulţeau numărul surorilor şi se lărgea mănăstirea, a gândit să zidească o

biserică de piatră în numele Mântuitorului. Deci, punând stăruinţă la aceea, cu dumnezeiescul ajutor s-a început lucrul, care s-a şi săvârşit degrabă, pentru că într-un an s-a zidit o biserică de piatră foarte frumoasă. La zidirea acelei biserici era pristav un bărbat însemnat, anume Ioan. Acela odihnindu-se mai înainte de răsăritul soarelui, de multe ori auzea un glas, zicându-i: „Ioane, scoală-te şi mergi la lucrul bisericii Atotţiitorului". Iar el supărat fiind într-o zi de glasul acela, a mers la Cuvioasa Eufrosina, zicându-i: „Stăpână, tu trimiţi să mă silească la lucru?" Iar ea, înţelegând că acel glas nu este omenesc, ci dumnezeiesc, a zis lui Ioan: „Deşi nu poruncesc eu să te deştepte şi să te silească la lucru, însă tu ascultă glasul ce l-ai auzit chemându-te la lucru şi fă porunca îndată, căci lucrul acesta este al lui Dumnezeu".

Biserica fiind aproape de terminare şi neajungând cărămizi spre săvârşire, cuvioasa s-a rugat lui Dumnezeu, zicând: „Slavă Ţie Stăpâne, iubitorule de oameni, Atotputernice Dumnezeule, care ne-ai dăruit nouă cele mai mari, mă rog bunătăţii Tale, dă-ne nouă şi cele mai mici cu care să săvârşim biserica cea zidită întru slava preasfântului Tău nume". Iar a doua zi, prin lucrarea puterii lui Dumnezeu, s-a aflat un cuptor plin de cărămizi arse, iar acum răcite, foarte tari; pentru că erau lucrate cu mână nevăzută şi nu multă vreme, căci numai într-o noapte s-a făcut acest minunat lucru. Pentru aceasta, cuvioasa s-a umplut de bucurie şi toţi au preamărit pe Dumnezeu cu mirare şi au terminat zidirea bisericii.

După aceea a venit episcopul cu clerul şi cu voievozii să sfinţească biserica, şi tot poporul cetăţii s-a adunat şi au prăznuit cu bucurie sfinţirea bisericii. Iar cuvioasa, căzând cu faţa la pământ în biserică, grăia cu lacrimi către Dumnezeu: „Tu Doamne, ştiutorule de inimi, Dumnezeule Atotţiitorule, caută spre această biserică zidită în numele Tău, ca altădată spre a lui Solomon, caută şi spre turma Ta cea cuvântătoare adunată lângă biserica Ta, fii milostiv nouă, celor ce-ţi slujim şi dă-ne ajutor să purtăm jugul Tău cel pus pe noi şi să mergem în urma Ta, a Mirelui nostru. Tu singur păzeşte curtea aceasta a oilor tale cuvântătoare, fii nouă păstor, portar şi păzitor, ca nici una din noi să nu fie răpită de diavolul, lupul cel pierzător. Tu, Doamne, fii nouă armă şi zid, ca să nu vină răul asupra noastră, nici să se apropie rană de trupurile noastre şi să nu ne pierzi după fărădelegile noastre, căci spre Tine ne-am pus nădejdea. Că Tu eşti Dumnezeu îndurat şi milostiv celor ce Te cunosc şi Ţie slavă înălţăm până la suflarea noastră cea mai de pe urmă".

Şi învăţa cuvioasa pe surorile sale, zicându-le: „Iată, v-am adunat pentru Domnul, ca găina pe pui sub aripile sale şi ca pe oile lui Dumnezeu la păşunea cea dumnezeiască; deci, păşteţi-vă în poruncile Domnului şi creşteţi cu fapte bune din putere în putere, ca şi eu să mă îngrijesc de mântuirea voastră cu bucurie şi, nesuspinând, şi să vă învăţ pe voi şi să mă veselesc cu duhul, văzând roadele cele duhovniceşti ale ostenelilor voastre. Pentru că, iată, mă sârguiesc cu atâtea învăţături, a semăna cuvintele lui Dumnezeu în inimile voastre; iar ţarinile inimilor voastre într-o măsură stau, necrescând întru îmbunătăţită săvârşire. Deci, vremea secerişului se apropie şi lopata pentru arie este gata ca să aleagă pleava din grâu; şi mă tem ca nu cumva să se găsească pleavă între voi, şi vă veţi da focului nestins. Sârguiţi-vă, vă rog, surorile mele, sârguiţi-vă a vă păzi de pleava păcatelor şi a fugi de focul gheenei; faceţi-vă grâu curat al lui Hristos; măcinaţi-vă în morile smereniei prin pustniceştile osteneli, prin curăţie, prin dragoste şi prin rugăciuni, ca să fiţi lui Dumnezeu ca nişte pâine dulce".

Astfel le învăţa pe duhovniceştile sale fiice, ca o maică iubitoare de fii. Prin povăţuirea şi rugăciunile ei, toate călugăriţele au sporit întru nevoinţele duhovniceşti şi s-au făcut vase alese ale Sfântului Duh. După aceea cuvioasa a mai zidit o altă biserică de piatră, în numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Pe aceea a înfrumuseţat-o cu icoane şi cu toată podoaba şi, îngrădind-o cu ogradă, a dat-o călugărilor.

Şi dorea Cuvioasa Eufrosina să vadă şi să aibă în locaşul său icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care se numeşte Odighitria – una dintre acelea pe care Sfântul Apostol şi Evanghelist Luca, încă fiind în viaţă, a zugrăvit pe Preacurata Maică a lui Dumnezeu – pentru că auzea cuvioasa că trei icoane ale Preasfintei Născătoare de Dumnezeu au fost zugrăvite de Sfântul Luca; şi se află una la Ierusalim, alta la Constantinopol şi a treia în Efes. Deci, rugându-se lui Dumnezeu cu lacrimi ca să i se împlinească dorinţa, a trimis la Constantinopol pe Mihail, slujitorul locaşului său, la dreptcredinciosul împărat Manoil şi la preasfinţitul patriarh Luca, cerând, cu lacrimi şi cu rugăminţi multe, una din acele trei icoane ale Preacuratei Stăpâne, şi anume pe cea din Efes.

Iar împăratul şi patriarhul, cunoscându-i dragostea şi osârdia sa cea mare către Dumnezeu şi către Preacurata Lui Maică, s-au învoit la cererea ei. Deci, trimiţând în Asia, au adus din Efes la Constantinopol icoana cea minunată a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi, dând-o trimisului Cuvioasei Eufrosina, l-au trimis cu

scrisorile lor către acea cuvioasă, lăudând pe roaba lui Hristos cu binecuvântare patriarhală. Iar ea, câştigând icoana dorită, s-a umplut de negrăită bucurie şi a înălţat mare mulţumire lui Hristos Dumnezeu şi Maicii Lui cea fără prihană. Astfel, ea a pus acea icoană în mănăstirea sa, în biserica Sfintei Schimbări la Faţă, împodobind-o cu aur şi cu pietre scumpe de mult preţ.

Iar după moartea părinţilor săi şi după mulţi ani ai călugăriei sale, Cuvioasa Eufrosina a dorit ca să vadă Sfintele Locuri ale Ierusalimului şi să se închine Mormântului celui de viaţă purtător al Domnului Hristos. Şi gândea ca şi viaţa să-şi sfârşească acolo şi se ruga cu dinadinsul lui Dumnezeu pentru aceea. Iar stăpânitorii cei duhovniceşti şi mireneşti, înştiinţându-se de scopul ei, s-au cuprins de mare jale şi, adunându-se la dânsa, o rugau cu lacrimi ca să nu-i lase pe ei şi ţara lor; iar ea, prin cuvinte înţelegătoare şi de suflet folositoare, i-a mângâiat pe toţi ca o maică pe fiii ei.

Şi a venit iubitul ei frate, voievodul Viaceslav, cu doamna şi cu fiii săi, ca să se închine ei şi, lăcrimând, zicea: „Doamnă, soră şi maica mea, lumina ochilor mei şi povăţuitoarea sufletului meu, de ce voieşti să mă laşi?" Iar sfânta răspundea: „Nu voiesc să vă las, ci să mă duc la Sfintele Locuri, ca acolo să mă rog pentru mine şi pentru voi". Iar după duhovnicească vorbire, voievodul Viaceslav voind să se ducă de la dânsa, ea i-a poruncit ca pe fiicele lui, cele două fecioare, Chirinia şi Olga, să le lase surorii sale, Evdochia. Pentru că fericita Eufrosina avea un dar ca acesta, că de căuta spre cineva cu ochii săi, îndată îl cunoştea de este în dânsul duh de fapte bune şi de poate ca să fie vas ales lui Dumnezeu. Deci a cunoscut şi pe fiicele cele tinere ale fratelui său că au să fie plăcute lui Hristos.

Iar după ce a plecat fratele său de la dânsa, a zis fiicelor lui: „Voiesc să vă logodesc pe voi cu Mirele Cel fără de moarte şi să vă duc în cămara împărăţiei Lui". Deci fecioarele îndulcindu-se cu sufletul de cuvintele ei cele insuflate de Dumnezeu, au căzut la picioarele ei, zicând: „Voia Domnului să fie şi a ta sfântă rugăciune, precum voieşte de noi, să rânduiască". Iar Cuvioasa Eufrosina, precum voieşte de noi, să rânduiască". Iar Cuvioasa Eufrosina, bucurându-se cu duhul de buna voire a fecioarelor, le învăţa cu vorbe folositoare şi le îndulcea inimile lor cu dragostea lui Hristos. Iar după câteva zile a chemat pe fratele său şi i-a zis lui: „Pe fiicele tale voiesc să le tund în călugărie, ca astfel să fie mirese lui Hristos".

Şi s-a tulburat foarte Voievodul Viaceslav, auzind aceste cuvinte, şi a zis: „Doamnă, maica noastră, pentru ce te-ai gândit, să-mi faci aceasta? Două plângeri voieşti să adaugi sufletului meu? Voieşti să plâng pentru ducerea ta de la noi într-o ţară depărtată şi să

mă tânguiesc pentru fiicele mele, lipsindu-mă de mângâierea lor?" Iar doamna lui Viaceslav şi maica fecioarelor se tânguia cu mai multă negrăită jale a inimii, însă nu putea a se împotrivi voii Cuvioasei Eufrosina, al cărui cuvânt îl asculta ca din gura lui Hristos, ştiind-o cu încredinţare că este adevărată roabă a lui Hristos şi Duhul Sfânt locuieşte în dânsa. Deci, rugând Cuvioasa Eufrosina să vină episcopul Dionisie ce era pe atunci, a adus pe fecioare în biserică şi episcopul le-a tuns pe ele în schima monahală, numind pe Chirinia, Agatia, iar pe Olga, Eftimia, binecuvântându-le pe ele cu binecuvântarea sfinţilor părinţi şi a maicilor celor ce din veac au bineplăcut lui Dumnezeu.

Apoi, după puţină vreme, cuvioasa a încredinţat mănăstirea surorii sale, Evdochia, şi, sărutând pe toate şi punându-şi nădejdea spre Dumnezeu, după multă rugăciune, s-a apucat de drum către Ierusalim, toţi petrecând-o pe ea până departe, cu amare lacrimi. Iar ea a luat cu dânsa pe un alt frate al său, David, şi pe rudenia sa, Eupraxia. Deci, mergând mai întâi în cetatea lui Constantin, acolo a fost primită cu cinste de către împărat şi patriarh şi, închinându-se prin sfintele biserici şi la multe sfinte moaşte, s-a dus la Ierusalim, unde, ajungând, s-a închinat Mormântului Domnului Hristos, Cel de viaţă purtător. Şi a pus pe Mormântul Mântuitorului o cădelniţă de aur şi a dat multe daruri Bisericii Ierusalimului şi patriarhului, şi a înconjurat toate Sfintele Locuri ale Ierusalimului, închinându-se şi rugându-se cu multă umilinţă. Şi a locuit în mănăstirea ce se numea Rusno, ce era lângă biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Şi mergând iarăşi la Mormântul Domnului, s-a rugat cu lacrimi şi cu suspinuri din inimă, zicând: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, Cel ce Te-ai născut din Preacurata şi Sfânta Fecioară Maria, pentru mântuirea noastră, Cel ce ai zis: *Cereţi şi se va da vouă*, mulţumesc milostivirii Tale, că eu, păcătoasa, am câştigat ceea ce am cerut de la Tine, pentru că m-am învrednicit a vedea aceste Sfinte Locuri, pe care Tu le-ai sfinţit cu preacuratele Tale picioare, şi a săruta Mormântul Tău cel sfânt, în care Te-ai odihnit cu preacuratul Tău trup, cel ce a suferit moarte pentru noi. Ci încă cer de la Tine, o, preabunule Stăpâne, acest dar mai de pe urmă: dă-mi mie să mă sfârşesc în aceste Locuri Sfinte, Ziditorule; nu trece cu vederea smerita mea rugăciune, ia-mi duhul meu în sfânta Ta cetate aceasta şi rânduieşte-l în sânul lui Avraam, cu cei ce Ţi-au plăcut Ţie".

Astfel rugându-se, a ieşit de la biserica zisă mai înainte, unde locuia, şi a căzut în boală trupească. Şi culcându-se pe patul durerii, a zis: „Slavă Ţie, Stăpâne al meu Iisuse Hristoase, că şi întru aceasta

m-ai ascultat pe mine, nevrednica roaba Ta, şi mi-ai făcut precum ai voit".

Ea mai dorea să se ducă şi la Iordan, dar n-a putut din cauza bolii; deci, a trimis pe David, fratele său, şi pe Eupraxia. Iar ei mergând la Iordan şi, întorcându-se de acolo, i-au adus apă din Iordan, pe care fericita a primit-o cu mare bucurie şi mulţumire. Şi, bând ea şi spălându-se cu ea peste tot trupul, s-a culcat iarăşi pe pat, zicând: „Bine este cuvântat Dumnezeul nostru, cel ce luminează şi sfinţeşte pe tot omul ce vine în lume". Şi i s-a făcut ei în vremea acestei boli o arătare îngerească şi o veste de la Dumnezeu pentru fericitul său sfârşit şi pentru odihna cea gătită ei. Pentru acestea cuvioasa se veselea cu sufletul de Dumnezeu Mântuitorul ei, lăudându-L şi mulţumind bunătăţii Lui.

După aceea, a trimis în lavra Sfântului Sava ca să roage pe arhimandrit şi pe fraţi, ca să-i dea în acel locaş un loc spre îngropare. Iar ei s-au lepădat, zicând: „Avem poruncă de la părintele nostru, Sfântul Sava, ca să nu îngropăm niciodată femei în locaşul lui; însă este mănăstirea Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, cea zidită de Cuviosul Teodosie, începătorul vieţii de obşte, în care zac multe femei sfinte. Acolo este şi maica Sfântului Sava şi maica Sfântului Teodosie, şi maica sfinţilor fără de arginţi, Teodotia, şi altele. Deci, acolo se cuvine să fie pusă şi Eufrosina, plăcuta lui Dumnezeu".

Auzind cuvioasa aceasta, a lăudat pe Dumnezeu că trupul ei va fi pus la un loc cu moaştele sfintelor femei. Deci îndată a trimis rugăminte în locaşul Cuviosului Teodosie şi au arătat monahii loc pentru mormânt; şi au făcut mormântul sfintei spre îngropare în pridvorul bisericii.

Şi zăcând Cuvioasa Eufrosina douăzeci şi patru de zile, şi apropiindu-se de sfârşit, a chemat un preot şi s-a împărtăşit cu dumnezeieştile Taine. Apoi, rugându-se, şi-a dat sufletul în mâinile lui Dumnezeu, în 23 de zile ale lunii lui mai; iar trupul ei a fost îngropat cu cinste în lăcaşul Cuviosului Teodosie, în pridvorul bisericii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Iar David, fratele ei, şi Eupraxia, rudenia sa, întorcându-se în ţara lor, în cetatea Poloţca, au adus înştiinţare de fericitul ei sfârşit şi de cinstita îngropare a Cuvioasei Eufrosina. Deci, toţi plângând, au săvârşit pomenirea ei, slăvind pe Dumnezeu Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Cel lăudat de toată făptura, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA MAI

ZIUA A DOUĂZECI ŞI PATRA

CUVIOSUL SIMEON STÂLPNICUL, DIN MUNTELE MINUNAT

Un tânăr oarecare cu numele Ioan, a venit cu părinţii săi din Edesa în Antiohia. Şi vrând părinţii săi să-l căsătorească, au văzut o fecioară frumoasă cu numele Marta şi au zis părinţilor ei să o dea în căsătorie fiului lor. Părinţii fecioarei s-au învoit la aceea, dar ea nu voia să se mărite, dorind să se facă mireasă lui Hristos, şi să-şi păzească fecioria sa nespurcată. Şi fiind silită de părinţi spre nuntă, ea a alergat la biserica Înaintemergătorului, care este dinaintea cetăţii Antiohiei şi, căzând, se ruga cu lacrimi, ca Domnul să rânduiască pentru dânsa lucrul cel de folos. Şi i-a fost ei acolo o vedenie dumnezeiască, poruncindu-i să se supună părinţilor şi să se însoţească cu bărbat. Deci, fecioara, plecându-se la voia Domnului, s-a însoţit cu Ioan. Şi îi era lui nu numai ajutătoare, dar şi povăţuitoare spre mântuire, îndemnându-l spre tot lucrul cel bun. Deci îşi împodobeau viaţa lor cu postire, cu înfrânare şi cu rugăciune, sârguindu-se a plăcea lui Dumnezeu.

Şi adeseori cinstita Marta alerga la biserica Înaintemergătorului şi se ruga cu multă osârdie Sfântului Ioan, patronul acelei biserici, ca, prin rugăciunile lui, să-i mijlocească la Dumnezeu darul de a naşte un prunc parte bărbătească. Pentru aceasta se făgăduia că, de va naşte un prunc, o să-l aducă la Dumnezeu, precum a adus Ana pe Samuel spre slujbă. După un an i s-a arătat ei la rugăciunea cea de noapte, pe când ea dormita, Sfântul Ioan Înaintemergătorul în biserica sa, zicându-i: „Nădăjduieşte, femeie, că rugăciunea ta este primită şi-ţi vei câştiga cererea. Ca semn al binecuvântării lui Dumnezeu să-ţi fie ţie această bună mireasmă". Şi i-a dat ei Sfântul Ioan Botezătorul un bulgăre de tămâie mirositoare, zicându-i: „Cădeşte-ţi casa cu acesta".

Şi deşteptându-se Marta din dormitare, a găsit în mână acel bulgăre de tămâie, al cărui miros era negrăit. Apoi iarăşi i s-a arătat Mergătorul Înainte, zicându-i: „Mergi la bărbatul tău, că vei zămisli fiu, şi-l vei numi Simeon. El va suge lapte numai din sânul drept, iar de cel stâng nu se va atinge, căci va fi fiu al dreptăţii. El nu va gusta carne, vin sau vreo mâncare făcută cu meşteşug omenesc, ci numai pâine, miere şi sare; iar băutura lui va fi apa. Deci ţie ţi se cade să-l păzeşti cu toată grija în copilăria lui, ca pe cel ce are să fie vas sfânt, spre slujba Domnului Dumnezeului nostru. Iar după doi ani de la naşterea lui, îl vei aduce aici, în biserica mea, şi-l vei boteza. După ce se va învrednici de darul Sfântului Botez, atunci ţi se va vesti ce va să fie pruncul acela".

Iar Marta, umplându-se de spaimă şi de negrăită bucurie din vedenia aceea, da mare mulţumire lui Dumnezeu şi Sfântului Ioan Înaintemergătorul. Apoi, întorcându-se acasă la bărbatul său, a zămislit prunc în pântecele său şi, împlinindu-se vremea, a născut fără de durere fiu, pe care l-a numit Simeon şi-l hrănea din sânul cel drept. Altădată, vrând să se încredinţeze cu adevărat de ceea ce i s-a grăit în vedenie de Sfântul Ioan Înaintemergătorul, că pruncul ce se va naşte nu se va atinge de sânul cel stâng, l-a pus la sânul cel stâng, iar el, plângând, şi-a întors capul său, nevoind să sugă.

Apoi s-a mai făcut şi această minune: Dacă în vreuna din zile maica sa gusta carne sau vin, în acea zi pruncul nu voia să sugă sân, ci rămânea flămând până a doua zi; iar mama, cunoscând pricina aceasta, se înfrâna în toate zilele de carne şi vin şi hrănea cu post pe cel ce avea să fie postitor mare.

Iar când pruncul a ajuns la vârsta de doi ani, părinţii săi l-au dus în biserica Mergătorului Înainte, unde l-au botezat. Iar după botez, pruncul îndată a grăit aceste cuvinte: „Am tată şi nu am tată; am mamă şi nu am mamă". Şi a repetat aceste cuvinte şapte zile de-a rândul, de care lucru se minunau atât părinţii, cât şi toţi cei ce-l auzeau; deci, l-au cunoscut că are să fie mărtor nu celor pământeşti, ci celor cereşti. După ce pruncul a fost înţărcat, se hrănea cu pâine, cu miere şi cu apă; căci carne nu mânca nicidecum şi nici nu voia să primească nici o fiertură.

Pe când pruncul era de cinci ani, s-a întâmplat în Antiohia cutremur mare de pământ, pe vremea împărăţiei marelui Justinian. În acel cutremur s-au dărâmat o mulţime de case, care au acoperit pe locuitorii lor; asemenea s-a dărâmat şi casa părinţilor săi şi, fiind înăuntru numai tatăl său, l-a omorât; iar maica sa a rămas vie, deoarece în acea vreme înfricoşată a cutremurului, după purtarea de

grijă a lui Dumnezeu, nu s-a aflat în casă, ci se dusese la o casă oarecare spre a se ruga. Pruncul de-asemenea nu era acasă, ci era în biserica Sfântului Întâiului Mucenic Ştefan, şi acolo fiind acoperit de Dumnezeu, a rămas neatins.

Şi ieşind pruncul din biserică, nu ştia unde să se ducă, fiind multe case căzute şi nemaicunoscându-şi casa lui. Deci, umblând, rătăcea prin dărâmăturile Antiohiei, până ce o femeie oarecare evlavioasă, care-i cunoştea părinţii, văzând pe pruncul Simeon rătăcind, l-a luat în spatele ei şi l-a dus la un munte ce era aproape de cetate, unde era locuinţa ei.

Deci, fericita Marta, maica lui Simeon, văzându-şi casa sa dărâmată şi că toţi cei ce s-au aflat în ea n-au mai rămas vii, socotea că împreună cu bărbatul ei a murit şi pruncul, zdrobit fiind de pereţii de piatră, şi pentru aceasta se tânguia foarte mult. Iar după şapte zile, i s-a arătat ei Sfântul Ioan Botezătorul şi i-a spus că pruncul ei este viu şi petrece la o femeie în afara cetăţii. Atunci ea, ducându-se la muntele acela, a găsit pe Simeon la femeia cea zisă mai sus şi cunoscută. Iar aceea a spus cu mirare mamei lui, că în toate acele şapte zile, pruncul n-a voit să guste nici un fel de mâncare, ci numai de două ori a primit puţină pâine şi apă. Deci luându-şi maica pe fiul său, l-a dus în biserica Sfântului Ioan Înaintemergătorul şi acolo a dat mulţumire lui Dumnezeu şi sfântului pentru că i-a păzit pruncul viu.

Într-una din zile, Marta se gândea în sine la vedeniile care i s-au arătat ei despre prunc şi la lucrurile cele de mirare care se petreceau acum cu el; şi, nepricepând ce o să mai fie pe urmă cu acel prunc, a adormit şi a văzut o vedenie în acest fel: I se părea că se vede pe dânsa întraripată şi zbura la înălţime ţinând în mâini pruncul, înălţându-l pe el întru darul Domnului şi zicând: „Fiule, în acest fel am dorit să văd înălţarea ta; deci să mă slobozească cu pace Ziditorul meu, ca una ce m-am învrednicit a fi binecuvântată între femei; căci dau rodul pântecelui meu Celui Preaînalt".

După aceasta maica petrecea cu pruncul la un oarecare loc în Antiohia, ce se numea Heruvim. Acel loc se numea astfel pentru că Tit, fiul lui Vespasian împăratul Romei, pustiind cu război Ierusalimul, a luat din biserica Ierusalimului doi heruvimi de aur, care fuseseră pe chivotul Legii, şi i-a dus pe ei în Antiohia; iar locul unde au fost puşi acei heruvimi se numea Heruvim. Acolo petrecând fericita Marta împreună cu fiul său, pruncul Simeon a văzut o vedenie ca aceasta: Vedea pe Domnul nostru Iisus Hristos, şezând pe scaun înalt şi negrăită mulţime de drepţi adunându-se la El de pretutindeni; iar cărţile vieţii erau deschise, pentru că se făcea

judecata. La răsărit se vedea Raiul desfătării, iar la apus focul gheenei. Şi a zis către dânsul Duhul Sfânt: „Ascultă, pruncule şi înţelege cele ce le vezi aici. Sârguieşte-te să placi lui Dumnezeu, ca să te învredniceşti de cinste împreună cu sfinţii şi să câştigi negrăitele bunătăţi, cele gătite celor ce iubesc pe Dumnezeu". Din această vedenie s-a înţelepţit pruncul prin dumnezeiasca înţelepciune şi i s-a dat lui descoperirea celor neştiute şi vederea tainelor celor ascunse.

Iar după puţine zile a văzut pe un bărbat minunat la vedere, îmbrăcat în haină albă, zicând către dânsul: „Urmează-mă!" Şi a mers Simeon după el. Iar bărbatul ce i se arătase l-a dus în părţile Tiberiei, care este aproape de Seleucia, şi l-a pus pe el într-un munte pustiu, sub care era un sat ce se numea Pilasa. Acolo, în muntele cel pustiu, petrecea pruncul cu fiarele ca şi cu nişte miei, de vreme ce numai pe acelea le avea împreună vieţuitoare; iar de oameni nu era văzut nicidecum. Şi era luminat noaptea şi ziua de o negrăită lumină; iar hrana i se aducea de bărbatul acela, care îl adusese pe el acolo, şi care, adeseori arătându-i-se lui, îl povăţuia întru toate şi îi dădea hrană la vreme.

Apoi, după câtva timp, cu povăţuirea aceluiaşi bărbat, s-a suit în vârful muntelui şi a aflat o mănăstire mică, în care era un egumen sfânt, stând pe stâlp, cu numele Ioan. Acelui egumen i se arăta adeseori vedenii despre Simeon cel ce era să vină la dânsul. Uneori vedea un prunc în haină, venind cu căruţa la mănăstirea lui, alteori îl vedea umblând prin văzduh şi zburând pe deasupra mănăstirii, iar alte ori stând pe un stâlp luminos şi cu acel stâlp apropiindu-se de mănăstire. Încă mai vedea şi pe un înger arătându-i lui pe pruncul acela şi zicându-i: „Acesta este acela prin care vei câştiga mântuirea". Deci egumenul spunea acele vedenii monahilor celor ce petreceau cu dânsul. Iar când fericitul Simeon, cu povăţuirea lui Dumnezeu, a venit la mănăstirea lui, monahii se minunau, cum un prunc atât de mic, abia de şase ani, a putut să umble prin atâtea locuri pustii şi să afle mănăstirea aceea.

Iar egumenul Ioan, văzându-l de pe stâlp, a cunoscut îndată pe prunc, căci pe unul ca acela îl vedea de multe ori în vedenie. Deci s-a bucurat foarte mult de venirea lui şi, chemându-l la sine, l-a luat în braţe şi l-a sărutat, mulţumind lui Dumnezeu cu lacrimi. Şi era pruncul foarte frumos la faţă, cu părul galben, cu ochii luminoşi, arătându-şi frumuseţea sufletului chiar din privirea sa. El era blând, tăcut, grabnic în răspuns, înţelept în cuvinte, plin de cereştile daruri, şi petrecea deosebi, în tăcere, în mănăstirea aceea. Postirea lui era

astfel: uneori după trei zile, alteori după şapte, iar alte ori după zece zile mânca linte muiată în apă şi bea puţină apă.

Iar fericitul Ioan, egumenul stâlpnic, se minuna foarte mult de acest lucru. Şi era în mănăstirea aceea un om prost, care păştea turma. Acela, văzând postirea pruncului cea mai presus de fire, s-a umplut de zavistie diavolească şi voia să-l ucidă. Dar când a voit să înceapă acel lucru rău gândit în sine, îndată i s-a uscat mâna şi s-a îmbolnăvit foarte rău cu trupul, încât era aproape de moarte. Deci şi nevrând, şi-a mărturisit cu pocăinţă păcatul, atât egumenului, cât şi fericitului prunc Simeon. Iar pruncul, fiind fără de răutate, nu numai că i-a iertat păcatul acela, ci s-a rugat lui Dumnezeu pentru el şi atingându-se de mâna lui, îndată i-a tămăduit-o şi l-a făcut sănătos cu tot trupul.

Din acea vreme, egumenul şi fraţii cinsteau foarte mult pe acest fericit prunc, ca pe acela pe care Domnul l-a ales din pântecele maicii sale şi l-a sfinţit spre slujba Sa. După aceea, Fericitul Simeon s-a rugat să i se zidească un stâlp aproape de al părintelui Ioan. Deci, îndată, după dorinţa lui, i s-a zidit un stâlp lângă stâlpul părintelui Ioan, şi acolo s-a suit pruncul la numai şapte ani, fiind îmbrăcat în călugărie de Cuviosul Ioan. Astfel stătea acolo, urmând părintelui său, Ioan Stâlpnicul.

Iar la începutul şederii lui acolo, i s-a arătat Domnul nostru Iisus Hristos în chip de prunc, strălucind cu negrăită frumuseţe, şi văzându-l Sfântul Simeon, s-a aprins cu toată inima de dragostea către El, căci L-a cunoscut că este Stăpânul său. Deci, luând îndrăzneală, a zis: „Doamne, cum Te-au răstignit pe Tine iudeii?" Iar Domnul, întinzând mâinile în chipul crucii, a zis: „Aşa M-au răstignit pe Mine iudeii, însă Eu singur am voit să mă răstignesc; iar tu îmbărbătează-te şi te întăreşte, răstignindu-te împreună cu Mine în toate zilele". De atunci, plăcutul lui Dumnezeu şi-a uitat trupul său şi se asemăna celor fără de trupuri, având viaţă îngerească. Şi astfel întrecea în nevoinţă pe stareţul său; pentru că stareţul cânta în toate nopţile treizeci de psalmi, iar Simeon cânta cincizeci şi uneori, optzeci. Şi de multe ori săvârşea toată psaltirea într-o noapte, nedormind de loc; şi de asemenea slăvea pe Dumnezeu toată ziua.

Iar stareţul, văzându-l astfel şi temându-se ca nu cumva să slăbească de atâtea nevoinţe, îl sfătuia, zicându-i: „Fiule, încetează de la atâta osteneală, care covârşeşte puterea omenească; pentru că nici nouă nu ne dai odihnă. Destul îţi este ţie, că din scutece te-ai răstignit împreună cu Hristos; şi ţi se cade a avea măcar puţină grijă şi de trupul tău, a-i lăsa lui puţin somn şi a-i da hrană cu măsură, ca

să poată purta până la sfârşit ostenelile vieţii pustniceşti. Că nu spurcă pe om mâncarea şi băutura, deoarece Domnul zice în Sfânta Scriptură: *Toată verdeaţa de mâncare, am dat-o vouă spre hrană*". Fericitul Simeon a răspuns stareţului: „Deşi nu spurcă hrana pe om, însă îi naşte gânduri spurcate, îi întunecă mintea, înrădăcinează şi îngroaşă patima şi preface pe omul cel duhovnicesc în trupesc, pironindu-i gândul de poftele cele pământeşti; iar nouă, celor ce ne învăţăm ziua şi noaptea în legea Domnului, se cade să ne temem, ca să nu ne răpim cândva cu amăgirea somnului şi astfel să cădem în trândăvie, precum zice proorocul: *A adormit sufletul meu de trândăvie*. Şi mai ales se cade cu neadormită trezvie să deschidem gura spre preamărirea lui Dumnezeu, ca să tragem de sus darul Sfântului Duh. Dar ce-ţi este ţie, o, părinte, de cuvintele mele? Eu îmi pun mie singur legile acestea, iar nu altora, deoarece mie îmi este de trebuinţă ca, prin atâta asprime, să-mi obosesc trupul meu cel tânăr". Şi s-a minunat stareţul de un răspuns ca acesta cu bună înţelegere al pruncului celui tânăr.

Şi fiind Simeon luminat cu lumina Sfântului Duh, i s-a descoperit toată împărăţia diavolului şi toate nălucirile, pentru că a văzut pe însuşi cel mai mare al întunericului, şezând pe un scaun mare şi având o cunună strălucitoare pe capul lui, iar cetele drăceşti stând înaintea lui. Şi se vedeau stând înaintea lui toate podoabele cele pregătite spre deşarta înşelăciune: aurul, argintul, pietrele cele de mult preţ şi mărgăritarele; dar toate acelea erau ca noroiul. Acolo se auzeau glasuri de trâmbiţe, de fluiere, de cimpoi şi de diferite instrumente muzicale. Şi se vedea păcatul în chip de fecioară frumoasă, căreia îi urmau ca nişte slugi, ispititorii cei ce îndeamnă şi amăgesc spre păcat. Acolo se vedea duhul vicleşugului, duhul necurăţiei, duhul lenevirii şi duhul iubirii de argint, căscând cu gură nesăţioasă şi poftind să înghită toată lumea. Acele duhuri înşelătoare se sârguiau să ispitească şi pe Simeon spre iubirea păcatului, şi îl chemau spre păcat cu cuvinte de desfrânare, dar el, îngrădindu-se cu arma cea obişnuită, adică cu semnul Sfintei Cruci, şi chemând numele lui Hristos, a gonit de la sine nălucirile cele drăceşti, aşa precum raza soarelui goneşte întunericul.

Deci, privind spre Biserică, a văzut scaunul lui Dumnezeu, de la care ieşea slava lui Dumnezeu şi strălucea pe Simeon. Iar din Biserică a fost trimis la el unul din patriarhi, având în mâini nişte mir de bună mireasmă pe care, turnându-l pe capul lui Simeon şi ungându-l, i-a zis: „Cu puterea acestei ungeri vei izgoni pe diavoli; iar, încingându-te cu dumnezeiasca putere de sus, îi vei tăia cu miile

şi-i vei birui. Aşadar, îndrăzneşte, nădăjduind spre Ziditorul, căci vrăjmaşul nu va spori cu nimic asupra ta şi fiul fărădelegii nu va putea să-ţi facă nici un rău!" Din acel ceas, fericitul Simeon a luat putere asupra duhurilor celor necurate şi a început a le izgoni pe acelea din oameni şi a tămădui toate bolile.

Într-una din zile, robul lui Dumnezeu, Simeon Stâlpnicul, a zis către fericitul său stareţ, Ioan Stâlpnicul: „Părinte, nu cu multe zile mai înainte de aceasta, mi-a arătat Domnul stăpânirea satanei şi pierzătoarele lui bogăţii. Şi am văzut meşteşugirile lui, cum se sârguieşte să pornească război asupra celor îmbunătăţiţi". Zis-a Ioan către Simeon: „Fiule, Dumnezeu să te păzească pe tine de vicleşugurile lui". Simeon a zis: „Blestemata putere a satanei, măcar de se sârguieşte cu dinadinsul să scornească răutăţi spre noi, dar nimic nu sporeşte".

Iar stareţul văzând că pruncul socoteşte întru nimic ispitele vrăjmaşului şi, temându-se să nu cadă întru înălţarea minţii, a zis către dânsul: „Fiule, nouă ni se cade însă să ne temem de meşteşugirile diavolului cele de multe feluri şi să nu ne nădăjduim spre fapta cea bună a noastră, căci vrăjmaşul nostru s-a îmbrăcat cu înfăşări de fier, gătind totdeauna cursă asupra monahilor celor tineri; şi de ar afla cândva întru dânşii vreme cuvioasă lui, îndată năvăleşte cu putere, ridicând război greu întru dânşii. Nouă ni se cade mai ales a ne ruga lui Dumnezeu şi a chema pe Emanuel, ca să fie totdeauna cu noi şi să surpe toată puterea vrăjmaşului".

Vorbind ei acestea, a auzit satana şi, umplându-se de mânie, scrâşnea cu dinţii asupra tânărului. Apoi a început a năvăli cu năluciri înfricoşate asupra aceluia, închipuindu-se în balauri şi în fiare cumplite şi repezindu-se asupra lui ziua şi noaptea, ca şi cum ar fi vrut să-l înghită. Iar fericitul Simeon, luându-şi de ajutor pe Cel Preaînalt şi înarmându-se cu arma Sfintei Cruci, zicea: *Nu mă voi teme de frica de noapte, de săgeata ce zboară ziua, de lucrul ce umblă în întuneric, de întâmplare şi de dracul cel de amiază.*

Iar într-o noapte a lunii lui decembrie, în a doua strajă a nopţii, diavolul adunându-şi toate cetele lui, a năvălit fără de veste asupra lui, făcând gălăgie mare. Deci, rupând acoperământul ce era deasupra fericitului Simeon, l-a aruncat într-o râpă; dar mâna Domnului era asupra pruncului, întărindu-l. Şi stătea fericitul Simeon neclintit nu numai cu trupul, dar şi cu mărimea de suflet, deoarece nu s-a temut de năvălirea vrăjmaşului. După aceasta, diavolul a ridicat din mare un vânt silnic şi vifor, şi vânt de tulburare, şi a făcut înfricoşate tunete şi fulgere, izbind toată noaptea în stâlpul lui Simeon. Iar Cuviosul Ioan, socotind că Simeon a fost ucis de acele tunete

înfricoşate, plângea şi chema pe monahi să meargă să vadă de este viu pruncul. Iar monahii nu i-au răspuns, pe de o parte, temându-se de înfricoşările acelea şi nevrând să iasă din chilii, iar pe de alta, pentru că erau porniţi de diavol cu urâciune asupra pruncului, şi ziceau în sine: „Unde este acum postirea aceluia, care covârşeşte puterea omenească? Unde sunt nevoinţele lui? Unde sunt facerile lui de minuni? Să se ajute singur acum!"

Iar fericitul prunc Simeon, auzind că stareţul plânge pentru el, a strigat către dânsul, zicând: „Părinte, nu te mâhni de mine că, acoperindu-mă cu darul lui Hristos, n-am pătimit nici un rău; iar diavolul este ruşinat. Şi făcându-se ziuă, monahii au mers la stâlpul lui Simeon, socotind că vor găsi pruncul mort; dar, văzându-l pe el viu, vesel şi luminat la faţă ca un înger al lui Dumnezeu, s-au ruşinat. Deci au fost defăimaţi de stareţul Ioan; şi astfel ruşinându-se, s-au dus la chiliile lor. Şi auzind Efrem, arhiepiscopul Antiohiei, de fericitul Simeon, că petrece întru viaţă aspră, a venit să-l vadă. Şi văzând pe prunc tânăr, atât de desăvârşit în fapte bune şi răstignit împreună cu Hristos, a preamărit pe Dumnezeu cu lacrimi. Apoi, întorcându-se în cetate, povestea tuturor spre folos de petrecerea cea aspră în pustnicie a robului lui Hristos.

Deci au început mulţi din monahi şi din mireni a veni la el; unii ca să-l vadă, alţii dorind să se îndulcească de vorba lui cea de Dumnezeu insuflată; iar alţii, căutând tămăduiri de bolile trupeşti de la doctorul cel fără de plată.

Iar odată fericitul Simeon a cerut de la cei ce veneau la el o haină aspră de păr, cu care şi-a învelit în taină trupul lui cel gol. Şi l-a ros haina aceea până la oase, curgând mult sânge din răni şi, umplându-se de sânge, s-a lipit de trup şi din această pricină carnea putrezea. Iar el răbda toate acestea cu vitejie. Atunci a început a ieşi miros din trupul lui cel putred, iar fraţii cei ce se suiau la el pe stâlp, căutau să ştie de unde iese acel miros şi, aflând pricina lui, au spus de aceasta părintelui Ioan. Iar el, îngreuindu-se pentru un lucru ca acela, a poruncit ca să scoată încet haina de pe trupul lui Simeon şi l-a certat, ca să nu mai facă trupului său o muncă aspră ca aceea.

Fericitul Simeon mai avea şi darul învăţăturii, care ieşea ca un râu din gura lui. Deci stareţul, chemând pe fraţi, poruncea sfântului să grăiască către ei cuvânt de învăţătură, ascultându-l şi el însuşi cu dulceaţă. Deci pruncul cel tânăr era dascăl preaînţelept şi folositor monahilor celor bătrâni, pentru că Duhul Sfânt lucra în gura lui şi toţi se mirau de darul înţelepciunii ce ieşea din gura lui. Iar stareţul numea pe Simeon "nou David" şi spunea o vedenie pentru dânsul, pe

care a avut-o în vis: „Am văzut o putere oarecare dumnezeiască, ce avea în dreapta un fagure de miere şi-l storcea deasupra capului pruncului, iar mierea din fagure curgea pe capul lui".

Un alt stareţ întreba: „Sunt oare porumbei în stâlpul acesta?" Iar fraţii îi răspundeau: „Nu sunt". Zis-a stareţul: „Eu am văzut un porumbel purtător de lumină, zburând prin uşă înăuntru la prunc şi după un ceas ieşind iarăşi afară şi zburând spre cer". Acestea vorbindu-le între ei, fericitul Simeon a venit întru uimire şi s-a văzut pe sine răpit la înălţime şi cu lărgime zburând ca un întraripat prin toate părţile lumii. Apoi era ridicat în sus pe şapte trepte, unde, asemenea cu Sfântul Apostol Pavel, a văzut cele ce ochiul nu le-a văzut şi a auzit cele ce urechea nu le-a auzit, şi iarăşi pogorându-se, întreba pe cel ce-l ducea: „Ce sunt acestea ce se văd?" Iar acela a răspuns: „Acestea sunt cele şapte ceruri, către care ai fost răpit". Apoi a văzut Raiul, grădini preafrumoase, palate prea mari şi prea luminoase şi un izvor din care izvorau miruri. Şi n-a văzut pe nimeni altul acolo, decât pe Adam şi pe tâlharul cel cu bună înţelegere. Şi venindu-şi în sine, a spus această vedenie stareţului său. Şi acela i-a zis: „Fiule, bine este cuvântat Domnul, Cel ce ţi-a dat ţie un dar ca acesta".

Deci pruncul sporea întru pustniceştile osteneli. Când venea la dânsul cineva fără îmbrăcăminte, el se dezbrăca de haina sa şi o dădea aceluia, iar el şedea dezbrăcat. Aceasta o făcea de multe ori, nu numai vara, dar şi iarna. Iar stareţul, chiar şi nevoind Simeon, îl îmbrăca cu haină, ca să nu moară de frig. Iar el, lovindu-se în piept, plângea, zicând: „Vai, mie, ticălosul, cum sfinţii patruzeci de mucenici au răbdat pentru Hristos în iezer gerul şi gheaţa, iar eu nu mă învrednicesc ca de acest puţin ger să mă îngheţ? Cum voi scăpa de veşnica scrâşnire a dinţilor şi cum voi câştiga împărtăşirea cu sfinţii?" Astfel, se tânguia de aceasta mult. Iar stareţul, mâhnindu-se, îi zicea: „Ce mai voieşti să mai faci tu, Simeoane? Tu ai numai un cuget, ca să te ucizi pe tine singur!" Iar după o vreme, Simeon şi-a găsit o muncire ca aceasta: A stat pe picioarele sale un an întreg, până ce i-au putrezit coapsele şi pulpele, şi ieşea mare putoare dintr-însul. Iar avva Ioan a chemat un doctor, vrând să tămăduiască rănile lui Simeon. Dar, Simeon, zâmbind, a zis: „Viu este Domnul meu, că nu se va atinge de mine mâna şi ajutorul omenesc". Atunci Domnul fără de veste i-a dat sănătate şi s-a sculat întreg cu amândouă picioarele şi cu coapsele, nemaiavând nici urmă de răni. Pentru aceasta, dând mulţumire lui Dumnezeu, a stat în genunchi multă vreme.

Venind praznicul Sfintelor Rusalii, în ziua dinaintea praznicului, fericitul Simeon a zis către Cuviosul Ioan: „Părinte, cine este vrednic să primească pe Sfântul Duh, precum l-au primit Sfinţii Apostoli în limbi de foc?" Grăit-a lui stareţul: „Nu căuta lucrurile cele mai înalte decât tine şi nu cerceta pe cele neştiute, ci ceea ce-ţi este poruncit, aceea să gândeşti". Pruncul zise: „Scris este: *Voia celor ce se tem de El o va face şi rugăciunea lor va auzi şi îi va mântui*". Zicând acestea, şi-a ridicat ochii în sus şi s-a rugat din toată inima, zicând: „Doamne, Cel ce ai trimis Sfântul Tău Duh peste sfinţii Tăi ucenici şi apostoli, trimite şi peste mine darul cel din bunătatea Ta şi mă înţelepţeşte ca să învăţ poruncile Tale şi să grăiesc cuvintele vieţii veşnice, pentru că eşti puternic a-ţi săvârşi laudă din gura pruncilor".

Astfel rugându-se el, îndată Duhul Sfânt S-a pogorât din cer peste dânsul ca o lumină aprinsă. Atunci inima lui s-a umplut de înţelepciune şi de înţelegere şi grăia multe din dumnezeiasca Scriptură; şi nimeni nu putea să se împotrivească înţelepciunii duhului care petrecea în dânsul. Şi nu numai cu gura, ci şi în scris alcătuia cuvinte folositoare de suflet pentru viaţa monahicească, pentru pocăinţă, despre întruparea lui Hristos şi despre judecata ce va să fie. Şi tâlcuia multe lucruri neînţelese din Sfânta Scriptură; iar stareţul se minuna foarte mult de un dar ca acela al lui Dumnezeu, care era în pruncul cel tânăr şi zicea: „Asupra acestui prunc s-a împlinit ceea ce a scris David: *Cuvântul Domnului l-a aprins pe el*. Acum am cunoscut că acest prunc face lucruri minunate, nu mai puţin, mi se pare, decât Apostolii". Şi toţi monahii se minunau şi au început a se teme de el, înspăimântându-se de învăţătura lui şi de minunile ce se făceau de dânsul.

Iar unii din monahii aceia, au văzut în vedenia visului, trei cămări cu câte trei scaune şi trei cununi erau pe scaune. Şi întrebând ei: „Cui este gătită slava aceea ce se vede?" S-a auzit un glas zicând: „Pruncului Simeon!" Iar Simeon, strălucind ca soarele prin viaţa cea îngerească, îşi îndrepta cugetul său de la cele pământeşti spre cele cereşti şi, punând suişuri în inima sa, a voit ca prin stâlp mai înalt să se apropie de cer; deci, i s-a zidit un alt stâlp, care avea patruzeci de trepte. Şi când voia Simeon să se urce pe stâlpul acela, au auzit de aceasta arhiepiscopul Antiohiei şi episcopul Seleuciei, şi au venit în mănăstirea aceea cu clerul lor. Şi aprinzând lumânări, au luat cu bună cucernicie pe dumnezeiescul prunc Simeon şi l-au dus mai întâi în biserică, apoi în Sfântul Altar, unde l-au hirotonit diacon. După aceea l-au urcat cu psalmi şi cu cântări pe stâlpul cel mai înalt.

Şi a stat Sfântul Simeon pe acel stâlp opt ani; iar stareţul plângea, căci nu-i vedea faţa lui. Iar Simeon stând acolo, pe stâlpul cel mai înalt, arăta viaţă mai presus de fire, asemănându-se heruvimilor, şi neîncetat preamărea pe Dumnezeu. Dar, ca să nu se laude tot trupul înaintea Domnului, cu îngăduinţa lui Dumnezeu, a ridicat satana asupra sa un greu război trupesc, vrând să-l spurce prin nălucirea visului. Iar el, împotrivindu-se tare ispitei, nu şi-a dat somn ochilor săi, ci se ruga lui Dumnezeu cu multe lacrimi, ca să-i fie ajutător împotriva vrăjmaşului, care s-a sculat asupra lui, şi să-l umbrească în ziua războiului. Şi a văzut un bărbat luminos, cinstit şi cărunt, pogorându-se de sus, îmbrăcat cu veşminte preoţeşti, având în mâini un potir cu dumnezeieştile Taine ale Preacuratului Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos, şi s-a umplut văzduhul de negrăită bună mirosire. Şi apropiindu-se de dânsul bărbatul acela ce se vedea luminos, l-a împărtăşit cu Sfintele Taine şi i-a zis: „Îmbărbătează-te şi să se întărească inima ta, că de acum nu te vor mai supăra nălucirile din vis! Dar numai păzeşte-te cu dinadinsul de gândurile tale şi nădăjduieşte spre Dumnezeu!" Iar Sfântul Simeon, umplându-se de preamultă bucurie şi de negrăită dulceaţă din vedenia aceea, lăuda pe Domnul. Apoi se păzea atât de gândurile care năvăleau, cât şi de vorbirile omeneşti; de vreme ce în toate zilele petrecea închis până la al nouălea ceas, nevoind să vorbească cu nimeni, decât cu Unul Dumnezeu.

Apoi a sosit fericitul sfârşit al stareţului lui, al cuviosului Ioan Stâlpnicul, pe care Sfântul Simeon mai înainte văzându-l, a trimis la dânsul, zicând: „Nu te mâhni, părinte, dacă vei auzi de ziua ducerii tale, căci această datorie este de obşte pentru toţi oamenii. Eu am cunoscut că astăzi te cheamă Hristos la odihnă ca, după osteneli, să te odihneşti cu sfinţii. Deci, o, părinte, să-mi dai mie binecuvântarea lui Avraam şi să-ţi aduci aminte de mine când vei merge să te închini scaunului slavei Preasfintei şi celei de o Fiinţă Treimi, şi să te rogi pentru noi, ca şi noi, biruind lumea, să câştigăm cereasca împărăţie şi să ne vedem acolo unul cu altul!".

Iar Ioan, auzind aceasta, nu s-a îndoit, nici s-a înspăimântat cu mintea, ca cel ce era gata de moarte, deşi era sănătos cu trupul, neavând nici o boală. Apoi a grăit lui Simeon prin trimisul său: „Fiul meu, să te binecuvinteze pe tine Dumnezeul părinţilor noştri, pe care L-ai căutat, şi Unul Născut Fiul Tatălui, pe care L-ai iubit, şi Făcătorul de viaţă Duh, pe Care L-ai dorit. O dumnezeire a Sfintei Treimi să-ţi fie ţie întărire şi apărare! Aceea să te povăţuiască şi să te mângâie. Cei ce te vor binecuvânta, vor fi binecuvântaţi, iar cei ce te

vor blestema, vor fi blestemaţi. Dumnezeu să-ţi adauge cinstea, deoarece tu pe mine, duhovnicescul tău părinte, m-ai cinstit ca pe părintele tău trupesc. Maica ta cea fericită, care mi-a slujit mult, să afle dar şi milă de la Domnul". Iar fraţii care stăteau înaintea stareţului, auzind cuvintele ce le grăia, s-au înfricoşat. Apoi l-au întrebat: „Ce porunceşti, părinte, pentru tânărul Simeon?" Stareţul răspunse: „Voiesc ca toţi să fie următori lui Simeon întru dragostea cea învăpăiată a inimii lui către Dumnezeu, şi să se învrednicească de ajutorul rugăciunilor aceluia, care este vas ales al lui Dumnezeu, mare şi cinstit".

Şi învăţând avva Ioan pe fraţi şi rugându-se pentru ei, s-a făcut ca şi cum ar voi să se odihnească puţin şi a adormit ca şi cuprins de un somn dulce. Astfel şi-a dat fericitul sfârşit, nefiind bolnav cu trupul, şi s-a mutat lângă Sfinţii Părinţi.

După moartea cuviosului stareţ, Sfântul Simeon s-a dat la mai multe osteneli. Iar rânduiala vieţii lui era astfel: De dimineaţă până la al nouălea ceas se ruga, după al nouălea ceas se îndeletnicea cu citirea şi scrierea cărţilor până la apusul soarelui; iar după apusul soarelui începea rugăciunea şi astfel petrecea toată noaptea fără de somn, până în zori de ziuă. Iar când se lumina de ziuă, poruncea somnului, ca unui rob, să se apropie puţin de el; şi-l primea pe el dormitând foarte puţin, apoi iarăşi se scula şi îşi începea obişnuita pravilă. Iar în vremea rugăciunii ţinea în mâna dreaptă tămâie, care fără să fi avut cărbuni de foc, scotea din ea fum de tămâie.

Odată s-a auzit în văzduh popor mult, cântând împreună cu el şi zicând "Aliluia"; iar aceia erau sfinţii îngeri. Şi adeseori petrecea multe zile şi nopţi fără somn. Odată n-a dormit deloc treizeci de zile şi treizeci de nopţi, rugând pe Dumnezeu, ca să ia somnul cu totul de la el; însă Dumnezeu i-a zis: „Se cuvine ţie să dormi ceva ca să-ţi odihneşti puţin trupul".

Iar diavolul nesuferind să vadă o nevoinţă ca aceea a lui Simeon, iarăşi s-a înarmat asupra lui cu toate cetele sale şi se silea să-l îngrozească cu diferite năluciri; fiindcă uneori se închipuiau în balauri şi în felurite fiare, şi se repezea ca să-l muşte. Alteori diavolul se prefăcea într-o pasăre neobişnuită, care avea faţă de prunc şi cădea către faţa lui, iar alteori se arăta în mulţime de oaste, venind asupra lui cu chiot mare ca la război, vrând să-l surpe jos pe el şi să-i răstoarne stâlpul la pământ. Odată a izbit cu o piatră mare în stâlp, încât s-a aplecat stâlpul ca să cadă; dar puterea lui Dumnezeu cea nevăzută l-a sprijinit şi l-a îndreptat. Odată i s-a arătat diavolul ca o fecioară de arap, neagră şi fără de ruşine, care se sârguia să cuprindă

cu mâinile lui grumajii sfântului, şi-i zicea: „Încă odată mă voi lupta cu tine şi de mă vei birui, mă voi duce de aici pentru o vreme".

Toate nălucirile şi arătările acelea drăceşti, sfântul le gonea cu rugăciunea şi cu semnul Sfintei Cruci. Şi a văzut şi o vedenie dumnezeiască foarte minunată: I se părea că vedea cerul deschis şi pe Domnul nostru Iisus Hristos înconjurat de negrăită strălucire, ca o văpaie de foc; iar Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavriil stăteau împrejurul lui, unul în partea dreaptă, iar altul în stânga, şi sub picioarele lor un nor roşiatic. Aceasta văzând-o Sfântul Simeon, s-a închinat Domnului său şi, întinzând mâinile spre El, s-a rugat ca, după bunăvoirea Sa, să-i dea lui să aducă roduri bune duhovniceşti. Iar Hristos Domnul a binecuvântat pe Simeon de trei ori, cu semnul dumnezeieştilor Sale degete.

Şi privind Simeon în jos, a văzut pe faţa pământului o mulţime mare de diavoli în multe feluri de chipuri: Unii ca vierii şi alţii ca şi caprele de turmă; şi i-a dat lui Domnul putere peste acei diavoli ca să-i izgonească. Iar ca întărire a acelei puteri, s-a pogorât de la Domnul în mâinile lui un toiag de finic; şi îndată toată mulţimea văzută a diavolilor a fugit din faţa lui Simeon şi s-a făcut neştiută.

Deci sfântul gonea toate duhurile cele viclene din oamenii care se duceau la el şi tămăduia tot felul de boli şi învia morţii. Odată, un om căruia îi murise fiul, a venit la stâlpul sfântului şi striga cu lacrimi, rugându-se să-l miluiască pe el şi să se roage lui Dumnezeu pentru fiul său cel mort. Iar sfântul, săvârşindu-şi rugăciunea sa, a zis acelui om: „Mergi în numele Domnului, că fiul tău este viu!" Şi crezând omul acela cuvintele sfântului, s-a dus la casa sa şi a găsit pe fiul său înviat din morţi. Deci, luându-l, l-a adus la sfântul cu negrăită bucurie şi a dat pentru aceasta mulţumire lui Dumnezeu şi plăcutului Său.

După aceasta, Sfântul Simeon iarăşi a văzut pe Domnul Dumnezeul nostru, Căruia îi stăteau înainte cetele îngereşti, dintre care cei mai dinainte ţineau o cunună împărătească împodobită cu pietre scumpe, în al cărei vârf era o cruce care strălucea ca fulgerul; iar sfinţii îngeri voiau să încoroneze pe Simeon la împărăţie cu acea cunună. Dar Sfântul Simeon le-a zis: „Să nu luaţi de la mine această haină de păr, în care m-am îmbrăcat pentru Hristos". Iar îngerii i-au zis: „Pentru aceasta să ai cununa cea gătită ţie în împărăţia lui Hristos şi să te îmbraci ca şi cu o porfiră cu darul Sfântului Duh; şi vei împărăţi cu sfinţii întru împărăţia cea fără de sfârşit". Iar fericitul Simeon, căutând spre Domnul, a zis: „Doamne, Ziditorule al tuturor, de vreme ce pe mine, nevrednicul, binevoieşti să mă învredniceşti

slavei sfinţilor Tăi în împărăţia Ta, atunci mă rog bunătăţii Tale, dă-mi ca de acum înainte să nu mă mai împărtăşesc de hrana omenească cea pământească". Şi a auzit pe Domnul învoindu-se la cererea lui şi îndată sfinţii îngeri, apropiindu-se, au pus peste pustnicească lui haină de păr, o haină împărătească prealuminată, şi i-au încoronat capul cu cunună şi au cântat cu glas mare, zicând: „Slăvit şi preamărit este Hristos Dumnezeu, Împăratul cerului şi al pământului; deci să fie lăudat Simeon, robul Lui".

După vedenia aceasta, Sfântul Simeon n-a mai gustat deloc hrană pământească până la sfârşitul său, de vreme ce se hrănea cu hrana cea cerească care i se aducea de îngeri. Iar ce fel şi cât de multe minuni a făcut Sfântul Simeon şi cât de minunate au fost faptele lui, se află scris pe larg în cartea vieţii lui. Iar aici se pomenesc puţine din minunile lui cele multe, nelungind cuvintele, ca să nu se supere cel ce citeşte şi cel ce ascultă.

Odată i s-au descoperit Sfântului Simeon toate răutăţile ce urmau să năvălească asupra cetăţii Antiohiei şi asupra părţilor dimprejurul ei; pentru că a văzut pe un înger, ţinând o sabie în mână şi zburând prin văzduh pe deasupra cetăţii. Deci sfântul a strigat către Dumnezeu, rugându-se pentru cetate din toată inima. Şi a stat înaintea Domnului, ca oarecând Moise, rugându-l să-şi întoarcă mânia Sa de la poporul Său. Iar Domnul i-a zis: „Iată, strigarea păcatelor acestei cetăţi s-a suit înaintea Mea, mânia şi iuţimea Mea am pornit-o asupra ei; deci o voi pierde pentru păcatele ei, trimiţând foc, sabie şi moarte. Aceea m-a întărâtat în păgânătăţile ei, iar Eu o voi da în robia străinilor". Sfântul a spus această vedenie unor cucernici bărbaţi, care veneau la el din cetate, şi-i îndemna pe toţi spre pocăinţă.

Deci, netrecând multă vreme, Dumnezeu a ridicat pe bătrânul Hosroe, împăratul Persiei, care a fost moş lui Hosroe cel mai tânăr, care a luat din Ierusalim lemnul cel de viaţă făcător al Sfintei Cruci. Deci a venit Hosroe cu putere persană şi haldeiască şi a bătut cu război mare cetatea Antiohiei. Iar fericitul Simeon, stând pe stâlp, era acoperit de Dumnezeu şi apărat de barbarii ce năvăliseră spre acea parte. Deci sfântul se ruga Domnului cu dinadinsul, ca să-Şi întoarcă mânia Sa de la acea cetate şi să nu o dea în mâinile vrăjmaşilor, dar n-a putut să îmblânzească şi să potolească dreapta mânie a lui Dumnezeu.

Şi iarăşi s-a făcut sfântul întru vedenie şi, fiind în răpire, a văzut înaintea sa o cruce prealuminoasă, iar lângă ea doi îngeri, având în mâini arcuri încordate şi săgeţi gătite spre săgetare. Iar acei îngeri au grăit către dânsul, zicând: „Iată, crucea aceasta ţi-a trimis-o

ţie Domnul spre apărare şi ca semn de pace, că nu vei cădea sub mânia lui Dumnezeu, care a năvălit asupra acestei cetăţi; iar săgeţile sunt gătite spre gonirea vrăjmaşilor celor ce se apropie de acest loc al tău, pentru că noi suntem puşi să te păzim".

Iarăşi a văzut Simeon în vedenie o cetate luată şi în mijlocul ei se auzeau vrăjmaşi, strigare, plângere şi răcnete mari. Acolo se vedea că unii erau tăiaţi de sabie, alţii duşi în robie, iar alţii fugeau, aruncându-se de pe zidurile cetăţii. Între cei ce fugeau se vedeau şi doi monahi din mănăstirea lui, care temându-se de năvălirea păgânilor, au lăsat mănăstirea şi muntele şi au fugit din cetate. Şi pe când fugeau din cetate împreună cu alţi oameni, i-a văzut sfântul cum au fost ajunşi şi prinşi de barbari. Şi unul a fost ucis cu sabia, iar altul a fost dus în robie.

Acestea toate care au fost văzute în vedenie de Sfântul Simeon s-au împlinit după puţine zile, pentru că cetatea Antiohiei a fost luată şi a fost pustiită cu sabie şi foc, şi mult popor a fost dus în robie. Mulţi au scăpat însă cu rugăciunile Sfântului Simeon din acea cumplită primejdie; deoarece barbarii intrând în cetate cu multă putere, poporul a deschis alte porţi dinspre miazănoapte şi miazăzi, ce nu erau păzite de barbari, şi a fugit pe acolo, iar alţii au fugit aruncându-se de pe zidurile cetăţii.

Deci mult popor a fugit la munte şi în pustie şi a fost păzit cu milostivirea lui Dumnezeu, afară de cei doi monahi pomeniţi mai sus. Şi veneau vrăjmaşii şi la muntele pe care era mănăstirea şi stâlpul lui Simeon, dar se întorceau deşerţi, pentru că muntele era acoperit, precum oarecând fusese acoperit muntele Sinai de negură şi de nor, încât nu vedeau stâlpul şi mănăstirea. Iar alţii erau întorşi şi îngroziţi de o putere nevăzută şi astfel fugeau înapoi cu spaimă, ca şi cum ar fi fost goniţi de o mulţime de ostaşi înarmaţi, deoarece rugăciunea sfântului era armă înfricoşată şi de nebiruit potrivnicilor, şi nici unul din cei ce au fost cu sfântul în munte n-a pătimit ceva rău din năvălirea barbarilor, afară de cei doi fraţi, care au fugit în cetate de frică.

Iar după plecarea barbarilor, mulţi răniţi veneau la sfântul, şi tuturor le dădea tămăduiri. Iar pe cei ce erau duşi în robie, pe aceia sfântul i-a izbăvit din legături şi din robie, şi cu rugăciunile lui i-a eliberat; căci câţi îşi aduceau aminte de numele sfântului, fiind în robie, îndată le cădeau legăturile şi obezile, şi umblând prin mijlocul barbarilor, erau nevăzuţi şi ieşeau din ţara lor fără nici o împiedicare. Aşa şi fratele cel mai sus pomenit, al cărui tovarăş a căzut de sabie, a ieşit de la robie cu un ostaş oarecare şi zicea: „Când ne-am adus aminte de părintele şi am chemat cu lacrimi numele lui, îndată

legăturile ce erau pe noi s-au dezlegat singure şi au căzut, iar noi am trecut prin mijlocul barbarilor, nimeni dintre ei întrebându-ne sau împiedicându-ne pe noi.

Un bătrân oarecare, orb de ochi, şedea mai înainte de năvălirea barbarilor sub un munte lângă cale, cerând milostenie de la cei ce treceau. Şi năvălind fără de veste barbarii, unul din ei l-a lovit cu sabia peste grumaz, însă nu i-a tăiat capul cu totul, ci i-a făcut numai o rană de moarte. Astfel bătrânul acela se tăvălea în sângele său, abia având puţin duh de viaţă în el. Văzând aceasta Sfântul Simeon cu ochii săi înaintevăzători, a chemat pe câţiva din fraţi şi i-a trimis să-l ia şi să-l aducă la dânsul pe acel bătrân. Deci, aceia, ducându-se, l-au luat pe o rogojină şi l-au adus înaintea stâlpului. Iar sfântul, luând ţărână de la pământ şi amestecând-o cu apă sfinţită, a poruncit să o lipească de rana bătrânului, zicând: „În numele lui Emanuel, lipeşte-te, capule, la locul tău şi te întăreşte". Şi îndată, cu acest cuvânt, s-a lipit capul bătrânului la loc şi s-a unit cu vinele lui, şi s-a întărit şi s-a tămăduit acea rană înfricoşată, astfel că bătrânul a început a vorbi. Încă şi ochii lui cei orbi s-au deschis şi toţi cei ce priveau la acea minune s-au înspăimântat şi au slăvit pe Dumnezeu.

Iar după câţiva ani, Cuviosul Simeon supărându-se de neodihnă, de vreme ce venea la dânsul din toate părţile mulţime de popor fără de număr, aducându-şi bolnavii şi tulburându-i liniştea lui, s-a gândit să lase acel stâlp pe care stătuse opt ani şi să se mute aiurea, în alt loc mai liniştit. De acolo nu era departe un alt munte mai înalt şi pustiu cu totul, de vreme ce nu era în dânsul apă deloc şi nimeni din oameni nu se suia acolo, fiindcă nu era uşor de suit, iar acel loc era locuinţă numai balaurilor, fiarelor cu patru picioare şi târâtoarelor celor otrăvitoare.

În acel munte se gândea Sfântul Simeon să se mute şi, pe când se gândea el la acestea, i S-a arătat Domnul cu o mulţime de sfinţi îngeri, pogorându-Se din cer prin nor luminos spre acel munte şi grăind către dânsul: „Grăbeşte-te, Simeoane, de te suie pe acest munte minunat; căci aşa se va numi acest munte de acum, pentru că pe dânsul voi minuna şi mai mult darul Meu în tine!" Şi îndată cu acel glas i s-a arătat sfântului un deal înalt şi o piatră pe acel munte, pe care stăteau picioarele Domnului. Şi ca soarele s-a luminat acel aşternut al picioarelor de slava Domnului şi pe acea piatră i s-a poruncit lui Simeon de la Domnul să stea.

După acea vedenie, chemând cuviosul pe fraţi, le-a spus bunăvoirea Domnului ca să se mute la alt munte. Deci, rânduindu-le lor egumen pe un bărbat bătrân şi iscusit, s-a pogorât de acolo şi s-a

dus în muntele cel minunat, petrecându-l fraţii cu lacrimi. Şi apropiindu-se de dealul cel arătat lui, a stat şi s-a rugat mult lui Dumnezeu. Iar când săvârşea rugăciunea, s-a auzit glas de mulţime de îngeri, strigând "Amin". Deci sfântul a poruncit ucenicilor săi ca să pună o cruce de piatră în acel loc, spre neuitată aducere aminte a glasului îngeresc ce s-a auzit acolo. Deci, căutând spre vârful muntelui, l-a văzut pe acela strălucit de slava lui Dumnezeu şi, suindu-se cu bucurie pe el, a stat pe acea piatră, pe care a văzut pe Domnul în vedenie chemându-l în acel loc. Şi avea fericitul Simeon pe atunci douăzeci de ani de la naşterea sa.

Dar nici acolo n-a avut odihnă de cei ce veneau, căci a doua zi poporul a venit la mănăstirea lui cea dintâi şi negăsindu-l, a ridicat plângere mare. Deci, aflând poporul că s-a mutat sfântul în alt munte, s-a dus la dânsul cu sârguinţă, aducând împreună şi pe bolnavii lor, pe care văzându-i cuviosul, s-a mâhnit, deoarece nici acolo nu-l lăsau pe el să stea singur cu Dumnezeu. Însă văzând lacrimile lor, i s-a făcut milă şi, punându-şi mâinile pe fiecare bolnav, cu chemarea numelui Domnului, i-a tămăduit şi i-a trimis acasă sănătoşi.

În muntele acela se afla un leu, care a întâmpinat pe un om ce venea la sfânt şi s-a repezit la el, voind să-l omoare şi să-l mănânce. Iar omul, neputând să scape de acea fiară, a strigat către dânsa, zicând: „Pentru Simeon, robul lui Dumnezeu, nu mă vătăma pe mine." Şi îndată, leul, auzind de numele lui Simeon, s-a îmblânzit şi, nefăcând nici un rău omului, s-a întors la culcuşul său.

Iar omul, venind la sfântul, i-a spus ceea ce i se întâmplase. Deci, temându-se ceilalţi care auzeau aceasta, au rugat pe sfânt să gonească fiara din muntele acela, ca să nu le fie frică celor ce vin la dânsul. Iar cuviosul, chemând pe ucenicul său, Anastasie, din care a izgonit şapte diavoli, i-a zis: „Du-te la peştera leului şi zi fiarei: «În numele Domnului, îţi zice ţie Simeon, robul lui Hristos, să te duci din muntele acesta, că de acum nu-ţi va mai fi locuinţa aici, ca să nu îngrozeşti pe fraţii care vin aici»". Şi ducându-se Anastasie şi găsind pe leu în culcuşul său, i-a spus cuvintele cuviosului, vorbind ca la un om înţelegător. Iar leul, împlinind porunca, s-a dus de acolo în alte locuri depărtate şi pustii, nevătămând pe nimeni din cei ce întâmpina în cale.

În acea vreme, în partea aceea, cu voia lui Dumnezeu se înmulţiseră multe feluri de boli între oameni, încât mulţi mureau. Iar sfântul cunoscând mânia lui Dumnezeu asupra poporului, se ruga Domnului cu lacrimi, ca să miluiască pe poporul Său şi să-şi întoarcă de la dânşii mânia Sa cea dreaptă. Şi s-a auzit către dânsul un glas de

la Domnul, zicând: „Pentru ce te doare inima de poporul acesta; oare tu îi iubeşti mai mult decât mine? Dar de vreme ce s-au înmulţit fărădelegile lor, apoi au trebuinţă şi de pedepsire. Însă, ca să nu te mâhnesc, îţi dau putere să tămăduieşti toate bolile dintr-înşii". Aceasta a zis Domnul robului Său, Simeon. Iar poporul cel atins de boli, chema, după Dumnezeu, numele Sfântului Simeon, plăcutul lui Dumnezeu. Şi mulţi îl vedeau în vedenie cercetând casele lor, umbrindu-le cu crucea şi dând tămăduiri celor bolnavi. Şi deşteptându-se din vedenii, simţeau sănătate, gonite fiind bolile lor. Iar chemarea numelui Sfântului Simeon între ei se făcea astfel: Aprindeau în casele lor candelele pline cu untdelemn, tămâiau cu tămâie şi se rugau, zicând: „Hristoase Dumnezeul nostru, pentru rugăciunile robului tău Simeon, cel ce este în muntele cel minunat, miluieşte-ne pe noi".

Astfel câştigau ei mila Domnului. Iar aceia dintre ei care nu aveau untdelemn destul, aceia turnau cât de puţin untdelemn în candelă şi o aprindeau, şi ardea nestinsă candela lor până la a treia sau a patra zi, ca şi cum ar fi fost untdelemn destul. Astfel, untdelemnul din candelele lor nu se împuţina, prin chemarea numelui Sfântului Simeon.

Într-una din zile s-a descoperit Cuviosului Simeon că sfârşitul Preasfinţitului Efrem, arhiepiscopul Antiohiei, este aproape. Deci, chemând pe fraţi, le-a spus de aceasta şi le-a poruncit să se roage lui Dumnezeu, că are să cadă un mare stâlp al Bisericii. Iar aceia ziceau: „Noi am auzit că arhiepiscopul este sănătos". Iar într-altă zi, vineri după cântarea Utreniei, chemând pe fraţi, a zis către ei cu umilinţă: „Efrem, arhiereul lui Dumnezeu, a murit în această noapte, pentru că am văzut sufletul lui ridicându-se la cer de sfinţii îngeri şi, fiind aproape de mine, m-a sărutat şi mi-a zis: «Mă rog ţie, pomeneşte-mă pe mine în rugăciunile tale cele către Domnul»".

Acestea le spunea cuviosul cu lacrimi şi zicea: „Vai Antiohiei, că nu mai are pe Efrem! Vai cetăţii, că s-a luat de la ea Sfântul Efrem!" Deci, după mutarea fericitului Efrem, a luat scaunul Domnin, care venise de la Constantinopol şi care era nemilostiv către cei săraci. Iar Cuviosul Simeon, aflând de acest lucru, i-a proorocit pedeapsa lui Dumnezeu. Deci, nu după multă vreme, Domnin căzând în boală, într-atât i s-au zgârcit mâinile şi picioarele, încât nu putea nici să umble, nici să lucreze, ci era purtat de alţii, ca un buştean.

Sfântului i s-a mai descoperit şi despre cutremurul ce avea să se întâmple în Antiohia, mai înfricoşat decât cel dintâi. Şi vestind aceasta celor ce veneau la dânsul, plângea şi se ruga lui Dumnezeu ca Să-şi întoarcă mânia Sa. Şi în aceeaşi zi, seara, s-a clătinat pământul

de cutremur mare şi au căzut zidurile cetăţii, iar zidirile cele înalte şi frumoase s-au asemănat cu pământul, încât s-a înspăimântat tot poporul de frică mare, de vreme ce mulţi au fost ucişi de zidirile cele căzute. Iar ceilalţi toţi, bătrânii şi tinerii, au alergat la plăcutul lui Dumnezeu din muntele minunat, rugându-l cu multe lacrimi ca, prin rugăciunile lui cele primite de Dumnezeu, să potolească mânia Lui.

Deci, rugându-se sfântul cu osârdie mare, a încetat cutremurul şi a văzut cerul deschis dinspre răsărit şi ieşind de acolo o lumină negrăită, însemnând prin aceasta milostivirea lui Dumnezeu ce se arăta poporului care se pocăieşte. După aceasta, cu porunca lui Dumnezeu, Cuviosul Simeon a zidit o mănăstire şi o biserică în Muntele Minunat, cu mâinile oamenilor tămăduiţi de dânsul, al căror număr era foarte mare. Apoi a cerut apă destulă pentru trebuinţa mănăstirii şi pentru cei ce veneau; iar grâul în hambare, cu rugăciunea lui, atâta l-a înmulţit cu îndestulare, încât timp de trei ani nu s-a împuţinat, deşi se lua destul în toate zilele, pentru facerea pâinii trebuincioase mulţimii oamenilor, care veneau de pretutindeni.

Şi a zidit un alt stâlp nou la care a venit Însuşi Domnul, cu sfinţii îngerii, şi a sfinţit stâlpul acela. Apoi dreptul s-a suit pe dânsul cu multă bucurie şi a stat acolo până la fericitul său sfârşit. Iar în anul al treizeci şi treilea al vârstei sale, cu porunca lui Dumnezeu primită prin descoperire, a fost îndemnat să primească hirotonia preoţiei, pe care mai înainte n-o voia nicidecum.

Deci, a venit la dânsul, după porunca Domnului, Dionisie, episcopul Seletchiei, şi l-a hirotonit preot. Aşadar, Sfântul Simeon fiind sfinţit, săvârşea cu credinţă dumnezeieştile Taine, slujind lui Dumnezeu fără de prihană, ca un înger. Şi avea adeseori minunate vedenii şi descoperiri dumnezeieşti, şi mai înainte spunea şi cele ce aveau să fie. El vedea mai înainte cele ce erau departe, ca şi cum ar fi de faţă şi mai înainte privea lucrurile şi gândurile cele ascunse ale oamenilor. Şi făcea minuni nenumărate pe pământ şi pe mare, la arătare şi în vedenii, pe cei orbi îi lumina, leproşii îi curăţea, pe cei şchiopi îi îndrepta, dracii din nenumăraţi oameni îi gonea, gurile fiarelor le astupa, toate relele şi toate bolile le tămăduia, înviind şi pe unii morţi. Astfel s-a împlinit în el cuvântul lui Hristos: *Cel ce crede în mine, va face lucrurile pe care Eu le fac.* Deci, cu adevărat era minunat Dumnezeu în Sfântul Simeon, minunatul Său rob, precum arată osebita carte în care este scrisă pe larg viaţa lui şi minunile lui cele multe.

Deci, petrecând toţi anii vieţii sale şaptezeci şi cinci şi văzându-şi mai înainte mutarea către Domnul, a chemat pe ucenicii săi şi,

cunoscându-i că aveau multă dorire, dar se ruşinau să-l întrebe, fiind cucernici, cum a trăit atâţia ani, nemâncând ca om nicidecum vreo mâncare omenească, le-a arătat lor atunci aceasta în ceasul cel de pe urmă, ca un părinte iubitor de fii, ca să-i întărească şi mai bine către nevoinţele cele duhovniceşti şi ca să aibă nădejde către Dumnezeu.

Deci a zis către dânşii: „Fraţilor şi fiii mei, eu am câştigat multe şi mari faceri de bine de la Stăpânul meu, precum ştiţi. Între acestea m-am învrednicit de un mare dar de la milostivirea Lui, pe care voi nu-l ştiţi şi voiesc să vi-l arăt. Sunt mulţi ani de când am rugat bunătatea lui Dumnezeu, ca să mă izbăvească de bucatele cele stricăcioase. Dar cum voi povesti mila şi bunătatea Ta, Hristoase, Care ai făcut-o cu mine, nevrednicul robul Tău! Am văzut că a venit din văzduh un bărbat luminat, îmbrăcat în haină şi podoabă preoţească, care ţinea în mâini un vas dumnezeiesc. Din acel vas scotea cu un cleşte şi îmi dădea de trei ori, însă nu ştiu ce mâncare era; numai atât ştiu, că era dulce la gust, albă şi negrăită la vedere. Din acel ceas până în ziua de astăzi a venit acel bărbat minunat în toate duminicile, după dumnezeiasca Liturghie şi îmi dădea acea dumnezeiască împărtăşire, care se făcea în inima mea săturare şi întărire până în Duminica cealaltă şi nicidecum nu flămânzeam.

Numai aceasta am avut-o ascunsă de voi, fiilor; iar pe toate celelalte le ştiţi, ca cei ce sunteţi părtaşi ai nevoinţelor mele duhovniceşti. Deci, vă las vouă predaniile şi canonul meu şi cer de la voi această răsplătire: Să păziţi acest amanet al meu întreg şi nesmintit, ca şi cum m-aţi vedea pe mine. Să petreceţi în fapte bune, precum petreceaţi când eram cu voi, lucru care se va arăta în ziua cea mare a răsplătirii, când veţi dobândi fiecare după lucrurile voastre".

Acestea le-a poruncit Cuviosul Simeon ucenicilor săi, ca să le păzească neclintite şi să afle odihnă veşnică în Împărăţia cerului. Apoi, după ce le-a mai vorbit şi alte multe cuvinte vrednice de pomenire, în ziua de 24 mai s-a dus către Hristos, Cel dorit de el, ca să se sălăşluiască întru bunătăţile cele nespuse şi negrăite, pe care le-a gătit lui şi tuturor celor ce Îl iubesc şi îi păzesc poruncile Lui cele mântuitoare. Iar cinstitele şi vrednicele lui moaşte au rămas acolo în sfântul său staul, în muntele cel minunat, unde a săvârşit nevoinţele lui cele minunate. Iar ucenicii lui au acele sfinte moaşte ca o vistierie de minuni, care niciodată nu se deşartă, ci cu cât se deşartă, cu atât se umple şi sporesc vindecările, nu numai ale trupului, dar şi ale sufletului, întru Iisus Hristos Domnul nostru, Căruia I se cuvine toată slava, cinstea şi închinăciunea în vecii vecilor. Amin.

LUNA MAI

ZIUA A DOUĂZECI ŞI CINCEA

A TREIA AFLARE A CINSTITULUI CAP AL SFÂNTULUI IOAN BOTEZĂTORUL

Acest cinstit şi sfânt cap, fiind ascuns multă vreme, acum a izbucnit din sânurile pământului ca aurul din baie, nu închis în vas de lut ca mai înainte, ci la loc sfânt în vas de argint. Şi, fiind vestit acest lucru de un preot, a fost adus din Comane şi primit de strălucita cetate a cetăţilor, împreună cu credinciosul împărat şi popor, cu toată bucuria. Şi cu credinţă închinându-se cinstitului şi sfântului cap, acesta a fost pus la loc sfânt.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, MINUNILE SFÂNTULUI MUCENIC TERAPONT, EPISCOPUL CIPRULUI

Sfântul Terapont a fost monah şi s-a învrednicit de rânduiala episcopiei în Ostrovul Ciprului. El şi-a săvârşit nevoinţa pătimirii şi a luat cununa muceniciei de la Hristos Domnul, pe vremea prigoanei. Mai întâi sfintele lui moaşte s-au odihnit în Cipru, după aceea au fost aduse în Constantinopol în acest fel: când agarenii, pentru păcatele noastre şi cu îngăduinţa lui Dumnezeu, au pustiit şi robit cu război toate părţile Răsăritului, luându-le în stăpânirea lor, atunci s-au apropiat şi de ostrovul Ciprului, vrând să-i facă şi lui ca şi celorlalte părţi.

Atunci sfântul s-a arătat eclesiarhului bisericii sale, zicându-i: „Scoală-te degrabă şi ia moaştele mele şi du-le în cetatea lui Constantin, de vreme ce vrăjmaşii Crucii lui Hristos vor să năvălească asupra ostrovului şi voiesc să pustiască acest loc. Spune

aceasta şi la ceilalţi dreptcredincioşi, ca să iasă de aici înainte de năvălirea agarenilor". Această arătare şi poruncă a sfântului dacă a spus-o eclesiarhul celor dreptcredincioşi, îndată s-au gătit de călătorie pe apă şi, luând o raclă nouă, au pus în ea moaştele sfinţitului mucenic şi, luându-le cu ei, s-au urcat în corabie şi au plecat. Iar când erau ei în largul mării, mergând către Constantinopole, s-a ridicat o furtună pe mare. Şi toţi temându-se, îndată a început a ieşi din racla sfântului o bună mireasmă mare, ca un nor subţirel, care a umplut nu numai corabia, ci şi pe mare s-a revărsat ca la trei stadii; şi s-a alinat furtuna mării din acea minunată şi bună mireasmă.

Iar eclesiarhul, fiind legat cu mai fierbinte dragoste către sfântul, căci era păzitor al sicriului său, a auzit un glas din sicriu, chemându-l pe nume la el. Încă au auzit şi ceilalţi aceea, cum Sfântul Terapont a chemat pe nume pe păzitorul moaştelor sale. Deci, din această pricină înspăimântându-se toţi, s-au apropiat de sicriu vrând să vadă moaştele sfântului; dar, privind în sicriu, au văzut nişte mir cu bun miros, izvorând ca un râu din cinstitele lui moaşte, astfel că sicriul era plin de mir, încât se revărsa afară. Deci, cei ce erau în corabie, puneau în vase de sticlă mir de acela şi cu credinţă se ungeau din el, pentru tămăduirea sufletelor şi a trupurilor lor.

Şi ajungând în cetatea lui Constantin, au pus acele moaşte izvorâtoare de mir în biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, pe vremea împărăţiei lui Nichifor. Iar după câtăva vreme, pentru minunile ce se făceau de cinstitele lui moaşte, s-a zidit o biserică osebită, în numele Sfântului Mucenic Terapont şi acolo au fost puse moaştele lui. Din multele minuni ce s-au făcut de sfintele lui moaşte, puţine s-au dat scrierii; iar acelea care s-au scris, s-au făcut astfel:

Un bărbat oarecare, pe nume Florin, de neam italian, era muncit de un legheon de duhuri necurate. Acela s-a izbăvit de muncirea diavolească la moaştele Mucenicului Terapont, întorcându-se sănătos la casa sa. Acela povestea, că a văzut fum subţire ieşind din racla mucenicului, fum ce mirosea foarte plăcut. Acea bună mirosire nesuferind-o legheonul cel diavolesc, a fugit în goană ca de o bătaie.

Un alt bărbat, anume Anastasie, cetăţean al Bitiniei, avea de mulţi ani o mână uscată care atârna moartă din umăr, fiind nelucrătoare cu totul. Acela mergând la biserica Sfântului Terapont, în care se aflau moaştele lui, a câştigat tămăduire pe când se cânta Vecernia Botezului Domnului, căci s-a întins mâna lui şi s-a făcut sănătoasă ca şi cealaltă. Deci înaintea tuturor a luat, cu mâna cea tămăduită, un vas în care urma să se facă aghiasmă, şi l-a umplut cu

apă. Şi toţi cei ce au văzut aceea, au preamărit pe Dumnezeu, Cel preamărit în sfântul Său, Terapont.

Un alt bărbat, anume Gheorghe, cu dregătoria decurion în rânduiala ostăşească, avea faţa întoarsă înapoi din lucrarea diavolească şi avea un ochi orb. Acela, rugându-se la mormântul mucenicului, a câştigat grabnică tămăduire, pentru că faţa lui s-a îndreptat şi a văzut cu ochiul, pentru care a dat mulţumire doctorului celui fără de plată.

Un slăbănog oarecare, anume Teodor, a fost adus în biserica mucenicului. Aceluia i s-a arătat sfântul în vis, dându-i pâine şi vin în pahar, iar el, luându-le în vedenie din mâna sfântului, îndată s-a deşteptat şi a simţit în sine putere şi sănătate desăvârşită. Deci s-a sculat sănătos din pat, slăvind pe Hristos şi pe mucenicul Lui, şi zicând: „O, părinte Teraponte, cât îţi este ţie de lesne a tămădui toate bolile!"

La moaştele Sfântului Terapont a fost adusă o copilă mică, ale cărei picioare erau lipite din pântecele maicii sale şi s-au întors înapoi, iar călcâiele îi erau crescute din dosul ei. Deci, părinţii, făcând rugăciune cu lacrimi la moaştele sfântului, îndată s-au îndreptat picioarele copilei, după obişnuita rânduială a firii omeneşti, căci s-au întins şi s-au despărţit spre umblarea cea cuviincioasă. Mai apoi, copila a ajuns la creşterea cea desăvârşită, umblând şi slăvind pe Dumnezeu.

O femeie oarecare, cu numele Maria, s-a îmbolnăvit de o boală grea, care se numeşte cancer. Deci, zăcând foarte mult şi deznădăjduindu-se de sănătatea sa, a alergat cu umilite rugăciuni la sfântul şi a luat grabnică şi desăvârşită tămăduire cu rugăciunile lui.

Altă femeie, curgându-i sânge de şapte ani, a alergat cu credinţă la Sfântul Terapont şi îndată ce s-a atins de falca lui, s-a oprit curgerea sângelui ei şi s-a întors sănătoasă la casa sa.

Iarăşi, altă femeie, pătimind de idropică şi alergând la sfântul, a văzut în vis pe sfântul mucenic ungând trupul ei cu nişte amestecături. Şi deşteptându-se din somn, şi-a văzut umflătura trupului său trasă înapoi şi, curgând mult puroi, s-a făcut sănătoasă.

Un ostaş din cetele armeneşti, anume Ştefan, era cu trupul jumătate uscat şi gârbovit la pământ; asemenea şi un alt ostaş, anume Teodor, fiind cuprins de aceeaşi boală, amândoi au alergat cu rugăciuni şi cu credinţă la moaştele sfinţitului mucenic şi au dobândit grabnică tămăduire. După aceştia, venind un lepros la mormântul sfântului, s-a curăţat de lepră, cu rugăciunile aceluia; deci, plecând sănătos, a dat mulţumire lui Dumnezeu.

Un scolastic, având sub sânul său o vătămare de boală mare, venind la mormântul sfântului şi rugându-se, a adormit. Şi l-a văzut pe sfântul în vis, punând un plasture pe vătămarea lui şi, deşteptându-se, a simţit uşurare de boala lui; iar după o zi, rana lui s-a tămăduit desăvârşit şi s-a dus sănătos, lăudând pe Dumnezeu. Şi alte prea multe neputinţe şi boli se tămăduiau prin ungerea mirului ce ieşea din cinstitele moaşte ale Sfântului Terapont. Diavolii se goneau din oameni, iar cei ce mureau, erau întorşi de la porţile morţii, cu rugăciunile Sfântului Mucenic Terapont şi cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, a Căruia este slava în veci. Amin.

LUNA MAI

ZIUA A DOUĂZECI ŞI ŞASEA

SFÂNTUL APOSTOL CARP, UNUL DIN CEI ŞAPTEZECI

Sfântul Apostol Carp a fost unul din cei şaptezeci de apostoli, următor şi slujitor al Sfântului Apostol Pavel, fiindcă ducea scrisorile lui la cei ce le trimitea. Şi nevoindu-se împreună cu dânsul multă vreme în propovăduirea cuvântului lui Hristos, a suferit multe ispite; apoi a fost pus de dânsul episcop în Veria Traciei. El s-a mai ostenit cu propovăduirea cuvântului şi în Crit, unde a primit în casa sa pe Sfântul Dionisie Areopagitul şi a văzut în vedenie pe Domnul arătându-i-se lui, pe când se ruga, ca să pedepsească pe cei doi păcătoşi; şi l-a auzit pe Acela, zicându-i: „Mai bate-mă pe mine, căci sunt gata să mă răstignesc iarăşi, pentru mântuirea omenească".

Sfântul Dionisie mai mărturiseşte de Sfântul Carp şi aceasta, că nu începea a săvârşi Preacuratele şi de viaţă făcătoarele Taine, până ce nu vedea arătându-i-se lui din cer vreo vedenie dumnezeiască. Şi fiind arhiereu în Veria, pe mulţi elini i-a întors de la închinarea de idoli la Hristos Dumnezeu, şi pe iudei mustrându-i, i-a învăţat să creadă că Hristos Cel răstignit de dânşii este Dumnezeu adevărat şi Făcătorul tuturor. După aceea a fost ucis cu sălbăticie şi cu nemilostivire de ceilalţi iudei ce nu crezuseră, dându-şi sfântul său suflet în mâinile Domnului. Iar cinstitele lui moaşte s-au pus în aceeaşi cetate, de bărbaţi credincioşi şi temători de Dumnezeu; şi multe tămăduiri se dau acolo bolnavilor, întru slava lui Hristos, Dumnezeul nostru.

Notă – Despre vedenia Sfântului Carp, unde se aminteşte de cei doi păcătoşi, caută povestirea Sfântului Dionisie Areopagitul de la trei octombrie, şi acolo poţi să o citeşti.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MUCENIC GHEORGHE CEL NOU, CARE A PĂTIMIT ÎN SREDŢA

Fericitul Gheorghe a fost fiul unui bărbat dreptcredincios, cu numele Ioan, un boier de frunte al cetăţii Sredţa, iar pe maica sa o chema Maria. Lor li s-a dăruit acest copil după multe rugăciuni ce le-au înălţat către Dumnezeu, pentru că ei îmbătrâniseră fără de fii, ca şi Avraam şi Sarra, şi s-au rugat neîncetat lui Dumnezeu, Preacuratei Maicii Lui şi Sfântului Marelui Mucenic Gheorghe cel din Capadocia, şi mergând în toate zilele în biserica acestuia şi făcând multe milostenii la săraci, au cerut să se dezlege nerodirea lor.

Şi n-a defăimat Domnul rugăciunile lor, ci le-a dat lor la bătrâneţe rod de parte bărbătească, pe care, aducându-l cu bucurie în biserica Sfântului Mare Mucenic Gheorghe, l-au botezat în numele Preasfintei Treimi, punându-i numele de Gheorghe din Sfântul Botez. Şi crescând pruncul în bună învăţătură, în frica lui Dumnezeu şi în deprinderea cărţii, a învăţat degrabă dumnezeiasca Scriptură şi a întrecut cu înţelegerea pe cei de o vârstă cu el. Şi ajungând în vârsta cea desăvârşită, s-a asemănat cu frumuseţea şi cu curăţia lui Iosif cel de demult, fiul lui Iacov. Şi stăpânind turcii ţara bulgărească, pe când fericitul Gheorghe avea două zeci şi cinci de ani de la naşterea sa, au început a-l amăgi spre păgânătatea lor, zicându-i: „Gheorghe, lasă credinţa creştinească şi te apropie de credinţa noastră. Ascultă pe Mahomed, trimisul lui Dumnezeu, şi primeşte legea noastră".

Deci au început a pune pe cinstitul cap al sfântului cealmaua pe care păgânii o purtau pe capete când intrau în geamie. Iar sfântul a răspuns împotriva lor, zicând: „Nu ni se cade nouă, creştinilor, să luăm parte la obiceiurile voastre păgâneşti şi să purtăm cealmale pe capetele noastre. Nouă nu ni se cade să ne despărţim de Hristos, Dumnezeul cel adevărat, Făcătorul cerului şi al pământului şi să lepădăm Sfântul Botez. Cui să cred eu? Lui Mahomed, care nu este trimis nici de Dumnezeu, nici de proorocii Lui, nici de apostoli, ci s-a arătat general sârguincios al cetei satanei, având steagurile diavolului? Deci nici voi singuri nu ştiţi cui credeţi, rătăcind astfel din calea cea adevărată".

Astfel certându-i pe ei Sfântul Gheorghe, a început a mărturisi cu mare glas pe Hristos, adevăratul Dumnezeu, Ziditorul celor de sus şi celor de jos, al tuturor făpturilor celor văzute şi nevăzute. Şi

scuipându-i în faţă şi numindu-i fără de Dumnezeu, a aruncat cealmaua la pământ, călcând-o cu picioarele. Apoi a zis către sineşi: „O, Gheorghe, pentru ce stai? Hristos te cheamă pe tine!"

Deci păgânii, umplându-se de mânie din această pricină, au prins pe sfânt şi l-au adus cu ocară mare înaintea ighemonului lor şi au început a cleveti asupra lui, zicând: „Acesta batjocoreşte şi ocărăşte credinţa şi legea noastră!" Iar ighemonul s-a mirat de mărimea statului şi de frumuseţea lui şi a început cu momeli a grăi către sfântul: „Dacă te vei lepăda de Iisus Hristos, pe Care voi Îl numiţi Fiul lui Dumnezeu, şi te vei supune poruncii stăpânitorului Selim, căruia i se supun multe împărăţii, şi vei face voia lui, apoi vei lua de la împărat daruri şi cinstiri; şi, astfel, vei fi mai mare peste voievozii din această mare cetate, Sredţa".

Dar mucenicul lui Hristos din nou a mărturisit pe Domnul său înaintea poporului, iar credinţa turcilor a defăimat-o şi a scuipat-o. Atunci tiranul, aprinzându-se de mânie, a poruncit să-l dezbrace şi să-l bată fără milă cu toiege. Deci sfântul pătimitor a fost muncit cumplit, încât şi carnea lui se înălţa în văzduh cu toiegele, iar sângele îi curgea ca pâraiele din răni; însă sfântul n-a voit cu nici un chip să se supună poruncii împăratului lor.

După aceea, ighemonul a poruncit să-l taie adânc cu cuţitele peste tot trupul, de la cap până la picioare şi să-i bage făclii aprinse în răni. Şi s-a aprins foc de lumânări, încât nu se vedea trupul mucenicului din văpaie şi a început a se topi trupul lui ca ceara de foc; iar pătimitorul răbda cu vitejie toate acestea, chemând şi mărturisind numele lui Iisus Hristos. După aceea, tiranul a poruncit ca să-l poarte pe mucenic prin cetate, lovind în timpane, şi să-l bată peste faţă, batjocorindu-l şi zicându-i: „Nu huli pe Mahomed, trimisul lui Dumnezeu, şi nu ocărî poruncile lui cele pentru credinţa turcilor".

Iar sfântul se ruga lui Hristos Dumnezeu şi învăţa pe turci să creadă în Iisus Hristos. După aceea, păgânii au aprins un foc mare în mijlocul cetăţii, vrând să ardă pe sfânt. Şi au dus pe Gheorghe, mucenicul lui Hristos, la locul hotărât spre ardere. Dar el, fiind slăbit de răni, a căzut la pământ fără glas şi, mişcând numai buzele, chema pe Dumnezeu în ajutor. Iar turcii, luând pe pătimitorul lui Hristos, fiind încă viu, l-au aruncat în foc. Şi astfel şi-a sfârşit sfântul nevoinţa pătimirii pentru Hristos. După aceea, păgânii au aruncat în foc o mulţime de câini peste trupul sfântului, ca să nu fie cunoscute de creştini moaştele lui. Dar Dumnezeu a preamărit pe plăcutul Său, pentru că deodată a căzut o ploaie mare, cu fulgere şi cu tunete

înfricoşate, încât a stins focul cu desăvârşire, nemairămânând nici miros de fum.

Atunci turcii, înfricoşându-se foarte mult de acea mare minune, au fugit, iar ploaia cea mare cu fulgere şi cu tunete a ţinut până seara. Şi sosind noaptea, în locul unde a fost ars trupul mucenicului s-a arătat o lumină mare deasupra moaştelor lui, strălucind peste tot locul acela. Atunci, protopopul bisericii celei soborniceşti a Sfântului Mare Mucenic Gheorghe Capadocianul, ducându-se cu creştinii la judecători, le-a umplut mâinile de arginţi şi le-a cerut să le dea voie a lua moaştele mucenicului, ca să le dea obişnuitei îngropări.

Iar judecătorii neoprind ca să fie după cererea lui, protopopul s-a dus la mitropolitul Ieremia şi i-a spus tot ce s-a întâmplat cu sfântul mucenic. Iar mitropolitul a mers cu mare sârguinţă şi cu credinţă la moaştele sfântului, cu tot sfinţitul sobor şi cu tot poporul iubitor de Hristos, cântând psalmi şi cântări, având lumânări şi tămâie. Deci, răscolind cenuşa deasupra locului unde se arătase lumina, au găsit cinstitele moaşte ale Sfântului Mucenic Gheorghe cel Nou, nevătămate de foc; iar oasele câinilor toate se prefăcuseră în praf şi cenuşă. Iar pe unde a fost purtat mucenicul prin cetate şi pe unde s-a vărsat sângele său pe pământ, acolo noaptea se arăta lumină, ca nişte lumânări arzând, şi aceea se vedea de toţi credincioşii. Deci, mitropolitul, luând moaştele sfântului, le-a pus cu cinste în raclă şi le-a adus în biserica Sfântului Mare Mucenic Gheorghe cel din Capadocia. Acolo se află şi până acum moaştele acestui nou Sfânt Mucenic Gheorghe şi cu darul lui Hristos dăruiesc multe tămăduiri celor ce vin la ele cu credinţă.

Sfântul şi biruitorul noul răbdător de chinuri Gheorghe, precum s-a zis, a fost muncit în aceeaşi cetate bulgărească, Sredţa, unde a şi fost crescut de părinţii săi. El şi-a sfârşit nevoinţa pătimirii sale în anul de la facerea lumii 7022, iar de la întruparea lui Dumnezeu Cuvântul în anul 1514, în 26 zile ale lunii mai, stăpânind peste toţi Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slavă în veci, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh. Amin.

LUNA MAI

ZIUA A DOUĂZECI ŞI ŞAPTEA

SFÂNTUL SFINŢIT MUCENIC TERAPONT, EPISCOPUL SARDELOR

Sfântul Terapont a fost arhiereu al Sfintei Biserici a Sardelor, unde, cu învăţătura sa, a întors pe mulţi păgâni de la rătăcirea închinării de idoli la Hristos, luminându-i cu Sfântul Botez. Apoi, fiind prins de Iulian stăpânitorul, acesta l-a ferecat în obezi, l-a închis în temniţă şi l-a muncit multă vreme cu foamea şi cu setea; apoi, scoţându-l, l-a chinuit cu multe munci. După acestea l-a adus legat în Sinaon, cetatea Frigiei, în Anchira, cetatea Galatiei şi pretutindeni l-a muncit în multe feluri. Apoi, ducându-l la un râu ce se numea Astalin, l-a întors gol cu faţa la pământ şi, legându-l de patru pari înfipţi în pământ, l-a bătut atât de mult, încât i-a căzut pielea de pe trup şi de pe oase, iar pământul s-a adăpat cu sângele lui. Iar parii înverzind, au scos ramuri şi frunze şi au crescut copaci mari; şi tămăduiau cu frunzele lor toate neputinţele şi bolile omeneşti. După aceasta l-a adus în stăpânirea Traciei, la o cetate din Lidia, aproape de râul Ermia, care adapă Lidia, în episcopia Sataliei, cea de sub Mitropolia Sardiei. Acolo, după multe feluri de munci, a fost înjunghiat pentru Hristos şi a luat cununa cea nestricăcioasă.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFINŢII MUCENICI TEODORA ŞI DIDIM OSTAŞUL

Pe vremea împărăţiei lui Diocleţian şi Maximian, mai mare fiind în cetatea Alexandriei ighemonul Evstratie, a fost dată poruncă asupra creştinilor ca, ori să jertfească zeilor, ori să fie munciţi. Iar

ighemonul, şezând la judecată, a poruncit să aducă înaintea sa pe Teodora, fecioara cea creştină, care nu de mult era prinsă şi păzită în temniţă. Deci, fiind adusă înaintea lui, i-a zis judecătorul: „Fecioară, de ce credinţă eşti tu?" Ea a răspuns: „Sunt creştină". Judecătorul zise: „Eşti liberă sau roabă?" Teodora răspunse: „Acum ţi-am spus că sunt creştină, deoarece, venind Hristos, m-a eliberat de păcat; şi sunt născută din părinţi slăviţi în această lume deşartă".

Iar ighemonul, căutând spre dregătorul cetăţii care se numea Luchie, i-a zis: „Ştii pe fecioara aceasta?" Luchie a răspuns: „Da, o ştiu cu adevărat, că este de neam bun şi cinstit". Ighemonul zise către dânsa: „Fecioară, dacă eşti de neam bun şi cinstit, de ce n-ai voit să te măriţi după bărbat?" Fecioara răspunse: „Pentru Hristos m-am lepădat de nuntă, că Domnul nostru Iisus Hristos, venind în lume, ne-a izbăvit din stricăciune, prin naşterea Sa din Preacurata Fecioară, Maica Lui, şi ne-a făgăduit nouă viaţă veşnică; iar eu, crezând în El, pentru dragostea Lui am voit să petrec în feciorie până la sfârşitul meu".

Judecătorul a zis: „Împăraţii au poruncit ca pe voi, fecioarele care voiţi să vă păziţi curăţia voastră pentru totdeauna, să vă aducem la închinarea zeilor; iar de nu veţi voi să vă închinaţi zeilor, să vă dăm în case de desfrânare". Fecioara a răspuns: „Mi se pare că tu ştii bine că Dumnezeu caută la voinţa inimii, căci este ştiutor de inimi, ştiind cugetele noastre, şi scopul nostru îl primeşte ca pe însuşi lucrul. El ştie voinţa mea care este să-mi păzesc fecioria neîntinată şi chiar dacă vei porunci, precum te lauzi, să mă necinstească cu sila, aceea nu va fi desfrânare pentru trupul meu, ci silire şi pătimire. Şi precum dacă mi-ai tăia capul, sau mâna, sau piciorul, aşa şi de-mi vei lua fecioria cu sila, muceniţă a lui Hristos mă vei face, iar nu desfrânată. Însă Stăpânul meu este puternic, ca fecioria mea cea făgăduită lui, s-o păzească întreagă ca pe o parte a Sa, precum va voi".

Judecătorul a zis: „Nu dori să-ţi necinsteşti neamul tău cel bun, nici să te dai spre batjocură şi râs; de vreme ce eşti fiică de părinţi cinstiţi şi slăviţi, precum se spune despre tine". Fecioara a răspuns: „Preamăresc pe Hristos Dumnezeul meu, Cel ce mi-a dat neam bun şi cinstit şi nădăjduiesc spre dânsul, că va păzi întreagă pe porumbiţa sa". Judecătorul a zis: „Pentru ce te amăgeşti, crezând în Omul cel răstignit, ca într-un Dumnezeu? Oare te va izbăvi El din mâinile celor ce vor să te ia spre desfrânare? Să nu socoteşti că dacă te vei duce în casa de desfrânare, vei ieşi curată de acolo!"

Teodora a răspuns: „Cred în Hristos, Cel ce a pătimit pe vremea lui Ponţiu Pilat, că mă va izbăvi din mâinile necuraţilor desfrânaţi şi va păzi nespurcată pe credincioasa roaba Sa". După aceasta, judecătorul i-a dat timp de trei zile ca să se gândească; dar ea voia îndată să pătimească munci, spunându-i că şi după trei zile şi chiar după mai multe, scopul şi dorinţa ei nu vor fi altele, decât numai să moară pentru Hristos, Dumnezeul său. Deci a trimis-o iarăşi în temniţă şi, după trei zile, a scos-o şi a pus-o din nou de faţă la judecată. Şi văzând-o ighemonul petrecând neschimbată în sfânta credinţă, a poruncit să o ducă în casa de desfrânare.

Dar, fiind dusă, s-a rugat Domnului, zicând: „Hristoase Dumnezeule, Cel ce ai îmblânzit în privelişte necuvântătoarele fiare înaintea feţei Sfintei Tecla, îmblânzeşte pe aceste fiare cuvântătoare, care sunt mai sălbatice şi mai fără de ruşine, şi care s-au adunat ca să spurce curăţia trupului meu. Cel ce ai izbăvit pe Susana din mâinile desfrânaţilor bătrâni, izbăveşte-mă şi pe mine roaba ta de acelaşi fel de desfrânaţi. Nu da să se spurce biserica care Ţie unuia este sfinţită. Cel ce ai alungat de la mine pe nevăzuţii vrăjmaşi, care de multe ori se sileau tâlhăreşte şi în taină să fure vistieria fecioriei mele, goneşte şi acum, mă rog, pe aceşti nelegiuiţi, care s-au pregătit să răpească tâlhăreşte bogăţia mea. Doamne Dumnezeul meu, vino spre apărarea mea şi fă cu atotputernica Ta tărie, ca să ies curată şi neatinsă din mâinile celor necuraţi, şi voi preamări sfânt numele Tău".

Pe când Sfânta Teodora se ruga astfel, spurcaţii poftitori stăteau afară din casă şi se certau între ei, care să intre mai întâi la fecioară. Atunci, un oarecare tânăr voinic, îmbrăcat ostăşeşte, a venit la ei şi, împingându-i pe toţi, a intrat în casă la fecioară înaintea tuturor, neîndrăznind nimeni să-l împiedice sau să-l întrebe ceva. Şi acela era unul din fraţii cei credincioşi, cu numele Didim, care, fiind îndemnat de Dumnezeu, a venit acolo într-adins în chip de ostaş, însă nu pentru faptă de păcat, ci spre apărarea fecioarei. Deci, văzându-l Sfânta Teodora, s-a înspăimântat. Atunci fericitul Didim a zis către dânsa: „Nu te teme, soro, că, deşi mă vezi lup pe dinafară, înăuntru sunt mieluşel şi frate cu tine în sfânta credinţă. Eu am venit aici să te izbăvesc pe tine, care eşti roaba şi porumbiţa Dumnezeului meu! Deci, să schimbăm hainele noastre. Tu să te îmbraci într-ale mele şi eu într-ale tale, ca, astfel, fiind tu acoperită cu hainele mele, să duci de aici întreagă fecioria ta; iar eu, în îmbrăcămintea ta, să intru în nevoinţa mucenicească şi să mă arăt că sunt adevărat ostaş al lui Hristos".

Deci s-a învoit sfânta fecioară la acestea, de vreme ce a cunoscut că acel ostaş a fost trimis la dânsa de Dumnezeu. Iar după ce şi-au schimbat hainele, adică fecioara s-a îmbrăcat cu hainele cele bărbăteşti şi ostăşeşti, iar tânărul într-ale fecioarei, tânărul a zis către fecioară: „Când vei ieşi de aici, să-ţi acoperi faţa, ca şi cum te-ai ruşina, căci toţi ies de aici ruşinându-se; şi nu te vor cunoaşte având faţa acoperită". Şi a făcut fecioara astfel, şi a ieşit în haină ostăşească cu faţa acoperită şi s-a dus într-ale sale, lăudând pe Dumnezeu pentru purtarea Lui de grijă, că într-un chip ca acela a izbăvit-o din mâinile necuraţilor poftitori, ca pe o pasăre din laţ şi ca pe o oaie de lupi. Iar după ieşirea Sfintei Teodora, a intrat în casa aceea alt tânăr oarecare cuprins de pofta desfrânării şi a găsit bărbat în loc de fecioară.

Atunci s-a înspăimântat şi a strigat, zicând: „Ce este aceasta? Oare fecioara s-a prefăcut în bărbat? Am auzit spunându-se de creştini, că odată Hristos al lor a prefăcut apa în vin, acum văd că tot acelaşi a prefăcut partea femeiască în bărbătească". Apoi, ieşind degrabă din casă, a strigat către tovarăşii săi: „Să fugim de aici, să fugim mai înainte, până nu ne preface Hristos în femei". Şi, alergând, au vestit aceasta judecătorului.

Deci trimiţând ighemonul, a adus pe Didim la judecată şi l-a întrebat: „Cine eşti tu?" Didim a răspuns: „Sunt robul lui Iisus Hristos şi mă numesc Didim". Atunci judecătorul a zis: „Pentru ce vedem pe tine haine femeieşti, iar nu haine bărbăteşti?" Didim a răspuns: „Le-am luat de la Teodora, iar pe ale mele le-am dat ei, ca să nu fie cunoscută în acelea de acei desfrânaţi şi ca să scape din mâinile lor". Judecătorul a zis: „Cine ţi-a poruncit să faci astfel?" Didim a răspuns: „Iisus Hristos, Dumnezeul meu, m-a învăţat şi m-a trimis ca să scap pe oaia lui întreagă şi nevătămată din dinţii fiarelor". Judecătorul i-a zis: „Unde este Teodora acum? Să ne spui mai înainte până nu începem a te munci". Răspuns-a Didim: „Cu adevărat nu ştiu unde este ea acum, decât numai aceasta ştiu, că este roabă bună şi credincioasă a Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos şi mărturiseşte preasfânt numele Lui. Pentru aceea a iubit-o El pe ea şi a păzit-o neîntinată ca pe o mireasă a Sa". Deci, stăpânitorul, umplându-se de mânie, a poruncit ca să-i taie capul cu sabia, iar trupul să i-l arunce în foc.

Auzind Sfântul Didim porunca de moarte, s-a bucurat şi a strigat către Dumnezeu, zicând: „Bine eşti cuvântat Dumnezeule, Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, Cel ce n-ai trecut cu vederea rugăciunea mea şi mi-ai împlinit dorinţa mea. Astfel, şi pe roaba ta,

Teodora, ai păzit-o neîntinată, şi pe mine mă învredniceşti de cununa mucenicească!" După aceasta au luat pe sfântul şi l-au dus după cetate să-l taie.

Şi înştiinţându-se de aceasta Sfânta Teodora, a alergat după Sfântul Mucenic Didim şi, ajungându-l la locul unde era să se taie, se înfrunta cu dânsul pentru cununa cea mucenicească, zicând: „Măcar că ai apărat fecioria mea de stricăciune, însă eu nu te-am poftit ca să mă aperi de moarte. Eu am fost prinsă, cercetată şi judecată, deci, lasă-mi mie sfârşitul mucenicesc, ca eu să fiu tăiată, iar tu să te duci liber ori unde vei voi. Destul îţi este plata de la Domnul, că ai păzit fecioria mea, însă nu voiesc ca să mori pentru mine şi să răpeşti mai înainte cununa mea. Nu voiesc ca să fiu pricinuitoare morţii tale, ci eu să mor singură şi să-mi plătesc acea datorie. Am cap să se taie pentru Hristos, am sânge să se verse pentru Domnul nostru!

Eu n-am voit şi nu voiesc să fiu întinată, ci am dorit şi doresc să fiu muncită. Deci, nu-mi lua cununa pe care mai înainte de tine am început s-o împletesc. Iar de mă zavistuieşti pentru mucenicie, apoi mie mi se cade să merg mai întâi sub sabie; iar tu după mine poţi să fii mucenic al lui Hristos! Deci, tu să rămâi după mine, iar nu eu după tine, de vreme ce de la tine nu pot să ia curăţia; însă pe mine pot să mă necinstească. Astfel, precum m-ai scăpat curată de la desfrânare, aşa şi acum să mă trimiţi curată înaintea lui Hristos!"

Iar Sfântul Didim a zis către dânsa: „Iubită soră, Domnul nostru Iisus Hristos, Cel ce te-a păzit pe tine o dată nebatjocorită, Acela este puternic a te păzi totdeauna curată; iar pe mine, cel judecat la moarte, să nu mă opreşti a muri pentru Hristos şi cu sângele meu să-mi speli păcatele!" Astfel certându-se ei cu dragoste, s-a poruncit să-i taie pe amândoi. Deci Sfânta Muceniţă Teodora a pus mai întâi capul sub sabie, apoi şi Sfântul Didim. După aceea trupurile lor au fost aruncate în foc şi astfel şi-au luat cununile biruinţei de la Hristos, Domnul nostru, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, I se cuvine slava cinstea şi închinăciunea, în vecii vecilor. Amin.

LUNA MAI
ZIUA A DOUĂZECI ŞI OPTA

CUVIOSUL NICHITA MĂRTURISITORUL, EPISCOPUL CALCEDONULUI

Cuviosul părintele nostru Nichita iubind din tinereţe pe Hristos, s-a lepădat de lume şi de toate cele din lume şi, plăcând lui Dumnezeu prin viaţa îmbunătăţită, a fost ridicat la scaunul arhieresc al Calcedonului, pe care stând ca o făclie în sfeşnic, a luminat lumea şi a împodobit Biserica lui Hristos. Şi era foarte milostiv spre săraci, căci hrănea pe cei flămânzi, îmbrăca pe cei goi, şi primea şi odihnea pe cei străini. El era tatăl sărmanilor, apărătorul văduvelor şi izbăvitorul năpăstuiţilor.

Şi sosind eresul luptătorilor de icoane pe vremea împărăţiei lui Leon Armeanul, Sfântul Ierarh Nichita s-a arătat mărturisitor al lui Hristos, pentru că s-a nevoit mult împotriva credinţei celei rele, mustrând şi lepădând dogmele cele necredincioase, şi învăţând şi sfătuind cu dreaptă credinţă a se închina icoanei lui Hristos, a Preacuratei Maicii lui Dumnezeu şi a tuturor sfinţilor. Deci a pătimit mult pentru dreapta credinţă de la împăratul cel răucredincios şi de la cei de un gând cu el, şi a suferit izgoniri, defăimări şi chinuri.

Iar după mulţi ani şi după multe osteneli de mărturisitor, când a trecut de la cele de aici, Dumnezeu l-a preamărit în cer înaintea îngerilor Săi, iar pe pământ înaintea oamenilor, căci s-au făcut minuni la cinstitele lui moaşte, care dau tămăduiri de toate bolile, ca să se slăvească întru el Dumnezeu, Cel preamărit întru sfinţii Săi. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTA MUCENIȚĂ ELICONIDA

Eliconida, muceniţa lui Hristos, a trăit pe vremea împărăţiei lui Gordian şi a lui Filip, fiind născută şi crescută în Tesalonic. Apoi, răspândindu-se pretutindeni prigoana din partea închinătorilor de idoli, muceniţa a mers la Corint şi, văzând poporul aducând jertfe idolilor, a stat la un loc înalt şi a strigat, zicând: „O, bărbaţi corinteni, nepricepuţi şi împietriţi cu inima, vă văd că sunteţi necredincioşi. Aţi lăsat pe Dumnezeul Cel veşnic şi nestricăcios şi v-aţi întors către idolii cei pierzători de suflete. Vă rog, uitaţi-vă la înălţimea cerului şi la lăţimea pământului şi socotiţi cu mintea voastră, cine a întins cerul ca o piele pe deasupra capetelor noastre? Cine a întemeiat pământul peste adâncuri? Cine este puternic să alineze valurile cele furioase ale mării cu înfricoşatul şi slăvitul Său nume? Cine a zidit pe om din ţărână şi a suflat în el duh de viaţă? Acela este adevăratul Dumnezeu, Care ţine în palmă toată făptura şi Care petrece în ceruri. Iar zeii păgânilor sunt diavoli muţi şi nesimţitori, asemenea lor să fie toţi cei ce se închină lor".

Astfel grăind sfânta, cu libertate şi cu glas mare, îndată au apucat-o păgânii şi au dus-o la ighemonul lor, Perinie. Iar ighemonul, căutând spre ea şi văzând cinstea feţei ei, a început a-i vorbi cu blândeţe, zicând: „Bine să-ţi fie ţie, preafrumoasă fiică, căci socotesc, că tu crezi în zeii noştri cei ce petrec pururea şi mă bucur de tine". Sfânta a zis: „Ce bucurie poate să fie păgânilor? Bucuria ta o, ighemoane, se va întoarce în plângere, iar mândria în neputinţă. Eu cred în Dumnezeu, Care este peste toate, şi mă bucur că m-am învrednicit a intra pentru Dumnezeul meu în această nevoinţă, prin care aştept fără de îndoială, ca să câştig cununa biruinţei". Ighemonul a zis: „Nu fi cu limbuţia ta asemenea cu femeile cele fără de minte, ci spune nouă cu blândeţe şi pe scurt cum te numeşti?"

Sfânta a răspuns: „Nu sunt nebună, ci înţeleaptă întru Hristos; iar de voieşti să ştii numele meu, mă numesc Eliconida". Zis-a ighemonul: „Nu cu cuviinţă ţi s-a dat numele Eliconida, căci pentru nerușinarea ta cea mare, vei primi peste trupul tău munci şi bătăi". Sfânta a răspuns: „Bine mă numesc Eliconida, căci totdeauna este cu mine milostivirea Dumnezeului meu şi arunc săgeţi asupra diavolului, tatăl tău. Iar ţie, Perinie, nu ţi s-a pus numele din întâmplare, căci necuratul şi ticălosul tău trup, împreună cu spurcatul tău suflet, se va

trage cu furci înfocate la pierzare". Zis-a ighemonul: „Să ne spui în scurt, vei jertfi zeilor sau nu? Pentru că mă jur pe zeul meu, doctorul Asclipie, că nu te voi cruţa pe tine, de nu vei asculta porunca împărătească şi de nu te vei închina zeilor noştri". Sfânta a răspuns: „Ascultă-mă pe mine, ceea ce cu slobozenie îţi spun! Eu sunt roabă a lui Hristos, iar pe Asclipie al tău nu ştiu cine este. Deci fă ceea ce voieşti".

Atunci ighemonul, umplându-se de mânie, a început a o munci pe sfânta. Deci întâi a poruncit s-o întindă la pământ şi să-i croiască gleznele picioarelor ei şi apoi s-o arunce într-o căldare plină cu smoală foarte înfierbântată. Dar, îngerul Domnului, arătându-se, a răcorit căldarea; iar smoala cea fiartă a prefăcut-o în rouă rece, încât ieşea din căldare, ca din nişte aromate, o mireasmă plăcută. Lucrul acesta văzându-l ighemonul, a strigat, zicând: „O, cât de mare vrăjitor este Hristos, care poate să prefacă focul în apă!" Sfânta i-a zis: „Cât de mari ţi se par ţie acum că sunt zeii tăi Die şi Asclipie, pe care i-a umplut de ruşine o femeie, fiind roabă a lui Hristos?" Din aceste cuvinte ale sfintei, muncitorul, umplându-se de mai multă mânie şi numind-o pe ea fermecătoare, a poruncit să-i smulgă perii capului ei cu piele cu tot şi să-i ardă capul cel jupuit şi pieptul cu lumânări aprinse. Însă muceniţa răbda cu vitejie toate acele munci, ca şi cum nu simţea nici o durere.

Atunci ighemonul, schimbându-şi mânia în blândeţe, a început a momi pe sfânta, zicând: „Preaiubită fiică, apropie-te şi jertfeşte zeilor celor nebiruiţi, mai ales Afroditei şi Atenei, şi te voi face preoteasa marii Artemida, şi asemenea cu femeile senatorilor, şi voi pune în mijlocul cetăţii un stâlp de aur în numele tău. Despre aceasta voi înştiinţa pe împăraţi prin scrisori despre tine şi vei fi ca o maică la toată cetatea aceasta". Iar Sfânta Eliconida a zis: „Apoi du-mă în capiştea zeilor tăi, ca să aduc jertfe". Auzind acestea ighemonul, s-a umplut de mare bucurie şi îndată a poruncit să glăsuiască propovăduitorii şi trâmbiţele, şi să se adune toată cetatea, ca să ducă cu mare dănţuire pe sfânta în capiştea idolilor. Iar ea, intrând în capişte, a zis popilor: „Voiesc să fiu singură când aduc jertfe curate; deci, porunciţi tuturor să iasă din capişte împreună cu voi şi apoi să închideţi uşile". Şi au ascultat-o pe ea popii; deci încuind pe sfânta singură în capişte, ei înşişi stăteau afară înaintea uşilor, jucând şi cântând din trâmbiţe şi timpane.

Iar mireasa lui Hristos, fiind singură înăuntru, a apucat pe idolul Afroditei şi l-a sfărâmat în trei bucăţi, apoi pe idolul Atenei, pe care, aruncându-l la pământ, l-a zdrobit cu totul, şi, după aceea,

luându-l şi pe „al lui Asclipie din altarul lui, i-a tăiat mâinile, picioarele şi capul. Acelaşi lucru a făcut şi idolului Die. Şi pe când se făcea acea sfărâmare a zeilor, n-au auzit nici slujitorii, nici poporul, de vreme ce glasul trâmbiţelor şi al timpanelor covârşea zgomotul din capişte. Astfel, ei au stat multă vreme afară, aşteptând până ce fecioara îşi va săvârşi rugăciunile şi jertfele. Dar, după multă vreme, slujitorii pierzându-şi răbdarea, s-au hotărât să privească în capişte şi au văzut pe zeii lor sfărâmaţi şi aruncaţi la pământ, iar pe sfânta şezând în altar şi lăudând pe Hristos Dumnezeul ei. Deci au sărit înăuntru, rupându-şi hainele lor şi apucând pe muceniţa cu mânie, strigau către ighemon: „Pierde pe această fermecătoare". Din această pricină s-a făcut gâlceavă şi strigare în poporul cel mânios pentru sfărâmarea idolilor; pentru că toţi răcneau, zicând: „O, ighemoane, pierde îndată pe această fermecătoare". Atunci ighemonul a poruncit să-i taie sânii sfintei muceniţe şi s-o arunce în temniţă, până ce va socoti cu ce fel de moarte cumplită s-o piardă; deci sfânta a petrecut în temniţă cinci zile.

În acea vreme, a venit în Corint un alt ighemon în locul lui Perinie, cu numele Iustin. Aceluia i-au vestit despre muceniţa Eliconida, despre muncirea ei şi despre sfărâmarea zeilor lor. Iar Iustin, auzind acestea şi fiind foarte râvnitor către zei, s-a umplut de mânie asupra Eliconidei, pentru sfărâmarea acelora. Deci a poruncit să încingă un cuptor foarte mult, iar după ce a ars acel cuptor trei zile, au aruncat în el pe sfânta. Ea însă dănţuia în mijlocul cuptorului, cântând şi binecuvântând pe Domnul, ca altădată cei trei tineri în Babilon, căci focul îi era ei ca o rouă, iar văpaia focului ca un duh răcoros. Apoi, ieşind o văpaie mare din cuptor, s-a repezit asupra celor ce stăteau împrejur şi a ars ca la şaptezeci de bărbaţi.

Iar după o vreme, Sfânta Eliconida a ieşit din foc nevătămată. Atunci ighemonul a zis către ea: „O, necurată femeie, spune nouă cu ce vrăji ai putut birui puterea focului?" Sfânta a răspuns: „Venind Hristos, Domnul meu, pe Care tu nu l-ai văzut şi nici nu poţi să-L vezi, a răcorit puterea focului". Ighemonul necrezând, a poruncit să aducă înaintea lui un pat de aramă înroşit în foc şi acolo, înaintea ochilor lui, să pună pe sfânta dezbrăcată, iar dedesubt să aprindă cărbuni de foc, pentru că zicea: „Acum voi vedea de va veni Hristos să-i ajute ei". Astfel muncindu-se sfânta, a ieşit din trupul ei atât de mult sânge, încât a stins tot focul şi a răcorit patul. Deci, luând-o de pe pat, au dus-o în temniţă unde, zăcând la pământ, se ruga, zicând: „Iisuse, puterea şi întărirea noastră! Iisuse, slava noastră! O, Hristoase, nădejdea noastră, fii mie ajutorul şi doctorul Care să

tămăduieşti rănile mele, Cel ce mântuieşti cu bunătatea Ta pe cei ce nădăjduiesc spre Tine!"

Astfel rugându-se ea, i s-a arătat Hristos Mântuitorul lumii, în lumină mare, cu Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavriil şi, stând aproape de ea, i-a dat mâna Sa, zicând: „Scoală-te şi stai pe picioarele tale şi te întăreşte, că Eu sunt cu tine, căutând spre nevoinţa ta şi milostivindu-mă spre tine. Eu îţi voi uşura durerile şi îţi voi tămădui rănile cu puterea Mea cea dumnezeiască". Deci muceniţa sculându-se în picioare, a căzut înaintea Domnului cu faţa la pământ şi s-a închinat, zicând: „Iisuse Hristoase, Dumnezeul meu, vindecă-mă pe mine, roaba Ta, şi-mi dă mie biruinţă asupra potrivnicului ca, biruindu-l, să intru în cămara Ta cea sfântă, cu cântări şi cu glas de bucurie!" Atunci, Mântuitorul a zis către ea: „Îndrăzneşte, fiică! Eu te vindec pe tine şi îţi gătesc cununa cea fără de moarte întru împărăţia Mea". Acestea zicând Domnul, S-a dus la cer.

Iar sfinţii îngeri i-au dat ei pâine curată şi luminoasă ca soarele, din care gustând, s-a făcut sănătoasă cu tot trupul şi faţa ei s-a luminat ca soarele. Şi s-a făcut trupul ei alb ca zăpada; şi astfel mulţumind lui Dumnezeu, a stat până la ziuă, cântând şi binecuvântând. Şi sosind ziua, au scos-o la judecată şi au aruncat-o în spre mâncare fiarelor. Şi au dat drumul la doi lei flămânzi şi chinuiţi de foame de trei zile. Dar venind leii către sfânta, s-au plecat înaintea ei şi îi lingeau picioarele. Iar poporul, văzând aceasta, şi-a ridicat glasul, zicând: „Femeia aceasta este cu adevărat fermecătoare şi necurată, de vreme ce a fermecat şi fiarele, încât nu pot să se atingă de ea. Pierde-o pe aceasta, ighemoane, pierde-o degrabă".

Pe când poporul striga astfel, s-au sfărâmat uşile de la acea privelişte, cu puterea lui Dumnezeu, şi s-au deschis; iar leii au sărit cu mânie către popor, răcnind şi mugind, încât poporul s-a pornit la fugă şi a fugit în curte împreună cu ighemonul. Iar leii gonind pe cei ce fugeau, au ucis o sută douăzeci de oameni din popor. Atunci ighemonul, neştiind ce să mai facă muceniţei, a poruncit ca s-o taie cu sabia.

Deci scoţând pe sfânta afară din cetate la locul de tăiere, ea şi-a ridicat mâinile spre cer şi s-a rugat, zicând: „Hristoase, Dumnezeul meu, vino acum şi stai de faţă roabei Tale în ceasul acesta, şi împlineşte făgăduinţa Ta cea adevărată. Du-mă pe mine în ograda Ta cea sfântă şi mă rânduieşte cu binecuvântatele Tale oi. Numără-mă pe mine cu femeile cele ce Ţi-au plăcut Ţie: Cu Sarra, Rebeca, Rahila, Lia, Susana şi cu Maica Ta cea fără de prihană, Curata şi pururea Fecioara Maria; asemenea şi cu Marta şi Maria, surorile lui Lazăr,

cu Ana proorocița, care a ieșit întru întâmpinarea Ta, cu Sfântul Simeon, primitorul de Dumnezeu, ce a mărturisit pentru Tine, cu Elisabeta, maica Mergătorului Înainte, și cu întâia Muceniță Tecla. Scrie-mă în numărul lor și-mi dă mie ca să mă odihnesc cu dânsele în veci". Astfel rugându-se, s-a auzit un glas de sus, zicând: „Vino, fiică, gata îți este ție cununa și scaunul, iar cetele îngerești încep cântări de dănțuire la intrarea ta în cer".

Auzind sfânta acest glas, s-a umplut de bucurie negrăită și cu veselie și-a plecat capul sub sabie, și astfel au tăiat-o. Iar din rănile ei în loc de sânge a curs lapte; și acesta era semnul curăției ei. După aceasta, credincioșii luând trupul ei cel sfânt, l-au îngropat cu bună cucernicie, slăvind pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, pe Unul Dumnezeu în Treime, Căruia și de la noi să-I fie cinste, slavă și închinăciune, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL IGNATIE, EPISCOPUL ROSTOVULUI

Cuviosul Ignatie s-a născut din părinți dreptcredincioși și a crescut în adevărata învățătură și în săvârșirea faptelor bune. Apoi, cunoscând deșertăciunea vieții acesteia, s-a lepădat de lume și s-a făcut monah. Deci, pentru multa lui bunătate, a fost pus mai întâi arhimandrit, apoi episcop al cetății Rostovului, și luând Biserica lui Dumnezeu, păștea bine turma încredințată lui. Deci petrecând în arhierie douăzeci și șase de ani și îngrijind bine de Biserica lui Hristos, s-a mutat la Dumnezeu, în anul de la facerea lumii 6796, iar de la întruparea lui Dumnezeu Cuvântul în anul 1288, în 28 de zile ale lunii mai, într-o vineri după Vecernie.

Auzind de aceasta cetățenii Rostovului, s-au adunat și au făcut plângere nemângâiată, că i-a lăsat păstorul și învățătorul, ajutătorul și izbăvitorul celor din nevoi și necazuri, folositorul văduvelor și al sărmanilor, hrănitorul săracilor și scăpătaților, povățuitorul rânduielii preoțești și monahicești, învățătorul domnilor și al dregătorilor. Și luând cinstitul lui trup, l-au adus în biserică. Iar din pricina mulțimii poporului n-au putut să-l ducă înăuntru ci, punându-l înaintea bisericii, acolo au cântat rânduiala pentru cei morți.

În acea vreme au venit două călugărițe cucernice, din care una cu numele Teodosia. Aceasta a fost soția lui Pavel, întâiul diacon al arhiereului, care, de când se luase cu bărbatul său cu nuntă legiuită, a

voit viață fecioreasc și cinstită pentru Dumnezeu; deci a petrecut toată viața sa în rugăciuni și în postiri, și mărturisită era curăția vieții lor de toți. Iar după moartea fericitului Pavel, ea s-a învrednicit de chipul monahicesc. Aceasta auzind de moartea arhiereului, a mers la sfintele lui moaște împreună cu o altă călugăriță, anume Xenia, fiind și aceea plăcută lui Dumnezeu și având viața îmbunătățită.

Amândouă aceste călugărițe și mulți alții din cei plăcuți lui Dumnezeu, cărora li s-a descoperit, au văzut această minune: Când duceau trupul sfântului la biserică, s-a sculat arhiereul lui Dumnezeu Ignatie în veșmintele sale arhierești de pe patul în care era purtat și, umblând prin văzduh, a stat deasupra bisericii și a binecuvântat poporul și toată cetatea. După aceasta, s-a pogorât în cămara de jos, care era lângă altar, unde îi era pregătit mormântul pentru cinstitul său trup. Și aceasta a descoperit-o Dumnezeu acelor cuvioase călugărițe și altor credincioși vrednici, spre proslăvirea plăcutului său și pentru încredințarea sfințeniei lui, că a câștigat milă de la Domnul și s-a învrednicit în partea sfinților.

În același ceas s-a făcut și altă minune, care este aceasta: Arhimandritul Ștefan avea din naștere un deget de la mână îndoit spre palmă și, când s-a atins de cinstitul trup al sfântului, îndată degetul cel strâmb s-a dat la loc și s-a făcut ca și celelalte. Apoi au dus pe sfântul în biserică, iar a doua zi, adunându-se toți, au făcut obișnuita slujbă și cântare deasupra gropii; și când l-au pus în mormânt și îi dădeau în mână scrisorile, în care erau scrise numele acelora pe care îi sfințise preoți și diaconi în viața sa, el și-a întins mâna sa ca și cum ar fi fost viu și a luat acele scrisori. Atunci toți, văzând acea minune, s-au înspăimântat și s-au bucurat, slăvind pe Dumnezeu. Deci, cu rugăciunile Sfântului Ignatie, acest plăcut arhiereu al lui Dumnezeu, să ne învrednicim și noi cu dânsul a fi părtași bunătăților celor veșnice, în Iisus Hristos Domnul nostru, căruia se cuvine slava în veci. Amin.

LUNA MAI

ZIUA A DOUĂZECI ŞI NOUA

SFÂNTA MUCENIŢĂ TEODOSIA DIN TIR

Despre Sfânta Teodosia, fecioara cea din Tir, Evsevie, episcopul Cezareei Palestinei, martorul cel ce a văzut cu ochii, a scris astfel:

„Întinzându-se asupra noastră până la cinci ani prigoana de la păgânii închinători la idoli, în două zile ale lunii aprilie, chiar la praznicul Învierii Domnului, în cetatea noastră, Cezareea Palestinei, o fecioară credincioasă şi cinstită de neam din Tir, care nu avea încă optsprezece ani, s-a apropiat de cei care erau închişi în temniţă, legaţi pentru Hristos, şi le spunea cu îndrăzneală despre împărăţia lui Dumnezeu.

Ea le-a urat de bine, rugându-i s-o pomenească înaintea Domnului când vor sta înaintea Lui, după sfârşitul nevoinţei lor cei mucenicești. Şi văzând ostaşii pe fecioară că vorbeşte cu cei legaţi pentru Hristos, au răpit-o ca şi cum făcuse un mare rău şi au adus-o la ighemonul Urban spre cercetare. Iar ighemonul, fiind plin de mânie şi de sălbăticie cumplită de fiară, a muncit-o cu cumplite munci, strujindu-i până la oase coastele şi sânii cu unghii de fier; dar ea pe toate le-a răbdat cu faţa luminoasă. Deci a poruncit ighemonul s-o înece în adâncul mării".

Acestea le povesteşte Evsevie, care a fost martor la toate muncile, iar în povestirea romanilor se mai adaugă: „Teodosia, această sfântă muceniţă a lui Hristos, după înecarea sa în mare, a fost scoasă vie de îngeri din adânc la uscat şi umbla purtând în mâini piatra care fusese legată de grumajii ei. Şi fiind prinsă din nou şi adusă la judecată, muncitorul a dat-o spre mâncarea fiarelor, dar n-a fost vătămată de ele. După aceea a poruncit s-o taie cu sabia. Şi când i-a tăiat capul, s-a văzut o porumbiţă zburând din gura ei, care strălucea mai mult decât aurul şi s-a suit spre cer. Apoi, după ce a

sosit noaptea, sfânta muceniţă s-a arătat părinţilor săi în mijlocul cetei sfintelor fecioare, îmbrăcată cu o haină mai albă decât zăpada, având o cruce de aur în mâini, purtând o cunună pe cap şi zicând: „Iată cât de mare este slava şi darul Hristosului meu de care aţi vrut să mă lipsiţi!", căci părinţii ei, văzând în dânsa dorinţa de nevoinţă mucenicească, o opriseră de la acea faptă; dar sfânta, ascunzându-se de dânşii, a alergat la cei legaţi pentru Hristos, a fost prinsă spre muncire, precum s-a zis, şi a fost încununată de Domnul nostru Iisus Hristos, puitorul său de nevoinţă.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, ALTĂ CUVIOASĂ MUCENIŢĂ TEODOSIA, CARE A PĂTIMIT PENTRU SFINTELE ICOANE

Sfânta Teodosia, mireasa lui Hristos, s-a născut în Constantinopol, din părinţi bogaţi, cinstiţi, dreptcredincioşi şi împodobiţi cu fapte bune. Aceştia, fiind mulţi ani neroditori, erau foarte mâhniţi şi totdeauna se rugau cu postire multă, alergând ziua şi noaptea la biserica lui Dumnezeu şi dând milostenie la săraci cu prisosinţă. Iar odată, fiind ei în biserica Sfintei Muceniţe Anastasia, la cântarea cea de toată noaptea, pe când maica sa se ruga cu lacrimi mai cu dinadinsul pentru dezlegarea nerodirii sale, a adormit puţin şi i s-a arătat în vis Sfânta Muceniţă Anastasia şi i-a zis: „Femeie, nu te mâhni, că vei zămisli şi vei naşte!" Iar ea, deşteptându-se, s-a bucurat şi a spus aceasta bărbatului său. Şi i-a zis bărbatul ei: „Viu este Domnul, că de ne va dezlega nerodirea noastră şi vei naşte parte bărbătească sau femeiască, îl vom aduce ca dar Stăpânului nostru, Hristos Dumnezeu!"

Apoi, după puţină vreme a zămislit şi a născut prunc de parte femeiască pe această sfântă fecioară, pe care au numit-o Teodosia, adică dată de Dumnezeu, căci de la Dumnezeu li s-a dăruit, şi au luminat-o pe ea cu Sfântul Botez. Iar după patruzeci de zile, maica luând pe pruncă în mâini, a adus-o în biserica Sfintei Anastasia şi, cu lacrimi de bucurie, a dat mulţumire Domnului şi sfintei muceniţe, făgăduind ca, după ce va creşte, s-o dea în numărul mireselor lui Hristos, care îşi păzesc fecioria în rânduiala monahicească, pentru că era lângă biserica aceea o mănăstire de fecioare sfinţite lui Dumnezeu. Deci, maica sa luând binecuvântare, s-a întors acasă şi creştea pe prunca cea făgăduită lui Hristos cu toată luarea aminte,

învățând-o citirea dumnezeieștilor cărți și frica de Dumnezeu, aprinzând astfel în inima ei focul dragostei celei dumnezeiești.

Iar după ce au trecut șapte ani de la nașterea Sfintei Teodosia, tatăl ei a murit, iar maică-sa, luând-o, a adus-o la mănăstirea Sfintei Anastasia și a dat-o spre tundere în schima monahală. Apoi, după trei ani a murit și ea, lăsând toată averea fiicei sale, monahia Teodosia. Iar ea ajungând la vârsta cea desăvârșită și fiind plină de înțelegere și de dragoste către Dumnezeu, toată averea care rămăsese de la părinții săi n-a voit s-o aibă la sine, ci a dat-o lui Dumnezeu, Căruia s-a dat și pe sine spre jertfă vie. Deci, chemând un argintar, i-a dat aceluia mult aur și argint, pentru ca să îmbrace trei icoane: a Mântuitorului Hristos, a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și a Sfintei Mucenițe Anastasia.

Acele icoane, care erau de câte trei coți, le-a pus în biserică; iar cealaltă parte din avere a împărțit-o toată săracilor și scăpătaților, sărmanilor și văduvelor. După aceea, petrecând de bunăvoie în sărăcie monahicească, slujea Domnului ziua și noaptea, îmbogățindu-se cu duhovnicească bogăție a darului lui Dumnezeu. Ea se înarma împotriva vrăjmașului celui nevăzut cu platoșe de rugăciuni, iar trupul omorându-și cu nevoințele pustnicești și cu ostenelile, se lupta împotriva diavolilor și astfel biruia pe vrăjmașul cel fără de trup, sfărâmând capul balaurului iadului și surpând pe mândrul veliar prin smerenie, prin blândețe, prin dragostea cea plăcută lui Dumnezeu, prin curăție, prin cucernicie, prin ascultare și prin alte fapte bune călugărești.

Odată, la miezul nopții, stând ea la rugăciune, a stat înaintea ei diavolul și a zis către ea: „Și tu te-ai pornit asupra mea? Deci, mă voi porni și eu mai tare asupra ta, și nu numai asupra ta, ci și asupra tuturor creștinilor, de vreme ce am aflat pe un om prin care voi putea ridica război asupra Bisericii. Astfel, pe mulți îi voi întoarce de la închinarea icoanei lui Hristos și vor merge în urma mea, făcând voia mea". Iar Sfânta Teodosia, însemnându-se cu semnul Sfintei Cruci, a zis: „Blestemat să fii tu, diavole, vrăjmașule al creștinilor, și toate meșteșugirile tale să fie deșarte, cu puterea lui Hristos, Dumnezeul nostru". La auzul acestora diavolul s-a stins; iar cuvioasa îngrădindu-se cu Sfânta Cruce, a început a cânta psalmii lui David: *Să învie Dumnezeu și să se risipească vrăjmașii Lui și să fugă de la fața Lui cei ce-L urăsc pe El.*

Această înfricoșată vedenie și cuvintele cele trufașe ale diavolului, fericita fecioară Teodosia le-a spus egumenei sale și o întreba: „De unde o să vie ispita asupra creștinilor, pe care vrăjmașul

se laudă s-o aducă?" Iar egumena a zis către ea: „Fiică, Sfântul Apostol Pavel zice că cei ce voiesc a viețui cu bună credință întru Iisus Hristos vor fi prigoniți, iar oamenii cei vicleni și fermecători vor spori spre mai rău, înșelând și înșelându-se unii pe alții. Deci, de la oamenii cei răi, care socotesc cele eretice înșelând și înșelându-se, pe care diavolul îi are ca pe niște unelte ale sale, de la aceia s-a tulburat turma lui Hristos și cei binecredincioși au fost goniți. Tot astfel, și în zilele cele de pe urmă, va năvăli asupra Bisericii celei dreptcredincioase vreun lucru potrivnic și tulburător. Deci *tu petrece în acelea în care te-ai învățat*, cum zice Sfântul Pavel, *că știi din pruncie Sfintele Scripturi, care pot să te ducă la mântuire, prin credința cea întru Iisus Hristos*".

Iar după câțiva ani, s-a sculat împotriva dreptcredinciosului împărat Teodosie, care se numea Adramitin, un voievod al lui cu numele Leon, care se numea Conon, de neam din Isauria. Acela, luând lui Teodor puterea împărătească, a împărățit singur. La începutul împărăției sale se arăta a fi dreptcredincios, dar, după puțină vreme, s-a făcut un nou Baltazar și, spurcând sfințenia bisericească, nu binecuvânta pe Hristos Dumnezeul Cel Preaînalt, întru cinstita Lui icoană. El a vărsat în Biserică otrava cea vătămătoare de suflet a eresului maniheilor, dar mai ales a iudeilor. Cel cu numele de fiară s-a năpustit răcnind ca un leu și scoțând cuvinte de hulă ereticești împotriva sfintelor icoane, numindu-le idoli; iar pe cei ce se închină lor numindu-i închinători de idoli. Deci, a dat poruncă în toată împărăția sa să se lepede și să se scoată afară din biserici sfintele icoane.

În acea vreme, pe scaunul patriarhiei Constantinopolului era Preasfințitul Gherman. Acesta, cu ceilalți arhierei credincioși, s-a împotrivit poruncii împăratului, nevoind a se supune la ereticeasca lui poruncă pe care o dăduse spre lepădarea sfintelor icoane; deci grăia către hulitorul acela: „Întrupându-se Stăpânul Mântuitorul nostru din preacuratele sângiuiri ale Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și săvârșind pentru noi toată dumnezeiasca Sa rânduială, a zdrobit toată idoleasca slujbă și toate chipurile idolești s-au dat focului și întunericului. Iar de la viețile apostolești și de la învățăturile lor cele mântuitoare de lume au trecut mai mult de șapte sute de ani până în zilele noastre; și în vremile acelora erau atât de mulți sfinți drepți și cuvioși părinți, dar nici unul dintr-înșii n-a hulit sfintele icoane, nici a auzit cineva vreodată o socoteală rea ca aceasta, pe care voi o purtați acum, lepădând cinstirea icoanelor, care este făcută cu vrednică datorie, din vremile cele vechi, pentru că Sfânta Biserică din început

a primit închipuirea sfintelor icoane şi cinstirea acelora, începând de la chipul cel nefăcut, pe care Mântuitorul singur l-a trimis pe mahramă lui Avgar, stăpânitorul Edesei.

Apoi, după înălţarea lui Hristos, femeia aceea ce-i curgea sânge, care prin atingerea de marginea hainelor lui Hristos s-a tămăduit, a făcut dintr-o piatră chipul lui Iisus Hristos. După aceasta, Sfântul Evanghelist Luca a zugrăvit icoana Preacuratei Fecioare Născătoare de Dumnezeu şi aşa s-a început acea dreptcredincioasă zugrăvire a sfintelor icoane şi împodobirea prin ele a bisericilor Domnului şi a caselor dreptcredincioşilor creştini. Acest lucru nici cele şase sfinte Sinoade a toată lumea, care au fost mai înainte de noi, nu l-a hulit, ci mai ales a poruncit să ne închinăm închipuirilor sfinţilor, iar nu să le lepădăm pe acelea.

Deci să ştii, o, împărate, că eu pentru cinstirea sfintelor icoane sunt gata, nu numai a pătimi ceva rău, ci şi a muri. Căci chipul lui Hristos poartă numele Însuşi al lui Hristos, Care S-a întrupat din Fecioara cea fără de prihană şi a petrecut pe pământ cu oamenii. Deci se cade fiecărui dreptcredincios creştin a muri atât pentru numele lui Hristos, cât şi pentru chipul Lui, pentru că cel ce nu-I cinsteşte chipul, nu cinsteşte nici pe însuşi cel închipuit".

Auzind împăratul acestea, s-a umplut de mânie şi, răcnind ca un leu, a început mai cumplit a se înrăi, prigonind şi muncind pe cei dreptcredincioşi, iar pe cei ce se împotriveau lui dându-i morţii. Deci, mai întâi trimiţând ostaşii săi cu arme, a izgonit de la patriarhie pe Sfântul Gherman cu ocări şi cu bătăi, iar în locul lui a pus pe mincinosul patriarh, ereticul Anastasie, cel de un gând cu el.

După aceea toate cărţile dumnezeieşti şi învăţătorii cei înţeleptiţi de Dumnezeu i-a dat focului; pentru că lângă biserica Sfintei Sofia era o bibliotecă, având mai mult de trei sute de mii de cărţi, iar lângă aceea erau douăsprezece şcoli şi tot atâţia preaînţelepţi dascăli, peste care era unul mai mare, preaînţeleptul Ghimnasiarh, care luase acea cinste de la împăratul; şi toţi aceştia erau, cu binecuvântarea patriarhului, potrivnici păgânătăţii acelui împărat. Deci, într-o noapte, acel împărat fără de lege a înconjurat cu oaste, a pus foc împrejur şi a ars acea bibliotecă, cu toate şcolile, cu dascălii şi cu ucenicii care s-au aflat în ele la acea vreme, astfel încât nici unul n-a scăpat din foc şi nici o carte n-a rămas nearsă.

Atunci puteai să vezi toată cetatea Constantinopolului în întristare şi în mare supărare, toţi plângând şi suspinând, unii pentru nedreapta izgonire a Preasfinţitului patriarh Gherman, alţii pentru arderea atâtor cărţi şi dascăli iscusiţi, iar alţii pentru necinstirea cea

mare ce se aducea sfintelor icoane, care pretutindeni erau sfărâmate, aruncate în noroi, călcate în picioare şi arse cu foc, pentru că noul patriarh Anastasie, fiind eretic, stând ca o urâciune a pustiirii la locul cel sfânt şi făcându-se bine primit de împărat şi ajutându-i la eresul acelui luptător de icoane, îndată a lepădat cinstitele icoane din biserica cea mare şi a poruncit ca pretutindeni să se facă aşijderea.

Pe vreme aceea, era la Constantinopol o poartă care se numea „Poarta de aramă", ce ducea la palatul împărătesc. Acea poartă era zidită în zilele marelui împărat Constantin, iar deasupra ei era chipul Mântuitorului făcut din aramă, care stătea acolo de mai bine de patru sute de ani. Pe acel chip al Mântuitorului, patriarhul Anastasie vrând să-l lepede la pământ şi să-L dea focului, ca un luptător de icoane ce era, a trimis ostaşi cu tesle la acel lucru. Şi, când un oarecare mai mare ostaş, cu dregătoria spătar, s-a suit cu tesla pe scară spre chipul lui Hristos şi începea lucrul său cel potrivnic lui Dumnezeu, atunci l-au văzut nişte femei dreptcredincioase şi călugăriţe, care se întâmplaseră acolo, între ele fiind şi Cuvioasa Teodosia. Deci acelea s-au aprins cu râvnă pentru icoana lui Hristos, îndemnate fiind de Cuvioasa Teodosia, ca una care avea mai multă osârdie spre Domnul, fiind plină de sfătuirile cele de Dumnezeu insuflate şi de vitejească îndrăzneală. Deci au alergat la scară şi au răsturnat-o la pământ împreună cu ostaşul acela, care căzând de sus, a fost zdrobit, iar ele, trăgându-l şi bătându-l, l-au dat morţii.

Apoi, ducându-se cu sârguinţă la patriarhul Anastasie, l-au defăimat pentru păgânătatea lui şi l-au ocărât, numindu-l lup răpitor, eretic şi vrăjmaş al Bisericii lui Hristos, şi aruncând cu pietre asupra lui. Iar patriarhul Anastasie, umplându-se de ruşine şi temându-se ca să nu se scoale cu mai mare tulburare poporul întreg asupra lui, a alergat la împărat şi i-a spus de necinstea cu care l-au înconjurat acele femei şi de uciderea spătarului lângă porţile cele de aramă. Deci împăratul s-a umplut de mânie şi de iuţime asupra dreptcredincioaselor, şi a trimis îndată pe ostaşii săi cu săbiile scoase, ca să răzbune necinstea adusă patriarhului şi moartea spătarului, şi au tăiat pe acele sfinte femei, pentru râvna cea arătată pentru buna credinţă.

Iar pe fericita călugăriţă Teodosia, ca pe cea care era mai însemnată decât celelalte cu bunul neam şi cu buna credinţă, şi ca pe cea care a mărturisit mai cu îndrăzneală dreapta credinţă şi a fost pricinuitoarea lucrului făcut, tiranul a poruncit ca, prinzând-o, s-o arunce în temniţă şi să-i dea ei în fiecare zi câte o sută de bice. Deci Sfânta Teodosia a fost muncită astfel şapte zile, iar în ziua a opta

împăratul a poruncit ca, purtând pe muceniţă fără de cinste prin toată cetatea, s-o bată cu nemilostivire.

Şi fiind dusă muceniţa spre acel loc care se numea târgul boilor, unde se vindeau şi se junghiau dobitoacele, un ostaş sălbatic şi fără de omenie a călcat din întâmplare cu piciorul peste un corn mare de capră şi s-a rănit puţin la picior. Deci, umplându-se de mânie, a apucat acel corn şi a bătut tare cu dânsul pe muceniţă peste grumaz, apoi a lovit-o cu cornul acela în gâtlej şi a străpuns-o; şi îndată Sfânta Cuvioasă Muceniţă Teodosia fecioara, sfinţita mireasă a lui Hristos, şi-a dat cinstitul şi sfântul său suflet în mâinile Mirelui său Celui fără de moarte şi s-a dus în cămara Lui cea cerească, încoronată cu îndoită cunună a fecioriei şi a muceniciei.

Iar multpătimitorul ei trup, fiind aruncat pe pământ, nişte oameni cucernici luându-l, l-au pus la un loc însemnat, unde se dau tămăduiri bolnavilor de la sfintele ei moaşte, întru slava lui Hristos Dumnezeul nostru, Care împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh este slăvit, acum şi pururea şi în veci vecilor. Amin.

Notă – În această zi mai facem şi pomenirea întâiului sobor a toată lumea, care s-a ţinut la Niceea la anul 325 şi la care au luat parte trei sute optsprezece Sfinţi Părinţi care au propovăduit pe Fiul că este de o fiinţă cu Tatăl şi au lepădat pe răucredinciosul Arie, începătorul de eresuri.

LUNA MAI
ZIUA A TREIZECEA

CUVIOSUL ISACHIE MĂRTURISITORUL, EGUMENUL MĂNĂSTIRII DALMAŢIA

După aflarea cinstitei şi de viaţă făcătoarei Cruci a Domnului nostru Iisus Hristos şi după domnia marelui Constantin, atunci balaurul cel mult pestriţ şi vrăjmaşul cu multe capete, şi cel de-a pururea al urâtor neamului creştinesc, iar mai ales al lui Hristos, Mântuitorul nostru, şi al sfintei credinţe, a băgat în Biserica lui Dumnezeu o tulburare ca aceasta, prin vicleşugul său cel cu rea meşteşugire: a îndemnat pe păgânul şi nelegiuitul împărat Valent ca să apere şi să lăţească eresul lui Arie.

Deci a ridicat acel împărat prigonire asupra celor dreptcredincioşi şi a poruncit ca pe unele sfinte biserici să le închidă, ca să nu se săvârşească în ele obişnuitele jertfe dumnezeieşti, pe altele le-a prefăcut în grajduri de cai, iar pe altele le-a dărâmat până în temelie. Şi s-a lungit acea răutate multă vreme, fiind mare tânguire şi plângere robilor lui Hristos, care se rugau lui Dumnezeu ziua şi noaptea ca să se milostivească spre Sfânta Sa Biserică şi să facă judecată dreaptă şi izbândire asupra împăratului celui nedrept.

În acea vreme era precum a fost în zilele Apostolilor, când împăratul Irod şi-a pus mâinile, ca să facă rău unora ce erau din Biserică. Iar după câţiva ani, Dumnezeu a ridicat cu duhul pe robul Său, monahul Isachie, precum odinioară a ridicat pe Proorocul Daniil, spre apărarea nevinovatei Susana. Acest fericitul Isachie a fost mai întâi în pustia răsăritului, urmând Sfântului Prooroc Ilie şi petrecând viaţă asemenea cu îngerii. Şi auzind de prigoana care o făceau arienii asupra Bisericii şi de împăratul care ajuta acelor eretici, i s-a făcut jale foarte mare de aceasta şi, lăsând pustia, a venit în Constantinopol, întărind pe credincioşi în buna credinţă. Astfel,

cuvântul lui era ca o lumină aprinsă, duhul lui Dumnezeu se odihnea peste dânsul şi darul cel ceresc îl umbrea.

Deci văzând el necazul ce se făcea credincioşilor de către răucredinciosul împărat şi de către cei de un gând cu el, se ruga lui Dumnezeu, ca din înălţimea scaunului Său cel sfânt, să caute spre cei chinuiţi pe nedrept şi să arate milostivirea Sa spre dânşii, iar mândria făcătorilor de rău să o smerească. Iar Dumnezeu, Cel ce a auzit odinioară pe plăcutul Său, Moise, ce se ruga pentru poporul cel chinuit de Faraon, Acela a auzit şi pe robul Său Isachie şi a ridicat asupra păgânului împărat Valent năvălirea barbarilor, căci în acea vreme, barbarii cei ce petreceau peste Dunăre, adunând putere mare de oaste, au pornit cu război asupra grecilor şi, năvălind cu acea putere, au robit Tracia şi s-au apropiat de Constantinopol. Pentru aceea, împăratul Valent a fost nevoit să-şi adune ostaşii săi şi să iasă întru întâmpinarea vrăjmaşilor, dar i s-a întâmplat ceea ce se întâmplase odinioară lui Saul, împăratul lui Israel, cel care era vrăjmaşul lui David, pentru că Saul nu s-a întors de la război, după proorocia Sfântului Samuil, căci a mâniat pe Domnul Dumnezeu.

Deci, ieşind Valent din Constantinopol cu oştile sale, fericitul Isachie i-a ieşit în cale şi a strigat cu glas mare, zicând: „Împărate, deschide bisericile celor dreptcredincioşi şi Dumnezeu îţi va îndrepta bine calea înaintea ta". Dar împăratul nu i-a răspuns, ci, defăimându-l ca pe un prost şi fără de minte, şi socotindu-i cuvintele întru nimic, s-a dus în calea sa. Iar a doua zi, fericitul stareţ, ieşind iarăşi înaintea împăratului, a grăit către el: „O, împărate, deschide bisericile celor dreptcredincioşi şi-ţi va fi războiul cu izbândă, pentru că vei birui pe vrăjmaşi şi te vei întoarce sănătos şi cu pace!"

Iar împăratul socotind acele cuvinte ale lui: „Te vei întoarce sănătos şi cu pace...", voia să deschidă bisericile cele închise şi să le dea celor dreptcredincioşi şi a început a se sfătui pentru aceasta cu sfetnicii săi. Însă un voievod oarecare, fiind din credinţa cea rea a arienilor, a sfătuit pe împărat să nu asculte pe monahul acela, ci să-l gonească cu necinste. Deci împăratul a ocărât pe stareţ şi l-a gonit de la el cu batjocură şi cu bătăi şi a plecat mai departe în calea sa.

Iar a treia zi, cuviosul stareţ iar a întâmpinat pe împărat şi apucând de frâu calul pe care era călare împăratul, a început a-l ruga mai cu osârdie şi a-l sfătui să deschidă bisericile, îngrozindu-l cu răzbunarea lui Dumnezeu, de nu va face ceea ce îi cere. Deci, întâmplându-se acolo o râpă adâncă, cu spini cumpliţi şi cu o baltă de noroi, în care, şi o fiară dacă ar fi căzut, nu ar fi putut să mai iasă de acolo, ci s-ar fi afundat cu totul şi ar fi murit, împăratul a poruncit să

arunce pe monah în acea râpă, ca să moară acolo şi s-a dus în calea care era înaintea lui. Iar Sfântul Isachie, fiind aruncat în spini şi în baltă, a fost păzit de dreapta lui Dumnezeu şi a rămas fără de vătămare, pentru că nici spinii nu l-au rănit, nici balta nu l-a înecat, ci a zăcut în mijlocul bălţii, între spini, ca pe un aşternut moale în mijlocul florilor, binecuvântând şi cântând Domnului, până ce, cu porunca lui Dumnezeu, arătându-i-se trei bărbaţi purtători de lumină, l-au ridicat din baltă şi l-au scos întreg şi sănătos din râpa aceea şi, punându-l pe uscat, s-au făcut nevăzuţi.

Atunci Cuviosul Isachie a cunoscut că Domnul a trimis pe îngerii săi să-l scoată din prăpastia aceea şi, căzând în genunchi, a dat mulţumire Mântuitorului său, ca Cel ce are purtare de grijă pentru robii Săi şi nu părăseşte pe cei ce se tem de El şi nădăjduiesc spre ajutorul Lui. Deci, rugându-se mult şi întărindu-se cu Duhul Sfânt, s-a sculat şi, alergând degrabă pe altă cale, a ieşit înaintea împăratului şi a stat înaintea lui. Şi văzându-l împăratul, s-a înspăimântat şi s-a minunat de acea vedere. Atunci sfântul a zis cu îndrăzneală către dânsul: „Tu ai voit să mă omori în spini şi în baltă, iar Domnul m-a păzit viu şi prin sfinţii Săi îngeri m-a scos din acea prăpastie. Deci, o, împărate, ascultă-mă şi deschide bisericile celor dreptcredincioşi, ca să biruieşti pe vrăjmaşi şi să te întorci cu slavă; iar de nu mă vei asculta, apoi nu te vei întoarce de la război, ci vei pieri acolo".

Iar împăratul se minuna de îndrăzneala monahului şi de faţa lui cea luminată, însă nu l-a ascultat, de vreme ce inima lui era împietrită şi dezlipită de Dumnezeu. Deci a dat pe cuviosul la doi boieri, anume Saturnin şi Victor, cărora le-a poruncit să-l păzească în legături, zicând: „Să-mi ţineţi pe acest stareţ bârfitor până ce mă voi întoarce, ca să-i dau răsplata cea vrednică, pentru îndrăzneala lui cea fără de ruşine".

Iar Cuviosul Isachie, fiind plin de Duhul Sfânt şi umplându-se de mai multă râvnă – ca altădată Sfântul Prooroc Miheia împotriva lui Ahav, împăratul lui Israel – a strigat către Valent, zicând: „Dacă te vei întoarce cu pace, apoi să ştii că nu mi-a grăit mie Domnul. Însă îţi zic că vei duce ostaşii la război şi nu vei putea să biruieşti pe vrăjmaşi, ci vei fugi din faţa lor, vei fi prins şi vei fi ars de viu cu foc". Acestea zicând sfântul, a fost dus în legături, iar împăratul a plecat pe cale mânios.

Iar când s-au întâlnit oştile greceşti cu cele barbare şi s-au lovit la război, atunci s-a făcut tăiere mare şi, cu dumnezeiasca voie, barbarii au biruit pe greci, după proorocia Sfântului Isachie. Şi au căzut mulţi de ascuţişul sabiei, iar împăratul Valent a fost rănit şi,

neputând să stea împotriva barbarilor, a fugit. Iar barbarii, gonind după el, au tăiat oştile greceşti ca pe nişte mlădiţe şi erau aproape să ajungă şi pe împărat.

Iar împăratul fugind numai cu sfetnicul său, acel voievod arian care îl sfătuise să nu asculte pe Isachie, s-a apropiat de un sat şi, văzând nişte paie, a descălecat de pe cal, fiind obosit, şi s-a ascuns în paiele acelea cu acel sfetnic al său, dar nu s-a ascuns de mâna lui Dumnezeu, Care l-a pedepsit. Căci barbarii care veneau după el, ajungând la satul acela şi înştiinţându-se că nişte greci s-au ascuns în paie, au aprins foc împrejurul lor şi le-au ars. Astfel a pierit cu sunet acel ticălos împărat, împreună cu sfetnicul lui.

Iar după războiul acela, armata grecească care mai rămăsese s-a dus în întâmpinarea lui Graţian, împăratul Romei, care venea în ajutorul grecilor. Şi sosind Graţian, a pus împărat al grecilor pe Teodosie, care a fost numit mare; iar Teodosie, adunând îndată oastea cea risipită, s-a dus asupra barbarilor şi i-a biruit, iar după ce i-a învins, s-a întors cu biruinţă şi a mers la Constantinopol. În acea vreme, îndată după pieirea lui Valent, unii din ostaşi, care au fost risipiţi de barbari, neştiind că împăratul Valent nu mai este între cei vii, au mers la Cuviosul Isachie care era ţinut în legături, zicându-i: „Găteşte-te de răspuns, căci se întoarce împăratul de la război şi te va întreba pe tine şi te va munci!" Sfântul le-a răspuns: „Iată, au trecut şapte zile de când am mirosit putoarea oaselor lui celor arse, pentru că, după proorocia mea, a fost ars cu foc". Şi s-au înfricoşat cei ce au auzit acestea, iar după puţine zile toţi au ştiut de sfârşitul lui Valent. Şi astfel au eliberat pe Sfântul Isachie din legături şi l-au cinstit ca pe un prooroc al lui Dumnezeu.

Iar după ce noul împărat Teodosie a intrat în cetate cu prăznuire, cei doi boieri mai sus zişi, Saturnin şi Victor, i-au spus despre Cuviosul Isachie, despre îndrăzneala şi proorocia lui. Atunci împăratul, minunându-se de un bărbat ca acela, a poruncit ca să-l aducă cu cinste pe cuviosul la sine şi s-a închinat lui, cinstindu-l ca pe un mare plăcut al lui Dumnezeu. Deci împăratul ruga pe sfântul să se roage lui Dumnezeu pentru el şi pentru toată împărăţia lui. Iar Cuviosul Isachie a sfătuit pe împăratul să petreacă în dreapta credinţă şi să întoarcă pacea Bisericii, mângâind pe cei rău chinuiţi. Şi l-a ascultat împăratul şi a făcut toate cele grăite de el, izgonind pe arieni din Constantinopol şi pricinuind bucurie mare credincioşilor. Deci, fericitul Isachie, mulţumind lui Dumnezeu, voia să se ducă în pustie la viaţa sa cea dintâi; dar Saturnin şi Victor au rugat pe cuviosul să nu se despartă de cetatea împărătească, ci să vieţuiască împreună cu

ei, ajutând Bisericii lui Hristos cu rugăciunile şi cu învăţăturile sale. Şi s-a plecat sfântul la rugămintea lor.

Şi făcându-se ceartă între Saturnin şi Victor, pentru că fiecare dintr-înşii voiau ca cuviosul părinte să petreacă în casa lui, fericitul stareţ, cunoscând acea ceartă, a zis către ei: „Fiilor, destul îmi este mie dragostea voastră! Iar de vreme ce aveţi grijă şi dorinţă ca să odihniţi pe a mea smerenie, apoi vă spun că, cine se va grăbi mai întâi să-mi zidească o locuinţă, la acela voi petrece în toate zilele vieţii mele". Deci amândoi au început a se îngriji ca să zidească la ei locaş plăcut omului lui Dumnezeu. Iar Saturnin avea afară din cetate un loc foarte frumos, plăcut spre viaţă monahicească, unde, sârguindu-se mai degrabă, a pregătit un locaş plăcutului lui Dumnezeu şi s-a sălăşluit acolo Cuviosul Isachie. Apoi şi Victor a zidit un locaş ales pentru Sfântul Isachie, dar era întristat că Saturnin îl întrecuse. Deci, venind la sfântul, îl ruga în genunchi să vină şi în chilia zidită de el, însă cuviosul voia mai mult să petreacă în lăcaşul lui Saturnin, decât în al lui Victor. Cu toate acestea, uneori mergea şi la Victor şi petrecea şi la el câteva zile, netrecând cu vederea rugămintea lui.

Astfel au început a se aduna la cuviosul mulţi din cei ce voiau să se călugărească, încât s-a întemeiat o mănăstire mare din averile acelor iubitori de Dumnezeu bărbaţi, Saturnin şi Victor. Iar Cuviosul Isachie a fost povăţuitor şi egumen al multor monahi şi dascăl folositor oamenilor mireni, aducându-i pe toţi la calea mântuirii, cu cuvântul şi cu pilda vieţii celei îmbunătăţite. El era foarte milostiv cu cei săraci şi, de nu avea vreodată ce să dea celui ce cerea, apoi dezbrăca haina de pe sine şi o dădea. Şi a făcut multe lucruri bune şi plăcute lui Dumnezeu şi, sosind la adânci bătrâneţi, s-a apropiat de fericitul său sfârşit. Şi chemând pe fraţi şi învăţându-i cele de folosul sufletului, le-a pus egumen în locul său pe un bărbat cinstit şi sfânt cu viaţa, pe fericitul Dalmat, de la care mai pe urmă şi locaşul acela s-a numit „Dalmat".

Şi astfel, Cuviosul părintele nostru Isachie, după multe osteneli primite de Dumnezeu, a trecut la veşnica odihnă către Domnul. Şi s-a adunat toată cetatea la îngroparea lui, şi au pus cinstitul lui trup în biserica Sfântului Întâiului Mucenic Ştefan. Iar sfântul lui suflet a stat înaintea scaunului Preasfintei Treimi, în ceata sfinţilor şi cuvioşilor părinţi şi totdeauna roagă împreună cu dânşii pentru noi pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, pe Unul Dumnezeul nostru, a Cărui slavă este în veci. Amin.

LUNA MAI

ZIUA A TREIZECI ŞI UNA

SFÂNTUL APOSTOL HERMES, UNUL DIN CEI ŞAPTEZECI

Sfântul Apostol Hermes se pomeneşte în scrisoarea Sfântului Apostol Pavel către Romani, cu ceilalţi şaptezeci de Apostoli, astfel: *Închinaţi-vă lui Asincrit, lui Flegon, lui Hermas, lui Patrova, lui Hermes şi fraţilor celor ce sunt cu dânşii.*

Deci Sfântul Hermes a fost episcop în Filipopoli, unde a arătat multe nevoinţe şi osteneli pentru buna vestire a lui Hristos, iar acum se îndulceşte de odihnă întru bunătăţile Domnului său. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MUCENIC ERMIA DIN COMANI

Fiind prigoană mare împotriva creştinilor pe vremea domniei păgânului Antonin, împăratul Romei, acesta a trimis împotriva lor un ighemon oarecare, cu numele Sebastian, ca să-i muncească. Acela, pe când mergea de la Cilicia la Capadocia, a găsit în Comani pe un ostaş bătrân, anume Ermia, alb la păr şi cu legea creştin, crezând într-Unul adevăratul Dumnezeu şi Făcătorul a toate. Ighemonul i-a zis aceluia: „Am scrisori de la Antonin, împăratul Romei, prin care îmi porunceşte, ca toţi creştinii să aducă jertfe zeilor romanilor; iar de nu vor voi, apoi cu mari şi cumplite munci se vor pedepsi. Deci şi tu, Ermie, jertfeşte zeilor şi vei fi prieten împăratului şi vei avea multă cinste. Ascultă-mă pe mine, ca să nu-ţi muncesc şi sufletul, şi trupul". Răspuns-a nevoitorul lui Hristos, Ermie: „Eu sunt ostaş al lui Hristos, Împăratul Cel ceresc şi fără de moarte, a Cărui împărăţie nu va avea sfârşit; pentru aceea nu mă supun împăratului celui

muritor şi păgân, a cărui împărăţie este de puţină vreme, căci împărăţia Domnului nostru Iisus Hristos va petrece în veci şi cel ce crede într-Însul va moşteni viaţa cea veşnică. Eu cred într-Acela şi Aceluia în taină I-am slujit mai întâi, iar acum Îi slujesc pe faţă şi nu mă va birui diavolul. Iar tu ai stăpânire peste trupul meu, şi aceasta cu îngăduinţa Dumnezeului meu; iar peste sufletul meu nimeni nu are putere, decât numai singur Dumnezeu, Cel ce poate să-mi dea răbdare şi să mă păzească în veci".

Acestea auzind ighemonul Sebastian, a zis Sfântului Ermia: „Jertfeşte zeilor, ca să te îndulceşti de bucuria vieţii acesteia!" Sfântul a răspuns: „Ce bucurie îmi va fi, ce îndulcire şi ce viaţă dacă, depărtându-mă de Ziditorul meu, mă voi închina dracilor? Cu adevărat aceasta nu este bucurie, ci mâhnire; nu este îndulcire, ci amărăciune; nu este viaţă, ci moarte veşnică".

Grăit-a ighemonul: „Te văd că eşti foarte înţelept". Sfântul a răspuns: „Sunt înţelept întru Domnul Dumnezeul meu, crezând întru Dânsul şi slujindu-I Lui din toată inima, căci pentru El doresc a muri şi a pătimi cu bucurie". Ighemonul a zis: „Văzând cărunteţile tale şi înţelegerea ta, te cruţ şi te miluiesc". Sfântul a răspuns: „Nu-mi trebuie milă de la tine, eu caut mila lui Dumnezeu, Care mă va duce la Dânsul; Acela înţelepţeşte pe robii Săi cu Duhul Său cel Sfânt". Ighemonul a zis: „Alegi mai bine a muri decât a trăi?" Sfântul a răspuns: „Această moarte nu este moarte, ci viaţă veşnică, dacă voi suferi cu răbdare muncile de la tine". Atunci ighemonul a poruncit să-i sfărâme fălcile cu pietre, să-i zdrobească dinţii şi să-i jupoaie pielea de pe faţă. Şi a grăit sfântul: „Mulţumesc lui Dumnezeu, că darul Domnului meu Iisus Hristos petrece cu mine!" Ighemonul a zis: „Pentru ce nu-ţi iei leafa ta, precum o iau ceilalţi ostaşi?" Mucenicul a răspuns: „Deoarece jefuiţi cu nedreptate pe cei săraci, de aceea nu iau lefurile voastre şi nu mănânc dintr-însele; pentru că am hrană duhovnicească, care este de la Duhul Sfânt şi nu voi flămânzi în veci".

Atunci ighemonul a poruncit să înfierbânte un cuptor foarte tare şi a aruncat într-însul pe mucenicul lui Hristos. Iar după trei zile, deschizând cuptorul, l-a găsit viu şi întreg, cântând şi preamărind pe Dumnezeu, pentru că nu s-a atins focul de el.

Atunci ighemonul a chemat pe un fermecător şi i-a poruncit să omoare pe Ermia cu otravă. Iar sfântul, rugându-se lui Dumnezeu, a luat otrava şi n-a pătimit nimic, după cuvântul Domnului care a zis: *Chiar de veţi bea ceva de moarte, tot nu vă va vătăma.* Deci fermecătorul, pregătind o otravă mai puternică, a dat-o mucenicului,

zicându-i: „Dacă şi de această otravă nu vei pătimi nimic, apoi şi eu voi lăsa farmecele mele şi voi crede în Dumnezeul Cel răstignit, Căruia tu Îi slujeşti". Iar Sfântul Ermia, luând şi acea otravă cumplită şi bând-o pe toată, n-a pătimit nici un rău, ci a rămas întreg şi sănătos. Atunci fermecătorul a strigat: „Ai biruit, Ermie, ai dovedit şi ai rămas rob al lui Hristos; ai mântuit din iad sufletul meu cel pierit şi m-ai făcut să vieţuiesc lui Dumnezeu. Pentru că, precum un chip vechi săpat se preface şi se înnoieşte, aşa şi eu, cel îmbătrânit în păcate şi în răutăţi, mă înnoiesc cu sufletul, întorcându-mă spre Dumnezeul cel viu, Care petrece totdeauna în veci. O, Dumnezeule cel ceresc, Unule adevărat, Cel ce m-ai izbăvit de înşelăciunea cea diavolească şi de spurcăciunile idoleşti, prin robul Tău Ermia, prin care Te-am cunoscut, primeşte-mă pe mine păcătosul, care mă întorc la Tine şi mă miluieşte pe mine, cel ce Te mărturisesc pe Tine!" Astfel strigând el, ighemonul s-a umplut de mânie şi a poruncit ca îndată să-i taie capul.

Deci, tăiat fiind fermecătorul acela, s-a botezat în sângele său; şi s-a dus la Dumnezeu ca nou creştin şi mucenic al lui Hristos, pentru care şi-a pus sufletul Său. Iar pe Sfântul Ermia a poruncit ighemonul să-l muncească, smulgându-i venele lui din tot trupul. Astfel fiind muncit cumplit, sfântul zicea către muncitor: „Nu simt în trupul meu dureri din muncile acestea, căci, precum cuţitaşul doctorului, tăind venele, scoate sângele cel nesănătos şi face trupul sănătos, tot astfel şi eu, suferind smulgerea venelor mele, mai sănătos sunt întru credinţa lui Hristos!"

După aceasta, muncitorul a aruncat pe mucenic într-o căldare cu untdelemn foarte încins şi îndată s-a răcit căldarea, iar untdelemnul cel fiert s-a făcut ca o rouă rece, şi mucenicul a strigat: „O, tiranule, nu simt muncile şi voia ta nu o voi face, însă voi face voia Tatălui meu ceresc şi Aceluia mă aduc pe mine însumi jertfă fără de prihană, căci Acela este Ziditorul meu, Stăpânul sufletelor şi al trupurilor". Acestea grăind sfântul, tiranul a poruncit ca să-i toarne pe gâtlej nişte oţet tare amestecat cu fiere; iar mucenicul a zis: „Amărăciunea asta îmi este mie ca un fagure de miere de la Dumnezeul meu, pentru Care rabd acestea".

Apoi a poruncit ighemonul ca să-i scoată ochii. Auzind acestea, sfântul a zis către dânsul: „Dacă ai trebuinţă de ochii mei cei trupeşti care văd deşertăciunea lumii acesteia, iaţi-i ţie. Eu am ochii inimii, cu care văd curat lumina cea adevărată". Astfel i-au scos ochii sfântului. După aceasta l-au spânzurat cu capul în jos şi, ţinându-l astfel trei zile, a curs mult sânge din nările lui. Iar după trei zile au

mers unii să-l vadă pe el, socotind că a murit, şi, aflându-l pe el viu şi slăvind pe Dumnezeu, s-au înspăimântat şi a căzut pe ochii lor oarecare negură, pentru necredinţa lor, şi au orbit.

Atunci au început a striga: „Miluieşte-ne pe noi, robul lui Dumnezeu cel adevărat, căci iată, suntem loviţi de orbire". Iar sfântul a zis: „Apropiaţi-vă către mine". Iar ei, apropiindu-se, el şi-a pus mâinile sale peste ei şi le-a zis: „Întru numele Domnului meu Iisus Hristos, vă zic să vedeţi". Şi au văzut îndată. Deci, întorcându-se, au spus ighemonului cele ce li s-au întâmplat lor. Iar ighemonul, aprinzându-se de mânie, a poruncit să jupoaie pielea de pe tot trupul mucenicului.

Aceasta făcându-se, sfântul batjocorea pe ighemon şi ocăra pe zeii cei necuraţi, pornind spre mai mare mânie pe tiranul, care răcnind ca un leu, a tăiat cu cuţitul cinstitul cap al mucenicului lui Hristos şi aşa s-a sfârşit sfântul. Şi venind nişte creştini tăinuiţi, au luat sfântul lui trup şi capul şi l-au pus în Capadocia, la un loc ce se numea Coman. Acolo s-au săvârşit multe minuni de la cinstitele lui moaşte, întru slava lui Hristos Dumnezeul nostru, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine cinste şi închinăciune, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Sfârşit şi lui Dumnezeu laudă!

CUPRINS

Introducere, Arhimandrit Ioanichie Bălan 5

Ziua întâi
Sfântul Prooroc Ieremia 7
Cuviosul Pafnutie, egumenul Mănăstirii Borov 26

Ziua a doua
Sfinţii Mucenici Esper, Zoi şi fiii lor, Chiriac şi Teodul 43
Sfinţii Mucenici Boris şi Gleb 47

Ziua a treia
Sfântul Mucenic Timotei citeţul şi soţia lui, Mavra 65
Cuviosul Teodosie, egumenul Mănăstirii Pecersca 73

Ziua a patra
Sfânta Muceniţă Pelaghia fecioara 102

Ziua a cincea
Sfânta Mare Muceniţă Irina 112

Ziua a şasea
Sfântul şi dreptul Iov 127
Sfântul Mucenic Varvar şi cei împreună cu el 131
Sfântul Varvar tâlharul 133

Ziua a şaptea
Arătarea Semnului Sfintei Cruci la Ierusalim 136
Sfântul Mucenic Acachie 137
Cuviosul Nil de Sorska 148

Ziua a opta
Sfântul Apostol şi Evanghelist Ioan 151
Cuviosul Arsenie cel Mare 152

Ziua a noua
Sfântul Prooroc Isaia 169
Sfântul Hristofor Mărturisitorul şi cei împreună cu el 174
Aducerea Cinstitelor Moaşte ale Sfântului Nicolae, Arhiepiscopul din Mira Lichiei 186

Ziua a zecea
Sfântul Apostol Simon Zilotul 191
Cuvioasa Isidora, ce s-a făcut nebună pentru Hristos 192
Fericita Taisia 194

Ziua a unsprezecea
Sfântul Mucenic Mochie 197
Cuvioşii Părinţi Metodie şi Chiril, Episcopii Moraviei 202

Ziua a doisprezecea
Sfântul Epifanie, Episcopul Constanţianei Ciprului 225
Sfântul Ghermano, Arhiepiscopul Constantinopolului 268
Sfântul Mucenic Ioan Valahul 273

Ziua a treisprezecea
Sfânta Muceniţă Glicheria şi Sfântul Laodichie 279
Sfântul Mucenic Alexandru Romanul 287

Ziua a paisprezecea
Sfântul Mucenic Isidor, din Insula Hiului 301
Cuviosul stareţ Serapion Sindonitul 303
Sfântul Isidor cel nebun pentru Hristos 307

Ziua a cincisprezecea
Cuviosul Pahomie cel Mare 311
Cuviosul Isaia, Episcopul Rostovului 339

Ziua a şaisprezecea
Cuviosul Teodor, ucenicul Cuviosului Pahomie 342
Fericita Fecioară Muza 348

Ziua a şaptesprezecea
Sfântul Apostol Andronic, unul din cei şaptezeci şi Sfânta Iunia, ajutătoarea lui 350
Sfântul Mucenic Solohon şi cei împreună cu dânsul 351
Cuviosul Eftimie Atonitul 352

Ziua a optsprezecea
Sfântul Mucenic Teodot al Ancirei şi Sfintele şapte Fecioare Muceniţe 358
Sfinţii Mucenici Petru, Dionisie, Andrei, Pavel, Cristina, Eraclie, Paulin şi Venedim 376

Ziua a nouăsprezecea
Sfântul Sfinţit Mucenic Patrichie, Episcopul Prusiei, cu cei trei preoţi: Acachie, Menandru şi Polien 380

Ziua a douăzecea
Sfântul Mare Mucenic Talaleu 385
Sfântul Mucenic Ascalon 394

Ziua a douăzeci şi una
Sfinţii Împăraţi Constantin şi Elena 398

Ziua a douăzeci şi doua
Sfântul Mucenic Vasilisc, nepotul Sfântului Teodor Tiron .. 407

Ziua a douăzeci şi treia
Cuviosul Mihail Mărturisitorul, Episcopul Sinadiei 417
Sfântul Mucenic Mihail Monahul 418
Cuvioasa Eufrosina fecioara, egumena Mănăstirii Poloţca 420

Ziua a douăzeci şi patra
Cuviosul Simeon Stâlpnicul din Muntele Minunat 428

Ziua a douăzeci şi cincea
A treia aflare a Cinstitului Cap al Sfântului Ioan Botezătorul 448
Minunile Sfântului Mucenic Terapont, Episcopul Ciprului 448

Ziua a douăzeci şi şasea
Sfântul Apostol Carp, unul din cei şaptezeci 452
Sfântul Mucenic Gheorghe cel Nou 453

Ziua a douăzeci şi şaptea
Sfântul Sfinţit Mucenic Terapont, Episcopul Sardelor 456
Sfinţii Mucenici Teodora şi Didim ostaşul 456

Ziua a douăzeci şi opta
Cuviosul Nichita Mărturisitorul, Episcopul Calcedonului ... 461
Sfânta Muceniţă Eliconida 462
Sfântul Ignatie, Episcopul Rostovului 466

Ziua a douăzeci şi noua
Sfânta Muceniţă Teodosia din Tir 468
Altă Cuvioasă Muceniţă Teodosia,
care a pătimit pentru Sfintele Icoane 469

Ziua a treizecea
Cuviosul Isachie Mărturisitorul, egumenul
Mănăstirii Dalmaţia 475

Ziua a treizeci şi una
Sfântul Apostol Hermes, unul din cei şaptezeci 480
Sfântul Mucenic Ermia din Comani 480

Tehnoredactare computerizată
la Sfânta Mănăstire Sihăstria
Format 16/70 x 100 1/1
Coli de tipar 30,5

F.E.P. «Tipografia Centrală»
277068, Chişinău, str. Florilor, 1
Departamentul Edituri, Poligrafie
şi Comerţul cu Cărţi

ISBN 973-0-00568-0